

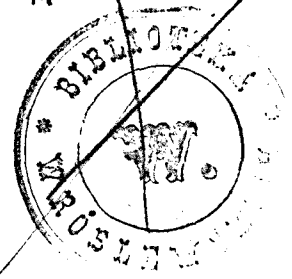
А К Т Ы

ИЗДАВАЕМЫЕ

ВИЛЕНСКОЮ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЮ КОММИССИЕЮ

Томъ III

АКТЫ БРЕСТСКАГО ГРОДСКАГО СУДА

~~№ 17/23~~

ВИЛЬНА

Въ типографіи Губернскаго Правленія.

1870.

448346

A 3602
IV

07309

Handwritten scribbles and marks, possibly initials or a signature.

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Виленская Ареографическая Коммиссія (или Коммиссія для разбора и изданія древнихъ актовъ) учреждена въ 1864 году. Къ исправленію должности предсѣдателя Коммиссіи приглашенъ былъ дѣйствительный статскій совѣтникъ П. В. Кукольникъ; членами назначены дѣйствительный статскій совѣтникъ И. А. Никотинъ, заведующій центральнымъ архивомъ Н. И. Горбачевскій и соборный священникъ Антоній Пцолко. Члены Коммиссіи до настоящаго года оставались одни и тѣже; смѣнялись только предсѣдатели. Въ 1865 г. назначенъ предсѣдателемъ Коммиссіи П. А. Безсоновъ, а въ мѣсяцъ Августъ 1866 года заступилъ мѣсто выѣхавшаго изъ Вильны г. Безсонова дѣйствительный статскій совѣтникъ И. А. Никотинъ, который исправлялъ эту должность до послѣдовавшаго въ 1867 г., мѣсяца Декабря 22 дня, Высочайшаго повелѣнія, которымъ опредѣленъ предсѣдателемъ Коммиссіи Я. Ѳ. Головацкій.

Сообразно своему назначенію, Коммиссія дѣйствовала преимущественно при здѣшнемъ центральномъ архивѣ. Никто изъ постороннихъ лицъ и учреждений не сообщилъ ей ни одного акта. Между-тѣмъ съ 1866 г., параллельно съ Коммиссіей, учрежденъ особый комитетъ при Виленскомъ учебномъ округѣ; Комитетъ этотъ по командировкѣ занимался собираніемъ актовъ во всемъ западномъ краѣ. Съ 1867—1869 гг. изданъ имъ *Археографическій Сборникъ документовъ* т. I—IV и VI.

Коммиссія для разбора древнихъ актовъ, предоставленная собственнымъ своимъ силамъ, издала въ 1865 г. *I-й томъ Актовъ Гродненскаго земскаго суда*, а въ 1867 г. *второй томъ*, содержащій акты *Брестскаго земскаго суда*. Въ томъ же году изданы Коммиссіей: *Ревизія пуцъ и переходовъ звѣриныхъ въ бывшемъ великомъ княжествѣ Литовскомъ, составленная въ 1559 г. Григоріемъ Богдановичемъ Воловичемъ, съ прибавленіемъ привилегій, данныхъ дворянамъ и священникамъ Пинскаго повѣта съ 1554 г.* Прибавленіе это могло бы составить особый томъ. Сверхъ того изданы Коммиссіею въ томъ же 1867 году: *Краткія таблицы, необходимыя для исторіи, хронологіи и пр., составленныя членомъ оной архиваріусомъ центрального архива Н. И. Горбачевскимъ.*

Когда въ мѣсяцъ Мартъ 1868 г. новый предсѣдатель принялъ управленіе Коммиссіей, послѣ отпечатанія II-го тома Актовъ и Ревизіи пуцъ, не осталось почти никакихъ готовыхъ матерьяловъ и археографическіе поиски въ актовыхъ книгахъ, вы-

боръ, списываніе, повѣрка актовъ нужно было начинать вновь. Коммиссія принялась за разработку книгъ Брестскаго градскаго суда, крѣпостныхъ, декретовыхъ и поточныхъ, съ 1577—1799 г., которыхъ находится въ центральномъ архивѣ 124 книги, изъ которыхъ каждая заключаетъ въ себѣ отъ 500 до 2,000 листовъ.

Отмѣченные акты были переписываемы въ опредѣленные для Коммиссіи часы двумя лишь писцами. Безъ сомнѣнія, работы въ Коммиссіи шли бы гораздо успѣшнѣе, если бы не было воспрещено закономъ выдавать акты книги на домъ; по силѣ этого закона списываніе и повѣрка актовъ необходимо должны происходить въ канцеляріи центральнаго Архива въ опредѣленное время. Притомъ должно принять во вниманіе, что въ составѣ Коммиссіи находились лица, принимавшіе въ ея работахъ весьма мало участія. Такъ о. протоіерей А. Пцолко, занятый многими другими дѣлами, почти вовсе не являлся въ Коммиссію; другой же членъ И. А. Никотинъ, занимая почетную должность въ канцеляріи Генераль-Губернатора, весьма рѣдко могъ участвовать въ архивныхъ работахъ; а когда съ мѣсяца Января 1869 г. онъ получилъ другое назначеніе и совсѣмъ выбылъ изъ Вильны, то въ продолженіе года Коммиссія состояла изъ предѣдателя и одного трудящагося члена.

Несмотря на все эти неудобства, въ продолженіи полутора года Коммиссія успѣла разработать значительный матеріалъ, изъ котораго составятся два тома актовъ. Въ мѣсяцъ Октябръ прошлаго года приступлено къ печатанію настоящаго тома. Печатаніе актовъ было бы давно начато; но по предложенію и настоянію предѣдателя положено въ Коммиссіи—излагать краткое содержаніе на русскомъ языкѣ каждаго акта, за исключеніемъ небольшого количества тѣхъ, которыхъ содержаніе видно изъ самаго заглавія. Хотя обстоятельство это потребовало больше труда и замедлило изданіе, но изложеніемъ содержанія актовъ, писанныхъ по большей части на польскомъ языкѣ съ примѣсью латинскаго, изданіе сдѣлалось доступнымъ для всякаго русскаго, занимающагося исторіей западнаго края. Коммиссія предпочла изложеніе содержанія простому дословному переводу на томъ основаніи, что при переводѣ пришлось бы тѣже самыя длинныя фразы, составляющія форму акта, въ сотый разъ повторять на двухъ языкахъ, не облегчивъ ничѣмъ спеціалиста, ищущаго среди старинной канцелярскаго фразеологіи, самой сущности дѣла. При печатаніи III-го тома актовъ Коммиссія поступила съ большею противъ прежняго экономіей: въ I-мъ томѣ напечатано на 50 листахъ—99, а во II-мъ на 45³/₄ л.—165 актовъ; въ III-мъ же томѣ помѣстилось на 50-и листахъ—214 актовъ съ обстоятельнымъ изложеніемъ ихъ содержанія.

Порядокъ въ распредѣленіи актовъ удержанъ въ III томѣ тотъ же, какой соблюденъ былъ въ двухъ первыхъ томахъ. Въ этомъ томѣ помѣщено 154 акта содержанія церковно-историческаго. Изъ актовъ, относящихся къ мѣстной администраціи, вошло въ этотъ томъ только 60; вторая половина ихъ будетъ помѣщена въ IV томѣ.

Всѣ церкви, о которыхъ упоминается въ актахъ церковныхъ II-го и III-го томовъ, находились въ территоріи бывшаго Брестскаго, или правильнѣе Берестейскаго, воеводства и состоявшей въ немъ Брестской епархіи, соединенной съ Владимірскою. Берестейское воеводство на правомъ берегу западнаго Буга, въ нынѣшней Гродненской губерніи, составляли уѣзды Брестъ-Литовскій, Кобринскій и Пружанскій, и въ Минской губерніи Пинскій у.; а на лѣвомъ берегу Буга—восточная половина нынѣшней Сѣдлецкой губерніи въ царствѣ Польскомъ ¹⁾. Но такъ какъ Пинскій уѣздъ подчиненъ былъ Туровскимъ епископамъ, называвшимся вмѣстѣ и Пинскими, то фундушовыя записи и другіе акты духовнаго содержанія вносились въ Пинскія городскія и земскія книги.

Городъ Брестъ-Литовскій (въ старину *Берестій*, *Берестье*, по-польски *Brześć*) принадлежитъ къ древнѣйшимъ русскимъ городамъ. Онъ былъ, кажется, однимъ изъ тѣхъ червенскихъ городовъ, которые Владиміръ великій отнялъ у Ляховъ. Вѣроятно червенскіе города уже прежде того принадлежали Русскому государству. Съ той поры Брестская область причислена къ удѣльнымъ княжествамъ—Владимірскому, Туровскому и Пинскому, иногда составляла особое удѣльное княжество, которое наконецъ принадлежало къ Галицко - Владимірскому королевству. Городъ Брестъ, построенный при устьѣ судоходной рѣки Мухавца, впадающаго въ Бугъ, на рубежѣ поселеній Бужанъ, Древлянъ, Лучанъ и Дреговичей, издревле служилъ мѣстомъ сообщенія этихъ племенъ между собою и съ сосѣдними имъ народами Мазовшанами, жившими за рѣкою Вислой и на сѣверъ оттуда обитавшими Ятвягами и Литовскими племенами. По Припечи, Мухавцу, и другимъ рѣкамъ существовалъ издревле прямой путь сообщенія между народами русскимъ и польскимъ, между востокомъ и западомъ. Надъ Бугомъ произошла кровопролитная битва кн. Ярослава съ Болеславомъ Храбрымъ, который, послѣ бѣгства изъ Кіева, захватилъ червенскіе города. Туда же бѣжалъ Святополкъ (окаянный), въ Ляцкую землю. Лѣтопись пишетъ: „*въ 1019 году, Святополкъ бѣжа—и бѣжающе ему, нападе на нѣ бѣсъ и разслабша кости его, не можаше съдѣти, и несяхуть и на носилъхъ, принесоша и къ Берестью, бѣгающе съ нимъ*“ ²⁾. Въ 1016 г. въ первый разъ упоминается въ нашихъ лѣтописяхъ о городѣ Брестѣ. В. кн. Ярославъ осаждалъ *Берестій*, но тщетно; слѣдовательно уже тогда Брестъ былъ укрѣпленнымъ городомъ. Въ 1020 г. Брестъ захваченъ кор. польскимъ Болеславомъ Храбрымъ; а въ 1022 г. Ярославъ опять воевалъ подъ Берестьемъ ³⁾. Въ 1040-хъ годахъ Брестъ опять возвращенъ кн. Ярославомъ русской землѣ, и съ той поры онъ состоялъ подъ русскимъ владычествомъ. Въ 1073 году Владиміръ Мономахъ упоминаетъ въ своемъ поученіи о походахъ къ Берестью; онъ ходилъ въ эту страну—на Сутейску (т. е. на рубежахъ Руси и Польши) мира творить съ Ляхи ⁴⁾. Въ 1099 г. В. кн. Святополкъ отпра-

¹⁾ Atlas novus sive tabulae geographicae etc. a Tobia Conrado Lottero editae. Augustae Vindelicorum 1770—1773.

²⁾ Полное собраніе русск. лѣтописей I, 62.

³⁾ Карамзинъ И. Г. Р. II, пр. 10.—Соловьева ист. Росс. I, 221, 229.

⁴⁾ Пол. собр. русск. лѣтописей I, 103. *Сутейскъ*, с. Люблинской губерніи въ царствѣ Польскомъ.

вился въ Брестъ для совѣщанія съ польскимъ кн. Владиславомъ Германомъ и заключилъ договоръ съ Ростиславичами противъ Давида, ослѣпившаго Василька кн. Теревольскаго ¹⁾. Въ 1141 г. В. кн. Всеволодъ далъ своимъ шурыямъ—Святополку и Владиміру Мстиславичамъ г. Брестъ ²⁾. Въ 1142 тотъ же кн. отдалъ своимъ родственникамъ Давидовичамъ города: Брестъ, Дрогочинъ и Брянскъ ³⁾. Въ 1153—1157 г. владѣль Брестемъ кн. Владиміръ Андреевичъ, бывшій кн. Пересопницкій ⁴⁾. Въ 1164 г. князь Литовскій Скирмунтъ завладѣлъ на время Брестскою землею ⁵⁾, но князь Луцкій Мстиславъ подчинилъ ее опять русскому владѣнію. Польскіе историки утверждаютъ, что въ 1172 году Брестъ достался опять Польскому князю Казиміру Справедливому, который будто-бы первый построилъ на взгорь надъ рѣкою Бугомъ оборонительный замокъ ⁶⁾.

Это владычество Поляковъ было конечно не продолжительно, и по словамъ лѣтописи въ Брестѣ владѣль кн. Романъ Мстиславичъ. Когда послѣ смерти его въ 1207 году Лешко пришелъ умиротворить страну, *Берестыяне* просили его дать имъ малолѣтняго Василька Романовича и съ радостью приняли малютку, видя въ немъ какъ бы живаго Романа ⁷⁾. Мать Василька жаловалась Лешку, что кн. Александръ „всю землю нашу и отцизну держить, а сынъ мой въ одномъ Берестѣ“—и Александръ отдалъ Васильку Бельзь ⁸⁾. Такимъ образомъ, Брестъ признавался безспорно достояніемъ Романовичей. Не смотря на то въ 1211 г. Лешко отнялъ на время Брестъ, но послѣ побѣды кн. Мстислава онъ опять достался князьямъ Галицкимъ ⁹⁾.

Въ 1226 г. Ятвяги пришли воевать около Брестя, но они потерпѣли пораженіе отъ кн. Данила Романовича ¹⁰⁾. Въ 1229 г., въ отсутствіи кн. Данила, сами жители Брестя съ княземъ Пинскимъ Владиміромъ опять перебили напавшихъ на нихъ Литовцевъ ¹¹⁾.

Брестская земля и вся *окраина* ¹²⁾ между Бугомъ и Вислою издревле заселена была русскимъ народомъ. Въ продолженіи XI—XIII вѣковъ князья Мазовецкіе и Литовскіе постоянно врывались въ эту страну; но Галицкіе и Перемышльскіе князья держали всю землю между Вислой, Бугомъ и Карпатами въ своей власти и муже-

¹⁾ Соловьев. II, 61.

²⁾ Карам. II, 116.

³⁾ Карам. II, 118.

⁴⁾ Соловьев. II, стр. 193 и пр. 278.

⁵⁾ Нарбута. *Dzieje Litwy* т. III, стр.

⁶⁾ Длугошъ, книга VI, стр. 539.

⁷⁾ Полн. соб. р. лѣт. II, 157. «И пріѣхаша Берестыяне ко Лесткови и просиша Романовой и дѣтій, бѣаста до влада сущи: и вѣсть имъ, да владѣтъ ими; они же съ великою радостью срѣтоша и, яко великаго Романа жива видящи».—Столь популяренъ былъ въ этой странѣ кн. Романъ, этотъ грозный бичъ Ляковъ, Половцевъ, Литвы и Ятвягъ!

⁸⁾ Полн. соб. р. лѣт. II, 157.—Соловьев. II, 309.

⁹⁾ Карам. III, 108.

¹⁰⁾ Соловьевъ, II, 391.

¹¹⁾ Соловьевъ, III, 171.

¹²⁾ Она и называлась *Украиной*. См. Полн. собр. русск. лѣт. II, 160 (г. 1213) «Данилу же возвратившуся къ домови, и ѣха съ братомъ и прии Берестій, и Угровскъ, и Верещинъ, и Стодпье, и Комовъ и всю Украину».—Тамже подъ г. 1282, стр. 211. «По семъ придоша Литва ко Берестью... И воспомяну Володимерь, оже преже того Лестко пославъ Люблинецъ, взялъ бишеть у него село на *Въкраиницѣ*, именовъ *Воинь* и напоминался ему Володимиръ о томъ много, абы ему воротилъ челядь».

ственно отстаивали ее противъ вторженій Поляковъ, Литовцевъ и Угровъ. Польскіе писатели нарочно умалчиваютъ обо всѣхъ фактахъ показывающихъ постоянное владычество русскихъ князей между Бугомъ и Вислой. У Балинскаго, въ польской всеобщей Энциклопедіи, и др. такого же рода изданіяхъ, упоминаются самые захваты Болеслава, Казимира, Лешка и пр. Поляки представляютъ эту землю искони польскою; о владѣніи русскихъ князей они и знать не хотятъ. Жаль что и русскіе писатели Шпилевскій 1) Столпянскій, издатели Матеріаловъ для статист. и изд. Геогр. стат. Словаря, увлекаемые польскими сочиненіями, мало пользовались русскими источниками касательно историческихъ свѣдѣній о городахъ западной Россіи. Слѣдуетъ обнаружить эти событія и распространить убѣжденіе, что эти города искони принадлежали русскому государству и русской народности. Большая услуга въ этомъ отношеніи сдѣлана изданіями „Памятниковъ древностей югозападнаго края“ и „Замѣчательностей сѣверо-западнаго края“, въ объяснительномъ текствѣ которыхъ собраны всѣ факты о господствѣ русскаго и православнаго элемента въ югозападной Россіи.

Въ 1241 г. Монголы разорили Брестъ и князь Даниль, возвратившись послѣ отшествія Батяи изъ Польши, не могъ отъ смрада вѣхъ ни въ *Брестъ*, ни во Владиміръ, наполненные трупами, и рѣшился жить въ Холмъ, городъ имъ же основанномъ 2). Въ 1275 г. Волинскій кн. Владиміръ (философъ) въ *Брестъ* и въ Каменецъ построилъ каменные башни или замки 3). По смерти Владиміра, оспаривалъ кн. Юрій Львовичъ у дяди своего Мстислава владѣніе Берестьемъ. Мстиславъ обложилъ Берестьянъ данью за ихъ крамолу 4). Въ 1281 г. у Берестьянъ былъ воевода Тить, славный мужествомъ на войнѣ и на ловахъ. Когда шайка Поляковъ напала на Берестскую область, разграбила десять селъ и уходила назадъ, Берестьяне съ воеводою Титомъ въ числѣ 70 человекъ ударили на 200 поляковъ, убили у нихъ 80 чел., другихъ взяли въ плѣнъ и возвратили все заграбленное добро 5).

Подъ 1279 г. записано въ лѣтописи еще одно замѣчательное событіе: Во время голода, Ятвяги просили кн. Владиміра прислать имъ въ ихъ землю купцовъ съ хлѣбомъ, и Владиміръ выслалъ имъ пзъ *Берестья жито*, въ лодьяхъ, по Бугу и далѣе по рѣкѣ *Наровъ* (Нарвѣ) подъ городъ *Полтовескъ* (нынѣ Пултускъ, Плоской губ. 6). Старинный торговый путь по Бугу, Нареву, Вислѣ и др. рѣкамъ, про-

1) П. М. Шпилевскаго Путешествіе по Полясью и Бѣлорусскому краю. Спб. 1858. Соврем. 1853, т. XXXIX.

2) Карам. IV, 14.

3) Въ Каменецъ Литовскомъ, называвшемся прежде русскимъ (Camenies ruthenicale), находятся до сихъ поръ развалины башенъ, построенныхъ Владиміромъ; въ Брестѣ онѣ разрыты въ 1831 году при постройкѣ крѣпости.

4) Полн. собр. р. лѣт. II. 223—225.

5) Полн. соб. II. 211.—Соловьевъ III. 249.

6) Полн. собр. II. 207—208. «Голодъ бысть по всей землѣ, и въ Русь, и въ Ляхохъ, и въ Литвѣ, и въ Ятвязѣхъ. По семъ же Ятвязѣ прислаша послы своя къ Володимирови, тако рекуче: Господине княже Володимере! пріѣхали есмь къ тебѣ ото всѣхъ Ятвязѣ, надѣючись на Богъ и на твое здорovie: господине, не помори насъ, но перекорми ны себѣ; пошли, господине, къ намъ жито свое продавать, а мы ради купимъ: чего восхочешъ, воску ли, бѣли ль, бобровъ ли, черныхъ ли кунъ, серебра ль, мы ради дамы. Володимеръ же изъ Берестья посла къ нимъ жито, въ лодьяхъ, по Бугу, съ людьми добрыми, кому вѣря. Идущимъ же имъ по Бугу, и тако позидоша на Наровъ и поидоша, по Нарови и придоша подъ городъ Полтовескъ».

должался и въ позднѣйшія времена. Брестъ былъ складочнымъ мѣстомъ хлѣба, вывозимаго изъ Волыни и Червенской Руси, а Брестскіе купцы имѣли постоянныя сношенія съ Гданскомъ (Данцигомъ).

Въ 1319 г. в. кн. Литовскій Гедиминъ овладѣлъ Берестьемъ. Послѣ смерти Болеслава Тройденевича, король польскій вмѣстѣ съ Галичиной завладѣлъ и Брестской землею, но онъ долженъ былъ отдать ее князю Кестутію Гедиминовичу ¹⁾. Въ 1348 г. въ сраженіи съ Нѣмцами при р. Стравѣ, въ которомъ пало Русскихъ и Литовцевъ болѣе 10,000 въ числѣ другихъ князей (Витебскаго, Полоцкаго и Смоленскаго) былъ также и удѣльный кн. Брестскій ²⁾. Съ того времени Брестъ сдѣлался достояніемъ Литвы и сталъ извѣстенъ подъ именемъ Берестья - Литовскаго (Brześć Litewski) для различія отъ Брестя Куявскаго г. Варшавской губ. въ царствѣ Польскомъ. Важнѣйшія событія, касающіяся г. Брестя съ того времени были:

Въ 1379 г. Теодорикъ Эльнеръ, предводитель Нѣмецкихъ рыцарей, разграбилъ и выжегъ почти весь городъ, — уцѣлѣлъ только замокъ. Во время смутъ въ Литвѣ, въ правленіе Ягайлы до крещенія его въ латинство, Брестскій замокъ былъ прибрѣжищемъ Литовскихъ князей, преслѣдуемыхъ Ягайломъ. Кестутій, Витовтъ и Бирута (мать послѣдняго) жили въ Брестѣ ³⁾. По словамъ Нарбута, въ 1413 г. Бирута принявъ католическое исповѣданіе, уступила землю, принадлежащую ей, для костела Августиніановъ, въ которомъ позже производились сеймы).

Послѣ смерти Бируты, Витовтъ, сдѣлавшись в. кн. Литовскимъ, далъ обширныя владѣнія около Брестя женѣ своей Аннѣ, дочери кн. Смоленскаго Святослава ⁴⁾. Подданные ея (Берестьяне) долго помнили свою добрую владѣтельницу; они забыли объ Ольгортѣ (Литвинѣ), но помнили „великую княгиню Витовтовую“ (русскую — православную!), помнили, что давали для нея съ дыма по куницѣ... а въ кухню по курети и по десети яецъ и по поль гроша и т. д. ⁵⁾ Нарбутъ напечаталъ грамоту кн. Витовта съ 1412 г., въ которой онъ утверждаетъ пожертвованіе, сдѣланное его женою, будто бы Маріей (въ грамотѣ названной Евпраксіею), изъ ея собственныхъ владѣній въ пользу Брестскаго *костела* (?) св. Креста ⁶⁾. В. Г. Васильевскій въ своей статьѣ „жена Витовта“ опровергая мнѣніе Нарбута утверждаетъ, что эту записъ сдѣлала не первая жена Витовта Марія, а вторая Анна Святославовна, и прибавляетъ ⁷⁾, что „ея записъ въ пользу *католической* церкви въ Брестѣ очень сильно говоритъ въ доказательство принадлежности Анны-Евпраксіи въ катол. церкви“. Мнѣнію Нарбута и В. Г. Васильевскаго можно противопоставить доказательство въ актахъ № 97 и 185 настоящаго тома, гдѣ указывается, что это не былъ католическій костель, а *русская церковь* Воздвиженія честнаго Креста; при томъ надо взять въ соображеніе, что въ римско-католической

¹⁾ Акты Зап. Росс. I. № 1.

²⁾ Кажется Кестутій, сынъ Гедимина, см. В. Г. Васильевскаго статью: Жена Витовта, Вил. Вѣст. 1870 № 18 стр. 73.

³⁾ Ibid. стр. 98.

⁴⁾ Нарбута исторія Литвы, VI приложение № IV.

⁵⁾ Акты южной и западн. Росс. I. № 23. — См. Вил. Вѣст. 1870 № 40 стр. 158.

⁶⁾ Нарбута исторія Литвы, VI прилож. IV, стр. 35.

⁷⁾ Виден. Вѣсти. 1870 № 52, стр. 203.

церкви неупотребительно названіе церкви во имя честнаго Креста, и всѣ костелы Святаго Креста (Świętego Krzyża, sanctae Crucis), если онѣ гдѣ либо находятся, безъ всякаго сомнѣнія обращены въ костелы изъ православныхъ церквей. Въ Галиціи считается *сто восемь* церквей во имя воздвиженія Честнаго Креста, но нѣтъ ни одного костела подъ этимъ именемъ ¹⁾.

Въ 1390 г. Брестъ получилъ отъ Витовта магдебургское право. Въ жалованной грамотѣ упоминается о существовавшемъ въ Брестѣ православіи и русской церкви св. Николая ²⁾, при которой позже (1591 г.) учреждены были: русское православное братство и два училища ³⁾. Витовтъ давалъ полную свободу Брестскимъ Литовцамъ принимать русскую вѣру, и въ 1408 г. освободилъ православныхъ отъ магдебургскаго права. Извѣстные покровители жидовъ, Витовтъ и Ягайло позволили имъ селиться въ Брестѣ. Жиды и послѣ пользовались многими преимуществами и льготами польскихъ королей (акты объ этомъ будутъ напечатаны въ IV томѣ). Витовтъ позволилъ жидамъ построить синагогу въ Брестѣ, и привилегіею отъ 25 Сент. 1411 г. выдалъ имъ глину и кирпичъ даромъ ⁴⁾. Они построили великолѣпное зданіе, которое славилось своей архитектурой на всю страну и еще въ XVI стол. возбуждало зависть Поляковъ до того, что король Янъ Казиміръ разрѣшилъ жидамъ построить божницу въ г. Каменцѣ съ тѣмъ условіемъ, чтобы она высотой и великолѣпіемъ не превосходила костеловъ и церквей ⁵⁾. Очевидный намекъ на Брестскую жидовскую божницу.

Въ 1436 г. въ г. Брестѣ былъ заключенъ между Польшею и тевтонскимъ орденомъ мирный договоръ.

Въ концѣ XV ст. Крымскій ханъ Менгли-Гирей сжегъ городъ; уцѣлѣлъ одинъ замокъ. Въ 1511 г. Жигимонтъ Августъ учредилъ староство и съ того времени тутъ собирались сеймы. Въ 1569 г. послѣ уніи Литвы съ Польшею въ Брестѣ учреждено воеводство, обнимавшее: уѣзды Берестейскій, Кобринскій, Пружанскій, Пинскій и Бѣльскій (за Бугомъ), и городъ Брестъ сдѣлался мѣстопробываніемъ кн. Радивиловъ, которые преемственно были Брестскими старостами. Николай Радивиль (Черный) ввелъ кальвинизмъ и устроилъ типографію, въ которой напечатана въ 1563 г. на польскомъ языкѣ Кальвинская біблія, нынѣ весьма рѣдкая, названная Радивилловскою. Съ 1609 г. въ Брестѣ появились іезуиты и основали коллегію и др. школы. Въ 1590 и 1594 г. происходили въ Брестѣ соборы западно-русскихъ епископовъ, положившихъ принять церковную унію съ Римомъ, а въ 1596 г. соборъ православный въ томъ же городѣ предалъ проклятію отступниковъ-уніатовъ.

Въ 1657 г. Брестъ сильно пострадалъ отъ нападенія Седмиградскаго князя Ракоціи и короля Шведскаго Густава Адольфа. Въ 1664 г. кор. Янъ Казиміръ далъ

¹⁾ Д. Зубрицкаго Критико-истор. повѣсть Червоной или галицкой Руси. Москва 1845, стр. 147.

²⁾ Собр. древн. грам. и актовъ Минской губ. № 139.

³⁾ Акты зап. Росс. т. IV № 28 и 122, 141.—Чтенія въ общ. ист. и древн. рос. за 1848 г. № 6, стр. 55.

⁴⁾ П. М. Шпилевскаго, Путешествіе по Подѣсью и Бѣлорусскому краю, СПб. 1858 стр. 18.

⁵⁾ См. въ настоящемъ III томѣ актъ № 200 стр. 374.

средства городу отстроиться въ лучшемъ видѣ. Въ 1706 г. Брестъ опять разоренъ Карломъ XII королемъ Шведскимъ.

При третьемъ раздѣлѣ Польши, Берестейское воеводство досталось Россіи, и въ 1796 г. Брестъ назначенъ уѣзднымъ городомъ Слонимской губерніи; въ 1797 вошелъ въ составъ Литовской, а въ 1801 г. Гродненской губерніи. Однакоже часть б. Берестейскаго воеводства за Бугомъ, (т. е. Бѣльскій (Бяльскій) уѣздъ) досталась при третьемъ раздѣлѣ Австріи. Эта земля въ 1807 г. присоединена къ новоутворенному Наполеономъ I княжеству Варшавскому, просуществовавшему до 1814 г., когда Императоръ Александръ I, воскресивъ царство Польское, принялъ въ свое владѣніе эту землю и включилъ ее въ Сѣдлецкую губернію. Съ той поры, въ этой издревле русской землѣ, наравнѣ съ настоящими польскими землями, заведена администрація польская. Городъ Брестъ-Литовскій со всей землею на правомъ берегу Буга остался при настоящей Россіи;—Брестскій, Пружанскій и Кобринскій уѣзды включены въ Гродненскую, Пинскій же уѣздъ въ Минскую губернію.

Брестъ-Литовскій былъ всегда важнымъ стратегическимъ пунктомъ и считался уже въ старину *пристанью и воротами въ Литовскія и Русскія земли*¹⁾. И въ наше время признана важность этого пункта и потому къ 1831 г., на мѣстѣ древняго замка, построена первоклассная крѣпость, расположенная на правомъ берегу р. Буга.

Въ 1860 г. считалось въ Брестѣ съ жителями въ крѣпости 19,343 души обою пола; изъ нихъ 5,534 души православнаго исповѣданія, 3,394 католическаго, 95 протестантскаго и 10,320 евреевъ.

Изъ этого историческаго очерка видно, что г. Брестъ былъ всегда важнымъ городомъ въ политическомъ, международномъ, стратегическомъ и торговомъ отношеніяхъ. Не менѣе важенъ городъ Брестъ и Брестская область и вся Надбужная страна и въ религіозно-духовномъ отношеніи. Нѣтъ сомнѣнія, что съ самыхъ древнихъ временъ вся полоса земли по рѣкѣ (зап.) Бугу была заселена славяно-русскимъ народомъ, исповѣдывавшимъ православную вѣру, народомъ, котораго потомки живутъ до сихъ поръ въ Гродненской и Волынской губерніяхъ—русскіе, воссоединенные съ православіемъ, и въ Сѣдлецкой и Люблинской губерніяхъ царства Польскаго—оставшіеся еще уніятами.

Первые начатки христіанства въ этой странѣ можно отнести ко временамъ славянскихъ св. апостоловъ Кирилла и Меѳодія. Они высылали проповѣдниковъ Христовой вѣры въ Привислянскія страны. Въ жизнеописаніи св. Меѳодія читаемъ: *„Поганескъ князь, силенъ велми, сидя въ Вислехъ (кажется въ Вислицѣ г. Келецкой губ. при р. Нидѣ), ругашеся христіаномъ и пакости дѣлаше. Пославъ же къ нему (Меѳодій) рече: Добро ти ся бы крестити, сыну, волю своею, на своей земли, да не плынешъ нудми крещенъ будещи на чужей земли, и помянешъ мя;*

¹⁾ См. Длугошъ т. I гл IX стр. 1092, подъ г. 1350: *Situm enim illud castrum (Brzescie) optimum habet, paludinibus longe versus Poloniam protensis et limosis gurgitibus, alveoque fluminis Bug, qui in illo loco vada raro praebet aliisque qualificationibus plurimis natura consitum et munitum, ut quasi quidam portus et janua in terras Lithuaniae et Russiae possit aestimari.*

еже и бысть ¹⁾. Вѣроятно этотъ Вислицкій князь, по предсказанію Меѳодія, бывъ покоренъ Моравскимъ княземъ Святополкомъ, былъ окрещенъ, и его область присоединена къ Моравскому государству. На томъ основаніи кажется папа Венедиктъ VI и нѣмецкій императоръ Оттонъ II, въ учредительной грамотѣ чешско-моравскаго епископства въ Прагѣ въ 973 г., простирають границы епархіи до р. Буга и Стыра (правильнѣе Стрыя) и Карпатскихъ горъ ²⁾, хотя впрочемъ власть Пражскихъ епископовъ въ этой странѣ была только номинальная. Извѣстно, что послѣ того греческо-славянское православіе истреблено латинскими миссіонерами во всей Моравіи и въ Польшѣ. Самымъ ревностнымъ гонителемъ православія и славянской грамотности явился Пражскій епископъ. Войтехъ (Адалбертъ), о которомъ говорится въ легендѣ о св. Кириллѣ и Меѳодіи: „*Потомъ же многимъ лѣтомъ минувшимъ* (послѣ смерти славянскихъ апостоловъ) *пришедъ Войтехъ латинскій въ Мораву и въ Чехи и въ Ляхи, разрушиша вѣру правовѣрну и русскую грамоту отверже и латинскую грамоту и вѣру постави, правыя вѣры иконы пожже, а епископы посече, а другая разгнавъ и иде въ Прусскую землю, хотя и тѣхъ въ свою вѣру привести, и тамо убиенъ бысть Войтехъ латинскій пискунъ* ³⁾. Такимъ образомъ православіе истреблено въ Моравіи, Чехіи и въ Польшѣ. Славянскіе епископы прогнаны изъ Панноніи и Польши около 995 г., а послѣ смерти Болеслава Храбраго въ 1025 г. прогнаны и славянскіе монахи изъ Польши ⁴⁾. Не смотря на то Кирилловскія письма были въ употребленіи во время польскаго короля Болеслава Великаго;—на одной изъ древнихъ польскихъ монетъ, найденныхъ въ 1847 г. въ Радомской губерніи, находится славянская надпись: БОЛЕСЛАВЪ. По изслѣдованіямъ новѣйшихъ историковъ, отецъ Болеслава В. Мечиславъ I. первоначально крещенъ былъ по греческому обряду ⁵⁾. Еще въ XII ст. лѣтописецъ польскій Мартинъ Галль раздѣляетъ жителей Польши на исповѣдующихъ христіанскую вѣру по двумъ обрядамъ: словенскому и латинскому ⁶⁾. Слѣды православія, церковнословенскаго языка и греческаго зодчества въ Привислянскихъ земляхъ сохранялись еще до XV столѣтія. Границы русскаго народонаселенія не только прикасались праваго берега Вислы до самаго Кракова ⁷⁾, но заходили на лѣвый берегъ Вислы, до окрестностей города Опатова, въ которомъ учреждено было Опатовское епископство для Привислянскихъ русскихъ ⁸⁾. Объ этой Привислянской Руси пишетъ кор. польскій Владиславъ Локотокъ,

¹⁾ Москвитинъ. 1843. III стр. 430.

²⁾ Inde ad orientem hos fluvios habet terminos, Bug scilicet et Ztyr cum Cracovia.... inde Ungarorum limitibus additis usque ad montes quibus nomen Titri (Татры) dilata procedit. (Cosmas chron. Boh. lib. II. p. 167).

³⁾ Погодина Кириллъ и Меѳодій, Москва. 1825, стр. 118—119. Москвитъ. 1843. стр. 405.

⁴⁾ Полн собр. р. лѣт. I. 64.—Патерлъсь Печерск., житіе св. Феодосія и св. Мойсея Угрина.

⁵⁾ Маѣвскій, Pamiętniki, Petersb. T. I.

⁶⁾ Martin. Gallus I. 16. Latinorum et Slavorum quotquot estis incolae.

⁷⁾ Muratorii antiquitates Italiae. V. 831. A primo latere longum mare fine Pruzze, usque locum, qui dicitur Russe, et fines Russe extendente usque in Cracoa.

⁸⁾ Boguph. Chron. Sommersb. II. стр. 89 Iste numque Henricus (Брадатый) monasterium Opatoviense, cuius monasterii abbas et Ruthenorum episcopus pro catholicis ibi degentibus (т. е. близъ Опатова) de novo fuerat creatus, ad ecclesiam Lubucensem transtulit, omnia bona episcopatus Russiae, olim ad monasterium Opatoviense pertinentia incorporando ecclesiae Lubuczensi.

что она платитъ денарій св. Петру (папамъ), а въ памятникъ, изданномъ Тейнеромъ, есть даже росписи податей, платимыхъ папамъ. Въ Краковскомъ архидіаконатѣ (1326 г.) нѣкоторые приходы имѣли двухъ священниковъ, которымъ принадлежала одна и таже церковь. Вѣроятно одинъ изъ нихъ былъ латинскаго, другой грекославянскаго исповѣданія ¹⁾.

Въ 1261 г., во время вторженія Монголовъ въ Завислянскія страны, въ Судомірѣ (или Сандомѣрѣ) и въ г. Лысцѣ (Лыса гора) совершалось богослуженіе по православному обряду. Въ одномъ и другомъ городахъ, по словамъ нашей лѣтописи были каменныя церкви ²⁾; о томъ упоминаетъ и Длугошъ, что на Лысой Горѣ были церкви—св. Троицы (упоминаемая въ Волынской лѣтописи) и монастырская св. Креста, построенныя изъ камня, въ греческомъ вкусѣ ³⁾. Въ томъ же городѣ Сандомірѣ Радомской губ. находится Доминиканскій монастырь св. Іакова, передѣланный изъ русской церкви, о чемъ свидѣлствуютъ пять мѣдныхъ митръ на надгробныхъ камняхъ предъ большимъ алтаремъ и колоколь съ греческими надписями ⁴⁾. Въ г. Казимірѣ (Люблинск. губер. при р. Вислѣ) еще въ XV стол. была русская церковь, тоже въ селѣ Цмѣлевѣ возлѣ Опатова, не упоминая о другихъ.

Изъ всего этого видно, что поселенія русскія съ русскимъ православіемъ долго удерживались не только на русской окраинѣ между Бугомъ и Вислой; но даже и въ Завислянскихъ странахъ первоначально господствовало православіе, въ которомъ крещены были владѣтели страны и народъ. Только усилія латинскихъ миссіонеровъ уничтожили до послѣднихъ слѣдовъ православіе и истребили русскую народность—прививъ имъ латинскую вѣру и польскую народность. По этой причинѣ вся порубежная надъ р. Вислокомъ, Вислой и Бугомъ, страна Перемышль и Червенскіе города были—съ самаго начала русской исторіи предметомъ споровъ между владѣтелями русскими и польскими, между русскимъ православіемъ и польскимъ католичествомъ. Дѣло въ томъ, что земля до р. Вислока и Вислы издревле заселена была племенами славяно-русскими ⁵⁾ и въ ней водворена православная вѣра еще со временъ св. Кирилла и Меѳодія; Русскіе князья почитали эту окраину русскою и поддерживали въ ней своихъ единоплеменниковъ и единовѣрцевъ. Напротивъ того Римъ всегда побуждалъ Поляковъ врываться въ эти земли, подъ предлогомъ, будто эта страна принадлежитъ по р. Стрый и Бугъ къ Пражскому епископству. Оттуда—постоянныя войны и захваты, отбѣнявшіе другъ друга то на сю, то на ту сторону пограничныхъ рѣкъ Вислы и Буга.—Галицко-русскимъ князьямъ приходи-

¹⁾ Авг. Тейнеръ *vetera mon. Poloniae et Lithuan. Romae 1860, I, № CCCLVIII*, приводитъ счеты податей, платимыхъ папамъ изъ церквей въ Польшѣ. Въ этой росписи приходовъ по епархіямъ и деканатамъ то замѣчательно, что нѣкоторыя церкви, приходы въ польскихъ областяхъ, смежныхъ съ русскими землями, имѣли двухъ священниковъ (конечно одного латинскаго а другаго русскаго), которые уплачивали подать съ своей половины прихода (*medietatis ecclesiae de preventibus ad eam spectantibus*).

²⁾ Пол. соб. р. лѣт. II. 199, 200.

³⁾ *Długoss. liber beneficior III. 228.*

⁴⁾ *Siejkowskiego dni roczne ś. zakonu kaznodziejsk. Krakow 1743. E. v.—Науковый сборникъ изд. литер. общ. Галицко-русс. Матицы: Львовъ 1866. стр. 159—166.*

⁵⁾ Зубрицкій: *Granice między polskim i ruskim narodem w Galicyi, Lwów 1849.*

лось долго бороться съ сосѣдями Поляками и Уграми— и они мужественно отстаивали всякій кусокъ русской земли, стяжанный кровію ихъ предковъ. Послѣ пресѣченія рода Романова Литовско-русскіе князя приняли эту борьбу въ наслѣдство.

Захвативъ Перемышльскую и Галицкую Русь поляки не уgomонились въ своихъ проискахъ, пока имъ не удалось оторвать Дрогичинской земли или Подлясья; наконецъ посредствомъ Люблинской уніи 1569 г. они подчинили Литовско-русское в. княжество со всеми областями преобладанію польщизны, а посредствомъ Брестской уніи и русскую церковь — католичеству. Вотъ съ какой точки зрѣнія надлежитъ смотрѣть на исторію западной окраины, чтобы рельефно представились все событія со всеми ихъ мотивами и побужденіями.

Нѣтъ сомнѣнія, что у этихъ православныхъ исповѣдниковъ въ Привислянскихъ и Прибужскихъ областяхъ были и свои епископы, вѣроятно въ Краковѣ или Судомірѣ, гдѣ на ихъ гробахъ, какъ выше сказано, сохраняются мѣдныя изображенія епископскихъ митръ, поставленныхъ, вѣроятно, еще до учрежденія Владиміро-Волынскаго епископства въ 992 г. и Перемышльскаго при концѣ XI столѣтія. — Сначала эти двѣ епископскія кафедръ были единственными на всю русскую окраину, на рубежѣ Польши. Брестская область, вѣроятно, подвластна была сначала Владимірскаго епархіи, учрежденной Владиміромъ Великимъ; съ 992—1137 существовала только одинъ епископъ въ этой странѣ. Послѣ учрежденія Туровской епископіи, въ XI столѣтіи, отошла и Брестская область къ тому же епископу. Волынскій кн. Владиміръ (философъ), построилъ въ Брестѣ церковь св. Петра ¹⁾, но лѣтописецъ не упоминаетъ, была-ли она соборная епископская, или нѣтъ; только когда Брестъ присоединенъ былъ въ 1296 году къ Туровскому княжеству, жилъ въ немъ православный епископъ Туровскій ²⁾. Неизвѣстно, существовала ли особая Брестская епархія, или онъ назывался епископомъ Брестскимъ по причинѣ временнаго переселенія въ Брестъ. Въ послѣдствіи является Брестская епархія, опять соединенная съ Владимірскою, и епископы постоянно титуловались епископами Владимірскими и Брестскими. Въ томъ же XI стол. учреждены епископскія кафедръ въ 1114 г. въ Угровскѣ ²⁾, послѣ перенесенія въ Холмъ; затѣмъ въ XIII в. появляются епархія—Пинская, Луцкая, Галицкая, Бѣлзская, а въ 1414 г. на соборѣ упоминается и епископъ Червенскій. Это были крайнія русскія епископіи, первая забрала православія противъ вторгавшагося съ запада и юга латинства. Противъ нихъ прежде всего обратилась римская пропаганда съ настойчивымъ усиліемъ ослабить и наконецъ совсѣмъ истребить русское православіе.

Коль только Поляки завладѣли русскими землями, то латинское духовенство вмѣстѣ съ владѣтелями и принялось за угнетеніе русской церкви. Уже Болеславъ Тройденевичъ, наслѣдовавъ Червенскую или Галицкую Русь, началъ притѣснять русскихъ до того, что Галичане не нашли другого способа избавиться отъ ненавистнаго имъ князя-католика, какъ только отравить его. Наслѣдникъ его король польскій Казимиръ

¹⁾ Полн. собр. р. лѣт. II. стр. 222—223.

²⁾ Шпилевскаго, Путешествіе по Польсью и Бѣлорус. краю, Сиб. 1858. стр. 17—18.

міръ завладѣвъ землей, угрожалъ въ письмѣ своемъ къ Константинопольскому патриарху, что онъ окреститъ всю Русь (Галицкую) въ латинскую вѣру, если патриархъ не утвердитъ предложеннаго имъ въ епископы кандидата Антонія ¹⁾. Въ послѣдствіи времени оставили польскіе короли Галицкую епархію въ продолженіи 150 лѣтъ вакантною и подчинили ее латинскимъ Львовскимъ архіепископамъ и даже мирскимъ людямъ ихъ намѣстникамъ. Многія епископіи въ этой порубежной странѣ были уничтожены и епархіи присоединены къ сосѣднимъ. Такъ соединена епархія Галицкая и Каменецъ-Подольская съ Львовской, Самборская съ Перемышльской, Белзская съ Холмской, Острожская съ Луцкой, Пинская съ Туровской. Такимъ же образомъ присоединена кажется и епархія Брестская къ Владимірской. Эти всѣ епархіи безъ сомнѣнія существовали самостоятельными епархіями въ то время, когда въ этихъ городахъ были свои особые удѣльные князья, ибо во всякомъ значительномъ княжествѣ сосредоточивалась, при княжеской мірской, и духовная власть епископская. Такимъ образомъ въ былое время и г. Брестъ имѣлъ своихъ епископовъ. Правда, что мы на то не имѣемъ положительныхъ данныхъ, но съ 1605 года объ этомъ упоминается въ фундушевой записи Льва Сапѣги на Виторожскую церковь: „а за мене, также за потомковъ моихъ, говорится въ этой записи, Пана Бога просити будутъ (священники) *подъ владою и послушенствомъ старшихъ пастыровъ своихъ епископовъ Берестейскихъ*“ (см. въ этомъ томѣ ст. 25); еще есть и другое указаніе о существованіи Брестской епископіи подъ 1681 годомъ въ подтвердительномъ листѣ Яна III на землю, принадлежащую Брестской церкви во имя св. Спаса, которая названа—*Каведраальной*.

Чтобы усилѣннѣе подрывать русскую православную церковь, Поляки заблаговременно стали учреждать свои латинскія епископіи въ областяхъ русскихъ, преимущественно смежныхъ съ польскими. Такъ съ 1361 года, одна за другой открываются пограничныя епископіи латинскія: *Галицкая*, перенесенная въ 1417 году во Львовъ, *Перемышльская* въ 1375. *Холмская*...., *Луцкая*...., *Кіевская*...., *Каменецъ-Подольская*. По всѣмъ этимъ епархіямъ розсѣялись разныхъ орденовъ латинскіе монахи и стали подрывать русскую церковь, частію отнимая у нея прихожанъ, частію—фундуши и земли. Не смотря однакоже на такой сильный напоръ и Латинства и польщизны, Прибужская и Забужская страна сохранила свою греческую вѣру и русскую народность и до сихъ поръ.

Акты, относящіеся къ этому древнѣйшему времени, безъ сомнѣнія, могли бы пролить свѣтъ на ходъ этой замѣчательной борьбы двухъ вѣръ и двухъ племенъ; но къ сожалѣнію, въ актовыхъ книгахъ Брестскаго гродскаго суда ихъ находится весьма ограниченное количество и то только начиная съ 1401 года.

Съ 1590 года г. Брестъ дѣлается центромъ совѣщаній, какъ лицъ измыслившихъ унию, такъ и православныхъ іерарховъ, осудившихъ ее на проклятіе. Ком-

¹⁾ Полн. собр. русск. лѣт. II. стр. 196. «Данилови княжашю во Володимѣрѣ (съ 1114) созда градъ Угровецкъ и постави въ немъ пискупа», *Угровецкъ*, *Угрукъ*, нынѣ с. на лѣвомъ берегу Буга въ Бѣльскомъ у. Сѣдлецкой губ.; забужная часть Брестской епархіи можетъ быть принадлежала къ угровскому епископству до перенесенія его (1223) въ г. Холмъ, потому она вѣроятно отошла къ Туровскому епископу.

миссія предполагала найти, въ актовыхъ книгахъ Брестскаго градскаго суда, достаточное количество документовъ, относящихся къ этому вопросу,—предполагала найти заявленія, протесты, жалобы тяжущихся между собою сторонъ; но такихъ документовъ оказалось весьма мало. Гдѣ находятся эти сокровища опредѣлить весьма трудно. Быть можетъ они подверглись участи, постигшей извѣстный универсалъ Брестскаго православнаго собора, который не былъ принятъ въ гродскіе книги старостою Халецкимъ, а былъ вписанъ въ трибунальныя Новогрудскія (Новгородскія) книги, и только въ видѣ *выписи* внесенъ былъ потомъ въ гродскія книги Владимірскаго (см. Русск. Бесѣда 1858 г. III. 59); быть можетъ они были уничтожены, съ цѣлью скрыть и самыя слѣды существовавшей борьбы ¹⁾; быть можетъ отчасти хранятся еще гдѣ либо подъ спудомъ архивной пыли. То только достоверно, что въ актовыхъ книгахъ бывшаго Брестскаго воеводства, вовсе почти нѣтъ документовъ, ни относящихся къ исторіи православной церкви, ни къ уніи—временъ древнѣйшихъ. За то, тѣмъ богаче актывыя книги документами, относящимися ко времени позднѣйшему, т. е. къ столѣтіямъ XVII и XVIII, когда латинство и унія приобрѣли уже достаточную силу. Посему и въ настоящемъ III-мъ томѣ, изъ числа 154-хъ актовъ, относящихся къ церкви, собственно къ православію можно отнести не болѣе 30; остальные же относятся къ уніи. Тѣмъ не менѣе тѣ и другіе въ общей сложности могутъ пролить свѣтъ, хотя и не въ одинаковой мѣрѣ ясный, какъ на постепенное развитіе уніи и подавленіе ею православія, такъ, въ свою очередь, и на подавленіе уніи латинствомъ.

Изъ приводимыхъ въ этомъ томѣ актовъ, ясно видно, что однимъ изъ могущественнѣйшихъ средствъ къ распространенію уніи и подавленію православія было право патронатства, какъ королей, такъ и лицъ частныхъ. Въ силу этого права тѣ и другія, то подъ предлогомъ—*„приумноженія хвалы Божіей“*, то подъ предлогомъ *„перемѣнчивости времени и безслѣднаго исчезновенія записей“*, не только захватывали древніе фондуши у православныхъ церквей и передавали ихъ священникамъ уніятскимъ; но строили также новыя церкви—уніятскія и поставляли своихъ новыхъ кандидатовъ—уніятъ, съ особенными правами надъ прихожанами—православными. Все это дѣлалось, какъ повторяется неоднократно въ актахъ, для того, *„чтобы не переставала, въ такихъ мѣстахъ, возноситься къ Богу его хвала“*. Развился особый родъ фондушовыхъ записей, такъ называемыхъ *„презентъ“*, которыя давались всякому священнику, объявлявшему, что онъ принимаетъ унію. Съ конца XVII столѣтія начинаютъ проявляться насильственныя дѣйствія латинской пропаганды и надъ уніей. Фондаторы начинаютъ требовать, чтобы уніаты, кромѣ своихъ праздниковъ, праздновали еще и римскіе (см. стр. 235).

Въ частности важнѣйшіе изъ актовъ, относящихся къ православію, слѣдующіе:

Подъ № 1-мъ—Дарственная запись княгини Теодоры Кобринской на фондушъ Кобринскому монастырю св. Спаса; подъ № 2-мъ такая же запись княгини

¹⁾ По всей вѣроятности уничтожены акты Брестскаго градскаго суда съ 1585 до 1624 г.—самого важнаго періода времени возникшей въ этой странѣ уніи!

Уліаны Кобринской—Кобринской же Петро-Павловской церкви,—какъ древнѣйшіе по времени.

Подъ № 3-мъ—Духовное завѣщаніе священника своимъ сыновьямъ, чтобы они добивались церкви св. мучениковъ Сергія и Вакха, которую запродалъ—основатель ея Иваницкій противникамъ святого креста и чтобы они положили ему въ гробъ его ставленную грамоту.

Подъ № 10-мъ—Заявленіе Кирилла Терлецкого о разграбленіи въ Пинскѣ церкви св. Духа, которую выстроилъ онъ изъ пожертвованнаго крещенымъ евреемъ дома; для заохоченія другихъ евреевъ къ принятію христіанства, а равно и о побояхъ нанесенныхъ при этомъ священнику.

Подъ № 11-мъ—Фундушова записъ Ярослава Солтана на Волчицкую церковь, въ которой онъ обязываетъ, „*подъ клятвой анаемы*“, и наследниковъ своихъ и священниковъ—соблюдать все его завѣщанія, въ томъ числѣ и отправленіе службы Божьей на *языкъ словянскомъ* и по обрядамъ христіанской вѣры греческой;

Подъ № 17-мъ—Фундушова записъ на монастырь св. Онуфрія въ с. Яблочномъ (Сѣдлецкой губ.) которой копія не совсемъ точная, находится и теперь въ этомъ монастырѣ (см. Холмскій мѣсяцеслоя на 1870 г., Варшава, стр. 109);

Подъ №№ 4 и 18 двѣ—Фундушевыя записи Сапѣговъ—Павла и Николая, первая церкви св. Духа, вторая св. Архангела Михаила—въ Коднѣ;

Подъ № 14-мъ фундушова записъ княгини Вишневецкой, данная Воинской церкви Пресвятой Богородицы, съ предложеніемъ священнику, въ случаѣ обиды отъ кого либо, искать покровительства у Сапѣговъ.

Со времени уніи учащаются жалобы православныхъ священниковъ на разбои и безчестія, наносимыя имъ—или землянами, или шляхтой, или ксендзами или же жидами. Такъ подъ № 19—жалоба Степанковскаго священника Полонскаго, о нанесеніи ему побоевъ и вырваніи бороды.

Подъ № 23 таковая же жалоба священника на Складницкихъ и разныхъ мѣщанъ о причиненіи ему обидъ, а женѣ и дѣтямъ побоевъ;

Подъ № 31—жалоба протопопа Селецкого на ксендза Лаврентія Заленскаго, который съ рапирою напалъ на него и приказалъ людямъ бить его плашмя саблями, терзалъ за бороду, волочилъ по землѣ и чуть было не убилъ до смерти, если бы не отняли его сбѣжавшіеся съ разныхъ сторонъ люди. Но есть также акты свидѣтельствующіе и о ненависти православныхъ къ уніятамъ. Такъ, подъ № 32 находится жалоба іеромонаха Палемона на *игумена Купятицкаго монастыря* и Каменецкаго войта о томъ, что они избили его, между прочимъ *и за то, что онъ, принявши унію, продалъ душу свою сатанѣ*; такой же актъ подъ № 102 объ убіеніи Яржиными и Брониковскими—священника Лищицкой церкви и др.

Отъ второй половины XVII и начала XVIII вв. собственно къ православію относящихся актовъ, есть не болѣе пяти. Таковы акты: подъ № 62—*фундуизъ Красинскаго* на часовню св. Стефана при Брестскомъ монастырѣ св. Симеона Столпника; подъ № 109—этому же монастырю *привилегія Августа III (1735)*;

Подъ № 133—*Коммиссарское опредѣленіе* по дѣлу между православнымъ Замуховецкимъ монастыремъ и Брестскими базилианами, къ которымъ перешель бывший игумень Замуховецкаго монастыря вмѣстѣ съ документами на фундуши послѣдняго.

Подъ № 153—Привилегія Августа II-го *на свободное отправленіе православными своего богослуженія* и наконецъ его же Привилегія Замуховецкому монастырю на землю и мельницу.

Между актами, собственно относящимися къ униі, есть достаточное количество такихъ, которые довольно ясно и отчетливо представляютъ не только истинныя намѣренія и цѣли латинопольской пропаганды, но и гоненія, которымъ подвергались православные. Наибольшее ихъ количество относится ко временамъ Яна Казимира, Яна III и Августовъ II и III—королей польскихъ. Въ универсалахъ этихъ королей, дарственныхъ записяхъ и привилегіяхъ, есть также и прямыя намеки на существованіе нѣкогда церковей православныхъ, о которыхъ нѣтъ прямыхъ указаній въ актахъ, относящихся къ православію. Въ такой же мѣрѣ интересны и дарственные записи—Сапѣговъ, Радивиловъ, Хржановскихъ и другихъ, составленныя подъ прямымъ вліяніемъ латинопольскаго прозелитизма. Главнѣйшіе изъ этихъ актовъ слѣдующіе:

Подъ № 34—Подтвердительная привилегія короля Михаила Венедикту Глинскому на Жобринскую архимандрію, которая начинается такими словами: „Янъ Казиміръ и проч. Передаемъ во всеобщее свѣдѣніе, что высокія достоинства епископа Венедикта Глинскаго, его религіозность и соотвѣтственныя заботы о распространеніи униі, явленныя намъ сановниками, находящимися при особѣ нашей, заставляютъ насъ назначить ему Жобринскую архимандрію“ и т. д.

Подъ № 53—Судебное опредѣленіе по дѣлу между митрополитомъ Кіевскимъ Колендою и Яномъ Вацлавомъ Глинскимъ и Жобринскими жидами—объ убіеніи послѣдними священника Балцевича, по которому это дѣло передается на судъ Римскаго папы.

Подъ № 58—замѣчательный универсаль Яна III-го, которымъ онъ созываетъ православное и униатское духовенство въ Люблинъ для полюбовнаго между собою соглашенія, подъ угрозою однакоже конфискаціи имущества лицъ неявившихся. Актъ этотъ напечатанъ г. Кояловичемъ (Литовская церковная униа. Спб. 1859 г. II. стр. 424), но здѣсь онъ полнѣе.

Подъ № 58—Подтвердительная привилегія Яна III-го на фундушъ Королебродской церкви, въ которой прямо говорится, что таковой фундушъ назначается въ видахъ *пріувеличенія хвалы Божіей и распространенія униі.*

Подъ № 61-мъ—Привилегія того же короля на Кіевскую церковь, данная съ такою же цѣлью.

Подъ № 71—Фундушова записъ Карла Радивилла Голешовской церкви, данная имъ въ видахъ соращенія въ унию: „чтобы предупредить зло, говорится въ этой записи, происходящее въ людяхъ отъ склонности къ православію, которые, за неимѣніемъ собственной церкви, шатаются по сосѣднимъ церквамъ и монастырямъ православнымъ“....

Подъ № 74—Листъ короля Яна Ш Виленскому каштеляну, по жалобѣ епископа Заленскаго на Кобринскихъ мѣщанъ, переставшихъ вносить старые пожертвованія новымъ церквамъ уніятскимъ. Въ листѣ этомъ между прочимъ говорится: „*жаловался намъ Брестскій и Владимірскій епископъ* на всѣхъ мѣщанъ г. Кобриня въ томъ, что они не только перестали вносить старые *фундуши* на церкви, *перешедшія въ унію*, не смотря на то, что предки ихъ съ не памятныхъ временъ совершали въ нихъ всѣ свои религіозные обряды, но, *минуя оныя церкви, составляютъ по огородамъ какія-то поганскія копища и хоронятъ тамъ тѣла своихъ умершихъ*;“ этого мало: „*вопреки декретамъ прежнимъ, они скрываются, ходятъ за церковными требами въ схизматическій монастырь Лепесскій, и такимъ образомъ не только наносятъ ущербъ хвалѣ Божіей, но подрываютъ еще и благоденствіе старожитныхъ церквей и каплановъ*“. Король приказываетъ ему—карать всѣхъ таковыхъ самовольныхъ ослушниковъ наказаніями, изложенными на сей предметъ въ декретахъ и конституціяхъ прежнихъ.

Подъ № 85 — Фундушовая записъ Карла Радивиля на Харскую церковь. Въ записи этой между прочимъ говорится: „*полагая первѣйшею своею цѣлью примноженіе хвалы Божіей и радуясь, что пресвитеръ мой наитіемъ святаго Духа узналъ заблужденія схизмы и пожелалъ присоединиться къ уніи, я Радивиль, по причинѣ исчезновенія прежнихъ фундушовыхъ записей отъ перемѣнчивости времени, даю Харской церкви фундушъ новый...*“ Далѣе назначаются къ этой церкви прихожане сель Харсовъ и Липниковъ съ обязательствомъ—ходить непременно въ эту церковь, *подъ строгими винами....* Еще далѣе слѣдуетъ обязательство и епископу Владимірскому и наслѣдникамъ, чтобы они никогда не назначали сюда унита подозрительнаго, тѣмъ болѣе схизматика. Такая же записъ Радивиля находится и подъ слѣдующимъ № 86.

Подъ № 22 находится фундушовая записъ Озембловскаго, войскаго Брестскаго воеводства, на церковь въ Тришинѣ съ обязательствомъ—каждую субботу, отправлять обѣдню *за души страждущихъ въ чистилищъ*. Такая же записъ есть и подъ № 101-мъ.

Подъ № 111-мъ—Универсаль Августа II, которымъ онъ воспрещаетъ поставлять въ своихъ имѣніяхъ священниковъ греческаго исповѣданія помимо его воли.

Подъ № 119—Фундушовая записъ Буховецкихъ Дядьковичской церкви, въ которой между прочимъ назначается *штрафъ въ 15 грошей* съ каждаго прихожанина, не явившагося въ церковь.

Подъ № 123-мъ—Постановленіе короля Августа III-го объ учрежденіи комиссіи для разбора жалобъ между православными и уніятами. Важны въ этомъ актѣ два обстоятельства; *первое*—что комиссія эта составлена была изъ лицъ римско-католическаго духовенства и свѣтскихъ; *второе*—что ей приказано было сообразоваться въ своихъ дѣйствіяхъ съ трактатами, заключенными съ Россіей. Повелѣніе же короля уніятамъ—перестать захватывать у православныхъ и церкви и фундуши—ясно указываетъ на существованіе таковыхъ захватовъ, хотя жалобъ объ этомъ

и не находится въ актовыхъ книгахъ. Очевидно, актъ этотъ обязанъ своимъ происхожденіемъ вліянію русскаго правительства. Послѣдовавшія за нимъ подтвердительныя привилегіи этого же короля разнымъ уніятскимъ церквамъ, въ которыхъ между прочимъ упоминается и о фундашахъ нѣкоторыхъ церквей, существовавшихъ до уніи и бывшихъ конечно православными, ясно показываютъ въ какую сторону склонилось дѣло и какой результатъ былъ вышеупомянутаго постановленія. Таковы подтвердительныя привилегіи подъ №№ 124-мъ, 125-мъ, 126, 127. Въ предпоследней привилегіи т. е. подъ № 126-мъ подтверждаются между прочимъ и слѣдующія желанія и побужденія фундаторовъ Хржановскихъ: „нашедши (въ Ревятчахъ) немало людей, насилу только умѣющихъ назвать себя христіанами, и немало такихъ, которые исповѣдуютъ старую вѣру Литовскую, вѣру несогласную съ уніей и проклятую“.... они Хржановскіе строятъ церкви и надѣляютъ ее фундашомъ съ обязательствомъ, „чтобы священники каждое воскресенье поучали народъ и старались бы, по примѣру фундаторовъ своихъ, почти искоренившихъ уже эту старую вѣрку,—о совершенномъ уничтоженіи послѣдней“.

Подъ № 130-мъ Фундушова записъ на Костенецкую церковь во имя пророка Іліи и блаженнаго мученика Іосафата (Кунцевича).

Подъ №№ 137 и 138—Права на приходы уніятскимъ священникамъ, данныя самимъ Августомъ III-мъ.

Подъ № 140-мъ—Фундушова записъ Матушевича на церковь въ Мотыкалахъ, въ которой между прочимъ требуется отъ священниковъ-уніатовъ, чтобы они, по требованію патроновъ, совершали церковныя службы и въ *праздники римскіе*, на что, впрочемъ, Кіевскій митрополитъ не далъ своего согласія.

Подъ № 151-мъ, приводится фактъ захвата крестьяниномъ Прокоповичемъ и фундаша и права на приходъ Гевелевской церкви съ цѣлью утвердиться въ ней священникомъ, помимо законныхъ претендентовъ, т. е. дѣтей священника.

Не менѣе важенъ также и помѣщаемый въ концѣ церковныхъ актовъ этого тома перечень церквей—конца XVII стол., бывшихъ въ предѣлахъ прежней Брестской епархіи, нынѣшнихъ губерній—Гродненской и Сѣдлецкой. Изъ сличенія его съ количествомъ церквей, нынѣ находящихся въ нѣкоторыхъ мѣстностяхъ этой бывшей епархіи, оказывается, что осталось ихъ весьма немного.

Такъ въ городѣ Брестѣ въ настоящее время существуетъ только двѣ церкви: приходская св. Симеона и монастырь; въ прежнее время, по актамъ—было 12, въ томъ числѣ двѣ монастырскихъ и одна кафедральная.

Въ Кобринѣ нынѣ двѣ церкви, по актамъ было 4.

Въ Пружанахъ нынѣ одна церковь, по актамъ было 3.

На той сторонѣ Буга въ нынѣшней Холмской греко-унитской епархіи въ м. Войнѣ (упоминаемой въ лѣтописяхъ подъ 1282 г.), нынѣ одна церковь и только 856 душъ уніатовъ, по актамъ было 4 церкви.

Въ мѣстечкѣ Коднѣ нынѣ одна церковь, по актамъ было 2.

Въ мѣстечкѣ Луковѣ нынѣ нѣтъ ни одной церкви, по актамъ было 2.

Въ Угровскѣ, прежнемъ городѣ и столицѣ епископа, теперь простое село съ 541 чел. жителей.

Во многихъ мѣстностяхъ совершенно нѣтъ церквей.

Изъ церквей нынѣшней Сѣдлецкой губерніи упоминается въ актахъ о 55, такъ что, изъ числа нынѣ существующихъ въ предѣлахъ нынѣшняго Бѣльскаго благочинія, пропущены въ актахъ только двѣ церкви.

Роспись эта составлена была по случаю свирѣпствовавшей въ концѣ XVII ст. моровой язвы. Пополняя свѣдѣнія о количествѣ русскихъ церквей вообще—и православныхъ и униатскихъ, она въ тоже время показываетъ, что едва сотая ихъ доля сохранила свои привилегіи и фундуши, о которыхъ упоминается въ актахъ.

Нельзя также пройти молчаніемъ и тѣхъ слѣдовъ латино-польскаго вліянія, которые оно оставило послѣ себя въ названіяхъ именъ, фамилій и мѣстностей географическихъ, въ странѣ искони русской. Съ легкой руки его—Берестье стали называть въ актахъ *Бржесць*, Перемышль—*Пржемьсль*, Холмъ—*Хелмъ*, Володава—*Влодава*, Новогородокъ—*Новогрудекъ*; такъ точно и названія фамилій: Радзивиль—*Радзивилль*, Ходковичъ—*Ходкевичъ*, Ивановичъ—*Яновичъ* и т. д. Эти ополяченные названія, въ большинствѣ случаевъ, перешли теперь и въ самую жизнь.

Какъ къ настоящему III-му тому, такъ и къ прежнему II-му Коммиссія изготовила уже алфавитный указатель собственныхъ именъ и мѣстностей; но напечатаетъ его послѣ, т. е. по выходѣ въ свѣтъ Тома IV, которымъ закончатся акты Брестскаго гродскаго суда.

Что касается до актовъ гражданскихъ, то объ нихъ будетъ сказано въ предисловіи къ тому слѣдующему. Въ этотъ же томъ предполагается включить и акты еврейскіе; но можетъ быть они будутъ напечатаны и отдѣльно.

Вслѣдъ за выходомъ въ свѣтъ настоящаго тома, начнется печатаніе и *слѣдующаго*; матеріалы для него уже изготовлены. Одновременно съ нимъ будетъ печататься и *Ординація королевскихъ лѣсныхъ земель 1637 года*,—въ подлинникѣ и переводѣ съ польскаго на русскій языкъ.

Коммиссія приступила уже къ заготовленію матеріаловъ и для тома *пятого*. Сюда войдутъ акты Гродненскаго Гродскаго суда.

Предсѣдатель Коммисіи *Я. Головицкій*.

Вильна, Мая 23-го дня, 1870 г.

I.

**АКТЫ, ОТНОСЯЩИЕСЯ КЪ ИСТОРИИ ПРАВОСЛАВІЯ ВЪ СЪВЕРО-
ЗАПАДНОМЪ КРАѢ.**

1401 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 423—426.

1. Выпись фундушовой записи Владислава IV на Кобринскій монастырь Св. Спаса, выданная изъ Большой канцелярии великаго княжества Литовскаго.

Княгиня Кобринская Феодора, изъ дому Рогатинскихъ, супруга князя Ивана Семеновича Кобринскаго, въ 1401 году, по смерти своего мужа, въ исполненіе обѣта его, записала Кобринскому монастырю св. Спаса село Корчици съ людьми и со всѣми данями—медовыми и грошовыми, двѣ вольныя корчмы въ Кобринѣ, десятину, десятую мѣрку ржи съ мельницы на рѣчкѣ Кобринѣ и десятую копу ржи и яроваго хлѣба съ Кобрина. Въ 1512 году записъ эта подтверждена была королемъ польскимъ Сигизмундомъ первымъ. Владиславъ IV, въ 1634 году подтверждая его привилегію, присовокупляетъ, что игумень Кобринскій утверждаетъ также, что съ давнихъ временъ къ этому фундушу приданы: земля пашная въ Именинѣ, два человѣка, — одинъ въ Кустовичахъ, а другой въ Шиповичахъ, часть лѣсу Костреевскаго, небольшая мельница на рѣкѣ Шевнѣ, два ведра меду съ Данковичъ, небольшая бортная земля въ Шерчевѣ, а съ Соболевыхъ двѣ полти (саго), стоимостію въ 3 гроша.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божо-го тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пер-вого, мѣсяца Мая тридцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевид-но енераль его королевское милости вое-водства Берестейскаго Янъ Амѣнин-скій, экстрактъ зъ канцелярии Большой великаго княжества Литовскаго вписанья въ немъ листу, фундушу светое паме-ти небощика наяснѣйшого Владислава четвертого, короля его милости Поль-скаго, въ справѣ и рѣчи въ немъ нижей выраженой выданный, ку акти-кованью до книгъ гродскихъ Берестей-скихъ подаль, въ тые слова писанный: Владиславъ четвертый, Божою мило-стью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій Жомойт-скій, Мазовецкій, Инфлянтскій, Швец-

кій, Кгодскій, Вандальскій дѣдичный король. Ознаймуемъ тымъ листомъ нашимъ, кому о томъ вѣдати належитъ. Былисмо прошени о выданье зъ книгъ канцелярии нашей Большое великаго княжества Литовскаго экстрактомъ спра-вы нижей выраженое, которая се въ книгахъ светобливое памети королевое ее милости Боны нашла, въ тые слова писаная: Попы Рускіе (sic) игумень Ко-бринскій Спаскій Васьянъ положилъ фундатъ кнегини Ивановое Кобринское Феодоры на манастырь Светого Спаса Кобринскій, и при томъ положилъ по-тверженье короля его милости Жинги-монта на паркгаминѣ зъ печатью при-битою, который фундатъ и тое потвер-женье господарское слово отъ слова такъ се въ собѣ маетъ: Листъ княгини Ивановое. Во имя святыхъ Троицы. Се я княгини Иванова Семеновича Ко-бринская Феодора, дочка пана Рoga-

тинского. Што былъ мой мужъ, князь Иванъ Семеновичъ Кобрынскій, небощикъ, змыслилъ былъ со мною и хотѣлъ былъ записати десетину къ манастыру, къ Светому Спасу и къ Кобрыню, ино онъ небощикъ, князь Иванъ Семеновичъ, мужъ мой, зъ свѣта того изшолъ, а тое десетины не поспѣлъ записати; и зходечи зъ того свѣта, князь Иванъ небощикъ, мужъ мой, говорилъ намъ и казалъ записати по души своей къ манастыру Святому Спасу въ Кобрыни—село Корчичи и зо всеми дачками, зъ медовыми и грошовыми, и зъ полюдьемъ, и зо всемъ зъ тымъ, што коли давали предкомъ нашимъ и напо томъ намъ самымъ; а двѣ корчмѣ вольныхъ въ Кобрыни. Про то я не хотѣла еси положить того на мужа моего души и записала еси, подлугъ слова мужа моего, князя небощика умовы: десятину къ светому Спасу къ Кобрыню, и зъ млына, што на рѣцѣ на Кобринцѣ, десятую мѣрку отъ жита, десятую копу въ Кобрыни, и отъ ярины всякое—десятую копу у Кобрыни жъ; а записала еси по души моего мужа, небощика князя, подлугъ слова мужа своего, къ манастыру Светого Спаса двѣ корчмы вольныхъ у Кобрыни; а записала еси по души его князя небощика, подлугъ слова мужа своего, къ манастыру Светого Спаса въ Кобрыню село Корчичи, и зо всеми доходы, и зъ данью и зъ полюдьемъ и зъ грошми, и зо всеми тыми доходы, што коли предкомъ нашимъ тые Корчичане давали и намъ самимъ, а по тому игумену Спаскому Андрею и на потомъ инымъ игуменомъ, которые коли будутъ служити у монастырѣ Светого Спаса въ Кобрыни,—ижъ бы себѣ держалъ попа, ижъ бы каждого дня не вмешкала Божая служба; а записали есмы тые дѣла вѣчне и непорушне въ сій вѣкъ и въ будущій. А не вступатисе въ тые дѣла и ин-

шому никому, што жъ есмы записали по души князя небощика, мужа своего, къ манастыру Светому Спасу у Кобрыни; а хотя бы естъ мѣлъ инший вступати въ тые дѣла и той рушати нашъ записъ, тотъ ся разсудить со мною на ономъ страшномъ судѣ передъ Милостивымъ Богомъ. Богу нашему слава во вѣки вѣковъ. Аминь. Я, кнегини Иванова Семеновича Кобрынская Феодора, для подтверженъя сего нашего листу и нашихъ сихъ записей, приложила есмы на то печать свою. А при томъ былъ господинъ отецъ нашъ, владыка Володимерскій и Берестейскій Васьянъ и панъ Левъ Боговитиновичъ, ключникъ Берестейскій, а панъ Завиша, дворенинъ королевскій, а бояре Кобрынскіе: панъ Михайло Дробишъ, а Мрочко и Некрашъ, намѣстникъ Кобрынскій, а Васько Дробишевичъ, а Мордвинъ Когановичъ. Записанъ у Кобрыни, Іюля десятый день, въ лѣто 6909 (1401), индиктъ 9. А писалъ Ивашико Петровичъ, писаръ кнегини Ивановое Кобрынское Феодоры.

Жиггимонтъ, Божою милостью, и далѣй. Билъ намъ чоломъ игуменъ манастыра Светого Спаса съ Кобрыня Антоней Кризкій и вказывалъ передъ нами листъ записный небощицы кнегини Ивановое Семеновича Кобрынское Феодоры. Въ томъ листу выписано, штожъ мужъ ее, князь Иванъ Семеновичъ, съ того свѣта сходечи, приказалъ ей записати по души своей къ церкви Божьей, а къ монастырю Светого Спаса, въ которой же церкви тѣло его лежитъ: село зъ людьми, на имя Корчичи, а двѣ корчмѣ въ мѣстѣ Кобрынскомъ, а десятую мѣрку со млына, который то млынъ на рѣцѣ на Кобринцѣ, а съ пашни Кобрынское и зъ жита и зо всехъ яринъ десятую копу. И билъ намъ чоломъ, абысмы ему на то дали нашъ листъ и подтвердили бысмы то симъ нашимъ листомъ на вѣчность. Ино мы,

зъ ласки наше, подлугъ того листа кнегини Ивановое, на то дали ему сесь нашъ листъ и подтверждаемъ то симъ нашимъ листомъ къ церкви Божой вѣчно: маеть онъ и повиненъ будетъ игумень Светого Спаса тое вышпречное село Корчичи и со всеми людьми того села, а двѣ корчмѣ въ мѣстѣ Кобринскомъ и мѣрку, што зо млына, и зъ службами и поплатки, и зъ данью грошевою и медовою, и съ землями пашными и бортными, и съ сѣножатями и со всимъ по тому, какъ ся тые люди и земли зстародавна въ своихъ границахъ мають, водлугъ того, какъ выписано въ листѣ кнегини Ивановое Семеновича Кобринское. А на твердость того и печать нашу казали есьмо приложити къ сему нашему листу. Писанъ въ Краковѣ, подъ лѣто Божого Нароженья тыеца пятьсотъ дванадцатого, мѣсеца Октебра пятый день, индиктъ первый. При томъ былъ воевода Кіевскій, подканцлерій нашъ, панъ Юрій Миколаевичъ Радивиль; панъ Стабарскій, кухмистръ, намѣстникъ Утенскій; панъ Петръ Олехновичъ; Богушъ Боговитиновичъ, маршалокъ, писарь, намѣстникъ Довгговскій; Копоть Василевичъ, писарь.

Тотъже игумень Кобринскій повѣдалъ, ижъ зъ вѣковъ еще до того фундату надано на тотъ монастырь Све-

того Спаса: землю пашную уво Именинѣ; человѣка въ Кустовичахъ, а другого въ Шиповичахъ; а лѣсу Костреевского за гнаними; а суботника у Брилеви и млынецъ на Шевни рѣчцѣ, который мелеть одно по весни, коли вода бываетъ; а двѣ ведрѣ меду зъ Данковичъ и землицу бортную на Шерчеви; а у Соболевыхъ двѣ полци, которыхъ дають одно три гроши.

А такожъ мы господарь, на прозъбу стороны потребующое, тую справу въ сесь нашъ листъ вписавши, экстрактомъ въ року теперешнемъ тыеца шестьсотъ тридцать четвѣртомъ, мѣсеца Августа четвертого дня выдаемъ; а на большую вагу сего печать нашу великого князства Литовского къ сему листу нашему притиснуть казали есьмо. Писанъ у Варшавѣ. У того листу его милости печать великая великого князства Литовского притисненая, а подпись руки тыми словы: Альбрихтъ Станиславъ Радивиль, канцлеръ великого князства Литовского; Францишекъ Долмать Исайковскій, секретарь его королевское милости. Который же тотъ листъ его королевское милости, черезъ особу верху мененую ку активованью данный, есть до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1465 г.

Изъ книги за 1738—1739 годы, стр. 1503.

2. Дарственная запись княгини Уліаны Кобринской Петро-Павловской церкви въ г. Кобринѣ на людей и земли.

Княгиня Кобринская Уляна Семенова вмѣстѣ съ сыномъ своимъ княземъ Иваномъ Семеновичемъ пожаловала священнику церкви Святыхъ Апостоловъ Петра и Павла людей въ Кобринѣ и земли, со всеми ихъ доходами, пашнями, десятинами, засѣвами и со всеми тѣмъ, что издавна къ этой церкви принадлежало, при прежнему священникѣ Петровскомъ, по имени Исаакъ.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego osmego, miesiąca Decembra dzień wietnastego dnia.

Na urządzie ikmści grodzkim Brzeskim, aktami starościnskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanow-

skim, łowczym i podstarościem sądowym wojewodztwa Brzeskiego, stawiając personalnie wielebny oyciec Michał Prokopowicz, prezbiter cerkwi Kobrynskiej pod tytułem świętych apostołów Piotra u Pawła, przywilej, alias prezente, na pargamynie, na ćwiartce, przy wiszącej na zielonym iedwiabiu pieczęci woskowej, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ruskimi literami pisany, sobie służący u należący, ad acta podał, cuius tenor sequitur talis: Я, княгини Семенова, Ульяна Кобрынская, и съ сыномъ своимъ Иваномъ княземъ Семеновичемъ, жаловали есмы и дали службъ нашому, на имя Іудѣ: у Кобрыни на городи—церковъ святыхъ апостолъ Петра и Павла, зо всіми доходы и съ приходы, и зо всіми пашнями, и съ десятинами, и зъ засѣвы, и съ тыми со всіми, како же было передъ тымъ, по старому слухало ко церкви святыхъ апостолъ, при старомъ попѣ Петровскомъ, на име Исаѣ. Также дали есмы и со всимъ и съ тымъ, и съ поемщиками, и съ осѣдками, и съ роспусты, якожъ то десятинику Богдану и дѣтемъ его—вѣчно, никимъ же непорушно и нами. А

хто потомъ порушитъ сей нашъ записъ, разсудитъсе предъ Богомъ. А про лѣпшое свѣдоцтво и твердость, печать свою привѣсили есмы,—за его намъ службу, понеже и услуговался служачи у князя моего и у насъ. А при томъ были добрые люди королевые бояре: Олександро Ходковичъ, Тышко братъ его, Елюкимъ, князь Корецкій, бояринъ; а къ тому бояре наши Кобрынские и Грушевские: Іосифъ Верещака, Данило, воевода Грушовскій, и Петръ, бояринъ Грушовскій, Ходко Евсеевичъ, Глядъ, братъ Ходковъ, Сенько Приступчичъ, Александръ Ильичъ, а еще дворяне и мѣщане. А писанъ въ Кобрыни, въ лѣто шесть тысячи девятьсотъ семдесятъ третего, кругъ солнца первого а луны девятнадцато, индикта тринадцато, мѣсеца Фебруаря девятнадцато, на серкизной недѣли. Аписалъ Сенько дьякъ княгининъ Сергевичъ. Ктóry то takowy dokument, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty u wpisany.

1485 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 789—792.

3. Духовное завѣщаніе священника Брестской церкви во имя св. мучениковъ Сергія и Вакха.

Нафаналъ Фалалевичъ, священникъ церкви св. мучениковъ Сергія и Вакха, предоставляет дѣтямъ своимъ Сергію и Марку и женѣ своей Маріи Любковнѣ право отдавать въ аренду покупную землю въ г. Брестѣ, на Русской улицѣ, принадлежащую къ Космо-Деміанской церкви, завѣщаетъ первымъ, чтобы они старались возвратитъ церковь св. мучениковъ Сергія и Вакха, которую построилъ Иванъ Ивановичъ, пригласивъ его въ ней священствовать, а имѣвъ, выгнавъ его оттуда, продалъ ее врагамъ (сиротникамъ св. креста); въ случаѣ же, если сыновья его не будутъ объ этомъ пешись, передаетъ это дѣло Кіевскому митрополиту и епископу Владимирскому Θεодосію, а преемниковъ своихъ, въ случаѣ неисполненія его воли, общаетъ призвать къ суду Божию. Храненіе фундуша, равно какъ и все свое достояніе, жену и дѣтей поручаетъ митрополиту. Подъ клятвою анаемы проситъ положить во гробъ къ себѣ настоящее свое завѣщаніе и свою ставленую грамоту, и похоронитъ себя въ Космо-Деміанской церкви подъ иконою Спасителя.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятого, мѣсеца Марца пятого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ,

передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость отецъ

Лаврентей Лазаровичъ, писаръ капитулы Берестейское, тестаментъ остатнее воли его милости отца Нафанаила Фалалеевича, священника церкви святыхъ мучениковъ Сергія и Вакха, мурованой, на Нѣмецкой улицѣ будучое, Берестейское, въ справѣ и рѣчи нижеи менованой, ку актикованью до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Во имя Отца и Сына и Святого Духа. Аминь. Я грѣшный и недостойный рабъ Божій ерей Нафанаиль Фалалеевичъ, попъ святыхъ мученикъ Сергія и Вакха церкви мурованое Берестейское, на Нѣмецкой улицѣ стоячей, сію грамоту смертельную многогрѣшною рукою моею списалъ я, сходячи зъ сего свѣта. Подаю духа моего въ руки Бога Всемогучого, а тѣло мое грѣшное земли, а такъ все распоряжаю: дѣти мои, Сергіи и Марко, на грунтѣ томъ купномъ, на Руской улицы свято-Козмо-Демянской, и зъ женою моею Марією Любковною, зоставати мають; а тые сынове мои повинни будутъ доходить тоей церкви святыхъ мученикъ Сергія и Вакха, которую былъ змуровалъ панъ Иванъ Иваницкій, а мене, слугу Божого, до ней затыгъ, а теперь, не веде закону нашего Греческого и правилъ Святыхъ Отець, мене отгналъ отъ ней, а противникомъ Креста Святого запродавъ. А если бы сынове мои, Сергіи и Марко, не мѣли доходить; тогды его милости отцу митрополитѣ Кіевскому а пастыру моему Володимерскому Феодосію вручаю, абы тая церковь, запроданая

противникомъ Божиимъ, освобоженная была; а если бы по смерти моей того учинити не восхотѣли, тогды позываю пастыровъ моихъ на судъ Божій. Жоны моей и дѣтей моихъ прошу, абы сей позовъ написанный, заровно зъ грамотою становленою, до гробу моего, подъ клятвою—анаѣема, вложили. Фундушъ тоей церкви господину отцу митрополитѣ полѣцаю; а все собраніе мое домовое жонѣ и дѣтемъ моимъ откажую; на погребеніе тѣла моего копъ сорокъ; которое то тѣло мое погребено быть маеть въ церкви святыхъ безмезникъ Козмы и Демьяна, подъ лѣзне (sic) иконы светого Спаса у Руской улицы. Аще большъ зостанеть на долгахъ, тое жона моя зъ дѣтьми память за душу мою за тое отправить повинни будутъ. Писанъ сесь тестаментъ подлѣ Божого Нароженья тысеца чотырисотъ осимьдесятъ пятого, мѣсеца Априля двадцать третяго дня, индикта пятого. У того тестаменту, при печатяхъ притисненыхъ, подпись рукъ тыми словами: Нафанаиль Фалалеевичъ, попъ церкви святыхъ мученикъ Сергія и Вакха, рукою власною; печатаръ того тестаменту Иванъ Цетнаръ, мѣщанинъ и райца Берестейскій, рукою своею; печатаръ того тестаменту Григорій Ивановичъ, бурмистръ Брестскій, рукою своею; печатаръ того тестаменту Иванъ Ламборскій, писаръ мѣскій Брестскій. Который же тотъ тестаментъ, черезъ особу верху мененую ку актикованью поданный, есть до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1500 г.

Изъ книги за 1700—1701 годы, стр. 2341—2348.

4. Подтверждение фундушовой записи Павломъ Ивановичемъ Сапѣгою, данной отцемъ его на Коденскую церковь во имя св. Архангела Михаила.

Къ Павлу Ивановичу Сапѣгѣ, владѣльцу м. Кодня, королевскому маршалу, явились—бургомистръ Василій Малеваный, всѣ ратманы, мѣщане «святого греческаго закону», вмѣстѣ со священникомъ Коденской церкви Киприаномъ, и заявили ему, что отецъ его Иванъ Семеновичъ Сапѣга, предложилъ имъ построить въ Коднѣ церковь. Когда церковь была построена, тогда, поставивъ въ ней первымъ священникомъ Теодора, онъ записалъ ей слѣдующій фундушъ: отъ каждаго Коденскаго мѣщанина священнику съ каждой уволокѣ—по конѣ ржи; уволоку земли, пол-уволокѣ около Ханковскаго кута и лугъ въ Добрынь, который записали Страдецкіе люди; въ другомъ мѣстѣ лугъ въ сугранѣ (въ смежности), и въ третьемъ мѣстѣ въ Щенятинѣ, записанный Окчипскими людьми. Но такъ какъ листъ этого фундуша былъ утраченъ священникомъ Теодоромъ, то по просьбѣ бургомистра, всѣхъ ратмановъ, мѣщанъ и нынѣшняго священника Киприана, онъ, Павелъ Ивановичъ Сапѣга, возобновляетъ его и подтверждаетъ.

Roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego pierwszego, miesiąca Iunii trzydziestego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi y przede mną Janem Bęklewskim, podstarościem Brzeskim, stanowszy oczewisto w Bogu wielebny oyciec Piotr Theodorowicz Zawadzki, prezbiter cerkwi mieyskiej Kodeńskiej, założenia świętego Michała Archanioła, ten list wieczysty fundusz od kolatora świętey pamięci iw. imci pana Pawła Iwanowicza Sapiehi, dziedzica Kodeńskiego, marszałka hospodara króla y wielkiego xiążęcia ięgomościa Zygmunta, dzierzawcy Braclawskiego, antecessora, in vita szczęśliwie zostaiącego iasnie wielmożnego imci pana Kazimierza Władysława na Kodniu, Olszanach y Czornobyłu Sapiehi, woiewody Trockiego, na cerkiew wyż pomienioną, przy pieczęci sygnetowey y z podpisem ręki, antiquitus ieszcze w roku tysiąc pięćsetnym, miesiąca Iula dziesiątego dnia nadany, ruskim pismem pisany, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu taraz de novo do xiąg grodzkich Brzeskich podał, który wpisując w xięgi słowo do słowa tak się w sobie ma. Во имя Божее станься. Я Павелъ Ивановичъ Сапѣга, дѣдичъ Коденскій, маршалокъ господаря короля и великого князя его милости Жигимонта, державца Брацлавскій, чиню и объяв-

ляю знаменито тымъ моимъ листомъ, хто на него посмотритъ, альбо чтучи его услышитъ, нынѣшнимъ и потомъ будущимъ, кому потреба будетъ вѣдать. Пришедши передъ мене бургомистръ мой Коденскій, именемъ Василій Малеваный, со всѣми райцы и мѣщаны мѣста Коденскаго, закону нашего святого греческаго, съ попомъ мѣйскимъ Коденскимъ святого Михаила Архангела, Киприаномъ, и повѣдилъ, што отецъ мой небощикъ, панъ Іоанъ Семеновичъ Сапѣга, воевода Подляскій, маршалокъ и секретарь господаря короля его милости, державца Брацлавскій, кгда осажовалъ мѣсто Коденское, дѣдичтво свое, въ той часъ розказалъ его милость мѣщаномъ всѣмъ закону греческаго, абы збудовали въ мѣстѣ Коденскомъ церковь святого Михаила. Какъ же оны мѣщане, podle розказанья его милости такъ учинили, збудовали церковь, его милость отецъ мой встановилъ въ той церкви попа Федора и казалъ въ той церкви хвалу Божую мѣти, и надалъ его милость тымъ способомъ попа: кождый мѣщанинъ закону греческаго Коденскій, хто бы волоку въ мѣстѣ мѣлъ, абы пону копу жита съ волоки давалъ у осень, какъ пожнутъ збожа, и къ тому волоку его милость казалъ тому пону дати такую мѣрою, какъ мѣщане держали, и земли кутокъ съ

поль-волоки, подлѣ Ханковскаго кута и сѣножатку въ Добрынѣ, што люде Страдецкіе дали, а другую на выходѣ, за мѣйскими волоками въ сугранѣ, а третью въ Щенятинѣ, што люде Окчинскіе надали, за его милости дозволеньемъ; и на то его милость и листъ свой тому попу Федору далъ былъ. Нижли мовили мнѣ попь Кипріянь нынѣшній и бургомистръ и всѣ мѣщане, ижъ тотъ небощикъ, попь первый Федоръ, тотъ листъ стратилъ; и били мнѣ челомъ попь Кипріянь и бургомистръ и радцы и всѣ мѣщане мѣста моего Коденского закону греческого, абы я свой листъ тому попу Кипріяну на то далъ. И я, урозумѣвши рѣчь слышную и годную, справедливую, на тые вси рѣчи верху описаные, даю тотъ мой листъ попу Кипріяну и по немъ будучимъ попомъ святого Михаила въ мѣстѣ моемъ Коденскомъ: маеть попь Кипріянь и по немъ будучіе попове, съ каждое волоки у мѣщанина закону греческого, по концѣ жита брати, колько волокъ можетъ наибольшей быти, (бы Богъ далъ ихъ въ мѣстѣ волокъ мѣти до килькасоть) съ тыхъ маеть братъ нынѣшній попь и по немъ будучіе; волоку и кутокъ и сѣножати верху описаные держать и вживать, подлугъ того, яко первый вживаль, — вольно и непорушно на вѣки вѣкомъ; службу Божую въ той церкви Божой маеть служити, за предки и отца нашего души Бога молити, и за мое и дѣтей моихъ здоровье и всѣхъ православныхъ христіанъ Бога просити; а дѣтемъ и потомкомъ моимъ

въ тоє святое наданье святое Божое церкви ничимъ вступовати. И на то есьми попу Михайловскому Коденскому Кипріяну и по немъ будучимъ попомъ далъ сесь мой листъ, съ моею печатью, подписавши самъ своею власною рукою, и при томъ будучимъ: его милости братъ мой роженный Фредрихъ Ивановичъ Сопѣга—воевода Подляскій, а сынъ мой Александръ и панъ Марко Зубрицкій—пушкаръ Берестейскій, муи добрый пріятель. Сталося и дано у дворѣ моемъ Дубенскомъ, подъ лѣтомъ Божого Нароженья тысеца пятьсотномъ року, мѣсеца Іюля десятого дня, индикта чтырнадцатого *). U tego listu wieczystego funduszu, przy pieczęci signetowej przyciśnionej, podpis ręki temi słowy: Paweł Iwanowicz Sopięga Który że ten list wieczysty fundusz z podpisem ręki y przyciśnieniem pieczęci signetowej od świętej pamięci iaśnie wielmożnego ip. Pawła Iwanowicza Sapięhy, dziedzica Kodeńskiego, marszałka hospodara króla y wielkiego xiążęcia imci Zygmunta, dzierżawcy Braclawskiego, antecessora in vita auspiciatissime zostaiącego ip. Kazimierza Władysława, na Kodniu, Olszanych y Czornobyłu Sapięhi, woiewody Trockiego, antiquitus ieszcze w roku tyśiac pięćsetnym, miesiąca Iula dziesiątego dnia, na pomienioną cerkiew dany, służący, teraz de novo przez osobę wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podany, jest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

*) Индиктъ показанъ невѣрно: долженъ быть—третій.

1521 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 265—266.

5. Вводный актъ во владѣніе церковнымъ имуществомъ священника Опольской церкви Игнатія Сергѣевича.

Иванъ Сопоцько, протопопъ Володавскій и Брестскій, настоятель Руденскій, Воинскій, Предмейскій, Шерешевскій и Свято-Спаскій Брестскій, приѣхалъ, по повелѣнію Владимирскаго и Брестскаго епископа, въ церковный домъ священника Игнатія Сергѣевича, для врученія ему вводнаго акта на приходъ Опольской церкви и на владѣніе церковными фундами, которые состояли: изъ трехъ душъ крестьянъ и полъ ими—четырехъ съ половиною уволокъ земли,—для священника три уволки, для дьяка—полторы. Кромѣ того, протопопъ Сопоцько передаетъ священнику Игнатію Сергѣевичу часовню, построенную во имя Честнаго Креста, вмѣстѣ съ принадлежащими къ ней фундами, наданными ей Коптами. Фундуши эти: двѣ уволки земли—одна въ с. Хоростычахъ, а другая въ с. Липовцѣ-Заростаѣ. Передаетъ также десятины съ цѣлой волости, т. е. съ селъ: Ополя, Русилъ, Грабовки, Мостовъ, Ковячкова, Головни, Залеща, Калинокъ, Любичина, Хоростычъ, Зарайкова и Липовки,—отъ всѣхъ земель—съ каждой уволки по копѣ ржи.

Roku tysiąc siedemset sześćdziesiątego, miesiąca Decembra siedemnastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościnskiemi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim wojewodstwa Brzeskiego, comparens personaliter imci p. Andrzej Doroszeski, dokument seu podanie od w Bogu wielebnego imci xiędza Iwana Sopoćki, protopopy Włodawskiego y Brzeskiego, cerkwi Opolskiej y tamiecznemu prezbiterowi służący, ad acta podał, który wpisując w xięgi

Иванъ Сопоцько, протопопа Володавскій и Берестейскій, парохъ Руденскій, Воинскій, Предмейскій, Шерешевскій и Свято-Спаскій Берестейскій, року Божого Нароженья тысяча пятьсотъ двадцать первого, мѣсеца Генваря двадцатого дня. Приѣхавши я, вышемененый Иванъ Сопоцько, протопопа Володавскій, по велѣнію его милости епископа Володимерскаго и Берестейскаго, въ обитель священника, именемъ отца Игнатія Сергѣевича, ку поданью, то есть, интродукціи всей парохіи церкви Опольской, и всей, яко се въ себѣ маеть, обители вышемененому отцу, отъ начальника моего; сему же то все здавши об-

рады церковные, которые ширей въ визитахъ суть описанные, потомъ же обитель бардзо зруинованую, презъ долгій часъ безъ пастыря церкви святой; трехъ подданныхъ фундушовыхъ, мѣшкающихъ въ селѣ, — Ополю реченомъ, по срединѣ села; аще же люди презъ великое повѣтріе вымерли, еднакъ ихъ убогое забудованье позостало, — поля оромые, неоромые и сѣножати, то есть, подъ вышеменованными подданными церкви Опольской: волока одна кгрунту оромого, въ трехъ полѣткахъ, со всѣмъ, яко се въ себѣ маеть; кромѣ той волоки надто двѣ волюки, въ трехъ полѣткахъ, попу той церкви наданныхъ; при сихъ же подданныхъ полуволокъ единъ на дьяка, по срединѣ села Ополя, въ тріехъ полѣткахъ; сего же всего грунту церковного менуется—волокъ полчварты. А тые всѣ волюки, такъ церковные, яко тежъ и дьяка тоей церкви, къ сему же и подданныхъ, до сей же церкви належачихъ, незасѣяные жаднею пашнею. Окромѣ того, подаю каплицу въ селѣ Хоростычи семужъ отцу Игнатію Сергѣевичу фундаціи ихъ милости пановъ Коптиовъ; при ней же и волокъ двѣ грунту, надлежачихъ до той же каплицы храму заложения Чесного Креста. Которые волюки лежатъ, — одна въ селѣ Хо-

ростытей, а другая въ селѣ, реченомъ Липовцу—Зоростаю, обѣдвѣ несѣяны, и десятины до церкви вышеченной Опольской съ цѣлой волости, то есть: съ селѣ Ополя, Русилѣ, Грабовки, Моствовѣ, Канючковѣ, Головна, Залеца, Калинки, Любичина, Хоростытей, Загайковѣ и Липовки, со всехъ грунтовъ служныхъ и чиншовыхъ, которые только въ селахъ находятся, съ каждой волоки по копѣ жита, десятины до цер-

кви Опольской давати мають и повинны будутъ. Що я, вышеченный, стверджаючи, рукою власною подписалъ и печать свою притиснулъ. — U tego dokumentu przy pieczęci aktora podpis ręki w te słowa: Иванъ Сопецкій, протопопа Володавскій, рукою власною. Który to dokument ruski, przez wyż wyrażoną osobę ku wpisaniu podany, jest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty u wpisaniu.

1574 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1863—1864.

6. Изрекательная запись священника Брестскаго Моисея Исаковича о томъ, что епископъ Владимірскій и Брестскій Θεодосій не занималъ у него никакихъ денегъ.

Моисей Исаковичъ, священникъ Брестскій Космо-Демьянской церкви, по посвященіи своемъ, будучи у епископа Владимірскаго и Брестскаго Θεодосія въ Бистовѣ, просилъ у него билета на проѣздъ; но какъ въ этомъ мѣстѣ не было при епископѣ писца и послуги, то онъ снялъ перстень, далъ его священнику Исаковичу съ тѣмъ, чтобы онъ отнесъ его писцу для приложенія печати къ билету. Между тѣмъ Исаковичъ прежде, нежели занесъ къ писцу печать, припечаталъ ею пять пергаменныхъ бланковъ, будто бы на разные случаи, которые могли бы съ нимъ встрѣтиться въ дорогѣ. Межь тѣмъ спустя годъ, дошло до свѣдѣнія епископа, что у священника есть бланки на пергаминахъ и что между ними находится росписка епископа, будто бы онъ занялъ у Исаковича сто копѣ грошей, которые, если онъ самъ не уплатитъ, обяжутся уплатить его родственники. Священникъ Исаковичъ сознавался, что у него были пергаменные бланки, положительно отвергалъ, что епископъ никогда не занималъ у него денегъ, и если окажется такого рода росписка, то онъ подвергается всей строгости суда.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятого, мѣсеца Ноября пятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно велебный отецъ Лаврентій Лазаровичъ, писарь капитулы Берестейское, листъ запись отъ небощика отца Мойсея Исаковича, священника Козьмо-Демьянскаго Берестейскаго, его милости отцу епископу Володимерскому и Берестейскому, на речъ въ немъ вышеименованую данный и належачій, ку артикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Я Мойсей Исаковичъ, поць Козьмо-Демьянскій Берестейскій, признаваю то самъ на себе, коли есми

совершався у попы у Володимери, у его милости освещенного киръ Феодосія, епископа Володимерского и Берестейского, то пакъ за прозьбою моею и великимъ докучаньемъ его милости о листъ вольный, подорожный; а на тотъ часъ будучій его милости у Бистови, одно самъ безъ писаря и безъ хлопца, на тотъ часъ и папиру при собѣ не мѣвъ, его милость сбываючи мене отъ себе, далъ миѣ, Мойсею вышеченному, знявши зъ руки сегнетъ свой, и казавъ дати писарови, щобъ притиснувъ печать къ листу моему, о которого есми просивъ. То пакъ я, Мойсей, несучи до писара того сегнита, по притисненіи есми тымъ сегнитомъ его милости мамрамовъ пять для пригодъ подорожныхъ, гдѣся трафитъ ѣхати куды, то въ тотъ часъ на тотъ обычай и на-

пишу, такъ есми гадаючи, мамрамы вытисневъ. Его милость владыка довѣдав-ся того вже въ рокъ, што въ мене мамрамы есть и дано его милости справу, такъ ижъ якобы я, попъ Козьмо-Демьянскій, мѣлъ писати на тыхъ мамрамахъ, якобы его милость владыка позычивъ у мене самъ на потребу свою сто копъ грошей, або колько и описатися, если быхъ я ему не отдалъ, то мають ему дѣти и потомки мои отдати. А такъ я, Мойсей, визнаваю самъ на себе, если отъ мене повстануть листы съ тыхъ мамрамовъ якіе кольвекъ на его милость владыку Володимерского и Берестейского отца Феодосія, або на его дѣти и потомковъ на позычанье, або на заставу, або якимъ кольвекъ обычаемъ показаны листы при животи его милости, то я маю первой самъ, такъ великую, якъ въ листѣ было бъ описано, суму грошей вины на кождый врадъ, до которогобъ мѣвъ позывати, заплатити; а если бымъ я не мѣвъ чимъ вины заплатити, або власного сего моего рукописанія листа запрѣтися, то я самъ себе описую, ведлугъ статуту, яко зрайдцу и подступника его милости отца владыки и потомковъ его милости, а врадъ кождый маеть отъ всего его милости, самого и потомковъ его милости,

вольнымъ вичне учинити, а на мене вси шкоды и наклады его милости отцу владыцѣ, або дитемъ и потомкомъ его милости на слово милости ихъ безъ жадной присеги сказавши, мене ихъ милость горломъ, яко зрадцу а подступника ихъ милости, во всемъ томъ выдать маеть и якъ ихъ милости воля зо мною будетъ, што хотечи чинити, а я вже вичне и дити мое всего того и ничего жадной речи искати не маю и вѣчное молчанье о всемъ противъ ихъ милости мѣти виненъ буду. И на томъ есми его милости отцу владыци, дитемъ и потомкомъ его милости, давъ сей мой листъ, писанный властивою руки моею. А для лѣпшого свѣдомья и твердости просивъ есми его милости пана Павла Оранскаго о печать а другого пана Василья Каплю, мѣщанина Володимерского; ихъ милости на чоломбитье мое такъ добре учинили, къ сему моему листу и печати свои приложили. Писанъ у Володимери, року Божого тысеча пятьсотъ семьдесятъ четвертого, мѣсеца Мая двадцать четвертого дня. — Который же тотъ листъ запись, при двохъ печатяхъ старосвѣдчихъ притисненыхъ, черезъ особу верхуменованую ку антикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1577 г.

Изъ книги за 1577—1569—1582—1621 годы, стр. 1679—1680.

7. Судебное опредѣленіе по дѣлу Пружанскаго священника и Пружанскихъ мѣщанъ.

Пружанскій священникъ Тимофей Фелоровичъ приноситъ въ судъ жалобу на Николая Zubовскаго и Яна Ставцакаго и всѣхъ Пружанскихъ мѣщанъ о томъ, что они запрещаютъ пріѣзжимъ людямъ торговать у церкви Св. Духа во время ярмарокъ на Рождество Христова и Св. Спаса. Обжалованные мѣщане показали, что такой безпорядокъ, которымъ нарушается благочиніе и тишина церковнаго богослуженія, противорѣчитъ старинному городскому обычаю и прямымъ постановленіямъ королевскихъ ревизоровъ; въ подтвержденіе чего и указали на подлинныя листы князя Малхера Гедройта, Жмудскаго епископа, и Яна Палускаго Довгерда, королевскаго маршалка, подкоморія Ошмянскаго, данные въ 1577 году 20 Іюня. Въ листахъ этихъ прямо говорится, чтобы во время праздниковъ Св. Троицы и Рождества Христова не производить торговъ около вышепомянутой церкви, а дѣлать это на обычномъ торговомъ мѣстѣ. Судъ рѣшилъ дѣло согласно представленіямъ мѣщанъ.

Лѣта Божого Нароженья 1582, мѣсяца Іюля 11 дня.

Передо мною Остафьемъ Воловичомъ, паномъ Виленскимъ канцлеромъ Ве-

ликого Князства Литовского, старостою Берестейскимъ и Кобринскимъ, жаловалъ попъ Пружанскій Тимофей Федоровичъ на мѣщанъ Пружанскихъ Миколая Зубовского а Яна Ставецкаго и на всехъ мѣщанъ тамошнихъ, ижъ дей они забороняють и закликати на ринку кажуть, абы прїѣжіе и тамошніе люди при церкви его светого Духа не торговали и до церкви хвалы Божое слухати не ходили часу ярмарковъ святъ роковыхъ на Божое Нароженъе и светого Спаса о святкахъ. А Зубовскій и Ставецкій, самъ отъ себе и отъ мѣщанъ Пружанскихъ, чинечи отпоръ, повѣдили, ижъ дей мы никому не заказуемъ и закликати ото некажемъ, жебы люди до церкви для фалы Божее ходити не мѣли, только абы дей часу тыхъ ярмарковъ мененыхъ торговъ собѣ тамъ передъ его церковью на передмѣстью не уживали и переказы мѣсту его королевское милости надъ звычай давній и надъ постановенъе ревизоровъ его королевское милости тотъ попъ торгами незвыклыми не чинилъ, и показали листъ ревизоровъ его королевское милости князя Махера Кведройтя, бискупа Жомойтского, подъ печатью его, пана Яна Палуского Довгерда, маршалка его королевское милости, подкоморого Опменского, подъ

датою року семьдесятъ сегого, мѣсеца Юня двадцатого дня, въ которомъ описано застановенъе тыми словы: Ижъ мають ярмарки по старому завжды, яко передъ тымъ бывали, въ мѣстѣ самомъ быти, то есть, о светой Тройцы и о Святкахъ. А такъ при той церкви тые ярмарки нехай справованы не будутъ, а фалы Божее вольно будетъ каждому до церкви ходити слухати, а ярмарковати на звыкломъ торгу. А такъ я, выслухавши обѣюхъ сторонъ а присмотрѣвшисе тому листу пановъ ревизоровъ его королевское милости мененыхъ, заховалемъ мѣщанъ Пружанскихъ при томъ постановенъю ревизорскомъ, кгдажъ торги всякіе не мають быти нигдѣ, одно въ мѣстѣ. А ведже для фалы Божое до тое церкви помененое часу тыхъ святъ роковыхъ не маеть быти боронено людемъ тамошнимъ и обчимъ ходити, одножъ передъ обѣднею, абы не смѣли торговати и шинковъ жадныхъ, медомъ, пивомъ и кгорѣлкою не мѣли, ажъ по фалѣ Божей, по обѣднѣ торговати мають на звыкломъ мѣстцу, въ ринку, а не на предмѣстью, яко у постановенъю ревизорскомъ омавяеть. Што для памети до книгъ кгородскихъ староства Берестейского есть записано.

1577 г.

Изъ книги за 1577—1580 годы, стр. 1632—1634.

8. Жалоба священника Демьяна Семеновича вмѣстѣ съ посвидѣтельствомъ вознаго обѣ учиненныхъ ему побояхъ земляниномъ Рафаломъ Ленковичемъ Непокойчицимъ.

Землянинъ Брестскаго воеводства Аврамъ Васильевичъ Непокойчицкій (по всей вѣроятности православный) приноситъ жалобу на землянина Рафала Ленковича Непокойчицкаго (который, какъ видно по самому имени, былъ католикъ), что онъ на дорогѣ напалъ на священника Демьяна Семеновича, только что вышедшаго изъ церкви послѣ заутрени, избилъ и изранилъ его; о чемъ слѣдуетъ посвидѣтельствованіе вознаго.

Лѣта Божого Нароженъя 1577, мѣсеца Юля 28 дня.

Писалъ и присылалъ до владу господарского староства Берестейского

до мене, Павла Секлецкого, городничего замку господарского Берестейского, на мѣстцу вельможного пана его милости пана Троцкаго въ одѣханью пана Малхера Райского, подстаростего Берестейского, зоставленого земенинъ господарскій повѣту Берестейского панъ Аврамъ Васильевичъ Непокойчицкій, жалуючи и оповѣдаючи, ижъ дей дня нынѣшняго, на датѣ вышей-помененного, въ недѣлю, попъ дей его имѣнья Непокойчицкого Демьянъ Семеновичъ рано, скоро дей послѣ завтра, вышедши съ церкви, пошолъ дсй былъ за быдломъ своимъ, дорогою добровольною, и будучи дей ему еще неподалеку дому своего, то пакъ дей земенинъ тогожъ повѣту Берестейского Рафалъ Ленковичъ Непокойчицкій, самъ особою своею, зъ слугами и помощниками своими, оного дей пона его, перенемши на дорозѣ добровольной, збилъ и зранилъ. Которого если бы дей онъ панъ Аврамъ, послышавши крикъ и воланье зъ двора своего, съ че-

лядью прибѣвши, не ратовалъ, знать бы дей его тамъ здоровья позбавилъ, што дей то заразъ онъ, панъ Аврамъ, людемъ добрымъ, сусѣдомъ околичнымъ, оповѣдалъ и на огледанье бралъ зъ ураду возного повѣту Берестейского Яна Поплавского, который, чога свѣдомъ будучи, до книгъ дня тридцатого Юля созналъ, ижъ дей за освѣтченье пана Аврама Непокойчицкого видѣлъ дей у пона его Непокойчицкого рану кривавую, одраную на губѣ верхней, а другую на горлѣ подъ бороною. Которое дей збитье помененный попъ передъ нимъ, вознымъ, мѣнилъ собѣ быти учиненое отъ Рафала Ленковича Непокойчицкого. А при немъ дей, возномъ, были стороною Кодратъ Микитичъ а Янъ Петровичъ, бояринъ его милости пана Яна Гайка, каштеляна Берестейского. Которое жъ оповѣданье пана Аврама Непокойчицкого, также и сознанье возного помененного, есть до книгъ гродскихъ староства Берестейского записано. Писанъ у Берестьи.

1577 г.

Изъ книги за 1738 годъ стр. 1507.

9. Коммиссарское опредѣленіе по дѣлу священника церкви святыхъ Апостоловъ Петра и Павла въ Кобринѣ.

Малхеръ князь Гедротъ, Жмудскій епископъ, Янъ Палускій Довквидъ, королевскій маршалокъ, Ошмянскій подкоморій, Немонинскій староста, заявляетъ, что во время объѣзда для ревизіи предсталъ передъ нимъ священникъ церкви святыхъ Апостоловъ Петра и Павла Семень Фехдоровичъ и просилъ его отпустить дерево изъ королевской Кобринской пуши для возобновленія устарѣвшей и разваливающейся церкви. Признавая эту просьбу вполне основательною, князь Гедротъ разрѣшилъ ему отпустить потребнаго количества казеннаго лѣса на построение новой церкви. Кромѣ того священникъ Семень Фехдоровичъ жаловался князю на Кобринскаго лѣсничаго Павла Верещаку за то, что тотъ отказывается дать на церковь медовую дань въ десять саковъ, которую, по завѣщанію основателей церкви, князей Кобринскихъ, изстари ей давали всѣ лѣсничіе; для большей убѣдительности, онъ представилъ и самую привилегію князя Кобринскаго Семена, гдѣ именно утверждена эта медовая дань. Князь Гедротъ призналъ жалобу священника основательною и далъ ему свой подтвердительный листъ.

Roku tysiąc siedemsetnego trzydziestego osmego, miesiąca Decembra dzieńnastego dnia.

Na urządzie ikmości grodzkim Bresckim, aktami starościńskimi przede mną, Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim,

łowczym y podstarościem sądowym wdztwa Brzesckiego, stawiając personalnie wielebny oyciec Michał Prokopowicz, prezbiter cerkwi Kobryńskiej pod tytułem świętych Apostołów Piotra y Pawła, dokument na rzecz w nim

niżej wyrażoną, sobie дану у służący, ad acta grodu Brzeskiego podał, cuius tenor sequitur talis: Мальхеръ Князь Гедротъ, зъ ласки Божей бискупъ Жо-мойтскій, Янъ Палускій Довквидъ, мар-шалокъ Е. К. мсти, подкоморій Ошмен-скій, староста Немонйтскій. Будучи мы одъ его королевское милости до добръ господарскихъ въ воеводствѣ Берестейскомъ на ревизию высланный, ставши повѣдилъ передъ нами све-щенникъ Кобринскій церкви zalo-женъя святого Петра и Павла Семень Федоровичъ, ижъ церковь тая св. Петра и Павла продавна есть будованья и за непоправленіемъ, ижъ ни отъкуль на поправу тоей церкви дерева достити не можетъ, уже ся троха не повалила, а лѣсничій дей Кобринскій съ пуци брати забороняетъ, и проситъ насъ, абыхмо ему на будованье новоецеркви съ пуци господарское Кобринское де-рева брати, поколь церковь збудуетъ, дозволили. А такъ мы, видечи въ томъ быти речъ слушную и пристойную и зважаючи того, абы за господарское здорвье и за королевую ей милость въ той церкви Господа Бога прошно было, позволили есьмо тому священ-нику Семену Федоровичу съ пуци господарское Кобринское за вѣдо-мостью лѣсничого Кобринского, поколь оный священникъ тую церковь знову збудуетъ и гараздъ направить, добро-вольне дерево брати, чего ему лѣс-ничій, ани осочникъ боронити не маеть. Ку тому жаловалъ тотъ же священникъ намъ святого Петра Се-мень Федоровичъ на лѣсничого Кобрин-ского пана Павла Верещаку о то, ко-торую дань медовую саковъ десять еще съ наданья князей Кобринской на

тую церковь Божую заложенья светого Петра лѣсничіи вси прешлые давали, а той дей лѣсничій панъ Павелъ Верещака за вряду своего тотъ медъ десети саковъ до той церкви Божей давати, не рознати для чего, не хочетъ, и показалъ предъ нами привилей кня-зя Семена Кобринского, подъ печатью его, даный, въ которомъ пишеть, ижъ збудовавши церковь святого Петра и на-давши на тую церковь немало къ тому тую десять саковъ меду всимъ лѣсни-чимъ Кобринскимъ на потомъ будучи съ пуци Кобринское выдавати на кожый годъ велитъ. А такъ мы, бачачи въ томъ быти речъ слушную и при-стойную, а къ тому безъ шкгоды скарбу его милости господарское, казалисмо тому пану Павлу Верещацѣ, лѣсни-чому Кобринскому, тую десять саковъ меду на тую церковь святого Петра на кожый годъ выдавати, ведлугъ второго заставенья нашего привилей князя Семена Кобринского, на тую церковь наданого, и напотымъ будучіе лѣсничіи Кобринскіе заховалися и тотъ медъ сполна, по десяти саковъ, до тоей церкви выдавати мають. И на тое мы тому священнику дали тотъ нашъ листъ подъ нашими печати. Писанъ въ Кобринѣ, року отъ Нароженья Сына Божого тысяча пятьсотъ семьдесятъ семого, мѣсяца Іюля семого дня. Utego instrumentu komissarskiego podpis temi słowy: Malcher Gedrot, biskup Żomoyt-ski, komissarz Jan Pałusky Dowkwyd, marszałek ikmści., podkomorzy Oszmian-ski, starosta Nemonoytski. Ktory to ta-kowy instrument, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, że wszystko w nim inserowaną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty i wpisany.

1582 г.

Изъ книги за 1577—1569—1582—1621 годы, стр. 1948—1955.

10. Заявленіе епископа Кирилла Терлецкаго, подкрѣпленное свидѣтельствомъ вознаго, объ ограбленіи цереви Св. Духа въ Пинскѣ подстаростимъ Пинскимъ княземъ Львомъ Войной Воронежскимъ.

Землянинъ Иванъ Федоровичъ Велятичъ отъ имени епископа Пинскаго и Туровскаго Кирилла Терлецкаго представилъ въ судъ жалобу на князя Льва Воронежскаго, Пинскаго подстаростія, о томъ, что по наущенію и насланію послѣдняго его слуга Матвей Богатко Макаровичъ, съ многими единомышленниками, около сорока человѣкъ, напалъ на домъ Св. Духовской церкви въ г. Пинскѣ, избилъ протопопа Луку Ивановича и его жену, выгнавъ ихъ изъ дома, а дѣтей ихъ побросалъ черезъ заборъ, за тѣмъ ограбилъ церковь, отрубилъ стоявшій на ней крестъ, забравъ три колокола, чашу, кресты, евангеліе, свѣчи и престолъ, ободралъ ризы съ иконъ и забрала многія другія вещи, и все это отправилъ въ Пинскій замокъ къ князю подстаростію Воронежскому. Епископъ, осмотрѣвъ и описавъ вмѣстѣ съ вознымъ все случившееся, просилъ Воронежскаго принять и записать въ книги заявленіе вознаго, но Воронежскій отказался его принять. Тогда возный Козляковский представилъ свое заявленіе въ Брестскій градскій судъ. Кромѣ вышепронисаннаго въ заявленіи этомъ помѣщено объясненіе самого епископа, обращенное лично къ Воронежскому. Епископъ объясняетъ, что новокрещенный Пинскій еврей, по имени Митрофанъ, въ знакъ благодарности Просвѣтителю Богу, записалъ въ пользу духовенства свой домъ и плацъ въ г. Пинскѣ, на что представилъ особый дарственный листъ въ Пинскій судъ. За свой добрый поступокъ онъ удостоился благоволенія короля, который особымъ листомъ далъ знать князю Збаражскому, воеводѣ Браславскому и Пинскому старостѣ, чтобы онъ не дѣлалъ никакихъ взысканій съ помнутаго дома и плаца. Когда многіе евреи, узнавъ объ этомъ, стали изъявлять желаніе принять св. крещеніе и просили объ этомъ епископа, тогда, для большаго удобства, онъ перестроилъ домъ окрещеннаго еврея Митрофана на церковь во имя Св. Духа и поставилъ въ ней вышепомнутаго протопопа Луку Ивановича, при которомъ и случилось вышеописанное нападеніе. Описавъ подробно это разбойничье дѣло, епископъ проситъ кн. Воронежскаго возвратитъ всѣ церковныя вещи и домъ, при чемъ показалъ ему королевскую привилегію на домъ и плацъ. Князь Воронежскій отвѣтилъ епископу, что онъ сдѣлалъ нападеніе по приказанію Браславскаго воеводы и ничего не возвратитъ изъ побраннаго имущества.

Лѣта Божіея Нароженья тысячацятьсотъ восемьдесятъ второго, мѣсеца Августа двадцать сегого дня.

Пришедши на вѣдѣ ево королевское милости до замку Берестейскаго, до мене Павла Секлицкаго, городничкаго Берестейскаго, въ тотъ часъ будущаго на мѣстцу вѣдомомъ одъ ясновельможнаго пана ево милости, пана Виленскаго, земенинъ ево королевское милости повѣту Пинскаго, панъ Иванъ Федоровичъ Велятичъ оповѣдалъ именемъ ево милости епископа владыки Пинскаго и Туровскаго Кирилла Терлецкаго, ажь дей въ року теперешнемъ осмьдесятъ второмъ, мѣсеца Августа двадцатаго дня, служебникъ князя Льва Войны Воронежскаго, подстаростега Пинскаго, Матвей Богатко Макаровичъ и зъ иными многими слугами ево а помочниками своими, за власнымъ дей розказаньемъ и насланьемъ того князя Воронежскаго, подстаростега Пинскаго,

пришедши моцно, квалтомъ до дому Митрофана Аврамовича Волчковича, жида новохрещеного, лежачога въ мѣстѣ Пинскомъ, на улицы Жидовской, гдѣ церковь збудована, протопопу, на имя Луку Ивановича, и жону ево збили и змордовали и отъ всемаетности ихъ, которую они въ томъ дому въ схованью мѣли, съ того дому прочъ выгнали и дѣти черезъ тынъ выкидали и три звонны, завѣшное подлѣ церкви спустивши и крыжъ на церкви вроблений, ку потѣши поганьской а посмѣянью хрестіянству, по самый жолобъ одтявши, и иные речи многіе церковныя, яко келихъ, крестъ, книги, евангеліе за сребромъ, свѣчи и престолъ, олтаре Божій, ободрали и многіе речи побравши до замку дей Пинскаго, до него подстаростега, одпрывали. И кгда дей о то владыка Пинскій, оповѣдаючи до замку Пинскаго, яко на вѣдѣ ево королевское милости, на онъ же часъ приходилъ, маючи при

собѣ возного повѣту Пинского Семена Борисовича Козляковскаго, просячи подстаростега Пинского, абы то оповѣданье записано было. Нижли дей князь подстаростій того оповѣданья его не пріймоваль и до книгъ записывати не казалъ, и што дей ему передъ тымъ вознымъ и передъ шляхтою повѣдилъ и чого тотъ возный въ той справѣ, за освѣдченьемъ владыки Пинского, свѣдомъ будучи, то все на квитѣ подъ печатью и съ подписомъ руки своее тутъ до владу его королевское милости принесши, при оповѣданью мененомъ, очевисте созналъ; которое сознанье и квитѣ его на владъ поданный, въ словѣ до слова такъ ся въ собѣ маеть: Я Семенъ Борисовичъ Козляковскій, возный повѣту Пинского, признаваю симъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча пятьсотъ осмьдесятъ второмъ, мѣсеца Августа двадцатого дня, бралъ мене, возного, на справу свою его милость отецъ Кирилъ Терлецкій, епископъ Пинскій и Туровскій, на огледанье въ дому Митрофана Аврамовича Волчковича, жида новокрещенного, лежачого тутъ въ мѣстѣ его королевское милости Пинскомъ, на улицы Жидовской, побранья при церкви, которая на томъ дворѣ поставлена была, мощно троухъ звоновъ и стетья на той церкви и взятыя крыжа, такъже побранья речей церковныхъ и маетности поповской. А такъ въ року теперешнемъ тысяча пятьсотъ осмьдесятъ второмъ, мѣсеца Августа двадцатого дня быломъ въ томъ дворѣ Митрофана Волчковича и за оказываньемъ, а отъ слуги его милости отца епископскаго пана Гаврила Кольчицкого видѣломъ тамъ на томъ дворѣ, подлѣ церкви въ троухъ столпахъ стоящихъ звоны три завѣщонные и при мне, возномъ, оные звоны побрано и до замку отвезено; а на той церкви, которая въ томъ дому стоитъ, на верху крыжъ деревянный при жолобѣ стя-

тый и съ тое церкви знятый. Имѣнилъ передо мною, вознымъ, тотъ слуга его милости отца епископовъ панъ Гаврило Кольчицкій и при немъ будучій Лука Ивановичъ, протопопъ Пинскій свето-Дускій, ижъ дей и на той церкви крыжъ стяли и взяли, и речи церковные, келихъ зо всеми потребами, евангеліе, сребромъ оправленное, позлотиное, кресты, престолъ и олтарь Божій облупили, ризы, книги, свѣчи и вси наклады церковные побрали слуги пана подстаростега и до замку все отпровадили. Также и маетности того свещеника, который въ томъ дому неподалеку тое церкви, на одномъ плацу поселеный, стоялъ, нашедши мощно, ктвалтомъ забрали, служебника его милости князя Льва Войны Воронежского, тамошняго подстаростега Пинского, за власнымъ росказаньемъ и насланьемъ его милости князя Льва Войны Воронежского, пана своего, Матвѣй Богатко Макаровичъ и зъ иными многими помочниками, которыхъ было большей сорока человекъ зъ разными бронями. А скоро, по томъ огледанью моемъ, тогожь дня мѣсеца Августа двадцатого дня, въ року теперешнемъ тысяча пятьсотъ осмьдесятъ второмъ, его милость отецъ Кирилъ, епископъ Туровскій и Пинскій, со мною, вознымъ, и зъ иными многими людьми зацными самъ ходилъ до замку, до его милости князя Льва Войны Воронежского, подстаростега Пинского, и знаходши его милость въ замку его королевское милости Пинскомъ, вчинилъ оповѣданье очевисто тыми словами, мовечи: Оповѣдаю дей передо мною, же подстаростій Пинскій, што въ року теперешнемъ осмьдесятъ второмъ, подданный его королевское милости жидъ мѣста Пинского, Мошко Аврамовичъ, а теперь по крещенью новоназванный Митрофанъ, самъ присмотревшисе писму светому и узнавши быти Господа нашего Иисуса Христа за прав-

дивого Сына Божого, на окуненъе грѣшныхъ зосланого, съ тымъ умысломъ своимъ отворившисе явно, просилъ дей мене, Кирила епископа, абы его въ законъ светый хрестіянскій, водлугъ образу церкви греческое охристилъ. И на знакъ того такового щирого умыслу своего, будущій побожностью порушонный, по доброй воли своей далъ, даровалъ и на вѣчность записалъ домъ свой отчизный въ тамошнемъ мѣстѣ его королевское милости Пинскомъ лежацій, на улицы Жидовской, межи домами зъ одного боку отъ двора къ плацу брата его Іоска Волчковича, а другимъ бокомъ отъ плацу Аврама Марковича, жидовъ Пинскихъ, ничимъ никому непенный, а ни заведенный, на што и листъ свой вызнанный подъ печатью и съ подписомъ руки своей, такъже подъ свѣдомомъ и печатьми людей добрыхъ, мнѣ далъ, и тотъ листъ записъ свой, ставши первой тутъ на врадѣ его королевское милости, въ замку Пинскомъ, передъ намѣстникомъ вашей милости, паномъ Ясманомъ Борисовскимъ, ставши, ку записанью до книгъ вызналъ и тотъ домъ въ моцъ и въ держанье мое, Кирила епископа, зо всемъ черезъ вижа замкового мнѣ подано и поступлено. А потомъ дей тотъ Митрофанъ и передъ господаремъ его милости ставши созналъ листъ свой, што его королевская милость, яко панъ хрестіянскій и побожный, взглянувши и туо справу его, яко тому Митрофану ласку его королевская милость показати такъ и тотъ записъ на домъ его при моцы зоставити и листомъ его королевское милости подтвердити, такъже особливый листъ его королевская милость до его милости князя Януша Корибутовича Збаразскаго, воеводы Браславского, старосты Пинского, Кременецкого, пана вышеймененого, о томъ розказати и писати рачилъ, ижъ бы его милость тое воли и розказанья его королевское

милости ничимъ противенъ быти не рачилъ, съ которымъ дей ачъ быхъ вжо особу его милости найдовалъ, нижли дей про забаву его милость и бытность на послужѣ его королевское милости въ земли Московской до того борзо прійти не могучи, а наиболѣй вѣдаючи и побожности его милости, ижъ его милость яко правый хрестіанинъ, вѣдаючи то, што не для жадного якого пожитку моего, только для розмноженья фалы Божое сталося. Гдѣ есть тое воли его королевское милости нарушать не рачилъ съ повинности моее и за великимъ всилованьемъ, набѣганьемъ и частыми мовами того самого Митрофана и иныхъ многихъ задныхъ и посполитого народу людей, которые повѣдаючи, ижъ скоро одно тосе станеть, а фала Божая въ томъ дому полнена будетъ, ижъ многіе жиды, видячи таковую ласку его королевское милости, которую ся тымъ Митрофаномъ его королевская милость показати рачилъ, покреститисе схотятъ; съ тыхъ причинъ вчиниломъ то и въ томъ же дому водлѣ пристойности и образу нашою закону, мѣсць обобравши, церковь светого Духа поставиломъ и потребамы церковными осмотрѣвши обходъ зовсимъ крилосомъ моимъ вчинивши и для служенья въ той церкви и для старожитныхъ всихъ речей Луку Ивановича протопопу въ томъ дому мѣшкати зоставивши, службу Божую уставичне въ той церкви велѣломъ. То пакъ дей въ року теперешнемъ же осмьдесятъ второмъ, мѣсеца Августа двадцатого дня, служебникъ вашей милости Матѣй Богатко Макаровичъ и иныхъ помочниковъ немало, такъ есми взялъ того справу, же за властнымъ розказаньемъ и насланьемъ вашей милости, княже подстаростій, пришедши моцно, кгвалтомъ и зъ иными многими слугами, вышейменеными, помочниками своими до того дому Митрофана, гдѣ церковь збудова-

на естъ, того Луку Ивановича протопопу и зъ жоною его збили и мордовали, и отъ всей маетности ихъ, которую они въ томъ дому въ схованью мѣли, съ того дому прочъ выгнали и дѣти черезъ тынъ выкидали, и три звонны, завѣшенны подлѣ церкви, спустивши и крыжъ на церкви вробленный нехрестіянски и несбожне, але знать ку потѣшѣ поганьской а посмѣванью нашому хрестіанству, по самый жолобъ оттавши и инны речы многіе церковныы, яко велихъ, хрестъ и книги, евангеліе зо срибромъ, свѣчи и престолъ, олтаре Божій, одобрали и многіе речы побравши тутъ дей до вашей милости, до замку отнесли. И просилъ отецъ Кирилъ епископъ, абы тое оповѣданье его до книгъ кгородскихъ замку его королевское милости Пинского записано было и абы тые речы побранныы засе ему поворочати велѣлъ, а воли его королевское милости не противечиса, то водлугъ запису того Митрофана и потверженья его королевское милости, по першому зоставити рачилъ. Показалъ пану подстаростему владыка, его милость, привилей господарскій на тотъ пляцъ записаный на церковь съ привисистою печатью и съ подписью руки господарское и листъ господарскій съ подписомъ руки его королевское милости до его милости князя воеводы писаный, ижъ бы се въ тотъ домъ и пляцъ не вступовалъ; то пакъ князь подстаростій привилья и листа его королевское милости не пріймовалъ и не читалъ, которого дей такового оповѣданья и мовенья его милости отца Ки-

рила епископа его милость князь Левъ Война Воронежкій, подстаростій Пинскій, выслухавши, повѣдилъ тыми словами: „Я дей, отче Кириле епископе, тое таковое оповѣданье вашей милости слышу и до того ся самъ знаю, ижъ то слуги мое, за росказаньемъ моимъ, яко ты жалуешь, вчинили и звонны побрали; нижли дей записывати того не кажу, бомъ дей то вчинилъ за власнымъ росказаньемъ и писаньемъ его милости князя воеводы Браславского, пана моего, але записуй дей собѣ гдѣ хочешь.“ Которое таковое мовенье и отказъ его милости князя Льва Войны Воронежского, подстаростего Пинского, его милость отецъ Кирилъ епископъ, мною вознымъ и дворяниномъ его королевское милости, который на иншую справу его милости отца епископа отъ его королевское милости зосланъ былъ паномъ Яномъ Кишчичомъ и паномъ Станиславомъ Защинскимъ, земениномъ повѣту Пинского, также паномъ Цуприяномъ, подпискомъ земскимъ повѣту Пинского, которые на тотъ часъ при мнѣ и при всей той справѣ были, освѣтчивши пошолъ оттолъ прочъ. Которого того такового сознанья моего преречочный Семень Козляковскій, возный, даю ку записанью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ сесь мой квитъ зъ моею печатью и съ подписомъ руки моее. Писанъ у Берестыи. Которое жъ оповѣданье отца Кирила епископа Пинского и возного помененого сознанье до книгъ кгородскихъ староства Берестейского записано естъ. Писанъ у Берестыи.

Handwritten signature or mark

448346

1586 г.

Изъ книги за 1677—1679 г., стр. 213—218.

II. Фундушевая запись на Волчилицкую церковь во имя св. Николая и св. Георгія.

Ярославъ Солтанъ, староста Остринскій, съ женою своею Марією построилъ церковь во имя св. Николая Чудотворца и св. великомученика Георгія въ селѣ Волчилицахъ, назначилъ на содержаніе священника три уволокъ земли, вмѣняя ему въ обязанность, чтобы онъ и пріемники его совершали богослуженіе на славянскомъ языкѣ, по обряду Греческому, и молились за него и за его усопшихъ предковъ. Кромѣ того онъ назначилъ отъ двора ежегодно давать десять мѣръ Брестскихъ ржи и сорокъ грошей польскихъ, за которые долженъ священникъ покупать для церкви вино, ладанъ, просфоры и свѣчи. Запись эта явлена первоначально въ актахъ Брестской капитулы, а перенесена въ гродскіе акты 1677 года.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ семого, мѣсеца Февраля петнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Веньденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, поставившимся очевисто отецъ Петръ Банковскій, пресбитеръ Волчинскій, экстрактъ съ книгъ духовныхъ, въ речи въ немъ нижеименоной, перъ облятамъ до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаны: Выписъ съ книгъ духовныхъ капитулы Берестейское: Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча пятьсотъ осмьдесятъ шестого, мѣсеца Октября двадцать осмого дня, индикта шостого, до актъ подано, а въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ семьдесятъ пятомъ, мѣсяца Ноябра третего дня вынято. Передо мною Томашомъ Кобытинскимъ, протопресбитеромъ Берестейскимъ и Кобынскимъ, Лаврентымъ Лазаровичомъ присяглымъ писаромъ и всимъ духовенствомъ капитулы Берестейское, ставши на врадѣ нашомъ духовномъ чесный отецъ Петръ Банковскій, пресбитеръ Волчинскій, жедалъ насъ, абысьмо книги судовые отворивши писарови нашому фундушъ славное помети его милости пана Ярослава Солтана, старосты Остринскаго, на церковь Волчилицкую служацій, выдать повелѣли,

который выдаючи слово въ слово такъ ся въ себѣ маеть. Я Ярославъ Солтанъ, староста Остринскій, и зъ женою моею Марією, ознаймуемъ тымъ нашимъ добровольнымъ фундаційнымъ листомъ и вѣчистымъ записомъ, кому бы о томъ вѣдать приналежало, альбо чтучи коли слышать, теперъ и на потомъ будучимъ всимъ людемъ, яко то вѣры Греческое, ижъ мы зобополне со женою своею, сподѣваючися ласки и милосердя Божого въ подешлыхъ теперъ лѣтѣхъ нашихъ отъ Господа Вседержителя умыслили есмо въ маетности нашей, въ селѣ Волчинѣ церковь заложенья иже во светыхъ отца нашего Николая Мирликійского и светого великого мученика Христова Георгія уфундовати, а не розрываючи собѣ умыслу нашего ку душевному полезному спасенью, хотяще оного во второе страшное пришествіе Господа нашего Исуса Христа получитьи, созвавши къ себѣ сусѣдъ нашихъ, съ которыми утворили есмо, найпервей: волокъ три во всѣхъ трохъ полѣткахъ, съ сѣножатями, навозами, огородами, яко ся тые волоки здавна съ помѣру своего въ собѣ мѣли и до сего дня мають; а особливе приселенье, гдѣ домъ священнической бытъ маеть, близъ двора нашего Волчинского зъ садомъ идучое доломъ, взявши отъ того жъ двора даже до мостка вширь, а вдоль

до гостинца Высоцкого между полемъ нашимъ дворнымъ. Тое все вылучивши на честь и на хвалу Господу Богу и оразъ въ честь и въ память вышописанныхъ святыхъ Божиыхъ, вымѣривши и отдѣливши церковь Божую уфундовали, до того на порядокъ церковный и обыходъ священнической съ пашни наше дворное ничего большъ, только бочекъ десять жита мѣры Берестейское и грошей злотыхъ чотыридесять личбы и монеты польское, што рокъ давати мы сами и по насъ наступцы наши повинни будемъ, што священника Волчинского што рокъ доходити маеть, а священникъ за то въ церкви имѣти маеть вино, ладонъ, просфури и свѣчи и въ кождый тежъ ден за насъ и наступцовъ нашихъ, што середя молебень, а за змерлыхъ продковъ нашихъ що пятокъ и субота службу Божую за души ихъ отправо- вать долженъ будетъ, благаючи Господа Бога во вѣчный онымъ покой. Также домъ священнической близъ церкви своимъ коштомъ побудовалисьмо и апаратъ весь, яко належить, ку той церкви съ книгами, зъ звонами справивши отдали есмо. И въ млынахъ нашихъ млыво вольное безъ мѣрки и въ бору напомъ на опаль древа священникови Волчинскому ничимъ не возбрано позволили есмо. За чимъ наставшій священникъ по священнику одинако словянскимъ языкомъ бы и въ познѣйшій вѣкъ, а по нихъ и наступцы ихъ, мають и повинни будутъ, водлугъ обрядку вѣры Христіанское Греческое, въ кождое свято урочистое и въ недѣлю службу Божую отправовати, просячи Господа Бога за короля его милости, за всю речъ посполитую и воя ихъ, туттежъ и за насъ самихъ и по насъ за наступцовъ нашихъ, поки есмо живы, а по смерти за души наши должны суть. Ку тому мають и ересь постерегать, абы подданные наши дѣти

крестили, а сами безъ шлюбовъ не мѣшкали, хорые безъ сповѣди ихъ и причастія Тѣла и Крови Христовой съ того свѣта не сходили. Што вѣчне утвердивши, никому моци и влады не зоставуемо, только до той церкви фундаціи нашей вѣчистой владыцѣ Володимерскому и Берестейскому и его капитулѣ; они, яко власные опекунове, моцью и повагою сее фундаціи наше даною, мають и повинни будутъ всего того постерегать. Аще бы мы сами, альбо по насъ наступцы наши сего полнити не возхотѣли, або воли нашей выразной въ чемъ противитися мѣли, тогда его милость отецъ владыка съ капитулою своею мають того доходити. А за доистьемъ того тоежъ вѣчне и ненарушне мы сами и по насъ наступцы наши твердити обѣцуюемъ подъ клятвою Божею анафема. Которую то фундацію на вѣчные часы ствержаючи при печати рукою ся своею и именемъ малжонки своей подписую. До которого то листу запису фундаціи наше вѣчистое упросилемъ пановъ пріятель нашихъ о подпись руки, которые на прозьбу нашу рачили вдѣлатъ и къ сему листу руки свои подписали. Писанъ въ дворѣ нашомъ Волчицкомъ, подъ лѣто Божого Нароженья тысеца пятьсотъ осмьдесятъ шостого; мѣсеца Мая девятого дня, индикта шостого. У того листу запису вѣчистой фундаціи подпись рукъ тыми словы: Ярославъ Солтанъ, староста Остринскій, самъ отъ себе и именемъ малжонки моеи рукою моею подписую. Устне очевисто прошонный печатарь до сего листу побожной фундаціи одъ его милости пана Ярослава Солтана, старосты Остринского, Янъ Война, рукою властною; устне и очевисто прошонный печатарь до сего листу побожной фундаціи отъ его милости пана Ярослава Солтана, старосты Остринского и паней малжонки его милости,

Гедеонъ Сума, рукою. Который же то листъ запись вѣчистой фундаціи есть до книгъ духовныхъ принять и уписанъ. Съ которыхъ и сесь выписъ подъ печатью вradoвою и съ подписомъ руки писарское честному отцу Петру Банковскому, презбитероу на сесь часть будущому Волчинскому, есть выданъ. Писанъ въ богоспасаемомъ градѣ Берестью, року тысяча шестьсотъ семьдесятъ пятого,

мѣсеца Ноябра третего дня. Въ того екстраксу, при печати притисненой, подписъ руки тыми словы: Отецъ Лаврентій Лазаровичъ, писаръ присяглый капитулы Берестейское рукою. Который же то экстрактъ, перъ облятамъ презъ особу верхумененую поданный, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1588 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 577.

12. Фундушова запись воеводы Брестскаго Николая Сапѣги на Вышницкую церковь.

Николай Сапѣга, Брестскій воевода и Оршанскій староста, владѣлецъ Вышницкаго имѣнія, вида, что при Вышницкой церкви нѣтъ постоянного священника, такъ какъ настоящій священникъ Федоръ Григоровичъ, для приумноженія своихъ доходовъ, оставилъ эту церковь и занялъ другой приходъ въ Володавѣ, пригласилъ въ м. Вышницы постоянного священника Фому Слабневича и передалъ ему и его потомству всѣ церковные фундуши, какъ то: въ Вышницкихъ городскихъ поляхъ князя Сапѣги двѣ уволокы земли, во всѣхъ трехъ переѣздахъ, и домъ, въ которомъ жилъ прежній священникъ, со всѣми строеніями, пладами и фольварками. Кромѣ того всѣ Вышницкіе мѣщане и крестьяне и села Лунева и села Розвадовки обязаны давать съ каждой уволокы по полкопы ржи въ каждый годъ. Вся Вышницкая волость въ своихъ духовныхъ нуждахъ ни къ кому болѣе не должна обращаться, кромѣ священника Фомы, живущаго при Вышницкой церкви.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Marca iedynastego dnia.

Na urządzie JKmści grodzkim Bresckim przed aktami starościńskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądownym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu wielebny imię xiądz Stefan Hryniewicki, prezbitier cerkwi Wisznickiey, fundusz teyże cerkwi od iw. im pana Mikołajia Sapiehi, woiewody Brzeskiego, nadany a przez iw. im. xięży biskupow y iw. im. pp. Sapiehow aprobowany, na rzecz w nim niżej wyrażoną służący ad acta podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Миколай Сапѣга, воевода Берестейскій, староста Оршанскій. Ознаймую и чиню явно тымъ моимъ листомъ, ижъ я купивши имѣ-

ніе Вышницкое у его милости пана Андрея Сапѣги, воеводича Новгородского, его милости пана брата моего, а видечи въ томъ имѣніи въ мѣстѣ Вышниццахъ, ижъ при церкви Божей уставичного пона не было, который попомъ былъ на имя Федоръ Григоровичъ, влакомившисе на пожитки лѣпшіе, до Володавы прочъ пошелъ, а церковь Вышницкую опустилъ и тамъ у Володавѣ мѣшкаючи хотѣлъ викаріа при церкви Вышницкой ховати, а собѣ пожитки церкви Вышницкой на сторонѣ мѣшкаючи мѣти, что я обачуючи за неслышную речь, абы мѣлъ одинъ попь двѣ церкви мѣти, отдаливши того пона, у Володавѣ мѣшкаючого, на имя Федора Григоровича и потомки его отъ моей церкви и мѣти ихъ нигды не хотечи, а на томъ мѣстѣ ку церкви Вышницкой придалемъ попомъ, на имя Фому

Слабневича, видячи его быть на тотъ урадъ духовный человекъ годного, помнячи тежъ послуги его почтивою, которые онъ мнѣ отъ часу немалого чинилъ въ нѣкоторыхъ потребахъ моихъ дворныхъ, и на выхованье тому попу при той церкви Вышницкой въ поляхъ мѣскихъ Вышницкихъ даю волокъ двѣ земли, во всѣхъ трехъ поляхъ, и домъ, въ которомъ тотъ попу Федоръ мѣшкаль, со всимъ будованіемъ, плацы и фольварками отдаю ему Фтомѣ попу, съ которыхъ дву волокъ земли, съ дому плацовъ и фольварковъ мнѣ пану своему чиншу и озимы житное и овсяное и никоторыхъ податковъ иныхъ давати и платити до скарбу моего не будетъ повиненъ; до того на выхованье тому же попу Вышницкому подданные мое, мѣщане Вышницкіе и село Лунево, село Розвадовка повинны будутъ съ каждое волоки оселое, тяглое и чиншовое по пульткопы жита въ кождымъ году по собѣ идучомъ давати. Такъ тежъ вся волость моя Вышницкая въ справахъ духовныхъ нигдѣ индей одно до того пона Вышницкого утекатися мають, при которой церкви тотъ попу Фтома маеть мѣшкати и тыхъ всихъ пожитковъ уживати ажъ до живота своего и по немъ потомки его, который бы былъ годны того ураду духовного и кожды по немъ будучіе поны, а я вжо самъ и по смерти моей потомковѣ мои, помнячи на боязнь Божую, милуючи хвалу его святую, того наданя моего отъ церкви Божое нарушати не мають; гдыжъ и я по смерти славное памяти его милости пана отца моего наданья вшеякого, такъ отъ церквей рускихъ, яко отъ костела римского не отдеймоваль, але еще и овшемъ имъ придавалемъ на выхованье. И на то даю Фтомѣ попу Вышницкому тотъ мой листъ съ печатию и подписомъ руки моей власной. Писанъ въ Кюдиѣ, року тысяча пять-

сотъ осмьдесятъ осмого, мѣсяца Септембра четвертого дня. U tego funduszu przy pieczęci po iedney stronie teyże pieczęci expressya takowa: рукою власною, а po drugiey stronie tey же pieczęci podpisy rąk takowe: A. Sapieha eps. Helena z Sołomerecza Sapieżyna Kruczyna W. X. Lit., pod pieczęcią zas approbaty różnemi czasy tak iw. biskupow ritus graeci jako iw. ipp. Sapiehow z podpisami rąk nastapione takowe: Року отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ четвертого, мѣсяца Іюня двадесять пятого дня, черезъ отца Клементія Слабневича презбитера Вышницкого, передъ нами епископомъ покладаны властію нашею пастерскою во всемъ ствержаемо, варуючи абы отецъ Андрей Дукальчикъ до церкви въ Розвадовей, заложеной ново поставленный презбитеръ въ десятины отъ подданныхъ тамошнихъ до церкви Вышницкой належачою някоей перешкоды не чинилъ отцу Вышницкому, але овшемъ волокою собѣ позволеную жился онъ и по нимъ наступуючи священники Розвадовскіе. Іоанъ Патея епископъ Володимирскій и Берестейскій р. в. Бенедиктъ Глинскій епископъ ствержаю сей фундушъ, Леонъ Заленскій, Прототроній епископъ Володимирскій и Берестейскій, ствержаю сей фундушъ, Леонъ Кишка, епископъ Володимирскій, сей фундушъ, и постановление о десятинѣ Розвадовской его милости Іоана Патея антecessора нашего, ствержаю. Данъ въ Купечовѣ, дня осмого Сентября, roku tysiąc siedmset iedynastego, po konfirmacyi ab antecessoribus meis y ia confirmuiac tenze fundusz podpisuię sie: Theofil Godebski b. W. y Brzes. dnia ośmnaściego Julij roku tysiąc siedmset czterdziestego w Tryszynie dnia piątego miesiąca Czerwea roku tysiąc siedmset czterdziestego dziewiątego, ten fundusz od antecessorow naszych nadany cerkwi Wisznickiey approbuie wraz z synami me-

mi K. Sapieżyna w. B. Karol Sapieha syn starszy w. B. My Ignacy Sapieha, w. Mski. Który to takowy fundusz, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzesckich przyięty i wpisany.

1591 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 575.

13. Фундушова запись Витебскаго воеводы Сапѣги на Вышницкую церковь.

Николай Сапѣга, воевода Витебскій, Велижскій и Суражскій староста, имѣя въ виду, что такъ какъ при церкви, въ его имѣніи Вышницахъ, по недостатку содержанія, нѣтъ постоянного священника, то онъ, устранивъ нѣтъ это неудобство, постановляетъ постоянного священника Тому Стаблевича, которому даетъ на Вышницкихъ поляхъ двѣ уволки земли, а вдобавокъ къ нимъ еще въ Старой Клѣти четыре морга и въ Будыщахъ четыре морга полей и лѣсовъ, равно даетъ ему домъ съ плацами, огородомъ и фольварками. Кромѣ того, онъ обязываетъ Вышницкихъ мѣщанъ и жителей села Лунева и Розвадовцевъ давать ему съ каждой уволки земли по полкопы ржи, какъ это они давали изстари, при его отцѣ, а также не обращаться за духовными требамъ ни къ кому больше, кромѣ настоящаго священника.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Marca iedynastego dnia.

Na urządzie śkmści grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim wojewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu wielebny imci xiądz Stefan Hryniewicki, prezbiter cerkwi Wisznickiey, fundusz teyże cerkwi Wisznickiey od iw. im pana Mikołaja Sapiehi, wojewody Witebskiego, nadany, na rzecz w nim niżej wyrażoną służący, ad acta podał, który w słowo do słowa tak się w sobie ma. Миколай Сапѣга, воевода Витебскій, Велижскій и Суражскій староста. Ознаймую тымъ моимъ листомъ, ижъ въ имѣнію моимъ Вышницяхъ вставычного попа не было, ни съ которыхъ иншихъ причинъ, одно для того, же выхованія слушного не мѣлъ; хочечи я порядокъ добрый застановити въ той церкви Божой, придалемъ попа, который бы уставне при тое церкви Божое мѣшкалъ и службу Божую отправовалъ, на имя Тому Стаблевича и на выхованіе ему придалъ въ поляхъ мѣсткихъ Вышницкихъ волокъ двѣ земли и до нихъ надатки въ одномъ мѣйску, въ Старой Клѣти,

морговъ чотыри, а на другія поля въ Будыщчахъ на Купястомъ полѣ и дубровы морговъ чотыри и домъ съ плацы, огородомъ и фольварки поповскими, кромѣ жадного плату и подачки мѣ пану его. Ку тому взявши певную вѣдомость отъ подданныхъ моихъ старыхъ мужовъ Вышницкихъ, же съ давныхъ часовъ за славное памяти его милости пана отца моего подданные мои мѣщане Вышницкіе и село Лунево и Розвадовцы съ каждое волоки попу по пулъ копы жита давали, что я хочечи его пильнѣйшимъ до службы Божое вдѣлати и теперь ему придаю и позволяю брати съ каждое волоки съ тыхъ выжеймененыхъ съ мѣста Вышницъ и съ Лунева и Розвадовки тому попу моему по пулъ копы жита выберати, почавши отъ даты нижеописаное въ каждомъ по собѣ идучемъ року. Такъ тежъ подданные мои, вся власть Вышницкая, въ справахъ духовныхъ вшелякихъ не маются вдавати до иншихъ церквей постороннихъ, одно до церкве моей Вышницкое. Такъ тежъ позволяю ему, попу моему, для его властное потребы для молотія вшелякого сбожа въ дому мѣти одни жорны вольные. Кото-

рый понъ мой, при тое церкви мѣшкаючи, тое парафіи маеть уживать до живота его, и на то даю ему той мой листъ съ печатью моею и съ подпсомъ руки моее власное. Писанъ въ Вышнихахъ, лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ первого, Аугуста сего дня. U tego funduszu przy pieczęci in cera rubra wycisnionej expressia takowa: рукою власною, а на

złożeniu tego funduszu inducta w te słowa: Anno millesimo septingentesimo quinquagesimo nono, die decima sexta Aprilis ad acta visitatoria gñalia Brestens: est induct. Który to takowy fundusz, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1592 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 1599.

14. **Фундушова запись княгини Вишневецкой на Войскую церковь во имя Рождества Пресвятыя Богородицы.**

Княгиня Александра Капусцянка, Александровая Вишневецкая, объявляетъ, что ея дѣдъ князь Тимофей Капуста, староста Каневскій, записалъ Григорію Остафевичу и Ипатію Смоленскому, священнику Войской церкви десятину отъ своихъ доходовъ, что отецъ ея князь Андрей Капуста, Брацлавскій каштелянъ, и мать ея Анна Шижковна утвердили эту запись за священникомъ Петромъ Григорьевичемъ и діакономъ Ипатіемъ Петровичемъ, присовокупивъ еще десятую копу съ дворной пашни и бочку ишеницы, которыя слѣдовали съ имѣнія Лисовчичи. Подтверждая эти записи своихъ предковъ, княгиня записываетъ еще діакону Ипатію шесть копъ ржи съ фольварка Грищинскаго и проситъ, чтобы совершаемо было богослуженіе за души ея братьевъ, которые похоронены въ этой церкви, князя Филиппа, князя Ивана и княгини Марии Капустичей. Свой дарственный подтвердительный листъ она даетъ на сохраненіе священнику Ипатію, и проситъ своихъ братьевъ и сестеръ не нарушать ея записи. Но если ея нарушать ея собственныя дѣти, или кто нибудь другой, кому эта земля можетъ быть отдана въ аренду, принуждая священника къ несвойственнымъ ему послугамъ, а крестьянъ къ нанщивъ, то виновный платитъ штрафа королю 400 копъ грошей литовскихъ, и обиженной сторонѣ также 400 копъ. Кромѣ того, обиженныхъ проситъ обращаться къ покровительству князей Сапѣговъ и ея братьевъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzeciego, miesiąca Apryla dwudziestego pierwszego dnia.

Na urządzie ikmści grodzkim Brzeskim, przed aktami starościnskimi y przedemną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparens personam liter im. xiądz Ignacy Konaszewski, fundusz od iasnie oświeczonej xiężny ieymści Alexandry Kapuscianki Alexandrowey Wiszniowieckiej, na włok pięć y dziesięć z gruntów dwornych cerkwi Woyskiej nadany, ad acta podał, który de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Богъ избра и освяти церковь свою, которую прагне абы на вѣки опущена не была, —

я Александра Капусцянка, Александровая Вишневецкая, чиню вѣдомо нынѣшного вѣку и на потомъ будущего людемъ симъ моимъ листомъ, хтобы его хотѣлъ читати, ижъ что напередъ за волею божею а по томъ за даньемъ ласки славное памяти предковъ моихъ, небожика князя Капусты Тимофтія, старосты Каневского, дѣда моего, данное на землю съ десетиною отъ ихъ самихъ на церковь Божію Рождества Пречистыя Дѣвы Маріи, што они были надали отцу Григору Остафевичу и Ипатію Смоленскому, священнику Войскому, до живота не нарушаючи тыхъ добръ уживати, а по животѣ того отца Григорія Остафеевича Ипатія Смолен-

ского, священника Войского, за даньемъ ласки небожика славное памети пана отца моего князя Андрея Капусты, каштеляна Брацлавского, старосты Овруцкого, а небожичицы матки моей княгини Анны Шишковны давное наданіе (wiersz cały zatarty у przez dawność wytarty) десятую копу съ пашни дворное, бочку пшеницы въ каждый рокъ съ гумна дворного отцу Петру Грегоровичу, отцу дякону Патію Петровичу Смоленскому. А по животѣ отца Петра Грегоровича я Александра Капустянка, Александра Вишневецкая, маючи тую маетность отчистую и материнскую имѣніе Лысовчичи и тое наданье предковъ моихъ вышмененныхъ, которое на церковь светое Пречистое надано было и теперъ есть, а съ фольварку Грищинского шести копъ жита отцу Патію надаю, а хочечи я, абы то не было нарушено ни въ чемъ и не было отдалено отъ церкви Божой вѣчными часы тымъ листомъ моимъ ствержаю и змоцняю, и даю въ моць и держаніе отцу Ипатію, священнику теперешнему Войскому и потомкомъ ихъ, абы хвалу Божую за души славное памети предковъ моихъ отпращивали въ той церкви, гдѣ тѣло лежитъ тое славное памети пановъ братьи моихъ милыхъ, князя Филипа, князя Ивана, княгини Марини Капустичовъ, не нарушаючи того наданья ни въ чемъ отъ церкви Божое Пречистое Дѣво-Маріи Рождества. А если бы тое маетности Лысовщицкое, лежащее въ повѣтѣ Берестейскомъ, сами не одержали, сынъ мой князь Адамъ Вишневецкій, альбо дочка моя Евга Збараская, кому кольвекъ тую землю заставою пустили, альбо кому вѣчнымъ правомъ продали, а оныхъ заставники, альбо вѣчнымъ правомъ купивши, нарушивши оное наданіе, отъ церкви Божое отнявши, пети волоки земли и десятиню, десятую копу съ пашни дворное, отнявши на по-

житокъ собѣ обернули, имъ самимъ и ихъ подданнымъ кривду якую имъ учинили, высылаючи ихъ самихъ на послугу незвыклую, такъ же ихъ подданныхъ на панщизну, таковой маеть и повиненъ будетъ заруки платити на господара короля его милости чотыреста копъ гроши литовскихъ, и сторонѣ укривжоной чотыреста копъ гроши литовскихъ. А что се дотычетъ ухвалы сеймовое, то есть, побору до скарбу короля его милости съ одное волоки съ подданныхъ отдати, а чотыре волоки вольными чиню. А если бы тежъ отъ сусѣдовъ тое маетности имъ самымъ и ихъ дѣтямъ кривду якую чинивъ, а оный панъ тоей маетности доходити не хотѣлъ, мають ся утекати до вельможныхъ ихъ милости пановъ Сапѣговъ, подъ оборону пановъ братьи моихъ милыхъ, которая кольвекъ особа отъ ихъ милости позостане. Если бы тежъ кто склепъ розбити, взевъ хочечи собѣ тамъ и дѣти свое ховати, гдѣ тѣла лежатъ пановъ братьи моихъ Капустичовъ, повиненъ будетъ туюжъ сумму, семсотъ копъ гроши, платити. А вельможное ихъ милости панове Сапѣгове, паметаючи на церковь Божую и на ихъ самихъ, имъ справедливости доходити, паметаючи на церковь Божую и на ихъ самихъ яко слугъ церковныхъ. И на то я Александра Капустянка Вишневецкая дала еси предреченымъ особомъ сесь мой листъ подъ лѣто Божого Нарожения тысеца пятьсотъ деветьдесятъ второго, мѣсеца Декабря третьяго дня. А что се тычетъ въ томъ селѣ Войской при церкви божественной ярмарки два, то есть, Сошествіе святого Духа и Рождество Пречистое Дѣво-Маріи, отъ каждого шинку торговое на домъ поповскій, дворъ въ тое се уступовати не маеть, подъ заруками въ томъ листѣ моемъ вышеописанными. Писанъ въ Лысовщицахъ, року и дня вышеописанномъ. У

tego funduszu przy wyciśnionej pieczęci | rażoną osobę ku aktykowaniu podany, de
expressya w te słowa: власною рукою. | verbo ad verbum jest do xiąg grodzkich
Który to takowy fundusz, przez wyż wy- | Brzesckich przyięty y zapisany.

1605 г.

Изъ книги за 1736—1741—1742 г., стр. 1291—1294.

15. Фундушева запись Льва Сапѣги на церковь Виторожскую.

Левъ Сапѣга, великій канцлеръ великаго княжества Литовскаго, староста Слонимскій, Пернавскій и Могилевскій, соорудивъ новую церковь во имя св. Архангела Михаила, въ имѣнии своемъ Виторожѣ, въ Брестскомъ воеводствѣ, записалъ священнику этой церкви одну уволокъ земли въ с. Виторожѣ. Кромѣ того, онъ обязалъ всѣхъ жителей Виторожской волости, вмѣсто десятины, давать священнику съ каждой уволокѣ по копѣ ржи въ каждый годъ.

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego pierwszego, miesiąca Marca siódmego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzesckim, aktami staroscinskimi, przede mna, Franciszkim z Chrzanowa Chrzanowskim, łowczym y podstarościm sądowym woiewodztwa Brzesckiego, stawiając personalnie wielmożny oyciec Jan Strusiewicz, prezbiter cerkwi Witorozkiej, dokument porusku pisany, dawny, już dużo nadwątlony idque fundusz przez iasnie wielmożnego imé pana Lwa Sapiehe, kanclerza wielkiego w. x. Lit., Słonimskiego, Pernawskiego y Mohilewskiego starosty, cerkwi Witorozkiej nadany, na rzecz w nim niżej wyrażoną danu y służący, ad acta grodu Brzesckiego podał, ktory, z ruskiego pisma na polskie tłumacząc y w xięgi słowo do słowa wpisując, tak się w sobie ma: Левъ Сапѣга, канцлеръ великаго княжества Литовскаго, староста Слонимскій, Пернавскій и Могилевскій. Ознаймую симъ моимъ листомъ всимъ вѣобець, кому бы то вѣдати належало, ижъ для розмноженья хвалы Пана Бога Всемогущаго, въ имѣнью моемъ Виторозкомъ, въ воеводствѣ Берестейскомъ лежачомъ, при селѣ Виторожу збудовавши церковь новую, заложенія чудо святого Михаила Архангела; на тую

церковь священнику, при ней мѣшкаючому, симъ листомъ моимъ надаю и фундую волоку одну земли въ селѣ Виторожу, межи инными волоками сельскими лежачими, до того и подданныхъ моихъ со всей волости Виторозкое, мѣсто десятины, съ каждое волоки по копѣ жита на годъ. И маєтъ священникъ, при той церкви мѣшкаючій, теперешній, и на потомъ будучіе, тую волоку земли одъ всякихъ повинностей вольною на себе держати. До тогожъ въ каждый годъ, часу жнива, по копѣ жита съ каждое волоки у подданныхъ моихъ волости Виторозкое выбирать и на выживание свое оборочати вѣчными часы. А за мене, также за потомковъ моихъ, Пана Бога просити будутъ, подъ владою а послушенствомъ старшихъ пастыровъ своихъ епископовъ Берестейскихъ. На томъ далъ священнику моему Виторозкому сей мой листъ подъ печатью и съ подписомъ руки моей. Писанъ въ Слонимѣ, лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотного пятого, мѣсяца Мая одинадцатого дня. U tego funduszu przy pieczęci pokojowej, na lasku czerwonym wycisnionej, podpis ręki z inskryptio po niżej po polsku pisana temi słowy: Lew Sapieha ręką własną swoją stwierdzam fundusz ten iasnie wielmożnego imci pana woiewody Wilenskie-

go teraz będącego do cerkwi Witorozkiew; Jerzy Uszak Kulikowski ręką własną. Który to takowy fundusz, przez wyż wyrażonego oycа презбитера Wito-

rozkiego, ze wszystką w nim inserowaną rzeczą, oczewisto ad acta podany, iest do xiąg grodzkich woiewództwa Brzesciańskiego przyięty y wpisany.

1621 г.

Изъ книги за 1577—1569—1582—1621 годы, стр. 383—384.

16. Осмотръ вознымъ пепелища Кобринскаго Спаскаго монастыря.

Жданъ Лясковскій, возный Брестскаго воеводства, представляеть въ судъ свое заявленіе такого содержания: въ присутствіи двухъ шляхтичей Григорія Славенскаго и Ивана Лясковскаго, по требованію священника сгорѣвшей церкви Свято-Спаскаго Кобринскаго монастыря, онъ, возный, былъ на мѣстѣ пожара, гдѣ, вмѣсто монастыря, церкви, всякихъ построекъ и служебъ, нашель пепелище, о чемъ и свидѣльствуетъ своимъ квитомъ.

?

Лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ двадцать первого, мѣсеца Юня третяго дня.

Передо мною, Бенедиктомъ Буховецкимъ, войскимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, ставши на врадѣ возный воеводства Берестейскаго Жданъ Лясковскій, очевисто призналъ квитиъ сознанья своего о справѣ нижеменованой, который же за печатью и съ подписомъ руки своее и за печатьми стороны шляхты, при немъ будучое, ку записанью до книгъ гродскихъ подалъ, и такъ се въ собѣ маеть: Я Жданъ Лясковскій, возный воеводства Берестейскаго, сознаваю симъ моимъ квитомъ, ижъ року теперешнего тысяча шестьсотъ двадцать первого, мѣсеца Мая двадцатого дня, маючи я при собѣ стороною двухъ шляхтичовъ, пана Григорія Славенскаго а пана Ивана Лясковскаго, съ которою то стороною шляхтою былъ взятый въ справу священника светого Спаса монастыря Кобринскаго отца Василья Есифовича на огледанье монастыря Кобринскаго светого Спа-

са, которая церковь монастырь Кобринскій светого Спаса зо всеми аппаратами церковными отъ замку Кобринскаго зъ неякого неприятеля вѣчнымъ способомъ зо всимъ дворомъ и будованьемъ дворнымъ, при тымъ монастыру будучомъ, згорѣло, гдѣ я, возный, съ тою помененою стороною шляхтою, за оказаньемъ жалостнымъ помененого отца Василья Есифовича, видѣломъ церковь светого Спаса монастыря Кобринскаго до счатку згорѣлою и зъ звонницею и зо всѣмъ дворомъ и будованьемъ, при той церкви будучимъ, и только мѣсеце и плацъ голый видѣломъ досченту згорѣло. Што я, возный, съ тою помененою стороною шляхтою видѣвши, таковой жалобный припадокъ, на томъ далъ сесь мой квитиъ ку записанью до книгъ гродскихъ Берестейскихъ подъ печатью моею и съ подписомъ руки моее и подъ печатьми тое стороны шляхты, при мнѣ будучое. Писанъ въ Кобриню, року, мѣсеца и дня вышейписаного. Котороежъ то сознанье возного помененого до книгъ врадovýchъ естъ записано.

1624 г.

Изъ книги за 1734—1736—1741 годы, стр. 2399—2409.

17. Фундушова запись на монастырь св. Онуфрія въ селѣ Яблочнѣ.

Князь Александръ Пронскій, каштелянъ Троцкій, и супруга его Теодора Сангушкова подарилъ монастырю въ своемъ селѣ Яблочнѣ одну уволокъ земли, которая должна принадлежать ему на вѣчныя времена. Кромѣ того, отъ первыхъ своихъ фундаторовъ и ктиторовъ св. обитель получила въ вѣчное наданье слѣдующее: сѣнокосы на р. Бугѣ, со всякимъ деревомъ, бортинымъ и небортинымъ; озера: Со-винникъ и Шкотное, затоки на р. Бугѣ, по имени Палавецъ, съ разными рыбными ловлями. Крестьяне Яблочинскаго двора не должны касаться этихъ озеръ, притоковъ, сѣнокосовъ и всякаго дерева. Помимо всего этого, монастырю слѣдуетъ отъ двора Яблочна ежегодная десятина: ржи 30 копѣ, ячменя 20 копѣ, пшеницы 20 копѣ, гречихи 12 копѣ, масла 2 фасы, сыровъ 3 копы, а священнику одному сушня и шуба. Но Паисій Черковский, епископъ Холмскій и Белзскій, видя, что на содержаніе монастырскихъ священниковъ крайне мало одной уволки земли, равно и всѣхъ прочихъ доходовъ, просилъ лично Рафаѣла Лещинскаго, воеводу Белзскаго, чтобы онъ прибавилъ еще земли на св. обитель. Лещинскій, найдя просьбу епископа вполне основательною, записалъ монастырю еще полъ уволки пустой земли въ томъ же селѣ Яблочнѣ. Для вѣчнаго сохраненія всѣ эти фундаціи были вписаны епископомъ Черковскимъ въ напрестольное евангеліе Онуфріевского монастыря.

Roku tysiąc siedemsetnego czterdziestego pierwszego, miesiąca Iulii iedynastego dnia.

Na urządzie ikmći grodzkim Brzeskim, aktami starościnskimi, przedemną, Franciszkim z Chrzanowa Chrzanowskim, łowczym u podstarościm sądowym wojewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter w Bogu przewielebny imć xiądz Ławrenty Korniałowicz, ihumen monasteru Jabłoczeńskiego ritus graeci, ten fundusz, służący monasterowi Jabłoczeńskiemu, pod tytułem świętego Onufrego zostaiący, ad akta grodu wojewodztwa Brzeskiego podał, którego tenor wpisując w księgi sequitur talis: Вписъ въ сію книгу напрестольную въ церкви светого преподобного отца Онуфрія въ Яблочнѣ. Перво, даючи право давное, наданое отъ первыхъ давнихъ ктиторовъ святое обители сей, святой памяти славной ей милости пани Богушовой, которая то пани Богушова тую святую обитель святого Онуфрія въ добрахъ своихъ фундуючи, надать рачила. Которое право, такъ давное, яко и новое, выданное отъ слушное и годное памяти отъ вельможныхъ ихъ милостей княжатея Александра Пронскаго, каштеляна Троцкого, и малжонки его ей милости княжны Фтеодоры

Сангушковны, пани Троцкое, дѣдички тыхъ добръ, также и то право, новонаданое отъ потомковъ ихъ милостей, отъ вельможныхъ ихъ милостей пановъ, его милости пана Рафаѣла Лещинскаго, воеводы Белзскаго, и малжонки его ей милости пани, воеводиной, дѣдички тыхъ добръ, которые ихъ милость, его милость панъ воевода грунту оромого надали въ добрахъ своихъ, въ селѣ Яблочномъ. Которое наданье сталосе отъ ихъ милостей пана воеводы Белзскаго и малжонки его милости, за стараніемъ велебного въ Бозѣ отца Паисія Черковского, епископа Холмскаго и Белзскаго, настоятеля сея обители святое Яблоченское святого Онуфрія. Съ тыхъ причинъ тое право, давное и нановонаданое, для вѣчной и несмертельное памяти, велить его милость епископъ въ евангелію церковную на престоль вписать. Которое право и фундуши, въ сію книгу вписуючи, слово до слова такъ въ себѣ имѣть: Roku Bożia Narodzenia tysiąc sześćset dwaćdziesiąt czwartego, miesiąca Maja dziewiątego dnia. Ясьневельможный его милость панъ Рафаѣль Лещинскій, воевода Белзскій, будучи его милость въ маетности своей Володавѣ, добръ лежачихъ въ воеводствѣ Берестей-

скомъ, тогожь часу будучи въ монастыру Яблоченскомъ святого Онуфрія, велебному освещенному отцу Паисіюви Иполитовичови Черковскому, епископови Хелмскому и Белзскому: Обачивши отецъ епископъ, иже грунту орого до того монастыра Яблоченского барзо мало, только одна волока, надана черезъ ясьневельможного пана его милости Александра Пронского, княжате, каштеляна Троцкого, посполу съ вельможною панею малжонкою своею, панею Фтеodoroю Сангушковною, княжною, дѣдичною панею тыхъ добръ, которая волока земли лежитъ въ селѣ ихъ милостей, названомъ Яблочномъ, съ одного боку отъ межи Охрема Качана, а съ другого боку Силы Сепосеслая. Тая волока земли въ себѣ маеть въ широкости и въ долгости до вѣчного уживанія тымъ особомъ духовнымъ, за просьбою и чолобитіемъ отца Касіяна священника церкви монастыря святого Онуфрія, на той часъ будущого, до которого тежь монастыра еще передъ тымъ часомъ першіе фундаменторы и ктиторы тое святое обители надали и позволили мѣти и держати и уживать въ пустыни, коло тоежь церкви святого монастыря будущого, надали на вѣчныя часы и ненарушныя, якъ есть въ тыхъ фундушяхъ описано и доложено: Почавши отъ границы села Яблочня, якъ идетъ рѣчка отъ Колодія сѣножати долиною реченною отъ Потереба, которая впадаетъ до рѣки Буга, въ которомъ то ограниченью и въ тымъ островѣ розныя груды и сѣножати, дерева розныя, бортное и небортное, также и съ написами, обычаемъ бортницкимъ. То все передъ тымъ часомъ и съ вѣковъ давныхъ надано до того монастыра святого Онуфрія; а ктому еще озера, мяновите: Совинникъ озеръ двѣ Шкотное, также затоки около Буга, и на имя Палавецъ, при стѣнѣ сѣножати

подъ гору, и съ езами рыбными, съ ровами, отоки, съ тонями, ловеньемъ рыбнымъ, со всеми пожитками, забороняючи въ томъ всимъ рыболовомъ, поданнымъ двора Яблоченского, абы до тыхъ озеръ и затоковъ не бывали для ловеня рыбы, абы жадное перешкоды не чинили и чинить не важилисе; также до сяножати и до дерева, бортнаго и небортнаго, жадного уступу не чинили вѣчными часами. А зособно надали до тогожь монастыря святого Онуфрія съ двора Яблоченского десятины житное копъ тридцать, ячменю копъ двадцать, пшеницы копъ двадцать, гречки копъ дванадцать, масла фасокъ двѣ, сыровъ копъ три, священникови одному сукня и кожухъ до року съ тогожь двора Яблоченского давати мають. Уси тые речи, вверхуименованныя, въ кождый рокъ. Что еще видячи его милость отецъ епископъ Паисій Черковскій, иже грунту до того монастыря святого Онуфрія барзо мало на выхованье священниковъ, на одной волоцѣ грунту, и иншихъ приходовъ барзо мало, для которыхъ причинъ важилса самъ отецъ епископъ особою своею ѣхать до Володавы, до ихъ милостей пана воеводы Белзского и малжонки его милости, ей милости пани воеводины, дѣдички тыхъ добръ, съ просьбою своею просилъ ихъ милостей, жебы съ милости своей панское тую церковь опатрить рачили, а грунту большъ придать рачили, до тое волоки земли, которую надалъ вельможный его милость князя Александеръ Пронскій, панъ Троцкій, посполу съ ей милостью княжною Сангушковною, малжонкою своею, панею дѣдичною тыхъ добръ, жебы большъ ихъ милость дать рачила. Что ихъ милость, его милость панъ воевода Белзскій и ея милость пани воеводина, видячи просьбу слушную отца епископа Паисія, яко панове побожни,

христiянскiе, съ милости своей панской, до тоежь волоки земли, черезъ продковъ ихъ милости наданную, въ томъ же селѣ Яблочномъ придали пустой земли полъ волоки. Которая то полъ волоки земли лежитъ въ томъ же селѣ Яблочномъ, отъ межи Максима Гербрата, а съ другого боку отъ межи Самона. Которые то грунта, полъ волоки земли, черезъ ихъ милостей вельможныхъ, его милости пана воеводы Белзского и вельможное ей милости панiей воеводиное, власное дѣдички тыхъ добръ, надати рачили въ томъ же селѣ ихъ милости Яблочнѣ, того всего грунту, въ своемъ селѣ наданого, сполна пелтори волоки, на вѣчные часы трвати маеть при той святой церкви монастыря Яблоченского святого преподобнаго Онуфрiя, и съ иншими надаными давныхъ и первшихъ коляторовъ святое обители сея мянованой и вышреченой ку хвалѣ Найвышому Богу въ Троицы Единому и Пресвятой Его Дѣвицы Марiи Матере Христа Бога нашего, во память вѣчную преподобному отцу Онуфрiю, его же есть храмъ, настоятеля тоежь

твятое обители. Которую далъ фундушъ, такъ первшихъ и давныхъ кти-торовъ, (отъ) вѣковъ наданныхъ, такъ и новонаданныхъ отъ ихъ милостей, его милости пана воеводы Белзского и ея милости пани воеводиное Троцкое и продковъ ихъ милостей есть уписано до евангелии на престольнаго для вѣчное и несмертельное памяти черезъ велебнаго въ Бозѣ отца Паисiя Черковского, епископа Хелмского и Белзского, настоятеля монастыря Яблоченского святого Онуфрiя. Писанъ въ Яблоченскомъ монастыру, лѣта отъ Божого Нарожения тысяча шестьсотъ двадцать четвертого. U tego funduszu naprestolniego podpis ręki dla konfirmacyi samego episkopa Chełmskiego u Bełzkiego exprimitur temi się wyrażaia słowy: Паисiй, Черковский епископъ, рукою власною. Który to takowy fundusz naprestolny wieczney pamięci, służący monastyrowi Jabłoczenskiemu, pod tytułem świętego Onufrego zostaiącego, za podaniem onego przez wyż mianowaną osobę ad acta xiąg grodzkich Brzeskich, iest przyięty u wpisany.

1625 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 729—731.

18. Фундушова записъ Николая Сапѣги, воеводича Витебскаго, на Кюденскую церковь во имя Святаго Духа.

Николай Сапѣга, воеводичъ Витебскiй, записываетъ Тарасiю Тимоѣевичу, священнику Свято-Духовской церкви въ своемъ имѣнии Коднѣ, вмѣстѣ съ правомъ пребыванiя при той церкви до конца его жизни, двѣ уволки земли въ городѣ Коднѣ и двѣ уволки въ Страдчѣ, изъ коихъ одну уволку диакону. Кромѣ того, всѣму причту слѣдуетъ, по старинному обычаю, ежегодная десятина съ каждой уволки по копѣ ржи, съ селъ: Страдча, Дуричи, Мѣднн, Бокники, Копылово и Окчина. Владѣя вышеприведенными волоками земли, церковный причтъ свободенъ отъ всякихъ повинностей въ пользу города и казны.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Augusta siódmego dnia.

Na urządzie ikmści grodzkim Brzeskim, przed aktami staroscinskimi, przedemną, Karolem Wieszczyckim, podsto-

lim y podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu wielebny imć xiądz Piotr Sosnowski, prezbiter cerkwi Kodyenskiej zamkowej, ekstrakt grodu Brzeskiego wpisania w nim funduszu od w-go

imci pana, Mikołaja Sapiehy, wojewodzica Witepskiego, cerkwi Kodenskiej Świętego Ducha na włok dwie w mieście Kodniu y dwie w Stradczu sytuowanych, iako też na dziesięciny nadanego, ad acta podał, który wpisując w księgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Выпись съ книгъ гродскихъ староства Берестейского. Лѣта Божія тысяча шестьсотъ двадцать пятого, мѣсяца Юня тридцатого дня. На урадѣ гродскомъ замку господарского Берестейскомъ, передо мною, Теодоромъ Букрабою, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимся очевисто велебный въ Бозѣ отецъ Тарасій Тимоѣевичъ, священникъ Коденскій, покладаль и ку артикованью до книгъ гродскихъ Берестейскихъ подалъ листъ, нижеменованный фундушъ, жадаючи, абы былъ принятый и до книгъ урадовыхъ гродскихъ Берестейскихъ вписанъ; который слово до слова такъ се въ собѣ маеть: Mikołaj Sapieha, na Kodniu pan y dziedzic, wojewodzic Witepski, daie ten moy list Tarasowi Timofiewiczowi, swieszczennikowi moiemu Kodenskiemu, na cerkiew moią murowaną w zamku moim Kodenskim, od przodkow moich zmurowaną, która iest pod tytułem Świętego Ducha założona, iż tego pomienionego swieszczennika zostawuie przy cerkwi tej, aż do żywota iego, tak przy włokach dwóch w mieście y w Stradczu dwoch, włoka także na diakona, nadanych do tej cerkwi, y dziesięcina ma mu należeć, iako przedtym brał, z każdej włoki po kopie żyta, tak z ciągłej, iako y czynszowej, z tych tylko wsi moich dziedzicznych: z Stradca, z Durzyc, Medna, Bokinki, Kopyłowa y Okezyny.

Która to dziesięcina na niego y na diakona y na diaka ma należeć y nie na co inszego ma byc obrana, iedno aby z tego żyli, a z tego też ochendostwo cerkiewne ma opatriwać tenże swieszczennik. Z których to włok, tak w mieście y w Stradczu, zdawna nadanych, żadney powinności do skarbu, iako y powinności mieyskiej, oddawać nie ma; także z ogrodu, łąk y domu, w którym mieszka, tylko coby mu nad przystoynne używanie zostawało na chwałę Bożą y ochendostwo tej cerkwi obracając, a za dusze zmarłych przodkow moich Pana Boga prosić, tudziesz y za dobre zdrowie moie y miłej małżanki moiey y dziatki moich ma bydz pilnym, czułym, dbałym w urzędzie swoim, dusz ludzkich pilnujący. Na co dla lepszey pewności ręką moją podpisuie y zwykłą pieczęć przyłożyć rozkazałem. W Kodniu pisan, roku tysiąc szescset dwadziestego piątego, dnia trzydziestego Junii. У тогожь фундушу при печати подписъ руки тыми словами: Mikołaj Sapieha na Kodniu. Который же той листъ, фундушъ, ку артикованью поданный и до книгъ есть вписанъ, и сесь выпись подъ печатію урадовою и съ подписомъ руки писарской отцу Тарасу Тимоѣевичу есть выданъ. Писанъ въ Берестю. У tego extractu podpis ręki pisarza grodzkiego Brzeskiego y iwm. imci pp. Sapiehow, y correkta w te słowa: Mikołaj Tabenski, писаръ гродскій Берестейскій; Mikołaj Sapieha, Kazimierz Sapieha— кориговаль съ книгами урадовыми. Которыъ то такowy extract, przez wyż wyrażoną osobę ку актыкованію поданы, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęty y wpisany.

1629 г.

Изъ книги за 1629 годъ, стр. 387—388.

19. Жалоба священника Степанковскаго Захарія на землянина Александра Полонскаго о томъ, что онъ избилъ и изранилъ его, съ присовокупленіемъ посвидѣтельствванія вознаго.

Священникъ Степанковскій и Гриневскій Захарій приносятъ въ судъ жалобу на землянина Брестскаго воеводства Александра Полонскаго о томъ, что Полонскій въ нетрезвомъ видѣ, во время пребыванія Захарія въ домѣ Брестскаго землянина Григорія Рудницкаго, для исполненія церковныхъ требъ, сначала повосилъ его бранными и неблагопристойными словами, а затѣмъ вырвалъ ему бороду. Но когда отецъ Захарій оставилъ домъ Рудницкаго и, сѣвъ на сани вознаго Щаснаго Лесоты, отправился въ свой домъ, въ Степановки, тогда Полонскій, нагнавъ его на дорогѣ, ударилъ его по головѣ саблею и жестоко изранилъ его. Въмѣстѣ съ предьявленіемъ въ судъ настоящей жалобы, вышепомянутый возный, какъ личный свидѣтель сего происшествія, также съ своей стороны представляетъ въ судъ посвидѣтельствованіе, въ которомъ подробно описываетъ все то, что изложено въ жалобѣ священника.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ двадцать девятого, мѣсяца Кветня третего дня. Прислалъ на врадъ кгородскій Берестейскій, до мене Теодора Букрабы, подстаростего Берестейскаго, священникъ Степанковскій отецъ Захарій, оповѣданье свое на письмѣ къ записанью до книгъ врадвыхъ въ тые слова: Милостивый пане подстаростій Берестейскій! Я убогій слуга и богомольца вашей милости моего милостивого пана Захарій, священникъ Степанковскій и Гриневскій, его королевское милости замку Каменецкаго оповѣдамсе въ томъ, яко врадови, на земенина воеводства Берестейскаго пана Александра Полонскаго, ижъ въ року теперъ идучомъ тысяча шестьсотъ двадцать девятомъ, мѣсяца Марца двадцать третего дня, будучи мнѣ, отцу Захарію, у потребѣ моей духовной въ дому землянина тогожъ повѣту Берестейскаго а пана Григорья Рудницкаго, тамъ же тотъ то Александеръ Полонскій, увившиися а пробачивши боязнею Божею сродность права посполитого и встыду людскаго, а не оглядаючисе на станъ свой шляхецскій, мене, яко чоловѣка особу духовную, покоемъ убеспеченого, первой словами уципливыми зранилъ и ссоромотилъ, яко быхъ я неучтывого ложа матки сыномъ былъ, а на томъ не маючи достъ, бороду вырвалъ.

А кгдамъ вшолъ и уходилъ зъ дому пана Григорья Рудницкаго до дому своего, до Степанковъ, и подкаломъ пана Щаснаго Лесоту, вознаго тогожъ повѣту Берестейскаго, а пана Матіаша Кгороденскаго, оповѣдаломъ возному деспекты свое и бороду вырвану, которое мене подкало одъ пана Александра Полонскаго. А кгда мене панъ Щасный Лесота, возный, усадилъ до своихъ санокъ, уеѣли есмо съ нимъ, и минаючи клуню и кгумно пана Григорья Рудницкаго, тотъ тоже Александеръ Полонскій, не маючи еще на томъ достъ, нагнавши мене на добровольной дорогѣ, сѣдячого водлѣ вознаго на саняхъ, зрадливие съ тылу мене при возномъ кордомъ збилъ а окрутне зранилъ; а пана вашу мил. моего милостивого пана, яко врадъ, пыльне а покорне прошу, абы тое оповѣданье мое до книгъ нынѣшнихъ кгородскихъ Берестейскихъ уписати рачили. Писанъ у Степанкахъ, року, мѣсяца и дня звышписаного. Што есть записано. При которомъ же то оповѣданью, тутъ же ставши на врадѣ возный воеводства Берестейскаго: Сознаваю тымъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперъ идучомъ тысяча шестьсотъ двадцать девятомъ, мѣсяца Марца двадцать третего дня, былломъ на тотъ часть у справѣ у велебного отца Захаріаша, священника Степанковскаго и

Гриневского его королевское милости: Оповѣдалъ и освѣтилъ мнѣ, возному, и строи на тотъ часъ при мнѣ будучой, пану Яну и пану Криштофу Остерманомъ, велебный отецъ Захарій бой и раны, которые его подкали отъ пана Александра Полонского, ижъ дей будучи ему, отцу Захарію, священнику, у потребѣ своей духовной въ дому земенина тогожъ воеводства Берестейского, у пана Григорья Рудницкого, тамъ жетотъ дей помененный панъ Александеръ Ѳедоровичъ Полонскій упившиися и звазнившиися, а пробачивши срогости права посполитого и встыду людского, его, отца, яко чоловіка особу духовную и покоемъ убеспеченого, и жадной причины ему не давши, первы, словы ущицливими зганилъ и соромотилъ, якобымъ я неучтивога ложа сынъ былъ; а на томъ немаючи досить и бороду ему вырвалъ. А кгда онъ вышолъ и выходилъ зъ дому пана Григорія Рудницкого, до дому своего, до Степанковъ, потыкалъ мене отецъ Захарій, возного, на добровольной дорозѣ оповѣдалъ и освѣтилъ мнѣ, возному,

жалъ свой и бороду вырваную оказалъ. А кгдамъ я, Шасный Ласота, возный, ужалившиися деспецгу его, отца Захарія, и усадилъ есми до своихъ саногъ, и сѣли есмо у возѣ посполу и ѣхали есмо до дому моего до Степанковъ. А кгда есмо выѣхали и минаючи клую пана Григорья Рудницкого, тотъ же панъ Александеръ Полонскій, еще немаючи на томъ досить, нагнавши надорозѣ добровольной отца Захарія, сѣдячого возлѣ мене, возного, на саняхъ моихъ и здрадливе стылу при мне Лесотѣ, возному, его отца Захарія кордомъ збилъ а окрутне зранилъ, якожъ я, возный, за освѣченъемъ и оказанъемъ ранъ его битыхъ, видѣлъ есми на немъ, отцу Захарію, на головѣ ранъ три, знати кордомъ битыхъ, синихъ, а спухлые, барзо шкодливыхъ, видѣлъ есми бороду вырваную. На што далъ есми тотъ мой квитъ реляційный ку записанью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ. Писанъ року, мѣсяца и дня вышписаного. Котороежъ то сознание вознаго помененного до книгъ врядовыхъ есть записано.

1629 г.

Изъ книги за 1629 годъ, стр. 513—515.

20. Жалоба священника Телятицкой церкви Терентія Лагодовскаго на пана Яна Красускаго о нападеніи на домъ его и нанесенныхъ побояхъ его женѣ и дочери.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ двадцать девятого, мѣсяца Апрѣля двадцать пятого дня.

Прислалъ на врадъ кгородскій Берестейскій, до мене, Теодора Букрабы, подстаростего Берестейского, урожонный панъ Терентій Лагодовскій оповѣданье свое на писмѣ ку записанью до книгъ врядовыхъ въ тые слова: Милостивый пане подстаростій Берестейскій! Я

Терентій Голадовскій, священникъ церкви Телятицкбе, зъ великимъ а незноснымъ жалемъ моимъ оповѣдаюсе вапности, яко вradoви, на пана Яна Красускаго и пани малжонку его, пани Клуховскую Яновую Красускую, о томъ, ижъ они взявши передъ себе злый умыслъ, а якуось неслушную ненависть противко мене и малжонки моее, людей имъ ничего невинныхъ,

розныхъ часовъ прикрости битьемъ челедь мою и добытокъ мой, што все я, яко чоловѣкъ духовный, покою Божого прагнечи, мимо себе пуцалъ и скромне то все одъ нихъ зносилъ. А видечи то они, ижъ я деспектовъ своихъ, которые мнѣ выражаютъ, понехаючи, яко чоловѣкъ Пана Бога боячій и спокойный, теперъ знову, въ року тепе решнемъ тысеча шестьсотъ двадцать девятого, мѣсеца Априля пятого дня, въ небытности моей въ дому моемъ на тотъ часъ, кѣдымъ се набоженствомъ своимъ звыклымъ въ церкви забавилъ, тая пани Красуская, зъ вѣдомостью и посланьемъ малжонка своего пана Красуского, съ паробками, слугами дворными и поддаными своими, сама пята, пришовши до дому моего въ имѣнью Телятичахъ, воеводства Берестейскомъ лежачомъ, и тамъ заставши въ дому малжонку мою наима и дочку наима, безъ жадное причины, квалтовне а не литостиве кѣими збили и змордовали съ тыми слугами своими и поддаными, которыхъ они лѣпчѣи сами имена вѣдаютъ. И кѣдыжъ я, взявши вѣдомость о такомъ квалтѣ и бою жены и дочки своей, самому пану Красускому ускаржалъ, гдѣ панъ Красускій, мѣсто справедливости, и самъ сполнѣ съ малжонкою своею еще одповѣдь и похвалку на здоровье наше и маетность, одповѣдь и похвалку учинили, мовечи, ижъ не такъ тобѣ и жонѣ твоей еще отъ насъ будетъ, и тебе съ жоною забьемъ и маетность всю огнемъ выпалимъ, и конечно тутъ коренитесе не будешъ. А такъ я, маючи великую кривду, квалтъ и отповѣдь отъ того пана Красуского и малжонки его, за которую не будучи безпечны и до остатка здоровья и маетности свое, а хотячи о то все зъ нимъ правне чинити, прошу, абы тое оповѣданье мое было до книгъ принято и записано. Што есть

записано. При которомъ оповѣданью, тутъ же ставши на урядѣ возный воеводства Берестейского Матеей Токаревскій, квити свой реляційный призналъ и ку записанью до книгъ врьодныхъ подалъ въ тые слова: Я, Матеей Токаревскій, возный воеводства Берестейскаго, сознаваю симъ моимъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысеча шестьсотъ двадцать девятомъ, мѣсяца Априля шестнадцатого дня, маючи я при собѣ стороною двоухъ шляхтичовъ, пана Томаша Скредневского а пана Яна Слипавского, съ которыми былъ еси взятый отъ священника Телятицкого Терентія Голадовского на огледанье зраненья малжонки Настазіи Ляховское и дочки его, гдѣ за оказаньемъ видѣлемъ на малжонцѣ священниковой на твари рану синюю и на руцѣ правой надъ локтемъ рану синюю спухлую, а на дочцѣ его на плечахъ ранъ двѣ синихъ; которое тое збитье свое меновали отъ нее быть стало, въ року теперешнемъ тысеча шестьсотъ двадцать девятомъ, мѣсяца Априля пятого дня, отъ пани Янового Красуское, слугъ и подданныхъ ее за квалтовнымъ найсьемъ, зъ вѣдомостью и самого пана Красуского. И тотъ повѣдалъ священникъ, ижъ еще и одповѣдь на здоровье его, малжонки и маетность его учинилъ, кѣды се ему скажилъ, о чомъ ширей въ протестациі есть описано и доложено. А такъ я, возный, штомъ слышалъ и видѣлъ и чогомъ добре вѣдомъ, даломъ тотъ мой квити съ печатью и съ подписомъ руки моее и съ печатьми стороны шляхты при мнѣ будучое ку записанью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ. Писанъ року, мѣсяца и дня вышписаного. Котороежъ то сознание возного помененого до книгъ врьодныхъ есть записано.

1629 г.

Изъ книги за 1629 годъ, стр. 875—877.

21. Жалоба священника Озятскаго Василия Иоанновича Ждановича на землянина Остафія Андревича Непокойчицкаго о нападеніи послѣдняго на домъ и избитіи слуги его, съ присовокупленіемъ посвидѣтельствствованія вознаго.

Василій Иоанновичъ Ждановичъ, Озятскій священникъ, вмѣстѣ съ братомъ своимъ Григоріемъ Ждановичемъ приносятъ въ судъ жалобу на господарскаго землянина Остафія Непокойчицкаго о томъ, что Непокойчицкій съ своими слугами, подданными и помощниками сдѣлалъ насильственное нападеніе на домъ ихъ въ имѣніи Нелоевичахъ, въ Брестскомъ воеводствѣ, выломалъ ворота, выбилъ дверь въ сѣняхъ дома и искалъ самихъ хозяевъ съ рѣшительнымъ намѣреніемъ ихъ избить. Но такъ какъ ихъ въ то время не было дома, то онъ почти до полусмерти избилъ привратника дома Чорняка. съ прибавленіемъ угрозы, что въ другой разъ не уйдутъ отъ него и его хозяева за то, что забираютъ они на своихъ сѣнокосахъ его скотъ. Имѣя въ виду убытки, причиненные на лугахъ и хлѣбныхъ поляхъ Непокойчицкимъ, также насильственный набѣдъ на домъ и избіе дворника Чорняка, Ждановичи просятъ судъ принять и записать ихъ жалобу въ судныя книги. Вмѣстѣ съ предъявленіемъ этой жалобы возный Александръ Церайскій также съ своей стороны заявляетъ особою запискою, что онъ былъ на мѣстѣ происшествія и нашелъ все такъ, какъ прописано въ жалобѣ Ждановичей.

Лѣта Божого Нароженья тысяча
шестьсотъ двадцать девятого, мѣсяца
Іюня осмого дня.

Прислалъ на врадъ кгородскій Берестейскій, до мене, Теодора Букрабы, подстаростего Берестейского, панъ Василій Иоановичъ Ждановичъ, священникъ Озяцкій, самъ отъ себе и именемъ братій своихъ рожоныхъ, оповѣданье свое на писмѣ къ записанью до книгъ врядовыхъ подалъ въ тые слова: Милостивый пане вrade гродскій Берестейскій! Я Василій Иоановичъ Ждановичъ, священникъ Озяцкій, а я Григорій Иоановичъ Ждановичъ же, братъ вышмененого священника Озяцкаго, сами отъ себе и именемъ братьи своее рожоное, лѣтъ недорослыхъ, Петра, Матеія и Теодора Ждановичовъ, жалуемъ и оповѣдаемъ се вамъ, яко урадови, на земенина господарского тогожъ воеводства Берестейского, на пана Остафѣя Андревича Непокойчицкаго о томъ, ижъ въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ двадцать девятомъ, мѣсяца Мая двадцать сегого дня, тотъ помененый панъ Остафѣй Непокойчицкій, не обавляючисе ничего на срокгость права посполитого, самъ особою своею и съ слугами и съ подданными и помочни-

ками своими, которыхъ онъ самъ лѣпей знаетъ имена и назвиска ихъ вѣдаетъ, якъ которого зовутъ, нашедши мощно, кгвалтомъ на домъ нашъ шляхецкій во имѣнью Нелоевичахъ, у воеводства Берестейскомъ лежачомъ, тамъже ворота дворные выстановивши, а до сѣней до дому имѣнья нашего въ томъ фольварку нашомъ выбивши, насъ самыхъ шукалъ, хотечи бити и на смерть забити. Нижли насъ самыхъ на онъ часъ въ дому не засталъ, теды дворника, подданого и теслю нашего, на име Васка Чорняка, въ томъ фольварку нашемъ, презъ данья жадное причины, оному кіемъ округне а нелютостиве збилъ и змордовалъ, и ледво живого оставилъ, мовечи: то ото тобѣ, хлопе, за то, же быдло мое на сѣножатяхъ на новъ своихъ займуешь, умыслнемъ по то пришлолъ, абымъ билъ и самымъ паномъ твоимъ кіемъ далъ, але инымъ часомъ не утекутъ того, бо колижъ кольвекъ то подкаеть, нехай быдла ве збожу и въ сѣножатѣхъ не займаютъ и ты незаймай. А такъ мы, маючи великую кривду и шкodu отъ того пана Остафѣя Непокойчицкаго въ понасѣнью збожа, сѣножати и въ найстыю кгвалтомъ на домъ

нашъ, о все и о збитъе подданого, тесли нашего, Васка Чорняка и о все хотечи правне чинити, протестуемсе и просимъ, абы тое оповѣданье до книгъ урядовыхъ кгородскихъ Берестейскихъ принято и записано было. При которомъ оповѣданью тутъже ставши на врьдѣ енераль е. к. милости Александеръ Церайскій, квитъ свой реляційный очевисто призналъ и ку записанью до книгъ врадовыхъ подалъ въ тые слова: Я Александеръ Церайскій, енераль его королевское милости, сознаваю симъ моимъ реляційнымъ квитомъ, ижъ въ року теперешнемъ тысеча шестьсотъ двадцать девятомъ, мѣсяца Мая тридцатого дня, маючи я при собѣ стороною двухъ шляхтичовъ, пана Ивана Андреевича Непокройчицкого, пана Александра Поплавского, тою стороною быломъ взяты на справу отъ чесного отца Василия Иоановича Ждановича, священника Озяцкого и брата его пана Григорья Ждановича до имѣнья и двора ихъ Нелоевичъ, у воеводствѣ Берестейскомъ лежачомъ, тамъ же того року, мѣсяца и дня вышписаного и съ стороною шляхтою верхуменею и за оказаньемъ ихъ, видѣломъ въ томъ дворѣ ихъ Нелоевичехъ, у воеводствѣ Берестейскомъ лежачомъ, ворота великіе уѣздные выкинено, а

двери до сѣней до дому ихъ выбито и поломано свѣже, и на Чорняку подданымъ, тесли ихъ, который уставичне въ томъ фольварку ихъ мѣшкаетъ, видѣломъ раны на плечахъ пять синеспухлыхъ, кровью насѣдлыхъ, снать кіемъ битые, также по рукахъ и по ногахъ раны синіе спухлые, кровью натежлые; которое збитъе и зраненье свое менилъ быть сталое отъ пана Остафѣя Непокройчицкого и помочниковъ его въ року теперешнемъ тысеча шестьсотъ двадцать девятомъ, мѣсяца Мая двадцать семого дня, за найстемъ ихъ квалтовнымъ на домъ ихъ въ Нелоевичехъ, у воеводствѣ Берестейскомъ лежачомъ, яко то ширей жалоба отца Василия Ждановича священника Озецкого и брата его пана Григорья Ждановича въ оповѣданью есть описано и доложено. А такъ я, возный, штомъ слышалъ и видѣлъ и чога въ той справѣ вѣдомъ, на томъ далъ тотъ мой реляційный квитъ ку записанью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ, съ печатью и съ подписомъ руки моее и съ печатями стороны шляхты вышписаное. Писанъ року, мѣсяца и дня звышъ писаного. Котороежъ то енерала помененого сознание до книгъ урядовыхъ есть записано.

1629 г.

Изъ книги за 1629 годъ, стр. 2202—2204.

22. Объявление священника церкви Радовской о брошенномъ въ его церковь позвѣ Яну Лосю.

Стефанъ Яновичъ, священникъ Радовской церкви, находящейся въ староствѣ Брестскаго воеводы, объявляетъ, что пришедъ, по обыкновенію, въ церковь для совершения богослуженія, вмѣстѣ съ другимъ священникомъ Яномъ Марциновичемъ, они нашли бумагу, брошенную въ церковь чрезъ окно; прочитавъ ее, они увидѣли, что этотъ позывъ изъ гродскаго Кременецкаго суда и относится къ Яну Лосю, который къ этой церкви не имѣетъ никакого отношенія. Поэтому, чтобы изъ-за этого позыва не пало на церковь какой либо отвѣтственности, священники объявляютъ объ немъ суду, а самій позывъ передаютъ уряднику Брестскаго воеводы.

Лѣта Божого Нароженья тысеча шестьсотъ двадцать девятого, мѣсяца Октября двадцать пятого дня.

Передо мною, Теодоромъ Букрабою, подстаростимъ Берестейскимъ, поставившимсе очевисто на врьдѣ священ-

никъ церкви Радецкое, Стефанъ Яновичъ, оповѣданье свое на письмѣхъ къ записанью до книгъ вѣдальныхъ подалъ въ тѣе слова: Ja Stephan Janowicz, sweszczennik cerkwi Radowskiej, w starostwie iaśnie wielmożnego iegomości pana wojewody Brzeskiego, opowiadamsię w. m. miłościwy panie urzędzie grodzki Brzeski, iż w roku terazniejszym tysiąc sześćset dwudziestym dziewiątym, miesiąca Oktobra szostego dnia, gdym rano przyszedł do cerkwie, według zwyczaju dla odprawowania nabożenstwa, z drugim sweszczennikiem imści paniey Buchowieckiey, Janem Marcinowiczem, znaleźliśmy kartę, oknem w cerkiew wrzucaną, y gdyśmy poczeli czytać, obaczyliśmy, iż pozew grodzki Krzemieniecki do

imści pana Jana Łosia wyniesiony, do której cerkwie żadney posessyey imść pan Łoś nie ma, ale to są dobra własne starosty Kamienieckiego, dzierżawy imci pana wojewody Brzeskiego; a obawiając się, aby tym niesłusznym położeniem tego pozwu nie zaciągniono do akcyi y moiey cerkwie, którą trzymam, miłościwy panie urzędzie grodzki, ten pozew wasznościom opowiadam, a na ostatek y urzędnikowi imści pana wojewody Brzeskiego opowiadałem się y ten pozew onemu oddałem. Datt w Brześciu, dnia osmego Oktobra, roku tysiąc sześćset dwudziestego dziewiątego. Котороежъ то оповѣданье помененое до книгъ вѣдальныхъ есть записано.

1631 г.

Изъ книги 1646—1677 годы, стр. 2547—2549.

23. Жалоба священника Чернавчицкаго на землянъ Сколдицкихъ и мѣщанъ Чернавчицкихъ о причиненіи ему обидъ.

Мѣщане Чернавчицкіе часто дѣлали Чернавчицкому священнику Дмитрію Ивановичу большіе убытки, истребляя его посявы, сѣнокосы и лѣсъ, и часто би и его самага и его жену и глумились надъ ними, а въ заключеніе чрезъ посредство урядника князя Альбрехта Радивила успѣли оклеветать его предъ митрополитомъ. Митрополитъ требовалъ отъ урядника, чтобы дѣло было разслѣдовано и чтобы священникъ оправдался предъ старостою. Въ то время, когда священникъ Дмитрій возвращался изъ Бреста съ другими священниками, которые назначены были депутатами по этому дѣлу, по навѣту пановъ Сколдицкихъ и мѣщанъ Чернавчицкихъ, староста Чернавчицкій съ гайдуками и мѣщанами напалъ на домъ священника, велѣлъ сѣчь больную жену его, которая едва только разрѣшилась отъ бремени, дѣтей повывбрасывать на морозъ, равно какъ выкинуть всѣ вещи, которая были въ комнатѣ, даже пищу, которая была приготовлена на этотъ день; хлѣба и сараи приказалъ заколотить пробоями и залечатать, и такимъ образомъ выгналъ его изъ прихода.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ тридцать первого, мѣсяца Октября двадцать осмого дня.

Передо мною, Кгедеономъ Михаемъ Тризною, стольникомъ великого князства Литовского, старостою Берестейскимъ, ставши очевисто на вѣдѣ отецъ Дмитръ Ивановичъ, священникъ церкви Чарнавчицкое, оповѣданье свое на письмѣхъ къ записанью до книгъ вѣдальныхъ подалъ въ тѣе слова: Милостивый пане вѣде кгородскій Берестейскій! Я, Дмитръ Ивановичъ, священникъ церкви Чарнавчицкое наданный, зъ великимъ и незноснымъ жалемъ моимъ

оповѣдаю вашей милости, яко вѣду, на землянъ и мѣщанъ яснесвѣцонного княжата его милости Альбрехта Владислава Радивила, каштеляна Троцкоко, Чарнавчицкихъ, то есть, на Сколдицкихъ и на мѣщанъ мѣстечка Чарнавчицкаго, которые, яко мнѣ церковь въ мѣстечку славное памяти отецъ Іякимъ, владыка Володимерскій и Берестейскій, за жеданьемъ княжата его милости надалъ, великіе кривды и шкоды въ попасенью збожа, сѣножати, въ лѣсахъ чинили, мене самого и жону мою бѣжали и зневажали, а допиро вжо заочне передъ его милостью паномъ Станиславомъ

Сметанкою, на сесь часъ врадникомъ княжата его милости Чарнавчицкимъ, опачне удавши и передъ его милостью отцемъ митрополитомъ въ року теперешнемъ тысеца шестьсотъ тридцать первомъ, въ невѣдомости моей въ Берестью въ тылъ заочней и невѣдома за што и о што переводъ права, не даючи ниякого позву, одержали. Затымъ я, убогий свещеникъ, взявши вѣдомость о томъ переводѣ права ихъ, просиломъ его милости отца митрополита до его милости пана Сметанки, абы мнѣ справедливость зъ винныхъ учинилъ, якожъ за прозьбою его милости пана и пастыра моего панъ Сметанка справедливость учинити обѣцалъ и рокъ певный на день двадцать пятый мѣсяца Октобра, обѣцуючи до мѣстечка Чарнавчиць къ учиненю справедливости изъѣхати, мне тымъ убезпечилъ. А кдѣмъ вжо отъ его милости пана старосты убезпеченый былъ, ѣхалемъ до капитулы своео Берестейское, абы мнѣ зъраменя своего духовныхъ до тое справы придали, якже и одержавши листъ до свещениковъ Вистицкихъ отъ отца протопопы Берестейского ѣхалемъ зъ ними до мѣстечка Чарнавчицкого, хочечи невинность свою передъ его милостью паномъ старостою и передъ тыми духовными оказати и самъ хто бы на мене о што скаржилъ, тамъже передъ паномъ старостою усправедливити, тамъже тогожъ дня за вданьемъ тыхъ

Сколдицкихъ и мѣщанъ Чарнавчицкихъ его милости пана старосты Чарновчицкій, мѣсто чиненья справедливости, съ тыми жъ паны Сколдицкими и зъ мѣщаны Чарнавчицкими и съ гайдуками въ небытности моей прѣхавши въ домъ мой, который на кгрунты купивши, посѣкли жону мою, которая, только тыденъ дитятко маючи, въ положу лежала, не маючи ниякое литости (надъ) другими дентретами моими малыми на дворъ зимній на зимно выкинути, и дѣжу съ тѣстомъ на дворъ вынести, горшки съ стравою побити и вси речи мои съ коморъ выкидать розказалъ, а сирать мой домовый и збоже вшелякое въ клуняхъ двоухъ и въ колешняхъ сѣбно пробоями забити и запечатовати розказалъ. И такъ учинивши мнѣ, убогому свещенику квалтъ и безправье, и выбивши и вытиснувши спокойного держанья моего, на што я право отъ его княжачое милости и отъ небожчика владыки на тую церковь фундушъ правный до живота своего маю, прочъ отогналъ; въ чомъ я маю отъ тыхъ пановъ Сколдицкихъ и отъ мѣщанъ великій жалъ и шкodu, што часу права на реестрѣ показать не занехаю и совито зъ ними и до кого пристунѣ мѣти буду о таковое безправье правне мовити и того доходити не занехаю. А на сесь часъ прошу, абы то мое плачливе оповѣданье до книгъ было записано. Што есть записано.

1634 г.

Изъ книги за 1723 годъ, стр. 667—668.

24. Дарственная запись Яроша Горбуна Богуславеваго и супруги его на часть земли для церкви Черевачицкой.

Ярошъ Горбунъ Богуславскій даритъ Черевачицкимъ священникамъ, Паслу Васильевичу, Иоанну Михайловичу и Михаилу Маркиновичу ланъ земли, лежащей у церкви св. Параскевин, въ урочищѣ Бусловкѣ. Земля эта, по его записи, должна принадлежать часовнѣ во имя св. пророка Илии, пристроенной нмъ самимъ въ вышеупомянутой церкви. За что священники обязываются совершать шесть разъ въ годъ обѣдню за душу его матери Александры Горбуновны, которая похоронена подъ этою часовнею.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego trzeciego, miesiąca Februaryi trzynastego dnia.

Na urządzie ikmści grodzkim Brzeskim, aktami starościnskimi, przedemną, Franciszkim z Chrzanowa Chrzanow-

skim, łowczym y podstarościm sądowym wdztwa Brzeskiego, stanowszy personaliter w Bogu wielebny ociec Klemens Szyianowski, prezbiter cerkwi Czerewaczyczey, zapis na rzecz w nim niżej wyrażoną służyący, oczewisto ad akta grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisany: List ode mnie, Jarosza Hrehorowicza Horbuna Bohusławskiego, y ode mnie, Doroty Rudnickiey, małżanki iego Jaroszo-wey Horbunowey Bohusławskiey, dany od nas obudwuch osob, nierozdzielnie, pod wszystkimi obowiązkami, paragrafami prawnemi, ichmść swieszcznikom, mieszkającym y ufundowanym od świętey pamięci królów polskich, panow naszych miłościwych, w Czerewaczycach leżącey majątności w wdztwie Brzeskim, przy cerkwi y domu Bożym założenia męczenicy Chrystusowey świętey Paraskowey, a mianowicie, oycu Pawłu Wasilewiczu, a oycu Joanu Michałowiczu y oycu Michajłowi Martinowiczu. Na tymże ia, Jarosz Horbun Bohusławski, będąc iedney woli y zubopolney namowy z miłą małżanką moią wyżpomienioną, mając wolność dobrami swoimi szlacheckimi szafować, daliśmy y darowali y wiecznie ufundowali wiecznemi, nienaruszonemi czasy, tym listem funduszowym, dobrowolnym zapisem, zapisali łan pola naszego oromego, kupnego u pana Kondrata Demęteiewicza Bohusławskiego y u małżanki iego Zofiy Zadernowskiey Kondratowey Bohusławskiey za pewną summę, w zapisach mianowaną, w majątności naszej Bohusławiczach, leżącey w wdztwie Brzeskim, na uroczyszczu Busłowce. Poczyna się iednym końcem od drogi naszej Bohusławskiey, idąc ku Czere-

waczycom, a wzdłuż aż do ściany, która idzie od Czerewaczyc do Wizek, a bokiem od między pana Stanisława Gutowskiego, a z drugiey strony brata mego rodzzonego pana Kaspra Bohusławskiego; a to na kaplice, którą kosztem swoim przybudował przy tym domu Bożym albo cerkwi w Czerewaczycach założenia świętego wielkiego proroka Heliasza, gdzie zmarszy ciałem leży sławney pamięci nieboszczka pani matka moia, Alexandrowa Horbunowa Bohusławska, pod taką kądycą, iż oni, swieszcznicy wyżpomienione y po nich będące, mają odprawować służbę Bożą za duszę nieboszczki p. matki moiey w każdym roku razy sześć, a to na Boże Narodzenie, na Zmartwychwstanie Panskie y na Świętą Troyce, a trzy mszy podczas zadusznych dni od roku tysiąc sześćset trzydziestego czwartego, aż poki nas w żywocie stanie y potomków naszych, ich abo po nich będących na tym świecie w żęskim urzędzie, przy tey cerkwi pomienioney albo po niey będącey te pomienione służby Boże wiecznemi czasy odprawować powinni. U tego zapisu przy pieczęciach podpis rąk temi słowy: Jarosz Horbun Bohusławski. Ustnie proszony pieczętarz od pana Jarosza Horbuna Bohusławskiego y p. małżonki imci osob mianowanych do tego listu ich fundowanego przy pieczęci ręką się swoją podpisał Seweryn Mroczo, pieczętarz proszony Szymon Wierzbicki ręką swoją. Ktoryż to zapis, przez osobę wyrażoną oczewisto ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1637 г.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 2919—2925.

25. Привилегія короля Яна III, подтверждающая привилегіи его предшественниковъ, на фундушъ Кіевскаго митрополита Петра Могилы, данный Каменецкой церкви во имя Воскресенія Христова.

Петръ Могила, митрополитъ Кіевскій и Галицкій, екзархъ Константинопольскаго патриарха, обеспечиваетъ особымъ фундушемъ православный Купятицкій монастырь и при немъ церковь Воскресенія Христова, построенную въ городъ Каменецъ тамошними мѣщанами, съ тѣмъ, чтобы къ ней никто не былъ назначаеми, кромѣ монаховъ, надъ которыми никто не долженъ имѣть никакого права, кромѣ его, митрополита, и то по званію екзарха Константинопольскаго. Игуменомъ назначенъ Макарій Токаревскій. Фундушъ заключается въ слѣдующемъ: земли, плацы, огороды, церковная утварь, книги, колокола и все то, что къ церкви принадлежало и принадлежитъ. Фундушъ этотъ подтвержденъ привилегіями королей: Владислава IV въ 1629 году, Михаила въ 1670 году, и, наконецъ, Яна III въ 1676 году.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt dziewiątego, miesiąca Nowembra wtorego dnia.

Na urządzie ikmści grodzkim Brzeskim, aktami starościnskimi, przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim wojewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu wielebny imci xiądz Jozef Szatałowicz, prezbiter cerkwi święto-Troieckiey, przywiley od niasniejszego króla Jana trzeciego na cerkiew miasta Kamienieckiego, sub titulo Zmartwychwstania Pańskiego, ad acta grodu Brzeskiego podał de tenore sequenti: Jan trzeci z Bożej łaski król Polski, wielkie xiąże Litewskie, Ruskie, Pruskie, Żmuydzkie, Mazowieckie, Kijowskie, Inflantskie, Wołyńskie, Podolskie, Podlaskie, Smolenskie, Siewierskie y Czernihowskie. Oznaymuemy tym listem przywileiem naszym, komu o tym wiedziec należy, iż byliśmy proszeni przez panów rad y urzędników naszych, na seymie szczęśliwey koronacyey naszej będących, abyśmy approbatią confirmatiewy funduszu cerkwi miasta Kamienieckiego, Zmartwychwstania Pańskiego ztwardzili, która słowo w słowo wypisuiąc, tak się w sobie ma: Michał z Bożej łaski król Polski, wielkie xiąże Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Żmudzkie, Inflantskie, Kijowskie, Wołyńskie, Podolskie, Podlaskie, Smolenskie, Sie-

wierskie y Czernihowskie. Oznaymuie tym listem przywileiem naszym, komu o tym wiedziec należy, iż byliśmy proszeni przez panów rady urzędników naszych dwornych, przy boku naszym na seymie szczęśliwey koronaciey naszej będących, abyśmy confirmatią funduszu cerkwi miasta Kamienieckiego antecessora naszego króla imci Władysława IV, z miłościwey łaski naszej powagą królewską approbowali, który tak się w sobie ma: Władysław czwarty z Bożej łaski król Polski, wielkie xiąże Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Żmuydzkie, Inflantskie, Smolenskie, Czernihowskie, a Szwedzki, Gotzki, Wandalski dziedziczny król. Oznaymuemy tym listem naszym, komu by o tym wiedziec należało, doniesiona nam iest przez niektórych pp. rad y urzędników naszych, imieniem zakonników zakonu Bazylego świętego wiary greeckiey, proźba, abyśmy im list od wielebnego metropolity Kijowskiego na monaster y cerkiew Zmartwychwstania Pańskiego w mieście Kamieńcu dany mocą y powagą naszą królewską stwardzili y approbowali, który tak się w sobie ma: Милостю Божию Петръ Могила, митрополита Кіевскій и Галицкій, екзарха трону Константинопольскаго, явно чинимъ о томъ настоящимъ и на потомъ будущимъ людемъ, а звлаща кому бы вѣдати належало, ижъ, упатруючи мы

быть то съ лѣпшимъ порядкомъ и размноженіемъ хвалы Божей, теды церковь Воскресенія Христова въ мѣстѣ короля его милости Каменцю, на улицы Литовской будущую, коштомъ и накладомъ пановъ мѣщанъ Каменецкихъ збудованую, съ грунтами, пляцами, огородами до ней належачими, такъже зо всіми аппаратами, книгами, дзвонами и зо всімъ тымъ, що одно до той церкви належало и належить. Поневажъ до того часу всякій священникъ еще не былъ отъ насъ до той церкви поданныхъ законниковъ уставу Великого Василя зъ уваги наше архіерейское и при насъ будучихъ епископовъ монастыря чудотворнаго Купятицкого братіи, помененную церковь Воскресенія Христова пуцаемо, даемо, даруемо и оный манастыръ при той церкви вѣчными часы фундуемо, такъ абы отъ того часу никто до тое церкви прочъ законниковъ, а до законниковъ прочъ насъ, метрополита, и то взглядомъ екзаршества, которое отъ святѣйшой столицы Константинопольской намъ злѣцное и повѣрное маемъ, жадного права и вступу не мѣлъ, попеважъ подалъ намъ панъ Богъ до сердца той учинокъ побожный, фундушу на той часъ, гды не только права и владзу маемо до церкви Каменецкой, але и до всихъ, въ якомъ кольвекъ епискупствѣ церкви будучихъ въ православіи, гдѣ бы звлаща не доставало православнаго епископа. Игумень до того монастыря въ потомные часы, ведлугъ права и порадку законичого отъ старшихъ подаванъ быты маеть, а на той часъ мы, яко екзарха, съ влады нашей пастырское, подаемо помененный манастыръ игуменови и манастырови за игумена честнаго отца Макарія Токаревскаго, и на то даемо имъ, законникомъ монастыра Каменецкого, сей нашъ листъ съ печатію и подписомъ руки нашей архіерейской.

Дѣялося въ Кіевѣ, року спасенія вѣрныхъ тысяча шестьсотъ тридцать сегого, Августа осмого дня. My do prozby przerzeczonych zakonników, iako słuźney, łaskawie się skłoniwszy zwyż mianowany list wielebnego metropolity Kijowskiego, tu nainserowany, we wszystkich iego punktach, clawsulach, condiaciach, paragraphach, mocą y powagą naszą królewską stwierdzamy, zmacniamy y approbuiemy y według onego pomienionych zakonników nienarusznie zachowuiemy. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dziesiątego miesiąca Nowembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset dwudziestego dziewiątego, panowania naszego polskiego siódmego, a szwedzkiego osmego roku. U tego przywileiu podpisy rąk takowe są: Vladislaus rex, Stanisław Naruszewisz, pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. My tedy król do tey prozby, iako słuźney, łaskawie skłoniwszy, tę confirmacyą funduszu cerkwie Kamienieckiey, w uniey nie będącey, in omnibus punctis, paragraphis et clausulis nic a nic według nie odmieniaiąc na potomne czasy poprzysiężonych od nas pakt ludziom tey religiey greckiey approbuiemy y cale zmacniamy. Na co dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie die decima mensis Decembris, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiątego, panowania naszego pierwszego roku: Michał król. (Locus sigilli). My tedy król do takowey prozby iako słuźney łaskawie się skłoniwszy mocą y powagą naszą królewską ten przywiley confirmationis nayiasniejszego króla imści Michała, antecessora naszego we wszystkich punktach ztwierdzamy, zmacniamy y żadney naymnieyszey wątpliwosci w nim nie czyniemy. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą

podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, na seymie szczęśliwey koronacyey naszej die quinta mensis Februarii, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt szostego, panowania naszego iedynastego roku. U tego przywileiu confirmationis funduszu cerkwi miasta Kamienieckiego przy wyciśnionej pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego podpis ręki nayiasniejszego króla imści temi słowy: Jan król. A po drugiej stronie pieczęci w. x. Lit. notacya takowa: Confirmatio confirmationis funduszu cerkwi miasta Kamienieckiego. Na zatyłku tegoż przywileiu expressya takowa: Pro cancellariatu illustrissimi Mi-

chaelis, Casimiri Radziwił, principis in Ołyka et Nieswiesz camp. m. d. L. receipt Gabriel Mateusz Hołownia sekret. ikmści. Który to takowy confirmacyiny przywileiy funduszu cerkwi miasta Kamienieckiego, sub titulo Zmartwychwstania Pańskiego, za podaniem onego przez w Bogu wielebnego imści xiędza Jozefa Szatałowicza, prezbitera cerkwi Święto-Troieckiey, na Zawrynczu w mieście ikmści Brzesciu sytuowaney, ad acta grodu woiewodztwa Brzeskiego podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą de verbo ad verbum iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Brzeskiego przyięty y wpi-sany.

1638 г.

Изъ книги за 1743—1744 годы, стр. 687—688.

26. Листъ короля Владислава IV, подтверждающій записъ земли на церковь во имя св. Архангела Михаила въ Блуднѣ.

Николай Тризна, подскарбій земскій и писарь великаго княжества Литовскаго, дарить Блудненской церкви во имя св. Архангела Михаила, на содержание при ней священника, четыре съ половиною уволки земли. Король Владиславъ IV, подтвердивъ особою привилегією эту дарственную записъ, предписываетъ писарю скарбовому великаго княжества Литовскаго, описать эти уволки, передать ихъ во владѣніе тамошнему священнику.

Roku tysiąc siedmset czterdziestego czwartego, miesiąca Julii czternastego dnia.

Na urzędzie ikmści grodzkim Brzeskim, aktami staroscinskimi, przede mna, Franciszkim z Chrzanowa Chrzanowskim, łowczym y podstarościm sądowym woiewodztwa Brzescianskiego, comparendo personaliter imé pan Bonifacy Cydzik, list ikmści, do dworzanina pisany, na podanie pułpiątey włoki gruntu na cerkiew Błudenska, na rzecz w nim niżej wyrażoną dany y służący, ad akta grodu Brzeskiego podał, in eum tenorem pisany: Władysław czwarty, z Bożey łaski, król Polski etc. Urodzonemu pisarzowi skarbowemu w. x. Lit. wiernie nam miłemu łaskę naszą krolewską.

Urodzony wiernie nam miły! Za cessay wielmożnego Mikołaja Tryzny, podskarbiego ziemskiego y pisarza w. x. Lit. Błudnienskiego, Ożskiego, Przełomskiego dzierżawcy naszego, włok cztery w Błudnie Starym w puszcze leżących, a w Wielkim Błudnie pułwłoki na cerkiew założenia ś. Michała Archanioła, którą tenże wielmożny podskarbi w. x. Lit. we wsi Wielkiej Błudnienskiej fundue na wychowanie kapłana, przy nię mieszkaiącego, prawem wiecznym konferowaliśmy, iako o tym przywileiy nasz szerzey w sobie opiewa. Mieć tedy po wierności twoiey chcemy y rozkazujemy, abys wierność twoia, z powinności urzędu swego, do pomienionych dobr zachawszy te włok pułpiąta, podług cessay w-go

podskarbiego, porządnie w granicach ich opisawszy, do pomienionej cerkwi ś. Michała, swieszczennikowi przy niej będącemu, w moc, dzierżenie y wieczną posesyą zawiodł y podał; y tego podania swego ieden inwentarz do skarbu w. x. Lit. oddał, a drugi przy swieszczenniku tej cerkwi Błudnienskiej zostawił. Inaczej wierność twoja dla łaski naszej y z powinności swej nie uczynisz. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego miesiąca Kwietnia, roku Panskiego tysiąc sześćset trzydziestego osmego, panowania krolewstw naszych Polskiego y Szwedzkie-

go szóstego roku. U tego listu ikmci przy wyciśnionej pieczęci w. x. Lit. podpisu rąk, z inskrypcyą na spodzie tego listu pisaną, temi wyrażają się słowy: Stephan Pac, podkanclerzy w. x. Lit., Marcian Tryzna referendarz, pisarz w. x. Lit. Do p. pisarza skarbowego na podanie włok pułpiātu na cerkiew Błudnienską, za cessayą imci p. podskarbiego. Który to takowy list ikmci, przez wyż wyrażoną osobę ad akta podany, iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Brzescianskiego, ze wszystką w nim inserowaną rzeczą, przyięty y zapisany.

1638 r.

Изъ книги за 1743—1744 годы, стр. 691—694.

27. Консенсъ короля Владислава IV, подтверждающій фундушъ на церковь въ Блуднѣ.

Подскарбій земскій и писарь великаго княжества Литовскаго Николай Тризна, видя что крестьяне Блудненскіе, будучи въ отдаленіи отъ церкви, не получаютъ никакого христіанскаго назиданія, умирають безъ исповѣди и причащенія, рѣшился надѣлать церковь во имя св. Архангела Михаила фундушемъ, а именно, записываетъ ей четыре съ половиною уволокъ земли на содержаніе при ней священника (см. актъ 26) и просить согласія на это короля Владислава IV. Король подтверждаетъ этотъ фундушъ своимъ консенсомъ и освобождаетъ упомянутыя четыре съ половиною уволокъ земли отъ свѣтской юрисдикціи.

Roku tysiąc siedemsetnego czterdziestego czwartego, miesiąca Julii czterna- stego dnia.

Na urządzie ikmsci grodzkim Brzesc- kim, aktami staroscinskimi, przedemną Franciszkim z Chrzanowa Chrzanow- skim, łowczym y podstaroscim sądowym woiewodztwa Brzesckiego, comparendo personaliter imc Pan Bonifacy Cydzik, consens, od nayiasniejszego króla imsci Władysława czwartego na zabudowanie cer- kwi w Błudnie y na ustompienie pułpią- tey włoki do tej cerkwi ze wszystką w nim inserowaną rzeczą dany y służący, ad akta grodu Brzesckiego podał, który wpisuiąc w xięgi słowo do słowa tak się w sobie ma: Władysław czwarty, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem naszym, komu by o tym wiedzieć należało, wielmożny Mikołay Tryzna, podskarbi ziemski, pisarz w. x. Lit., Błud-

nienski, Ożski, Przełomski dzierżawca nasz, postrzegł to, iż w dzierżawie Błudnienskiej poddani nasi we wsi Wielkiej Błudnienskiej, będąc od cerkwi odlegli, nauki y nabożenstwa swego nie mają, a co większa, bez spowiedzi y sakramentow świętych z tego swiata schodzą. Czemu wielmożny podskarbi zabiegaiąc a chcąc tam cerkiew z pobożności swej fundo- wać, umyslił włok cztery w Błudnie Starym, w puszcze leżących, a w Wielkim Błudnie pułwłoki na cerkiew założenia s. Michała Archanioła, dla wychowania swie- szczennika ustompic, y wnosil do nas proźbę swą, abyśmy mu na to pozwolili. My ze, wszech miar życząc, aby za szczę- sliwego panowania naszego chwała się Boża szerzyła y rozmnażała, na takowe ustompienie y fundacyą cerkwi pomienio- nej chętnie pozwoliliśmy y niniejszym listem naszym pozwalamy, wymuiąc te

włok pułpiąta od iurydykcy świeckiej, samey tylko duchowney incorporuiąc y wiecznie przywłaszczaiąc, mocą, którego ustompienia prawnie urządzie którym kolwiek należnym przez wielmożnego podskarbiego w. x. Lit. uczynionego, a powagą ninieyszego consensu naszego, ma swieszczennik Błudnienski za wystawieniem tej cerkwi s. Michała włok cztery w Starym Błudnie, a pułwłoki w Wielkim Błudnie z zasciankami y ze wszystkimi ich przynależnościami, tak iako od wielmożnego podskarbiego ustompione y w inwentarzu skarbowym opisane y podane będą, na się obiąwszy sam y na potym będący swieszczennicy trzymać y wszelakich pożytków zażywać, Pana Boga za nayszczęśliwsze panowanie nasze prosząc, pod posłuszenstwem zwierzchniego pasterza swego ze świętym kosciółem rzymskim ziednoczonego będąc, a o to się staraiąc, iakoby w pomienioney cerkwi Błudnienskiej chwała Boża podług obrzędow nabożenstwa greckiego porządnie odprawowana była. Na co dla lepszej wiary ręką naszą podpisawszy pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, na sey-

mie walnym sześci niedzielnym, dnia dwudziestego miesiąca Kwietnia, roku Panskiego tysiąc sześćset trzydziestego osmego, panowania naszego Polskiego y Szwedzkiego szóstego roku. U tego consensu przywileiu, przy wycisnioney pieczęci w. w. x. Lit., podpis ręki nainieyszego regnanta po pierwszey stronie pieczęci takowy: Wladislaus rex; po drugiej stronie pieczęci inscripcia y podpis temi wyrażaią się słowy: Consens wielmożnemu podskarbiemu na budowanie cerkwi w Błudnie y na ustompienie włok pułpiątu do tej cerkwi. Marcian Tryzna refferendarz, pisarz w. x. Lit. A na złożeniu takowego przywileiu intitulatia takowa: Receptit Wladislaus Kierdey sac. r. m. secretarius. Od stacji wszelkich wolny zostaię swieszczennik Błudenski, daie o tym wiedzieć komu należy Kazimierz Tyszkiewicz, pułkownik wdztwa Brzeskiego, a na złożeniu drugiey strony tego przywileiu napis takowy: xiądz Prokopiusz Mor official dycęczyi Brzeskiej correctum. Który to takowy consens ikmsci, przez osobe wyż wyrażoną ad acta podany, iest do xiąg grodzkich wdztwa Brzeskiego przyięty y wpisany.

1638 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 201—204.

28. Привилегія короля Владислава IV, подтверждающая купчую крѣпость на плацъ въ г. Брестѣ подѣ церковь сс. Апостоловъ Петра и Павла и монастырь.

Рафаиль Корсакъ, епископъ Пинскій и Туровскій, протоархимандритъ вина св. Василия, съ согласія и благословенія митрополита Кіевскаго Веламина Рутскаго, въ 1631 году купилъ у жидовъ плацъ въ городѣ Брестѣ, за двѣ тысячи копъ грошей литовскихъ, на церковь и монастырь Св. Спаса. Въ 1638 году тотъ же епископъ просилъ короля польскаго Владислава IV подтвердить эту купчую крѣпость. Король, подтверждая ее, освобождаетъ монастырь и церковь сс. Апостоловъ Петра и Павла отъ всякой свѣтской юрисдикціи и подчиняетъ ихъ власти духовной, наравнѣ съ римско-католическими монастырями.

Roku tysiąc siedemset szesćdziesiątego, miesiąca Julii trzydziestego pierwszego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami staroscińskimi, przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y pod-

starościem sądowym grodzkim wojewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter imę p. Ignacy Godecki kofirmacją króla iegomości s. pamięci Władysława czwartego funduszu cerkwie ss. Apostołów Piotra y Pawła na plac w mieście

Brześciu, monasterowi ichmościow xięzow Bazyljanow daną y służącą, ad acta podał, którą wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Władysław czwarty, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznaim ujemy tym listem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu by o tym wiedzieć należało, iż wielebny w Bogu Rafał Korsak, Piński y Turowski episkop, coadiutor metropolii Kijowskiej y protoarchimandrita zakonu ś. Bazylego swym y wszystkiego tegoż ś. Bazylego reguły zgromadzenia Wileńskiego Przenajświętszey Trócy, w unii z ś. kościołem rzymskim będący imieniem, prawem wiecznym kupnym placu w mieście naszym Brzeskim Litewskim, nad rowem albo okopem leżącego, od Szmuyła Moyżeszowicza y Leyzera Łazarowica, żydow Brzeskich y wszystkiego zboru ich żydowskiego Brzeskiego, który tenże plac u w-go niegdy Ostafieja Tyszkiewicza, wojewody Brzeskiego, Kamiennieckiego starosty, swoim imieniem wszystkiego zboru Brzeskiego kupiwszy y na to w Warszawie na seymie walnym dnia szesnastego miesiąca Lutego, roku Pańskiego tysiąc sześćset dwudziestego dziewiątego, od ś. pamięci króla imci p. oycy naszego confirmacją z pewnemi wolnościami otrzymawszy, w spokojnym dzierżeniu swoim mieli, nabylszy, monastyr y cerkiew ss. Apostołów Piotra y Pawła na tym placu, za wolą, konsensem y błogosławieństwem wielebnego w Bogu zeszłego Józefa Włamina Rutkiego, Kijowskiego y wszystkiej Rusii metropolity, y za przyłożeniem się do tey fundacyi urodzonego Gabryela z Jelna Jeleńskiego, sędziego ziemskiego Brzeskiego, założywszy, y ony chcąc według przemożenia kontynuować, wnosili do nas tenże wielebny episkop Piński y Turowski swoim y wszystkich zakonników reguły ś. Bazylego imieniem prośbę, abyśmy to prawo ich kupne podług prawa pospolitego sprawione wprzód przed urzę-

dem grodzkim Brzeskim na roczkach maiowych, w roku tysiąc sześćsetnym trzydziestym pierwszym, dnia siódmego miesiąca Maja, a potym do sądu ziemskiego Brzeskiego w tymże roku dnia szesnastego miesiąca Pazdziernika, na rokach Michałowskich przeniesione, przed nami produkowane, we wszystkim stwierdzili, umocnili y te monastyr y cerkiew ss. Apostołów Piotra y Pawła założenie, ratyfikowali od wszelakich iuryzdykeji świeckich wyiowszy, pod władzę, prawo, wolności duchowne, przykładem klasztorow naszych nabożeństwa rzymskiego, poddali, którego prawa kupnego oryginał tak się w sobie ma: Ja Szmuyło Moyżeszowicz y ia Leyzer Łazarowicz, my obiedwie osobie iedna za drugą siebie poczytuując y licząc, żywa osoba po zmarłej ręcząc, z wiadomością wszystkiego zboru żydow Brzeskich, a ile nas starszych natenczas będących, czyniemy iawnno y zeznawamy tym naszym listem dobrowolnym, wieczystym przedaźnym zapisem, komu by o tym wiedzieć należało, teraz y na potym wieku będącego ludziom, iżeśmy mieli, my zwyż mianowane osoby, a przy nas y wszystkiemu naszemu zborowi przedany plac w mieście ikmci Brześciu Litewskim od iaśnie w. imci p. Ostafiana Tyszkiewicza, wojewody Brzeskiego, Kamiennieckiego starosty, w Brześciu y w mieście, a mianowicie, który się poczyna nad rowem abo okopem (który miasto Brzeskie woda otacza z rzeki Muchawca) leżący, poczynający się od uliczki, która od mostu nad rowem, na gościncu Wileńskim będącego, mimo domu pp. Jarosza y Alexandra Zdzitowieckich idzie, a konczy się nad rzeką Muchawcem, iako się z dawnych czasow w sobie miał y teraz ma, to wszystko nic na siebie samych, dzieci, potomkow swych, ani też zboru naszego Brzeskiego żydowstwa nie zostawując, ani uymuiąc z długością, szerokością, iako ten pomieniony plac przed tym y teraz w sobie ma y miał z kupnem samym

także z przykuplami, sprzedażami, zamianami, ze przyznaniem na urzędach grodzkich Brzeskich, maydeburskich, miejskich y woytowskich z przenoszeniami do ziemstwa Brzeskiego, także z wypisami z xiąg różnych ekstraktów przyznaniami, pewnych osob zrzeczenia w tychże xięgach, z wlewkami prawnymi, z confirmacją króla imci, p. naszego miłościwego, seymowa, stała w Warszawie w roku tysiąc sześćset trzydziestym dziewiątym, dnia szesnastego miesiąca Lutego, także z possessją urzędową, nigdy nieodzownymi, wiecznymi czasy, iak się wyżej pomieniło, to wszystko przedaliśmy, my osoby wyżmianowane, sami od siebie y imieniem wszystkiego zboru naszego żydów Brzeskich wielebnemu w Bodze iegomości oycu Rafałowi Korsakowi, episkopowi Halickiemu, koadiutorowi metropolii Kijowskiej, proto archimandrycie zakony s. Bazylego y wszystkiemu zakonowi reguły ś. Bazylego zgromadzenia Wileńskiego Przenajświętszey Trócy, w uniey z ś. kościołem rzymskim będącemu, za pewną summę pieniędzy, to iest, kop Litewskich dwa tysiąca. Którą to summę, do ręku swoich odliczywszy, wzięliśmy, a wziawszy y z odebrania zupełnego dwu tysięcy kop kwitując, ten pomieniony plac ze wszystkim panowaniem, władzą, prawem, wolnością, uwolnieniem, ewikciami, przywilejami, któreby względem tego placu pierwey iaśnie w. imci p. wojewodzie Brzeskiemu pomienionemu, a potym nam y zborowi żydów Brzeskich od naywiększego do naymniejszego służyli y służyć mogli, wiecznie się zrzekamy y zrzekłszy się wszystko to, iakośmy sami kupiwszy dzierżeli, zażywali, tak ze wszystkim imci oycu episkopowi Halickiemu w moc, dzierżenie, spokojne używanie y w dobrowolną dyspozycją iegomości y wszystkiego zakonu reguły świętego Bazylego urzędownie podali y ustomili; y iuż od daty tego listu; wieczystego zapisu naszego, żadnego prawa, władzy

iuryzdykcyi sobie samym y potomkom naszym y wszystkiemu zborowi żydów Brzeskich nic a nic nie zostawuiąc, ale y owszem wolno to iest y na potym będzie imci oycu episkopowi Halickiemu y zakonnikom Bazylanom unitom tego wszystkiego iako chcieć zażywać, dać, sprzedać, darować, zapisać, zakon fundować, legować, według woli swey dysponować wiecznie, a my iuż w to y wszystek zbor nasz żydowski Brzeski wiecznymi czasy wstempować się nie mamy, pod zarękami czterech tysięcy kop litewskich, na gołe rzeczenie słowa, krom wszelkiego dowodu prawnego y przysięgi cielesney iegomości, samego y takowego każdego, ktoby to od iegomości y od zakonu w ręku miał z wolnym pozwaniem do wszelakiego prawa. Jakożemy wszystkie prawa przywileie ikmci, confirmacye, wszystkie ekstrakty do ręku iegomości oddali, a odawszy y z onych, iak też y z odebraney summy, dwa tysiący kop litewskich, wiecznie się zrzekamy, a zrzekłszy się na to wszystko dajemy ten nasz list, wieczystey sprzedaży zapis, z pieczęciami y z podpisami rąk naszych własnych. Do któregośmy prosili o przyłożenie pieczęci y o podpisy rąk iaśnie w-go p. imci p. Leona Sapiehi, wojewody Wileńskiego, hetmana naywyższego w. x. Lit., Mohilewskiego etc. starosty, a w-go p. imci p. Krzysztofa Sapiehi, pisarza w. x. Lit. Markowskiego etc. starosty, y imci p. Gabryela z Jelney Jeleńskiego, sędziego zemskiego Brzeskiego, naszych mściwych pp. y dobrodzieiow, co ichmościowie na uniżoną proźbę naszą, będąc tego dobrze wiadomi, uczynić raczyli. Pisan w Brześciu, roku tysiąc sześćset trzydziestego pierwszego, miesiąca Maia szóstego dnia. U tego listu pieczęci przyciśnionych pięć, a podpis rąk samych żydów pismem żydowskim, a pieczętarzow temi słowy: Za ustną proźbą żydów zwyż pomienionych Leo Sapieha, wojewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit., Brzeski, Mohilewski admi-

nistrator, ręką swą podpisałem; pieczętarz wedle prawa proszony Krzysztof Sapiaha, pisarz w. x. Lit.; Gabryel Jeleński, sędzia ziemski Brzeski, ręką swą. My tedy, Władysław czwarty, król, życząc ze wszech miar pomnożenia chwały Bożej, przez którą, monarchowie szczęśliwie panują y państwa kwitną, takowe prawo od pomienionych Szmuyły Moyżeszowicza y Leyzera Łazarowica y wszystkiego zboru żydowskiego Brzeskiego kupione, przed nami pokładane, na zwyż mianowany plac wielebnemu oycu episkopowi Pińskiemu protoarchimandrycie zakonu świętego Bazylego służące, iako prawne y słuszne we wszystkich iego punktach, paragrafach y klauzulach, mocą y powagą naszą królewską, od wszelkich juryzdykcyi świeckiey wiecznie wymuiąc, a tylko pod samą władzę praw y wolności duchow-

ne poddając y inkorporując, stwierdzamy, zmacniamy y approbujemy, także założenia monastyra y cerkwie ss. Apostołów Piotra y Pawła niniejszym listem naszym ratyfikujemy. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć w. x. Lit, przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia XXVIII miesiąca Lutego, roku Pańskiego MDCXXXVIII, panowania naszego Polskiego y Szwedzkiego VI roku. U tey konfirmacyi ikmci, przy pieczęci na taśmie wiszącej, podpis ikmci takowy: Vladislaus rex; a na drugiej stronie teyże pieczęci podpis w te słowa: Marcian Tryzna, referendarz-pisarz w. x. Lit. Która to takowa ikmci konfirmacya, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podana, de verbo ad verbum iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1640 r.

Изъ книги за 1734—1736—1741 годы, стр. 2145—2147.

29. Привилегія короля Владислава IV, подтверждающая покупку земли на Рудянскую церковь Преображенія Господня.

Священник Федоръ Федоровичъ Сопецко прикупилъ для Рудянской церкви Св. Спаса одну уволокъ земли, которую секретарь и ревизоръ королевскій Юрій Неяровскій освободилъ отъ всякихъ податей, дворовыхъ и сельскихъ и другихъ повинностей. Король Владиславъ IV, по просьбѣ вышеупомянутаго священника, утверждаетъ эту куплю и освобожденіе этой уволокы отъ всякихъ податей и повинностей, позволяя вмѣстѣ священнику пользоваться дровами изъ тамошнихъ пущъ.

Roku tysiąc siedemsetnego trzydziestego pierwszego, miesiąca Januaryi dnia dwudziestego.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przedemną, Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim, łowczym y podstarościem sądowym woiewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter urodzony imc p. Leon Snitka przywilej w Bogu zesłego ś. p. króla iegomości Władysława czwartego, służący na grunt pewny do cerkwi Rudzianskiey, ad acta xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany: Włady-

sław, z Bożej łaski król Polski etc. Oznaymujemy tym listem naszym wszem wobec y koźdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć należało. Pokładany był przed nami list z podpisem ręki, z pieczęcią wielebnego Jerzego Niewierowskiego, sekretarza y rewizora naszego, do ekonomii Brzeskiey zesłanego, de data w Woyniu, roku tysiąc sześćsetnego trzydziestego osmego, czernastego dnia miesiąca Oktobra, którym listem włokę iedną pewną, przez swieszczennika Rudzianskiego, Fiedora Fiedorowicza Sopoćko do cerkwi Rudzian-

skiey załozenia ś. Spasa, względem szczupłego wyżywienia tak iego samego, iako y sług cerkiewnych, przykupioną od wszelkich podatkow dwornych, sielskich i innych powinności, przerzeczony rewizor nasz wolnouczynił, y suplikował nam tenże wyżey mianowany swieszczennik Rudzianski, abyśmy ten list wyż opisany we wszystkim stwierdzili; iakoż widząc rzecz być słuszną, aby się chwala Boża pomnażała, mocą y powagą naszą królewską tym ninieyszym listem naszym stwierdzamy y przy tey włoce swieszczennika Rudzianskiego Fiedora Fiedorowicza Sopocko, na cerkiew Rudzianską ś. Spasa przekupionej, onego samego y successorow iego wiecznymi czasy zostawujemy y od wszelakich podatkow dwornych, sielskich y innych powinności wolną oną czyniemy; a iż też z dawnych czasow od ekonomow naszych Brzeskich, także y rewizorow, z podpisem rąk ich, przerzeczony swieszczennik Rudzianski Fiedorowicz Sopocko ma wolne drwa na opał własny domowy w puszczech tamecznych, tedy my za proźbą iego, do nas wniesioną, y te drwa wolne na opał

swoy domowy, z drzewa leżacego y na budynek niezgodnego, według dawnego zwyczaju y opisania listownego ekonomow naszych Brzeskich y potwierdzenia rewizorow, mieć mu pozwalamy. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielką wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dwunastego miesiąca Czerwca, roku Panskiego tysiąc sześćset czterdziestego, panowania królestw naszych Polskiego osmego, a Szwedzkiego dziewiątego. U którego to takowego przywileiu podpis ręki własney najiasniejszego króla iegomości tak się wyraża: Vladislaus rex. Przy którym takowym podpisie najiasniejszego króla iegomości podpis ręki własney iasnie wielmożnego imci p. Paca tak się wyraża: Kazimierz Pac, pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Po których takowych podpisach wyraża się: confirmacya na włokę, kupno swieszczennikowi cerkwi Rudzianskiey. Który to takowy przywilej iest podany przez imci p. Leona Snitkę do xiąg grodzkich Brzeskich, któren iest przyięty i zapisany.

1642 g.

Изъ книги за 1738—1739 годы, стр. 1505—1506.

30. Коммиссарскій листъ по жалобѣ Кобринскаго священника церкви святыхъ Апостоловъ Петра и Павла о захватѣ церковной земли.

Священникъ Кобринской церкви во имя св. Апостоловъ Петра и Павла Василій Паевскій входитъ съ жалобою къ королевскому комиссару Ивану Любвицкому о томъ, что Кобринскіе жида захватили значительное количество церковной земли подъ свои пивоварни. Комиссаръ, осмотрѣвъ лично при свидѣтеляхъ церковную землю, не рѣшаетъ окончательно ничего, но предписываетъ землебру Кобринской экономіи измѣрять эту землю. Касательно же жалобы священника о томъ, что жида портятъ мостъ, ведущій къ церкви, выдвывая воду изъ пивоварень и изъ колодезь, комиссаръ опредѣляетъ, чтобы священникъ и жида съобща починили этотъ мостъ.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego osmego, miesiąca Decembra dziewiętnastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, aktami staroscimskimi, przedemną, Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim,

łowczym y podstarościmsadowym wdztwa Brzeskiego, stawiając personalnie wielbny oyciec Michał Prokopowicz, prezbiter cerkwi Kobrynskiey, pod tytułem świętych Apostołów Piotra y Pawła, list kommissarski, na rzecz w nim niżej wy-

razoną sobie służący y należący, ad akta podał, którego tenor sequitur talis: Przede mną Janem Franciszkiem z Lubowic Lubowickim, sekretarzem ikmsci, a na ten czas od nayiasnieyszego króla imści, pana mego miłościwego, do ekonomii Kobrynskiej zesłany kommissarzem, stanowszy swieszczennik Kobrynski Bazyli Paiewski cerkwi świętych Apostołów Piotra y Pawła, skarżył na Michne, na Dudczyno y na Icka Sołomonowicza, żydow Kobrynskich, y na Stanisława Bernackiego, mieszczanina Kobrynskiego, o to, iż oni browarami swemi gruntow cerkiewnych niemało pozaymowali, aby na ten grunt cerkiewny dla oglądania miedze granic wyszedł. Ja kommissarz, nie tylko sam przez się, ale wiele ludzi, w prawie umiętnych, wyszedłszy y oglądawszy miedze gruntow cerkiewnych y nieczyniąc natenczas żadney w tym decyziey na pomiar, ieśliby co swieszczennikowi tych gruntow odeszło, odłożyłem y miernikowi ekonomii Kobrynskiej Pawłowi Busłowskiemu, postaniu swym, pomierzyć rozkazałem. Skarżył ieszcze na tychże żydow o to, iż groble, która iest usypana do cerkwi dla zley y błotney przeprawy, wespół z nim naprawować nie chcą, ale one ieszcze barzieszy, wodę z browarow swych y studzien wylewając, zatapiaią y psują. Ja widząc to, iż grobla

tylko potrzebna iest dla przechodu do cerkwi, którą do połowicy większey suchego roku wodą z browarow pomienionych żydow zatapiaią, rozkazałem, aby tak żydzi, iako y swieszczennik insimul et semel grobelke zawsze naprawowali, a naprawując iuż browarow y studień nie mają żydzi znosić, ale w pokoiu zostawać aż do decyziey. Działo się w Kobryniu, dnia piętnastego Nowembra, roku tysiąc sześćset czterdziestego wtórego. U tego dokumentu przy pieczęci, zwierzchu custodio przyciśnionej, podpis w-go imci pana komisarza temi słowy: Jan Franciszek z Lubowic Lubowiecki, ikmci sekretarz y kommissarz do Kobrynia mp. A w tyle tego dokumentu inskripcja takowa: producitt anno millesimo sexcentesimo quadragesimo sexto, die decima quinta Julii, w Kobryniu od oycy Paiewskiego cerkwi świętego Pawła w Kobryniu zamkowej ten list, według którego ma być we wszystkim zachowany. Pisan ut supra. Andrzej Kazimierz Ossowski, regent kancelarii w. x. Ł. kommissarz ikmści. Anastazy Ossowski ikmci sekretarz y kommissarz mp. Który to takowy dokument, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, ze wszystko w nim wyrażoną rzeczą iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1644 г.

Изъ книги за 1644 годъ, стр. 103—104.

31. Жалоба Пареенія Новицкаго, протопопа Селецкаго, на ксендза Лаврентія Заленскаго о нанесеніи ему безчестія и побоевъ.

Протопопъ Селецкій о. Парееній Новицкій жалуется на ксендза Лаврентія Заленскаго, декана Шерешевского, что онъ съ челядью своею, неизвестно по какой причинѣ, перебивъ его на дорогѣ, по выходѣ изъ церкви, съ рапирю въ рукѣ, терзалъ его за бороду и за волосы, бросилъ на землю, волочилъ его по землѣ и приказалъ бить саблями плашмя; только сбѣжавшіеся люди, бывшіе на торговой площади, спасли его отъ смерти избитого и окровавленнаго.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шесъсотъ сорокъ четвертого, мѣсеца Февраля двадцать пятаго дня.

Присланъ на врадъ вгородскій Бере-

стейскій до мене, Миколая Тобенского, подстолего и подстаростего Берестейского, его милость ксендзъ Новицкій, протопопа Селецкій, оповѣданіе свое

на письмѣ въ справѣ и о речъ ниже-
мененную къ записанью до книгъ вра-
довыхъ гродскихъ Берестейскихъ въ
тыя слова писанное: Miłosciwy panie
urzędzie grodzki Brzeski! Ja Pierffieni
Nowicki, protopopa Sielecki, w majątności
oświeconego xięcia na Birżach, Dubin-
kach, Słucku y Kopylu, iego mości pana
Bogusława Radziwiła, chorążego wielkie-
go w. x. Lit., starosty Poszerninskiego,
płaczliwie opowiadam się y obciążliwie
uskarzam w. mści, iako urzędowi, na ie-
gomość xiędza Wawrzyńca Załenskigo,
sekretarza ikmści, dziekana Szereszew-
skiego, plebana Prużanskigo y Sieleckie-
go, o to, iż w roku terazniejszym tysiąc
sześćset czterdziestym czwartym, miesią-
ca Januarii trzydziestego pierwszego dnia,
będąc mi w cerkwi Sieleckiej założenia
Wniebowzięcia Panny Maryi, w rynku
Sieleckim będącej, dla odprawowania na-
bożeństwa nieszpornego, y com ieno od-
prawiwszy nabożeństwo wyszedł z cer-
kwi przed dzwonicę, tamże pomieniony
xiądz Załenski, nie oglądając na boiaźń
Bożą, wstyd ludzki y srogość prawa po-
spolitego y winy y karanja w statucie y

w konstituciach seymowych opisane, za-
stąpiwszy mi drogę z wielą czeladzi swo-
iey, których on sam lepiej zna, y imio-
na y przezwiska, iako którego zowią, wie-
com ieno zastąpił ze wschodu dzwonicy,
zaraz mię sam za brodę iedną ręką por-
wawszy, drugą ręką rapier w rękę ma-
iący, obaliwszy mię o ziemię, targał za
brodę y włóczył mię, a czeladz iego płaza-
mi bili, mordowali mię, szablami biiąc, mor-
dując, na puł staia od cerkwi zbitego, zmor-
dowanego, krwią oblanego, odwlekli, y by
nie ludzie, natenczas na targu będące, nie
zbiegli się y mnie nie odratowali, снаć by
mię y na śmierć zamęczyli, brodę y z głó-
wy włosów niemało wyrwali ku nieutu-
lonemu żalu moiemu, a despertowi wiel-
kiemu xięcia iegomości pana chorążego,
wielkiego xięztwa Litewskiego, pana
moiego, takową oppressią ucierpiałem, o co
wszystko xięciu imści panu moiemu y mnie
samemu zachowuiąc wolne mówienie do
prawa, proszę aby te opowiadanie moje
do xiąg grodzkich Brzesckich przyjęte y
zapisane była. Что есть принято и за-
писано.

1646 г.

Изъ книги за 1646—1677 годы, стр. 222—227.

**32. Жалоба іеромонаха Палемона Боцевича на игумена Купятицкаго мона-
стыря Іосифа Іоанна Нелюбовича Тукальскаго и на войта Каменецаго.**

Іеромонахъ Купятицкаго монастыря Палемонъ Боцевичъ заявляетъ въ гродскій судъ жалобу свою на войта Каменецаго и лавниковъ, которые съ разными собранными ими людьми, напавши на сказанный монастырь и на церковь, произвели тамъ разныя насилія и поругали св. Дары; при чемъ выгнали Боцевича вонъ изъ монастыря и захватили его имущество. Но дабы избѣжать отвѣтственности, такъ какъ Боцевичъ пожаловался епископу Луцкому, отъ котораго получилъ приказъ позвать сказанныхъ лицъ на королевскій судъ, они подали на него клеветную жалобу въ гродскій судъ о покражѣ имъ церковнаго серебра; вслѣдствіе сего посланный лавникъ и его люди, пришедши въ полночь въ монастырь, били Боцевича, плевали ему въ глаза, надели на руки и на ноги оковы, а чтобы онъ не могъ кричать заткнули ему ротъ, и завезли въ Купятичи. Тукальскій, игумень Купятицкаго монастыря, прибывши въ Купятичи, билъ его и ругался надъ нимъ за то, что онъ жаловался епископу Луцкому, порицая его при томъ, что онъ принялъ унію и про-
далъ душу свою сатанѣ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого
тысеча шестьсотъ чотырдесятъ шесто-
го, мѣсеца Марца петнадцатого дни.

Передо мною Александромъ Бу-
скимъ, хоружимъ и подстаростимъ
Берестейскимъ, постановившимся оче-

висто на врадѣ въ Бозѣ велебный ксендзъ Палемонъ Боцевичъ, пресбитеръ и законникъ монастыря Каменицкого при церкви Змертвыхвстанья Панского, будучий рекгулы свѣтого Базилега, оповѣданье свое на письмѣ ку записанью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное: Милоściу паніе urządзіе grodzki Brzescki! Ja Palamon Bocewicz, presbiter y zakonnik monastera Kamienieckiego przy cerkwi Zmartwychstania Pańskiego będący, reguły świętego Bazylego, wmcі, iako urzędowi, opowiedam y sollenniter protestuję w nieznośney obeldze y krzywdzie moiey, ponowiając pierwsze protestacye moie, tak na urządзіе mieskim Brzeskim prawa maygdeburского przeze mnie zanieśioną, iako też y na urządзіе mieskim Kamienieckim przez brata mego pana Marcina Bocewicza, rayce Kamienieckiego, uczynioną, tak też y na urządзіе grodzkim Piskim przeze mnie zanieśione y poczynione, na sławetnych panów Fedora Stephanowicza, woyta Kamienieckiego, Adama Horbaczewicza, Wołosa Stepanowicza, ławników, Pawła Horbaczewicza, Mikołaja Meżysitkę, Iwana Trochimowicza, ławników, mieszczan y urzędników Kamienieckich y panią Marynę Stephanowną Iwanową Horbaczową, także na oycа Pamwę Fedorowicza Stephanowicza, zakonnika tegoż monastera Kamienieckiego, y на oycа Jozepha Jana Nelubowicza Tukalskiego, ihumena Kupiatyckiego, iako się on sam mianuie o to, iż oni wyżey mianowani niedość na tym maiąc, że nie bez dania żadney najmnieyszey przyczyny, w roku blisko przeszłym tysiąc sześćset czterdziestym piątym, miesiąca Kwietnia szesnastego dnia według starego kalendarza, przysposobwszy do siebie ludzi mało uważnych, zuchwałych, naszedszy na przereczony monaster, przywłaszczając sobie iakowas władzę nad nami, duchowienstwem y

над cerkwią świętą, przez krolów ichmościów panow naszych miłościwych fundowaną, będąc osobami świeckimi, mocno, gwałtem naszedszy на monaster y на cerkiew świętą, rospasawszy się на wszystko złe, nic nie oglądaiący się на srogość prawa pospolitego, на takowych ludzi opisanego, uczyniwszy gwałt domowi Bożemu y mieyscu świętemu, mnie, Palamona, y brata mego Pachomiusza Siemaszkowicza zelżyli, zesromocili, klucze cerkiewne odiowszy, w cerkwi rewidowali, sakrament przenaświetszy roczny w ołtarzu на przystole s kielichem przewrócili, a poszarpawszy mnie w cerkwi y brata Pachomiusza zdespektowawszy haniebnie, z monastera precz wygnawszy, rzeczy moie zabrali, iako o tem szerzey w processie do xiąg mieskich prawa maydeburского Brzesckich, за nieprzyjęciem на urządзіе mieskim Kamienieckim, przeze mnie zanieśionym, iest szerzey opisano y dołożono, a unikając oni tego swego uczynku z tego wziowszy to sobie за obrazę, żem się w tey krzywdzie moiey uciekł do iasnie wielmożnego w Bodze przewielebnego iegomości xдza biskupa Łuckiego, а за przyczyną iegomości y mandaty po tych zuchwałych osób przed sąd ikmei otrzymałem, wygnawszy mnie z monastera, ieszcze chcący y z pocziwego życia mego wyzuć, ieszcze на mnie srodze uszczypliwą а calumnieną pełną protestacyą do tych xiąg urzędzu Brzesckiego zanieśli, potem różne obelgi, zniewagi mnie powyrządzawszy, на ostatek chcąc mnie zdrowia pozbawić w iedney spraweczce moiey z Horbaczewiczem pan woyt uczyniwszy umyślną zwłokę, а w tym wyprawili spoysrzodka siebie dnia dziewiętnastego miesiąca Октября, w tymże roku Adama Horbacza ławnika do Kupiatycz w powiat Pinski, do oycа Tukalskiego, на ostatnie mnie ponękanie y przyprowadziwszy onego oycа Tukalskiego potaiennie y skrycie do Kamen-

ca, a z onym ze dnia wtorego miesiąca Nowembra na dzień trzeci naszedzsy na monastyr, w pułnoocy, z przysposobionemi pomocnikami, przygotowawszy się na zły uczynek s powrozami, kaydanami y wlaszsy s tyłu do cele a napadszy na mnie, duszyli mię, bili, mordowali, w oczy plwali, kaydany na ręce y nogi włożywszy, a knybel tyrańsko w gębę, abym gwałtu nie wołał, wprawiwszy, do Kupiatycz teyże nocy swemi końmi y z czeladzią, abym tam haniebny koniec otrzymał, zasłał, a rzeczy moje y szkatułę z pieniędzmi, w którey było złotych sto, zabrali y zagrabili y ieszcze powtore, unikając y tego swego tyrańskiego uczynku, calumnie na mnie włożyli, iako szerszey o tem w processie, przez brata mego pana Marcina Bocewicza na urządzie Kamienieckim zanesionym, iest opisano y dołożono, a zasławszy mnie ociec Tukalski okowanego do Kupiatycz y sam potym przybywszy, różnemi sposobami y okowami mnie trapił y mordował urągając się tym, zem się uciekł był do iasnie wielmożnego, w Bodze przewielebnego imści xiędza biskupa Łuckiego, mówiąc temi słowy: a, zdrayco, szalbierzu, unicie, po coś ty do Janowa iezdził, a tam już unitem zostałeś, y duszę swoją do piekła zaprzedałeś, potrzeba cię sprzątnąć, żebyś ludzi nie zarażał. A w tym czasie pan Fedor Stephanowicz, woyt Kamieniecki z Horbaczewiczami y drugimi pomocnikami z Kamienca wyprawili oycę Pamwe Fedorowicza, syna woytowego, na pozakowanie czeladzi moiey, którzy we Gdansku byli, który to ociec Pamwo, zaiachawszy czeladzi moiey w roku wyszmianowanym dnia dziewiętnastego Nowembra, z pomocnikami swemi, w Dębniku pod Ciechanowcem y napadszy na nich armata manu, czeladź moię pozakowali; pieniądze, konie, rzeczy we Gdansku pokupione poodeymowali, iako szerszey registrem się pokazę, to wszystko ociec Pamwo, syn pana

woytow, będący od oycę swego pana na takowy zły uczynek wysłany, do oycę swego do Kamienca w dom wprowadził, y to wszystko pan woyt na pożytek swój obrócił, iako o tem szerszey w processie, przez pana brata mego na urządzie mieskim Kamienieckim y przeniecznie na urządzie grodzkim Piskim zanesionym, obszerniey opisano y dołożono iest. A gdym ia, za pomocą pana Boga Wszechmogącego, z tego tyraństwa z Kupiatycz w kaydanach do Piska uszedł, a do przewielebnego w Bodze iegomości oycę Pachomiusza Woyny Oranskiego, episkopa Piskiego y Turrowskiego, iako do pasterza pobożnego, pod obronę się poddałem; ten ociec Tukalski, opuściwszy na stronę wstyd ludzki, chcący uniknąć tego złego uczynku swego y takowego nade mną tyraństwa, które nie mało ludziom dobrym iest dobrze wiadomo, utaić, bo lubo to nie gościncem s Kamienca, ale manowcami mnie w nocy sknyblowanego, okowanego do Kupiatycz prowadzono; iednak są mieysca noclegow y pokarmow, którendy mnie prowadzono, na ostatek tenże wstydu w oczach nie mający ociec Tukalski, w pisaniu swym zapierający się, tego uczynku swego pisał, iakoby mnie do Brzescia o potrzebie swey miał wysłać, a zanosząc na mnie sprosne kalumnie do xiąg grodzkich Piskich, iakom teraz wziół wiadomość, śmiał to zanieść, iakobym ia w roku blisko przeszłym tyśiąc sześćset czterdziestym piątym, miesiąca Nowembra wtorego dnia, dowiedziawszy się o przyjeździe iego do Kamienca, quadransem przed przyjazdem iego, miałem się skryć y z monastera Kamienieckiego umknąć, także y drugą protestacyą teyże podobną albo y gorszą na mnie do tychże xiąg urzędu Piskiego zaniósł, iakobym ia kiedyś miał iakies excessa w Kamienca działać, szkatułę oycę Tokarzewskiego wydłupić, a pieniędzy pobrawszy, do brata mego Mar-

cina Bocewicza oddać, także obligi y sprawy, monasterowi Kamienieckiemu y szpitalowi służące, pobrać y oycą Kalista Żysiewicza, którego oni za listami zmyszlonemi, zwodząc lud pospolicity w Kamiencu, na ihumenstwo Kamienieckie wprowadzili byli y w cerkwie onego za ihumena publikowali, iakobym ia onego miał zdespektować, a z monastera z pomocą y radą brata mego pana Marcina Bocewicza y pana Mikołajia Kaszuby onego precz wygnąć y sam przed nim miałem się skryć, a potem do Kupiatycz zbieżec, a w Kupiatyczach srebra cerkiewnego na ośmnaście grzywien w nocy zarwać y inszych nie mało rzeczy, także xiążek nabrawszy, z monastera umknąć y nie wiedzieć gdzie się sam podziać; a to wszystko czynił y czyni na obelgę moję wiedząc, żem się iuż dawno w uniey świętey znajdował y pod obronę oycą episkopa Pinskięgo y Turow-

skiego cale oddałem y tam żyć chcę. O co wszystko ia Palamon Bocewicz, według pierwszych processow moich, na różnych urzędach tak przeze mnie, iako y pana brata mego poczynionych chcący z wyszpomienionemi osobami, panem Fedorem Stephanowiczem, woylem Adamem Horbaczewiczem, Mikołajem Meżysitką y Iwanem Tryhuzowiczem y panią Horbaczową tak z oycem Pamwą, synem pana woylem y oycem Tukalskim, ihumenem Kupiatyckim y z innemi o wszystko prawnie czynić, ostawuiąc sobie ia Palamon Bocewicz, salve albo weale zachowanie do tey protestacyi do dania, przydania, umnieyszenia oney, polepszenia y w czym by kolwiek było potrzeba teyże poprawienia, to opowiadanie moie zanoszę do xiąg urzędu wmsciow y proszę, aby to było przyięto. Што есть принято и до книгъ врадovýchъ вгродскихъ Берестейскихъ записано.

1646 г.

Изъ книги за 1646—1677 годы, стр. 509—510.

33. Жалоба священника церкви Прегалинской Иоанна Важинскаго.

Священникъ Прегалинской церкви Иоаннъ Важинскій приноситъ жалобу о томъ, что 1) шляхта Самуилъ Пржегалинскій, Янъ Мотевельскій и Янъ Трѣмбицкій напали ночью на его дворъ, разломали гумно, причѣмъ пропало много вещей, и поразбросали пчелиные ульи; 2) тотъ же Пржегалинскій, встрѣтивъ слугу священника Важинскаго, избилъ его обухомъ; 3) пришедши днемъ на дворъ священника, Пржегалинскій съ Трѣмбицкимъ искали его самого и не нашедши угрожали ему смертию и истребленіемъ его имущества; и 4) Трѣмбицкій, встрѣтивъ на дорогѣ жену священника, избилъ ее палкой по головѣ и по рукамъ. При этомъ слѣдуетъ посвидѣтельствованіе вознаго.

Передо мною Александромъ Бускимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно на врадѣ пресбитеръ церкви Прегалинскаго Янъ Важинскій, оповѣданье свое на письмѣ къ записанью до книгъ врадovýchъ вгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное: Miłościwy panie urzędzie grodzki Brzeski! Ja, Jan Waszynski, preswiter cerkwie Przegalinskiej, żalownie opowiadam się wmsciom, moim

mśwym panom na pana Samuela Przegalinskiego, ziemianina wojewodztwa Brzeskiego, y na pana Jana Motewelskiego, y na pomocnikow ięgo, y pana Jana Tręmbickiego: ten pan Samuel Przegalinski, naszedszy w nocu na dom moy z pomocnikami do gumna mego, nie wiem po co, stodołę odbił, zamki popsował, w tem pogineło mi siła rzeczy w domu moim, ule s pezołami poprzewracali, potem dnia szostęgo podkawszy czeladnika mego Grzegorza na dobrowolney drodze, obuchem

stłukł, y rękę y pleca srodze stłukł. Potem przyszedzsy do domu mego s temże panem Janem Trębickim, pytał się czeladzi moiej, gdzie iest ten pop; czeladz moja odpowiedziała, że go doma nie masz; ten pan Przegalinski z panem Janem Trębickim powiedział: kiedy byśmy go zostali, obuchami byśmy stłukli, zbili, y tak gdzie go kolwiek podkamy, zbijemy, stłuczemy. Y ten pan Jan Trębicki, nie dawnego czasu, żonę moję miłą Annę, na dobrowolney drodze z Woinia iadący nie wiem, czego u niey potrzebował, a gdy mu nie powolna była, kilofem w prawą rękę stłukł y w głowę zadał raz sini, krwawy, co się w relacyi ieneralskiej pokaże. O co wszystko ia, chcąc z nim prawnie czynić, z tym to panem Samuelem Przegalinskim y panem Janem Trębickim y s pomocnikami ich, tę protestacyą moją zanoszę y proszę, aby była przyięta y do xiąg zapisana. При которомъ оповѣданью тутъ же очевисто ставши на врадѣ енераль его кор. милости воеводства Берестейского Криштофъ Трембицкій, квити свой реляційный въ справѣ нижеименованой призналъ, въ тыя слова писанный: Ja Krzysztoph Trębicki, ienerał iego krol. mści woiewodztwa Brzeskiego, zeznamam tym moim relacyinym kwitem, iż w roku teraznieyszum tyśac

sześćset czterdziestym szostym, msca Kwietnia dziesiątego dnia, z strona, dwiema szlachcicami, panem Janem Rątowskim, a panem Woyciechem Kosmowskim, byłem wzięty na sprawę od wielebnego oycy Jana Waszynskiego w Przegalinach, dobr w woiewodztwie Brzeskim leżących, na oglądanie pobitych ran; gdzie za okazaniem oycy Waszynskiego widziałem na czeladniku Grzegorz u rękę prawą stłuczoną, plece sinie spuchłe, snać obuchem zbite. Także na małżonce iego tegoż oycy Waszynskiego, widziałem na ręce lewey razy spuchłe sinie, krwią naciekłe, snać, że kijem pobite, na głowie raz sini spuchły, snać, że kijem uderzono, który boy mianował bydz stały z Woinia jadący na dobrowolney drodze od pana Jana Trębickiego y ten Grzegorz, czeladnik onego, od pana Samuela Przegalinskiego. A tak ia, ienerał, com widział y oglądał, daie ten moy relacyiny kwitku zapisaniu do xiąg grodzkich Brzeskich s podpisem ręki moiej własney y pieczęcią moją y s pieczęciami z strony szlachty, natenczas przy mnie będącey, do xiąg grodzkich Brzeskich. Pisan roku msca y dnia zwyszimianowanego. Kоторое жъ то оповѣданье и сознание енерала верхупомененого до книгъ врадowychъ кгородскихъ Берестейскихъ есть принято и записано.

1652 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1377—1380.

34. Привилегія короля Михаила, подтверждающая привилегію, данную Яномъ Казиміромъ Венедикту Глинскому на Кобринскую архимандрію.

Король Польскій Янъ Казиміръ, зная ревность и усердіе къ уни монаха ордена св. Василия Венедикта Глинскаго, предоставляет ему Кобринскую архимандрію, съ согласія Пахомія Войны Оранскаго, Пинскаго епископа, коадьютора Кіевской митрополи, Кобринскаго архимандрита. Венедиктъ Глинскій имѣетъ полное право пользоваться данною ему архимандрією, съ церковью, монастыремъ, фольварками, селами, подданными, ихъ повинностями, землями, полями, лѣсами, сѣнокосами, озерами, рѣками, прудами, мельницами и великими другими доходами. Эта привилегія дана въ 1652 г. Подтверждая ее въ 1669 г., король Михаилъ придаетъ еще Вен. Глинскому небольшую мельницу подъ Кобринемъ, надъ рѣкою Мухавцею, въ такъ называемомъ урочищѣ Литовское, съ правомъ ловить рыбу въ Мухавцѣ, но такъ, чтобы церковный неводъ ходилъ послѣ замковаго, и кромѣ того предоставляетъ ему право пользоваться десятою мѣрною съ Кобринскихъ мельницъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятого, мѣсеца Іюня двадцатого дни.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною, Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Вен-

денскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно на впадѣ въ Богу велебный Янъ Иоановичъ, священникъ Черевачицкій, листъ его королевское милости, привилей конфирмаційный, особѣ и на речъ въ немъ нижей выражоную въ справѣ и речи нижей въ немъ менованой, перъ облятамъ ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подаль, въ тые слова писанный: Michał z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymuiemy wszem wobec y koźdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć należało, iż presentowany nam był list przywiley ikm. antecessora naszego, dany wiernie nam miłemu w Bodze wielebному xiędzu Benedykto wi Głinskiemu, zakonnikowi ordinis s. Basilii magni, na archimandrią Kobrynską, który uznawszy, że iest legitime otrzymany, władzą y mocą naszą podczas seymu walnego szczęśliwey koronacyi naszej konfirmowawszy, słowo w słowo przepisać roskazaliśmy, który to przywiley tak się w sobie ma: Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy, iż wysokie cnoty, pobożne y przykładne sprawy, tudziesz około pomnożenia chwały Bożey y unii świętey gorliwość wielebного xiędza Benedykta Głinskiego, zakonnika świętego Bazylego, do panow rad y urzędnikow naszych zaleconą y nam samym dobrze wiadomą mając, onemu archimandrią Kobrynską za cessią wielebного xiędza Pachomiusza Woyny Oranського, episkopa Pńskiego, coadiutora metropolii Kijowskiey, archimandryty Kobrynskiego, na osobę iego uczynioną, dać y conferować umyśliśmy, iakoż tym listem przywileiem naszym daiemy y conferuiemy. Ma y wolen będzie wielebny w Bodze xiędz Benedykt Głinski, zakonnik reguły ś. Bazylego, przeniesioną archimandrią Kobryńską z cerkwią, monasterem, z folwarkami, wsiami, pod-

danemi, ich powinnościami, z gruntami, polami, lasami, sianożęciami, z ieziorami, z rzekami, stawami, młynami y ze wszystkimi prawetami y przynależnościami, objawszy na się, spokojnie trzymać y używać aż do żywota swojego. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęc w. x. L. przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwunastego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiąt wtorego. Jan Kazimierz król. (Locus Sigilli). My tedy, król, widząc być ten przywiley słuszny y niwczym prawu pospolitemu nie derogaiący, onego we wszystkich punctach y paragrafach approbuiemy y confirmuiemy, przydając z łaski naszej krolewskiey młynek nad Kobryniem, nad rzeką Muchawcem, urocyszczem Litowskie nazwane, w grunciech cerkiewnych będący y wolne łowienie ryb w rzece Muchawcu, tak iednak, aby po zamkowym niewodzie cerkiewny chodził y dziesiątą miarkę ze młynow Kobryńskich. Chcąc mieć, aby wielebny xiędz Benedykt Głinski przy biskupstwie Włodzimirskim y Brzeskim spustoszałym miastopodszewki (sic) w całej archimandryey Kobrynskiey spokojnie aż do żywocia swego używał, bez żadney ni od kogo przeszkody, y lubo by iaki przywiley ktokolwiek ad male narrata et per viam incompatibilitatis u antecessora naszego, króla igmci Jana Kazimierza, sub abdicatione in praejudicium iuris aduitalitii otrzymał, takowy nullitatis suspiceremus. Co dla lepszey wiary y wagi ręką naszą podpisawszy pieczęcią wielką w. x. Litewskiego przycisnąć roskazaliśmy. Pisan w Krakowie, roku tysiącznego sześćsetnego sześćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Decembra szóstego dnia. У того листу его королевское милости, привилею конфирмаційного, подпись рукъ тыми словами: Michał król; Jerzy Niewiarowski, refferendarz w. x. Litewskiego, manu propria. Который же тотъ листъ его

милости, привилей конфирмаційный, | ный, есть до книгъ кгородскихъ Бере-
перъ облятамъ ку актикованью пода- | стейскихъ уписанъ.

1656 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 787—788.

35. Письмо епископа Владимірскаго Потей къ Брестскому протопопу о по-
стройкѣ на мѣстѣ сторѣвшеі церкви новой, гдѣ нѣкогда были церковь сс.
Косьмы и Демьяна.

Епископъ Владимірскій и Брестскій Ливъ Потей извѣщаетъ письмомъ протопопа, чтобы онъ съ прочими священниками, которыхъ церкви сожжены, подалъ протестъ, тѣмъ же способомъ, какъ это дѣлаютъ обыватели о своихъ дворахъ; вмѣстѣ съ тѣмъ поручаетъ ему стараться о построеніи церкви на той землѣ, гдѣ въ прежнія времена находилась церковь сс. Косьмы и Деміана и гдѣ нынѣ находятся жидовскіе дома, съ предвареніемъ жидовъ, чтобы они безъ маѣйшаго замедленія перешли съ церковнаго грунта, а прихожанъ пригласить позаботиться о деревѣ, чтобы можно было къ осени построить церковь.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого
тысеча шестьсотъ семьдесятого, мѣсе-
ца Марца пятого дня.

На радѣ кгородскомъ Берестейскомъ,
передо мною Еримъ Станиславомъ Умя-
стовскимъ, стольникомъ Венденскимъ,
подстаростимъ Берестейскимъ, поста-
новившимся очевисто, въ Бозѣ велебный
его милость отецъ Лаврентій Лазаро-
вичъ, писарь капитулы Берестейское,
листъ зошлого велможного его милости
ксендза Яна Потей, епископа Володи-
мірскаго и Берестейскаго, въ справѣ и
речи въ немъ нижеименованой, ку ак-
тикованью до книгъ кгородскихъ Бере-
стейскихъ подавъ, въ тые слова писа-
ный: Przewielebnu w Panu Bogu, oycze
protopopa Brzesky! Ponieważ w Brześciu,
przedmieścia pałac, cerkwi trzy spalono,
rozkazuję z władze moiey pasterskiey,
aby wielebność twoia z inszemi kapłana-
mi, których cerkwie popalono, protesta-
cie o to uczynił tymże kształtem, iako
у ichmość panowie obywatele o dwory
swoie czynią. Dla bezpieczeństwa lep-
szego trzeba będzie, Pana Boga wzięw-
szy na pomoc, starać się о pobudowanie

cerkwi na gruncie tym, gdzie cerkiew
ś. Kozmy y Damiana za dawnych lat
bywała, na którym, że domy żydowskie
od czasu nie małego są, tedy upomnieć
żydow, żeby się z gruntu cerkiewnego
bez wszelkiego omieszkania znieśli ko-
niecznie, a s parafijany swymi staraycie
się zawczasu drzewa na cerkiew, aby-
ście się na gruncie pomienionym zbu-
dować mogli, iako w iesieni przyszedł.
Za tym się modlitwom wielebności wa-
szey zalecam. Dan w Rożance, Maii,
tysiąc sześćset pięćdziesiąt szostego. У
того листу приватного подпись руки
тыми словы: Wielebności waszey wsze-
go dobra życzliwy pasterz y brat w Chry-
stusie Jan Pociey, episkop Włodzimirsky
y Brzeski m. p. На которомъ листѣ при-
ватномъ и титуль тыми словы: Prze-
wielebnemu w Panu Chrystusie oycu Ja-
nowi Trocewiczowi, protopopie Brzeskie-
mu, oddać należy. Который же тотъ
листъ приватный, черезъ особу въ вер-
хуменованую ку актикованью поданный,
есть до книгъ кгородскихъ Берестей-
скихъ принятый и уписанный.

1657 г.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 1595—1596.

36. Подтверждение правъ и преимуществъ, данное священникамъ Шебринской церкви во имя Рождества Пресвятыя Богородицы.

Деканъ Перемышльскій Юрій Гроховскій, по просьбѣ униатскаго священника Шебринской церкви Николая Будрисовича, подтверждаетъ права и фундуши, данныя той церкви епископами Луцкими, съ тѣмъ, что ни онъ, ни его преемники не будутъ никому въ томъ прелатствовать; при чемъ освобождаетъ церковную землю отъ податей въ дворъ Шебринскій, подъ условіемъ оставаться въ униі и исполнять церковныя обязанности.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego, miesiąca Julii siódmego dnia.

Na urządzie ikmści grodzkim Brzeskim, aktami starościnskimi, przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstaroscim sądowym grodzkim wojewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter w Bogu wielebny imść xiądz Mikołaj Budziłowicz, prezbiter cerkwi Szebrynskiej, list approbacyiny dokumentow cerkwi Szebrynskiej od wgo imci xiądza Jerzego Grochowskiego, Łuckiey Brzeskiego proboszcza, prezbiterowi tamecznemu służący, ad acta podał; który wpisując w księgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Jerzy Grochowski, dziekan Przemyślski, proboszcz Łucki y Brzeski, kanonik Krakowski, wiadomo czynię tym moim listem teraz y na potym będącym, komu o tym wiedzieć będzie należało, iż prezentował przede mną wielebny oyciec Abraam Kotkowicz, swieszczennik Szebrynski, prawa cerkwi założenia Nayswiętszey Panny Maryi Matki Bożey Narodzenia w majątności Szebryniu, do probostwa Brzeskiego należącey, nadane y ufundowane tak od i. wielmożnych ichmść xięży biskupow Łuckich, iako też y od ichmść xięży anteces-

sorow moich, upraszając, abym go przy tychże prawach zachował, w czym tedy ia, widząc rzecz słuszną, przy wszystkich prawach onego zachowuję cale y stwierdzam upewniając w tym, iż ode mnie ani od namiestnikow moich żadney przeszkody mieć nie ma y z gruntow nadanych do cerkwi, żadnych nie ma czynić podatkw dworowi Szebrynskiemu, ani namiestnikom moim, w tym też oycza swieszczennika teraznieyszego y na potym będących napomnionych chcę mieć, aby zostając w uniey świętey z kościołem rzymskim katolickim w nabożenstwie y powinnościach swoich cerkiewnych, na które iest obowiązany, dosyć czynić nie zaniedbywał, na co daię ten list przy pieczęci z podpisem ręki moiey. Datum w Szebryniu, dnia dwudziestego szóstego Kwietnia, roku Pańskiego tysiącznego sześćsetnego piędziesiąt siódmego. U tego listu przy przycisnionej pieczęci podpis ręki aktora temi słowy: Jerzy Grochowski, proboszcz Brzescki, Łucki, mp. Który to takowy list, przez wyż wyrażoną osobę ku wpisaniu podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany. Pisan ut supra.

1658 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 1327.—

37. Привилегія короля Яна Казимира, подтверждающая фундушевую запись на Гершоновицкую церковь во имя Покрова Пресвятыя Богородицы.

Король Янъ Казимиръ, по просьбѣ городничаго Брестскаго Геронима Жабы и жены его, даетъ имъ привилегію на постройку церкви во имя Покрова Пресвятыя Богородицы въ деревнѣ Гершоновицахъ, гдѣ они, имѣя три уволокъ земли въ пожизненномъ своемъ владѣніи, построили фольварокъ съ тѣмъ, чтобы послѣ ихъ смерти фольварокъ этотъ принадлежалъ священнику упомянутаго церкви. Поводомъ къ этому послужило то обстоятельство, что всѣ униатскіи церкви, находившіяся за Мухавцемъ и Бугомъ, сожжены были неприятелемъ, а Брестскіе мѣщане, пострадавшіе отъ его нашествія и отъ мороваго повѣтрія, построить ихъ вновь не могли. При томъ королевскіе крестьяне Гершоновицкіе и Прилуцкіе, по случаю разлива водъ Буга, Мухавца и Котельни, даже во время существованія Брестскихъ церквей, не могли имѣть свободнаго сообщенія, не могли крестить своихъ дѣтей и въ торжественные праздники посѣщать церкви. Такъ какъ въ деревнѣ Гершоновицахъ было записано полъ уволокъ земли на церковь Пресвятыя Богородицы, находившуюся въ Брестѣ за Мухавцемъ, и какъ церковь эта сожжена, то и эта половина уволокъ присоединена къ тремъ вышеозначеннымъ уволкамъ, для передачи священнику, который вмѣстѣ съ тѣмъ освобождается отъ платежа чинша въ казну подъ условіемъ только вѣчно молиться за короля, его преемниковъ и речъ посполитую.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtorego, miesiąca Nowembra wtorego dnia.

Na urządzie ikmści grodzkim Brzeskim, przed aktami starościnskiemі y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparens personalliter w Bogu wielebny imci xiądz Ignacy Konarzewski widymus przywileiu, od króla imści Jana Kazimierza cerkwi Gierszonowskiej nadanego, ad acta podał, który wpisuiąc w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Видимусъ съ книгъ кгродскихъ воеводства Берестейскаго. Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ пятьдесятъ девятого, мѣсеца Марта девятого дня. Передо мною Геронимомъ Казимиромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимся очевидно панъ Янъ Геронимъ Жаба, городничій Берестейскій, привилей его королевской милости ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подаль, въ тые слова писаный: Jan Kazimierz, z łaski Bożey, król Polski etc. Oznaumujemy tym listem naszym, komu by to wiedzieć należało, przełożono nam iest imieniem urodzonego Jana Hieronima Żaby, horodniczego Brzeskiego, y uro-

dzoney Anny Zaleskiej, małżonków, iż oni, doznawszy nad sobą wielkiego miłosierdzia Bożkiego, że ich Pan Bóg od różnych nieprzyacioł, na państwo nasze różnemi czasy nastempuiących, y od morowego powietrza ratować raczył, uczynili wotum na trzech włokach, któreśmy im puste we wsi naszej Gierszonowiczach, do ekonomii Brzeskiej należącej, prawem dożywotnim conferowali, y oni tam folwarczek pobudowali, cerkiew Najświętszey Panny założenia, która się nazywa po grecku Pokrowy świętey, pobudować y ten folwarczek swój po żywocie swoim popowi, tey cerkwi służącemu, legować; y wnosili do nas przez niektórych panów rad y urzędników naszych, przy boku naszym będących, proźbę, abyśmy ich te pobożną intencją listem naszym approbowali. My tedy, na przyczyną panow rad naszych oboygа narodow, widząc ich dobry y świętobliwy umysł, a życząc w państwie naszym rozmnożenia chwały Bożey, zwłaszcza że cerkwi wszystkie w Brzesciu, tak za Muchawcem, iako y za Bugiem, w uniy będące, nieprzyiaciel popalił, których zniszczeni tak przez nieprzyaciela, iako y przez powietrze, mieszczanie nasi Brzescy pobudować nie mogą, do tego poddani nasi Gierszonowscy y Przyłuccy, za wylaniem wod z Bu-

gu, Muchawca y Kotelni, lubo by y byli cerkwie Brzeskie w cale, przedobyć y w uroczyste święta nabożeństwa zażyć, chrztu świętego dziatkom mieć nie mogą, respektując też y na zasługi urodzonego Jana Hieronima Żaby, horodniczego Brzeskiego, y nam y rzeczy pospolitey w różnych expedycyach woennych od lat dwunastu z niemałą substancyi y zdrowia stratą oddawane, do tego że y za zdaniem Brzescia, nie zdradzając nas, z cnotliwym rycerstwem do wielmożnego hetmana naszego w-go w. x. Lit. uszedł, do proźby ich obojga łaskawie się skłoniwszy, pozwoliliśmy y tym listem naszym pozwalamy, za radą obojga narodow państwa naszego, na pomienionych włokach cerkiew Pokrowy świętey fundować y one z puszczy naszej Brzeskiej budować, folwark po żywocie swoim popowi legować, która fundacya y legacya ich wiecznymi czasy trwać ma. A iż we wsi Gierszonowiczach pułwłok osiadły nadany był na cerkiew Przeczystey ś., która była w Brzesciu za Muchawcem, a teraz spalona, tedy y ten pułwłok do tych pomienionych trzech włok horodniczego przyłączamy, z którego pułwłoku popowi tej cerkwi, którą pomieniony urodzony Żaba, horodniczy Brzeski, y małżonka iego pobudują, tedy samą robotę pełnić y czynsz do cerkwi teyże naszej Brzeskiej oddawać powinni będą, z tamtych zaś trzech włok, lubo urodzony Żaba y małżonka iego po lat dziesięciu czynsz płacić do skarbu naszego powinni byli, ale żeśmy ie przymnażając chwały Bożej na cerkiew konferowali, tedy iuż pop z nich żadnego czynszu, ani powinności do skarbu naszego pełnić nie będzie powinien, tylko za nas y successorow naszych y wszytką rzecz pospolitą Pana Boga prosić ma czasy wiecznemi.

Na co się ręką naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć y do konstytucyi seymowey wpisać rozkazaliśmy. Pisan w Warszawie, dnia dwudziestego pierwszego miesiąca Augusta, roku Pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiąt osmego, panowania krolestw naszych polskiego y szwedzkiego iedynastego roku. У того привилею подпись рукъ тыми словы: Jan Kazimierz, król; Walerian Stanisław Judycki, pisarz w. x. Lit. Который тотъ привилей, за потребованьемъ пана Жабы, городничого Берестейскаго, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ, а по уписанью и сей видимусь съ книгъ подъ моею урадовою печатію и съ подписомъ руки писарской отцу Корнилови Круповичу, священнику Пречискому, есть выданъ. Писанъ въ Берестьи. U tego widymusa przywileiu correcta w te słowa: Skorygował Werbycki; a na drugiej karcie tego widymusa approbata kommissarzow ikmści z podpisami y pieczęciami trzema onych temi wyraża się słowy: Roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiątego, dnia iedynastego Grudnia. Przy tym reskrypcie funduszu ikmści ś. p. Jana Kazimierza, na cerkiew Gierszonowską danego, nienaruszenie zachowując oycą Mirosława, prebitera Gierszonowskiego y nastempcow iego y przy gruncie, w funduszu wyrażonym, podpisujemy się. W Rzeczycy, roku y dnia ut supra. Piotr Żur Rylski w. p. l. w. kommissarz ikmści. Abraham Konstanty Gołuchowski, stoln. Mscis. kommissarz ikmści; Mikołaj Jan Buino, łowczy ziemi Litewskiej, kommissarz ikmści. Który to takowy widymus przywileiu, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowanui podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich ze wszelką w nim inserowaną rzeczą przyjęty y zapisany.

1661 г.

Изъ книги за 1660—1661 годы, стр. 707—709.

38. Жалоба священника Адриана Смоленскаго на Масловскаго.

Священникъ Тростеницкой церкви Адрианъ Смоленскій приноситъ жалобу городскому суду на слугу Осипа Быковскаго, называвшагося Масловскимъ, который при выхождѣ священника изъ церкви во время ярмарки, будучи верхомъ на лошади съ ружьемъ въ рукахъ, по неизвестной причинѣ, началъ его ругать и поносить, старался отдѣлать его отъ толпы народа; но когда это ему не удалось, онъ выстрѣлилъ по немъ изъ ружья и пуля прошла по лѣвой сторонѣ его яремъ. При томъ Масловскій угрожалъ ему смертью. Далѣе слѣдуетъ обо всемъ этомъ послѣдствіе вознаго.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ первого, мѣсяца Юня двадцать третяго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ передо мною Иеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, опowiadał y żałośnie się protestował wielebny oyciec Andrian Smolenski, swieszczennik cerkwie Trościenickiey, w majątności iaśnie wielmożnego imci pana Pawła Sapięhi, hetmana wielkiego w. x. Lit. nazwaney Trościenicy, leżacey w woiewodztwie Brzeskim, na służę imci pana Jozepha Bykowskiego, podstarościego Kamienieckiego, na pana Masłowskiego, iako się sam imieniem mianuie, o to, iż w roku teraznieyszym tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszym, w dniu świętey Troycy według starego kalendarza, gdy ten swieszczennik Trościenicki był w Krahelu, majątności imci pana Krahelskiego, imci pana Konigowskiego, imci pana Sterpinskiego, majątności Lewnicy w woiewodztwie Brzeskim, w cerkwi na nabożenstwie święta wyż pomienionego, gdzie iest jarmark roczny świętey Troycy, gdy iuż było po mszy świętey y po wszystkim nabożenstwie, ten swieszczennik, wyszedłszy z cerkwi, stał z ludźmi różnymi na rynku, iako na kiermaszu, tedy ten służa imci pana Bykowskiego, pan Masłowski, z zuchwalstwa swego ustroiwszy sobie niesłuszną furyą, przypadłszy na koniu, trzymając w ręku ban-

dolet nakręcony y podsypany, zaraz bez żadney przyczyny począł tego swieszczennika, niepomiąc na boiaźń Bożą y na stan iego duchowny, słowa(mi) niepościwemi karczemnemi, lżyć, sromocić, koniem nacierać, od ludzi go, iak aby iakiego zbóycę, odzywać, chcąc go udespektować, a gdy swieszczennik, od takiej srogiey iego furyi będąc przestraszony, y z mieysca od ludzi odstąpić nie śmiał, tedy ten pan Masłowski, chcąc go koniecznie zabić, do niego, iako do iakiego nieprzyiaciela, wystrzelił z bandoletu, ale ieszcze Pan Bóg tego swieszczennika od śmierci uchwalał, kula w bok lewy w sutanę trafiła y szarpnowszy suknie więcey mu nie szkodziła, zczem będąc przestraszony swieszczennik, zaledwo między ludzi uchodząc, unosząc zdrowie swoje, słyszał na siebie srogie pochwałki od tegoż pana Masłowskiego. A tak on wielebny swieszczennik, iako o obelgę srogą stanu swego duchownego, postrzał suknie, o pochwałki chcąc z tem panem Masłowskim, gdzie mu prawo drogę ukaże, prawnie protestować, te swoje opowiadanie żalosne do wpisania do xiąg grodzkich Brzeskich podał. При которомъ оповѣданью, тутъже ставши очевисто на врадѣ, енераль его королевской милости воеводства Берестейского Габриель Остромецкій квить свой реляційный призналъ и ку записанью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подаль, въ тые слова писа-

ный: Ja Gabryel Ostromecki, ienerał ikmci woiewodztwa Brzeskiego, ze-
 znawam tem moim relacyinym kwitem,
 iż w roku terazniejszym tysiąc sześćset
 sześćdziesiąt pierwszym, miesiąca Junii
 dnia dwudziestego pierwszego, gdym był
 w mieście ikmci Brzesciu, na rokach
 ziemskich święto Troieckich o różnych
 sprawach różnych osob, tamże byłem
 użytym od swieszczennika z Trościeni-
 cy, majątności iaśnie wielmożnego imci
 pana hetmana wielkiego w. x. Lit., od
 wielebnego oycy Andriona Smolenskigo,
 w dom Wolfa Zaiacowicza, żyda Brzes-
 kiego, na rogu Kowalskiej ulicy; tamże
 przy stronie szlachcie, panu Phiedoru Bo-
 husławskim, a panu Konstantym Krzy-
 wobłockim, w obeldze y żalu swym mnie
 ienerałowi opowiadał się na pana Ma-
 słowskiego, sługę imci pana Jozepha By-
 kowskiego, podstarościiego Kamienieckiego
 o to, iż ten sługa iegomść pana By-
 kowskiego pan Masłowski, gdy ten swie-
 szczennik, bywszy w cerkwi w Krahelu,
 majątności imci pana Konigowskiego,
 imci pana Krahelskiego, imci pana Ster-
 pinskiego, w dzień Świętey Troycy ru-
 skiego święta, w tem roku wyż pomie-
 nionym, stał na kiermaszu między ludź-

mi, rozmawiając w różnych sprawach
 duchownych, przyskoczywszy na koniu
 z bandoletem, uczyniwszy srogi okrzyk,
 począł tego swieszczennika, nic sobie nie-
 winnego, słowy niepoczściwemi lżyć, sro-
 mocić, a nakręciwszy bandolet, umyślnie,
 z zuchwalstwa swego chcąc zabić, strze-
 lił do niego; ale Pan Bóg ieszcze do-
 chował do śmierci, że go tylko kula po
 boku lewym trafiła y suknię wierzchnią
 szarpnęła, a gdy z tem razem ten
 swieszczennik między ludzie uchodził,
 tedy ten pan Masłowski na zdrowie iego
 srogie pochwałki uczynił, a tak ia, ie-
 nerał, przy tey stronie szlachcie, opowia-
 danie tego swieszczennika słysząc y su-
 knię na boku lewym, znać że kulą roz-
 darta y opalona, którą mi okazywał, wi-
 dząc, daię ten moy relacyiny kwit ku
 zapisaniu do xiąg grodzkich Brzeskich,
 z podpisem ręki mey y pod pieczęćmi
 strony szlachty, przy mnie będącey. Pi-
 san roku, mca y dnia wyszypisanego.
 У тоє реляціи подпись руки енерала
 тыми словы: Кгабриель Остромецкій,
 енераль, рукою. Котороежь то оповѣ-
 данье и очевистое сознанье енеральское
 есть до книгъ врадovýchъ уписано.

1662 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 775—776.

39. Фундушова запись на церковь во имя Покрова Пресвятыя Богородицы
 въ Гершоновичахъ.

Брестскій городничій Жаба съ женою своею Анною, съ королевскаго разрѣшенія, записали на церковь св.
 Покрова, которую они построили въ деревнѣ Гершоновичахъ, фольварокъ съ тремя уволокami земли и со
 всѣми къ нимъ принадлежностями, съ тѣмъ, чтобы священникъ до конца своей жизни пользовался доходами,
 а послѣ его смерти право это должно перейти на его преемниковъ. Въ случаѣ уничтоженія униі, сказанный
 фольварокъ и церковь должны поступить въ распоряженіе Брестскаго пробоща. На обязанность священни-
 ка возложена забота о томъ, чтобы въ каждый праздникъ и по воскреснымъ днямъ совершаемо было бого-
 служеніе по обрядамъ греко-унитской церкви вмѣстѣ съ дьякомъ, содержаніе котораго должно быть на
 счетъ сдѣланной фундаціи. Енно, свѣчи, ладанъ священникъ самъ долженъ запасать, который вмѣ-
 стѣ съ тѣмъ долженъ заботиться о приобрѣтеніи и сохраненіи церковной утвари и книгъ. При жизни
 своей ктитору сохраняютъ за собою право назначенія на приходъ священника; послѣ ихъ смерти это пра-
 во переходитъ къ ихъ потомкамъ, въ случаѣ же не имѣнія потомства или отбѣда ихъ изъ этого воевод-
 ства, право назнанія священниковъ переходитъ къ епископу Владимірскому.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt
 pierwszego, miesiąca Decembra wtorego
 dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzesc-
 kim, przed aktami starościnskiemi y prze-
 de mną Karolem Wieszczyckim, podsto-

lim y podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter imść xiędz Ignacy Konarzewski, fundusz na włok trzy y folwarczek w końcu wsi Gierszonowickiej, teyże cerkwi Gierszonowickiej służący, od ww. ichm. pp. Jana Hieronima y Anny z Zaleskich Zabow, horodniczych woiewodztwa Brzeskiego, małżonków dany, ad acta podał, który de verbo ad verbum wpisuiąc w xięgi tak się w sobie ma: Ja Jan Heronim Żaba, horodniczy Brzeski y ia Anna Zaleska, Żabina, ziemianie ikmci woiewodztwa Brzeskiego, oznaymuiemy tym naszym listem, dobrowolnym wieczystym fundacyinym zapisem, komu by o tym wiedzieć należało, teraz y na potym będącego wieku ludziom, iż co mamy z łaski ikmci, pana naszego miłościwego, włok trzy gruntu we wsi nazwaney Gierszonowicach, do ekonomii Brzeskiej przynależącej, y folwarczek w koncu wsi Gierszonowskiej, a żeśmy uznali nad sobą wielkie miłosierdzie naywyższego pana, że nas od morowego powietrza y od różnych nieprzyacioł y niebezpieczeństw z łaski swey świętey zachować raczył, na chwałę Jego świętą tamże przy folwarczku, za konsensem iego krolewskiej mci, a za pozwoleniem iaśnie wielm. imci xiędza Jana Michała Pocieja, władyki Włodzimirskiego, przez wielebnego imci xiędza Sebestyana Kaczynskiego, starszego monasteru Brzeskiego, zakonu Bazylego świętego, mieysce poświęciwszy, cerkiew Pokrowy świętey zbudowalismy, do której cerkwi ten nasz folwarczek z budynkiem dwornym, iaki teżaz iest y ieśli da Pan Bóg co przybudować, z gruntami, oromymi y nieoromymi, z sianożęciami y ze wszystkimi do tych włok przynależnościami, za konsensem iego krolewskiej mości, przyłączamy y swieszczennikowi natenczas za proźbą naszą od zwyżmianowanego iaśnie wielmożnego imci xiędza władyki Włodzimirskie-

go przydanemu, wielebnemu oycu Mirosławu Czarnomyслу w moc, w dzierżenie y spokojne używanie, wespół z cerkwią ustempuiemy, tak iż pomieniony wielebny ociec swieszczennik ma ten folwarczek y grunty do niego należące trzymać, pożytków z nich używać, aż do żywota swego, a po żywocie iego sukcesorowie ieden po drugim aż na wieczne czasy, poki unia unią będzie. A strzeż Panie Boże, żeby się ta unia znieść miała, tedy ten folwarczek y cerkiew ma w dyspozycyę xiędza proboszcza Brzeskiego wpadać. A pomieniony swieszczennik y sukcesorowie iego mają tego postrzegać, aby w każde święto uroczyste y w niedziele służba Boża, według obrzędów wiary greckiej w unii będącej, odprawowana była, z diakiem, którego on z tey fundacyi naszej chować y onemu płacić ma; także o wino, świece, kadzidło sam się starać ma, prosząc Pana Boga za króla imci y za rzecz popolitą, za nasze zdrowie, pokiśmy żywi, a po śmierci naszej za dusze nasze y krewnych naszych, które w sobotnik wpisane będą, odprawuiąc służbę Bożą w każdy tydzień we szrodę y w sobotę czasy wiecznemi. Do tego ma tego postrzegać, aby parafianie dziatki chrzcili, bez szlubbów nie żyli, chorzy bez spowiedzi y najswiętszego sakramentu z tego świata nie schodzili; do tego aparatów, ochendostwa y xiąg, aby nie zbywało, ale onych przysposobiali. To też sobie waruiemy, iż pokiśmy żywi, albo poki w tym woiewodztwie będziemy, po śmierci swieszczennika nie kto inszy, iedno my sami podawać do tey cerkwi powinni będziemy, a po nas, ieśli nam Pan Bóg potomków dać będzie raczył, tedy potomkowie nasi podawcami swieszczennikow być mają, ieśli byśmy też z tego woiewodztwa absentowali, albo potomstwa nie mieli, tedy iuż to w moc iaśnie wielm. imść xiędza władyki Włodzimirskiego y sukcesorów imci daimy, że do

tey cerkwi swieszczennikom przydawać maia. Którą naszą fundacyę, wiecznie stwierdzaiąc, rękoma się naszymi podpisawszy y pieczęci przyłożywszy, ichmśc panów przyacioł naszych za pieczętarze o podpisy rąk y przyciśnienie pieczęci uprosiliśmy, którzy ichmśc za prozbą naszą rękę podpisać y pieczęci przyłożyć raczyli. Pisan w Giersznowicach, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtorego, miesiąca Maja dwudziestego osmego dnia. U tego funduszu

przy wyrzniętey kustodyi y trzech pieczęciach, in cera rubra wyciśnionych, podpisy rąk tak samych aktorów, iako też ichmśc pp. pieczętarzów temi stowy: Jan Heronim Żaba, horodniczy Brzeski, ręką swą, Anna Zaleska Żabina. Ustnie a oczewisto proszony do tego zapisu Franciszek Dołęga Gorecki, starosta Bełski, mp. Który to takowy fundusz, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, de verbo ad verbum iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęty y wpisany.

1665 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 361—363.

40. Универсалъ короля Яна Казимира, служащій священникамъ церквей Пешацкой и Киевецкой.

Король Янъ Казимиръ въ универсалѣ своемъ повелѣваетъ священниковъ Пешацкой и Киевецкой церквей, равно какъ и другихъ священниковъ и ихъ крестьянъ въ вел. кн. Литовскомъ освободить отъ всякихъ военныхъ повинностей. присовокупляя, что священникамъ несвойственно нести эти повинности наравнѣ съ простымъ народомъ и что предки его всегда освобождали отъ этихъ повинностей духовныхъ лицъ греческаго исповѣданія, посвятившихъ себя службѣ Божией.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсяца Мая девятнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно въ Бозѣ велебный отецъ Теодоръ Завацкій, презбитеръ Пешацкій, универсалъ его королевское милости съ канцелярии Большой великого князтва Литовского, въ справѣ и речи нижей выраженой вынесеный и особомъ въ немъ нижей выраженымъ служащій, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова въ немъ писанный: Jan Kazimierz, z Bożey łaski, król Polski etc. Wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tem wiedzieć należało, a mianowicie wielmożnym, urodzonym pułkownikom, oberszterom, rotmistrzom, kapi-

tanom, porucznikom, oficerom y wszystkiemu rycerstwu woysk naszych w. x. L. iezdnemu y pieszemu, tak polskiego iako cudzoziemskiego zaciągu, na usłudze naszej y rzeczypospolitey zostaiącym, uprzejmie y wiernie nam miłym, łaskę naszą krolewską. Wielmożni, urodzeni, uprzejmie y wiernie nam mili! Jako za świętey pamięci krolów ichmościów antecessorów naszych, tak y za szczęśliwego panowania naszego, nie był ten zwyczaj, aby duchowne osoby religiey greckiey, na służbę Bożą poświęcone, mieli y powinni byli równo s prostym gminem ciężazy żołnierskie podejmować; zaczym iezeli, per iniuriam temporum, stała się iaka oycom swieszczennikom, w wielkim xięstwie Litewskim żyjącym y służbę Bożą odprawuiącym, oppressia y bezprawie; tym listem naszym abroguiąc y znośząc to z nich inperpetuum, żądamy uprzejmości y wierności waszych, abyście

iak in genere wszystkich swieszczennikow, w wielkim xięstwie Litewskim żyjących y osiadłości swoje mających, tak in specie swieszczennika cerkwie Pieszczackiey, oycza Teodora Zawackiego, y swieszczennika cerkwie Kiiowieckiey, oycza Pawła Twarowskiego, do dawania stacyi chlebowych y pieniężnych y do podwodnie przymuszali, stanowisk, pokarmów, noclegów u nich y poddanych albo zagrodników ich odprawować y namnieyszą exactią agrawować nie ważyli się, pod nagrodzeniem sowitym de suo, czego na zasługach uprzejmości y wierności waszych dochodzić kazali byśmy nieczy-

niać. Dan w Białey, dnia dziewiątego miesiąca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątego, panowania naszego polskiego y szwedzkiego siedmiastego roku. У того универсалу его королевское милости печать большая великого князтва Литовского притисченная, а подпись рукъ тыми словы: Jan Kazimierz król. Andrzej Kotowicz, pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego, starosta Grodziński. Который же тотъ универсаль, черезъ особу въ верху мененую ку актикованю поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ принять и вписанъ.

1668 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 1670—1671.

41. Универсаль гетмана Михаила Казимира Паца.

Въ этомъ универсаль Паць предписываетъ оберштерлейтенанту Станцелю, чтобы онъ освободилъ гр. униатское духовенство отъ военныхъ постоевъ и возвратилъ заграбленныя войсками вещи.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божего тысяча шестьсотъ шестьдесятъ осьмого, мѣсяца Юня второго дня.

На врьдѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно въ Бозѣ велебный отецъ Лаврентій Лазаровичъ, универсаль ясне вельможного его милости пана Михала Казимира Паца, каштеляна Виленского, гетмана великого великого князтва Литовского, въ речи нижеменованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Michał Kazimierz Pac, kasztelan Wilenski, hetman wielki w. x. Lit. Jmci panu Stancelowi, oberszterleytnantowi ikm. chęci me. Doszło mie wiedzieć, że waszmé bez respectu, stanowi duchownemu należыtego, swieszczennikowъ ritus graeci unitow, w dioecesyi Brzeskiey, do

wydawania stacyi żołnierskiey z gruntów, które, nie mającъ poddanych, sobie zarabiają, pociągasz y domy ich stanowiskami ludzi commendy wmsci onerantur, со, iż iestъ przeciwko prawu y powadze stanu duchownego, upominam, aby waszmość, za doysciem tego ordinansu, zaraz od swieszczennikow ludzie, ieśli u którego w domu postawieni, sprowadził y do wydania stacyi nie necessitował, ich grabieżę, u nich снаć pobrane, wrócił; bo przyszło by waszmości strycte przed sądem o oppressią stanu duchownego odpowiadać. Datt w Wilnie, dnia dziewiętnastego Maja, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt osmego. У того универсалу при печати притисченной подпись руки тыми словы: Michał Pac kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit. Который же тотъ универсаль, ку актикованью поданный, есть до книгъ уписанъ.

1668 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 1673—1675.

42. Универсалъ короля Яна Казимира, данный на охраненіе духовныхъ имѣній, лежащихъ въ экономіи Брестской.

Король Лихъ Казиміръ получилъ извѣстіе, что въ Брестской экономіи военные начальники, не обращая никакого вниманія на церковныя имущества, время отъ времени избирая ихъ своимъ мѣстостоліемъ, обременяютъ тамошнихъ священниковъ тяжкими, превышающими всякую мѣру военными постоями и насильственными поборами; забираютъ у нихъ скотъ, лошадей и всю ихъ движимость, не обращая никакого вниманія на королевскій универсалъ, данный для охраненія этихъ имуществъ, чрезъ что помянутые священники не только лишены своего содержанія, но и движимость, и не имѣютъ никакой возможности совершать богослуженіе. Указывая на неприкосновенность церковныхъ имуществъ, король теперь напоминаетъ намѣстнику Брестскому, чтобы въ церковныхъ имуществѣхъ ничего не дѣлалось вопреки его универсалу, чтобы онъ остановилъ грабежи, велѣлъ вознаграждать обиженныхъ за понесенные ими убытки, а на будущее время избавилъ ихъ отъ всякихъ военныхъ постоевъ и поборовъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ осмого, мѣсяца Іюня второго дня.

На врадѣ вгородскомъ Берестейскомъ, передо мною, Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно отецъ Лаврентій Лазаровичъ, листъ его королевское милости, въ справѣ и речи въ немъ нижеименованой, къ артикованью до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Jan Kazimierz, z Bożej łaski, król Polski etc. Wielmożny uprzejmie nam miły! Doniesiono nam iest od panów rad y urzędników dwornych, przy boku naszym natenczas będących, imieniem oycow swieszczennikow religii greckiey, w oeconomiey naszej Brzeskiej przy cerkwiach mieszkających, iż nie mając żadnego baczenia y respectu na dobra cerkiewne, y w nich od roku y daley sedem consistentii swojej założywszy, tamecznych swieszczennikow ciężkimi nader stacyami y exactiami aggrawuią: bydło, konie y cokolwiek w domach ich iest ruchomości, nienależnie u nich, nulla habita ratione na uniwersał nasz, dla conservatii dobr ich od żołnierzów dany, zabierają, przez co pomienieni oycowie nie tylko do pożywienia się, ale też y do po-

zostania się przy cerkwiach y odprawowania w nich nabożenstwa, sposobu mieć nie mogą, a zatem chwała Boża ustawać musi; zabiegając tedy indemnitati pomienionych oyców, aby z tey okazji w cerkwiach chwała Boża nie ustawała, y owszem coraz większe pomnożenie brała, żądamy uprzejmości waszey, abyś uprzejmość wasza, ex vi urzędu swego, na dobra cerkiewne przeciwko uniwersałowi naszemu na ochronie ich danemu, następować nie kazał, y owszem grabieże y szkody, podczas całorooczney ich tam subsistentii poczynione, injuriatis powracać y nagrodzić rosказаł, y w przyszły czas, aby stacyami swieszczennicy aggravati nie byli, uniwersałem swym zakazał, wdzięczną w tym nam rzecz uprzejmość wasza uczyn sz, Bogu podobającą się, któremu (sic) zatem życzymy dobrego od Pana Boga zdrowia. Dan w Warszawie, dnia piętnastego miesiąca Apryla, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt osmeго, panowania krolewstw naszych polskiego y szwedzkiego dwudziestego roku. У того листу универсалу его королевское милости подписъ руки тыми словы: Jan Kazimierz król. Который же тотъ листъ его королевское милости къ артикованью поданный, есть до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1668 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 1676—1677.

43. Универсалъ гетмана Михаила Паца, которымъ нѣкоторыя деревни, принадлежащія Кобринской архимандріи, освобождаются отъ военной повинности.

Михаилъ Казиміръ Паць, каштелянъ Виленскій, великій гетманъ великаго княжества Литовскаго, объявляетъ всѣмъ военнымъ чинамъ, что принадлежащія Кобринской архимандріи села Коршицы и Петки, какъ дворянскій фундушъ, по закону не подлежатъ военнымъ тягостямъ; и потому ни по чьему предписанію, въ этихъ селахъ, въ виду того, что они духовныя, никто никогда не долженъ требовать себѣ постоя и корма.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ осмого, мѣсяца Іюня десятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Янъ Андроновскій, универсалъ ясне вельможного его милости пана Михала Казимера Паца, каштеляна Виленскаго, гетмана великаго великаго князства Литовскаго, въ справѣ и речи нижей въ немъ менованой, вынесенной, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Michał Kazimierz Pac, kasztelan Wilenski, hetman wielki wielkiego księstwa Litewskiego, ichmosciom panom woyskowym wszystkim in genere, ktorym to wiedzieć będzie należało, po zaleceniu chęci moich, oznaumuie, iż wioski, do archimandrii Kobrynskiey na-

leżące, Korszyce y Petki, będąc fundatyej szlacheckiey, nie podlegaią z prawa ciężarom żołnierskim, przeto aby wmsć za assignatją żadną, lub ieneralną lub particularną, w tych wioskach, co praetextu, że duchowne, stanowiska y chleba sobie usurpować y wymagać in perpetuum nie wazyli się, z władze mey hetmanskiey serio zakazuiąc, wydałem ten uniwersał dla wszelkiey pomienionych wiossek ochrony, na ktory aby wmsć nie następowali sub poenis, w artykułach woyskowych in contravenientes expressis, upominam y mieć chęć. Dan w Wilnie, dnia dziewiętnastego Maia, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt osмого. У того универсалу при печати притисненой подпись руки тыми словы: Michał Pac, kasztelan Wilenski, hetman wielki wielkiego księstwa Litewskiego. Который же тотъ универсалъ, ку актикованью по-данный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1669 г.

Изъ книги за 1745—1747 годы, стр. 85—88.

44. Извлечение изъ книгъ духовныхъ епископскихъ Владимирскихъ, содержащее въ себѣ право на приходъ Звадской церкви.

Въ 1669 году предъ Венцеславомъ Венедиктомъ Глинскимъ, епископомъ Владимирскимъ и Брестскимъ, прототроніемъ Киевскимъ и Галицкимъ и всей Руси, явился лично дьякъ Иванъ Васильевичъ и представилъ презенту отъ Оома Витковскаго, Мельницкаго хорунжаго, слѣдующаго содержания: Такъ какъ въ имѣніи Звадки уже нѣсколько лѣтъ церковь остается безъ священника, то, нашедъ челоуѣка достойнаго священническаго сана, по имени Яна Васильевича, Оома Витковскій проситъ епископа Глинскаго рукоположить его и опредѣлить къ Звадской церкви; при этомъ Витковскій, съ своей стороны, передаетъ Яну Васильевичу все, чѣмъ пользовались его предшественники, а именно, одну уаолоку въ трехъ переимнахъ и сѣнокосъ.

Roku tysiąc siedmset czterdziestego piątego, miesiąca Februaryi osmnastego dnia.

Na urządzie ikmści grodzkim Brzeskim, aktami staroscinskimi, przede mną

Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim, łowczym y podstarościem sądownym wdztwa Brzeskiego, comparendo personalliter wielebny o. Daniel Sankowski, presbiter Zwadzki, ekstrakt z xiąg duchownych

spraw episkopskich praesenty z expresyą funduszu na rzecz, w nim niżej wyrażoną, prezbiterowi Zwadzkiemu, antecessorowi swojemu dany y służący, do xiąg woiewodztwa Brzeskiego podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Выпись съ книгъ духовныхъ справъ епископскихъ. Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсяца Фебруаріа петнатцатого дня. Передо мною, Винцеславомъ Бенедиктомъ Глинскимъ, епископомъ Владимирскимъ и Берестейскимъ, прототронимъ Кіевскимъ, Галицкимъ и всей Руси, и инными духовными особами, при насъ, епископу, будущими, постановившисе передъ нами дьякъ, на имя Иванъ Васильевичъ, и покладаль презенту отъ его милости пана Томаша съ Витта Витковского, хоружого Мельницкого, который то презентъ въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Jaśnie wielmożny mości xięże episkopie Włodzimierski! Donoszę do wiadomości waspana, iż cerkiew w majątnosci moiey dziedzicznej Zwadzkiej bez swieszczenika wakuie od lat kilku, zaczym wpatrzywszy człowieka zgodnego, za zaleceniem teyże unii świętey oycow duchownych, którzy się za nim przyczyniali do mnie, na imie Jana Wasilewicza, w woiewodztwie Brzeskim urodzonego, za którym upraszam, bo tego iest godny do szafowania sakra-

mentow świętych, onego zrozumiawszy, poświęcić raczył y onemu te cerkiew w moc podał y te dobra iako za antecessorow moich nadane, iako zażywali przeszłe swieszczenicy, y ia onemu toż mocą podaie, to iest, włokę iedną we trzech polach y sianożęci, aby się chwała Boża odprawowała, o co iterate upraszaiąc, łasce mię waspana oddaie. Z Wahanowa, dwudziestego dziewiątego Nowembra, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego. У того листу подпись руки теми слова: Томашъ съ Витта Витковскій, хоронжій Мельницкій. Который же то презентальный листъ до книгъ нашихъ епископскихъ духовныхъ принять и вписанъ естъ, съ которыхъ и сей выпись выданный экстрактомъ для памяти и потомныхъ часовъ съ подписомъ руки нашей власной и подъ печатью. Писанъ въ дворѣ нашомъ епископскимъ Купячеву, року, мѣсяца и дня вышписаного. У tego ekstraktu przy pieczęci wielkiej, na opłatku wycisnionej, podpisy z obudwuch stron pieczęci są takowe: Венцеславъ Бенедиктъ, прототроній епископъ, рукою власною; Флоріанъ Хоцяновскій, писаръ надворный епископскій. Ктóry то takowy ekstrakt, przez zwyż wyrażoną osobę per oblatam podany, iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Brzeskiego ze wszytką w nim inserowaną rzeczą, przyięty y wpisany.

1669 г.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 1599—1600.

45. Потвердительный листъ Франциска Пражмовскаго, короннаго секретаря, на всѣ документы Шебринской церкви.

Францискъ Пражмовскій, великий коронный секретарь, объявляетъ, что къ нему явился отецъ Авраамъ Котковичъ, священникъ Шебринской церкви во имя Рождества Пресвятой Богородицы, и представилъ ему фундушъ, писанный на рускомъ языкѣ, данный этой церкви отъ разныхъ коллаторовъ, его предшественниковъ, и просилъ его дать свое подтвержденіе съ тѣмъ, чтобы ему еще было дозволено брать дерево изъ Шебринской пуши для домашнихъ нуждъ. Утверждая по сему фундусу всѣ права его предшественниковъ, Францискъ Пражмовскій даетъ полную силу и вновь присовокупленной просьбѣ священника Котковича объ отпускѣ ему дерева изъ Шебринской пуши; также предоставляетъ ему право взимать торговни пошлины въ день праздника Рождества Пресвятой Богородицы.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego, miesiąca Julii siódmego dnia.

Na urządzie ikmsci grodzkim Brzeskim, aktami starościnskiemi, przedemną

Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim, woiewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter w Bogu wielebny imć xiądz Mikołay Budziłowicz, prezbiter cerkwi Szebrynskiej, list konfirmacyiny dokumentów cerkwi Szebrynskiej, tudziesz pozwalający wolny wrąb do puszczy na domowe potrzeby, od iw-go imci xiędza Franciszka Prażmowskiego, sekretarza koronnego, proboszcza Brzeskiego, prezbiterowi tamecznemu służący, ad acta podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Franciszek na Prażmowie Prażmowski, sekretarz wielki koronny, Gnieznienski, Krakowski, Łucki, Brzeski proboszcz, scholastyk Płocki, admnistrador wieczny opactwa Sieciechowskiego, wiadomo czynię tym moim listem, komu by o tym wiedzieć należało teraz y na potomne czasy, iż w roku teraznieyszym tysiącnym sześćsetnym sześćdziesiątym dziewiątym, miesiąca Julii ostatniego dnia, stanowszy przede mną wielebny oyciec Abram Korkowicz, prezbiter cerkwi moiey Szebrynskiej, majątności do probostwa Brzeskiego przynależący, we wsi Szebryniu, wedle dworu mego stojący, pokładał mi

sprawy fundacyi cerkwi Narodzenie Panny Maryi różnych ichmściów xx. biskupów, kanoników Łuckich, antecessorów moich, proboszczów Brzeskich pismem ruskim pisane, upraszając mię o konfirmacyą, także o wrąb na potrzeby swoje domowe do puszczy. Co ia widząc bydź rzecz y żądanie tego przereczonego swieszczennika słuszne, te wszystkie prawa antecessorów moich, zachowawszy onego przy wszystkich wolnościach, tym listem moim ztwierdzam y wrąb do puszczy moiey Szebrynskiej na potrzebę iego domową wolny y targowe w dzień Narodzenia Panny Maryi odbierać pozwalam, którego ia sam y namiestnicy moi y po mnie będący temu swieszczennikowi bronić nie mają; y na tom dał ten mój list z pieczęcią y podpisem ręki moiey. Pisan we dworze moim Szebrynskim, roku, miesiąca y die ut supra. U tego listu przy przyciśnionej pieczęci podpis ręki aktora temi słowy: Franciscus in Prażmow Prażmowski, secretarius, mp. Który to takowy list, przez wyż wyrażoną osobę ku wpisaniu podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1669 г.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 1597—1598.

46. Листъ Викторина Вербицеаго, епископа Луцкаго, подтверждающий замѣну земли Шебринской церкви.

Лаврентій Стецковичъ, священникъ церкви во имя Рождества Пресвятой Богородицы въ имѣнии Шебринскомъ, представляетъ римско-католическому епископу Луцкому Викторину Вержицкому, что сдѣлана замѣна церковной земли его съ каноникомъ Касперомъ Альбинусомъ, и что эта замѣна подтверждена урядникомъ Шебринскимъ, т. е. вмѣсто прежней его земли даны ему три увологи съ принадлежащими къ нимъ лугами. Священникъ Лаврентій Стецковичъ проситъ въслѣдствіе сего, чтобы епископъ подтвердилъ эту замѣну, которую епископъ и подтверждаетъ.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego, miesiąca Julii siódmego dnia.

Na urządzie ikmści grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter w Bo-

gu wielebny imć xiądz Mikołay Budziłowicz, prezbiter cerkwi Szebrynskiej, list approbacyiny zamiany gruntów cerkwi Szebrynskiej od iaśnie wielmożnego imci xiędza Wiktoryna Wierzbickiego, biskupa Łuckiego y Brzeskiego, prezbiterowi tamecznemu służący, ad acta podał, który

wpisuiac w xiegi de verbo ad verbum tak sie w sobie ma: Викторинъ Вербицкій, зъ ласки Божой, бискупъ Луцкій и Берестейскій, ознаймую симъ моимъ листомъ: Билъ мнѣ чоломъ священникъ Шебринскій Лаврентій Стецковичъ и повѣдилъ передо мною, ижъ которая земля сдавна есть надана на церковь Божую заложенія свята Нароженія Панны Маріи въ имѣнію плебаніи Берестейское Шебринскомъ, то пакъ дей, въ року теперъ прошломъ шестьдесятъ осьмомъ князь Касперъ Альбинусъ, каноникъ Луцкій, помѣраючи грунта Шебринскіе, всю землю его церковную орому у волоки занялъ, а ему отмѣну далъ, якожъ и листъ врадника Шебринского князя каноникового Бартоша Попловскаго передо мною показовалъ, въ которомъ описуетъ, ижъ за розказаньемъ пана своего, далъ отмѣною за грунты церковныи священнику Шебринскому Лаврентію грунты Шебринскими, то есть, почавши отъ села Кикова ажъ до мостка Попова концами, бокомъ однимъ къ концу волокъ мужицкихъ, а другимъ бокомъ подлѣ лѣса Довгого и съ заможками, которого всего грунту выморговано волокъ три, и просилъ мене, абыхъ ему въ томъ повторе крывды чинити не допуцалъ, абымъ его съ того грунту ему за грунтъ церковный даного не рушано и тыхъ грунтовъ не отберано, абыхъ то ему ли-

стомъ моимъ подтвердилъ. А такъ я, бачачи въ томъ быть речь слушную, ижъ за грунты его церковныи отмѣна слушная дана и границы, альбо вричища въ листѣ врадника Шебринскаго описаніи суть, постерегаючи того ведлѣ повинности моеи, абы се ни въ чемъ уближенье церкви Божой не дѣяло, съ ласки моеи на его челомбитѣ учиниломъ и тотъ грунтъ, ему отмѣною даный, такъ и сѣножати его церковныи, которыхъ у волоки не забирано, даю и симъ моимъ листомъ на вѣчностъ подтверждаю. Маеъ онъ самъ и по немъ дѣти его и потомки, который бы отъ владыки ведлѣ послушества закону греческого научонный и установленный былъ, и тую церковь и со всеми грунты церковными держати и уживати на вѣчныи часы и службы Божой служеніе полнити и за мене и на потомъ будучихъ бискуповъ Луцкихъ Пана Бога просити будутъ винны. На томъ далъ мой сей листъ съ моею печатью и съ подписомъ руки моеи. Писанъ въ Яновѣ, року тысяча шестьсотъ шестьдесятъ девятого, Августа двадцатого дня. U tego listu przy przyciśnionej pieczęci podpis ręki aktora temi słowy: Victorinus, episcopus Luceoriensis, mp. Który takowy list, przez wyż wyrażoną osobę ku wpisaniu podany, y jest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1669 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 213—224.

47. Обязательство Брестскаго кагала ежегодно уплачивать чиншъ за аренду земли, принадлежащей церкви сс. Космы и Деміана.

Старшіе жида Брестскаго кагала предъавляютъ свою запись о томъ, что съ давнихъ временъ отданъ имъ на чиншъ плацъ Космо-Деміановской церкви въ г. Брестѣ, на Русской улицѣ. Запись эта утверждена за ними Владимірскими и Брестскими епископами, и настоящимъ епископомъ Венедиктомъ Глинскимъ, прототроніемъ Кіевскимъ и всей Руси, архимандритомъ Кобринскимъ, также и владыкою митрополитомъ. Уплачивалъ ежегодно по 20 злотыхъ чиншу, старшіе жида черезъ своего начальника представляютъ свое ручательство въ томъ, что ихъ единоплеменники, занявшіе Космо-Деміанскій плацъ своими домами, всегда исправно будутъ платитъ условленный чиншъ, даже въ такомъ случаѣ, если бы ихъ домики были истреблены пожаромъ или разрушены непріателемъ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсеца Іюля тридцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венденскимъ,

подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно велебный отецъ Томашъ Коротинский, протопопа Кобринский, листъ жидовъ старшихъ кагалу Берестейского до запису на речъ въ немъ нижепомененую, ясневельможному въ Богу превелебному его милости ксендзу Бенедикту Глинскому, епископови Влодимерскому и Берестейскому и всей капитулы Берестейской данный и служащий, ку активованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Мы, нижеу на podpisach mianowane żydzi, starsi kahału Brzeskiego, zeznawamy listem naszym, zapisem, iż co z dawnych czasow zostawał plac cerkiewny Kuzmo-Demianski, nam żydom Brzeskim na ulicy Ruskiej na czynsz puszczoney od iaśnie wielmożnych ichmość xieży episkopow Włodzimierskich y Brzeskich, według onych praw y przywileiow, tak od antecessorow zeszyłych z tego świata, iako y teraz confirmowane od terazniejszego iaśnie wielmożnego iegomość w Bogu przewielebnego imci xieźda Benedykta Glinского, episkopa Włodzimierskiego y Brzeskiego, prototroniego Kiiowskiego y wszystkiey Rusi, archimandryty Kobyńskiego, iako też y od iaśnie wielmożnego w Bogu przewielebnego imci xieźda metropolity osobliwie confirmowane na czynsz, rok po roku idące, tymże żydom Brzeskim na te domki pobudowane na tymże placu, od którego te żydzi mają płacić czynsz na każdy rok po złotych dwadzieścia na święty Marcin; a iż ichmość nie chce powierzec ten czynsz roczny tym żydom, pobudowanym na tem placu, tedy my, żydzi starsi kahału Brzeskiego, assekuruiemy, że my z kahału naszego Brzeskiego na czasy potomne ten czynsz co rok oddawać po złotych dwadzieście na święty Marcin powinni będziemy do rąk samego iegomość xieźda episkopa, tak terazniejszego, nam szczęśliwie panującego, iako y po-

tem następującego, albo komu iegomość rozkaże oddawać ten czynsz, tak my sami teraz starsi będące, iako y po nas następujące i successorowie nasze. A lubo by z dopuszczenia Bożego mieli te domki przez ogień w popioł obrócić, albo od nieprzyiaciela bydź spustoszone, tedy powinni będziemy ten czynsz oddawać co rok z tego placu cerkiewnego Kuzmo-Demianskiego takowoż summe, złotych dwadzieścia, chcą mieć według prawa y przywilejow od imść episcopow danych; nie sobie tedy z tego placu cerkiewnego, nam na czynsz danego, nie mają ichmość sobie przywłaszczać, ani onego wyimować, ani wszyrz ani wzdłuż, granice kładnac tego placu koncem iednym od Ruskiej ulicy aż do uliczki poprzeczney Nadbużney, a wszyrz od ułeczki do ułeczki, iako się zdawna ten plac miał, tak y teraz ma. A ieślibyśmy według zapisu naszego we wszystkim dość uczynić nie mieli, tedy pod peny y winy prawne podpadać mamy y powinni będziemy. Y na tośmy dali ten nasz list z podpisami rąk naszych y z podpisami rąk ichmość panow obywatelow woiewodztwa Brzeskiego od nas uproszonych. Pisan w Brzesciu, roku Pańskiego, tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Julii trzydziestego dnia. У того листу, запису, подписы рукъ жидовскимъ и польскимъ писмомъ тыми словы: Jozef Dawidowicz, Talk Naftołowicz, Izak Szymonowicz, Juda Jakóbowicz, Leyba Abramowicz, Chaim Roszkowicz, Beyrach Maierowicz, Mowsza Janowski, Chaim Szmojłowicz, Maier Aronowicz. Taki list dany od kahału Brzeskiego iegomościowi dobrodzieiowi pasterzowi, episkopowi Włodzimierskiemu y Brzeskiemu. Tomasz Korytinski, administrator, ręką; iako ustnie proszony pieczętarz do tego listu od osob wysz pomienionych, od żydow starszych Brzeskich, iako y od wielebnego oycy Tomasz Korytinskiego, administratora y protopopy Brzeskiego: Franciszek Gorecki

namiestnik Brzeski. Который же то | есть до книгъ вгродскихъ Берестей-
листъ запису, ку активованью поданный, | скихъ уписанъ.

1669 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 267—268.

48. Извлечение изъ епископскихъ книгъ фундушевой записи на Велямов-
скую церковь.

Въ 1669 году явился лично къ князю Венцеславу Венедикту Глинскому, епископу Владимирскому и Брестскому, иподіаконъ Василій Савичъ и представилъ ему подтвердительный фундушъ Франциска Гроховскаго такого содержанія: Такъ какъ издавна наданный фундушъ Велямовской церкви неизвѣстно куда дѣвался въ настоящее время, то, для приумноженія хвалы Божіей и преуслѣвія «святой униі», попечитель ея Францискъ Гроховскій возстановляетъ утраченный фундушъ и даетъ священнику Велямовской церкви все, что принадлежало къ ней издавна, а именно: двѣ увологи земли въ Велямовичахъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiątego, miesiąca Decembra trzydziestego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter p. Bazyli Jabłoński, ekstrakt funduszu cerkwi Wielamowskiej służącego, z xiąg episkopskich wyjęty, przez kollatorów na on czas ichmościow pp. Grochowskich approbowany, ad acta podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Выписъ съ книгъ духовныхъ справъ епископскихъ. Лѣта отъ Нароженья Сына Божія тысяча шестьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсяца Февруарія пятнадцатого дня. Передо мною княземъ Венцеславомъ Венедиктомъ Глинскимъ, епископомъ Володимирскимъ и Брестскимъ, прототронимъ Киевскимъ, Галицкимъ и всея Россіи, постановившимся очевисто судіаконъ, на имя Василій Савичъ, подалъ до рукъ нашихъ епископскихъ фундушъ повтурный его милости пана Францишка Гроховскаго, который тотъ фундушовый листъ въ слово до слова такъ ся въ собѣ маеть: Ponieważ fundusz pomienionej cerkwi Wielamowskiej,

antiquitus dany, w takowym teraz zostaje mankamencie y terminie, że się gdzieś zawieruszył y zapodział, czy nie przez ostrożność pierwszego antecessora; czyli przez zazdrość dziaka onego, który snadź sobie uzurpował, nie nie umiawszy, być pasterzem tey cerkwi; więc my, kollatorowie, postrzegając tego pilnie, aby chwała Boża w tey pomienionej cerkwi nigdy nie ustawała, ale się codziennie zawsze krzewiła y pomnażała w unii świętey, mianowicie z części moiej dziedzicznej, będąc tey cerkwi Bożey Wielamowickiej kollatorem, bo na moim własnym fundowana iest gruncie, co antiquitus nienaruszenie przy tey cerkwi Bożey zostawało, włok dwie nadanych, z moiej części włoka iedna, a z drugiey części tey maiętności pomienionej Wielamowicz druga także włoka w obu dwu poletkach. Tedy my, zwyżpomienieni kollatorowie, stwierdzamy cale ten fundusz tych dwóch włok, aby wiecznemi czasy nienaruszenie zostawały, przy tym domie Bożym cerkwi Wielamowskiej w unii świętey. A iezeliby ten fundusz stary miał się kiedy ozwać y ziawić, który my przez ten terazniejszy już cale annihiluemy, kasuiemy y umarzamy, warując to iednak y powtórnie, że ta cerkiew Boża żadnego niema ponosić

uszczerbku w nadaniu tych dwóch włok wiecznemi czasy. Do którego postanowienia funduszu terazniejszego swemi się własnymi podpisujemy rękoма z przyciśnieniem pieczęci naszych. Działo się w Wielamowiczach, dnia dwunastego miesiąca Lutego, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego. Въ томъ листу подпись руки тыми словами: Franciszek Grochowski, collator cerkwi Wielamowickiey; по другой сторонѣ печати: Krystyna Gurska. Который тотъ фундушъ до книгъ нашихъ епископскихъ казалисьмо принять, съ которыхъ сей выписъ съ книгъ экстрактомъ выдать повелѣлисьмо, гдѣ при печати и рукъ нашихъ подписалисьмо. Писанъ въ дворѣ нашомъ епископскомъ Кипячевѣ, року, мѣсяца и дня выше-

писаного. U tego ekstraktu podpis biskupski y pisarski takowu: Князь Венцеславъ Венедиктъ, прототроній епископъ; Демянь Хотиновскій, писарь надворный епископскій. Po takowych podpisach y pieczęci sequitur approbata kollatorska w te słowa: Przy wydaneу do w. p. prezęcie za pomienionym p. Janem Lewniewiczem tenże fundusz dobrodzieia rodzica naszego, iako antecessora, nie kontradykuiać ni w czym zdaniu y woli onego, natenczas iako kollatorowie będący podpisami rakъ naszych stwierdzaiącъ podpisujemy się: Kazimierz Grochowski, Felicjan Grochowski. Który to takowy ekstrakt, przez wyż wyrażoną osobę ku wpisaniu podany, de verbo ad verbum iest do ksiąg grodzkich Brzeskich przyjęty y wpisany.

1670 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 863—866.

49. Подавчій листъ Кіевскаго митрополита Гавріила Коленды.

По смерти Смоленскаго архіепископа и Черниговскаго епископа Михаила Пашковского Кобринская архимандрія, по силѣ королевскихъ привилегій и сеймовыхъ постановлений, поступаетъ подъ власть митрополита Гавріила Коленды, архіепископа Полоцкаго, который въ свою очередь передаетъ надзоръ за нею и управление ея прототронію и Брестскому епископу Венедикту Глинскому.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсяца Генваря третего дня сусцептовано, а до книгъ тогожь року, мѣсеца Іюня двадцатого дня подано.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, поставившисе очевисто его милость отецъ Лаврентій Лазаревичъ, писарь капитулы Берестейске, листъ подавчій яневельможного въ Богу превелебнаго его мости ксендза Кгабриела Коленды, архіепископа метрополиты всея Руси, въ речи въ немъ нижеименованой, ку активованью до книгъ кгородскихъ Ве-

рестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Gabryel Kolenda, archiepiscopus Połocki, Mścisławski, Witepski episcopus, mitropolita wszytkiey Rusi, protoarchimandrita zakonu świętego Bazylego wielkiego, administrator perpetuus post decessum bonorum et ecclesiasticorum, wszytkim wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć będzie należało, oznaumuiemy tym listem naszym, iż post decessum w Bogu przewielebnego iegoomości xiedza Michała Paskowskiego, archiepiscopa Smoleńskiego, Czernihowskiego episkopa, archimandriaty Kobrynskiego, przypadła ad administrationem nostram perpetuam archimandria Kobrynska, z dobrami do niey nale-

żącemi, którą lubo by nam, według prawa nam danego od najasniejszych królów y aprobowanego seymowemi constitutioniami całej rzeczy pospolitey, naszej administratii y używaniu wszystkich tych dobr należała; mając wzgląd y respekt na wysokie merita w zakonie naszym y cerkwi Bożej iegomości xiędza Benedykta Glinckiego, prototroniego Włodzimierskiego Brzeskiego episkopa, ceduiemy administratii naszej y tę archimandryę Kobryńską, z dobrami do niey należącemi, w possessią y dozor podaiemy y zupełne sprawowanie onych, tam in bonis spiritualibus, quam temporalibus, zlecamy

investiowawszy iegomości według przywileiu ikmci wydanego, dla lepszej wiary ręką śmy się własną podpisali y pieczęć naszą metropolitanską przycisnąć kazaliśmy. Dan w Kobryniu, dwudziestego osmego Julii, roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego. У того листу подавчого, при печати метрополитанское притисненой, подпись рукъ тыми словы: Gabryel Kolenda, archiepiscopus metropolitae wszytkiey Rusi. Который же тотъ листъ подавчій, черезъ особу верхуменованую ку актикованью поданый, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 793—794.

50. Позывъ митрополита Київскаго Гавріила Коленды Брестскому жишовскому кагалу.

Гавріилъ Коленда, митрополитъ Київскій, Галицкій и всей Руси, объявляетъ своимъ позывомъ жидамъ Брестскаго кагала, чтобы они по дѣлу своего иска съ Лаврентіемъ Лазаровичемъ и Григоріемъ Воинцемъ, которые по его декрету обвинены, спустя четыре недѣли по прекращеніи сейма, явились въ Супрасль, или туда, гдѣ онъ будетъ имѣть свое мѣстопробываніе,—по тому поводу, что помянутые пресвитеры, отказываясь исполнить рѣшеніе его декрета на своихъ имуществахъ, рѣшились его уничтожить.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятого, мѣсеца Марта пятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, поставившимся очевисто въ Божѣ велебный его милость отецъ Лаврентій Лазаровичъ, писарь капитулы Берестейское, позовъ ясневельможного его милости ксендза Кгабріеля Коленды, архіепископа метрополиты Київскаго и всея Руси, въ справѣ и речи въ немъ нижеименованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Кгабріель Коленда, зъ Божей и столицы апостольской ласки, архіепископъ метрополиты Київскій, Галицкій и всея Руси, архіепископъ

скопъ Полоцкій, Витебскій, Мстиславскій епископъ, добръ религіей греческой въ коронѣ и великомъ князствѣ Литовскомъ вѣчный администраторъ, закону святого Василя протоархимандрита Супраскій, Березвецкій архимандрита. Школьникомъ и кагалови жишовскому мѣста его королевское милости Берести, симъ позвомъ нашимъ першимъ, яко за третимъ, приказуемъ, абысьте на инстанцію обвиненныхъ декретомъ нашимъ чрезъ отцовъ Берестейскихъ Лазаровича и Грегорого Воинца за недѣль чотыри, при зерваномъ любѣ скончономъ сеймѣ, въ Супраслю, альбо тамъ, гдѣ щастливе резидевать будемъ, становили, о то, ижъ помянутые презбитеры збраняючися принять ексекуціи декрету нашего, приняты на своихъ добрахъ, тотъ декретъ нашъ по

инквизиціи, на которой и сами же презбитеры брали, ферованый поднести замыслили, што все часу права обширней доведено будетъ, становтесе теды на терминѣ помененомъ, и на то печать нашу притиснуть розказали есмо. Писанъ въ Супраслю, мѣсеца Февраля двадцать шестого дня, року тысеца шестьсотъ семьдесятого. У того позву при печати притисненой подписъ руки тыми словами: Мамрамъ на позовъ, Циприанъ Жоховскій, коадьюторъ архіепископіи Полоцкой, аудиторъ ме-

трополитанскій, архимандрита Лецинскій. На которомъ позвѣ и написъ тыми словы: Року тысеца шестьсотъ семьдесятого, мѣсеца Февраля дня двадцать третего, подадемъ сесь позовъ жидомъ невѣрнымъ цѣлой синакокги Берестейской, глаголемымъ старшимъ, въ рущѣ очевисте ихъ власны. Которую реляцію рукою моею подписую Іоанъ Котушенскій, презбитеръ Белскій и Бранскій. Который же тотъ позовъ ку актикованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 121—125.

51. Привилегія короля Михаила епископу Пинскому и Туровскому Михаилу Бѣлзору на Лавришовскую архимандрію.

Король Михаилъ, «для приумноженія хвала Божіей и св. уніи», даруетъ привилегію Михаилу Марціану Бѣлзору, епископу Пинскому и Туровскому, на Лавришовскую архимандрію, ставшую вакантною послѣ кончины Михаила Пашковского, Смоленскаго архіепископа, и вынѣ состоящую во власти короля, по праву его ктиторства. Имѣя въ виду, что имущество Пинской епископіи разстроено и опустошено, частію неприятельскими набѣгами, частію собственными королевскими пограничными войсками, и чтобы доставить ему, епископу, безопасное убѣжище, — онъ даетъ ему полное право пользоваться архимандрією, вмѣстѣ съ церковью, монастыремъ, фольварками, селами, крестьянами, ихъ повинностями и прочими принадлежностями, — со всѣми доходами и десятинами.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеца шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсяца Января десятого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, ставши очевисто слуга вельможного въ Богу велебного его милости ксендза Михаила Марціана Бѣлзора, епископа Пинского и Туровского, панъ Ерій Реймеръ, листъ привилей его королевское милости, даный и служацій тому же его милости ксендзу епископу Пинскому и Туровскому, на речъ въ немъ нижемененую, ку актикованью до книгъ подалъ въ тые слова, который такъ се въ собѣ маеть: Michał, z Bożej łaski, król

Polski etc. Oznaymujemy tym listem, przywileiem naszym, komu to wiedzieć należy, mając nam dobrze zalecone od panów rad y urzędników naszych spoty, exemplarem vitam, około pomnożenia chwały Bożej y unii świętey zelum, a biegłość y naukę w teologii y w piśmie świętym wielebnego xiędza Michała Marciana Białozora, episkopa Pńskiego y Turowskiego, onemuż archimandryą Ławryszowską, post decessum wielebnego xiędza Michała Paszkowskiego, archiepiskopa Smolenskiego, wakuiającą, a do naszej dispozycyi pro iure patronatus nostri należącą, dać y conferować umyśliliśmy, względem szczupłych y tych spustoszałych bardzo dobr episkopii Pńskiej, częścią przez nieprzy-

iaciela, częścią też przez ustawicznego żołnierza naszego koronnego y wielkiego xięstwa Litewskiego, przy granicach polskich zostającego; także też aby przed częstemi trwogami y incuriami nieprzyiacielskimi, w polskich krajach ustawicznie będącemi, mógł mieć in meditulo w. x. Litewskiego reclinatorium bezpiecznieysze, tak dla osoby swoiey, iako też y uwiezienia rzeczy episkopii swey Pinskiej, iakoż tym listem przywileiem naszym daiemy y conferuiemy: Ma y wolen będzie wielebny pomieniony xiądz episkop Pinski y Turowski przezręczoną archimandryą Ławryszowską, z cerkwią, monastyrem, z folwarkami, wsiami, poddanemi, ich powinnościami, z gruntami, polami, lasami, puszczami, wchodami, sianożęciami, z ieziorami, rzekami, stawami, młynami, tak iako zdawna od antecessorów naszych y innych pobożnych fundatorów nadano było, y w granicach swoich zostawało, y ze wszystkimi prowentami, dziesięciami y przynależnościami na się obiąwszy, spokojnie trzymać y używać, wszelkie pożytki wynaydować, aż do żywota

swego. A jeśli by co z nadanych gruntów, lasów, puszcz, rzek, iezior, sianożęci, granic y wchodów per incuriam antecessorów, abo per iniquitatem temporum od tey archimandrii odpadło, lubo per potentiam pogranicznych obywatelów woiewodstwa Nowogrodzkiego avulsus było, aby vindicare mógł u każdego sądu y prawa, moc daiemy tymże listem naszym, do którego, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Datum w Warszawie, dnia trzeciego miesiąca Januaryi, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedm-dziesiąt pierszego, panowania naszego wtorego roku. У того листу привилею его королевское милости, при печати великой великого князтва Литовского притисненой, подпись руки теми словами: Michał król. Который же тотъ листъ, привилей его королевское милости, черезъ особу верхумененую до актъ поданый, есть актикованъ и до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 983—986.

52. Упоминальный листъ короля Михаила митрополиту Киевскому Гавриилу Колендѣ.

Король Михаилъ даетъ митрополиту Колендѣ упоминальный листъ слѣдующаго содержания: По поводу жадобы Венедикта Глинскаго, прототронія Киевской митрополіи, епископа Владимірскаго и Брестскаго, и Михаила Марціана Бѣлозора, епископа Минскаго и Туrowsкаго, о томъ, что митрополитъ Коленда не только безъ всякаго права и основанія дѣлаетъ имъ различныя притѣсненія, подвергаетъ ихъ отлученію, но и угрожаетъ заключить ихъ въ тюрьму, не дозволяя даже обращаться съ апелляціею къ святѣйшему отцу нашѣ,— король, по праву своего патронатства въ своемъ царствѣ, какъ защитникъ и блюститель всякой справедливости и благочинія, настоятельно требуетъ, чтобы митрополитъ оставилъ въ покоѣ двухъ вышеназванныхъ епископовъ, не дѣлалъ никакихъ обидъ этимъ духовнымъ, заслуженнымъ лицамъ, недавно принявшимъ унию, и не выдавалъ противъ нихъ никакихъ новыхъ декретовъ до полученія резолюціи и деклараціи отъ святѣйшаго отца на апелляцію епископовъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Іюля двадцать четвертого дня.

На радѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ,

постанови вшисе очевисто панъ Александръ Кореневскій, листъ его королевское милости упоминальный до ясневельможного въ Божѣ превелебного его милости ксендза метрополиты Кіевско-го, въ справѣ и речи въ немъ ниже менованой, выданный, ку актикованью до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ подаль, въ тые слова писанный: Michał, z Bożey łaski, król Polski etc. Wielebnemu xiędzu Gabryelowi Kołędzie, metropolicie Kijowskiemu, Halickiemu y wszyskciey Rusi, archiepiskopowi Połockiemu, Witebskiemu, Mścisławskiemu episkopowi, wiernie nam miłemu, łaska nasza królewska. Wielebny wiernie nam miły! Doniesiono iest nam (od) przewielebnych oyców Benedykta Glińskiego, prototroniego metropolii Kijowskiecey, episkopa Włodzimierskiego y Brzeskiego, y Michała Marcyana Białożora, episkopa Pinskiego y Turowskiego, iż im wierność twoia nie tylo różne kontempty z pogorszeniem ludzi wyrządzasz, władzy et iuribus ich derogas, ale też grawaminose w własney sprawie swoiey, cum in propria causa nemo sit iudex, nie przyimując iustyfikacyi, per supplicem libellum podaney, sądziłes, y nie dopuszczając appellacyi da oycy świętego decretum promulgasti y excomunicowałes beneficia iuris patronatus nostri regii, nasławszy zakonników y sług swoich, odebrałes et violenter privasti, naostatek y samych pomienionych wielebnych oyców episkopów, wierność twoia, więzić obiecujesz, et tot iniuriis, iako nam przełożyli, afficis, więc że nam interest, aby za dni panowania naszego nikt, a tym barziecey duchowne osoby y Panu Bogu poświęceni kapłani y biskupi, żadnych ni od kogo nie ponosili oppressyi et violentias, wspomnionych wielebnych episkopów pod protectiā naszą bierzemy, a wierności

twoiey serio mandamus, abyś od contemptów dalszych, od przegrozek super-sedował, władzą ich biskupią in integro zachował, y zasłużonym w cerkwi Bożey ludziom, którzy świeżo accesserunt do cerkwi, y do tytułów non postponas, przy tym abyś executyi decretów swoich, także sądów y excommunic dalszych absolute zaniechał, aż do przyścia od oycy świętego declaracyi y resolucyi na appellacyā wielebnych oyców episcopów, abyś zaczętych visit nie prosequował, które bez wyraźnego rozkazania stolicy apostolskiey odprawowane nad biskupami być nie mają; requirimus y tego, abyś wierność twoia zabrane rzeczy in beneficiis iuris patronatus nostri ex nunc powracał y do tych beneficija żadnego pretextu y prawa sobie nie słał, przy których wielebnych oyców episcopów, według dawnego ich prawa y prezent, konserwuiemy; y ieżeli z nich są expulsi, tedy vigore tego listu naszego restituimus et reinducimus, kapłanów zatym przykładnych, vita, moribus, nauką y urodzeniem claros episcopos, non opprimas y żadney im violentii non attentas y w uczynionych wiolencyach uspokoił y acquietował. Nie uczynisz inaczezy wierność twoia z powinności swey y dla łaski naszej. Dan w Warszawie, dnia dziewiętnastego msca Julii, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego, panowania naszego wtórego roku. У того листу его королевское милости упоминального, при печати великой великого князства Литовскаго притисненой, подпись рукъ тыми словами: Michał król; Paweł Heronim Siruć, sekretarz ikmci. Который же тотъ листъ его королевское милости упоминальный ку актикованью поданный, есть до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1672 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 2332—2335.

53. Опреѣленіе по дѣлу между митрополитомъ Кіевскимъ Гавріиломъ Колендою и Яномъ Вацлавомъ Глинскимъ, также Кобринскими жидами.

Представлено въ судъ дѣло Гавріила Коленды, митрополита Кіевскаго, Галицкаго и всей Руси, съ Иваномъ Глинскимъ и съ Кобринскими жидами, Ицкомъ Фейбишевичемъ, Калманомъ и Іозефомъ, объ убійствѣ этими послѣдними Аванасія Балцевича, настоятеля Кобринскаго монастыря. Послѣ оповѣщенія всѣхъ сторонъ, явились въ судъ адвокаты, отъ имени митрополита, Гриневскій, а отъ имени Глинскаго—Чеховскій. Но когда Гриневскій хотѣлъ приступить къ дѣлу прочтеніемъ жалобы объ убійствѣ, тогда Чеховскій, воспротивившись началю этого дѣла, представилъ въ судъ заявленіе Глинскаго, что каноны римской церкви и постановленія св. отцовъ воспрещаютъ смѣшивать дѣла свѣтскія съ духовными, и что ему, Глинскому, нанесена большая обида и причинены большіе убытки въ его имѣніи, вслѣдствіе насильственнаго наѣзда митрополитскаго посланника монаха Балцевича, и потому онъ подалъ жалобу на митрополита въ духовный судъ папскому легату. По выслушаніи этого предъявленія и прочтеніи распоряженія нунція легата о назначеніи по этому дѣлу комиссіи, гродскій судъ рѣшаетъ препроводить все дѣло въ духовный судъ. Адвокатъ митрополита заявилъ аппеляцію въ главный трибуналъ, но судъ не допустилъ ея.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ второго, мѣсяца Іюля осьмого дня.

На рочкахъ судовыхъ гродскихъ Берестейскихъ, предъ нами Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ, Яномъ Беклевскимъ, судьбою, и Яномъ Мончаномъ, мостовничимъ Минскимъ, писаромъ, врадниками судовыми гродскими Берестейскими, гды спорадку реестрового ку суженью припала справа ясне вельможного въ Бозѣ превелебного Коленды, метрополиты Кіевскаго, Галицкаго и всея Руси, епископа Полоцкаго, съ его милостью паномъ Яномъ Вацлавомъ Кглинскимъ, съ жидами Кобринскими, Ицкомъ Файбишевичомъ, Калманомъ съ Іозефомъ, за позвоомъ менечи о забитье и замордованье черезъ тыхъ жидовъ, способомъ и на мѣстцу въ позвѣ описанымъ, небощика его милости отца Атаназега Балцевича, старшого монастыря Кобринскаго, за тымъ о вины и каранья правные, яко въ позвѣ жалоба ширей есть описано. До которое справы, за приволашемъ черезъ енерала сторонъ до права, отъ его милости ксендза митрополиты панъ Янъ Іеронимъ Гриневскій, а одъ его милости пана Кглинскаго,

панъ Александеръ Чеховскій, пленипотентове, до права становили. За тымъ пленипотентъ актора поданья и положенья по его милости пана Кглинскаго, на маетности его милости Линовцѣ, а по жидовъ Кобринскихъ на школѣ ихъ въ Кобрыню позвоовъ черезъ енерала Ерого Ворабницкаго написомъ и очевистымъ сознаньемъ его и термину за нимъ припалого слушне доведши, жалобу съ него продуковать хотѣлъ, тогда одъ его милости пана Кглинскаго панъ Чеховскій, не припущаючи тое справы до продукту правного, подалъ обмову до насъ, владу, въ тые слова писаную: *Mości panowie urzędnicy grodzcy Brzescy, moi wielce miłościwi panowie! Wiadome lepiej wielm. wm. państwu, kościoła świętego rzymskiego sancta, iako concilia ss. patrum et sacri canones distraxerunt jura saecularia a juribus spiritualibus, które sacrosancte chować y obserwować in integro każdy katolik powinien iest. Więc że mi krzywda y wielka szkoda przez nasłanie imci xieżdz metropolity na ubogą condycyikę moję szlachecką iest uczyniona, y gwałtowny zaiazd stał się przez iednego zakonnika, Balcewiczem nazwanego, więc wiedząc o tym dobrze, że iegomość xieżdz metropolita żadnych dobr ziemskich ni-*

gdzie w państwach jego królewskiej mości nie ma, udałem się contra spiritualem personam propter tantum facinus ad spirituale forum, to iest do imść xiędza nunciusza, stolicy świętey apostolskiej legata, y tamem, prawnie się z iegomością xiędzem metropolitą rozpieraiać, otrzymał mandatum commissionis, aby w same rzecz ichmość duchowni weyrzawszy y wszystkim proceder y ten gwałtowny naiazduznawszy, pod przysięgą y pod pieczęcią, do tegoż sądu odesłali. Ponieważ tedy iuż litependemus in foro spiritali, wielmożni moi wielce miłościwi panowie, raczcie y teraz swym decretem do tegoż sądu mnie z iegomościem xiędzem metropolitą odesłać. Nic niewątpię, że wm. moi wielce miłościwi panowie, iako pobożni katholicy, na prawa kościelne następować nie zechcecie, y tę obmowę moię, iako słuszną, przyiać raczycie, o co uniżenie upraszam. Wm. mego mm. państwa we wszem życzliwy brat y powolny sługa Wacław Jan Glincki. А по прочитанью тое обмовы покладаль и читаль листъ съ декрету его милости ксендза нунциуша, столицы светое апостольское леггата, въ семъ же року теперешнемъ тысеча шестьсотъ семьдесятъ второмъ, съ акторату его милости пана Ёглинского съ его милостию ксендзомъ метрополитою въ тойже справѣ до ихъ милости ксенжи комисаровъ выданный, меновите его милости ксендза Андрея Тхорницкого, каноника Луцкого, официала Подляского и Берестейского, его милости ксендза Яна Заленского, каноника Смоленского и его милости ксендза Яна Подсадовского, псебана Пружанского, водле которого листу, ижъ се тая справа у суду его милости ксендза леггата зачала,

досланья оное до тогожъ суду на розсудокъ просиль и домавляль. А пленипотентъ его милости ксендза метрополиты: ижъ о забитье каплана идетъ, и тотъ декретъ въ нестанью есть одержанный, суженья тое справы въ самой речи, а ухиленья тое обмовы просиль и домавляль. А такъ мы врадъ въ той справѣ ясне вельможного въ Бозѣ превелебного его милости ксендза Ёгабриеля Коленды, метрополиты Кіевского, Галицкого и всее Руси, архіепископа Полоцкого, съ его милостью паномъ Яномъ Вацлавомъ Ёглинскимъ, и жидами Кобринскими Ицкомъ Файбишевичемъ Калманомъ и Юзефомъ, за позвомъ менечи о забитье и замордованье черезъ тыхъ жидовъ, способомъ и на мѣйсцу въ позвѣ описанымъ, небощика его милости отца Атаназего Бальцевича, старшого монастыра Кобринского, за тымъ о вины и каранья правные. Въ которой справѣ, поневажъ въ тойже справѣ съ акторату его милости пана Ёглинского съ ясне вельможнымъ его милостью ксендзомъ метрополитою у суду его милости ксендза леггата менуетъ декретъ и листъ до ихъ милости ксенжи комисаровъ также зашоль; tedy мы врадъ, не чинечи на сесь часъ въ той справѣ ниякого розсудку, до тогожъ суду его милости ксендза леггата отсылаемъ. А пленипотентъ его милости ксендза метрополиты до суду головного трибунального кола духовнаго апелеваль, которое апелляци пленипотентъ позваного артикуломъ осмдесять осмымъ, съ роздѣлу четвертого, борониль, и мы, врадъ, не допустили, о што се протестоваль. Которая справа есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ записана.

1672 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 2650.

54. Универсалъ Виленскаго воеводы Паца.

Михаилъ Казимиръ Пацъ, воевода Виленскій, великій гетманъ великаго княжества Литовскаго, объявляетъ военнымъ начальникамъ, что онъ освобождаетъ отъ военныхъ повинностей Кобринскую архимандрію, заключающую въ себѣ села фундаціи шляхетской: Коршны, Петки и Тришинъ, а также монастырскіе дома въ городѣ Кобринѣ; никто изъ нихъ, на по чьему предписанію, не долженъ требовать отъ архимандріи ни военныхъ постоевъ, ни хлѣба, подъ страхомъ штрафа и удаленія отъ мѣста службъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ второго, мѣсяца Декабря двадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Станиславъ Заленскій, листъ универсалъ эксцепційный ясне вельможного его милости пана Михаила Казимира Паца, воеводы Виленскаго, гетмана великаго великаго княжества Литовскаго, духовенству архимандріи Кобринской данный и служащій, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Michał Kazimierz Pac, wojewoda Wileński, hetman wielki wielkiego księstwa Litewskiego, oznaumię komu by o tym wiedzieć należało, osobliwie ichmość panom wojskowym, iż ductus zelo pomnożenia chwały Bożej, wioski do archimandryi Kobyńskięj należące y nazwane Korszyce, Petki y Truszyn pod Brześciem, fundacyi szlache-

kiey, także domy po mieście Kobryniu klasztorne, nie podlegające z prawa ciężarom żołnierskim, uwolnięm, y tą excerptę moią uwalniam od konsistencyi żołnierskiey, chleba zimowego, generaliter. Aby się przeto żaden wojskowy, za jakąkolwiek, lub generalną, lub partikularną, asignacyą, per errore z kancelaryi mey wypadła, chleba y consistencyi domagać się, z władze urzędu mego, sub poenis et refusione de suo upominam, gdyż wszelką asignacyą kassuię y annihiluię przez te moje excerptę, którą daię z podpisem mey ręki y pieczęcią. Dan w Kobryniu, dnia piętnastego Nowembra, anno tysiąc sześć set siedm-dziesiąt wtorego. У того листу универсалу эксцепційного подпись руки тыми словы: Michał Pac, wojewoda Wileński, hetman wielki wielkiego księstwa Litewskiego. Который же тотъ универсалъ, черезъ особу вверхуменованую ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1673 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 809—812.

55. Универсалъ великаго гетмана в. к. Литовскаго Михаила Паца, освобождающій греко-унитское духовенство отъ военныхъ повинностей.

Греко-унитское духовенство Врестской епархіи жалуется на крайнее разореніе, которое оно претерпѣваетъ отъ проходящихъ во йскъ. Великій гетманъ Михаилъ Пацъ, имѣя въ виду королевскіе универсалы и свои собственные, строго приказываетъ военному и гражданскому начальству, чтобы духовенство было освобождено отъ всякихъ военныхъ повинностей.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ третьего, мѣсяца Августа шестнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венденскимъ,

подстаростимъ Берестейскимъ, поставившисе очевисто велебный отецъ Михайло Кондратовичъ, презбитеръ Высоцкій, универсалъ ясне вельможного его милости пана Михаила Казимира Паца, воеводы Виленскаго, гетмана великого великого князства Литовского, въ речи въ немъ нижеменованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Michał Kazimierz Pac, wojewoda Wilenski, hetman wielki w. x. Lit., wszystkiemu in genere rycerstwu, konnemu y pieszemu, tak polskiego, iako y cudzoziemskiego zaciagu woysk ikmści y rzeczy pospolitey w. x. Lit. Doniesiona mi iest suplika, płacziwie uskarżaiąc się o zniszczenie y wielkie ukrzywdzenie kapłanów graeci ritus w dyecezyi Brzeskiey przez żołnierzów z różnych znaków, nie uważaiąc ani respektuiąc, tak na ikmści uniwersały, iako też y moje hetmanskie, które wydałem, aby byli ab omnibus oneribus militaribus ochronieni y uwolnieni, (ponieważ rzecz niesłuszna, aby kapłani y osoby na służbę Bożą poświęcone, zarówno z włóściami podlegali ciężarom), które to uniwersały y teraz ponawiam, chęci moie zaleciwszy towarzyskie, mieć chęć y surowie z władzy mey hetmanskiey upominam, aby się żaden z waszmości nie ważył w dobrach duchownych ritus graeci w episkopii

Brzeskiey, tak po miasteczkach, wsiach królewskich, duchownych, iako też y ziemskich, u kapłanów świeckich mieszkaiących, żadnym sposobem statii, chlebow, podwod, ugod, grabieżow nie ważył brać y wymagać, także pokarmów, noclegów y od pacholików pobocznym sposobem zabiegów y stanowisk, stancyi w domach kapłańskich żadnych czynić y innych quocunque nomine aut titulo exactii, tak od przechodzących chorągwi, iako też y ciagnieniem idących, pilno po was żadam y serio upominam, abyście się nie ważyli uciskać pod surowym y srogim karaniem według artykułów woyskowych, które niechibnie y bez żadney odwłoki, według ścisłego sądu mego bez miłosierdzia na nieposłusznych extendowane będzie. Dan w Wilnie, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt trzeciego, Julii trzydziestego dnia. У того универсалу при печати ясне вельможного его милости пана Михаила Казимера Паца, воеводы Виленскаго, гетмана великого князства Литовского притисненной, подпись руки тыми словы: Michał Pac, wojewoda Wilenski, hetman wielki w. x. Lit. Которыжъ тотъ универсалъ, за подањемъ черезъ особу въ верху помененную, ку актикованью есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ.

1674 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 1405—1408.

56. Консенсъ Брестскаго капитула на владѣніе плацомъ, принадлежащимъ церкви сс. Космы и Даміана, данный Бресткмъ жидамъ.

Брестскій капитулъ затребоваъ отъ Брестскихъ жидовъ документовъ, на основаніи которыхъ они владѣютъ плацомъ, принадлежащимъ церкви сс. Космы и Даміана. Жиды представили: во 1) документъ или консенсъ митрополита Кіевскаго Іпатія Поцѣя, по которому они, владѣя этимъ плацомъ, должны были уплачивать ежегодно въ день св. Мартина 20 злотыхъ кафедральной Брестской церкви, и 2) подтвержденіе того же самого консенса, данное митрополитомъ Гаврииломъ Колендою и другими епископами. На основаніи этихъ консенсовъ Брестская капитула отдаеть на тѣхъ же самыхъ условіяхъ въ арендное содержаніе жидамъ вышепомянутый плаць.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ четвертого, мѣсеца Декабря десятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венденскимъ,

подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно жидъ Лейба Ицковичъ, школьникъ Берестейскій, угодливый вѣчистый записъ межъ велебною капитулою Берестейскою а тежъ кагаломъ Берестейскимъ рачіоне грунту на церковь святого Козмы и Деміана, на Руской улицѣ, въ мѣстѣ Берестьи, лекгованную и особомъ и на речъ въ немъ нижеименованную ку артикованью до книгъ крродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Roku Pańskiego tysiąc sześćset siedm dziesiąt czwartego, mca Decembra dnia siódmego. Stała się pewna a nieodmienna a prawie wiekuista zgoda na wieczne a nieodzowne czasy, między nami wielebnemi oycami kapituły Brzeskiej, niżey na podpisie mianowanemi, iako aktorami, a między całem kahałem, żydami Brzeskiemi, o to, iż mając zawody prawne o grunt legowany na cerkiew śś. Kozmy y Demiana, na Ruskiej ulicy, tu w Brzesciu leżący, o którym żadney wiadomości nie mając, za czym by to konsensem ten grunt żydzi Brzescy trzymali; przeco wielkie niesnaski y niezgody uroszczywane były. A że teraz in publico loco żydzi Brzescy pokazali nam, kapitułe, in primario konsens ś. pamięci nieboszczyka imci xiędza Apatia Pocieia, metropolity Kiiowskiego, na ten grunt onym dany,—do tego konfirmacją ś. pamięci ichmć xięży episkopów Włodzimirskich y Brzeskich, iako to: imci xiędza Morochowskiego, y imci xiędza Bukowieckiego, y imci xiędza Jana Michała Pocieia; ku temu y terazniejszego imci xiędza Wacława Benedykta Głinskiego, prototroniego metropolij Kiiowskiej, episkopa Włodzimierskiego y Brzeskiego, a w ostatku y dekret kommissiey iaśnie wielmożnego w Bogu przewielebnego imci xiędza Gabriela Kolendy, metropolity wszystkiey Rusi, z wypyтaniem starożytnych ludzi przy bytności nas, oyców kapitulnych, naocznie, cum poenis wypadły, pokładali,

gdzie piszą, pozwalając żydom Brzeskim tym gruntem iako swoją własnością szafować y na nim się budować, nic więcej nie wkładając, tylko złotych polskich dwadzieścia w rok o świętym Marcynie, czynszu na cerkiew katedralną Brzeską płacić, przeto y my, kapitulares, widząc iawne zeznanie starożytnych ludzi, że żydowie daremnie byli o to turbowani, a bacząc też takowe dokumenta a prawdziwe konsensa dobrodzieiów pasterzów naszych, do których y my skłoniwszy się, y swój takowyż list wieczystey ugody żydom Brzeskim daliśmy y ich na wieczne a nieodzowne czasy przy tym gruncie zostawujemy y wiecznie o to milczeć mamy, nie pociągając żydów Brzeskich o ten grunt do żadnych sądów, tak my sami, iako y po nas inni oycowie kapitulares, następujące nasi, nie zostawując sobie żadnego przystępu do tego gruntu y mieć nie będziemy mogli, krom tylko czynsz roczny, na każdy rok po złotych dwudziestu, ale na wieczne a nieodzowne czasy dotrzymać my sami y po nas następujące nasi powinni będą. Czego, ieśliby kahał Brzeski potrzebował po nas, żebyśmy to stanowszy publicznie y przed sądem i. w. xiędza metropolity onym to zeznali, tedy y tego odrzekać się nie mamy, ale dla pokoju świętego y na to zezwaliśmy. Który to pokoy terazniejszy wieczystey ugody naszej miał by z nas kto zruszać, abo li nastąpić na przywileia y dekreta ichmć pasterzów naszych przeciwko żydom Brzeskim, na ten grunt onym ferowane, abo też chciał by iaki proces w jakimkolwiek sądzie, abo w grodzie o ten grunt zanieść, albioli chciał iaką violencją czynić na tym gruncie, takowy każdy z nas przeciwnik ma y powinien będzie podlegać poenom, w dekrecie iaśnie wielmożnego w Bogu przewielebnego imci xiędza Gabriela Kolendy, metropolity wszystkiey Rusi, opisanym, y te wszystkie processa w którymkolwiek sądzie y prawie y w gro-

dach są zanesione, od którego kolwiek z nas oyców kapitularnych o ten grunt, lub przed dekretem imci xiędza Gabriela Kołedy y lubo po dekrete imci, tedy żadnego iuż waloru na każdym mieyscu y w każdym sądzie y prawie mićć nie będą mogli, y wszystkie te processa kasuiemy, annihiluiemy, umarzamy wiecznemi czasy, tylko ten list nasz wieczystey ugody in suo robore ma zostawać, y ieżeli by żydzi, kahał Brzeski, mieli by ponosić iakie expensa za turbowaniem o ten grunt od którego kolwiek z oyców naszych kapitularnych, tedy my sami wszystkie expensa mamy żydom wrócić y tego przeciwnika karać, y na wszystkich sądach mamy przeciwko onemu kontradikować, że niesłusznie y nieprawnie turbuie, y ieżeli by iakikolwiek dekret był ferowany, tedy za nic ma bydź

poczytany. Na co, dla lepszey wiary a pewności, przy pieczęciach, ręce nasze podpisaliśmy. Działo się w Brzesciu, die ut supra. У того листу добровольного угодливого, вѣчистого запису, подписи рукъ при печатяхъ притисненныхъ теми словы: Xiądz Ławrentiusz Łazarowicz, notarius iuratus kapituły Brzeskiej, mpr; Mirosław Anackiewicz Czarnomiaski, prezbiter świętey Przczystey Brzeskiej, instygator kapituły Brzeskiej; Bazyli Jakublewski Mirewicz, prezbiter Łobuczewski kapituły Brzeskiej; S. Łozowiecki, prezbiter Troiecki, surrogator kapituły Brzeskiej. Которая жъ то вѣчистая угода, черезъ особу вверхупоменную ку актикованью по даная, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ принята и уписана.

1676 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 2361—2366.

57. Подтвердительная привилегія короля Яна III, освобождающая греко-унитское духовенство Владимірской и Брестской епархіи отъ военныхъ повинностей и отъ свѣтскихъ судовъ.

Король Янъ третій объявляетъ, что предшественникъ его король Янъ Казиміръ далъ въ 1664 году Омиѣ Корытинскому, Кобринскому протопопу, вслѣдствіе его слезной просьбы, привилегію, въ силу которой воспрещается, подъ страхомъ строгаго взыскація, всѣмъ военачальникамъ требовать какихъ либо военныхъ повинностей, денегъ, хлѣба, квартиръ, фуражу и т. под., какъ отъ помянутаго протопопа Корытинскаго, такъ равно и отъ всей Владимірской и Брестской епархіи, свободныхъ по закону отъ такихъ повинностей. Кромя того, королю Яну третьему предъявляется привилегія его предшественника короля Михаила, которую духовенство Владимірской и Брестской епархіи, состоя въ «св. униі», освобождается отъ всякихъ военныхъ тягостей, съ тѣмъ, чтобы священники, имѣя свои приуиинныя земли и пшадци, ушладивали съ нихъ чиншъ королевскимъ замкамъ, а затѣмъ уже были свободны отъ всякихъ другихъ повинностей въ пользу мѣстныхъ властей. Представляя эти привилегіи настоящему королю, духовенство проситъ его подтвердить ихъ прежнюю силу и значеніе, на что король и даетъ имъ свой подтвердительный листъ, присовокупивъ къ тому отъ себя, что онъ освобождаетъ его и отъ свѣтскихъ судовъ, какъ то го требуютъ самые духовные каноны. Тысяча копъ грошей Литовскихъ будетъ взыскана съ того, кто бы рѣшился нарушить права, изложенныя въ этихъ привилегіяхъ.

Лѣта отъ Нарожения Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ шестого, мѣсяца Мая двадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венден-

скимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно въ Бозѣ велебный его милость отецъ Томашъ Корытинскій, протопопа Берестейскій, листъ его королевское милости, привилей конфирмаційный, зъ канцеляриіи

егокоролевское милости въ справѣ и речи въ немъ нижеименованой, въ Божѣ велебнымъ ихъ милостямъ отцамъ презбитеромъ Влодимерской и Берестейской діецезіи даный и служацій, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный: Jan trzeci, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem, przywileiem naszym confirmacyinym, komu by o tym wiedzieć należało, terazniejszego y napotym będącego wieku ludziom, iż iako nayiasniejszy antecessor nasz, świętey pamięci krol iegomość Jan Kazimirz, uniwersałem swoim de data w Żyrowicach, dnia osmego miesiąca Lipca, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt czwartego, do wielmożnych urodzonych pułkownikow, rotmistrzow, obeszterow, obeszterleytnantow, kapitanow, porucznikow y wszystkiego rycerstwa polskiego y cudzoziemskiego zaciągu; niemniey y do deputatow do diecezyey Włodzimierskiey y Brzeskiey naznaczonych, na płaczliwą suplikę od pobożnego kapłana Tomasza Korytyńskiego, protopopy Kobryńskiego, wydanym, aby żaden z rycerstwa pomienionego, respektuiąc na ubostwo y niedostatek przerzeczonego oca Korytyńskiego, protopopy Kobryńskiego, tak pieneznych, iako y chlebowych, stacyi, noclegow, pokarmow, ziazdow, stanowisk, niemniey wyciążania chlebow z dobr duchownych, nie mających poddanych, y temu z urzędu swego kapłańskiego nie podlegaiącego ciężarowi, wspomnionego pobożnego Korytyńskiego. y całym duchowieństwem diecezyey Włodzimierskiey y Brzeskiey będącego, żadnym nie ważył się agrawować sposobem, sub poenis, w artykułach wojskowych praescriptis, zakazał. Do tego osobliwie pokładany był przed nami przywilej nayiasniejszego antecessora naszego, świętey pamięci krola iegomosci Michała, z przycisnieniem mnieyszych koronney y w. x. Litewskiego pieczęci, y

s podpisem rąk wielebnych Joannis Wołonski, Varmiensis et Culmensis canonici, secretarii nostri, y Jerzego Niewiarowskiego, referendarza w. x. Litewskiego, de data w Krakowie, dnia cztyrnastego miesiąca Nowembra, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego, oycom swieszczennikom diecezyi Włodzimierskiey y Brzeskiey, w uniey świętey będących, służących, ktorym to przywileiem nayiasniejszy krol iegomość Michał pomienionych oycow swieszczennikow, iako osob duchownych, wszytkich in genere, żadnego nie excypuiąc, referuiąc się in toto ad nouellam constitutionem, która fusius o wolnościach obloquitur, od wszelakich składanek, stacyi, stanowisk, zabiegow, pokarmow, noclegow, chlebow zimowych y innych wszelakich ciężarow żołnierskich y uciążenia, tak od przełożonych wojskowych, iako y od towarzystwa onych pacholikow woysk naszych koronnych y w. x. Litewskiego y cudzoziemskich uwalnia, z dokładem tego, iż które grunty y place wspomnieni prezbiterowie mają sobie przykupione, s ktorych oddawszy czynsz szczegulnym zamkom naszym, żadnym exakcyom żołnierskim nie mają podlegać, y po iasnie wielmożnych hetmanach naszych, tak koronnych, iako y Litewskich, teraz y na potym będących, żadał, aby żadnych asygnacyi do dobr cerkwiom Bożym służących, zdawna fundowanych y nowonabytych, nie dawali, ale owszem, apponendo clementer clausulam, ab omni onere et oppressione kapłanów ruskich unitow mocą y władzą swoią bronili; y wniesiona nam iest suplika przez panow rad y urzędnikow naszych dwornych, przy boku naszym na ten czas będących, imieniem oycow swieszczennikow Włodzimierskiey y Brzeskiey diecezyi, w uniey świętey z kościołem rzymskim będących, abyśmy pomieniony uniwersał y wolności, od nayiasniejszych antecessorow naszych pomienionym oycom prezbiterom sacrosancte

nadane, stwierdzili, zmocnili y approbowali. My tedy, król, do pomienioney supliki, iako słuszney, łaskawie się skłoniwszy, a życząc, aby za szczęśliwego panowania naszego chwała Boża iako największe swoje miała rozkrzewienie, y pobożni kapłanowie przy świątnicach Pańskich, cerkwiach Bożych, zostaiący, in disponendis rerum divinarum ministeriis żadnego nie mieli discomodum, ale w pokoiu, przy należytey kapłańskiej zostawiając reverentey, z spraw swoich praerogatyw cieszyli się y spokojnie onych używali, których, pod osobliwą naszą wzziowszy krolewską protekcyą, wysz pomienione uniwersały y wolności, od nayiasniejszych antecessorow naszych, krolow imć polskich, nadane, a przez nas świeżo confirmowane, iakoby tu słowo do słowa inserowane były, we wszystkich onych punktach, paragrafach, condiciach, artykułach y clauzulach mocą y powagą naszą krolewską stwierdzamy, zmacniamy, approbuiemy y ratyfikuiemy y przy zupełney mocy cale, nienaruszenie one zachowuiemy. Chcąc także mieć y żadaiąc po wielmożnych urodzonych pułkownikach, oberszterach, oberszterleytnantach, rotmistrzach, porucznikach, kapitanach, kommandantach, deputatach towarzystw y innych pacholikow y wszystkiego rycerstwa naszego, konnego y pieszego, polskiego y cudzoziemskiego zaciągu, aby stosując się tak do przerzeczonych uniwersałow y przywileiow y wolności, od nayiasniejszych antecesorow naszych, krolow ichmściow polskich, oycow prezbiterow, prawem pospolitym obwarowanym, Włodzimierskiey y Brzeskiey diecezji będącym, w uniey świętey z kościołem rzymskim zostaiącym, nadanych, a przez nas recenter confirmowanych, iako y do niniejszey woli y rozkazania naszego, aby pomienieni ludzie rycyrscy u przerzeczonych oycow swieszczeniow żadnych chlebow, stacyi nie wybierali, onemi wozow swych nie ładowali, pod-

wod y innych wszelakich exactyi nie czynili y nie wymagali, na ostatek też pokarmow, zabiegow, noclegow, stanowisk nie mieli, ale we wszystkim podług uniwersałow y przywileiu, od nayiasniejszych antecessorów naszych nadanych, a przez nas potwierdzonych y przydanych, spokojnie się in toto zachowali, postrzegaiąc na się poen surowych, w artykułach woyskowych specyfikowanych, które na występnych niechybnie extendowane będą, przykazuiemy; a iasnie wielmożnych hetmanow naszych, tak koronnych iako y Litewskich, teraz y napotym będących, aby żadnych assygnacyi do dobr, cerkwiom Bożym służących, zdawna fundowanych y nowonabytych, a prawem obwarowanych, nie dawali; ale owszem od wszelakich impecticyi, żołnierskich, stacyi y ciężarów, quocunque titulo nazwanych, wspomnionych prezbiterow Włodzimierskiey y Brzeskiey diecezji będących, ochraniali, y czynić exakcyi nikomu nie dopuszczali; po wielmożnych zaś y urodzonych dygnitarzach, dzierżawcach, administratorach, urzędnikach ziemskich, grodzkich y wszelakich in genere urzędach, mieć chcemy y napominamy, aby pomienionych oycow prezbiterow nie grabili, do sądow swoich nienależnych y iurydyk y do żadnych ciężarów nie pociągali onych, nie sądząc, ad forum competens, do którego podług prawa y stanu kapłańskiego duchownego antiquitus należą, sub vadio tysiąca kop litewskich, połowicę skarbowi naszemu, a drugą stronie ukrzywdzoney applicando et subpoenis, in lege publica sancitis, nec non ulterioribus ex arbitrario nostro irrogandis, odsyłali, inaczey, rozumiemy, nie uczynią wierności y uprzejmości onych dla łaski naszej, a z swoiey powinności. Na co dla lepszey twierdzy ręką się naszą podpisawszy, pieczęmi koronna y wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, na sey-

mie walnym szczęśliwey koronacyi naszej, dnia siódmego miesiąca Apryla, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt szóstego, panowania naszego pierwszego roku. У того листу его королевское милости конфирмаційного привилею, при печати меньшей великого княства Литовского завѣсистой подпись руки его королевское милости теми словами: Jan król. А по титулѣ его королевское милости, другій подписъ теми словами: Andrzej Kazimirz Zawisza, pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. По которыхъ подписахъ съ коннотациєю нижніе подписы въ тые слова:

Pro cancelariatu illustrissimi Michaelis Casimiri Radziwił, principis in Ołyka et Nieswież, campiducis magni ducatus Lituaniae recepit Andreas Cazimirus Ossowski, regens cancelariae minoris magni ducatus Litwaniae, cantor praelatus Wilnensis, praepositus Albe ducalis, sacrae regiae maiestatis secretarius; correxit Hołownia. Который же тотъ листъ его королевское милости, конфирмаційный привилей, черезъ особу верхуменованую ку артикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1679 г.

Изъ книги за 1677—1679 годы, стр. 2877—2880.

58. Универсалъ короля Яна III, которымъ онъ сзываетъ духовенство православное и унитское собраться въ Люблинъ, для соглашенія по дѣламъ вѣры.

Король Янъ III, желая приумноженія мира и христіанской любви въ своемъ государствѣ, которой любви пренятствіемъ будто бы была уорная и устарѣлая вражда въ рускомъ народѣ (т. е. между унитамъ и православными), разѣдняящая въ жителяхъ государства основанія мира и братской любви, и стараясь примирить спорныя стороны, сзываетъ своимъ универсаломъ епископовъ и настоятелей монастырей, шляхетныхъ обывателей и братію ставропигіанъ вѣроисповѣданія греческаго, унитовъ и православныхъ, въ 24 день мѣсяца Января, или 14 день по старому стилю 16:0 года, въ городъ Люблинъ для совѣщанія и устроенія согласія и мира, обѣщая, что этому объединенію (уніи) радоваться будетъ весь міръ христіанскій и даже самыя небеса; «Богъ согласія, Богъ единенія, Богъ мира благословитъ ихъ». Однакоже, кто бы изъ упомянутыхъ лицъ не прибылъ на этотъ благочестивый и всѣмъ вождѣнный актъ, (по словамъ королевскаго универсала) тотъ, какъ непокорный королевской волѣ и противникъ святаго согласія, лишень будетъ своего имѣнія и приходъ его будетъ отданъ другому.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ девятого, мѣсяца Ноября петнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Зигмунтомъ Казимеромъ Горновскимъ, подчашимъ Смоленскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевисто ихъ милость ойцове Александеръ Сопоцько, протопопа Берестейскій, и Михалъ Кондратовичъ, писаръ капитулы Берестейское, универсалъ на речъ въ немъ нижевыражоную выданный, ку арти-

кованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ перъ облятамъ подали, въ тые слова писанный: Wypis z xiąg grodzkich zamku Włodzimierskiego, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiątego, miesiąca Oktobra dwudziestego siódmego dnia. Na urzędzie grodzkim, w zamku iego królewskiej mości Włodzimierskim, przede mną Thomaszem Sawickim, namięnikiem burgrabstwa y zamku Włodzimierskiego, y xięgami ninieyszemi grodzkiemi starościnskimi, stanowszу personaliter wielebni w Panu Bo-

gu ichmość oycowie Martinian Żukowiecki, protoprezbyter y namiesnik generalny katedry Włodzimierskiej, y Mikołaj Łaniewski, pisarz apostolski teyże katedry Włodzimierskiej, imieniem iaśnie w Panu Bogu przewielebnego imci oycy Leona Żalenskiego, prototroniego metropoliey Kijowskiej, Halickiey y wszystkiey Rossiey, episkopa Włodzimierskiego y Brzeskiego, archymandryty Kobryńskiego y Czernihowskiego, pasterza swego, dla wpisania do act pomienych, uniwersał iego królewskiey mości, z podpisem własney ręki króla iegomości y z podpisem ręki wielmożnego imci pana Stanisława Szczuki, sekretarza iego królewskiey mości, z pieczęcią Wielkiey cancelaryey koronney, na rzecz niżej mianowaną wydany y służący, per oblatam podali, którego ia, urząd, przyimiując czytałem y tak się w sobie ma: Jan trzeci, z Bożey łaski, król Polski etc. Wielebnym, nabożnym metropolitom, episkopom, archymandrytom, ihumenom, przełożonym y wszystkiemu duchowienstwu, także szlachetnym obywatelom różnych wojewodztw, bractwom stawropigianom y wszystkim in genere w miastach naszych szlacheckich religiey greckiey unitom y disunitom, w koronie, w wielkim księstwie Litewskim y prowincyach do nich należących będącym, nam miłym łaskę naszą królewską. Wielebni, nabożni, wiernie, nam mili! Nieustaiące o państwach naszych mając pieczołowania, tego życzymy, żeby w nich pożądany pokoy y chrześciana miłość, która za sobą Boskie pociąga błogosławieństwa, iako naybardziej kwitnęła; do tego zaś wszystkiego, gdy wielką przeszkodą iest zawzięta y zastarzała w narodzie Ruskim niezgoda, która iedność obywatelów państw naszych rozrywa, pokoiu świętego fundamenta wzrusza, braterską zaś miłość znosi, a niechęć y wzajemne w sercach otwiera zaiętrzenia; przetoż, chcąc temu wszystkiemu oycowskiemu dozorem

naszym y affektem zabezpieć, chcąc do należytego uspokoienia rozroznione wierności waszych sprowadzić animusze, inhaerendo constitutiey naszej, na seymie w Warszawie postanowionej, która na Grodzieńskim seymie do executy przyiść nie mogła, także skłaniając się do usilney proźby oboiey strony, ninieyszym uniwersałem wierności waszych żądamy y po nich tak koniecznie mieć chcemy, abyście wszystkie insze na stronę uchylwszy zawody, ze wszystkimi ab utrinque przywileiami, dekretami y prawami w mieście naszym Lubelskim, na dzień dwudziesty czwarty miesiąca Stycznia, e według starego kalendarza na dzień czternasty, roku przyszłego tysiąc sześćset ósmdziesiątego, przybywali, y tam od Pana Boga, wszelkiego pokoiu y wzajemney miłości nieprzebranego zrzódła, posileni, za przyczyną przebłogosławionej y nayświętszey Panny, przy bytności wielmożnych commissarzow naszych, których do tego aktu z senatu naszego mianować będziemy, z sobą w miłości chrześcianaiey pełną uczynili rozmowę y tak ciż wielmożni commissarze nasi wierności wasze do zgody, uspokoienia y do uprzątnienia prawnych zawodow, na mieyscu naszym tam zasiadaiący pobudzać będą. Co gdy się da Pan Bóg nada, tak iako życzymy, nie tylko świat cały chrześcianaiey cieszyć się będzie; ale y niebo same, Bóg zgody, Bóg iedności, Bóg pokoiu błogosławić wiernościom waszym y państwu temu będzie y pohańbi nieprzyaciółow krzyża świętego, którzy nie tak na sile y mocy swoiey, iako na niezgodzie y rozzerwaniu chrześcianaiey nadzieję zguby naszej założyli. A ktoby zaś z wielebności y nabożności waszych, kochaiąc się w niezgodzie y w rostyrku Bogu, y ludziom nie miłym, na ten tak pobożny y pożądany act nie przybył y przybyć nie chciał, taki każdy, iako woli naszej nieposłuszny y zgody świętey przeciwnik, a beneficiis, które trzyma, odpadać bę-

dzie, y komu inszemu te beneficia przez nas oddane będą. Ten zaś uniwersał nasz, aby do wiadomości wszystkich przyszedł, wielebni metropolici, episkopi y inni przełożeni, aby go publikować kazali, mieć chcemy. Który my, dla większey wagi ręką naszą podpisawszy, pieczęcią koronną stwierdzić y zmocnić rozkazaliśmy. Dan w Jaworowie, dnia dziewiątego, miesiąca Octobra, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiątego, panowania naszego szóstego. U tego uniwersału przy pieczęci wielkiej koronney podpis króla imci ręki y sekretarskiej temi słowy: Jan król; Stanisław Szczuka, ikmci sekretarz. Któryż to uniwersał, podany za affektacją osob wysz

mianowanych podawaiących, a za moim urzędowym przyięciem, wszystek słowo od słowa zupełnie do xiąg grodzkich Włodzimierskich iest wpisany, z których y ten wypis pod pieczęcią grodzką Włodzimierską iest wydany. Pisany w zamku Włodzimierskim. У того универсалу, перъ облятамъ поданаго, при печати притисненой, подпись рукъ тыми словы: Thomasz Sawicki, namiesnik burgrabstwa zamku Włodzimierskiego, in absentia correxit Strupinski. Legi cum actis Włosowicz. Который же тотъ универсалъ, черезъ особы верхуменованные перъ облятамъ ку антиковалью поданный, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1679 г.

Изъ книги за 1755—1759 годъ, стр. 2903—2908.

59. Привилегія короля Яна III, подтверждающая фундушъ Королебродской церкви и освобождающая священниковъ отъ свѣтской юрисдикци.

Удовлетворяя просьбѣ униатскаго священника села Королеброда, въ Воинскомъ ключѣ, по имени Θεодора Буткевича, король Янъ III подтверждаетъ прежній фундушъ Королебродской церкви на двѣ уволокы съ половиной, кромѣ того польуволокы прикупленной земли, и пошлину торговую въ храмовые праздники Воздвиженія честнаго креста и Введенія во храмъ Пресв. Богородицы, — на церковную утварь. Освобождая священника отъ всякихъ повинностей и военного иостоя, король позволяетъ рубку лѣса въ пущахъ на домашнія нужды, на починку церкви и приходскаго дома и на постройку пивоварни и небольшой винокурни и солововни, въ которыхъ дозволяется священнику пиво варить и гнать вино для домашнаго обихода, съ тѣмъ, чтобы не было ни малѣйшаго убытка королевской казны.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt dziewiątego, miesiąca Oktobra trzeciego dnia.

Na urzędzie ikmci grodzkim Brzeskim, aktami starościnskiemi, przede mną Karolem z Wieszycz Wieszyczkim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter w Bogu wielebny imśc xiądz Paweł Stosiewicz, pleban Krolobrodzki, confirmacją listów, od kommissarzów na fundusz nadanych, we wsi Krolobrodzie, kluczu Wohynskim, ad acta grodu Brzeskiego podał, który wpisuiąc w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Jan trzeci, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznamuiemy tym listem, przy-

wileiem confirmacyinym naszym wszem wobec y każdemu zosobna, komu to wiedzieć będzie należało, iako od samego początku panowania naszego, z Bozkiej woli na tronie królewskim posadzeni zostaliśmy, tak nic inszego w przedsięwzięciu naszym nie mamy, tylko aby przy panowaniu naszym, za wolą Bożką, szczęśliwym każda rzecz swoim ordynanssem y porządkiem była y zostawała. Za wniesioną tedy suppliką do nas przez panów rad y urzędników, przy boku naszym na tenczas rezyduiących, imieniem wielebnego Theodora Butkiewicza, swieszczennika y plebana Krolobrodzkiego, abyśmy powagą naszą królewską listy

rewizorów, kommisarzów naszych, od nayiaśniejszych antecessorów naszych; zesłanych do oekonomii Brzeskiej, klucza Wohynskiego, wsi Krolobroda, na fundusz cerkwi tameczney nadanych, całe, nienaruszone y żadney w sobie wątpliwości nie mające, pod datę w nich wyrażoną, stwierdzili, zmo cnili y approbowali w czym my, król, bacząc być rzecz słuszną y z prawem popolitym zgodliwą, nie mniej też przekładaiąc sobie pomnożenie chwały Bożey y dusz ludzkich do iedności świętey uniey greckiey, pobożność y pilne staranie wielebnego Theodora Butkiewicza, dla której to chwały Bożey rozpostrzenienia w pomienioney wsi od rewizorów antecessorów naszych zesłanych, do klucza Królobrodzkiego przydanych y nadanych, cerkwi Bożey na fundusz włók półtrzeci, także przykupny pułwłoczek Beyduchowski, ob miedze Pawła Nagabaytika Osipowicza y morgów osim z iedney strony o granice Żelezniecką, a drugą stroną o granice gruntów y włók królewskich naszych, onemu y potomkowi iego Janowi Butkiewiczowi wiecznemi czasy z wolnym targowym przy cerkwi Królobrodzkiej w pewne dni, to iest w dzień Podniesienia świętego krzyża y drugi dzień Ofiarowanie Panny Maryi, na aparat y potrzeby cerkiewne, swieszczennikowi w pomienioney wsi Królobrodzie (aby Pana Boga za nas y szczęśliwe państwa nasze błagał) niniejszym listem przywileiem confirmaeyinym naszym nadać, approbować y ratificować umysliliśmy. iakoż tym listem przywileiem naszym te wszystkie dokumenta, listy dzierżawców, rewizorów naszych, do tey cerkwi należące, iako słusne y prawne z datami w nich specyfikowanemi y ze wszystkimi w tych listach wyrażonemi y specyfikowanemi przynależnościami, to iest: z gruntami, morgami, rolami, sianożęciami, pastwnikami, rzekami, rzecz kami, stawami, z wolnym targowym w

pewne dni doroczne, z wolnym piwa robieniem y gorzałki kurzeniem na swą własną potrzebę, bez przeszkody skarbu naszego ekonomicznego y klucza Woinskiego, tudziesz we wszystkich punktach, clawsułach, artykułach y paragrafach ztwierdzamy, zmacniamy y approbujemy, wiecznemi czasy, onemu same mu y sukcesorom iego, obiecuiąc to po nas y nayiaśniejszych successorach naszych, królach ichmościach polskich, że te listy kommisarskie terazniejszym przywileiem naszym stwierdzone w naymniejszym punkcie y paragraphie nie mają być poruszone, ale iako antiquitus ta plebania y cerkiew Boża in suo esse była y teraz aby zostawała, uwalniając go przy tym od wszelkich składanek, statiy, stancyi, stanowisk, zabiegów, pokarmów, noclegów, chlebow zimowych, hiberny y innych wszelakich ciężarów żołnierskich, tak od koronego, iako y w. x. Lit. woyska, także woysk cudzoziemskich lub ciągnieniem, lubo też partitim idących. Po wielmożnych zaś y urodzonych dygnitarzach, urzędnikach ziemskich, grodzkich, rycerstwu, szlachcie, dzierżawcach y administratorach y wszelakich in genere urzędach mieć chcemy, aby pomienionego swieszczennika y plebana Krolobrockiego do sądow swoich nienależtych y iurydyk nie pociągali, ale ad forum competens, do którego podług prawa y stanu kapłańskiego duchownego antiquitus należa, odsyłali. Zaszła nas y w tym supplika od tegoż wielebnego swieszczennika Teodora Budkiewicza, iż cerkiew Boża ruynuje się y poprawy słusney mieć nie może, dla niewolnego wyjęcia drew puszczy naszey; przeto my postrzegaiąc, aby się chwała Boża tym daley lepiej rozszerzała, pozwalamy onemu wolny wstęp do puszczy na swą własną potrzebę, to iest: w tydzień po wozow dwa drew na opał, albo co potrzeba będzie ukazywała, a na restawracyą cerkwi Bożey y poprawę plebanii

tameczney, co potrzeba będzie, bez psowania iednak barci w puszczy naszey, na te potrzeby cerkiewne, ale według potrzeby sprawować się powinnię. Browar, winniczkę y słodownią aby mu z tego drzewa wystawić wolno było y z nich od pełnienia danin, osobliwie od czopowego, liber ma zostawać, żadney nie pełniąc powinności; postrzegając iednak, aby y w tym najmnieysza macuła ku przeszkodzie dworney nie stała się, ale tylko na swoją potrzebę obracać ma y powinien będzie, y to niemniey postrzegając, aby chwała Boża swoim ordynansem z pilnością pomienionego swieszczennika odprawowana y celebrowana była. Na co dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Grodnie, dnia dwudziestego szóstego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiątego, panowania naszego piątego roku. U tego listu, confirmacyjnego przywileiu ikmci, przy wyciśnionej pieczęci w. x. Lit. podpis ręki nayiaśnieyszego króla imści temi słowy: Jan król; a poniżey podpis ręki i. w. imści pana podskarbiego nadwornego koronnego tenore tali: Michał Floryan Rzewuski, podskarbi nadworny koronny, mp. Approbata et confirmatio iaśnie wielmożnych ichmściów

panów kommissarzów ikmci de tenore sequenti: Anno Domini millesimo sexcentesimo octuagesimo secundo, die duodecima Augusti to prawo confirmationis ikmci, pana naszego miłościwego, my kommissarze od ikmci naznaczeni do odbierania w ekonomii Brzeskiej, które my przeyrzawszy praezentowane odwielebnego Teodora Budkiewicza swieszczennika przy podpisaniu rąk naszych approbuiemy y confirmuiemy. W Woiniu, roku y dnia iako wyżey. Xiądz Urban Czechowicz k. L. sek. y kommissarz ikmsci mpp. Felician Wichrous w. b. k. kommissarz ikmci mpp. A na zatyłku subscriptio visitatorialis tenore sequenti: Anno millesimo septingentesimo quinquagesimo nono, die secunda Maii, praesens documentum est inductum seu ingrossatum ad acta visitatorialia generalia Brestensia. Attestor et propmeltiori fide mpp. subscripsi: Alexander Jotko o. d. B. m. auditor nominatus, abbas Czeregen. ac visitator generalis mpp. Który to takowy list przywilej confirmacyjny cerkwi Krolobrodzkiej, w kłuczu Wohynskim ekonomii Brzeskiej situowany, przez wielebnego imści xiędza Pawła Stosiewicza, plebana Krolobrodzkiego ku aktykowaniu podany, de verbo ad verbum iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1679 r.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 651—652.

60. Привилегія короля Яна III на четьре ярмарки въ пользу Кобринской церкви во имя Пречистой Богородицы.

Король Иоанн III, по религиозному побужденію, желая оказать свое покровительство костеламъ и церквамъ, назначаетъ въ Кобринѣ четьре ярмарки въ пользу соборной церкви во имя Пречистой Дѣвы Маріи, а именно: одну ярмарку въ праздникъ Богоявленія Господня, другую въ день св. Георгія, третью въ день Святой Троицы, на цѣлую недѣлю, и четьвертую въ день Рождества Пресвятой Богородицы, также въ продолженіи цѣлой недѣли. Въ эти ярмарочные дни Кобринскій протопопъ и его преемники имѣютъ право взимать ярмарковую пошлину или торговое со всѣхъ товаровъ, какъ привозныхъ, такъ и мѣстныхъ, равно и съ кабаковъ. Кто вноситъ протопопу торговое, тотъ не обязывается уже вносить его ни въ магистратъ, ни въ королевскій замокъ. Кромѣ сего, дозволено протопопу и его преемникамъ варить медъ на день Св. Троицы, для угощенія братства, безъ всякой пошлины въ пользу казны.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Maia dwudziestego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościnskiemi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim

y podstarościm sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, comparens personaliter wielebny w Bogu imść xiądz Grzegorz Pawłowicz, prezbiter cerkwi świętej Przemyskiej Kobryńskiej, przywilej od najjasniejszego króla imci Jana trzeciego na cztery iarmarki cerkwi Przemyskiej Kobryńskiej, z wolnym braniem od kupców do teyże cerkwi kiermaszowego nadany y służący, ad acta podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Jan trzeci, z Bożej łaski, król Polski etc. Oznajmujemy tym listem przywilejem naszym, komu to wiedzieć należy, iż wdzięczni będąc łaski Bożej, z którego woli y cudowney dyspozycyi na tronie korony polskiej y w. x. Lit. wolnymi głosami obudwu wolnych narodów posiadzeni iesteśmy, do tego nasze studia y conatus aplikujemy, iakoby maiestat iego święty z rządów nam powierzonych Bozkie swoje miał ukontentowanie, które w tym być rozumiejąc najdoskonalsze, aby za szczęśliwego panowania naszego kościoły y domy Boże krolewskie nasze nad sobą znały patrocinium, ochotnie kościoł abo cerkiew Najświętszey Panny, alias świętej Przemyskiej, soborną uniacką w Kobryniu zostaiącą, a obrazem cudownym Panny Najświętszey ozdobioną munificencyą naszą opatrzeć umysłiliśmy, iakoż dla ufundowania większey chwały Bożej y rzeczoney cerkwi pewne kiermasze nadaemy, iako to: ieden na święto trzech Królow, drugi na święty Jerzy, trzeci na dzień Przenajświętszey Trojcy święta ruskiego, na który dzień walny iarmark tygodniowy nadaemy, y na Narodzenie Najświętszey Panny; także iarmark przez cały tydzień fundujemy, w które dni kiermaszowe od kupców y innych handlow mieyskich Kobryńskich y przywoznych, iakimkolwiek nazwiskiem nazwanych, którzy ze wszyst-

kiemi towarami tam przyjeżdżać będą, y z szynkow, nawet na ozdobę y restauracyą obrazu cudownego Panny Najświętszey, wiel. o. protopopa Kobryński, przy teyże cerkwi zostaiący, y successores iego wiecznemi czasy wybierać mają y będą, tak iednak, iż pomienieni kupcy raz do rąk oycy protopopy oddawszy, drugi raz iuż ani do zamku, ani do magistratu naszego Kobryńskiego dawać tego targowego nie będą, bez żadney tak zamku naszego Kobryńskiego, iako od wielm. administratorow teraz y na potym będących, iako y od magistratu Kobryńskiego przeszkody; warujemy przy tym pomienionemu oycu Kobryńskiemu protopopie y iego successorom, iż wolni y mocni będą, w dzień świętego Jerzego ruskiego y na Przenajświętszą Tróycę miód sycić na kanon, abo raczey bractwa tey cerkwi fundacye bez żadney skarbowi naszemu pensyi, w czym wielm. podskarbiego naszego w. x. Lit. iako y administratorow y pisarzow iego requirimus. Na co dla lepszey wiary y mocy ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Grodzie, dwudziestego piątego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiątego, panowania naszego szostego roku. U tego przywileju przy pieczęci wielkiej w. x. Lit. in cera rubra wycisnionej, podpis najjasniejszego króla imci Jana trzeciego w te słowa: Jan król; a po drugiej stronie teyże pieczęci expressya w te słowa: Nadanie jarmarkow pewnych cerkwi Najświętszey Panny Kobryńskiej na ozdobę y restauracyą obrazu cudownego Panny Najświętszey w uniey zostaiącego. Który to takowy przywilej, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęty y wpisany.

1679 r.

Изъ книги за 1781—1782 годы, стр. 1287—1295.

61. Привилегія короля Яна III на церковь Кіевецкую.

Король Янъ третій подтверждаетъ фундушъ, данный Кіевецкой церкви отъ комиссаровъ и ревизоровъ и короля Сигизмунда Августа. Содержаніе этого фундуса слѣдующее: Янъ Кишка, Жмудскій и Брестскій староста, объявляетъ, что къ нему приходилъ и билъ челомъ настоятель церкви св. Дмитрія, находящейся въ Кіевецкомъ ключѣ, въ с. Кіевцѣ, по имени Яковъ Мартыновичъ, о томъ, чтобы онъ, Кишка, согласно древнему греческому закону, пожалованію короля Сигизмунда Августа и первыхъ королевскихъ ревизоровъ, подтвердилъ за Кіевецкою церквью двѣ увологи земли, свободныя отъ всякой платы и службы королю, и еще три морга полей и сѣнокосовъ, наданныхъ этой церкви Андреемъ Садоскимъ. Признавая предъявленный фундушъ вполне основательнымъ, Кишка даетъ свой подтвердительный листъ въ 1589 году. Кроме того, королю были предъявлены и другіе ревизорскіе и комиссарскіе листы 1531 и 1571 годовъ слѣдующаго содержания: Николай Радвиль, земскій маршалокъ, вел. канцлеръ вел. кн. Литовскаго, и Евстафій Воловичъ, подканцлеръ вел. кн. Литовскаго, даровали священнику Кіевецкой церкви право на свободную ловлю рыбы въ р. Кривѣ, на устройство мельницы безъ взиманія мѣрокъ, на въѣздъ въ пушу за дровами и деревомъ на домашнія потребности и на починку церкви, на взиманіе пошлины съ ярмарокъ въ день Успенія Пресвятой Богородицы, въ день св. мученика Дмитрія и въ день Покрова Пресвятой Богородицы; пошлина эта обращается на вино, на ладанъ и другія церковныя потребности. Всѣ эти привилегіи и права подтверждаются настоящимъ королевскимъ листомъ.

Roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt pierwszego, miesiąca Septembra dwudziestego piątego dnia.

Na roczkach septembrowych grodzkich wojewodztwa Brzeskiego, porządkiem prawa pospolitego przypadłych et in loco solito, w mieście ikmści Brzesciu, agitujących się, przed nami Jackiem Lanckorońskim Paszkowskim, podstolim y vicestarostą Ignacym, Korczakiem Hruszewskim, sędzią, Janem Włodakiem, pisarzem, urzędnikami sądowemi grodzkiem i wojewodztwa Brzeskiego, osobiście stanowszy imś x. Jan Żieliński, paroch Kijowiecki, przywiley confirmationis Jana trzeciego, króla polskiego, approbujący fundusz cerkwi Kijowieckiej, imé x. Jakubowi Żwańskiemu wydany, w grodach Mielnickim y Brzeskim dawniey oblatowany, do akt podał, w następne słowa pisany: Jan trzeci, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznaymujemy tym listem, przywileiem confirmacyinym naszym, wszem wobec y każdemu zosobna, komu to wiedzieć będzie należało, iako od samego początku panowania naszego, z Boskiej woli, na tronie królewskim posadzeni zostaliśmy, tak nic inszego w przed-

siewzięciu naszym nie mamy, tylko aby przy panowaniu naszym, za wolą Boską, szczęśliwym każda rzecz swoim ordynansem y porządkiem była y zostawała; za wniesioną tedy supliką do nas przez panów rad y urzędników, przy boku naszym na ten czas rezydujących, imieniem wielobnego Jakuba Żwańskiego, świeścennika y plebana Kijowieckiego, abyśmy powagą naszą królewską nadania od kommisarzow y rewizorow y od ś. pamięci Zygmunta Augusta, antecessora naszego, zesłanych do ekonomii Brześćkiej, klucza Kijowieckiego, na fundusz cerkwi tameczney we wsi Kijowcu nadanych, cale, nienaruszone y żadney w sobie wątpliwości nie mające, ztwierdzili, zmocnili y approbowali, które słowo w słowo tak się w sobie mają: Jan Kiszka, pan Wileński, starosta Żmudzki y Brzeski. Oznaymujem tym listem naszym: Przychodził do nas y bił nam czołem nastoiatel etc. cerkwi Bożey, pod tytułem ś. Dmitra, włóści dworu Hospodarskiego Kijowieckiego, na imie Jakub Martynowicz, abyśmy onemu, według dawnego zakonu greckiego y nadania od ś. pamięci króla imci Zygmun-

ta Augusta y pp. rewizorow pierwszych w starostwie Brzeskim, pana Macieia Lewickiego, podstarościego bywszego, y dozorecy iego Stanisława Swiderskiego, y potym rewizora ikmci pana Mikołaiia Naruszewicza, dzierzawcy Wołkowyskiego, y trzeciego rewizora Dymitra Saphegy, y panow rewizorow teraznieyszych, pana Teodora Pocieia Korzeniewskiego, pisarza ziemskiego Brzeskiego, pana Jana Szuyskiego y p. Jędrzeia Ilkowskiego, pisarza skar. w. x. Lit., którzy rewizorowie, według dawnego nadania od królów ichm., ku tey cerkwi Kijowieckiej zostawali y daley we wsi Kijowcu dwie włoki ziemi wolnych, bez żadnego podatku y służby hospodarskiej y naszej, y ku temu ieszcze osobno, krom tych dwóch włok, przydali iemu na też cerkiew, w zamianę gruntow cerkiewnych od pana Andrzeia Sadoskiego przodkom iego, do tey cerkwie pola y sianożęci morgow trzy, przy końcu tych dwóch włok ob miedzę z iedney strony, a z drugiej strony ob miedzę pastwnika y sianożęci dworskiej, a końcem poczowszy od rzeki Krsny aż po drogę, co idzie od stodoły do dworu Kijowieckiego, których trzech morgow połowicę wziół był na siebie ogrodnik dworski Klim y z tego dworowi posługę czynił, o co albowiem swieszczennik z tym Klimem przed namiesnikiem naszym Kijowieckim, panem Andrzeiem Hornowskim, prawnie czynił y list sądowy tego namiestnika naszego przed nami pokładał, w którym pisze, iż on być dowod y słuszne prawo tego Jakuba popa na te trzy morgi pokazane ziemi y sianożęci temu Jakubowi, swieszczennikowi, iako iego własne cerkiewne rozkazał y przysądził, do których iuż ten Klim nic nie ma mieć. Przetoy y my, widząc być w tym rzecz słuszną a czyniąc to na czolobitność iegoż, według listow tych panow rewizorow wyż pomienionych, przy tych dwóch włokach nadanych, tego swieszczennika za-

chowuiemy, y na tę cerkiew Kijowiecką włok dwie dając, a ten dekret namiestnika naszego pana Hornowskiego uznawamy być słusznym y prawnym, stwierdzając iego te trzy morgi ziemi, z sianożęciami temuż Jakubowi swieszczennikowi dajem y tym listem naszym przykazuiem. Co on wszystko ma wolnie, krom żadnych podatkow y służby hospodarskiej naszej, tylko na służbę y przepowiadanie słowa Bożego w cerkwi Kijowieckiej trzymać y używać, sam y potomki iego na wieczne czasy. Y na to daliśmy Jakubowi Martynowiczowi, swieszczennikowi Kijowieckiemu, nasz list z naszą pieczęcią y z podpisem ręki naszej. Pisan w Kijowcu, roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt dziewiętego, miesiąca Julia czternastego dnia. Przy tym liście podpis w te słowa: Jan Kiszka ręką swą; przy podpisie ręki pieczęć przyciśniona była. Po tym tedy liście kommissarzow, rewizorow naszych, były pokładane drugie listy kommissarzów, rewizorow naszych, od nayiaśnieyszego antecessora naszego zesłanych do tegoż klucza Kijowieckiego, pod datą roku tysiąc pięćset trzydzieście pierwszego, dnia iedynastego miesiąca Marca, y po dacie roku tysiąc pięćset siedmdziesiąt pierwszego, dnia dwunastego miesiąca Julia, z podpisami rąk y pieczęciami przyciśnionemi, w te słowa: Mikołay Radziwiłł, marszałek ziemski, kanclerz w. x. Lit., starosta Brzeski, dzierzawca Borysowski, Eustafi Wołowicz, pan Trocki, podkanclerzy w. x. Lit., starosta Brzeski, Kobryński. W których to listach rewizorskich nadane wielebnemu swieszczennikowi y suksessorowi cerkwie Kijowieckiej wolne łowienie ryb w rzece Krsnie siatką y innemi statkami, iako to, iazami y więciorami, tudziesz wolne młecie w młynach Kijowieckich bez dawania miarek y żadnych wymyślnych dochodów, wręb wolny do puszczy, aby mógł mieć na swą własną potrzebę, to iest,

w tydzień po wozow dwa dREW na opał, a na restauracyą cerkwie Bożey y poprawę plebanii tameczney, co potrzeba będzie. Jarmarkowe w dzień odpustu Wiebowzięcia Nayświętszey Panny, w dzień drugi ś. męczenika Dymitra, trzeci w dzień Nayświętszey Panny Pokrowy, przed cerkwią, od przyjezdnych ludzi z iakimkolwiek towarem y trunkiem ma wybierać zwyczajem dawnym na wino, kadzidło y inne potrzeby cerkiewne, bez wszelkiej przeszkody dzierżawcow, podstarościch y arędarzów klucza tamecznego. Przeto my, król, bacząc być rzecz słuszną y z prawem pospolitym zgodliwą, te wszystkie dokumenta, listy, nadania dzierżawców, rewizorów naszych, do tey cerkwie należące, iako słusne y prawne, datami wyż specyfikowane y wyrażone, że wszystkiemi specyfikowanemi przynależnościami, to iest, gruntami, morgami, polami, sianozęciami, pastewnikami, rzeczkami, stawami, młynami, z wolnym targowym w pewne dni doroczne, także z wolnym łowieniem ryb w rzece Krzsnie różnemi statkami, iako to, iazami, ięciorami, y z wolnym wrębem do puszczy naszej, z którey w tydzień dREW po wozow dwa na opał wywozić powinien y na restauracyą cerkwie Kijowieckiey y plebanii tameczney, co potrzeba będzie, necessitowała, z wolnym także mleciem we młynach Kijowieckich, bez oddawania miarek y wymyślnych danin groszowych, piwa robienie y gorzałki kurzenie mieć ma wolne, na swą własną potrzebę, bez przeszkody skarbu naszego ekonomicznego y klucza Kijowieckiego, tudziesz we wszystkich innych punktach, klauzulach y paragrafach y obchodach prawnych, stwierdzamy, znacniamy y approbiujemy wiecznemi czasy onemu samemu, potomkowi y sukcesorowi onego, obiecuiąc to po nas y nayiasniejszych sukcesorach naszych, królach ichm. polskich, że te listy, nadania y rewizye kommissarskie,

terazniejszym listem przywileiem naszym stwierdzone, w naymniejszym punkcie y paragrafie nie mają być poruszone y annihilowane, ale iako antiquitus ta plebania Kijowiecka była in suo esse, przy parafianach wsi Rokitna, Lipnice, Michałkow, Dereczynki y innych, tak y teraz do teyże cerkwie wsi Kijowca należeć pomienione wioski y parafianie mają, nie odłączaiąc się do żadnych innych nienależnych parafii, y w teyże pomienioney plebanii wszelkie obrzędy chrześcijańskie odprawować y czynić mają. A dla dalszego rozpostrzenienia chwały Bożey y pomnożenia dusz ludzkich do iedności świętey unii greckiey mając zaleconą pobożność y pilne staranie przez panow rad y urzędnikow dwornych, przy boku naszym na ten czas rezyduiących, wielebnego Jakuba Żwańskiego, swiaszczennika y plebana tamecznego Kijowieckiego, niemniej też upatrując, aby się chwała Boża rozpostrzeniała y za szczęśliwe państwo nasze wielebny swiaszczennik maiestat Boski błagał, dla którey to rozpostrzenienia chwały Bożey y nie małego kosztu na restauracyą cerkwie Bożey y plebanii tameczney łożenia, tudzież aparatow wszelkich, xiąg y innych potrzeb wystarczenia umyśliłiśmy, za te koszty, fatygi y prace wielebnemu Jakubowi Żwańskiemu, plebanowi Kijowieckiemu włokę, iedną pustą, Snitkowską, wiecznemi czasy nadać, leżącą ob miedzę z iedney strony gruntu Łukaszowego, a z drugiey strony Jaki-ma Jedarczycza, bez żadnych wymyślnych extorsyi y dawania czynszow skarbowi naszemu y uwolnionego mieć chcemy, tak od publicznych, iako y prywatnych, pszczelnych y bydłecich dziesięcin; a in quantum by nie mógł wydolać apparamentom cerkiewnym, tedy wolen będzie grunty puste y odłogiem leżące obiowszy na się, zasiewać, z oddawaniem iednak czynszu dorocznego małego, po złtch 6 z włcki do skarbu na-

szego, uwalniając przytym pomienionego swieszczennika od wszelkich składanek, statij, stanowisk, zabiegow, pokarmow, noclegow, chlebow zimowych, hyberny y innych wymyślnych ciężarow żołnierskich, tak od koronnego y w. x. Lit. woyska y woysk cudzoziemskich. Po wielmożnych zaś y urodzonych dygnitarzach, dzierzawcach, administratorach, urzędnikach ziemskich y grodzkich y wszelakich in genere urzędach mieć chcemy, aby pomienionego swieszczennika y plebana Kijowieckiego, do sądow swoich nienależnych y iurydyk, nie pociągali, ale ad forum competens, do którego podług prawa y stanu kapłańskiego, duchownego antiquitus należą, odsyłałi. Na co, dla lepszej wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego piątego miesiąca Apryla, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiątego, panowania naszego siódmego roku. U tego przywileiu confirmationis podpis ręki króla imci Jana trzeciego przy wyciśnionej na masie czerwoney w. x. Lit. pieczęci w te słowa: Jan król; tudziesz suscep dwie, grodzka Brzeska y grodzka Mielnicka, temi wyrażają się słowy: Anno millesimo sexcentesimo octuagesimo primo,

miesiąca Marca, ten przywilej, przez oycę swieszczennika plebanii Kijowieckiej do akt podany, Krzysztof Bukraba, namiesnik Brzeski, in castro Mielnicensi, huius privilegii seu foundationis ecclesie Kijowiensis ritus græci uniti, per venerabilem Joannem Zielinski, presbiterum Mielnicensem, porrecta, feria tertia ante festum sancti Antonii de Padua proxima anno Domini millesimo teptingentesimo sexagesimo primo subsecuta, oblata. Pro ultima konnotatia kommissarza ikmści y poniżej correcta, z dalszą expressyą w następane wyrażają się słowa: W Kijowcu, dnia szóstego Februaryi, millesimo septingentesimo quadragesimo septimo anno, ten fundusz nayiasnieyszego króla imści, podczas kommissyi moiey reprodukowany, sacrosancte obserwując, podpisuję: Victor Alexander, na C. Cierzkowski, pisarz ziemski grodzki Liwski wojewodztwa Mazowieckiego, ikmści pana M. miłościwego kommissarz, correxit Bialicki, mp. Confirmacya funduszu we wsi Kijowcu ekonomii Brzesckiej wielebnemu Jakubowi Żwanskiemu. Który to przywilej confirmationis, przez wyż wyrażoną osobę do akt podany, iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Brzesckiego przyięty y wpisany.

1680 г.

Изъ книги за 1687—1688 годы, стр. 1645—1648.

62. Фондушова запись хорунжаго Смоленскаго Василия Красинскаго на часовню св. Стефана при Брестскомъ монастырѣ св. Симеона Столпника.

Василій Красинскій, хорунжій Смоленскій, будучи самъ православнаго исповѣданія, строитъ своимъ издвѣніемъ часовню при монастырѣ Симеона Столпника, за р. Мухавцемъ, во имя первоученика Стефана, и записываетъ ей такъ называемую крисдику за р. Мухавцемъ, съ тѣмъ условіемъ, чтобы она была всегда подъ властію Могилевскаго православнаго епископа, а въ случаѣ небытности его, подъ властію Киевопечерской лаври. По смерти своей коллаторство свое онъ уступаетъ Константину Выговскому, Хелминскому подчашему, и его преемникамъ.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановив-

шише очевисто въ Богу велебный отецъ Сильвестеръ Троцевичъ, игуменъ монастыра Берестейскаго, заложенья цер-

кви святого Симеона Столпника, тотъ листъ добровольный, въчистоедаровизны запись, отъ вельможного его милости пана Базилега Красинского, хоружого Смоленского, томужь монастырови даный и служащий, на речъ въ немъ выражоную, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Ja Bazyli Krasinski, chorąży Smolenski, odstąpiwszy moiey własney należney ziemskiej iurisdictioney prawa, powiatu y woiewodztwa, y pod ten moy list, dobrowolny, zapis wieczystey darowizny, quo ad actum praesentem attinet, dobrowolnie się podaiąc y wcielaiąc iawnie, iaśnie y dobrowolnie, na ciele y umysle będąc zdrowym, zeznam y oznaymię każdemu, komu by o tym wiedzieć należało, teraz y napotym y zawždy, iż ia, urodziwszy się w wierze świętey religiey graeko-ruskiej, prawosławney, wyznania y posłuszeństwa światiyszych patriarchow Konstantinopolskich cerkwi świętey Wschodney, w którey y umrzec chcący, a za żywota mego, z dobrego umysłu mego, przychylaiąc się do constitucii sub titulo ordinationey rzeczypospolitey dobr ziemskich dziedzicznych, anni millesimi sexcentisimi trigesimi quinti, eo nomine uchwaloney, sub fide, honore et conscientia Deum testor, że chcąc fundować de noua radice przy monastyrze y cerkwie założenia świętego Siemiona Stołpnika, w mieście Brzesciu Litewskim, za rzeką Muchawcem będącey, nową kaplicę założenia świętego najpierszego męczennika Stephana Apostoła, y one do fundacyi dawnych wielmożnych ichmściów panów Dobrohostayskich na monaster pomieniony cerkwi świętego Semiona danych, dobrami memi, według ubogiey substacyi moiey zakonników tego monastera opatrzyć, aby za dusze moie chwała Boża zawždy y po śmierci moiey, gdzie y ciało moie pogrzebione ma bydź, odprawowana była. Zaczyn z dobr własnych żadnych pie-

niędzy za to niewziowszy, sine ullo condictamine, ale ex puro zelo et propria mera liberalitate, nie czyniąc in fraudem constituciey y prawa wyszopisanego, mając zaś z tegoż prawa pospolitego wolność dobrami memi y majątnościami, iako chcąc szafować, disponować y one komu chcąc dać, darować na wieczność, dobra moie własne od iaśnie wielmożnego imci pana Mikołaiia Sapiegi, (sic) kasztela na Wołyńskiego, starosty Owruckiego, y małżonki imści iaśnie wielmożney ieymści paniey Anny Charlinskiej, Mikołaiewoy Sapieżyney, kasztelanowey Wołyńskiej, starosciney Owruckiey, małżaków zapisem wieczystey przedaży nabyte, to iest, iurisdikę w tymże mieście Brzesciu Litewskim, za rzeką nazwaną Muchawcem, około tegoż monastera y cerkwie założenia świętego Siemiona, na ulicy Rybackiey będącą, z mieszczanami na teyże iurisdice osiadłemi, placami, ogrodami y sianożęciami, do tych ogrodów y placów przydanemi, y czynszami, łonkami y ze wszytkiem pożytkami y przynależnościami, y tych mieszczan wszelakim posłuszeństwem, nic na siebie samego y sukcesorów swoich nie wymuiąc, ani excypuiąc, ale ze wszystkim na wszystko, iako się ta iurisdika w sobie, w swoich okolicznościach y pożytkach ma y zawiera, z tym wszytkim na też wysz wyrażoną świętego najpierszego męczennika Stefana kaplicę, de noua radice teraz przeze mnie przy tey cerkwi świętego Siemiona erigowaną y zakonnikom przy tymże monastyrze będącym, daię, daruję y wiecznemi czasy z tą summą, za którą ta iurisdica iest zapisem wieczności nabyta, zapisuię, pod tą iednak condycją, aby pomienieni zakonnicy monastera świętego Siemiona Stołpnika we wszytkich swych sprawach duchownych, nie gdzie indziey, tylko od iaśnie przewelebnego w Bogu imci oycy episkopa Białoruskiego Mohilewskiego, przy wyznaniu y posłuszeństwie cerkwi świętey Wscho-

dney y swiatyszych patriarchow Konstantinopolskich będącego, a in defectu takowego do cudotworney ławry Pieczarskiej Kiowskiej referowali się, z wolną jednak elekcyą na ihumena braci duchowney, przy tey że cerkwie świętego Siemiona y kaplicy noviter erigowaney świętego Stephana będącey, z pozwoleniem episkopa Białoruskiego nie w uniey zostaiącego, albo ichmść oycow archimandritow w cudotworney ławrze Pieczarskiej reziduiących. Prawo zaś ius collationis et patronatus, od iaśnie wielmożnych ichmściow panow kasztellanow Wołyńskich, małżonków, na mnie wlane, imci panu Konstantemu Wyhowskiemu, podczaszemu Chełmińskiemu y successorom iego, na których on sam te collature prawnie wlać zechce, z gotową tuitią y ewictią, w zapisie ichmść panów Wołyńskich wyrażonemi, puszczam, ceduję y ustępnę wiecznie z successorami memi, tego wszytkiego, tak iurisdiki zakonnikom monastyra y cerkwie świętego Siemiona, iako też et ius collationis patronatusque imci panu Konstantemu Wyhowskiemu, podczaszemu Chełmińskiemu y successorom iego w moc, dzierzenie y spokoynne używanie przez woznego y szlachtę, których sobie ichmość, do tego należący, przysposobią, podaię y ustępię. Wolno tedy iuż iest y będzie pomienionym ichmściom, imci panu Konstantemu Wyhowskiemu, podczaszemu Chełmińskiemu, collaturę, a oycow zakonnikom przereczonemu monastyra iurisdikę, ze wszytkimi pożytkami y przynależnościami, według terazniejszego zapisu y wyznania, w possessią swoią obiowszy, onemi dobrami, iako swemi własnymi, iako chcąc rządzić, sprawować, disponować, a potom po nich sposobem wysz mianowanym succedaneis ipsorum; a ia iuż od daty tego zapisu mego, ani successorowie moi, do pomienioney iurisdiki y do wszytkich iey pożytków, iako y do collatiew, sam przez się, ani przez subordynowane oso-

by wstępować y praepedicyey żadney w dziedzictwie tey iurisdiki y collaturze z successorami memi wysz wyrażonym ichmościom, do tey wieczności należącym, czynić nie mam y nie będę mógł, y owszem od wszelkich trudności y impedimentów prawnych y nieprawnych, na te iurisdikę, ex re et persona mea successorumque meorum zachodzących, de omnibus generaliter bonis meis bronić evincereque zapisuję, pod szkodami ziemskimi w sprzeciwieniu się, któremu zapisowi memu przeze mnie samego, albo successorów moich, w którymkolwiek punkcie y condicyi forum sobie generale ubivis locorum et terminum peremptorium we wszelakim sądzie y urzędzie grodzkim, ziemskim y w sądach głównych trybunalskich, bez zażywania wszelkiew dikicy, appellacyi, prosecutiew, evasiew, praescriptiew et exemptis omnibus, quot sunt in iure, beneficiis, do odpowiedania sobie naznaczam y praefiguję. I na to daię ten moy zapis wieczystey resignatiew z pieczęcią y z podpisem ręki moiey własney, także y z pieczęciami y z podpisami rąk ichmościow panow przyjacioł moich, ode mnie ustnie y oczewisto uproszonych. Pisan w Brzesciu, roku tysiąc sześćset ósmdziesiątego, miesiąca Nowembra osmego dnia. У того листу добровольного вѣчистое даровизны запису подписы рукъ тыми словы: *Базыли Красиньски ренко сво.* Оczewisto y ustnie proszony do tego listu od imci pana Krasinskiego, chorążego Smolenskigo, pieczętarz Roman Szyszka, skarbnik woiewodztwa Połockiego; ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od imci pana Krasinskiego, chorążego wdztwa Smolenskigo, do tego listu Kazimierz Jan Więckowicz, podstoli woiewodztwa Trockiego; za ustną y oczewistą proźbą od osoby zwyszwyrażonew listu tego pieczętarz, Andrzej Kołodziejynski, ziemski Wilenski regent, własną ręką. Которой же тотъ листъ добровольный вѣчистое даровизны записъ,

черезъ особу верхупомененую ку активанью поданыи, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ.

1681 г.

Изъ книги за 1680—1681 годы, стр. 1395—1398.

63. Листъ короля Яна третьяго, подтверждающій комиссарское опредѣленіе касательно земли, принадлежащей Берестейской кафедральной церкви во имя Св. Спаса.

Королевскіе комиссары по повелѣнію короля Яна III съѣхались въ Берестскую экономію и требовали отъ Берестскаго протопопа Александра Сопоцьки, чтобы онъ указалъ тѣ земли, которыя принадлежать церкви Св. Спаса. Протопопъ указалъ имъ на четыре уволоки земли въ селѣ Лебедевѣ, на которыя фундаментальныя записи истреблены были во время нашествія непріятельскаго; ревизоры, утвердивъ за ней эти четыре уволоки, просили короля, чтобы онъ утвердилъ ихъ опредѣленіе. Король Янъ третій утверждаетъ ихъ постановленіе.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божоу тысяча шестьсотъ осмьдесятъ первого, мѣсяца Мая семнадцатога дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно въ Богу велебный его милость отецъ Александеръ Сопоцко, протопопа Берестейскій, листъ его королевское милости, конфирмаційный привилей, при печати притисненной, на певны кгрунты въ селѣ Лебедевѣ до церкви (первей) Спаской, (а теперъ святого Микола) Берестейской, также съ конфирмованьемъ пляцовъ и кгрунтовъ, въ местѣ Берестю будучихъ, до церквей тутешнихъ належачихъ, себѣ даный и служачій, ку активанью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный: Jan trzeci, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznajmujemy ninieyszym listem naszym wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, iż produkowany był przed nami list papierowy rękami wielebnego y urodzonych Piotra Ryłskiego, kanonika Wraclawskiego, proboszcza Lubelskiego, Abrahama Konstantego Gołuchowskiego, stolnika Mielnickiego, Mi-

kołaiia Buyna, łowczego Liwskiego, komissarzów naszych, na rewisią oeconomiey Brzesckiey zesłanych, podpisany y pieczęciami ichże stwierdzony, opisanie gruntow do cerkwi katedralney Świętego Spasa w Brześciu należących w sobie mający, zdrowy, cały y żadney wątpliwości niepodległy, y supplikowano nam, abyśmy ten list powagą naszą krolewską stwierdzić, zmocnić, approbować y confirmować raczyli; którego to listu taki iest od słowa do słowa prawdziwy tenor: Piotr z Wielkiego Ryłska Ryłski, kanonik Wraclawski, proboszcz Lubelski, Wolborski, sekretarz ikmści, Abraham Konstanty z Gołuchową Gołuchowski, stolnik Mielnicki, Mikołaj Jan Buyno, łowczy ziemie Liwskiey, generalni ikmci do oeconomiey Brzesckiey commissarze y rewisorowie, oznajmujemy tym listem naszym commissarskim, iż my z wyraźney ikmci, szczęśliwie nam panującego pana, woli ziechawszy do oeconomiey Brzesckiey, a będąc w kluczu Rzeczyckim, pokazał przed nami posesią swoją wielebny ociec Alexander Sopocko, protopopa Brzescki, na włok cztery we wsi Lebedziowie, zdawna należące do cerkwie cathedralney Świętego Spasa przedtym, teraz świętego Mikołaja

ia, y Hruszewiec z ieziorkiem, łąkami y wszelkimi przynależnościami, do tey cerkwie zdawna także należącemi, na które włoki z przyległościami funduszowe prawa przez incursią nieprzyjacielską poginęły, supplikował tedy nam, abyśmy zwierchnością naszą commissarską, wedle dawniejszych rewisyi, przy tych włokach pomienionego wielebnego oycza zostawili. My tedy, generalni ikmci commissarze, stosując się do dawniejszych commissyi y rewisyi, w których te włoki z przyległościami wyrażone, też włoki z wszelkimi przyległościami, także y Hruszewiec z ieziorkiem y łąkami y innemi gruntami, do niego należącemi, niniejszym nowowydanym naszym listem approbuiemy y od wszelkich czynszów, poborów sielskich y innych podaczek y ciężarów perpetuis temporibus wielebnego oycza Alexandra Sopočka, protopope Brzeskiego y successorów onego, uwalniamy. Dla lepszey tedy wagi rękami naszymi podpisawszy, pieczęcie przycisnąć roskazaliśmy. Pisan we Dworze Rzeczyckim, roku tysiąc sześćset ósmdziesiątego, miesiąca Februarij dnia dwudziestego, Piotr z W. R. Ryłski, kanonik Wrocławski, proboszcz Lubelski, Wolborski, commissarz ikmci. Abraham Konstanty Gołuchowski, stolnik Mielnicki, commissarz ikmci. Mikołaj Jan Buyno, łowczy ziemie Liwskiej, commissarz ikmci, mieysca pieczęci. My tedy, Jan król, do pomienioney suppliki,

iako słuszney, łaskawie się skłoniwszy, wyszeywpisany list commissarski we wszystkich punktach, clauzułach, artykułach, conditiach, ieżeli prawu nie iest przeciwny, stwierdzić, zmocnić, approbować y confirmować umyśliśmy, iako stwierdzamy, zmacniamy, approbuiemy, y konfirmuiemy terazniejszym listem, y aby wieczną y nieodmienną wagę y walor miał, declaruiemy. Nadto grunty Kozmo-Diemianskie, poczowszy ode dwora wielmożnego Kurcia, woiewody Brzeskiego, aż do Faybisza żyda, także cmyntarz ś. Spasa, ś. Krzyża za Muchawcem y świętey Piatenki na Piaskach, które wszystkie od woyny Moskiewskiej puste są, tylko na niektórych żydzi za czynszem, do cerkwi należącym, siedzą, żeby dawnością, abo iakim kolwiek sposobem od cerkwi pomienione grunty nie odpały, one przy cerkwi wiecznemi czasy zachowuiemy. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia osmego miesiąca Kwietnia, roku Pańskiego tysiąc sześćset ósemdziesiątego pierwszego, panowania naszego siódmego. У того листу его королевское милости, конфирмаційного привилею, подпись руки, при печати притисненой, тыми словы: Jan król. Который же тотъ листъ его королевское милости, черезъ особу верхупомененую ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ.

1681 г.

Изъ книги за 1682—1683 годы, стр. 569—572.

64. **Фундушовая запись священника Коденской церкви на ту же церковь.**

Священник Коденской церкви во имя св. Михаила Павелъ Дубовскій, купивъ четверть уволоки земли, дѣлаетъ запись, чтобы по смерти его она перешла во владѣніе къ его брату; по смерти же брата она должна принадлежать церкви Коденской—такъ, чтобы ежегодно поступалъ съ нея доходъ священнику (двадцать грошей), и чтобы онъ молилъ Бога за его душу.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ второго, мѣсяца Іюня осмьнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ,

постановившисе очевисто велебный отецъ Павелъ Дубовскій, экстрактъ съ книгъ мѣйскихъ Коденскихъ възнанье въ немъ певной легѳаціи на церковь светого Михала въ Кодню належащей, выданный, перъ облятамъ ку актикованью до книгъ крродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Wypis z akt miesckich Kodenskich prawa magdeburgskiego. Roku tysiąc sześćset ósmdziesiąt pierwszego, dnia dziewiątego Januarii. Przed nami urzędem miesckim Kodenskim Janem Gutowskim, woylem, Demianem Żmienką, burmistrzem, Timoszem Mieliskiewiczem, Prokopem Karpowiczem Rudzkiem, przedemną Teodorem Reutowiczem, pisarzem, stanowszy oblicznie Baleun Juycz dobrowolnie przyznał, iż sprzedał czwierć swą własną we wszystkich polach z odmianą, ogrodami, łąkami, nawozami, leżącą obmiedzę z iedney strony puł czwierci Martina Litwina, w Bodze wielebnemu oycu Pawłowi Dubowskiemu, który tey czwierci pomienioney wielebny oyciec Dubowski ma zażywać, iako swą własną, a zażywaiąc wolno imci tę czwierć sprzedać, dać, darować y ku swemu użytkowi iako chcieć obrócić, który ten zeznany zapis iest p oxiąg zapisany. Eodem die et anno, przed tym że mieyskim Kodenskim urzędem dobrowolnie przyznał w Bodze wielebny imci xiądz ociec Paweł Dubowski, iż tę swą własną czwierć gruntu wiecznemi a nieporuszonemi czasy tak chce mieć y tak dysponuie. Poniewasz na świecie nic nie iest naypewniejszego, iako śmierć, a niepewniejszego nad tey godzinę, która od Naywyższego Pana iest zrzadzona y stworzeniu Jego podana, przeto opatrność ludzi ostrożnych tak postanowiła, aby wszelakie sprawy w niepamięć ludzką nie przychodziły, ale aby pismem były stwierdzone y ugruntowane, zaczym y ia ociec Paweł Dubowski, naśladuiąc tak dobrego miedzy ludźmi porządku, tę moją

własną czwierć także leguię y tak chcę mieć: narpzd tę czwierć moją do mego żywota przy sobie zostawuię, a po dożywociu moim nikomu inszemu, tylko stryiecznemu bratu memu Stephanowi Dubowskiemu, także dożywotnym prawem, leguię y zapisuię, z której legacyey obowiązię tego pana brata mego Stephana Dubowskiego, aby w każdym roku żywota swęgo na każdą czwierć roku za każdą duszę moją w cerkwi świętego Michała Archanioła służba Boża była odprawiona, na które te wszystkie każdoroczne cztery służb Bożych leguię na kapłana, w ten czas przy cerkwi świętego Michała będącego, groszy ósmdziesiąt, w którym tym datku obowiązię brata mego, aby to inaczey być nie mogło, a ia za tą ziemię doczesną biore ziemię świętą y błogosłwioną Pannę Przenajświętszą z żoną swą nadzieię pokładaiać, iż imie Jesus Chrystus, Syn Boży, za poważną przyczyną Matki swey Panny Przewyższej, która nikogo nie opuszcza y nikim nie gardzi etc. A po śmierci moiey tak chcę mieć y też po śmierci brata mego, aby ta czwierć gruntu mego czasy wiecznemi cerkwi świętey należała w takowy sposob, aby według naylepszego cerkwi świętey porządku była używana rok po roku czasy wiecznemi w directii szafarzów cerkiewnych, których tymże strasznym sądem Bożym obowiązię, aby prowentu tey czwierci, oddawszy należytą powinność Pańską coroczną, kapłanowi teyże cerkwi Bożey według zwysz pisanego obligu mego na każdą czwierć roku szafarze cerkiewni dawali za duszę moją na służbę Bożą po groszy dwadzieścia, a to dla tego, iż następuiaćcym kapłanom za służbę Bożą każdą, ze czterech w każdym roku na czwierciach roku odprawionych, szafarze cerkiewni mają dać kapłanowi groszy piętnaście, a groszy pięć zosobna leguię kapłanowi czasy wiecznemi ppa tego, aby kapłan przy każdej służbie Bożey od-

prawił modlitwę rozgrzeszalną, która to jest: (Надъ Агнцемъ положивши на патинѣ) Господь нашъ Исусъ Христосъ да проститъ тебѣ согрѣшенія твоя, а яжъ іерей имярекъ владзею, отъ Пресвятого и Животворящаго Духа мнѣ даною, прощаю и разрѣшаю тя іерея Павла и Поликарпа отъ всѣхъ грѣховъ твоихъ и отъ союза клятвеннаго, во имя Отца и Сына и Светого Духа Аминь. О со прошеу wielebnych оу-сѣвъ наступіающихъ до тей церкwi, абы тым моим obligom досѣ czynili, кѣрыхъ obowіazuіе strasznym sądem Bozym, абы inaczey nie byдо, aczby zbywaдо zpro-wentu тей czwіerci, tedy te residuum абы to na iałmużnę śwіęта ubogim odda-но byдо, pod dusznym zatraceniem, а тым wszytkim przyiacіołom y dobrodzieiom moim, to iest tak kapłanom, iako y sza- farzom cerkiewnym, kѣrzy według miłosci chrześcianskiej moim obligom będą досѣ czynіе, takowym sam Najwyższy Pan

niech takowe dobre uczynki w królestwie niebieskim nagrodzi. A gdzie by kto z po- mienionych, tak kapłanów cerkwi śwіę- tego Michała, iako y szafarze teyże cer- kwi śwіętey, tey moiey legaciey досѣ nie czynili, takowych pozywam przed stra- szny sąd Boga wszechmogącego, kѣry ma wszytkich żywych y umarłych są- dzić. Kѣry ten ekstrakt przy zwykłej miasta naszego pieczęci, z podpisem rąk naszych, stwierdzony; datum z mayde- burku Kodenskiego ut supra. У того екстракту, при печати притисне- ной, подпишъ рукъ тыми словы: Jan Gutowski, woyt Kodenski, Демьянъ Жминка, бурмистръ Коденскій, Тео- dor Reutowicz, mieyski Kodenski pi- sarz. Kѣторый же тотъ екстрактъ, черезъ особу верху менованую перѣ- обятамъ ку артикованью поданный, естъ до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1681 г.

Изъ книги за 1734—1736—1741 годы, стр. 2165—2169.

65. Подтвердительная привилегія короля Яна III на земли, принадлежащія Преображенской церкви въ Руднѣ.

Король Янъ III, уважая ревность къ униі Брестскаго протопопа и настоятеля Руднянской церкви Алексан- дра Сопоцька, подтверждаетъ привилегію короля Яна Казимира, данную 6. священнику церковей Руднянской и городской Войнской, о. Федору Сопоцькѣ, ему, его дѣтямъ и потомкамъ, три увологи земли съ застѣнкомъ Ростовъ Кутинъ, также на десятину по коуъ ржи съ увологи въ селахъ Рудна, Даровизна, Весковъ и Березовая Гута, свободную рубку дровъ на домашнія надобности; затѣмъ даетъ ему право суда надъ крестьянами, равнодушными къ посѣщенію богослуженія, наконецъ; взиманія торговой пошлины съ двухъ армарокъ, которыя ежегодно бываютъ при церкви Преображенъя Господня, въ день св. Спаса и св. Пят- ницы. Эта пошлина имѣетъ быть обращена на вино для церкви. Сверхъ того утверждаетъ за город- скою Войскою церковью двѣ увологи, съ сѣножатями и городскими плацами, освобождаетъ священника отъ податей, чиншу и военныхъ повинностей.

Roku tysiąc siedemsetnego czterdzie- stego pierwszego, miesiąca Januaryi dnia dwudziestego.

Na urzędzie ikmci grodzkim Brzes- kim, aktami starościńskimi przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanow- skim, łowczym y podstarościem sądowym

województwa Brzeskiego, comparendo personaliter szlachetnie urodzony p. Leon Snitka przywiley dany od w Bogu ze- szłego ś. pamięci nayiaśnieyszego króla imci Jana trzeciego, służący na włoki pewnie gruntu do cerkwi Rudney, ad ac- ta xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te

słowa pisany: Jan trzeci z Bożej łaski król Polski, etc. Oznajmujemy tym listem, przywilejem confirmacyjnym naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu to wiedzieć będzie należało, iż nic bardziej ozdobięszego maiestatu naszemu y dobru pospolitemu nie uznawamy, iako kiedy cum claritate nominis Dei dobrze zasłużonych z przodków swoich, w cerkwi Bożej miłością goręjących, cnotą ku bliźnim swoim wsławionych y garnących się do maiestatu Boskiego, wszelką wdzięcznością przychodzi nam powabiać y zachęcać onych do iedności unii świętey rzymskiey katolickiey; a mając nam y teraz dobrze wiadome w cerkwiach Bożych żarliwe usługi wielebnego Alexandra Sopoćka, protopopy Brzeskiego, swieszczennika y plebana cerkwie Rudney, chętnie my się skłonili do supliki onego y umyśliliśmy mu prawa, przywileia ś. pamięci króla iegomości Jana Kazimierza, antecessora naszego, całe, nienaruszone y żadney w sobie wątpliwości nie mające, ztwierdzić, zmocnić y approbować, które słowo w słowo tak się w sobie mają: Jan Kazimierz z Bożej łaski król Polski, etc. Oznajmujemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy, przykładem nayiaśniejszych antecessorow naszych, osobliwie ś. pamięci rodzica y brata naszego idąc, chętnie się do pomnożenia chwały Bożej skłaniamy y nie tylko kapłanom dawne prawa ztwierdzamy, ale y nowe wolności, ile z nas być może, nadaiemy. Zaczym gdy oyciec Feodor Sopoćko, swieszczennik cerkwi Rudney y mieyskiey Woinskiey, pokładał przed nami różne przywileie y listy sobie służące, osobliwie na trzy włoki cerkiewne y na zaścianek Rostow Kutyk, tudzież na dziesięcinę, na wolny wrąb, na targowe y na inne nadania, sobie służące, y wnosił do nas prośbę swą przez panów rady urzędników dworu naszego, abyśmy go, synów y potomków iego, iednemu po dru-

gim na stan duchownych ordynowanych, przy takich włokach y zaściankach nazwanych Rastów Kutyk od wszelkich podatków dwornych y sielskich uwolnionych, tudzież przy dziesięcinie, po kopie żyta z każdej włoki, y przy wolnym wywożeniu drew na opał własny domowy z puszczy tamecznych, lubo leżących, lubo ze pnia krzywych y na budynek niezgodnych, po dwa wozy na tydzień zachowali, do tego na parafiany iego, podane nasze, do służby Bożej bardzo oziębłe, stosując się do wielu listow w tey mierze wydanych, winy w tychże listach warowane, approbowali, a na ostatek y targowe podczas odprawowania się kiermaszów dwóch na rok przy cerkwi założenia świętego Spasa, to iest na świętą Piątkę y na świętego Spasa, podług dawnego zwyczaju y osobliwego dekretu rewizorskiego, eo nomine anno tysiąc sześćset trzydziestego ósmego, miesiąca Oktobra szesnastego dnia w Woyniu ferowanego, temu swieszczennikowi y następcom iego stwierdzili; w czym widząc być proźbę oyca Fiedora Sopoćka, swieszczennika cerkwi Rudney y mieyskiey Woinskiey słuszną, onego przy włokach trzech y zaścianku Rastow Kutyk, libertowanych od wszelkich podatków dwornych y sielskich, y przy dziesięcinie po kopie żyta z włoki ze wsi Rudna, Darowizna, Weskow y Berezowa Huta, z pięciu włok, podług dawnego zwyczaju, tudzież przy używaniu drew na opał domowy, po dwa wozy na tydzień, przy exekucyi przeciwko oziębłym do służby Bożej poddanym, a na ostatek przy targowym pod czas dwóch kiermaszów, przy tey cerkwi odprawujących się, które targowe na wino do cerkwi iść ma, zachowujemy, a osobliwie przy dwóch włokach, na cerkiew mieyską Woinską służących, z sianożęciami, sześcią placow mieyskich dla budynkow na wolności cerkiewney, bez wszelakiego płatu, czynszu y składanek żołnierskich, y przy

dziesięcinie od mieszczan Woinskih religii greckiej, podług przywileju świętej pamięci króla iegomości Stephana, na pergaminie po rusku pisanego, od nieprzyjaciela Moskwicina popsowanego, onego samego, dzieci y potomki iego, na stan duchowny porządkiem cerkiewnym obrane, zostawuemy. Na co dla lepszej wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Nowym Dworze, dnia dwudziestego czwartego miesiąca Grudnia, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania naszego polskiego trzynastego, a szwedzkiego czternastego roku. U tego listu przywileju, przy pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego, podpis y rąk temi słowy: Joannes Casimirus Rex. Andrzej Kotowicz, pisarz wielki w. x. Lit. starosta Grodzieński, horodanicki (sic) Wileński. Na tymże liście przywileju konfirmacya komissarzow, zesłanych do ekonomii Brzeskiej, w te słowa: Roku tysiąc sześćset osiemdziesiątego, dnia dwudziestego piątego miesiąca Lutego, w Woyniu ten przywilej ikmci ś. pamięci Jana Kazimierza przed nami, ikmci kommissarzami, pokładany podpisujemy y przy swym walorze zachowujemy. Piotr Rylski, kanonik Płocki, komissarz ikmci, Abraham Konstanty Gołuchowski, stolnik Mielnicki, komissarz ikmci, Mikołaj Jan Buyno, łowczy ziemi Liwskiej, komissarz ikmci. My tedy, król, bacząc być rzecz słuszną y z prawem pospolitym zgodliwą, te wszystkie dokumenta, prawa, przywileie, niżej inserowane y wyrażone, tym listem naszym konfirmacyinym we wszystkich ich punktach, clausulach y paragraphach stwierdzamy, zmocniamy y approbujemy, wiecznemi czasy, obiecuiąc to po nas y najiasniejszych sukcesorach naszych, królach ichmościach polskich, że te prawa y przywileie w najmniejszym punkcie y paragrafie nie mają być poruszone

y owszem, dla dalszego pomnożenia chwały Bożej, zdało się urodzonym kommissarzom naszym włokę gruntu, na czynszu po złotych pięciu, wielebnemu Alexandru Sopoekowi, protopopie Brzeskiemu, plebanowi Rudziańskiemu, ze wszystkimi do tej włoki przynależnościami, przyłożyć y nadać; przeto widząc być rzecz słuszną, przy tej włoce gruntu, na czynszu pomienionym, zachowujemy, a od nadatków dziesięciu, nazywaiące się Lisie, sine oneribus z nich płacenia, libertuemy, y od wszelkich innych excypuemy ciężarów y tę plebanią, którey y teraz possessorem zostaie, ad liberam dispositionem, (któremu chcąc successorowi puścić), iako legitimo possessori, daemy, waruiąc iednak, aby pomieniony swieszczennik nikomu innemu, tylko ex linea idącym sukcesorom, do stanu kapłańskiego zgodnym, tę funkcyą swoją chwały Bożej allegował; wolne też mieć wystawienie brówaru, winnice y słodowni y z onych iakie chcąc na swoje potrzebę pożytki wynaydować, to iest, gorzałkę kurzyć y piwo robić, bez przeszkody iednak arendarzów y dworów naszych. Na co dla lepszej wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego ósmego miesiąca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset osiemdziesiąt pierwszego, panowania naszego siódmego roku. U którego to takowego przywileju podpis ręki najiasniejszego króla iegomości tak się wyraża: Jan król. Przy którym takowym podpisie najiasniejszego króla iegomości podpis iaśnie w. imci p. Rzewuskiego tak się wyraża: Michał Floryan Rzewuski, podskarbi nadworny koronny, Chełmski starosta, pułkownik ikmci. Po których podpisach wyraża się: Confirmatia wielebnemu Alexandrowi Sopoekowi, protopopie Brzeskiemu, swieszczennikowi wsi Rudna, na włoki gruntu do cerkwi tameczney należących.

Który to takowy przywilej przez p. Leo- | Brzeskich, któren iest przyięty y za-
na Snitkę iest podany do xiąg grodzkich | pisany.

1681 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 777—781.

66. Привилегія короля Яна III., данная Полоскою церкви во имя св. Троицы и св. Димитрія.

Король Янъ III подтверждаетъ фундушovou запись кн. Екатерины Радвильовой, жены гетмана в. кн. Лиговскаго, данную на унитскую церковь съ приходомъ въ ея имѣніи, Берестейской экономіи, селѣ Полоскахъ, священнику Семену Корниловичу, ему, потомкамъ и наслѣдникамъ его, съ землями и угодыми, правомъ пивоваренія и винокуренія на домашнюю потребность, освобождая его отъ всякихъ повинностей и военныхъ постоевъ и даней. Если бы священникъ при этой церкви не имѣлъ надлежащаго содержанія, то позволяется ему воздѣлывать и засѣвать пустыя земли, оплачивая чиншъ по шести злотыхъ съ улоки, безъ всякихъ другихъ повинностей.

Roku tysiąc siedemsetnego sześćdziesiąt wtorego, miesiąca Januarii czwartego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościnskimi y przede mną Karolem z Wieszczyz Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter w Bogu wielebny imść x. Onufry Makowelski, prezbiter cerkwi Połoskiej, list, przywilej konfirmacyiny, od najsnieyszego króla imci Jana trzeciego na collacją cerkwi Połoskiej, na rzecz w nim niżej wyrażoną, dany y służący ad acta podał, który wpisuiąc de verbo ad verbum, tak się w sobie ma: Jan trzeci z Bożey łaski król Polski, etc. Oznamuiemy tym listem, przywileiem konfirmacyinym naszym, wszem w obec y każdemu z osobna, komu to wiedzieć będzie należało, iako od samego początku panowania naszego do wszelkiey woli na tronie królewskim posadzeni zostaliśmy, tak nic inszego w przedsięwzięciu naszym nie mamy, tylko aby przy panowaniu naszym, za wolą Bożą, szczęśliwym każda rzecz swoim ordynansem y porządkiem była y zostawała. Za wniesioną tedy supliką do nas przez panów rad y urzędników, przy boku na-

szym natenczas rezydujących, imieniem wielebnego oycy Siemiona Kornilowicza, swieszczennika Połoskiego, abyśmy powagą naszą królewską onego potomków y successorów iego, według danego onemu od wielmożney xiężney Radziwiłowej, podkanclerzyney, hetmanowey wielkiego xięstwa Litewskiego, prawa y wolności zachowali y na teyże collatye wsi Połoskach ze wszystkimi do tey cerkwi przynależnościami, obszerniey w przywileiu naszym erekcyinym opisanemi, zostawili, który de verbo ad verbum, tak się w sobie ma: Katarzyna xiężna Radziwiłowa, podkanclerzyna y hetmanowa wielkiego xięstwa Litewskiego, wiadomo czynię komu o tym wiedzieć należy. Stanęła nie dawno za przywileiem y konsensem imkci cerkiew uniacka we wsi naszej Połoskach, w ekonomii Brzeskiej do klucza Kiiowieckiego należącej, która że dotąd pasterza mieysca tamecznego nie ma, tedy ia mocą prawa mego, na podawanie popow mnie służącego, oycy Siemiona Kornilowicza w wierze świętey uniackiey urodzonego y dotąd wniey statecznie trwaiącego, za popa do tey cerkwi podaię, chcąc mieć, aby pomieniony pop, onę obiowszy, żarliwie chwałę Bożą pomnażał, w cerkwi porządku dobrego

y ochędóstwa przestrzegał, sam przystoynie y przykładnie żył, a iako ikmć swoim przywileiem nadał teyże cerkwi każdemu popowi pewne grunta y wolności, tak y ia też wszystko teraznieyszemu pozwalając, pilnie żądam, aby pomienionego oycy Korniłowicza tameczna parafia, do której należeć ma Połoski, Dombrowice Wielkie y Choroszczenka, za swego prawdziwego pasterza miała, onemu cerkiewnych prowentow nie broniała, samego iako duchownę osobę w należyty poszanowaniu miała; na co się dla lepszey wiary y mocy własną ręką przy zwyczajney pieczęci moiey podpisuję. Dat w Jaworowie, dnia trzynastego Sierpnia, roku Pańskiego tysiąc sześćset osmdziesiąt pierwszego. U tego listu przy pieczęci przycisnionej podpis rąk temi słowy: Katarzyna xiężna Radziwiłowa, podkanclerzyna y hetmanowa wielkiego xięstwa Litewskiego. My tedy król, łaskawie się skłoniwszy do suppliki wielobnego oycy Siemiona Korniłowicza, swieczennika Połoskiego, nie mniey też upatrując, aby pomnożenie dusz ludzkich do iedności świętey rzymskiey kwitneło, wszystkie dokumenta, prawa, na erekcją od nas pozwolone y na collatią od wielmożney xiężney Radziwiłowej, podkanclerzynie y hetmanowej wielkiego xięstwa Litewskiego sobie daną, która tu we srzedzinie tego listu przywileiu confirmacyjnego iest wyrażona y ze wszystkimi in genere et specie przynależnościami, morgami, łonkami, sianożęciami, włokami y onych zażywaniem, z wolnościami, wedle prawa pospolitego tymże duchownym służącego, osobliwie praznikami, to iest w dzień y święto świętego Dmitra y Trócy Przenayświętszey, według założenia y tytułu tey że cerkwi, z wolnym warzeniem piwa, paleniem gorzałki na własną domową onego potrzebę, bez żadnych powinności y ciężarów dworskich onemu samemu, potomkom y successorom iego zgodnym do stanu ka-

ptańskiego, na wieczne czasy nadaiemy, confirmuiemy y approbuiemy y przy prawie collationis zachowuiemy, uwolniając oraz onego od wszelakich składek żołnierskich, staciey, stanowisk, zabiegów, pokarmów, popasów, noclegów, chlebów zimowych, tak od koronnego, iako y wielkiego xięstwa Litewskiego woyska, także woysk cudzoziemskich. Po wielmożnych zaś y urodzonych dygnitarzach, urzędnikach, ziemskich, grodzkich, rycerstwu, szlachcie, dzierżawcach y administratorach y wszelkich in genere urzędach mieć chcemy, aby pomienionego swieszczennika y plebana Połoskiego do sądów swoich nienależnych y iurydyk nie pociągali, nie sądząc onego, ale ad forum competens, do których, podług prawa y stanu kapłańskiego duchownego, antiquitus należą, odsyłali. A in quantum by pomieniony wielobny swieszczennik Połoski nie mógł wydołać potrzebom y apparamentom cerkiewnym, tedy wolen będzie grunty puste odłogiem leżące na się wziowszy zarabiać y zasiewać, z oddawaniem iednak czynszu do skarbu y dzierżawcow tamecznych, z włoki iedney po złotych sześć; a do innych żadnych nie ma należeć powinności. In residuum obiecuiąc to po nas y nayiaśnieyszych successorach naszych, królach ich mościach polskich y wielkich xiążętach Litewskich, że te listy, collatie, erekcie nasze, teraznieyszym przywileiem naszym stwierdzone y confirmowane, w naymnieyszym punkcie y paragrafie nie mają być poruszone, ale według erekcii y collatii zachowane. Na co dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dziesiątego miesiąca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset osmdziesiąt pierwszego, panowania naszego siódmego roku. U tego listu, przywileiu confirmacyjnego, od nayiaśnieyszego króla imci Jana trzeciego na collatią cerkwi Połoskiey

danego y służącego podpis tegoż najiaśniejszego króla imci przy pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego takowy: Jan król. Intytulacya pod pieczęcią takowego przywileiu temi wyraża się słowy: Konfirmacya collaciey wielmożney podkanclerzýney wielkiego xięstwa Litewskiego wielebnemu Siemionowi Kornilowiczowi do cerkwi Połoski nazwaney. Ad marginem zaś tego przywileiu confirmationis suscepta konsystorska w te słowa: Ten przywilej aktykowany iest do xiąg

duchownych konsystorskich Brzeskich podczas wizyty generalney ritus graeci uniti roku tysiąc siedmset osimnastego, dnia osimnastego Novembris ut novum. Xiądz Adrian Fabrycy z. s. b. w. official, wizytator generalny d. b. Który to takowy przywilej confirmationis collatii, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1682 г.

Изъ книги за 1682—1683 годы, стр. 775—776.

67. Упоминальный листъ короля Яна III Брестскимъ иезуитамъ.

Монахи монастыря св. Симеона Столпника жалуются королю, что иезуиты по неправильно произнесенному декрету, утвержденному подкоморіемъ и войтомъ Брестскимъ Остафіемъ Тышкевичемъ, насильственно отняли у нихъ засѣянные огороды, и посѣвъ отдали своимъ крестьянамъ. Король Янъ третій запрещаетъ подобное своеволие и повелѣваетъ, чтобы иезуиты, если имѣютъ какія нибудь претензіи, ходили ихъ путемъ права.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божего тысяча шестьсотъ восемьдесятъ второго, мѣсяца Іюля двадцать первого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимся очевидно велебный отецъ Якобъ Карасинскій, игумень Берестейскій монастыря святого Симеона, реликгий кгрецкое, листъ его королевское милости упоминальный, въ речи въ немъ выраженный, до книгъ подалъ, въ тые слова писанный: Jan trzeci, z Bożey łaski, król Polski, etc. Wielebnym oycem societalis Jesu collegium Brzeskiego, wiernie nam miłym, łaska nasza królewska. Wielebni wierni nam mili! Uskarzali się przez supplikę, nam podaną, zakonnicy Brzescy religiey greckiey, iż wielebność wasza, mimo prawa y decreta ex personali controversia ferowane y od urodzo-

nego Ostaphia Tyszkiewicza, podkomorzego y woyta Brzeskiego confirmowane, violenter tym zakonnikom ogrody odbioracie y grykę z tych ogrodów post decreta lata swoim poddanym zabrać kazaliście; co że nie słuszna, żądamy po wielebności waszey, mieć chcemy y przykazujemy, ażebyście takowego bezprawia y krzywд więcej w tych ogrodach y innych gruntach czynić przestali, poddanym też swoim zakazali. A iezeli wielebność wasza do tych zakonników iakową praetensyę macie, ordinaria iuris via dochodzić, a nie violenter postępować powinniście, inaczey tedy wielebność wasza dla łaski naszej nie uczynicie. Dan w Jaworowie, dnia czwartego mca Iulii, roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdziesiąt wtorego; panowania naszego osmego roku. У того листу упоминального, при печати притисненой, подпись руки его королевской милости тѣми словы: Jan

król. Который то листъ упоминаль- | актъ есть поданный и до книгъ урядовыхъ
ный черезъ особу вышъ помененую до | уписанъ.

1685 г.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 2579—2580.

68. Фундушова запись Теодоры Тышковской на церковь во имя Успения Пресвятой Богородицы и св. Архангела Михаила въ Шишовѣ.

Теодора Варшавска-Тышковская, супруга скарбника Подольскаго, основала въ имѣнии своемъ Шишовѣ церковь во имя Успения Пресвятой Богородицы и св. Архангела Михаила греческаго исповѣданія и записала на содержаніе священника въ томъ же имѣнии Шишовѣ полторы увологи земли съ сѣнокосами, съ огородомъ при усадьбѣ. Священникъ долженъ отправлять богослуженіе по обычаю и своей духовной обязанности молиться за живыхъ и усопшихъ благодѣтелей церкви, и долженъ содержать на свой счетъ дьячка для службы церковной и приобрѣтать для церкви свѣчи и поддерживать всякую утварь по реестру, ему данному. Иныя же церковныя потребности, т. е. вино, ладанъ будутъ отпускаемы ему дворомъ.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt osmego, miesiąca Decembra osimnastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościem sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, comparendo personaliter w Bogu wielebny imię xiądz Jeremiasz Kaliski, prezbiter cerkwi Szyszowskiej, fundusz ww. ichm. Teodory Warszawskiej Tyszkowskiej, skarbnikowej Podolskiej, y Stanisława Tyszkowskiego na grunta y sianożęci, prezbiterowi cerkwi pomienionej nadane, Szyszowskie, służący ad acta podał, który wpisując w księgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma. Ja Teodora Warszawska Tyszkowskaska, rbnikowa Podolska, oznajmię tym moim funduszem, zapisem wiecznym, komu o tym wiedzieć należy, tak teraz, iako y na potym będącym successorom, iżem ku wiecznej pamięci y rozkrzewieniu chwały Bożej w majątności moiej w Szyszowie, w województwie Brzeskim leżącey, w trakcie Kobryńskim będącey, założyła y ufundowała cerkiew pod imieniem Najświętszey Panny Wniebowzięcia y świętego Michała archanioła, według nabożeństwa grekow-

skiego. Do której cerkwi z tey majątności, to iest, Szyszowej dziedziczoney, wydzieliłam gruntu pułtory włoki, nazwane Tycewiczowe y Kołokukowe, y sianożęci do teyże pułtory włoki należące y ogrody przy siedlisku. Które grunta tak terażnieyszemu swieszczennikowi, na imie Joachimowi Heliaszewiczowi, iako y na potym będącym successorom iego, leguję, zapisuję wiecznymi czasy; w czym żadney, tak ode mnie, terażnieyszy swieszczennik, iako y na potym będący, y od successorow mych, przeszkody żadney mieć nie ma. Co strony nabożeństwa, tego według zwyczaju y powinności kapłańskiej zaniedbywać nie powinien, nie przypamiętywaiąc żyjących y zmarłych tego mieysca dobrodzieiow. Przytym za staraniem swoim powinien mieć spiewaka na usługę cerkiewną, y o świece do teyże cerkwi starać się, ochędostwo cerkiewne w dobrym dozorze powinien będzie mieć, według rejestru przy obięciu cerkwi ode mnie danego; insze potrzeby cerkiewne iako to, wino, kadzidło, dwor opatrywać powinien. Pisan w Szyszowie, roku tysiąc sześćset osimdziesiąt piątego, miesiąca Apryla dnia osimnastego. U tego funduszu podpis y rąk przy przyciśnionej na laku czerwonym iedney pieczęci takowe:

Teodora Warszawska Tyszkowska, skarbnikowa Podolska, Stanisław Tyszkowski. Który takowy fundusz, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, | ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęty y wpisany.

1685 г.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 2811—2813.

69. Привилегія короля Яна III, подтверждающая фундушовую запись на Олтушскую церковь во имя Преображения Господня.

Король Янъ III подтверждаетъ представленный ему листъ повѣрочныхъ комиссаровъ Брестской экономіи въ пользу церкви Преображенія Господня въ селѣ Олтуша на одну уволокъ земли, издавна пожалованной этой церкви, которая (уволокъ) однако же недостаточна была для содержанія священника и дьячка. Такъ какъ фундушевая запись церкви, послѣ принятія уни, во время вступленія козаковъ, сгорѣла, и снисходя къ общей просьбѣ крестьянъ о присовокупленіи второй уволокъ, прилегающей къ церкви, издревле пусто-порожней, повѣрочные комиссары, изъ особаго уваженія къ духовному сословію, приписали эту пустую, королевской казні никакой пользы не приносящую, уволокъ, по имени Кречковичъ, къ Олтушской церкви. Король Янъ III подтверждаетъ эту запись на двѣ уволоки.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt dziewiątego, miesiąca Iulii trzeciego dnia.

Na urządzie imci grodzkim Brzeskim, aktami starościnskiemi, przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim wojewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter wielbny xiądz Piotr Pawłowicz, prezbiter cerkwi Ołtuskiej, fundusz teyże cerkwi służący, ad acta grodu Brzeskiego podał, który, wpisując de verbo ad verbum, tak się w sobie ma: Jan trzeci, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznajmujemy tym listem, przywileiem konfirmacyjnym naszym, komu by o tym wiedzieć należało, iż pokładany był przed nami list urodzonych kommissarzów naszych, na verifikacją gruntów do ekonomii Brzeskiej zesłanych, cały, nienaruszony y żadney w sobie wątpliwości nie mający; oraz doniesiono nam iest przez panów rad y urzędników naszych dwornych proźba imieniem nabożnego Mikołaja Pawłowicza, prezbitera cerkwi we wsi Ołtusza, ku pomnożeniu chwały Bożey wystawionej, abyśmy mu ten list kommissarzów naszych we wszystkich onego punktach,

klauzulach y paragrafach stwierdzili, y włokę onemu, Krzczkowicz nazwaną, od kommissarzów przydaną, przyłączyli, powagą naszą królewską stwierdzili y approbowali; który to list od słowa do słowa wpisując tak się w sobie ma: Oznajmujemy tym naszym listem, iż my, z wyraźney ikmci woli, teraz nam szczęśliwie panującego pana, ziechawszy do ekonomii Brzeskiej, klucza Poleskiego, gdzie pod bytność naszą pokładał suplikę wielbny ociec Mikołay Pawłowicz, prezbiter cerkwi Ołtusza, założenia Przemienienia Pańskiego, o to, iż zdawna przez przywileie najjaśniejszych królów ich mościów ten wyż mianowany kapłan miał sobie na cerkiew nadaną włokę, na której y antecessorowie iego nie mieli z dziakami wyżywienia, a ponieważ w uniey świętey fundusz tey cerkwi, przez poddanych ikmci zbudowany, podczas nastąpienia wiarołomnego nieprzyjaciela kozaka, zgorzał, prosił nas, ikmci kommissarzów, abyśmy ten fundusz listem naszym obwarowali; a że przy niemałej gromadzie pospółstwa wszystkich zaszła proźba, abyśmy zdawna pustą y wcale

zarosła, bez żadnego dziedzica włokę drugą, która żadnego do skarbu ikmci nie czyni pożytku; my tedy kommissarze ikmci, dobrze będąc informowani od całej gromady, że zdawna nadany fundusz temu wielebnemu oycowi zgorzał, a do tego mając osobliwy respekt na stany duchowne, aby chwała Boża odprawowała się y dom Boży pustkami nie zostawał, te zdawna pustą, żadnego pożytku skarbowi ikmci nie czyniącą włokę, Krzeczkwicz nazwaną, do cerkwi przyległą, do teyże cerkwi na wieczne a nigdy nieodzowne czasy nadaiemy, władzą ikmci a zwierzchnością y powagą naszą kommissarską na tych dwóch włokach funduiemy. Na co dla upewnienia rękoma naszymi do tego listu podpisawszy, pieczęć przycisnąć rozkazaliśmy. Pisan we dworze Rudzie, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiątego, miesiąca Nowembra dwudziestego szóstego dnia. U tego listu kommissarskiego, przy pieczęci przyciśnionej podpisy rąk temi słowy: Piotr z Wielożytska Żytski, kanonik Wrocławski, Poznański, proboszcz Wolborski y Lubelski, sekretarz; Abraham Konstanty Gołuchowski, stolnik Mielnicki; Mikołaj Jan Buyno, łowczy ziemi Liwskiej, generalni ikmci kommissarze y sekretarze. My tedy, król, do pomienionej proźby wielebnego Mikołajia Pawłowicza y instancją panów rad naszych, łaskawie się skłoniwszy, ten list wyżey inserowany mocą

y powagą naszą królewską we wszystkich onego punktach, clauzulach y paragrafach stwierdzamy, zmacniamy y approbuiemy y przy wyżey mianowanej włoce, Krzeczkwicz nazwanej, ze wszystkimi do niey in genere et specie przynależnościami, łąkami, lasami, borami, zaroślami, sianożęciami, pastwiskami, morgami Zaniedzwieckimi, Chrypowskimi, borciami pszczolnemi, uchodami, rowami do łowienia ryb, zatokami, sadzawkami, wygonami, owo zgoła ze wszystkimi przyległościami, zdawna do tey włoki należąciami, nic z nich nie wyciuiąc, ani wyłączając iego samego y potomków iego czasy wiecznemi y nigdy nieodzownemi spokojnie zachowuiemy y do chwały Bożej te włokę przyłączamy; na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdziesiąt piątego, miesiąca Kwietnia dnia dziesiątego. U tego przywileiu confirmacyi przy wyciśnionej pieczęci w. x. Lit. podpis ręki nayiaśnieyszego króla imci exprimitur: Jan król. A latere expressa takowa: Confirmacya listu kommissarskiego na włokę gruntu wielebnemu Mikołajowi Pawłowiczowi, we wsi Ołtusza leżącej. Który to takowy fundusz cerkwi Ołtuskiej, przez wyrażonego kapłana ad acta podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęty y zapisany.

1685 г.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 2819—2820.

70. Право на приходъ Тростяницкой церкви, съ подтвержденіемъ фундушa.

Стефанъ Францискъ на Лиховичахъ Сапѣга, конюшій в. кн. Литовскаго, даетъ право на приходъ при церкви въ имѣніи своемъ Брестскаго воеводства, въ с. Тростеницѣ, вакантный по смерти ввѣщеннаго Іоанна Качковскаго, Іоанну Духновскому, находитъ его способнымъ и годнымъ къ исполненію обрядовъ грекоунитскихъ, и подтверждаетъ за нимъ три уволокы, въ трехъ частяхъ, въ тѣхъ границахъ, въ какихъ ихъ держали его предѣстники.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt dziewiątego, miesiąca Julii dziewiętnastego dnia.

Na urządzie ikmści grodzkim Brzeskim, aktami starościnskimi, prsede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y pod-

starościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter w Bogu wielebny imść xiądz Jan Duchnowski, ritus graeci uniti, paroch Trościanicki, prezentę od ś. p. i. wgo imci pana Stéfana Franciszka Sapiehi, koniuszego w. x. Lit., antecessorom teyże cerkwi daną w Bogu wielebnemu xiędzu Janowi Duchnowskiemu; dziadowi swemu, et per consequens successoribus teyże cerkwi służąca, ad acta grodu Brzeskiego podał, które wpisuiąc w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Stefan Franciszek na Lachowiczach Sapieha, koniuszy w. x. Lit., wielm. w Bogu przewielebnemu imci xiędzu episkopowi Włodzimirskiemu y Brzeskiemu po zaleceniu moich powolnych usług, oznaymuję, iż chcąc, aby cultus chwały Bozkiey w swoim porządku żadney nie ponosił uymy, ale owszem zelus fidei orthodoxæ większe brał incrementa, umyśliłem, post decessum wielebnego swieszczennika Jana Kaczkowskiego, w maiećności moiey dziedzicznej, nazwaney Trościenica, w woiewodztwie Brzeskim leżącey, ex vi collationis, dać y konfero-

wać cerkiew moią Trościenicką in administrationem et dispositionem spiritualem panu Janowi Duchnowskiemu, iuxta tenorem fundationis antiquæ, widząc być habilem et idoneum ad munia ritus romani-graeci obeunda, iakoż tym moim terażnieyszym pismem daię y konferuię z włokami trzema we trzech poletkach, z budynkiem, rolami, łąkami, polami, ogrodami, gajami, zarosłami, morgami, prętami, nic nie wymuiąc, ani wyłączaiać, iako antiquitus antecessorowie iego trzymali, tak y pomieniony pan Jan Duchnowski trzymać ma y powinien będzie; na co się, dla lepszey wagi y pewności, ręką moią własną podpisuię przy pieczęci. Datt w Trościenicy, dnia dwunastego Julii, anno millesimo sexcentesimo octuagesimo quinto. U tey prezenty podpis ręki i. w-go aktora temi słowy: Wm. pana życzliwy brat y sługa powolny Franciszek Sapieha, koniuszy w. x. Lit. Która to takowa prezenta, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podana, iest do akt xiąg grodzkich woiewodztwa Brzeskiego przyięta y zapisana.

1691 г.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 2767—2768.

71. Фундушова запись князя Карла Радивиля Голешовской церкви во имя св. Михаила и сс. Бориса и Глѣба.

Князь Карль Станиславъ Радивиль, подканцлеръ в. кн. Литовскаго, замѣтивъ въ своихъ крестьянахъ села Голешова наклонность къ православію, тѣмъ болѣе, что они, по недостатку собственной церкви, очень часто посѣщаютъ прилежащіе монастыри и православныя церкви, построилъ въ селѣ Голешовѣ церковь во имя св. Михаила и святыхъ русскихъ князей Бориса и Глѣба. Этой церкви онъ записалъ двѣ увологи земли въ селѣ Голешовѣ, съ прибавками, садами и сѣнокосами. Къ Голешовскому приходу должны принадлежать села Голешовъ и Данцы, а настоящій приходскій священникъ, какъ и всѣ преемники его, состоя въ вѣдомствѣ римской церкви, должны исполнять всѣ обязанности и платить подати рѣчи посполитой.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt dziewiątego, miesiąca Maia dwudziestego wtorego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, aktami starościnskimi y przede

mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu wielebny imść xiądz Leon Snitka, paroch cerkwi Holeszowskiej,

fundusz i. o. xięcia imci Karola Stanisława Radziwiła, podkomorzego w. x. Lit., plebanii cerkwi Holeszowskiej służący, ad akta podał, który wpisując do księgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Karol Stanisław Radziwił, xiąże na Ołyce, Nieswiżu y Klecku, hrabia na Szydłowcu, Mirze, Krożach y Białey, podkanclerzy w. x. Lit. Przemyski, Człuchowski, Krzyczewski, Kamieniecki, Owłuczycycki, Ostroski, Niżynski, etc. starosta. Oznajmujemy tym listem funduszowym każdemu, komu o tym wiedzieć należy, iż postrzegając maius gloriae Dei y zbawienia dusz w poddanych naszych emolumentum, umysliliśmy kazać pobudować cerkiew w Holeszowie, cavendo imminens schyzmy malum w ludziach wsi pomienionej, z której, ob defectum cerkwie swoiey, poddani znaczną do postronnych manastyrzow y cerkwi sizmatyckich roschodzili się frequencyą. Która Holeszowska cerkiew, ponieważ iuż pod tytułem Michała świętego y śś. Hleba y Borysa, kniazów ruskich, erigitur, za rozkazaniem naszym, tedy providendo większey przed Bogiem zasłudze naszej, et omnino primaria conditione do tey fun-

dacyi requisita w. o. Maxyma Sakowicza, prezentowanego od nas wielmożnemu imci xiędzu Leonowi Załęskiemu, episkopowi Włodzimierskiemu y Brzeskiemu, y innych na potym których kolwiek my sami, albo successorowie nasi prezentować będą, osadzamy przy tey cerkwi na włokach dwóch gruntu we wsi Holeszowie, ze wszystkiemi do pomienionych włok przymiarkami, ogrodami y sianożęciami, do której parafiey Holeszowskiej ma należeć respektem nabożeństwa wieś Holeszów y Dance. Przy tey zaś cerkwi osadzony prezbyter powinnościom y podatkom rzeczy pospolitey, iako inni będący pod posłuszeństwem kościoła świętego rzymskiego, ma dosyć uczynić y za nas Pana Boga zawsze błagać. Dan w Białey, dnia pierwszego Nowembra, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt pierwszego. U tego funduszu pieczęć Radziwiłowska wyciśniona duża y i. o. podpis aktora takowy: Karol Stanisław xiąże Radziwił, podkanclerzy w. x. Lit. Który to takowy fundusz, przez wyżwyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, de verbo ad verbum iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęty y wpisany.

1686 г.

Изъ книги за 1684—1686 годы, стр. 1759—1760.

72. Универсалъ гетмана Сапѣги войскамъ, служащій въ охраненію духовныхъ греко-унитскихъ имѣній.

Казиміръ Янъ Сапѣга, вел. гетманъ в. кн. Литовскаго, припоминая постановленія, что дома съ земляни церковныхъ приходовъ, которые не имѣютъ своихъ крестьянъ, наравнѣ съ шляхетскими дворами свободны отъ военнаго постоя, выдаетъ свой строгій универсалъ, приказывая подчиненному себѣ войску, чтобы оно въ домахъ приходскихъ священниковъ не требовало себѣ постоя, никакихъ провіантовъ и подводъ. Русскіе священники Брестской епархіи, состоящіе въ униі, должны быть свободны отъ всякихъ военныхъ повинностей; смертная казнь угрожаетъ нарушителямъ настоящаго универсала.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого, тысеча шестьсотъ осьмьдесятъ шостого, мѣсеца Февраля семнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ,

передо мною Яномъ Берлевскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившійся очевидно въ Богу превелебный его милость отецъ Сопоцко, про-

топопа Берестейскій, универсалъ ясневельможного его милости пана гетмана великого великого князства Литовского, на охорону добръ духовныхъ выданный, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подаль, въ тыя слова писанный: Kazimierz Jan Sapieha, hrabia na Bychowie, Zasławiu y Dombrownie, woiewoda Wilenski, hetman wielki w. x. Lit., wszystkiemu in genere rycerstwu, konnemu y pieszemu, polskiego y cudzoziemskiego zaciągu woysk w. x. Lit. Po zaleceniu chęci moich, nie tylko inhaerendo tot constitutionibus, które domy z grunty cerkiewnych plebanii, które poddanych swoich nie mają, tak w dobrach szlacheckich, iako y królewskich będące, wrownie z szlacheckimi dworami ab onere militari excypowały, ale też per observantiam chwały Bożej y charakteru kapłanskiego, wydaię ten mój surowy uniwersał, serio upominaiąc, abyście wasza mość w plebaniach cerkiewnych noclegów, pokarmów, stanowisk odprawować, chlebow zimowych brać, ugody stacji, podwod, prowiantów wymagać od drugich gospod, kiedy chorągiew pocuie, żadnemu przypisować, ani żadney exactiey, iako pod-

czas teraznieyszego do obozu ciagnienia, tak y szczęśliwego prowrócenia, tych dobr infestować y aggrawować nie ważyli się, a mianowicie, w dobrach oyców swieszczenników prezbiterów ruskich; w dieceziei Brzeskiej będących unitów, bez żadnych poddanych, ieno w swych własnych domach reziduiących, aby od tych wszystkich exactii wolne były mieć chęć; y iеsliby tam kto miał mieć consistencyą zimową, albo chleb brać, tedy aby in instanti za pokazaniem tego uniwersału ustąpił z tych dobr, żadney rzeczy nie wymagaiąc, pod surowym na gardle karaniem, nieomylnie, bez wszelkiej odwołki y miłosierdzia in contravenientes u sądu mego za doyściem skargi extendet, a chociaby kto przeciwnego temu uniwersałowi z cancellariey moiey otrzymał aliquo errore, tedy to annihiluię y casuię. Dan w Wilnie, dnia siódmego Aprilia, tysiąc sześćset ósmdziesiąt szóstego. У того универсалу при печати подписъ руки тыми словы: Kazimierz Sapieha, woiewoda Wilenski, hetman w. x. Lit. Который же тотъ универсалъ, черезъ особу верху помененую ку актикованью поданный, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанный.

1686 г.

Изъ книги за 1684—1686 годы, стр. 1827—1829.

73. Фундушова запись на Непельскую церковь Адама Скашевскаго, стольника Закрочимскаго.

Адамъ Скашевскій, стольникъ Закрочимскій, имѣя въ виду, что при церкви въ его имѣнїи Непляхъ нѣтъ постоянного священника, отчего останавливается богослуженіе, и устраниая это неудобство, назначаетъ при этой церкви, «въ униі состоящей», постоянного священника, и записываетъ ему и его потомкамъ три уволокн земли въ своемъ имѣнїи Непляхъ, съ принадлежащими къ нимъ сѣнокосами.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ шостого, мѣсяца Юня чотырнадцатого дня.

На рочкахъ судовыхъ кгродскихъ Берестейскихъ Юневыхъ, передъ нами

Яномъ Беклевскимъ, подстаростимъ, Еримъ Шуйскимъ, чешникомъ и судьей, и Яномъ Манчакомъ, подстолимъ Мозырскимъ, писаромъ, врадниками судовыми кгродскими воеводства Берестейского, постановившисе очевисто у

суду его милость панъ Адамъ Скашевскій, стольникъ Закрочимскій, листъ свой добровольный, вѣчистый, фундушовый записъ, на речъ въ немъ нижей выражоную даный и служащій священникомъ при церкви Непельской, теперь и на потомъ застаючимъ, призналъ и ку записанью до книгъ гродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный: Ja Adam Skaszewski, stolnik Zakroczymski, obywatel woiewodztwa Brzeskiego, czynię wiadomo tym moim listem dobrowolnym, wieczystym, funduszowym, legacyinym zapisem, komu by o tym, teraz y na potym będącego wieku ludziom, wiedzieć należało, iż co ia, mając w majątności moiey Neplach, dobrach, w woiewodztwie Brzeskim leżących, cerkiew, która do tych czas pusta, bez przytomnego swieszczenika zostawała, przez co chwały Bożey działa się uyma, zaczym ia, opatruiąc tak, ażeby z naylepszą chwałą Bożą, iako y s pożytkiem duszy mey bydz mogło, y aby iuż odtąd nie pustowała ta cerkiew moia Nepelska, ale zawsze w niey bydz mogło odprawowane nabożeństwo, tedy ia Skaszewski, dla pomnożenia chwały Bożey, z dobrej woli moiey, odłączywszy od majątności moiey wieczystey, nazwaney Nepel, w woiewodztwie Brzeskim leżacey, włok trzy, nazwane: iedną w Mardarowiczach Onackową włokę u brodu, drugą włokę na Kuzawce Pawełkowską, trzecią włokę Ołodowską na Kucie od granice Krzeycewskiej, do tych włok nadatek na Mardorowiczach Tychonowską na beczek dwie. Do tych włok sianożęci, iako bywały do nich zdawna należące, kędy ia naznaczam ze wszystkimi przynależnościami wiecznemi czasy na cerkiew moią Nepelską, zapisuię y tym zapisem moim daię, daruię y leguię. Na których włokach moich wyżey pomienionych swieszczenika religiey greckiey, w uniey świętey zostaiącego, którego iegomość xiądz episkop Włodzi-

mirski y Brzeski, za wolą moią y successorów moich, naznaczyć teraz y potym będzie raczył, ia Skaszewski posiedlić, pobudować y zapomoc nam według przemożenia mego y aparaty cerkiewne sporządzić, do odprawowania nabożestwa. Który to swieszczenik, od iegomościa episkopa Włodzimierskiego y Brzeskiego naznaczony, a przeze mnie pobudowany y zapomóżonym, przy cerkwie mieszkaiąc, tak on sam, iako y po nim następcy iego drudzy swieszczenicy, którzy by na parafiey moiey Nepelskiej zostawać będą wiecznemi czasy, według kanonów swoich nabożestwa odprawować, nigdzie się nie absentować od cerkwi swoiey Nepelskiej powinni będą; także za dusze modły czynić y mszy święte czytane, iedną w každy tydzień, wiecznie odprawować maią y powinni będą. A ia iuż sam, a po mnie successorowie moi, y każdy dzierzawca tey majątności Nepel, żadney przeszkody w tych włokach, ode mnie na cerkiew zapisanych y legowanych, czynić nie mam y niepowinien będę, pod zaręką trzech tysięcy złotych polskich. O którą zarękę y niedotrzymanie którego punktu daię wolność pomienionym swieszczenikom przy cerkwi Nepelskiej, teraz y na potym zostaiącym, pozwać mnie y successorów moich y każdego dzierzącego tych Nepel do wszelakiego sądu y prawa. A po zapłaceniu zaręki by y kilka kroc, przecie ten moy wieczysty zapis przy zupełney mocy y wiecznie trwać ma aż do dosić (uczynienia) onemu we wszystkim. I na to ia, Adam Skaszewski, stolnik Zakroczymski, daię ten moy wieczysty zapis, z podpisem ręki mey własney y z podpisami rąk ichmość panow przyacioł moich, ode mnie ustnie y oczewistą uproszonych, niżey na podpisie rąk ichmościów wyrażonych, którzy ichmość, na proźbę moią ustną uczyniwszy, ręce swe podpisać raczyli. Pisan w Neplach, roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdziesiąt szóstego, miesiąca Marca siedmnastego

dnia. У того листу добровольного вѣ-
чистого фундушового запису подписи
рукъ тыми словы: Adam Skaszewski,
stolnik Zakroczymski, ręką swoją. Ustnie
proszony pieczętarz do tego zapisu od
iegomościа pana stolnika Zakroczymskie-
go, podpisuję się, Henryk Rayski z Ray-
ska, czesznik Połocki; ustnie proszony
pieczętarz od imścia pana stolnika Za-

kroczymskiego, do tego zapisu podpisuję
się: Paweł Jan Wierzbicki mр.; iako
pieczętarz do tego zapisu funduszowego
podpisuję: Jan Buchowiecki mр. Кото-
рый же то листъ добровольный, фун-
душовый записъ, черезъ особу верху-
помененую признаный, есть до книгъ
кгородскихъ Берестейскихъ принятъ и
записанъ.

1689 г.

Изъ книги за 1690—1692 годы, стр. 201—203.

**74. Листъ короля Яна III въ Виленскому каштеляну и администратору
Кобринской экономіи Іосифу Служей.**

Епископъ Владимірскій Залескій жалуется королю Яну третьему на войта, бургомистровъ и ратмановъ и во-
обще на всѣхъ мѣщанъ Кобринскихъ о томъ, что они, отступая отъ греко-унитскаго исповѣданія, остав-
ляютъ греко-унитскія церкви и обращаются съ своими требамъ въ православный монастырь въ Лепесахъ и
устраиваютъ себѣ особыя кладбища вопреки королевскимъ опредѣленіямъ и комиссарскому листу. На этомъ
основаніи король Янъ III повелѣваетъ администратору Кобринской экономіи употребить съ своей сто-
роны всѣ усилія для приведенія непослушныхъ къ повиновенію, тѣмъ болѣе, что они вслѣдствіе затре-
бованія епископомъ отъ нихъ десятины для Спасской церкви, не только не дали ея, но еще осмѣлились
дѣлать епископу разныя угрозы. ●

Лѣта отъ нароженья Сына Божого
тысеча шестьсотъ девятьдесятого, мѣ-
сеца Генваря пятого дня.

На рочкахъ судовыхъ кгородскихъ Бе-
рестейскихъ, передъ нами Яномъ Бен-
клевскимъ, подстаростимъ, Еримъ Шуй-
скимъ, чешникомъ, судьей, и Яномъ
Манчакомъ, подстолимъ Мозырскимъ,
писаромъ, врадниками судовыми кгород-
скими Берестейскими, постановивши се
очевисто у суду въ Богу превелебный
его милость ксендзь Прокопиушь подѣ-
официаль діецезіей реліей кгрецкое
закону святого Базилего тотъ листъ
его королевское милости, на речъ въ
немъ выражоную, ку артикованью до
книгъ кгородскихъ Берестейскихъ по-
далъ, въ тые слова писаный: Jan trze-
ci, z Bożey łaski, król Polski, etc. Wiel-
możnemu Jozephowi Służce, kasztelanowi
Wilenskiemu, hetmanowi polnemu wiel-
kiego xięstwa Litewskiego, administrato-

rowi oekonomiey naszej Kobyrynskiej,
uprzejmie nam miłemu, łaskę naszą kró-
lewską. Wielmożny uprzejmie nam mi-
ły! Zaniesiona nam iest żaloszna kwery-
monia wielebnego Zaleskiego, episkopa
Włodzimierskiego y Brzeskiego, archiman-
dryty Kobyrynskiego, na urodzonego woy-
ta y sławetnych burmistrzów, rayców y
wszystko pospółstwo miasta naszego Ko-
brynia o to, iż pomienieni mieszczanie,
opuściwszy starożytne fundacye święto-
bliwych antecessorow naszych w mieście
Kobyryniu, a w iedności świętey z ko-
ściołem Rzymskim zostaiące cerkwie,
gdzie przodkowie ich ab immemorabili
tempore wszelkich obrzędów duchownych
y sakramentów świętych zażywali, teraz
iako a fide apostatare nie przestaią tak
swawolnie sobie kopiszczą za miastem y
po ogrodach sposobem pogańskim, pomi-
nowszy poświęcone na to cmentarze y
cerkwie Boże, wymyslili y tam ciała zmar-

łych przeciwko dekretom najjaśniejszych antecessorów naszych y naszym confirmatiom y listom zaręcznym commissarskim, iako też przeciwko dekretom woytowskiemu y administratorskiemu wielmożnego niegdy Wołowicza, starosty Żmudzkiego, licentiose chowaią, do tegoż miasta Kobrynia, do monastera w Lepiosach, bez consensu naszego zbudowanego, schizmatyckiego, w dobrach szlacheckich będącego, iako z magistratu celnieysi, tak y lud pospolity y ze wsiów oeconomicznych po wszelkie sakramenta y obrzędy duchowne z tym przykładem chodzą, przez co dzieie się wielka uymachwały Bożey, zniszczenie starożytnych cerkwi y zubożenie kapłanow, przy cerkwiach oeconomicznych będących; o co gdy pomieniony wielbny episkop, iako czuły pasterz tychże mieszczan opponuiąc się penes rigorem dekretom upominał, także, gdy o dziesięcinę, z gruntów mieyskich do manasteru Świętego Spasa należących requirował, miasto satisfactey y uspokoienia, zelżywe honorowi y na zdrowie poniosł przegrozki. Takowey przeto swawoli mature zabiegaiąc, aby y domy

Boże uszczerbku nie ponosiły y dekreta wzruszone nie były, żądamy uprzejmości waszey, abyś eam licentiam y nieposłuszeństwo zwierzchności pasterskiej mieszczan Kobrynskich compescere nie poniechał, refragarios prawom y dekretom pro parte wielebnego episkopa pomienionego ferowanym, winami w tychże dekretach opisanemi, uprzejmość wasza, karał nie wątpiac, że uprzejmość wasza immunitati iurium ecclesiasticorum na requisitią pomienionego wielebnego episkopa cauere, subuenire reputabis u siebie pro officio. Łaskę naszą królewską uprzejmości waszey ofiarujemy. Dan w zamku Żółkiewskim, dnia dwudziestego osmego miesiąca Listopada, roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdziesiąt dziewiątego, panowania naszego piętnastego. У того листу при печати притисненой подпись руки тыми словами: Jan król. Который же тотъ листъ его королевское милости, черезъ особу верхупомененую ку антикованью поданный, есть до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ принятый и уписанный.

1693 г.

Изъ книги за 1751—1754 годы, стр. 403—404.

75. Освобождение корчмы, принадлежащей Малецкой церкви, отъ подати капщизны.

Изабелла Ляцкая Ходкевичова, супруга старосты Мозырского, приказываетъ Бзуденскимъ арендаторамъ и подстаростинь, чтобы они съ корчмы, принадлежащей Малецкой церкви, не взимали пошлны отъ пива, водки и меду, такъ какъ она, Ходкевичова, жертвуетъ съ этой же корчмы ежегодно пять злотыхъ на свѣчи предъ иконою Пресвятой Дѣвы Богородицы въ Малецкой церкви.

Roku tysiąc siedmset piędziesiątego wtórego, miesiąca Julii dwudziestego pierwszego dnia.

Na urządzie ikmci surrogatorskim grodzkim Brzeskim, przede mną Marcinem Matuszewiczem, stolnikiem y sur-

rogatorem grodzkim Brzeskim, compars personaliter w Bogu wielebny imść xiądz Paweł Oleszkiewicz, prezbiter cerkwi Maleckiej, libertacią od płacenia kapszczyzny z karczmy cerkiewney należącey, antecessorom swoim dana, ad ac-

ta podał, którą wpisując w księgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Izabella Lacka Chodkiewiczowa Mozyrska, Błudeńska starościna, ichmościom pp. dzierżawcom Błudeńskim, tak też pp. podstarościm y na potym będącym. Chcę mieć po waszeciach, abyście waszec z karczmy cerkiewney, na cerkiewnym placu stojącej, kapszczyzny od gospodarza w karczmie mieszkającego od piwa, gorzałki y miodu nie brali, gdymże ia to na świecy przed obraz Nayświętszey Panny Maleckiey ofiarowała złotych pięć, które złotych pięć z tey że karczmy co

roku to ma dochodzić na cerkiew Malecką od dzierżących starostwo Błudzieńskie. Na co, do dalszey woli moiey, ten mój list daię. Pisan w Błudniu, dnia trzeciego Oktobra, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt trzeciego. U tey libertacji, podpis ręki samey aktorki temi wyraża się słowy: Chodkiewiczowa starościna Mozyrska. Która to takowa libertacya, za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg surrogatorskich grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1695 г.

Изъ книги за 1700—1701 годы, стр. 2413—2415.

76. Привилегія короля Яна III, служащая Пинскимъ и Туровскимъ епископамъ на взиманіе коляды.

Король Янъ III даетъ привилегію епископамъ Пинскимъ и Туровскимъ, состоящимъ въ униі, въ праздники Рождества Христова и свѣтлаго Воскресенія, также при торжественныхъ вѣздахъ въ кафедру, взимать съ мѣщанъ Пинска и Турова коляду. Такъ какъ древній обычай подносить коляду епископамъ началъ выводиться и приходитъ въ забвеніе, то король приказываетъ мѣщанамъ, чтобы они, какъ нынѣшнему владыкѣ, такъ и его преемникамъ, не отказывали въ поднесеніи коляды въ знакъ благодарности и надлежащей починности.

Roku Pańskiego tysiącznego siedemsetnego pierwszego, miesiąca Augusta dziesiątego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim y aktami starościnskimi, przede mną Janem Beklewskim, podstarościm Brzeskim, postanowiwszy się oczewisto ip. Mikołaj Korbus, ekonom y sługa iaśnie wielmożnego imci xiędza Żółkiewskiego, episkopa Pińskiego y Turowskiego, list ikmci na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał w te słowa pisany: Jan trzeci z Bożey łaski król Polski, etc. Sławetnym burmistrzom, woytom, raycom, ławnikom y całemu pospólstwu, tudzież kahałom miast naszych Pińskiego y Turowskiego, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wiernie nam mili! Stosując się do praw od nayiaśniejszych ante-

cessorów naszych, królów polskich, wielebnym Pińskim y Turowskim episkopom, w iedności świętey z kościołem rzymskim katolickim zostaiącym, miłościwie nadanych y od nas łaskawie we wszystkich punktach y artykułach utwierdzonych, ponieważ przy uroczystych świętach Narodzenia y Zmartwychwstania Pańskiego, tudzież wiazdach publicznych do katedry tychże wielebnych episkopów wierności ww. y przodkowie ich przy należyтым uszanowaniu zwykliście byli y powinni iesteście włóczębnym, alias koleďą, według dostoięnstwa duchownego, obsyłać; tedy, że się ten zwyczaj przez ten czas w zaniedbanie y ociętość iakaś obrócił, mieć chcemy po wierności waszych y serio przykazujemy, ażebyście tak ninieyszemu wielebnemu władcy Pińskiemu y Turowskiemu, iako też y na

potym będącym, dawnego zwyczaju y pobożności przeciw pasterzom swoim w ofiarowaniu przyzwoitey kolędy y wdzięczności nie ubliżali, ale się przy zwykłym posłuszeństwie iak najlepiej świadczyli. Uczynicie to wierności wasze dla łaski naszej y swoiey ku nam powinności. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego osmego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysięcznego sześćsetnego dziewiędziesiąt piątego, panowania naszego dwu-

dziesiątego pierwszego roku. U tego listu przywiliynego przy pieczęci przyciśnionej podpis ręki ikmci temi słowy: Jan król. Drugi podpis sekretarza y pisarza ikmci temi słowy: Woyciech Stanisław Chrościński, ikmci sekretarz y pisarz mp. Któryż to tedy list ikmci, przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęty y zapisany.

1695 r.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 259—260.

77. Фундушова запись на Луковецкую церковь во имя Воздвижения честнаго Креста.

Князь Карль Станислав Радивиль, подканцлеръ в. кн. Литовскаго, построивъ новую церковь во имя Воздвижения честнаго Креста для христіанъ греко-унитскаго вѣроисповѣданія въ селѣ Луковцахъ, и учредивъ новый приходъ, записываетъ на содержаніе мѣстнаго священника въ вышеупомянутомъ селѣ полторы уволокъ земли въ трехъ участкахъ, съ увольненіемъ его отъ всякихъ дворскихъ податей, за исключеніемъ однакожъ повинности подданства рѣчи посполитой. Къ этому новому приходу присовокупляетъ кн. Радивиль иль Теревельскаго прихода своихъ три деревни, т. е. Ситникъ, Луковцы и Вергули, потому что тамошніе крестьяне, по причинѣ большаго разстоянія и болотистой дороги, не могутъ посѣщать Теревельской церкви. При той же церкви кн. Радивиль учреждаетъ ярмарку въ день русскаго праздника Воздвиженія ч. Креста, въ который дозволяется его подданнымъ и чужимъ людямъ привозить медъ, водку, пиво и др. товары, шинковать и продавать безъ всякихъ препятствій со стороны тамошнихъ евреевъ арендаторовъ. Это дозволеніе, для заочиниванія народа, должно продолжаться въ теченіи трехъ лѣтъ. Затѣмъ, такъ какъ во всей Бѣльскаго волости существуетъ древній обычай, что крестьянамъ дозволяется два раза въ годъ варить *братское* пиво, то и кн. Радивиль позволяетъ этимъ тремъ селамъ къ свѣтлому Воскресенію и *Святкамъ* дѣлать *семп-ку*, однакоже не больше двухъ бочекъ солоду торговой мѣры; уплативъ *котлозое* и обьявленную арендную подать, они имѣютъ право приготовленное ими пиво пить въ теченіи трехъ дней.

Roku tysiąc siedemset sześćdziesiątego, miesiąca Decembra piątego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościnskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim wojewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu wielebny imci xiądz Bazyli Snitka, prezbiter cerkwi Łukowieckiey, fundusz iaśnie oświeconego xięcia iegomości Karola Stanisława Radziwiła, podkanclerzego w. x. Lit. cerkwi Łukowieckiey y prezbiterowi tamiecznemu służący, ad acta podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Karol Stanisław Ra-

dziwił, xiąże na Ołyce, Nieswieżu, Słucku, Kopylu y Klecku, hrabia na Mirze, Szydłowcu, Krożach y Białey, podkanclerz w. x. Lit. Przemyski, Człuchowski, Choynicki, Krzyczewski, Kamieniecki, Owłuczycycki, Ostrski, Niżynski etc. starosta. Wszem w obec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć będzie należało, teraz y na potym będącym ludziom, oznaymujemy tym listem, funduszem naszym, iż zakładając za nayszy y najmocniejszy fundament szczęścia naszego augmentum honoru Boskiego na każdym mieyscu, a osobliwie w dobrach, nam z osobliwey iego providencii danych, erygowaliśmy de nova ra-

dice cerkiew, pod tytułem ś. Krzyża podwyższenia, dla ludzi ritus graeci unitorum, we wsi Łukowiczach, do hrabstwa naszego Bialskiego należący, w której aby ustawiczny prezbiter dla administrowania sakramentów był, na sustentacją onego, umyśliliśmy nadać gruntu włok półtory; iakoż tym listem funduszem naszym dajemy terazniejszemu wielebnemu księdzu Maximianowi Ihnatowskiemu, od nas praesentę mającemu, y successorom iego, od nas lub successorow naszych praesentę mającym, a in unione s. romanae ecclesiae zostającym, wiecznemi czasy gruntu włok półtory we trzech poletkach, we wsi Łukowcach leżącego, to iest, włoka zaraz od wsi samey Łukowcow, na której y cerkiew stoi, a pół włoczek od granicy wsi Sitnika. Które to półtory włoki pomieniony prezbiter y successorowie iego z ogrodami, sianożęciami, zaroślami y ze wszystkimi do nich zdawna przynależnościami powinni będą trzymać, y z onych wszelakie sobie pożytki wynajdować bez żadney do skarbu naszego pensyi, salvo iednak onere poddaństwa rzeczy pospolitey. Do teyże cerkwi odłączamy od parafii Terebelskiej trzy wsi, w hrabstwie naszym Bialskim będące, to iest Sitnik, Łukowce y Wergule dla tych przyczyn, iż dla odległości mieysca y błotney przeprawy ludzie tameczni na nabożeństwie w cerkwi Terebelskiej bywać nie mogli, y potym tak wielu ich samych bez sakramentów a dzieci bez chrztu z tego świata schodziło. Którzy to poddani nasi, w tych trzech wsiach mieszkający, nie mają kogo inszego za plebana y pasterza swego uznawać, tylko księdza prezbitera Łukowieckiego y successorów iego, tam chrzcząc się, śluby biorąc, spowiadając się y do inszych sakramentów uczęszczając. Przy teyże cerkwi na święto ruskie Podwyższenia ś. Krzyża pozwalamy na dzień ieden iarmark, na który wolno będzie tak naszym poddanym, iako y obcym lu-

dziom, miody, gorzałki, piwa y insze różne towary przywozić, szynkować y przedawać, bez żadney exakcii od żydów, arendarzów tamecznych; a ta libertacia, dla zachęcenia ludzi, ma mieć swój walor do lat trzech od daty terazniejszego funduszu. A że po całej włości naszej Bialskiej ten zwyczaj dawny się znajduie, iż dwa razy do roku wolno poddanym naszym piwo brackie robić; tedy my y tym trzem wsiom naszym pozwalamy na Wielkanoc y Świątki mieć zsypkę, nie więcej iednak nad beczek dwie słodu miary targowey, w które to święta, zapłaciwszy kotłowe y zwyczajną pensyą do arendy, wolne będą mieć trzy dni piwo zrobione między sobą pić, nie daley nad naznaczone dni sobie nie pozwalając. Który to fundusz, od nas uczyniony, dla lepszey wiary ręką własną podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. W Białey, dnia dwudziestego pierwszego Aprilis, roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt piątego. U tego funduszu przy pieczęci przycisnioney podpis xiążęci Radziwiłowski temi słowy: Karol Stanisław xiąże Radziwił, podkanclerzy w. x. Lit.; a poniżej pieczęci y podpisu w tym funduszu expressia z podpisami rąk takowa: Ten świątobliwej intencii iaśnie oświeconego xiążęcia iegomościa Karola Stanisława Radziwiła, podkanclerza w. x. Lit. fundusz, z powinnemi od całej iedności świętey modłów niegodnych obligaciami acceptuiąc, do xiąg konsystorza naszego katedry Brzeskiej wpisać, ingrossować y ekstraktem wydać powagą naszą pasterską rozkazuiemy. Pisan anno millesimo sexcentesimo nonagesimo quinto, die vigesima secunda Iunii podług nowego. X. Leon Szkibic Załęski, metropolita obrany wszystkiej Rusi, Włodzimirski Brzeski episkop ręką swą mp. Ten fundusz podczas wizyty generalney dyecezii Brzeskiej do xiąg wizytatorskich anno millesimo sepsingentisimo quinquagesimo

nono, die vigesima quinta Mai co do
słowa wpisałem y ingrossowałem X. An-
toni Grudziński, aktow wizytatorskich pi-
sarz, mp. Który to takowy fundusz, przez
wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu
podany, de verbo ad verbum iest do
xiąg grodzkich Brzeskich przyjęty y wpi-
sany.

1696 r.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 727—728.

78. **Право на приходъ и фундушова запись на церковь Покрова Пресвя-
той Богородицы въ селѣ Прилукахъ.**

Янъ Михаилъ Мыслиховскій, вмѣстѣ съ супругою своею Викторією, для приумноженія хвалы Божіей и
вслѣдствіе отдѣленія неучитовъ, передають священнику Лаврентію Яцевичу право на приходъ при церкви въ
Брестскомъ ключѣ, въ селѣ Прилукахъ, построенной во имя Покрова Пресвятой Богородицы. Совершан
божью службу по обряду греческаго исповѣданія, новоизбранный священникъ получаетъ въ Прилукахъ
уволюку земли, подъ названіемъ Грицейковскую, и четверть уволюки Садковской.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt
pierwszego, miesiąca Julii osmego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzesc-
kim, przed aktami starościnskiemi, prze-
de mną Karolem Wieszczyckim, pod-
stolim y podstarościm sądowym grodz-
kim wojewodztwa Brzeskiego, compa-
rens personaliter w Bogu wielebny imść
xiądz Hrehory Zwarzycki, prezbiter cer-
kwi Przyłuckiey, prezentę Laurentemu
Jacewiczowi na plebanią Przyłucką od
w. i. pp. Myśliszowskich, dzierżawcow
klucza Rzeczyckiego, daną y służącą ad
acta podał, którą wpisuiąc w xięgi de
verbo ad verbum tak się w sobie ma:
Jan Michał Myśliszowski, chorąży Czer-
nichowski, y ia Wiktorya Myśliszowska,
dzierżawce klucza Rzeczyckiego, erygu-
iąc we wsi krolewskiej Przyłukach cer-
kiew sub nomine Panny Przenayświęt-
szej protekcyey, po rusku Pokrowy, za
consensem panowania niezwyciężonego
najaśnieyszego króla imść pana naszego
miłościwego Jana trzeciego, mieysc świę-
tych erekтора y proteктора, pod subskryp-
cyą w. imci pana Miączyńskiego, pod-
skarbiego nadwornego ikmci pana na-
szego miłościwego, która uchwała za
konsensem najjaśnieyszego króla imci,

pana naszego miłościwego, zdała się nam
za rzecz słuszną na podwyszenie chwa-
ły Bozkiey y od dyzuniey separacyą.
My Myśliszowscy uważywszy sobie bydź
zgodnego y podufałego, którego w dzier-
żawie naszej klucza Rzeczyckiego, Law-
rentego Jacewicza do stanu kapłańskie-
go visceri omni, iuxta ritum graecum
w wojewodztwie Brzesckim do tey no-
wey erekcyi roku tysiąc sześćset dzie-
więdziesiąt szostego, dnia trzynastego
Aprilis, za konsensem króla imci pana
naszego miłościwego do administracyi sa-
kramentów iaśnie w-mu w Bogu prze-
wielebnemu imść xiędzu metropolicie ca-
łej Rusi Leonowi z Skoticz Załenskie-
mu, iako do iuryzdykcyi należącego re-
komenduiemy, z władzy króla imci pa-
na naszego miłościwego, zlecaiąc onemu
włokę we wsi Przyłuku nazwaną Hry-
ceykovską y cwierć Sадkovską cum
omnibus attinentiis z polami, z łąkami,
z sianożęciami, ze wszystkiemi przyna-
leżnościami, konfirmuiąc rękoma nasze-
mi podpisuiemy. Pisan w Rzeczycy an-
no, mense et die ut supra. U tey pre-
zenty przy wyciśnionej pieczęci podpis
rąk temi słowy: Jan Michał Myśliszow-
ski, chorąży Czernichowski; Wiktorya

Myśliszowska, ch. c. a., Szuyski, chorąży wdztwa Brzeskiego. Która to takowa prezenta, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podana, ze wszelką w niey wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzesckich przyjeta y wpisana.

1696 г.

Изъ книги за 1779—1780 годы, стр. 21—22.

79. Фундушова запись на церковь въ Радваничахъ.

Каштелянъ Виленскій, гетманъ польный в. к. Литовскаго, Осипъ Вальтазаръ Служка, вмѣстѣ съ супругою своею Терезою изъ дома Корвиновъ, возстановляютъ фундушъ для церкви въ Радваничахъ, такъ какъ прежня фундушова запись на эту церковь сторуѣла. Они записываютъ этой церкви двѣ увологи земли въ разныхъ мѣстахъ, именно, одну цѣлую увологу, называемую Богушевскою, полувологи Фаливской и полувологи Бушовской, съ сѣнокосами и огородами, на слѣдующихъ условіяхъ: 1) священникъ этой церкви обязывается самъ покупать для церкви ладанъ, вино, просфоры и свѣчи; 2) служить еженедѣльно по середамъ за нихъ и ихъ наслѣдниковъ молебень, а за предковъ ихъ каждую пятницу и субботу обѣдню, съ соблюденіемъ всѣхъ церковныхъ обрядовъ; 3) всѣ преемники священника, до самыхъ позднихъ временъ, въ каждое воссресење должны служить обѣдню и непременно на славянскомъ языкѣ, по обрядамъ вѣры христіанской греческой, за нихъ и наслѣдниковъ ихъ; 4) священники должны наблюдать, чтобы дѣти были крещены, крестьяне не жили безбрачно и не умирали безъ исповѣди и причастія. Въ концѣ этой записи находится подтвержденіе ея княземъ Михаиломъ Чарторыйскимъ, канцлеромъ великаго княжества Литовскаго.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt dziewiątego, miesiąca Februaryi dwudziestego czwartego dnia.

Przed urzędem ikmci y aktami grodzkiemi wojewodztwa Brzeskiego, przede mną Tadeuszem Laskowskim, regentem tegoż wojewodztwa, comparendo personaliter wielebny w Bogu xiądz Eustachi Horaczko, paroch Radwanicki ritus graeco-uniti, fundusz cerkwi Radwanickiey służący, z opisaniem komornikowskim gruntów funduszowych, ad acta podał, którego tenor sequitur talis: Ponieważ fundusz dany od antecessorów naszych w majątności naszej Radwanickiey do cerkwi zgorzał; zaczym dla melioracyi chwały Bożej, my, iako kollatorowie tey cerkwi, daiemy, oznajmiając tym naszym dobrowolnym listem, fundacyinym zapisem, komu by o tym wiedzieć należało, albo czytając, albo słysząc, teraz y na potym będącego wieku ludziom, iako to wiary greckiey, iż my zobopolnie z żoną moją, spodziewający się łaski y miłosierdzia Bożego

od Pana Stworzyciela, według dawnego funduszu wydzieliliśmy oycowi Radwanickiemu włok dwie, Bohuszowską całą, Falowskiey włoki pół, Buszowskiey włoki pół z sianożęciami, nawozami y ogrodami, iako się te włoki zdawna z pomiary mieli y do tego dnia mają, a osobliwie przysiedlone, gdzie dom kapłański być ma we wsi naszej, nazywająca się Cerkiewna. A swieszczennik za to mieć ma w cerkwi ładan, wino y proskury y świece, w każdy tydzień za nastempców naszych co śrzođa molebien, za zmarłych przodków naszych co piątek y sobotę służbę Bożą za dusze ich odprawować będzie, przy wszelkim porządku apparatu kościelnego. Zaczym nastawszy swieszczennik po swieszczenniku iednak słowieńskim ięzykiem y w naypoznieszy wiek, a potym y następcy ich mają y powinni będą według obrządku wiary chrześciańskiej greckiey w każde święta uroczyste, w niedzielę, służbę Bożą odprawować, prosząc Pana Boga za króla iegomości, za rzeczpo-

spolita y rycerstwo ich, także y za nas samych, a po nas następców naszych, pókiśmy żywi, a po śmierci za duszę naszą powinni będą. Ku temu kapłani mają postrzegać, żeby dzieci chrzcili y sami poddani nasi bez szluby nie mieszkali, bez spowiedzi y bez kominii z tego świata nie schodzili. Co wiecznie stwierdziwszy nikomu władzy nie zostawujemy, tylko do tej cerkwi wielebnemu imci xiędzu archiepiskopowi Smoleńskiemu, metropolicie y władcy Brzeskiemu, niemniej y kapitule onych, a jeżeliby sukcesorowie nasi *), tedy imci xiądz władyka z kapituły swoiey tego dochodzić ma, a za doysciem tegoż, toż wiecznie y wiekopomnie my sami y po nas następcy nasze stwierdzić obiecuemy. Którą tę fundacyą na wieczne czasy stwierdzamy podpisem rękami naszymi y przyciśnieniem pieczęci. Dan w Terespolu, die octava Februarii, anno millesimo sexcentesimo nonagesimo sexto. U tego funduszu podpisy rąk iaśnie ww. aktorów przy wyciśnionej na laku czarnym herbowey pieczęci takowe: Józef Baltazar Służka, kasztelan Wileński, hetman pol. w. x. Lit. Teresa Korwinowna Służczyzna, kasztelanowa Wileńska, hetmanowa pol. w. x. Lit. A poniżej approbata przez iaśnie oświeconego xięcia iegomości Czartoryskiego, kanclerza wiel-

kiego xięstwa Lit. temi słowy: Po uczynionym pomierze gruntów w całej maiętności moiey Radwaniczach, przez użytego na to imci p. Józefa Pobiedzińskiego, komornika przysięgłego powiatu Oszmiańskiego, y po wydzieleniu przez niegoż dwóch włók gruntu według tego funduszu do plebanii Radwanickiey należącego, w różnych miejscach y różnemi uroczyszczami nazwanych leżącego, iako dostatecznie w tym inwentarzu iest przez tegoż imci p. komornika wyrażonym y opisanym, na proźbę terazniejszego imci xiędza Horaczki, prezbitera Radwanickiego, ten fundusz we wszystkich punktach y kondycjach stwierdzam y approbuę, reguluiąc ony względem dwóch włók gruntu funduszowego do tegoż inwentarza, w roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt wtorym, przez wspomnionego imci p. komornika uczynionego. Dat w Warszawie, roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt czwartego, miesiąca Sierpnia dziewiętnastego dnia. U tej approbaty podpis przy wyciśnionej na laku czerwonym herbowey pieczęci takowy: Michał xiąże Czartoryski, kanclerz wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Który to fundusz, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podany, iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Brzeskiego przyięty y wpisany.

1698 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 725—726.

80. Фондушова запись королевскихъ комиссаровъ на Прилуцкую церковь.

Ренальд Садовский, земский писарь Брестскаго воеводства, и Матвей Корвинъ Госевский, Могилевский городничий, королевские комиссары, имея въ виду, что во время генеральной ихъ комиссиі въ Брестской экономіи, въ Брестскомъ ключѣ, они нашли въ селѣ Прилуцкѣ, при тамошней цовопостроенной церкви, священника въ крайней бѣдности, безъ всякаго фондуша, который (священникъ) по этой причинѣ намѣренъ совѣсть покинуть церковь; а также, принимая во вниманіе, что съ отбытіемъ священника, Прилуцкіе прихожане будутъ умирать безъ исповѣди и безъ причастія св. таинъ, и знала, наконецъ, что за удовлетвореніемъ этихъ духовныхъ нуждъ тѣ не могутъ обращаться къ другимъ священникамъ—по причинѣ большихъ водъ, онц, комиссары, находить вполне справедливымъ надѣлать Прилуцкую церковь фондушемъ, т. е. одною уволовою съ четвертью земли, со всеми ея принадлежностями—лѣсами, сѣнокосами, рыбными довами и т. под. Настоящій священникъ Лаврентій Ядевичъ и всѣ его преемники должны пользоваться этимъ фондушемъ вѣчно и ничего не должны платить въ пользу казны.

Рoku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Julii osmego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościnskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim

*) Здѣсь пропускъ въ подлинникѣ.

y podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu, wielebny imść xiądz Hrehory Zwarzycycki, prezbiter cęrkwi Przyłuckiey, fundusz, od ww. i. pp. kommissarzów ikmci cęrkwi Przyłuckiey nadany y służący, ad acta podał, który wpisuiąc w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Renald Sadowski, pisarz ziemski woiewodztwa Brzeskiego, Mateusz Korwin Gosiewski, horodniczy Mohilowski, generalni ikmci kommissarze, oznaymujemy tym naszym listem commissarskim, iż my, za ziachaniem naszym na generalney commissyi we ekonomiey Brzeskiey, w kluczu Rzeczyckim, we wsi Przyłuku, na suplikę w tey wsi Przyłuka y swieszczennika tamecznego, którey przy nowozbudowaney cęrkwi zostaiąc bez żadnego gruntu, funduszem nadanego do cęrkwi Przyłuckiey, y chcąc opustoszałą cęrkiew zostawić, bez coby ubodzy poddani iego krolewskiey mści, pana naszego miłościwego, bez spowiedzi y sakramentów świętych umierać musieli, a dla odległości za wodami wielkimi do inszych cęrkiew (*); widząc rzecz słuszną w proźbie poddanstwa Przyłuckiego na fundusz do cęrkwi Przyłuckiey, z kąd by się mógł obecnie zostaiący swieszczennik przy chwale Bożey sakramenta święte administrować y wysustentować, na ten czas do dalszego respektu od ikmści, pana naszego miłość., nadaiemy włokę pustą, nazywaiącą Hrycowską, całą, y we włoce Paluchowicz Sadkowską ćwierć, wie-

cznemi czasy, nienarusznemi, ze wszystkiemi do tych pięciu ćwierci należącemi morgami, ogrodami, lasami, sianożęciami, popławnemi y błotnemi, z iazami, sadzawkami, iako się zdawna w swych miedzach y granicach mieli y zostawali, bez żadnego datku skarbowego ani hibernowego, a pogotowiu sielskich składek y powinności, wolnym ma zostawać, tak wielebny teraznieyszy oyciec Laurenty Jacewicz, iako też y successorowie, następcy onego, przy cęrkwi Przyłuckiey ni od kogo turbowani być nie mają, z wolnym wszelkim swobodnym pożytkiem sobie przywłaszczeniem y rozrobieniem gruntów zarosłych. Do czego się przy pieczęciach naszych rękoma podpisawszy, z kancelarii naszej wydać rozkazali. Pisan w Przyłuku, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt osmego, dnia dwudziestego Apryla. U tego funduszu, przy wyciśnionych dwóch pieczęciach, iedney kommissarskiey, a drugiey rewizorskiey, podpisy rąk w te słowa: Mathess Corvin Gosiewski, horodniczy Mohilowski, kommissarz ikmści, anno millesimo septingentesimo primo, die sexta Januarii niaśnieyszego króla imści generalny rewizor ikmści ekonomiy, takkoronnych, iako w. x. Lit., konsyliarz kamery skarbowey, Joachim Ploul. Który to takowy fundusz, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1699 г.

Изъ книги за 1700—1701 годы, стр. 1363—1366.

81. Право на приходъ Опольской церкви священнику Данилу Задеревичу.

Екатерина изъ Завержа, дочь Стеткевича, жена Оршанскаго подкоморія Контева, имѣя въ виду особенное по-
печение объ Опольской церкви и ея прихожанѣхъ Данила Задерича, Опольскаго настоятеля и Владимірскаго
протопопа, и желая его наградить за это усердіе и еще больше подвигнуть на дѣло благочестія, и чтобы
онъ всегда вспоминалъ въ молитвахъ души—ея супруга, ея самой и ея дѣтей,— утверждаетъ его самого
при Опольской церкви, до его смерти, а по смерти его, передаетъ свою презенту (право на приходъ) Гри-
горію Чарневичу.

Roku tysiąc siedemsetnego, miesiąca
Iulii trzydziestego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim y ak-
tami starościńskimi, y przede mną Ja-

(*) Въ подлинникѣ пропускъ.

nem Bęklewskim, podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto w Bogu wielbny ociec Daniel Zaderycz, protopopa Włodawski, prezbiter cerkwi Opolskiej, tę prezentę od wielmożney ieymość pani Katarzyny z Zawierza Stetkiewiczówny, podkomorzanki Orszańskiej, Kopciowej, kasztelanicy Brzeskiej, sobie daną y służącą, na rzecz w niey niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisana; Katarzyna z Zawierza Stetkiewiczówna, podkomorzanka Orszańska, Kopciowa, kasztelanicy Brzeska, oznajmuie komu by o tym wiedzieć należało, iż ia, mając w respekcie osobliwym pobożność y pilne staranie około tak cerkwi Opolskiej, iako y około dusz parafii sobie zleconey wielbnego oycy Daniela Zaderycza, plebana na ten czas Opolskiego, protopopa Włodawskiego, a chcąc tę iego wzajemnie łaską moją nagrodzić życziwość, a oraz pociągając do dalszey chwały Bożey, y aby tak duszy świętey pamięci dobrodzieia małżonka nie przepominał, iako też aby mnie y dziełek moich przed Bogiem miał na pamięci, y nie tylko iego samego przy cerkwi zachować deklaruję, ale też po długim życiu onego, wielbnego oycy Hrehorego Czarniewicza za własnego pasterza tey cerkwi przyjmuję, dając mu tę moją pre-

zentę dla lepszey wiary właśnie przewielebnego imci xiędza metropolity y u każdego sądu y prawa, tak przy bytności moiey w tych kraiach, iako też y podczas oddalenia się z tąd. Którey to prezenty nikt mocy nie będzie miał naruścić, osobliwie syn mój, zachowując sobie moje macierzyńskie błogosławieństwo. A tak dla lepszey wiary, wagi y pewności, ręką swą przy zwykłej podpisuję się pieczęci. Dat w Opolu, dnia dwudziestego wtorego Marca, roku tysiącsześćset dziewiędziesiąt dziewiątego. U tey prezenty, od wielmożney ieymość pani Katarzyny z Zawierza Stetkiewiczówny, podkomorzanki Orszańskiej, Kopciowej, kasztelanicy Brzeskiej, w Bogu przewielebnemu oycowi Danielowi Zaderyczowi, protopopie Włodawskiemu, prezbiterowi cerkwi Opolskiej daney y służącey, podpis ręki wielmożney pomienioney ieymości przy pieczęci sygnetowej przyciśnionej temi słowy: Katarzyna Stetkiewiczówna Kopciowa manu propria. Która to prezenta, przez osobę w wierzchu pomienioną, w Bogu wielbnemu imci oycu Danielowi Zaderewiczowi, protopopie Włodawskiemu, prezbiterowi cerkwi Opolskiej, służąca, przez ięgomosćcia samego podana, jest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1699 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 941—943.

82. Привилегія короля Августа II на постройку Ровненской церкви во имя Св. Троицы.

Король Август II разрешаетъ Павлу Сосновскому, майору королевской гвардіи, основать униатскую церковь во имя Св. Троицы въ своемъ имѣнии, въ селѣ Рокитнѣ, въ Кіевскомъ вѣдѣ, принадлежащемъ къ Брестской экономіи, — также утверждать навсегда двѣ убогои земли, записанныя этой церкви Сосновскимъ, — одну за священникомъ, другую за дячкомъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiątego wtorego, miesiąca Februarii dwudziestego siódmego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzes-

kim, przed aktami starościnskimi y przede mną Karolem z Wieszczyz Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim Brzeskim, comparendo

personaliter w Bogu wielebny o. Teodor Pierocki, prezbiter Rokitenski, przywilej, od ś. p. najjaśniejszego króla imci Augusta wtorego na erekcyę cerkwi Rokitenskiej dany y na rzecz w nim niżej wyrażoną sobie służący, ad acta podał, który wpisując de verbo ad verbum tak się w sobie ma: August wtory, z Bożey łaski król Polski etc. Oznajmujemy tym listem przywileiem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, iż gdy władzącym królestwami monarchom do gruntownego utrzymania korony nic sposobniejszego byź nie może, iako żeby w państwach, sobie od Boga powierzonych, cultus ac divina religio pomnożenie brała y osoby duchowne, za oddaniem się na usługę Bożką, mieysca wokacyey y powinności swoiey zgodne y przywzwoite otrzymywały; dla tego my, pamiętni będąc dobrodzieystw Bożkich, tudzież do prawdziwey intencji urodzonego Pawła Sosnowskiego, maiora gwardyi naszej nadworney, który w dzierżawie swoiey, to iest, we wsi Rokitney, w kluczu Kijowieckim, do ekonomii Brzeskiej należącym, cerkiew uniacką, pod tytułem ś. Trójcy, postawić y lokować umyślił, łaskawie się przychylając erekcyą y postawienie teyże cerkwi pozwoliliśmy, iakoż accedente consensu venerabilis metropolitae, episcopi Vlodimiriensis, illius loci ordinarii, pozwolamy terazniejszym listem naszym; także wlok dwie do pomienioney cerkwi, to iest: iedną na popa, a drugą na działka, z teyże dzierżawy urodzonego Sosnowskiego, fundatora, aplikować y na wieczne czasy w księgach autentycznych urzędowych zeznać pozwalamy, co do wiadomości wszystkim, komu należy, osobliwie tegoż pomienionego wielebnego metropolity episkopa Włodzimirskiego, ia-

ko tamtey dyecezyi ordynaryinego, przywodzić, mieć chcemy, aby nabożnych oyców, którzy przy cerkwi zostawać mają y tam swoje nabożestwo odprawować będą, przy terazniejszym przywileiu naszym conserwowali, przy wolnościach, prawach y nadaniu tym utrzymywali, prawa nasze królewskie, rzeczy pospolitey y kościoła świętego katolickiego nie naruszenie zachowując. Dat w Warszawie, dnia dwudziestego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćsetnego dziewiędziesiątego dziewiątego, p. n. wtorego. U tego przywileiu przy pieczęci w. x. Lit. podpis ręki najjaśniejszego króla imci y na drugiey stronie teyże pieczęci inscripcya temi słowy: Augustus rex. Erekcyę cerkwi we wsi Rokitney, klucza Kijowieckiego, ekonomii Brzeskiej. Na drugiey zaś stronie aktykacye wyrażają się takowe: Pro cancellariatu celsissimi Caroli Stanislai Radziwił, ducis in Ołyka, Nieswież, Słuck, Kopyl et Kleck, sacri romani imperii principis, comitis in Szydłowiec, Mir, Kroże et Biała, Premisliensis, Człuchoviensis. Camenecensis. Kriczeviensis. etc. etc. etc. capitanei, est in actis. Ten fundusz czyli przywilej cerkwi Rokitenskiej do xiąg wizytatorskich dyecezyi Brzeskiej generalnych podczas wizyty generalney, roku tysiąc siedmsetnego piędziesiątego dziewiątego die vigesima Magi ut novum, przyjąłem y pisałem de verbo ad verbum, X. Antoni Grudzinski, coadjutor Malecki, aktów wizytatorskich ieneralny pisarz, mp. Który to takowy przywilej erekcyi cerkwi Rokitenskiej, ze wszystką w nim expromowaną rzeczą, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Brzeskiego przyjęty y wpisany.

1701 г.

Изъ книги за 1700—1701 годы, стр. 2337—2340.

83. Подтвержденіе фундуша на Коденскую церковь во имя св. архангела
Михаила.

Вследствие неоднократныхъ просьбъ Петра Федоровича Завадскаго, священника Коденской церкви, съ которыми онъ обращался къ Казимиру Владиславу Сапѣгѣ, Троцкому воеводѣ, о подтвержденіи имъ фундуша помянутой церкви, и о возвращеніи ей нѣкоторыхъ урочищъ, утраченныхъ по давности времени и небреженію прежнихъ священниковъ, Сапѣга даетъ ему свой подтвердительный листъ, по силѣ котораго возвращаются церкви выше помянутыя утраченныя урочища.

Roku tysiąc siedemsetnego pierwszego, miesiąca Junii trzydziestego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim y aktami starościnskimi, przede mną Janem Bęklewskim, podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto w Bogu wielebny oyciec Piotr Theodorowicz Zawadzki, prezbiter cerkwi mieyskiej Kodeńskiej, założenia ś. Michała archanioła, te potwierdzenie funduszu od iaśnie wielmożnego imci pana Kazimierza Władysława na Kodniu, Olszanach y Czornobylu Sapiehy, woiewody Trockiego, na pomienioną cerkiew dane y służące na rzecz niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane: Roku tysiącznego siedemsetnego pierwszego, dnia dwudziestego osmego miesiąca Czerwca, przy zachodzących nie pojedynokrotnych od wielebnego xiędza Piotra Theodorowicza Zawadzkiego, prezbitera cerkwi mieyskiej Kodeńskiej, założenia ś. Michała archanioła, supplikach do iaśnie wielmożnego imci pana Kazimierza Władysława Sapiehi, woiewody Trockiego, o approbacyą funduszu, od świętey pamięci antecessorów ichmościów cerkwi pomienioney nadanego, y o przywrócenie niektórych uroczysk, przez dawność czasu y ospałość pilności przeszłych swieszczenników odpadłych, a dotąd w dzierzeniu y zażywaniu niektórych poddanych włóści Kodeńskiej zostających; gdym z wyraźney

woli y rozkazania iegomością dobrodzieia na recognoskowanie pretendowanych uroczysk z przytomnością mieszczan Kodeńskich wyieżdżał, y oraz Jachowiczów Moskalów młynarzów, młyn Suhre trzymających y sianożęć pretendowaną zażywaiących, za prawem iegomością dobrodzieia Jackowi Moskalowi do łaski nadanym, uważyłem, iż te ma dowodne w sobie miedzy a w funduszu wyrażone: Naprzód poczyna się od rzeki Bugu do młyna Suhre idącego, z drugiey strony od głów mieyskich włók mimo sianożęć y iezioro, Kornatyn nazwane, a w koło łączkę uroczyska oblewaiące, aż do Bugu ku młynowi Duryckiemu wpadaiące; uroczysko drugie, Kąt Pohorylców nazywaiący się, z tamtey strony Bugu zostaiące, na pół włoki według funduszu do gruntow cerkiewnych należące, teraz miedzy poddanych Duryckich na morgi częścią polem na zagony, częścią sianożęcia pokosami rozebrany, od pasowiska Duryckiego po sianożęć Miedniańską opieraiącą się, po rów Lisów y Wołczy Ostrowek nazwiska albo Chaniewo przywieraiący, a łączący się ten kąt, albo Pohorylec po sianożęć Koszarką nazwaną. Którą weryficacyą miedz pomienionych, uroczysk, łączki y kąta albo Pohorylca nazwanych, wydaiąc dla lepszey wiary podpisuię. Dat w zamku Kodeńskim, anno et die ut supra. U tey confirmacyi podpis rak przy pieczęci sygneto-

wey przyciśnionej temi słowy: Andrzej Stephan Rzeczycki. A confirmacya w te słowa: Jaśnie wielmożnego imci pana wojewody Trockiego na prawie danym: Potwierdzam te prawo na cerkiew, Kazimierz Sapięha, wojewoda Trocki. Ktoreż te potwierdzenie funduszu z podpisem ręki y z przyciśnieniem pieczęci sy-

gnetowey od iaśnie wielmożnego imci pana Kazimierza Władysława na Kordniu, Olszanach y Czarnobyłu Sapięhy, wojewody Trockiego, na pomienioną cerkiew dane y służące, przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podane, jest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1701 r.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 2775—2776.

84. фундушова я запись Карла Радивиля на Долгобродскую церковь во имя честнаго ереста Господня.

Князь Карлъ Станиславъ Радивиль, великій канцлеръ вел. кн. Лит., имѣя въ виду, что Михаилъ Чуриловичъ, священникъ церкви, находящейся въ его имѣннѣ Долгобродахъ, перешель въ унию, то для лучшаго обезпеченія какъ его, такъ и его преемниковъ—унитовъ, онъ возстановляетъ древній, отъ времени утравшійся, фундушъ этой церкви, а именно: даетъ двѣ уволокн земли подъ Лядскимъ, со всѣми ихъ доходными статьями—лѣсомъ, зарослями и т. под. Священники Долгобродской церкви, пользуясь этими фундушми, не платятъ ему съ нихъ никакихъ повинностей. Жители фундушевыхъ селъ — Долгобродовъ и Лядкаго за духовными требами ни къ кому болѣе не должны обращаться, кромѣ священниковъ своей церкви, подъ строгою отвѣтственностію. Владимірскіе и Брестскіе епископы, при рукоп оложеніи преемниковъ настоящему священнику Михаилу Чуриловичу, должны наблюдать, чтобы они были униаты и отнюдь не православные «пресвитеры».

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt dziewiątego, miesiąca Junii szóstego dnia.

Na urządzie ikmei grodzkim Brzeskim aktami starościnskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim wojewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu wielebny imśc xiądz Marcin Snitka, paroch cerkwi Dołhobrodzkiej, fundusz teyże cerkwi przez i. o. xięcia imci Karola Stanisława Radziwiła, kanclerza w. w. x. Lit. uczyniony, ad acta podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Karol Stanisław xiąże Radziwił na Ołyce, Nieświeżu, Birzach, Dubinkach, Słucku y Kopyłu, hrabia na Mirze, Szydłowcu, Krożach y Białey, kanclerz w. w. x. Lit., Brasławski, Przemyski, Człuchowski, Choynicki, Kamieniecki, Krzyczewski, Owłuczycycki, Ostrski, Niżynski etc. starosta. W imie przenaświetszey y nie-

rozdzielney Tróycy Boga Oycy y Syna y Ducha świętego amen. Oznaymuię tym listem funduszem moim, wszem wobec y każdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć należało, iż za naypierwszy cel szczęścia mego teraznieyszego zakładając większe coraz pomnożenie chwały Bożey w dobrach moich dziedzicznych, a nie mnieysze z tąd mając ukontentowanie, że wielebny o. Michał Czuryłowicz, prezbiter cerkwi założenia ś. Krzyża, w majątności moiey Dołhobrodach będącey, za wzniecieniem Ducha ś. poznawszy błąd y upor schyzmatycki, dobrowolnie do unii świętey z kościołem rzymskim katolickim przystąpił, dla większego zatym bezpieczeństwa y subsystencji, tak teraznieyszego prezbitera, iak y drugich po nim następujących unitów, a naybardziej, żeby za czasem chwala Boża na tamtym mieyscu nie ustala, ponieważ dawnieysze fundusze cerkwi Doł-

hobrodzkiej iniuria temporum poginęły, teraznieyszym funduszem moim perpetuis temporibus do teyże cerkwi Dołhobrodzkiej nadaię za Swiatyczą włok dwie, item w trzecim poletku za Rudką pod Ladskim z morgami y zaroślami, przydatkami na stai dziesięć, ze wszystkimi do tych włok łąkami, polami, ogrodami y przynależnościami, tak iako od dawnych lat antecessorowie teraznieyszego prezbitera Dołhobrodzkiego spokoyneimi possessorami byli, uwalniając też same włoki od czynszów, dziakieł, robocizny et omni tytuło podatków, do dworu mego Dołhobrodzkiego należących. Żeby zaś wiedzieli tameczni prezbitierowie o parafianach swoich, a tym skuteczniey o zbawienie dusz onych starali się, naznacza się za parafię do wyż mianowaney cerkwi Dołhobrodzkiej wieś moja Dołhobrody y wieś Lackie, która do tych czas, że schyzmatykami byli prezbitierowie Dołhobrodzcy, do cerkwi Holeszowskiej przyłączona była, teraz zaś praesentibus do Dołhobrodzkiej cerkwi, iako do dawney matki swoiey, adjungitur, z którey wsi poddanym ażeby na spowiedzi wielkanocne y inne nabożęstwa do cerkwi Dołhobrodzkiej uczęszczali pod srogiemi winami przykazuie się; to też sobie praecaveo y proszę ichmść xięży episkopów

Włodzimirskich y Brzeskich, in unione sanctae romanae ecclesiae zostaiących, pod których iurysdykcyą ta cerkiew zostaie, aby tam żadnego podeyrzanego unita, a uchoway Boże, schyzmatyka prezbitera nie utrzymywali. Sukcessorów zaś moich surowym Bożym sądem zaklinam, aby do cerkwi inszych ludzi, krom unitów do-brych, za prezbitierów nie podawali. Teraznieyszego zaś prezbitera y następców iego obliguie, aby we mszach świętych y innych nabożęstwach swoich mnie samego z najmilszą małżanką moią, dzieci naszych, sucessorów, przed Panem Bogiem nie przepominali. Przytym pomienioną cerkiew przy wszystkich wolnościach, które inne cerkwie, w dobrach moich dziedzicznych będące, mają, sacrosancte zachowuie. Y na to, dla lepszey wiary, ten fundusz ręką własną podpisawszy, pieczęcią moią stwierdzić rozkazałem. Dan w Białey, dwudziestego dziewiątego miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego pierwszego. U tego funduszu pieczęć y podpis ręki i. o. xięcia imści temi wyrażony słowy: Karol Stanisław xiąże Radziwił, kanclerz w. w. x. Lit. Który to fundusz, za podaniem ku wpisaniu przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1701 g.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 2771—2773.

85. Фундушова запись князя Карла Радивиля на Харскую церковь во имя Преображения Господня.

Карль Станиславъ Радивиль, великій канцлеръ вел. кн. Лит., зналъ, что Стефанъ Холявичъ, священникъ Харской церкви во имя Преображения Господня, находящейся въ его имѣнии, въ селѣ Харсахъ, перешедъ въ унию, для лучшаго обезпеченія какъ его, такъ и его преемниковъ—униатовъ, возстановляетъ древній, отъ времени утраченный фундушъ Харской церкви, даруя двѣ угодки земли въ Новалищахъ и Ужарахъ, съ прибавкою къ нимъ Пищанъ и Плетениско, равно какъ Линицкихъ огородовъ. Священникъ, пользуясь этими фундаціями, не платитъ ему съ нихъ никакаго повинностей. А жители фундушныхъ селъ—Харсонъ и Лининокъ за совершеніемъ церковныхъ требъ ни къ кому болѣе не должны обращаться, кромя священниковъ Харской церкви, подъ страхомъ строгой ответственности. Въ заключеніи Радивиль проситъ Владимірскихъ и Брестскихъ епископовъ, чтобы они, при поставленіи преемниковъ настоящему священнику, всегда избирали благонадежныхъ униатовъ и ни подъ какимъ видомъ не рукополагали православныхъ пресвитеровъ.

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Junii szóstego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, aktami starościnskiemi y przede mną

Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościem sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu wielebny imci xiądz Atanazy Charłampowicz, paroch cerkwi Charaskiej, fundusz teyże cerkwi przez i. o. xięcia imci Radziwiła, kanclerza w. w. x. Lit. uczyniony, ad acta podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Karol Stanisław Radziwił, xiąże na Ołyce, Nieświeżu, Birzach, Dubinkach, Słucku, Kopylu, hrabia na Mirze, Szydłowcu y Krożach, kanclerz wielki w. x. Lit., Brasławski, Przemyski, Człuchowski, Choynicki, Kamieniecki, Krzyczewski, Owłuczynski, Ostrski, Niżynski etc. starosta. W imie przenaświętszey nierozdzielney Troycy Boga Oyca y Syna y Ducha świętego, amen. Oznaymuję tym listem funduszem moim wszem wobec y każdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć należało, iż za naypierwszy cel szczęścia mego zakładając pomnożenie chwały Bożey w dobrach moich dziedzicznych, a nie mnieysze z tąd mając ukontentowanie, iż wielebny ociec Stefan Cholawicz, prezbiter cerkwi we wsi moiey dziedzicney Charsach będącey, pod tytułem Przemienienia Pańskiego założoney, za oświeceniem Ducha świętego, poznawszy błąd y upor schyzmatycki, do uniey świętey z kościołem rzymskim katolickim przystąpił; dla większego zatym bezpieczeństwa y subsystencyi pomienionego prezbitera y sukcesorów tego, po nim następujących unitów, a naybardziej ażeby za czasem chwała Boża na tamtym mieyscu nie ustała, ponieważ dawnieysze fundusze cerkwi Charaskiej za odmiennością czasów poginęły, teraznieyszim funduszem moim perpetuis temporibus do teyże cerkwi Charaskiej przyłączam y daję włok dwie zdawna cerkiewnych, w Nawaliszach y Użarach z przydatkami, nazwanemi Piszczany y Plecienisko, przytym ogrody Lipinskie,

ze wszystkimi do tych włok łąkami, polami, zaroślami, ogrodami y przynależnościami, tak iako od dawnych lat antecessorowie teraznieyszego prezbitera Charaskiego spokoynymi possessorami byli, uwalniając też same włoki od czynszów, dziakieł, robocizny et omni titulo podatków, według inwentarza do majątności moiey Sławatyckiey należących. Żeby zaś wiedzieli tameczni prezbiterowie o parafiey swoiey, a tym skuteczniey o zbawienie dusz parafianów swoich starali się, naznacza się za parafię do wyż mianowaney cerkwi Charaskiej wieś Charse y Lipinki, z których wsi poddani aby na spowiedź wielkanocną y inne nabożęstwa do cerkwi Charaskiej chodzili, pod srogiemi winami przykazuie się; to też sobie praecaveo y proszę ichm. xięży biskupów Włodzimirskich y Brzeskich, in unione sanctae romanae ecclesiae zostających, pod których iurysdykcyą ta cerkiew zostaie, aby tam żadnego podeyrzanego unita, a choway Boże schyzmatyka prezbitera, nie przyjmowali; sukcesorów zaś moich, possessorów Sławatycz, surowym sądem Bożym zaklinam, ażeby do pomienioney cerkwi Charaskiej inszey religii ludzi, krom unitów dobrych, za prezbiterów nie podawali, teraznieyszego zaś prezbitera y następców iego obliquię, aby we mszach świętych y innych nabożęstwach swoich mnie samego z naymilszą małżanką moią, sukcesorów y dzieci naszych przed Panem Bogiem nie przepominali. Przy tym tak wiele razy mianowaną cerkiew przy wszystkich wolnościach, których insze cerkwie uniackie w dobrach moich dziedzicznych zażywiają, sacrosancte zachowuję, y na to dla lepszey wiary ten fundusz mój, ręką własną podpisawszy, pieczęcią moią stwierdzić rozkazałem. Dan w Białey, dwudziestego dziewiętego dnia miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysiąc siedmset pierwszego. U tego funduszu pieczęć Radzi-

wiłowska y podpis ręki i. o. xięcia imści temi wyrażony słowy: Karol Stanisław xiąże Radziwił, kanclerz wielki w. x. Lit. Który to takowy fundusz, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1701 r.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 2809—2810.

86. Фундушова запись князя Радивиля, данная Черской церкви во имя св. архангела Михаила.

Князь Карль Станиславъ Радивиль, великій канцлеръ вел. кн. Лит., имѣя въ виду, что Парфеній Харламповичъ, священникъ церкви во имя св. архангела Михаила, находящейся въ его имѣніи, въ селѣ Черскахъ, перешелъ въ унию, и для лучшаго обезпеченія какъ его, такъ и его преемниковъ, — возстановляетъ древній, отъ времени утраченный, фундушъ Черской церкви, а именно, даетъ ей двѣ увологи земли со всѣми ихъ доходными статьями. Священники, пользуясь этимъ фундушемъ, не платятъ ему съ нихъ никакой подати. А жители фундушевыхъ селъ—Черски, Кобѣлка и Лептовка, за церковными требами ни къ кому болѣе не должны обращаться, кромѣ священниковъ настоящей церкви, подъ страхомъ строгой отвѣтственности. Владимірскіе и Брестскіе униатскіе епископы, при рукоположеніи преемниковъ настоящему Черскому священнику, строго должны наблюдать, чтобы они были надежные униаты, и отнюдь не православные пресвитеры.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt dziewiętego, miesiąca Junii dwudziestego siódmego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, aktami starościnskiemi, przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim wojewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter Jan Franciszek Charłampowicz, fundusz iaśnie oświeconego xięcia imści Radziwiła, kanclerza wielkiego w. x. Lit., cerkwi Czerskiej służący, ad acta podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Karol Stanisław Radziwił, xiąże na Ołyce, Nieświeżu, Birzach, Dubinkach, Słucku y Kopylu, hrabia na Mirze, Szydłowcu y Krożach, kanclerz wielki w. x. Lit., Brasławski, Przemyski, Człuchowski, Kamieniecki, Krzyczewski, Owłuczycycki, Ostrski, Niżynski etc. etc. starosta. W imie przenaświetszey y nierozdzielney Troycy Boga Oycy y Syna y Ducha świętego, amen. Oznaymuję tym listem, funduszem moim, wszem wobec y każdemu zosobna, komu by o tym

teraz y na potym będącego wieku ludziom wiedzieć należało, iż za naypierwszy cel szczęścia mego zakładając pomnożenie chwały Bożey w dobrach moich dziedzicznych, a nie mnieysze z tąd odbierając ukontentowanie, że wielebny ociec Parfenty Charłampowicz, prezbiter cerkwi Czerskiej, pod tytułem świętego Michała Archaniola założoney, za oświeceniem Ducha świętego poznawszy błąd y upor schyzmatycki, dobrowolnie do uniey świętey z kościołem rzymskim katolickim przystąpił, dla większego zaytym bspieczństwa y subsystencyi tak teraznieyszego pomienionego prezbitera, iako y drugich po nim następujących unitów, a naybardziej żeby za czasem chwala Boża na tamtym mieyscu nie ustała, ponieważ dawnieysze fundusze cerkwi Czynskiej wszystkie za czasem poginęły, teraznieyszym funduszem moim perpetuis temporibus, do teyże cerkwi Czynskiej przyłączam y daję włok dwie pola zdawna cerkiewnych, ze wszystkimi do tych włok łąkami, polami, zaroślami, lasami, ogrodami y przynależytościami, tak iako od

dawnych lat antecessorowie teraznieyszego prezbitera Czyrskiego spokoyneim onych possessorami byli, uwalniając też same włoki od czynszów, dziakiel, robocizny et omni titulo podatków, według inwentarza do folwarku mego Czyrskiego należących. Żeby zaś tameczni prezbitierowie wiedzieli o parafianach swoich, a tym skuteczniey o zbawieniu dusz onych starali się, naznacza się na parafię do wyż mianowaney cerkwi Czyrskiej wieś Czyrski, Kobiałka, Leptowka, z których wsi poddani, aby na spowiedź wielkanocną y inne nabożęstwa do cerkwi Czyrskiej uczęszczali pilno pod winami przykazuie się; to też sobie praecaveo y proszę ichmśc xięży episkopów Włodzimierskich y Brzeskich, in unione sancta romanae ecclesiae zostających praesentes et futuros, pod których iuryzdykeyą ta cerkiew zostaje, aby tam żadnego podeyrzanego unita, a uchoway Boże schyzmatyka prezbitera nie trzymali. Successorów zaś moich, possessorów dobr Sławatycz, surowym sądem Bożym zaklinam, ażeby do pomie-

nioney cerkwi Czyrskiej inszey religii ludzi, krom unitów dobrych, za prezbitierów nie podawali. Teraznieyszego zaś prezbitera y następców iego obliguję, ażeby we mszach świętych y innych nabożeństwach swoich mnie samego, z najmilszą małżanką moją, dzieci y successorów naszych, przed Panem Bogiem nie przepominali. Przytym tak wiele razy mianowaną cerkiew Czyrską przy wszystkich wolnościach, których insze cerkwie w dobrach moich dziedzicznych zażywiają, sacrosancte zachowuję, a dla lepszey wiary ten fundusz przy podpisie własney ręki moiey pieczęcią stwierdzić rozkazałem. Dan w Białey, dwudziestego dziewiątego dnia miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego pierwszego. U tego funduszu przy pieczęci xiążęcey Radziwiłowskiej podpis ręki i. o. aktora temi słowy: Karol Stanisław xiąże Radziwił, kanclerz w. w. x. Lit. Który to fundusz, za podaniem przez wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1702 г.

Изъ книги за 1734—1736—1741 годы, стр. 677—680.

87. Фундушова запись на Мокринскую церковь во имя сс. апостоловъ Петра и Павла.

Казиміръ Янъ Лоховскій, Новогродскій стольникъ, вмѣстѣ съ супругою своею Констанцією, записываютъ церкви сс. ап. Петра и Павла, находящейся въ Брестскомъ поеводствѣ, въ нѣмнѣи Мокрое, слѣдующій фундушъ: полъ уволокъ земли въ Зданковской уволокѣ, [въ трехъ сѣвооборотахъ, со всеми къ ней относящимися доходными статьями.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego czwartego, miesiąca Oktobra dwudziestego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim, łowczym y podstarościem sądowym wojewodztwa Brzeskie-

go, stanowszy personaliter wielebny oyciec Dominik Ziemulewicz, prezbitier Mokrzański fundusz cerkwi pomienioney Mokrzańskiej, od wielmożnych ichm. pp. Łochowskich, stolników Nowogrodzkich małżonków, dany y służący, per extractum z xiąg mieyskich magdeburgskich Pruzańskich autentice wyięty, w sposob prze-

nosu ad akta grodu Brzeskiego podał, cuius tenor sequitur talis. Wypis z xiąg miasta ikmci Prużaney, prawa magdeburskiego. Roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego wtorego, miesiąca Marca dwudziestego dziewiątego dnia, stanowszy w ratuszu Prużańskim przede mną Pawłem Janem Hryszkiewiczem, lantwoytem miasta ikmci Prużany, tak też przede mną Józefem Wasilewskim, burmistrzem, y całym zupełnym urzędem ikmci, p. Kazimierz Jan na Łochowie Łochowski, stolnik Nowogrodzki, y ieymość pani Konstancya Wredowa Kazimierzowa Łochowska, stolnikowa Nowogrodzka, małżankowie, ten wieczysty fundusz do xiąg mieyskich Prużańskich w te słowa podali: Ponieważ wszechmocna dyspozycia do zbawiennego procederu umysł mój miłosiernie swoją inspiratią nakłoniła y nieomylny do nabycia łaski incitament podała, oraz tedy pokornie iego świętemu przeyrzeniu dziękuiąc, z powiną y należytą ku stwórcielowi memu wiary, nadziei y miłości, na pomnożenie chwały iego świętey odzywam ochotą y chętnie oznaymuję ia Kazimierz Jan Łochowski, stolnik Nowogrodzki, ziemianin ikmci woiewodztwa Brzeskiego, za spólną radą y iednostaynym umysłem, zezwoleniem małżanki moiey p. Konstancyi Wredowny Kazimierzowey Łochowskiey, stolnikowey Nowogrodzkiey, tym wiecznym fundacyi naszej listem y dobrowolnym zapisem, iż my, mając w majątności naszej wieczystey, w woiewodztwie Brzeskim leżącey, nazwaney Mokrym, cerkiew Bożą ufundowaną pod tytułem śś. apostołów Piotra y Pawła, przy której to cerkwi Bożey, aby wiecznemi czasy chwała Boża pomnażała, strasznych ofiar Pańskich odprawowała, nieustająca szerzyła, na którą to cerkiew według możności naszej nadaiemy, darujemy y nieodzownemi czasy fundujemy to jest: gruntu pół włoki we włoce Zdankowskiey, ob miedzę z iedney stro-

ny poddanego naszego nazwanego Chiżki, a z drugiey strony Wasila, w czele y tyle, tak iak inni poddani nasze mają swoje zdawna ograniczenie, z rezami, płosami, ze wszystkiemi do tey półwłoki należącemi, we trzech poletkach leżącemi, a przy teyże cerkwi na plebanią kapłanowi w tyle cerkwi przysiedlenie y ogrodem iednym bokiem od drogi do wsi Kozłow, a z drugiey bokiem dworney o nasz grunt opieraiące się, a na dłuż w czele na tyle cerkwi, a w tyle tak przysiedlenie, iako y ogród opieraiące się o sadzawkę naszą dworną opieraiące, ograniczam, na wieczne czasy funduję. Do której to fundacyi naszej, dobrowolney, wieczney, żaden z bliskich krewnych moich interessować się wiecznie nie powinni będą, czego my sami, colatorowie y potomkowie nasi postrzeżać y bronić powinni będą, aby tey chwale Bożey, od nas ufundowanej, ni w czym uyma nie działa, swieszczennikom teraz y na potem będącym, w spokojnym dzierżeniu y zażywaniu przeszkody żadney nie było wiecznie waruiemy. Do której to wieczney y dobrowolney fundacyi naszej, dla lepszey wiary y ztwierdzenia, przy zwykłej pieczęci naszej rękoma naszymi podpisujemy. Pisan we dworze naszym Mokrzańskim, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego wtorego, miesiąca Marca dwudziestego dziewiątego dnia. Do którego wieczystego funduszu podpis ręki temi słowy: Kazimierz Jan na Łochowie Łochowski, stolnik Nowogrodzki, ręką własną, Konstancya Wredowna Łochowska, stolnikowa Nowogrodzka. Który to ten dobrowolny wieczysty fundusz słowo do słowa do xiąg mieyskich prawa magdeburskiego Prużańskiego przyiawszy y zapisawszy stronie potrzebuiącey ten wieczysty fundusz pod pieczęcią mieyską y z podpisem rak urzędowych stronie potrzebuiącey iest wydan. U tego ekstraktu przy pieczęci urzędowey mieyskiey Prużańskiey pod-

pisy rąk temi słowy: Paweł Jan Hryszkiewicz, lantwoyt Prużański ikmci, Józef Wasilewski, burmistrz m. ikmci Prużany, Wawrzyniec Wasilewski pisarz ikmci. Któryż to takowy fundusz, per

extractum z xiąg magdeburyi Prużańskiej wyięty w sposob przenosu ad acta grodu Brzeskiego przez wyż wyrażoną osobę podany, iest przyięty y wpisany.

1703 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 147—148.

88. Право Русиловскому церковному братству на свободное варение пива и на другія преимущества, данное Брестскою каштеляншею Коптевою.

Екатерина Коптева, Брестская каштелянка, имѣя въ виду, что какъ члены Русиловскаго св. Николаевскаго братства не дѣлаютъ общихъ собраній, крайне необходимыхъ для взиманія съ нихъ сбора на свѣчи и другія церковныя потребности, равно для выбора старшихъ братчиковъ и сведенія общихъ счетовъ, по причинѣ большихъ издержекъ, сопровождающихъ эти собранія,—она, Коптева, желая нимѣ устранить это неудобство, т. е. чтобы собранныя деньги не израсходовались на приемъ и угощеніе братчиковъ, а шли на удовлетвореніе церковныхъ нуждъ,—предоставляетъ братству право безошпиннаго варенія пива для братскихъ нуждъ, два раза въ годъ—въ Пасхѣ и ко дню св. Николая Чудотворца, особеннаго покровителя города Ополя. Лица, не принадлежащія къ составу братства, не имѣютъ права участвовать въ этомъ пивовареніи.

Roku tysiąc siedemset sześćdziesiątego, miesiąca Aprila dwudziestego czwartego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskimi, przedemną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościem sądowym grodzkim wojewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter przewielebny w Bogu imci xiądz Bazyli Doroszeski, prezbiter Opolski, skrypt bratstwu Rusiłowskiemu na wolne warzenie piwa y inne kątentu od iaśnie w. imci pani Katarzyny Kopciowey, kasztelanowey Brzeskiey, dany, a przez iaśnie w. imci panią Załuską, kuchmistrzową wielką w. x. Lit., ztwierdzony, ad acta podał, który, wpisując w xięgi de verbo ad verbum, tak się w sobie ma: Katarzyna z Zawierza Stetkiewiczowna Kopciowa, kasztelanowa Brzeska. Pisan w Opolu, roku tysiąc siedemset trzeciego, miesiąca Stycznia dnia czterynastego. Wszem wobec y każdemu zosobna, osobliwie zawiadowcom y arędarzom y wszystkim włósciom moim donoszę do wiadomości, iż ia z funkcii moiey kola-

torskiej chcąc y żadaiąc, aby iako w kościołach, tak w cerkwiach szerzyła się chwała Boża, do której to według świadectwa ich pasterza, gdy bratstwo Rusiłowskie pod tytułem Mikołajia ś. Mi-reyskiego biskupa, cudotwórcy, osobliwego tego Opolskiego mieysca patrona, zostaiące, według sił swoich wszelką ochotą y kosztem w składankach na świece brackie y na ołtarzów postawniki y inne potrzeby cerkiewne iest przykładem świętobliwym, a nie mogą mieć schadzek, wielce potrzebnych, tak dla kątrybucii na świecy, iako elekeii starszych bratów y kalkulacii expensów, ażeby dla posiłku y przyięcia kapłanów z tychże kątrybucii na chwałę Bożą musieli u arędarzów niewolniczo w służbie Bożej spędować, dla czego to nieposłuszni bez kary y bratstwo bez rady y nauki duchowney zwyczajnie na schadzkach prywatnie, nie publicznie, z pospółstwem bywaiących, a składanki z uszczerbkiem nie tylko na świecy, ale y na służby Boże, iako akafisty y molebny zostawaia. Uznałam słuszno rzecz

temuż Rusiłowskiemu bratstwu pozwolić na też schadzki piwo warzyć bez wszelkich pretensii, iakoż władzą moją kolatorską pozwałam dwa razy na rok, po trzy miarki słodcu, raz na Wielkanoc, drugi raz na ś. Mikołaj, lub też inszego czasu, w tej liczbie y mierze, potrzebnego im, z tą iednak kądycią, aby parafianie inni, w tym bratstwie nie zostające, ani przysypowali do waru, ani się interesowali do tego prawa y wolności brackich; druga, aby należytości brackie w świecach, tak do noszenia, iako y do wielkiej postawnicy, nie mniej y małych na ołtarze postawników y w innych obrządkach, tak zwyczajnych, iako y wiadomych ichże pasterzowi, (któremu w tym od nich ma być posłuszeństwo y co rok kalkulacya oddawana) wypełniali, ażeby miasto duchowney schadzki zgorszenia nie było, na schadzkach

wszelka skromność, cichość y poszanowanie pasterzowi swemu y braci bratom y tylko o obrządkach cerkwi, o chwale Bożey nie o fraszkach rada. Dla walu tego skryptu mego na zawsze, aby temu nikt przeciwny nie był, tak iako Opolskiemu bratstwu y Grabowskiemu, iako temuż Rusiłowskiemu, ręką własną moją stwierdzam. W Opolu, czternastego Januaryi, w roku tysiąc siedemset trzecim. U tego skryptu podpisy rąk przy wyciśnionych na laku czerwonym pieczęciach takowe: Katarzyna Kopciowa, kasztelanowa Brzeska, potwierdzam ten skrypt, do którego się ręką moją podpisuję. F. Załuska kuchmistrzowa wielkiego x. Lit. Który to takowy skrypt, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęty y wpisany.

1703 r.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 653—654.

89. Фундушова запись Карла Станислава Радивиля, данная священнику Кленовницкой церкви.

Князь Карл Станислав Радивиль, великий канцлер вел. кн. Лит., для преусиления христианъ в благочестии и для содѣйствія имъ въ этомъ чрезъ духовныхъ лицъ, основываетъ въ своемъ Вѣльскомъ графствѣ, въ селѣ Кленовницѣхъ, церковь. Отдавая ее подъ духовную юрисдикцію Леона Шлюбича Загѣскаго, Кіево-Галицкаго и всей Руси митрополита, Владимирскаго и Брестскаго епископа, и его преемниковъ—униатовъ, онъ, для надлежащаго обезпеченія ея церковно-служителей, даруетъ ей двѣ увологи пусто-порожней земли въ томъ же селѣ Кленовницѣхъ, а именно: полторы увологи священнику и полъ увологи пѣвцу или дячку. Заботясь о своей наствѣ и вспоминая въ своихъ молитвахъ и жертвоприношеніяхъ его, его жену и дѣтей, священники Кленовницкой церкви не платятъ ему за эти земли никакихъ повинностей. Кромѣ этого, Радивиль приноситъ въ даръ новой церкви разныя церковныя наместольныя вещи.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Maia dwudziestego siódmego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościnskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, comparens personaliter wielebny w Bogu imśc xiądz Teodor Halicki, prezbiter cerkwi Klenownicy, fundusz i. o. xięcia imści Ka-

rola Stanisława Radziwiła, kanclerza w. w. x. Lit. teyże cerkwi prezbiterowi służący, ad acta podał, który, wpisując w xięgi de verbo ad verbum, tak się w sobie ma: Karol Stanisław Radziwił, xiąże na Olyce, Nieświeżu, Birzach, Dubinkach, Słucku y Kopylu, hrabia na Mirze, Szydłowcu y Krożach, kanclerz w. w. x. Lit., Braclawski, Przemyski, Człuchowski, Choynicki, Kamieniecki, Krzyczewski, Owłuczycy, Ostrski, Nie-

zynski etc. starosta. W imie Trójcy Przenajświętszej Ojca, Syna y Ducha świętego, Boga we trzech osobach iedynego, na wieczną rzecz y pamiątkę, oznajmuję tym listem funduszem moim, iż mając powierzonych od Pana Boga mego pod władzę moję tak wiele dusz chrześcianskich, poddanych moich, a starając się usilnie o to, aby w nich większa chwała y znajomość Stwórcy swego krzewiła się y do zbawienia swego prędszą pomoc od ludzi duchownych mieli, tą a nie inszą intencją, wystawiłem cerkiew nową we wsi moiej dziedzicznej nazwanej Klonownicy, do hrabstwa mego Bialskiego należącej, którą (zostawiwszy przy sobie y successorach moich ius patronatus et collationis) poddaię pod rząd y iurydykcyą wielmożnego y nayprzewielebniejszego w Bogu imści xiędza Leona Szlubicza Załęskiego, metropolite Kijowskiego, Halickiego y wszystkiey Rusi, iako episkopa natenczas Włodzimirskiego y Brzeskiego y successorów iego, episkopów Włodzimirskich y Brzeskich, in sancta unione y posłuszeństwie kościoła rzymskiego zostających; żeby zaś prezbiter, do tey cerkwi przeze mnie podany y drudzy po nim następujący, mieli wyżywienie y subsystencyą swoią, terazniejszym funduszem moim nadaię wiecznemi a nieodzownemi czasy do wyż pomienioney Klonownickiey cerkwi gruntu pustego, w teyże wsi Klonownicy będącego, włok dwie we trzech poletkach, o granicę z iedney strony Piotra Suda-ka, a z drugiey o miedzę aredarskiey włoki leżących, z których to dwóch włok, pułtory włoki na prezbitera, a pułwłok na kantora alias dziaka naznacza się. Obligacya nie insza na prezbitera Klonownickiego terazniejszego y innych po nim następujących wkłada się, tylko aby w liturgiach y ofiarach świętych mnie samego, żony moiej, dzieci y successorów moich przed Panem Bogiem

nie przepominali, a przytym pilne y pasterskie staranie koło parafian, iako owieczek sobie powierzonych, mieli. Żeby zaś prezbiter terazniejszy Klonownicki y successores iego wiedział parafię swoię, Klonownica sama, Cieleznica, Olszyn y Błonie, wsi moie, do cerkwi Klonownickiey za parafią naznaczaia się. Do teyże cerkwi na chwałę Bożą dałem puszkę srebrną, kielich, patynę, gwiazdeczkę y łyżeczkę także srebrną y inne aparaty cerkiewne. Tenże prezbiter Klonownicki y po nim następujący, z dwóch włok, tym funduszem moim cerkwi Klonownickiey nadanych, żadnych robot pełnić, ani czynszu y iakich kolwiek podatków in perpetuum nie powinien dawać, ale za równo z drugimi prezbiterami, w hrabstwie moim Bialskim zostającymi, immunitate ecclesiastica ma się zaszczycać, *salvis nihilominus oneribus reipublicae et iuribus meis haereditariis*. Który to fundusz dla lepszey wiary ręką własną podpisawszy pieczęcią moią stwierdzić rozkazałem. Dan w zamku Bialskim, dnia XXII miesiąca Grudnia, roku Pańskiego MDCCIII. U tego funduszu przy przyciśnionej wielkiej Radziwiłowskiey pieczęci podpis tegoż xięcia imci takowy: Karol Stanisław xiąże Radziwił, kanclerz wielki w. x. Lit.; a poniżej expressya imści xiędza wizytatora takowa: Ten fundusz cerkwi Klonownickiey pod czas wizyty generalney dyecezyi Brzeskiey do xiąg wizytatorskich *de verbo ad verbum, anno millesimo septingentesimo quinquagesimo nono, die vigesima prima Maii* wpisałem y ingrossowałem. X. Antoni Grudzinski, *coad. Malec. actor. visitatorialium generalis Brestensis notarius mp.* Który to takowy fundusz, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1709 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 703—704.

90. Привилегія епископа Луцкаго Александра Выговскаго на 4 четверти земли въ мѣстечкѣ Яновѣ, данная на церковь сс. Космы и Даміана.

Александръ графъ Выговскій, р.-к. епископъ Луцкій и Брестскій, имѣя въ виду, что церковь сс. мучениковъ Космы и Даміана, находящаяся въ мѣстечкѣ Яновѣ, имѣетъ крайне мало земли и доходовъ, то для лучшаго обезпеченія ея священнослужителей, записываетъ ей четыре *четверти* (увологи) земли. Священники Космо-Даміанской церкви, пользуясь этими землями, не платятъ ему, Выговскому, за нихъ никакихъ податей. Этотъ фундушъ онъ соединяетъ съ древнимъ, даннымъ его предшественникомъ, епископомъ Янушемъ Андрушевичемъ, въ 1565 г.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Junii dwudziestego siódmego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościnskim i przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim i podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu wielebny imść xiądz Andrzej Galinski, prezbiter cerkwi Janowskiej, przywiley od i. w. imść xiędza Alexandra Wyhowskiego, biskupa Łuckiego y Brzeskiego, cerkwi Janowskiej na rzecz w nim niżej wyrażoną nadany, ad acta podał, który wpisując w księgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Alexander z Wyhowa hrabia Wyhowski, z Bożey y stolice apostolskiej łaski, biskup Łucki y Brzeski, opat Sieciechowski, wszystkim w obec y każdemu z osobna, komu by o tym wiedzieć należało teraz y na potomne czasy, wiadomo czyniemy, iż my Alexander, biskup Łucki y Brzeski, uważając szczupłość gruntów y dochodów cerkwi Bożey świętych Damiana y Koźmy, męczenników w mieście naszym biskupim Janowie będącey, chcąc na większą cześć y chwałę Boga wszechmogącego z tego, cokolwiek z łaski iego Pańskiej mamy, kościołom świętym udzielić, aby tym bardziej pilnujący świętnie Bożkich kapłani pilniey y ochotniey Panu Bogu służyli y za nasze grzechy mając stat iego bła-

gali, umyśliliśmy tey cerkwi Bożey y nactenczas będącemu kapłanowi xiędzu Stefanowi Olifrowiczowi, plebanowi Janowskiemu ritus graeci uniti, y iego sukcesorom, przez nas y sukcesorów naszych prezentowanym y obranym, pewne grunta, w mieście naszym Janowie będące, puste, po części zarosłe y przez mieszczanów, pewnych dziedziców tych gruntów, pozostałe y legowane, to iest: ćwierci dwie Kudynowskie, o miedzę z iedney strony Stefana Demiszkowicza, z drugiey strony Krasnoucha Klima, mieszczan Janowskich, także drugie dwie ćwiercie Drobnikowskie nazwane, iedna o miedzę z iedney strony puł włóczka Zarembowskiego, z drugiey zaś Szymona Goreckiego, druga ćwierć o miedzę z iedney strony Wasila Acydy, z drugiey strony Kopustowskiej ćwierci, dać, darować, wiecznemi czasy zapisać y do fundacyi dawney ś. p. niegdy imść xiędza Janusza Andruszewicza, biskupa Łuckiego y Brzeskiego, praedecessora naszego roku tysiąc pięćset sześćdziesiąt y piątego, dnia dwudziestego piątego Czerwea w Janowie dany, przyłączyć. Jakoż tym naszym przywilejem wieczystym te cztery ćwierci dajemy, darujemy, zapisujemy y przyłączamy, wszelką moc używania tych ćwierci czterech teraznieyszemu swieszczennikowi y na potym będącym swieszczennikom zostawując ze wszystkiemi do tych ćwierci należytosciami,

sianożęciami y zaroślami, nic a nic nie zostawując, ale tak iako były z dawna, teraz y na potym tey cerkwi kapłanom zupełnie oddając. Oraz ponieważ te ćwierci dają się kościołowi Bożemu na fundacyą albo auctiā fundacyi dawney, więc one od wszelkich podatków tak rzeczy pospolitey, iako dworskich y mieyskich czynszów, danin, diakła, hiberny, contrarybucyi y ustaw wszelkich quocunque titulo nazywających się, uwalniamy y wiecznemi czasy za uwolnione mieć chcemy, obiecując to y po naszych i. w. imść xciów successorach, iż tego pola od cerkwi Bożey nie odbiorą, ani odebrać nikomu nie dopuszczą. Na co dla lepszey wiary y waloru ręką naszą ten przywilej podpisujemy y pieczęcią większą

stwierdzić rozkazaliśmy. Działo się w zamku Janowskim, dnia dwudziestego siódmego Września, roku Pańskiego tysiąc siedmset dziewiętego. U tego przywileju przy przyciśnionej pieczęci podpis ręki i. w-go imść xiędza biskupa w te słowa: Alexander biskup mp. A po drugiey stronie pieczęci inducta w te słowa: Inductum ad acta consistorii Janoviensis, Adalbertus Stanislaus Kotarski, s. aulae apostolicae plebanus et actorum curiae suae illmmae celsissimaeque, ac consistorii generalis Janovien. notarius. Który to takowy przywilej, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęty y wpisany.

1717 r.

Изъ книги за 1743—1744 годы, стр. 167—168.

91. Изрекательная записъ отъ общины села Луки на поле Островъ, на которомъ построена церковь.

Крестьянская община села Луки заявляетъ круговою порукою особымъ листомъ, что она, при обмѣнѣ своихъ земель, хотѣла взять къ себѣ и слѣдующее ей поле—Островъ, на которомъ стоитъ церковь; но по обсужденіи этого дѣла въ общемъ собраніи наша, что поле это, собственно, не должно принадлежать общинѣ, такъ какъ на немъ уже давно построена церковь Божія; и потому единогласно рѣшаетъ, чтобъ его записатьъ церкви, какъ ея собственность, на вѣчное время. Настоящее свое постановленіе крестьяне обезпечиваютъ залогомъ подъ дворъ Рудскій въ 100 копѣ грошей Литовскихъ.

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego czwartego, miesiąca Maia piątego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, aktami starościnskimi, przede mną Franciszkient z Chrzanowa Chrzanowskim, łowczym y podstarościm sądowym wojewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter w Bogu wielebny prezbiter cerkwi Łukiego Jan Grudzinski, ten dokument, na rzecz w nim niżej wyrażoną, sobie służący, ad acta podał, cuius tenor sequitur talis: My mužowie, cała gromada nasza wsi Łukiego czyniemy wiadomo tym listem naszym, dobrowol-

nym zapisem, danym na siebie, ręcząc ieden za drugiego, komu by o tym wie-dzieć należało, iż gdy z wiadomości y pozwolenia dworu ikmci Ruckiego poszli w zamian włości Butelowska y Faratałowska do cerkwi świętey, a Kasowska y Hrycowska do skarbu ikmci są przyjęte y nam podług ustawy kommissarskiey podane, cheieliśmy byli y pole Ostrow nazwane, na którym cerkiew święta stoi, sobie przywłaszczyć, ale gdy zważając wszelkie okoliczności, że to do włok pomienionych nie należy, ale z dawnych czasów na tym iest cerkiew święta fundowana, uczyniwszy tedy mie-

dzy sobą radę, wraz wszyscy cała gromada nasza wsi Łukiego ustępujemy y zrzekamy się wiecznemi czasy pomienionego Ostrowu, a do używania oycowi naszemu duchownemu, teraz y na potym będącemu, pozwalamy, tak iako przodkowie nasi za konsensem nayiaśnieyszego króla Polskiego cerkwi świętey nadali, y my oddać nie możemy pod zarękowiny na dwor ikmci Rudzki kop stu; na co dla lepszey wiary rękami naszymi podpisujemy, iako nieumiejętni pisma krzyżyki przy imionach naszych kładniem. Działo się w Łukim, dnia siedmnastego Apryla, tysiąc siedmset siedmnastego. U tego dokumentu

przy położonych krzyżykach podpisy takowe: Onysko Ilko ławnik†, Iwan Kardolik†, Jermosz Kryczyk†, Karp Minewicz†, Petruk Małyszczyc†. Po wyrażonych podpisach approbacya zamku ikmci Rudzkiego takowa: Ten list, dobrowolny zapis gromady Łukiewskiej był approbowany w zamku ikmści Rudzkim, tysiąc siedmset siedmnastego roku, dnia dwudziestego czwartego Maia. Co, dla lepszey wiary, podpisuie się: Thomasz Maliszewski. Który to takowy dokument, za podaniem ze wszystką w nim inserowaną rzeczą ad akta podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1718 г.

Изъ книги за 1743—1744 годы, стр. 2233—2236.

92. Фундушова запись на церковь во имя Покрова Пресвятыя Богородицы и сс. апостоловъ Петра и Павла въ Тришинѣ.

Петръ Владиславъ Озембловскій, войскій Брестскаго воеводства, вмѣстѣ съ супругою своею Есепрью Іоанною, записываютъ церкви во имя Покрова Пресвятой Богородицы и святыхъ апостоловъ Петра и Павла, находящейся въ нихъ имѣніи Тришинѣ, слѣдующій фундушъ: четыре увологи земли,—двѣ въ селѣ Косичахъ, третья—Макаровская, а четвертая—Свѣщовская, со всѣми ихъ доходными статьями—огородами, сѣнокосами и проч. Пользуясь этими землями, священники Тришинской церкви, не платятъ за нихъ фундаторамъ никакихъ податей, а только должны совершать въ каждую недѣлю двѣ литургіи—одну въ среду за души своихъ Фундаторовъ и ихъ родственниковъ, а другую въ субботу за души страждущихъ въ чистилищѣ.

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego trzeciego, miesiąca Decembra siódmego dnia.

Na roczkach decembrowych grodzkich woiewodztwa Brześcianskiego, porządkiem prawa pospolitego w mieście ikmci Brześciu in loco solito sądzących się, przed nami Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim, łowczym y podstarościm, Michałem Starzykiem Buczyńskim, oboznym y sędzią, a Antonim Thadeuszem Laskowskim, regentem, in loco wielmożnego imci pana Marcina Matusewicza, podstolego y aktualnego pisarza, protunc zawiadującym pisarzem, urzędnikami sądowemi grodzkiemi woiewodztwa Brześcianskiego, stawiając iudicialiter patron

imci pan Stanisław Laskowski, fundusz, od wielmożnego ip. Piotra Władysława y Estery Johanny Oziembłowskich, woyskich Brzeskich, na cerkiew w dobrach ichmśc wieczystych, nazwanych Tryszyn, będącą, prezbiterowi tamecznemu y następcom onego na rzecz w nim niżej wyrażoną dany y służący, ad akta podał, a podając prosił nas sądu, aby pomieniony fundusz, ze wszystką w nim inserowaną rzeczą, był do xiąg sądowych grodzkich wdztwa Brzeskiego przyięty y wpisany. Jakoż my, urząd, ony przyjąwszy w xięgi wpisać rozkazaliśmy, który wpisując słowo do słowa tak się w sobie ma: Piotr Władysław Oziembłowski, woyski woiewodztwa Brzeskiego, Ester

Joanna z Tułowskich Oziembłowska, woyska wojewodztwa Brzeskiego, wiadomo czyniemy tym naszym skryptem niniejszym y na potym będącego wieku ludziom, iż chcąc mieć w opatrności chwałę Bozką fundujemy cerkiew w majątności naszej weczystey, nazwanej Tryszyn szlachecki, pod tytułem protekcji Nayświętszey Panny y świętych apostołów Piotra y Pawła, a chcąc y postrzegając tego, aby chwała Bozka zawsze odprawowana była, z szczerey ku Bogu żarliwości, iako pan y kollator upatrzwszy na to człowieka zgodnego, pana Mikołaja Łobaczewskiego, dobrze sobie zaleconego, konferuję onemu plebanią cerkwi moiey Tryszynskiej, do której to cerkwi nadaię gruntu włok dwie we wsi Kosieczach iedna, nazywająca się włoka Szybunska, druga do tego poletku należąca, na zaścianku y ze wszystkiemi do tych włok przynależącemi gruntami, które idą ku wsi Bratyłowowi, także w drugim poletku włok dwie, nazywających się iedna Makarowska, a druga Swiszczowska, także ze wszystkiemi do tych włok przynależącemi gruntami, które ku Bratyłowowi idą, oraz z ogrodami y sianożęciami, iak się zdawna w sobie mają; w czym przestrzegamy, aby wielebny prezbiter w obligach urzędu swego był czuły, iako należy na kapłana, to iest, aby za nas fundatorów,

oraz za rodziców y przodków naszych, we szrodę zawsze odprawowana była msza święta, w sobotę zaś druga msza święta za dusze, które żadnego ratunku nie mają, to iest w tydzień mszy świętych dwie, (excepto świąt uroczystych), za które w insze dni msza święta odprawowana być powinna. Na które nabożeństwo wino y świece ad vitae tempora fundatorów samych ze dworu dać powinny będą. Z tych zaś pomienionych gruntów żadnych nie powinien będzie wielebny ociec Mikołaj Łobaczewski powinności, ani sukcesorowie iego do skarbu rzeczy pospolitey, ani do dworu mego płacić, oprócz chwale Bozkiej zadosyć czynić. Na co, dla lepszy wiary, naszemi rękami własnymi przy zwykłej pieczęci podpisujemy się. Pisan w Tryszynie, roku Pańskiego tysiącznego siedmsetnego ośmnastego, miesiąca Augusta trzydziestego dnia. U tego funduszu podpisy rąk wielmożnych ichmśc panów fundatorów, przy pieczęci pieczętką sygnetową na laku czerwonym wyciśnioną, tymi słowy: Z iedney strony pieczęci: Piotr Władysław Oziembłowski, woyski Brzeski, Estera Johanna Oziembłowska, woyska Brzeska. Któryż to takowy fundusz, przez patrona wyż wyrażonego iudicialiter ad acta podany, iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Brzeskiego spraw sądowych przyięty y wpisany.

1718 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 117—120.

93. Фундушова запись на Малоеленскую церковь во имя св. апостоловъ Петра и Павла.

Антоній Потей, великій стражник вел. кн. Лит., Радомыйскій староста, для обезпеченія церковно-служителей, записываетъ Оомъ Моймонтовичу, священнику церкви во имя св. ап. Петра и Павла, находящейся въ его имѣнїи Малой Ельнѣ, слѣдующій фундушъ: одну волоку земли въ двухъ переѣмахъ въ селѣ Селеховичахъ, три прѣдатка при этой волокѣ: первый прѣдатокъ—Новина, другой подъ Колодизникомъ и третій—Клань надъ р. Селяховицкою; и еще сѣнокосъ Прокоповщину. Ему же предоставляетъ право свободного пользованія лѣсомъ, куреніемъ вина, и вареніемъ пива на домашнія нужды. Торговое съ ярмарокъ подъ церковью также слѣдуетъ священнику. Священникъ Моймонтовичъ, равно какъ и всѣ его преемники, пользуются этии фундаціями, обяываются только каждую недѣлю совершать литургію за души страждущихъ въ чистилищѣ.

Roku tysiąc siedemset sześćdziesiątego, miesiąca Februarij dwudziestego szóstego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podsto-

lim y podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter imśc xiądz Jan Małtowicz, prezbiter cerkwi Małoiieleńskiej, fundusz seu nadanie, prezbiterowi teyże cerkwi służący, ad acta grodu Brzeskiego podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Antoni Pocię, strażnik wielki w. x. Lit., Radomyiski starosta, pułkownik ikmci woysk w. x. Lit., czynię wiadomo wszem wobec y każdemu zošobna, teraz y w czas przyszły potrzebującym, tym moim wiecznego nadania prawem, danym wielebnemu oycu Tomaszowi Moymotowiczowi, plebanowi cerkwi pod tytułem ś. Piotra y Pawła, w dobrach moich dziedzicznych, Małey Jelney nazwanych, w woiewodztwie Brzeskim sytuowanych y succedaneis ięgo na też beneficium danym na to, iż ia Pocię, strażnik Litewski, mając prae oculis nieustanną chwałę Pana Boga y chcąc, aby wymienioney cerkwi plebani należytą mieli subsystencyą, zdawna do przerzeczoney cerkwi grunta, attinencye y wszelkie niżej opisane adiacencye, ninieyszym prawem ztwierdzam y nadaię, to iest: włokę iedną, we dwapoletki, we wsi Sielechowiczach, przy teyże włoce przydatki we trzech mieyscach do teyże włoki, we dwóch poletkach będącey, należące: pierwszy przydatek, nazywający się Nowina, nad drożką leżący przy granicy Buczemlanskiej, a z drugiey strony od Nowin Sielechowickich na szanków osiem, wzdłuż między ściankami y ługami y wszereż włok dwie; drugi przydatek nad Kołodziazykiem leżący przy drodze, idący na Zaberezinę z iedney, a z drugiey strony teyże wsi Sielechowicz na szanków cztery, wszereż na włokę a wzdłuż od rowu aż do ścianki poprzeczney, idącey między też Nowiny; trzeci przydatek za rzeczką Sielechowicką nad drożką, idącą do Woyskiej, od granicy Zadworskiej y Sielechowickiej, nazywającej się Klin, na szanków dwa z sia-

nożęcią aż do samey rzeczki; y z osobna sianożęć, nazwaną Prokopowszczyzna, od Leszczyny do rzeczki wzdłuż, a wszereż na sązni sześćdziesiąt między miedzami od spławów dwornych, a z drugiey strony teyże wsi Sielechowicz, nazywającej się Potereby. Przysiedlenie plebanii przy samey cerkwi pod dworem z gruntem tamże przy cerkwi na szanków dziesięć z ogrodem, między ulicą po obie idące strony z dworu do wsi z sianożęcią po obie strony rzeczki, z lasem olchowym, poczynaiającym od goścince Rasińskiego, a kończącym się za rzeczą po drożkę idącą do Bukaczew, a wszereż od drogi idącey do Kruhela na groblę, a od grobli po ogród młynarski, leżący w Berezniku pod wsią, na którym gruncie młyn y sadzawka na dwór excypowane y żadnym sposobem do plebanii nie należące, oprócz tylko wolnego mlewa, bez dania miarki na własną plebańską potrzebę; wypust dla bydła przy trzodzie dworney y wstęp wolny do lasu, tudzież wolne kurzenie gorzałki y piwa robienie na własną tylko plebańską potrzebę, bez żadney w arzędzie przeszkody. Targowe podczas iarmarków, pod cerkwią odprawuiących się, temuż plebanowi y ięgo następcom należec powinno. Jako tedy włokę naypierwiew w tym nadaniu opisaną we wsi Sielechowiczach leżącą podle karczmy, która iako we dwóch poletkach, tak nie za iedną powinna być rozumianą, ale za dwie, to iest, iedną w samey wsi Sielechowiczach, drugą włokę za tąż wsią, y insze wyżej opisane grunta, przydatki, łąki, las y wszystko, co się opisało y czego zdawna plebani cerkwi wymienioney używali y w swoiey mieli possessyi, to teraznieyszemu plebanowi cerkwi Małoiieleńskiej wiecznemi czasy ztwierdzam, przyłączam y nadaię bez żadney ode mnie y suksessorów moich praepedycii y przeszkody. Obligacyą na plebanów tamecznych Małoiieleńskich wieczną wkładam, aby co tydzień msza świę-

ta iedna za dusze ratunku potrzebiących odprawiła się; te zaś nadanie moie dla tym większey wagi y waloru ręką własną podpisuję. Datt w Rzeczycy, roku tysiąc siedemset osiemnastego, dnia dziesiątego Decembra. U tego funduszu alias nadania, przy przyciśnionej na laku czerwonym pieczęci, podpis ręki samego aktora temi słowy: Antoni Pocię, strażnik wielki w. x. Lit. Ad marginem

zaś tego funduszu seu nadania expressya takowa: Roku tysiąc siedemset piędziesiąt dziewiątego, dnia szesnastego Czerwca v. st. do akt wizyty ieneralney wpisany iest ten fundusz. A. Koronczeski, off. gener. Brzes. Który to takowy fundusz alias nadanie, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, de verbo ad verbum iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1718 r.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 1077—1084.

94. Фундушова я запись на Матіевскую церковь во имя святыхъ Іоанна Крестителя, Симеона Столпника и великомученицы Варвары.

Антоній Іосифъ Іюновичъ Костюшко Сѣхновицкій, владѣлецъ имѣнія Попротна, находящагося въ Брестскомъ воеводствѣ, желая почтить память своего родственника и благодѣтеля Яна Костюшки Сенетовича, Червоногородскаго войскаго, и для преуспѣшнѣя людей въ благочестіи, записываетъ Матіевской церкви во имя св. Іоанна Крестителя, св. Симеона Столпника и св. великомученицы Варвары уволоку земли въ селѣ Матіевичахъ. Также даетъ ей еще одного крестьянина по имени Прокопа Рабчука. Кромѣ того, владѣлецъ Попротны обѣщаетъ давать на церковь ежегодно по два гарнца вина, или деньгами— по два талера битыхъ, также 12 фунтовъ воску на свѣчи, или деньгами— 12 злотыхъ.

Roku tysiąc siedymsetnego sześćdziesiąt wtorego, miesiąca Maia dwunastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościnskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu wielebny imść xiądz Antoni Hrehorowicz, prezbiter cerkwi Matiowskiej, fundusz na tęż cerkiew od imść pana Antoniego Józefa Janowicza Kościuszki Siechnowickiego w Bogu wielebnemu oycu Samuelowi Narukiewiczowi, prezbiterowi natenczas będącemu, dany et adpraesens sobie służący, ad acta podał, który wpisując de verbo ad verbum tak się w sobie ma: W imie Oycy, Syna, Ducha świętego, nierozdzielney Trócy świętey iedynego Boga niech się to stanie ku wieczney pamięci, amen.

Ja Antoni Józef Janowicz Kościuszko Siechnowicki, zostawszy naturalnym successorem dobr maiętności Poprotna, w woiewodztwie Brzeskim leżących, po zeszyłym świętey pamięci imść panu Janie Kościuszku Siechnowickim, woyskim Czerwonogrodzkim, dobrodzieiu rodzicu moim, a chcąc in suo robore utrzymać fundusz zeszyłego ś. pamięci dobrodzieia rodzica moiego, należący do cerkwi Matiowskiej, aby naywiększa chwała Boża w świątnicach Bogu w Trócy świętey iedynemu poświęconych, przy nieustaiącym honorze Przenayświętszey Panny Marii matki Bożey, iako nayozdobnieyszym nabożęstwem serc prawowiernych cerkwie świętey, pod zwierzchnością y władzą summi pontificis romanae ecclesiae, cum fructu bonorum operum chrcześcian zostaiących, y day Boże, aeterno praemio na dusze onych krwią nay-

droższą Syna Bożego odkupione, assequendo szerzyła się y pomnażała; przeto ia, naturalny successor, erigowaną de nova radice cerkiew ś. przez zeszłego ś. pamięci dobrodzieia rodzica moiego, pragnąc usilnie, aby honor Bozki y matki Przenajświętszey y świętych Bożych tym bardziej ludzkiemi był uwielbiony modłami, na gruncie moim własnym dziedzicznym wieczystym, do majątności moiey Poprotney, wieczystey, mnie iure naturali sukcesywe spadłej, przykupionym, pod tytułem ś. Jana Chrzciciela, ś. Symeona Słupnika, ś. Barbary panny y męczenniczki; a że ta cerkiew nowo fundowana bez kapłana nie ma być ustawicznego y mieszkającego przy teyże cerkwi, aby przez bogoboyność iego tym większy ludzie pochop do nabożeństwa brali y bez sakramentów świętych nie zostawali, dla którego to prezbitera wiecznie daię, daruię y do teyże cerkwi wiecznemi czasy teraz będącemu prezbiterowi, wielebnemu oycowi Samuelowi Narukiewiczowi, iako na potym y iego następcem, przyłączam włokę gruntu, iako się wyżej namieniło przykupioną, z której włoki morg ieden, na którym karczma stoi we wsi Matiwiczach, to iest, puł morga po prawey ręce karczmy, a puł morga po lewey ręce do arędy y majątności moiey Poprotney excypuie się, w nadgodę czego ia Antoni Kościuszko, zważając, aby Bogu naprzód y prezbiterowi krzywda się nie działała przez uszczerbek gruntu, przeto ia, ex zelo erga Deum, daię, daruię y wiecznemi czasami do teyże cerkwi przyłączam y wydzielam prezbiterowi, teraz będącemu wielebnemu oycowi Samuelowi Narukiewiczowi y na potym następcy iego gruntu do teyże włoki morg ieden, to iest, na Zelcze puł morga, a puł morga przy drodze dwornej od Matiwicz idącey, w ograniczeniu z miedzą Matyowską z iedney strony, z drugiey o miedzę i. pana Niepokoczyckiego włokę opierające, włoki

zaś tey cerkiewney ograniczenie, prawem wieczystym od świętey pamięci nieboszczyka i. pana Franciszka Fiedziuszka, stolnika Połockiego, nabytey: począwszy od miedzy Matyowskiey iednym bokiem, a drugim bokiem wszere Chortyowskiey miedzy, wpierającey do granicy gruntu tegoż nieboszczyka im. pana Franciszka Fiedziuszka, stolnika Połockiego, Horodyszcze nazwanego, z łąkami do teyże włoki należącemi. Do tegoż gruntu przydaie się wiecznemi czasy poddany ieden, Prokop Rabczuk, na ćwierci siedzący, ze wszelką iego powinnością, według dawnych zwyczajów przed tym do dworu y majątności Paprotney pełnioną, a teraz prezbiterowi nunc będącemu, wielebnemu Samuelowi Narukiewiczowi, a potym iego następcem wiecznie należącą, iako y włokę w ograniczeniu swoim pomienioną, od osoby wyż wyrażoney iure perpetuae haereditatis nabytą, krom morgu iednego, iako się wyżej opisało, na wieczne y nigdy nieodzowne czasy do cerkwi wyż pomienioney Matyowskiey łączę y wydzielam, oddalając blizkich krewnych moich y dalekich y każdego po mnie zostającego w majątności moiey, Paprotna nazwaney. A ieśliby blizki krewny y daleki, lub też dzierżący po mnie ten fundusz moy wieczysty chciał ruinować, na takowego każdego, iako y mnie samego niżej wyrażone zakładam zarękę, warując prezbiterowi cerkwi pomienioney, iż do żadnego podatkowania, iakieyże kolwiek exakcyi lub przez seym uchwalonych podatków, albo przez laudum przez duchownych w kagregacyach uchwalonych należeć nie ma, tylko ia Antoni Kościuszko, a po mnie ktoby ieno dzierżącym był tey majątności moiey Paprotney, zastępować wiecznemi czasy powinien będzie, na każdy rok wiecznemi czasy do cerkwi pomienioney na msze święte, na ofiarę pańską, po dwa garnce wina, albo pieniędzmi po dwa talary bite, jako też wosku funtów dwanaście na świece, albo pieniędzmi złotych dwanaście,

ia Antoni Kościuszko do cerkwi pomienionej ze dworu mego Paprotney oddawać mam, a po mnie dzierżący powinien będzie; przytym na lampy y łoż z arędy moiej leguię złotych dziesięć, aby ustawnie przy mszy gorzały na ołtarzu; a że dantur officia propter officia, przeto wielebny prezbiter nowo introdukowany do tęg cerkwi, iako po tym następcą iego, assiduo przy cerkwi zostający, każdego tygodnia, co rocznie po dwie msze święte za dusze zmarłe, osobliwie imć panow Jana y Barbary Kościuszkow, woyskich Czerwonogrodzkich, dobrodzieiow rodziców moich, y blizkich krewnych moich, odprawować obligowany, z których to mszy w kaźdey iednak ćwierci roku śpiewana msza święta iedna za dusze zmarłe, tak aby do roku cztery msze święte śpiewane bywały, krom czytanych, iako się wyżej opisało, w któryżkolwiek dzień, wyjąwszy uroczyste święta, podług upodobania y woli wielebnego prezbitera teraz y napotym będącego, waruię ia Antoni Kościuszko, iż, czego strzeż Boże, ieśliby cerkiew fundowana per hosticum, albo ogień przypadkowy była zniszczona, za żywota mego albo po zeyściu moim, tedy ia Antoni Kościuszko stante vita mea, a po mnie kaźdy dzierżący maiętność moią Poprotna, ieśliby per vetustatem etiam opadała, nowo wystawić obliguię się, a po mnie kaźdy dzierżący powinien będzie. Który to fundusz moy dobrowolny wieczysty, we wszystkich punktach, kondyciach w nim wyrażonych, zyscić y dotrzymać pod zaręką sześciu tysięcy złotych polskich zapisuię się, a po mnie kaźdy dzierżący pod tąż zaręką trzymać powinien będzie; o które to zaręki y o sprzeciwieństwo temu wieczystemu funduszowi wolno będzie pozwać y wielmożnemu nayprzewielebniejszemu imć xiędzu episkopowi Włodzimierskiemu Brzeskiemu mnie samego do wszelkiego sądu y prawa grodzkiego, ziemskiego, trybunalnego

wielkiego xięstwa Litewskiego, a po mnie kaźdego dzierżącego, gdzie nie zażywaiąc żadnych dylacyi, na pierwszym terminie, iako na roku zawitym, stanowszy, nie zażywaiąc obron prawnych, konceptem ludzkim wymyślonych, nie schodząc z sądu, wyż pomienione zaręki zapłacić mam, a po mnie w niedotrzymaniu kaźdy dzierżący powinien będzie, a po zapłaceniu zarąk by niepoiednokrotnie, przeciesz ten moy dobrowolny wieczysty fundusz przy zupełney mocy y waloru zostawać ma, waruiąc to iednak tymże funduszem moim tak sobie samemu, iako y sukcesorom moim, ieżeliby przez znaczne niedbalstwo przyszłych wielebnych prezbiterów Matiowskich ta cerkiew Matiowska w nabożęstwach y obligacyach wyrażonych w funduszu upadać miała y przez przyszłych prezbiterów nabożęstwo należyte w zaniedbaniu zostawało, tedy nie tylko sobie, ale y sukcesorom moim moc tymże funduszem zachowuię, za niedoysciem u starszych ich mościow należytey sprawiedliwosci na przestępnich, za dowodem słusznosci, też samą cerkiew Matyowską na inszą chwałę Bożą, według upodobania mego y sukcesorów moich, przemienić lub na plebanią rzymską, lub zakonników fundować wolno będzie, byle by chwała Boża rzymska wiecznie trwała. Który to fundusz wiecznemi czasy obwarowawszy na chwałę Bożą y ręką moią podpisawszy, ichmościów panów przyaciół za pieczętarzów uprosiłem. Pisan w Paprotny, roku tysiąc siedmsetnego ośmnastego, miesiąca Julii trzydziestego pierwszego dnia. U tego funduszu podpis ręki aktora y wielmożnych ichmościów panów pieczętarzów temi wyraża się słowy: Antoni Józef Kościuszko, w. Cz. mp.; ia też na większą chwałę Bożką, niżej na podpisie wyrażony; do teyż cerkwi więcey zapisuię gruntu ćwierci dwie we wsi Matyowiczach, iedna Jurborkowszczyzna, od między imć pana Łukasza Trembeckiego,

podczaszego Brzeskiego, z drugiey strony od miedzy iegomość pana Antoniego Kościuszki, teyże cerkwi fundatora, druga Chadrukowska, z obu stron od miedzy imśc pana Trembeckiego, podczaszego Brzeskiego, na dziaka. Do tego cokolwiek się za pomocą Bożą na ozdobe tey świątnicy y na większą chwałę Jego przeze mnie samego czynić będzie, obligując teraz ninieyszego prezbitera, wielebneho oycy Samuela Narukiewicza y successorów onego, aby przy fundatorskiey ofierze świętey za dusze świętey pamięci Władysława y Stanisława memento było y innych dusz zmarłych, którym żyjącym dłużny będąc nie wypłaćcieniem się, a iako ustnie y oczewisto

proszony pieczętarz do tego funduszu od iegomości pana Antoniego Kościuszka, woyskiego Czerwonogrodzkiego, wielebnemu oycu Narukiewiczowi y successorom onego na tę cerkiew danego, podpisuję się: Samuel Ursyn Niemczewicz s. w. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od imśc pana Antoniego Kościuszka, woyskiego Czerwonogrodzkiego, do tego funduszu na cerkiew Matyiowską podpisuję się Łukasz Trembicki, podczaszy Brzeski mp. Który to takowy fundusz ze wszystką w nim inserowaną rzeczą, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1718 г.

Изъ книги за 1781—1782 годы, стр. 405—406.

95. Копія фундушовой записи на церковь во имя Покрова Пресвятой Богородицы въ Визнѣ.

Станиславъ Роговскій, Рѣчицкій подстолий, вмѣстѣ съ супругою своею Еленою Роговскою, построивъ церковь во имя Покрова Пресвятой Богородицы, въ своемъ имѣнии Визнѣ, въ Брестскомъ воеводствѣ, записываютъ ей слѣд. фундушъ: два рѣза (рѣзь—10 морговъ) пахатной и непахатной земли въ урочищѣ Жуконцзинѣ, въ другомъ мѣстѣ одинъ рѣзь, а въ третьемъ мѣстѣ клинъ поля, съ показаніемъ границъ и подробнымъ ихъ описаніемъ. Священники Визинской церкви, пользуясь этими землями, не платятъ за нихъ фундаторамъ никакой подати. Торговое съ ярмарокъ въ дни—Покрова, св. Николая Чудотворца—зимою и весною, рождества св. Иоанна Крестителя, и съ другихъ ярмарокъ, производящихся при церкви,—собирается въ пользу церковнослужителей. Имъ же предоставляется право свободного пользованія дворовымъ лѣсомъ на домашнія и церковныя нужды, право на рыбную ловлю въ рѣкѣ Лиснѣ и право на пользованіе мельницею въ с. Блазкахъ безъ взиманія мѣрки, право на пивовареніе и винокуреніе для домашнихъ потребностей.

Roku tysiąc siedmset osiemdziesiąt pierwszego, miesiąca Apryla trzydziestego dnia.

Przed urzędem ikmci y aktami grodzkiemi woiewodztwa Brzeskiego, przede mną Tadeuszem Laskowskim, regentem grodzkim tegoż woiewodztwa, stanowszy osobiście imcip. Antoni Prytyka, sekretarz ikmci, kopią funduszu cerkwi w majątności Wizna nazwaney, w woiewodztwie Brzeskim leżacey, przez zesłego w Bogu w. imp. Stanisława Rogowskie-

go, podstolego Brzeskiego, w roku tysiąc siedmset ósmnastym, miesiąca Lipca drugiego dnia czynionego, tak przez samego fundatora, iako też y małżakę onego podpisanego, z przyczyny zaginienia samego oryginału, do akt podał w te słowa pisana: Stanisław Rogowski, podstoli Rzeczycki, Helena Rogowska, czynię wiadomo tym moim listem fundacyinym teraznieyszego y na potym będącego wieku ludziom, iżem de nova radice ufundował cerkiew, pod tytułem Pokrowy

Nayświętszey Panny Maryi, w majątności naszej dziedzicznej, Wizna nazwanej, w wojewodztwie Brzeskim leżącej, do której pomienioney cerkwi nadaię y zapisuie wiecznie gruntu oromego y nieoromego ryzów dwa, według tuteyszego nazwiska, y pol dzierzających wrównu dworowi y ludziom w uroczyszczu nazwanym Żukowszczyzna, rachuiąc wysiewu na tym polu szankow dwanaście miary Kamienieckiej, iako się w sobie opisuię: Nayprzod zaczyna się od granicy Hurynowskiej, a konczy się o granicę Rzeczycy królewskiej po samą drogę, ob miedzę z iedney strony imci pana wojewody Witepskiego imci pana Pocięcia, alias od granicy onegoż, a z drugiey obszaru mego dwornego, w drugim poletku ryz pola na szankow ośm, y co się może wysiać według inwentarza, co się nie specyfikuię w tym funduszu, zaczynaiąc się od Harastu przeciwko poddanych kościoła Kiwaczyckiego należących, ob miedzę z iedney strony obszaru dwornego, a z drugiey ob miedzę Kazimierza Gacha, poddanego teyże majątności Wizney, konczący się przez gościniec po gay Wizankę; w trzecim poletku od tegoż gaju Wizanki zaczynaiący się klin pola na szankow dwanaście, ob miedzę tegoż Gacha z iedney strony, a z drugiey bokiem lasu Wizanki, konczący się o granicę nazwaną Matwieiowszczyzna, przeciwko tegoż klina, tak, wszierz iako y wzdłuż zamiezek y sianożęć póki ieno może wytrzebiwszy y przy niewytrzebieniu kosić w lesie tymże Wizanki do pomianioney cerkwi ś. zapisuie y wiecznie nadaię, za tąż cerkwią ś. Jawdrimowczyzna nazwany morg na szankow dwa między gościncami, z iedney strony Pruzńskiego, z drugiey do Błazkom idącego, początkiem od samey cerkwi, a kący się po górkę ku wsi Błazkom w lesie Gnidowca, za Błazkami hrud pola na szankow trzy, z wolnym przerobieniem na pole, ku temuż hrudowi w tym-

że lesie, hrud pod wiereniem na szankow trzy, plebania przy cerkwi z ogrodem do niey należącym y odemnie nadanym bokiem od goścince Pruzńskiego ob miedzę, z drugiey strony ogrodu dwornego, końcem po gay, która miedza oddworskiego ogrodu początkiem odstudni plebańskiej prosto zaczowszy do drożki idącej ze dworu ku plebanii aż do gaju nadrzeczką Wizanką, końcem do grobli sadzawki dworskiej, który to ogrod od miedzy wyż opisaney zaczyna się od samey plebanii, a konczy się o gay. Gumno przy gumnie dworskim postawione z wygrodzieniem, iak się w sobie teraz ma, na zasiew ozimy żyta szankow dwanaście, iarzyny szankow dwanaście, parę nieukow o lat cztery y iałowicę teraznieyszemu wielebnemu oycu Dominikowi Gontarzewskiemu y successorom onego dla wsparcia y pomnożenia chwały Bożey nadałem ze dworu mego, obliguiąc teraznieyszego wyż mianowanego parocha Wizniańskiego y ponim następujących successorów parochów, aby takie zboże iako y bydło wyż opisane wiecznie przy tey cerkwi ś. zostawało, to iest: nieuki po lat cztery, iałowica w tychże leciech, obliguiąc onych, aby za duszę zmarłych rodziców moich co tydzień mszą ś. w piątek odprawowali, grunt wyż opisany do cerkwi ś. ode mnie nadany y zapisany wiecznemi czasy z morgami, hrudami, zaroślami na tychże gruntach paszę, łąkami, ogrodami, od wszelkich podatków dwornych iako y rzeczypospolitey uchwalonych wojewodz. Brzeskiego wolnym czynię. Targowe podczas iarmarków świętey Pokrowy, ś. Mikołaiia w zimie y na wiosnę, na narodzenie ś. Jana Chrzciciela y na inne iarmarki przy tey cerkwi ś. odprawuiące się, te na dom kapłański należeć ma, do czego dwór interessować się nie powinien będzie. Wręb do lasu dwornego według upodobania sobie kapłan na opał, grodzbę, budowania się, w rzece Lśnie niewodem y statkami

różnemi ryb łowienie, we młynie na tey-
że rzece we wsi Błazkach mielenie bez
miarki, piwa y gorzałki na swoją po-
trzebę robienie ma być wolne. Co ia we
wszystkim opisanu tego funduszu na-
dawszy y zapisawszy wiecznie w zwyż
pomienionych gruntach, łąkach, morgach
y w naymniejszym opisanu tego fundu-
szu na cerkiew ś. wiecznie zapisanego y
danego mam dotrzymać y ni w czym prze-
szkody nie czynić y sukcesorowie moi
po mnie dzierżąc dziedzictwem zastaw-
nym lub arędownym prawem trzymaia-
ce nie mają się y nie powinni będą do po-
mienionych gruntów plebanii we wszyst-
kimi do niey przynależytościami bez

wszelkich kapłanów przeszkod interesso-
wać się, a kapłani mają terazniejszy y na
potym będące starać się, przykładem po-
bożności ludzi pobudzać do zbawienia
dusznego y sami postrzegaiąc porządku cer-
kwi świętey; y na to wszystko ten fundusz
moy przy pieczęci z podpisem ręki mo-
iey własney daię. W Wizney, roku ty-
siąc siedmsetnego ośmnastego, dnia dru-
giego Iulii, ut novum. U tey kopii fun-
duszu podpisy takowe: Stanisław Rogow-
ski, podstoli powiatu Rzeczyckiego, Hele-
na Rogowska p. R. Która to kopia fun-
duszu, przez wyż wyrażoną osobę do akt
podana, iest do ściąg grodzkich w. Brze-
skiego przyięta y wpisana.

1719 r.

Изъ книги за 1745—1747 годы, стр. 83—84.

96. Запись на участокъ земли для Звадской церкви.

Янъ Казиміръ Александровичъ, Новогородскій каштелянъ и Остринскій староста, вслѣдствіе предьявленія
фондуша Геронимомъ Василевскимъ, священникомъ Звадской церкви, находящейся въ имѣніи Звадахъ
въ Брестскомъ воеводствѣ, возвращаетъ ему, Василевскому, къ двумъ участкамъ одной уволовки земли,
третій участокъ, согласно тому, какъ издавна онъ неотъемлемо принадлежалъ вышеупомянутой церкви и
только временно былъ взятъ въ пользованіе предшественниками Александровича.

Roku tysiąc siedmset czterdziestego
piątego, miesiąca Februariyi ośmnastego
dnia.

Na urzędzie ikmci grodzkim Brzesc-
kim, aktami starościnskimi przede mną
Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanow-
skim, łowczym y podstarościm sądowym
województwa Brzeskiego, comparendo
personaliter wielebny oyciec Daniel San-
kowski, prezbiter Zwadzki, pewny doku-
ment od wiel. imść p. Jana Kazimierza
Alexandrowicza, kasztelanica Nowogrodz-
kiego, starosty Ostryńskiego, na rzecz
w nim niżej wyrażoną dany y służący,
ad acta grodu województwa Brzeskiego
podał, który wpisuiąc do ściągi de verbo
ad verbum tak się w sobie ma: Jan Ka-

zimierz Alexandrowicz, kasztelanica No-
wogrodzki, starosta Ostryński, za pokaza-
niem funduszu wielebnego oycy Jaromi-
na (sic) Wasilewskiego, prezbitera cerkwi
Zwadzkiej, w majątności oney wieczystey
w województwie Brzeskim leżącey, odda-
ney włoki gruntu wyrażoney w funduszu,
a te od antecessorów zdawna dzierżą-
cych, tylko tey włoki dwa poletki uży-
wał, a trzeci poletek na dwor zarabia-
no; tedy ia, będący w possessyi nie dla
żadnego respektu, ieno na chwałę Boz-
ką, do teyże samey włoki trzeci poletek,
iako zdawna należał, przywracam po-
mienionemu wielebnemu oycowi prezb-
iterowi bez żadnego płacenia dworowi
wolne używanie do cerkwi Zwadzkiej,

za co ma iść obliża za szczęśliwe życie
moie ku chwale Bożkiej; na co dla lep-
szej pewności ręką własną podpisuję.
Pisan w Zwadach, dnia dziewiętnastego
Apryla, tysięcznego siedmsetnego dzie-
wiestnastego roku. U tego dokumentu
przy pieczęci na laku czerwonym będą-
cey podpis ręki temi wyraża się słowy:
Jan Kazimierz Alexandrowicz, starosta

Ostryński, dziedzic majątności Zwadow.
Którym to takowy dokument przez wyż
wyrażonego w. oycza Daniela Sankow-
skiego, prezbitera Zwadzkiego ku aktyko-
waniu podany, iest do xiąg grodzkich
województwa Brzeskiego ze wszystką
w nim inserowaną rzeczą przyjęty y
wpisany.

1719 g.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 159—160.

97. Фундушова запись на Коденскую церковь во имя Св. Духа.

Янъ Фридрихъ Сапѣга, графъ Коденскій и Дорогостайскій, каштелянъ Троцкскій, «для блага людей живыхъ и мертвыхъ», записываетъ Свято-Духовской замковой церкви въ городѣ Коднѣ большой, самый лучший плацъ, находящійся въ томъ же городѣ, для образованія изъ него кладбища для погребенія уніатовъ, такъ какъ церковь эта была доселѣ домашнею церковью его предковъ, греческой вѣры, а прихожане и священники ея, не имѣли приличнаго, близкаго къ городу, кладбища, почему и принуждены были вывозить своихъ покойниковъ за рѣку Бугъ, на сельскія кладбища, или просить и покупать мѣста для погребенія у священника Михайловскаго кладбища, что было противно христіанской благопристойности. Устраняя нынѣ своимъ фундушемъ это неудобство (для уніатовъ), Янъ Сапѣга обязываетъ священниковъ Свято-Духовской Коденской церкви, чтобы они еженедѣльно совершали св. литургію за души требующихъ спасенія, кромѣ того, въ каждый воскресный и праздничный день пѣли соборне, послѣ обѣдни, предъ образомъ Божіей Матери, «Подъ твою милость», съ присовокупленіемъ соборной молитвы за живыхъ и умершихъ фундаторовъ.

Roku tysiąc siedemset sześćdziesiątego, miesiąca Maia dwudziestego wtorego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskimi y przedemną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu wielebny imię xiądz Piotr Sosnowski, paroch cerkwi Kodenskiej, pod tytułem ś. Ducha, fundusz teyże cerkwi od iaśnie w-go imci p. Jana Fryderyka hrabi na Kodniu y Dorohostaiach Sapiehi, kasztelana Trockiego, starosty Brzeskiego, na rzecz w nim niżej wyrażoną dany, ad acta podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Jan Fryderyk hrabia na Kodniu y Dorohostaiach Sapieha, kasztelan Trocki, starosta Brzeski. W imie

Boga w Trócy Jedynego. Czyniemy wiadomo tym funduszem naszym komu o tym wiedzieć należy teraz y na potym żyjącym ludziom, iż znając to dobrze, że nas Pan Bóg nad ubogimi poddanymi nie tylko na to postanowił, ażebyśmy w doczesnym ich życiu o nich się starali, od wszelkiej agrawacji zasłaniałi, y nad nimi po oycowskiu panowali, ale też sami do czasu dobr od Pana Boga nam nadanych y ich szczęścia szafarzami będąc, żebyśmy y ku zmarłym tymże poddanym naszym wierności, życzliwości, prac, trudów y intrat z krwawego ich potu wdzięcznymi pokazali się y ich duszom w mękach czyscowych bez żadnego ratunku będącym dopomogli. Przeto pewny plac, lubo nam alias wielce potrzebny y w całym mieście Kodeńskim nayprzedniejszy, tak się w sobie

ma, to iest wzdłuż od cmentarza ś. Michała aż ku rzece, iak się kończą mieyskie ogrody, wszere od ulicy podle szpitalu aż po plebanię teyże cerkwi, na cmentarz y pochowanie zmarłych ciał poddanych naszych do parafii cerkwi uniackiey zamkowej Kodeńskiej, założenia ś. Ducha, należących wiecznie naczynamy. Ponieważ pomieniona cerkiew będąc w dziedzincu zamkowym, lubo z parafią per modum iednak capellae domesticae antecessorów naszych, w tey religii greckiey quondam żyjących, dla parafianów y prezbiterów swoich pewnego dotąd nie miała mieysca do pogrzebów tak dalece, że ie musiano wywozić za Bug na mogiłki wieyskie, albo też prezbiterowi ś-to Michalskiemu wpraszac się y opłacać, co, że było przeciwko chrześciańskiej przystoyności, tedy za reprezentacją wielebnego oycy Hrehorego Widzowskiego, prezbitera cerkwi zamkowej, pomieniony plac na cmentarz parafianów iego obracamy y wiecznie aplikuiemy; vigore to którey donacii naszej co tydzień iedna msza wiecznemi czasy przez prezbitera zamkowego lub wikarego iego, który od antecessorów naszych zdawna iest fundowany, y successorów onych, sub onere conscientiae et rigore prawa duchownego in casu negligentiae, ile przy szczupłych innych obligach w teyże cerkwi zamkowej odprawowana być ma w dzień wtorkowy albo w inny, iezeliby iakie święto przeskadzało, a to za dusze poddanych naszych ratunku potrzebuujących. Przytym w każdą niedzielę y święto przed obrazem Najswiętszey Panny pieśń «Pod twoią obronę» z całym pospółstwem, po skończonym nabożeństwie, przydawszy modlitwę, alias collectę, za fundatorów żywych y umarłych, mają śpiewać, co iako pomieniony prezbiter na się y successorów swych wiecznie przyioł, tak y

my też, a nie inną kądycyą rzeczony plac na cmentarz parafianów cerkwi zamkowej ś. Ducha, tudzież ludzi przychodnich alias vagabundos przemieszkuiących w Kodniu, poddaiąc ich pod strażę quo ad curam animarum durante onych commoratione y do cerkwi ś. Ducha y przyłączaiąc, a casu quo w mieście Kodeńskim zmarłych, designuiemy y na tę szczegulnie intencją wiecznie nadaiemy, od wszelkiey zamkowej iurisdycii quocunque titulo do tego placu zaciągaią się, excipuiemy y uwalniamy, y dla lepszey pamięci, iż iako o żywych, tak y o zmarłych poddanych naszych myślic nam ex conscientia po oycowsku należy, niniejszy nadaię fundusz przy pieczęci naszej ręką naszą własną podpisuiemy. Dat w zamku Kodeńskim, dnia iedyndstego Grudnia, anno tysiąc siedemset dziewiętnastego. U tego funduszu podpis iasnie w-go fundatora przy przyciśnioney tegoż pieczęci temi słowy: Jan Sapieha, kasztelan Trocki, starosta Brzeski. mp. Approbata zaś tego funduszu iasnie w-go imci xiędza metropolity przy przyciśnioney onego na laku czerwonym pieczęci takowa: Fundusz ten we wszystkich punktach, clausulach y paragrafach autoritate nostra metropolitana et episcopali Brestensi akceptuiemy y roboruiemy. Dat w Włodzimierzu, dnia dwudziestego szóstego Junii, anno millesimo septingentesimo vigesimo. Leon Kiszka, metropolita całej Rusi, episkop Włodzimierski y Brzeski mp. Et ad marginem zaś expressya takowa: est in actis officii consistorialis Brestensis r. g. u. anno millesimo septingentesimo vigesimo, die prima Januarii, P. A. Fabricius officialis mp. Który to takowy fundusz, przez wyż wyrażoną osobę ku wpisaniu podany, de verbo ad verbum iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1720 г.

Изъ книги за 1738—1739 годы, стр. 1081—1088.

98. **Фундушова запись на Остромечевскую церковь.**

Конюшій Брестскаго воеводства, Михаилъ Станиславъ Сузинъ, вмѣстѣ съ супругою своею Анною построили церковь въ своемъ имѣнїи Остромечевѣ, въ Брестскомъ воеводствѣ, и съ благословенїя Леона Кишки, митрополита всея Руси, поставили въ ней священника греческаго исповѣданїя. Для обезпеченїя, какъ настоящаго ея священника, такъ и его преемниковъ, владѣльцы отдѣляютъ отъ своего имѣнїя двѣ литовскихъ уволоки земли и четверть уволоки на причетника и другихъ церковныхъ слугъ. Кромѣ того, владѣльцы одновременно снабжаютъ новую церковь всѣмъ, что необходимо для нея по греческому обряду, чашами, колоколами, хоругвами и т. под. Получивъ еще отъ нихъ право варить пиво и гнать водку для домашнихъ нуждъ и брать торговое съ ярмарокъ, производимыхъ въ извѣстное время передъ церковию, священники Остромечевской церкви не платятъ имъ за наданныя земли никакихъ податей. Ихъ обязанность состоятъ только въ томъ, чтобы усердно исполнять церковныя службы, заботиться о народномъ благочестїи и, молясь за своихъ фундаторовъ, въ каждую недѣлю совершать за нихъ литургїю.

Roku tysiąc siedemsetnego trzydziestego ósmego, miesiąca Julii siedemnastego dnia.

Na urzędzie ikmci grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim, łowczym y podstarościm sądowym wdztwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto wielebny prezbiter cerkwi Ostromeczewskiej Tomasz Pawłowicz, fundusz na rzecz w nim niżej wyrażoną, sobie y nastempcom swym służący, ad acta grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisany: Ad maiorem Dei gloriam honoremque beatissimae virginis Mariae, ss. omnium et patronorum perpetuam venerationem. My Michał Stanisław Suzin, koniuszy wdztwa Brzeskiego y Anna z Sierakowskich Suzinowa, koniuszyna Brzeska, małżonkowie, czyniemy wiadomo terazniejszego y na potym będącego wieku ludziom, komu by o tym wiedzieć należało, tym naszym wiekuistym zapisem, iż my naradziwszy się zobopolnie, ku wiekuistej chwały Bożej pomnożeniu, wystawiliśmy na naszym funduszu cerkiew w majątności naszej dziedzicznejey, nazwaney Ostromeczowie, w wdztwie Brzeskim leżącej, w której to cerkwi aby na wieczne czasy odprawiając się chwała Bozka nigdy nie ustawała, umyśliliśmy do tej cerkwi nowo fundowaney ustanowić y ufundować usta-

wicznego kapłana alias prezbitera ex ritu graeco, za konsensem y błogosławieństwem iw. imci xiędza Leona Kiszki, arcybiskupa całej metropolii Ruskiej, opata Supraslskiego; któremu to kapłanowi teraz od nas ufundowanemu y successorom jego, aby należyta była in perpetuum sufficientia do życia y odzienia, ako też konserwowania chwały Bozkiej, naznaczyliśmy y naznaczamy z łaski Bozkiej y pracy rąk naszych nabytey fortuny naszej do tej cerkwi gruntu udzieliwszy od majątności naszej dziedzicznejey, różnym sposobem zasianego, według przepomożenia naszego, włók dwie Litewskich z przydatkami wyrażonemi, po szanków dwadzieścia miary Brzeskiej w sobie mających, zasiewu oprócz tego na ufundowanie chłopu poddanego, czyli też sługi cerkiewnego, alias dziaka, ad libitum plebana, cwierć włoki gruntu wiecznemi czasy nadaiemy, ze wszystkiemi przynależytościami, zoroślami, nawozami, łąkami, do tych włók należącemi, to jest: włoka iedna nazywająca się Wołoszynowska y Denisewiczowska z nawozem, łąką y ogrodem do nich należącemi; druga włoka na Piszczynach, także nazywająca się Wołoszynowska, przydając do niej cwierć gruntu Parafianowskiej y ryżę gruntu Wawrzynowskiego z nawozem, łąką, do tej włoki należąc-

cemi, który to grunt do wiecznego używania kapłanowi przy tej cerkwi będącemu y successorom iego za prezentą od nas y successorów naszych wydaną należeć powinien będzie. Przytym na dalszą ofiarę Bożką gotowych pieniędzy na wino z karczmy naszej własnej, w tejże majątności Ostromeczewie będącej, corocznie złotych dwadzieścia currentis monetae temuż kapłanowi pomienionej cerkwi dochodzić wiecznymi czasy powinno będzie, a strzeż Boże ruiny na karczmie, tedy ze dworu też pensya ma dochodzić nieochybnie; item na tymże gruncie do wygody tegoż kapłana rezydencyą y plebanią ze wszystkim ufundowaną dajemy y do robienia tegoż gruntu wołów parę przy tej plebanii zostawujemy. Tudzież co należy do cerkiewnego obrządku, to iest, aparatów dwa, ieden bławatny z kielichem srebrnym y patyną złocistemi, drugi żałobny z kielichem y patyną cynowemi, ołtarzów trzy snycerską robotą z antepediami szytymi z tuwalniami y wszystkimi do mszy ś. przynależnościami. Dzwonów dwa, item małych dzwonek do ołtarza dwa, chorągwi dwie zostawujemy, nim dalsza z możności naszej przy łasce Bożkiej dojdzie opatrność, warując y to przy tej cerkwi kapłanowi będącemu, że do żadnych kontrybucyi, ani podymnego z pomienionych zwyż funduszowych włok plebanskich podatku rzezypospolitey, a uchoway Boże gromadzkiego, do płacenia nie będzie należał, ani pociągany ma być. Co zaś do reperacyi samey tylko cerkwi w potomne wieki te dwór reperować tenetur, iako też w postarzałych apparatach, excepto kielichów, które się postarzyć nie mogą; to też dokłada się zwyż wyrażonemu kapłanowi, iż na swoją tylko potrzebę własną domową wolen będzie bez żadney dependencyi od arendy piwo warzyć y gorzałkę kurzyć, iednak żadnych szynków nie uzurpując, ani sposobów, któreby były

przeszkodą arendzie tamecznej majątności. Także z prazników, alias iarmarków, które mogą być przy tej cerkwi, należy honorarium według zwyczajów wszędy, te do pomienionego prezbitera będą, non preiudicando iednak szynkom arendownym tamecznej karczmy należytością. Mliwa we młynach, ieżeliby iakie były wolne, bez miarek pozwala się, także uręb drew w lasach, iakie się tam znaydować będą, wolny. Na której to fundacyi naszej od nas ufundowany kapłan tenebitur y powinien będzie w każdą niedzielę nabożeństwo zwyczajne, do cerkwi należące, nigdy nie opuszczając, dla paraffi swojej odprawować, chrzty, śluby, pogrzeby należycie czynić, iednak sine gravamine swoich parafianów, a naybardziej postrzegać pilno będzie powinien koło dusz parafianów swoich, aby bez spowiedzi nie umierali, nauczając wszelkich nauk duchownych. A zaś na intencyą teraz fundatorów żywych Michała y Anny Suzinow, a po życiu za duszę mszę świętą w każdą sobotę, w każdy tydzień extraordinarynie, wiecznymi czasy odprawować powinien będzie pomieniony kapłan, za grzechów odpuszczenie żyjącym, a po śmierci też msza święta za dusze, iako nas fundatorów, tak też za ukrzywdzonych przez nas kiedykolwiek ludzi, którym nie mogliśmy przez niepamięć czyli defekt restytucyi uczynić y nie możemy; które to nabożeństwo aby należytym tribem duchownym w zwyż wyrażoney cerkwi, od nas nowo teraz ufundowanej, odprawowało się wiecznemi czasy, w czym tego kapłana, przy tej cerkwi będącego, obligujemy y postanowiamy; wolen tedy y mocen będzie ten kapłan rządzić y dysponować pomienionemi gruntami bez żadney od nas y successorów naszych przeszkody. Aby bardziej chwala Bożka w tej cerkwi nie ustawała, iako teraz do tejże cerkwi kapłana tak y successorów iego przysięgłych mieć

chcemy. Wszystkie zaś ornamenta cerkiewne, pod osobliwym rege stem wyrażone, naszym własnym kosztem posprawowane, przy tym kapłanie zostawać mają, na co my dla pewniejszego tej fundacyi naszej warunku ręką własną naszą podpisawszy o podpis rąk iw. imść pp. pieczętarzów upraszamy. Pisan w Ostromeczowie, dnia dwudziestego Lipca, roku tysięcznego siedemsetnego dwudziestego. U tego funduszu podpisy rąk tak samych wielmożnych ichmościów panów fundatorów, iako też y imci pana pieczętarza his exprimuntur verbis: Michał Stanisław Suzin, koniuszy wdztwa Brzeskiego; Anna Suzinowa*. Ustnie y oczewisto proszony od wielmożnych ichmść panów Suzinów, koniuszych Brzeskich, małżaków, testis ad expressa: Adam z Sierzputowa Sierzputowski, miecznik y sędzia grodzki Brzeski. A

na marginesie tegoż funduszu przy pieczęci na laku czerwonym wyciśnionej approbacia ręką samego iasnie wielmożnego iegomości xiędza metropolity całej Rusi, episkopa Włodzimierskiego y Brzeskiego, w te słowa pisana: Fundusz, dany cerkwi Ostromeczowskiej, od wielmożnych ichmościów panów fundatorów intro w nim specyfikowanych autoritate nostrâ metropolitanâ et episcopali ordinaria Brestensi akceptuiemy, y in toto approbuujemy. Datt w Włodzimierzu, dnia dziewiętnastego Julii, roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego dwudziestego. Leon Kiszka, metropolita całej Rusi, episkop Włodzimierski y Brzeski, mp. Który to takowy fundusz, przez zwyż wyrażonego prezbitera oczewisto ad acta podany, iest do xiąg urzędowych grodzkich wdztwa Breskiego przyięty y wpisany.

1720 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 599—600.

99. Право на приходъ священнику Лещинской церкви.

Владиславъ Иосафатъ Сапѣга, Брестскій воевода, доносить митрополиту Киевскому и всей Руси Леону Кишкѣ, что онъ, Сапѣга, вслѣдствіе неоднократныхъ просьбъ Лещинскихъ обывателей, передаетъ Якову Радкевичу право на приходъ Лещинской церкви, съ предоставленіемъ ему всѣхъ фундушей, которые издавна были наданы церкви,—такъ какъ прежній священникъ за дурное поведеніе удаленъ отъ прихода.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Apryla pierwszego dnia.

Na urzędzie ikmci grodzkiu Brzeskim, przed aktami starościńskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościem sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, compars personaliter imść pan Andrzej Doroszewski imieniem w Bogu wielebnego imść xiędza Łukasza Pirockiego, prezbitera cerkwi Leszczynskiej, prezentę na ple-

banią pomienioney cerkwi antecessorowi onego od i. w. imść pana Władysława Sapiehy, woiewody Brzeskiego, daną, ad acta podał, którą wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Władysław Jozaphat hrabia na Wisznicach Sapieha, woiewoda Brześciński w. x. Lit., iasnie wielmożnemu imść xiędzu Leonowi Kiszce, z Bożey łaski metropolicie całej Rusi, Włodzimirskiemu, Brzeskiemu episkopowi, Supraskiemu y Kiiowo-pieczarskiemu archimandrycie. Po

zaleceniu usług moich, iuż to praktykowana maxima, że kędy chwała Boska y iey nieustaiąca gorliwość kwitnie, ibi regna crescunt et tranquilla exultant pace coloni, tam domy za aplikacją et zelo propagandi cultus divini w swoich ozdobach usque ad maturitatem perennant; przeto y ia za doniesieniem nie po iednokrotnym od gromad Leszczynskich, iako prezbiter tameczny ociec Jan Mitkiewicz scandalosissimo exemplo, bez chwały Bożej, sine cura animarum, bez należytey sakramentów administracyi rządził powierzone sobie beneficium cerkwi Leszczynskiej; obviando dalszemu zgorszeniu, doniosłem to iudicio ecclesiastico, gdzie zesłany imść xiądz officyał Brzeski, po tak wielu czynionych inkwizycyach z gromad, inwestygacyach z władzy sobie powierzoney, uznawszy z słusznych dowodów nie tylko incapacem beneficii, ale ut nocivum membrum, ile prostocie gorszącey się z pastera, ense recidit, ne pars sincera tra-

hatur. Post privationem tedy pomienionego oycza Jana Mitkiewicza a beneficio cerkwi Leszczynskiej, ia extendendo ius patronatus do mnie reguluiące się, prezentuję wmsć panu Jakuba Radkiewicza, ex qualitatibus statum hunc concernentibus idoneum, którego abyś wmsć pan pastorałi benedictione raczył na cerkiew Leszczynską poświęcić upraszam; temuż przy parafii należące grunta włok dwie cum attinentiis sianożęci, ogrodów, według erekcyi antecessorów moich, konferowałem, non derogando quidquam iuribus antedecaneis y owszem one conservando. Datt w Wisznicach, dnia szesnastego miesiąca Maia, roku tysiąc siedmset dwudziestego. U tey prezenty przy przyciśnionej pieczęci podpis ręki aktora temi słowy: Władysław Sapieha, woiewoda Brzeski mp. Która to takowa prezenta, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podana, de verbo ad verbum iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1720 r.

Изъ книги за 1764—1765 годы, стр. 801—802.

100. Консенсъ короля Августа II на фундушъ Ревятицкой церкови.

Король Августъ II особымъ листомъ разрѣшаетъ и даетъ право Сигизмунду Венедигу Хржановскому, чашнику и подстаростему Брестскаго воеводства, Ревятицкому старостѣ, и супругѣ его Екатерицѣ— записать фундушъ изъ двухъ уволокъ земли священнику, а четверть уволокъ— діакону, въ имѣннн Ревятицахъ, въ Брестскомъ воеводствѣ. По силѣ этого королевскаго листа Ревятицкіе священники, пользуясь вышеупомянутыми землями, освобождаются отъ всякихъ поземельныхъ повинностей, военного постола и проч.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Septembra dwudziestego wtórego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościnskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, stante praesenti interregno, comparens personaliter

w Bogu wielebny imść xiądz Alexander Budziłowicz, paroch cerkwi Rewiatyckiej, consens ikmci imci p. Zygmuntowi Benedyktowi y Katarzynie z Tułowskich Chrzanowskim, czesznikom y podstarościm sądowym woiewodztwa Brzeskiego, starostom ikmci Rewiatyckim, małżankom dany, a cerkwi swey Rewiatyckiej na nadane włoki służący, ad acta podał.

który wypisuiąc w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: August wtory, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem, consensem przywileiem naszym, komu by o tym teraz y na potym będącego wieku ludziom wiedzieć należało, iżeśmy pozwolili y tym listem konsensem przywileiem naszym pozwolamy urodzonemu Zygmuntowi Benedyktowi z Chrzanowa Chrzanowskiemu, czesznikowi y podstarościemu sądowemu woiewodztwa Brzeskiego, starości naszemu Rewiatyckiemu, y urodzoney Katarzynie z Tułowskich Chrzanowskiej, małżakom, z prawa swego dożywotniego zrzec się, ustompic y nadać włok dwie na prezbitera y ćwierć włoki na dyakona ritus graeci z dobr dyspozycyi naszey podległych, nazwanych Rewiatycze, a w woiewodztwie Brzeskim leżących, y onych quam meliori forma dyspozycyą y fundusz uczynić y iuryzdycznie roborować, mocą którego funduszu prawnego, a powagi ninieyszego przywileiu consensu naszego wolni y mocni będą urodzeni Chrzanowscy małżonkowie we wsi Rewiatyczach ku chwale Bożey cerkiew wybudować y nadać y te włoki dwie, iedną nazywaiącą się we wsi Rewiatyczach Terechowicz, na której cerkiew wybudowana, drugą we wsi Holicy nazwiskiem Nielubowicz, obie we trzech poletkach y z nadatkami, z lasami, łąkami, polem orowym y nieorowym y ze wszystkimi do nich przynależytościami, trzeciej włoki nazwaney Kopiec ćwierć na dyakona, także we trzech poletkach z nadatkami, iako wszelkie okoliczności szerzey w funduszu mają być wyrażone y opisane, który ninieyszym przywileiem naszym in toto et in parte stwierdzamy, iednak aby był iuryzdycznie roborowany, mieć chcemy, y prezbiter zwierzchnością duchowną bez wszelkich cenzur approbowany y do tey installowany plebanii, za prezentą urodzonych Chrzanow-

skich małżaków y post decessum tegoż kapłana, aby nastempuiący kapłani do tey cerkwi vigore osobliwego przez tychże urodzonych Chrzanowskich nadania y funduszu de proprio swoiemu episkopowi Brzeskiemu byli prezentowani od nich samych y successorów onych, co mieć wiecznemi czasy chcemy, y z tych gruntów tak ad praesens, iako in futurum będącego prezbitera od wszelkich dworowi powinności y daniny uwalniamy y wyimuiemy, także od hibern y konsystencyi żołnierskich, podymnego, symple kwarty et omni titulo podatkovania, które onera tameczni poddani zastempować sami, nie pociągaiąc prezbitera do solucyi, powinni będą. Na co dla lepszey wagi ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, roku tysiąc siedmset dwudziestego, miesiąca Marca dnia wtorego, panowania naszego dwudziestego trzeciego roku. U tego consensu przywileiu ikmci przy przyciśnionej pieczęci w. x. Lit. podpis ikmci takowy: Augustus rex, a po drugiey stronie teyże pieczęci expressya z podpisem takowa: Consens urodzonym Chrzanowskim małżakom na ustompienie włok dwóch na nowo fundowaną cerkiew we wsi Rewiatyczach y w teyże wsi ćwierć włoki na dyakona. Stanisław Michał Brodowski, ikmci pieczęci w. w. x. Lit. sekretarz; a na wierzchu konsensu przywileiu tego napis tenore tali: Cancellariatu celsissimi et illustrissimi principis Michaelis Servatii Korybuth in Zbaraż et Wiszniowiec ducis Wiszniowiecki, comitis in Dolsk, Dombrowica et Komorno supremi m. d. Lithvaniae cancellarii Pincensis, Glinianensis, Wilkoviscensis, etc. capitanei; sigillatum est in actis. Który to takowy consens, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą iest do xiąg grodzkich Brzesckich przyięty y wpisany.

1724 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 139—140.

101. **Фундушова запись на Мыщицкую церковь во имя Покрова Пресвятой Богородицы.**

Маргарита изъ рода Федюшковых Непокойчицкая и Янъ Непокойчицкій, Брестскій скарбниковичъ, заботясь о томъ, чтобы уніатская церковь во имя Покрова Пресвятой Богородицы, находящаяся въ ихъ имѣніи Непокойчицахъ, иначе Мыщицахъ—въ Брестскомъ воеводствѣ, вслѣдствіе утраченнаго фундуша, по причинѣ неспокойныхъ временъ, не пришла въ упадокъ, записываютъ ей слѣдующій фундушъ: въ селидбѣ польуволокъ земли, въ двухъ сѣвооборотахъ, также въ Крупичахъ польуволокъ, въ двухъ сѣвооборотахъ, и еще кусокъ земли на шесть шанковъ. Пользуясь этими фундаціями, священники Непокойчицкой церкви обязаны два раза въ недѣлю совершать литургію: одну въ среду—за души своихъ фундаторовъ, а другую въ субботу—за души безотраднo страдающихъ въ чистилищѣ. Кромѣ того, имъ предоставляется право имѣть пиво и водку на домашнія нужды и брать третью часть торгового армарокъ, происходящихъ при церкви, на свѣчи, вино и просфоры. Тотъ, кто изъ преемниковъ Непокойчицкаго нарушитъ хоть одинъ пунктъ изъ настоящаго фундуша, подвергнется взносу въ 500 копѣ грошей Литовскихъ.

Roku tysiąc siedemset sześćdziesiątego, miesiąca Marca osiemnastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim wdstwa Brzeskiego, comparens personaliter xiądz Tomasz Sidorowski, prezbiter cerkwi Myszczyckiey, fundusz od ichmościów pp. Niepokoyczyckich, cerkwi Myszczyckiey służący, ad acta подаѣ, który, wpisuiąc wxięgi de verbo ad verbum, tak się w sobie ma: Ja Małgorzata z Fiedziuszków Niepokoyczycka, skarbnikowa Brzeska, y ia Jan Niepokoyczycki, skarbnikowicz Brzeski, wiadomo czyniemy tym naszym wieczystym funduszowym pismem wszystkim w obec y każdemu teraznieyszego y napotym będącego wieku ludziom, iż chcąc mieć w opatrności cerkiew Bożą, w unii świętey zostaiącą, fundowaną przez antecessorów naszych w maiętności naszej dziedziczoney Niepokoyczycach, alias Myszczykach nazwaney, w woiewodztwie Brzeskim leżącey, pod tytułem Protekcii Nayświętszey Panny Maryi, y przestrzegaiąc tego, aby chwala Boża zawsze odprawowana była, przeto z szczerey miłości ku Bogu wszechmogącemu, w Tróy-

cy Świętey iedynemu y ażeby do ostatniey ruiny cerkiew święta przez zginiony dla niespokoynych czasów fundusz nie przyszła, ninieyszym funduszem naszym wieczystym zapisem nadaiemy gruntu do tey cerkwi, to iest w siedlisku pół włoki na dwie zmiany, ob miedzę Trochymczuka z iedney, a z drugiej strony Pustowszczyzna, item pół włoki we wsi naszej, także na dwie zmiany, leżącey ob miedzę Semena Huraka, a z drugiej strony Pustowszczyzna, item w Kurpiczach szmat gruntu na szankow sześć, które to grunty pomienione ze wszytkimi do nich przynależnościami, naddatkami, ogrodami, sianożęciami, zaroślami, lasami, zatokami wiecznie przyłączamy y funduiemy w moc y possessyą wielebnemu oycu Jakubowi Osińskiemu, a po nim y successorom iego bez żadnego naruszenia podaiemy. Ma tedy y powinien będzie wielebny oyciec Osiński y successorowie iego dwie mszy święte każdego tygodnia odprawować, oprócz święta y niedzieli, iedną we szrodę za dusze zmarłych fundatorów, a drugą w sobotę za dusze w czyscu będące, żadnego ratunku nie maiące. Wolen tedy iest y ma być wielebny oyciec prezbiter terazniejszy y successorowie iego mieć

piwo y wódkę na swoją potrzebę w domu, a nie na szynk; od targowego przy cerkwi ma być wielebnemu oycu częśc trzecia dawana na świece, wino y proskury, pozwalamy my sami, a po nas y possessorach naszych, aby ten fundusz nasz wieczysty zapis niwczym nienaruszenie zostawał, żądamy y obliguiemy; a kto by miał ten nasz list wieczysty w najmniejszym punkcie naruszyć, na takowego wkładamy winy do należytego sądu zapłacić kop Litewskich pięćset, z sądu nie ustępując. A po zapłaceniu takowej winy ma zostawać ten zapis nasz wieczysty przy swoiey mocy nienaruszenie. Na co wydając ten nasz dobrowolny wieczysty list funduszowy, dla większego waloru przy pieczęci naszej rękami własnymi podpisuiemy się. Dzia-

ło się we dworze naszym w Myszczycach, dnia dwudziestego Septembra podług nowego kalędarza, roku Pańskiego tysiąc siedemset dwudziestego czwartego. U tego funduszu podpisy rąk tak samych aktorów, przy przyciśnionej pieczęci na laku czerwonym wyciśnionej, iako też imci pana pieczętarza temi słowy: Małgorzata Niepokoyczycka, Jan Niepokoyczycki mp. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osób wyżej wyrażonych do tego funduszu wieczystego, cerkwi Myszczyckiey służącego, podpisuię się: Wiktorzyn Bukraba mp. Który to takowy funduszowy zapis, przez wyż wyrażoną osobę ku wpisaniu podany, de verbo ad verbum iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęty y wpisany.

1726 г.

Изъ книги за 1726 годъ, стр. 1625—1644.

102. Судебное опредѣленіе по дѣлу между митрополитомъ Леономъ Кишкою и помѣщиками Яржинами и Брониковскими объ убіеніи священника Лыщицкаго.

Кіевскій и всей Руси митрополитъ Леонъ Кишка входитъ съ жалобою въ городскій судъ по поводу убіенія Лыщицкаго священника Фомы Крымскаго, и позываетъ къ суду помѣщиковъ Яржиновъ и Брониковскихъ, которыхъ крестыне совершили это убійство. Судъ дѣлаетъ распоряженіе о производствѣ слѣдствія по этому дѣлу. Изъ слѣдствія оказывается, что священникъ Крымскій проѣздомъ зашелъ въ стѣни корчмы, гдѣ двое крестьянъ не въ трезвомъ видѣ начали ссору съ священникомъ; ссора дошла до драки; крестьянныи толкнули священника съ такою силою, что онъ упалъ и ударился головою о кадъ. Вставъ на ноги, онъ опять получилъ сильный толчокъ отъ того же крестьянина, послѣ чего опять упалъ навзничъ черезъ порогъ. Послѣ этого онъ поѣхалъ къ помѣщику Яржинъ жаловаться на этихъ крестьянъ, но не получивъ удовлетворенія, заѣхалъ, по дорогѣ, къ священнику Войској церкви, гдѣ былъ приглашенъ къ столу, но онъ отказался отъ пищи говоря, что нанесенныя ему побои причинятъ ему смерть, и тутъ же, опершись на столъ, черезъ нѣсколько минутъ скончался. Не смотря на это, на судѣ явились противныя сему показанія, будто бы священникъ умеръ отъ пьянства, но показанія эти не имѣли никакихъ вѣрныхъ и положительныхъ данныхъ. Потому, на основаніи произведеннаго слѣдствія, доставленнаго въ судъ, судъ рѣшаетъ: арестовать движимое имущество уголовного преступника Ехима Ярошукъ, и передать оное женѣ священника, а самого его, какъ обѣжавшаго и неявившагося въ судъ, ловить и казнить смертию.

Roku tysiąc siedemset dwudziestego szóstego, miesiąca Septembra trzynastego dnia.

Na roczkach Septembrowych grodzkich Brzeskich, porządkiem prawa statutowego przypadłych y sądownie w Brze-

ściu odprawowanych, przed nami Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim, łowczym y podstarościem, Adamem z Sierputowa Sierputowskim, miecznikiem y sędzią, et Pawłem Kościuszkiem Siechnowickim, pisarzem, urzędnikami sądowe-

mi grodzkiemi woiewodstwa Brzeskiego, gdy s porządku rejestrowego ku sądze- niu przypadła sprawa iaśnie wielmożne- go iegomości xieżda Leona Łukasza Kisz- ki, areybiskupa metropolity Kiiowskiego y całej Rusi, episkopa Włodzimierskiego y Brzeskiego, Kijowo-Pieczarskiego y Su- praskiego archimandryty, tudziesz imci paniey Anny z Budziwłowiczów Krymskiej, prezbiterowey Łyszczyckiej z wielmoż- nemi ichmość panami Janem, czesznikiem Grabowieckim, oycem, y Rafałem synem, z Rudak Jarzynami y paniami małżakami ichmościów, także z ichmość panami Kon- stantym Samuelem y Adamem Bronikow- skiemi, iako z dziedzicami maiętności Łysz- czyc, za przypozweń od załuiących akto- rów, po obżałowanych ichmościów wynie- sionym, do poparcia dekretu grodzkiego Brzeskiego ex inlatis actoratibus w ro- ku terazniejszym na dacie pisanym, miesiąca Julii dwunastego dnia ferowa- nego y do przyścia finalney in princy- pali negotio rozprawy, iako iuż po expedyowanych dwóch inkuizyeyiach za za- łobami w pomienionym dekrecie pro et contra wyniesionemi. A naprzód, za pierwszą załobą iaśnie wielmożnego iegomości xieżda metropolity y imci pani Anny z Budziwłowiczów Krymskiej, ia- ko samey aktorki, mieniać o to, iż obża- łowani ichmość panowie Jarzynowie, te- nutorowie maiętności Łyszczyc, nie uważa- iąc nic na prawo pospolite y constytucye seymowe, surowie o violatorach, a tym bardziej o zabóycach opisane, kiedy nie dość maiąc, że od samego obięcia w pos- sesyę swoię maiętności Łyszczyc, dobr wwoiewodztwie Brzeskim leżących, z dzie- dzicznych obżałowanych ichmościów pa- now Bronikowskich, wyuzdali poddanych swoich Łyszczyckich na niewypowie- dziane, tym bardziej niewypisane y nie- słychane swywoli, rozboie, którzy, nie- poiednokrotnie, znać z rozkazu samychże obżałowanych ichmościów panów Jarzy- nów, czyli też obżałowanych ichmościów

panów Bronikowskich, dziedziców swych, różne zdrożne affronta, dyfamacye, boie, nie uważaiąc na chwałę Bożą y na cha- rakter kapłański, różnych lat, miesięcy y dni czynili, że to niepoiednokrotnie ze- szły w Bogu imść xieżdz prezbiter Łysz- czyccki Tomasz Krymski, tak samym ob- żałowanym ichmość panom Jarzynom małżakom, iako też administratorom ich- mościów w Łyszczycach będącym, za każ- dym czasem uskarżał się, gdzie żadney naymnieyszey sprawiedliwości, iako od dyssydentów, doysć nie mogli, nie doszedł z poddanych Łyszczyckich. Tandem iż pod- dani obżałowanych ichmościów in funda- mento takowey swoiey swewoli y ex- cessów ominęłych, za które żadney nay- mnieyszey kary od panów swoich nie od- nieśli, w roku przeszłym tysiąc siedm- setnym dwudziestym piątym, miesiąca Apryla dwudziestego wtorego dnia, gdy ten w Bogu zeszy, a przez poddanych obżałowanych ichmościów, to iest Samka Nowika y ziencia iego Jachima Jarozzu- ka crudeliter zabity, przyszedł do karcz- my, tychże obżałowanych ichmościów Łyszczyckich z imci panem Antonim, sąsiadem swym, nie dla żadnego picia, tylko za interesem swoim, gdzie przy- szedszy nie idąc ani do izby, ani też do sieni, przed karczmę kazali sobie piwa za swoje pieniądze własne dać y tamże przyszedł do pomienionych ichmościów chłop Jakow Poleszuk, gospodarz imci pana Stanisława Łyszczynskiego y tam drugi garniec piwa superius wyrażony, człowiek, nie dając nikomu naymniey- szey okazyi, dać kazał; a zaś chłop, iuż będąc na wszelką swawolę y kryminał wyuzdani od obżałowanych ichmościów panów Jarzynów, mianowicie Samko Nowik y Jachim Jarozzuk, tegoż czasu będąc w karczmie, bregadyę piiąc, nie- winnego zeszęgo prezbitera Łyszczyc- kiego nie iako kapłana, ale iako hul- taie słowami nieutściwemi, zelżywemi, ho- norowi y charakterowi kapłańskiemu

nieprzyzwoitemi, dyffamowali, mówiąc te formalia, że nasi panowie, ani popów, ani xieży żadnych nie potrzebują, bo oni swego mają. W czym iegomość xiądz prezbiter Łyszczycycki ze wszelką submissyją upraszał, ażeby onego zaniechali; a pomienieni chłopi obadwa obcesem rzuciwszy się, zeszłego xiędza prezbitera Łyszczycyckiego porwawszy, czyniąc na istotną illuzyą charakteru kapłańskiego, bezbożnie, a prawie niemilosiernie o kadż uderzyli, że y z mieysca wstać nie mogli; y tam drugi raz porwawszy się, iak ci sneli, to karkiem samym o próg uderzyli, że natychmiast kark z mieysca zruszyli. Widząc tedy Jakow Poleszuk takowe tyraństwo chciał ratować, którego ciż Łyszczycyński poddani niemilosiernie zbili, ztlukli; potym gdy tenże xiądz Łyszczycyckiey cerkwi, iuż będąc zbitym, tym bardziey zabitym, chcąc iakiey takiey sprawiedliwości na takowych meżobóyców doysć, zaraz na gorącym uczynku iechał do Kapustycz do obżałowanych ichm. panów Jarzynów, y ztamtąd, nie otrzymawszy skuteczney sprawiedliwości, ani też deklaracyi, nazad powracaiąc, ze dnia dwudziestego trzeciego Apryla anni praesentis na dzień dwudziesty czwarty, powracaiąc do Łyszczyc, zaiechał do prezbitera cerkwi Woyskiey y tam, będąc iuż duzo słaby, z takowego pobicia swoje życie skonczył. A obżałowani ichm. za nic takowe mając, nie tylko żadney czynić nie chcą z zabóyców sprawiedliwości, lecz ieszcze pochwałki na pozostałą wdowę, żonę w Bogu zeszłego, czynią y czynić nie przestaią. Zaczym tedy ante omnia do personalney composycyi wszystkich obżałowanych, do statucyi wyż wyrażonych poddanych, iako kryminalistów, do pokarania penami kryminalnemi, z prawa pospolitego ściągajacemi się, oraz do przysądzenia główszczyzny sowitey, iako za kapłańską głowę, do nagrodzenia szkod y expens prawnych z okazji obżałowanych ichm. poniesionych, y o to

wszystko, co czasu prawa szerzey z controwersyi patronów y z obdukcyi ieneralskiey dowiedziono y obiawiono będzie, żałuiący iasnie wielmożny aktor z obżałowanemi ichm. przed nasz urząd grodzki Brzescki intentowali akcyą. Do której sprawy dnia szóstego miesiaca Septembra anni praesentis, na kopię z przy pozwu y z dekretu remissyinego roczek Juliowych ex inlatis actoratibus od pozwaných ichm. wziętey, a na dniu dwunastym eiusdem anni et mensis, za przywołaniem przez ienerała stron do prawa od aktorów, patron za mocą prawną do tey sprawy daną, im. pan Teodor Mielleszko, personaliter do rozprawy prawney stawaiąc, do przypadłego terminu sądenia tey sprawy, tak przypozvem przez ienerała Andrzeia Zawadzkiego na maiętności Łyszczycach, dobrach w w. x. Lit. leżących, położonym, iako też dekretem remissyiny grodzkim Brzeskim na roczkach Juliowych grodzkich Brzeskich, za złączonemi żalobami ferowanemi, słusznie y prawnie dowiodszy, gdy ad exponendum principale negotium accedere chciał, na ten czas odpozwaných ichm. stawaiący patron imci pan Kazimierz Lipski mienił wypis pryncypałów swoich, na karcie piędziesiątey piątey do regestrów sądowych inserowany, którego przywołania upraszał, a przywołaniem czytał żalobę z tegoż dekretu remissyinego głównego, dwunastego Julii anni currentis, ferowanego, sequenti tenore: iż co obżałowany iasnie wielmożny imść, urościwszy do żałuiących aktorów nullo habito praetextu, iakowęś uszczypliwą in solam vexam skomatyczną, poenam talionis pociągajacą żalobę w roku tysiąc siedmsetnym dwudziestym piątym, miesiaca Apryla trzydziestego dnia do xiąg grodzkich Brzeskich inserować, nie wiedząc quo praetextu subordynowawszy, niby żałuiące ichm. pp. Jarzynowie, czesnikowie Grabowieccy, małżakowie, mając wtenczas swą maiętność Łyszczycy, w wo-

ie wodztwie Brzeskim leżącą, per modum opieki do obięcia oney w possessyi, poddanych Łyszczynskich na kryminały y różne exorbitancye różnemi czasy, latty, miesiący y dni licencyować, czego nigdy in rerum natura deberi nie może, gdyż załuiące delatores, iako tylko w opiekunskiej possessyi mając, one pacifice posydowali, a obżałowanemu ichm. krzywdy nie czynili y nie czynią, lecz tylko skomatyczną żalobę od obżałowanego imści ponosić muszą, nie dość na tym, dowodząc nieiakowychści na załuiących aktorów kryminałów w pomieniony manifest swój, extra meritum causae punkta inserowawszy, większą niby na zabicie w Bogu zeszłego imści xiędza Thomasza Krymskiego, prezbitera cerkwi Łyszczyckiej, poddanych Łyszczyckich, idque Samka Nowika y Jowchima Jaroszuka permitttere mieli, co nigdy in rerum natura nie iest, bo załuiące delatores w żadne litigia ze w Bogu zeszłym imści xiędzem prezbiterm Łyszczyckim y transaccie, a pogotowiu, penitus w żadne zayścia nie wchodzili y żadney pretensyi nie mieli, a w Bogu zeszyły prezbitery pomieniony, iako testatur, iż w karczmie Łyszczyckiej tychże obwinionych poddanych sam innocenter bił y dyfamował y ieszcze u zawiadowcy tamecznego Łyszczyckiego na tychże chłopów o sprawiedliwość expostulował, iakoż y zawiadowca na udanie y rekwizycyą tegoż prezbitera, lubo z niewinnych chłopów, chętnie życzył uczynić; insuper tenże prezbitery nondum satiaty, że tychże lubo niewinnych sam bił, lecz we dworze przez ludzie swoje exequował onych usiłował y na to zawiadowca prezbiterowi pozwoił. Potym tegoż czasu poszedszy do domu po ludzie swoje, nie powruciwszy do dworu, z żydem Łyszczynskim do Kapustycz, do załuiącego im. pana Rafała Jarzyny, stolnika Rawskiego, nie uskarżając się cale na zdrowie swoje przybył, na racyą którego załuiący imci pan stol-

nik Rawski względem pomienionych chłopów, do których uraszczał pretensyą, uczynić w to obligował się, y temuż prezbiterowi był rad, który cale będąc zdrowym z dobrym apetytem iad y pił y na nic się nie skarżył, aż nazaiutrz takoz zdrowym będąc odiechał; a iako fertur, że naybardziej rad był gorzałką się zalewać, tak y na ten czas iadąc przez wieś Kapustyczne, gorzałką się zpił, a zatym zaiachawszy do wsi Woyskiej wielm. im. pana sędziego ziemskiego Brzeskiego, y tam u iegomosci xiędza prezbitera gorzałkę bez pomiarkowania żadnego y folgi zdrowiu swemu zbytecznie pił y był ochoczym, na zdrowie absolute się nie uskarżał, obiad z apetytem dobrym iadł, y gdy się gorzałką tak zbytecznie y piwem, pomieszzanemi trunkami, tak utraktował y zatrudnił, iż ruszyć się z za stoła nie mógł, y zparszy się w gorącej izbie na stół zasnął, aż nie rychło sam się obalił.— Co widząc sam prezbitery tameczny y domówi onego, iż zbytecznie się zpił, podeymować rzucili się, aż w tym punkcie od gorzałki ten świat pożegnać musiał. Ex praemissis tedy nie tylko gdyby załuiący im. pan czesznik Grabowiecki y im. pan stolnik Rawski, który y nie będąc w pomienionym manifestie oskarżonym, mieli być winnymi, y takowey skomatycznej żalobie podlegać, lecz im. panowie Bronikowscy, iako actores, bynaymniej do płacenia win non tenentur, ze wszystkich specyfikowanych supra circumstancyi, iako z tego świata zeyść musiał nie z zadanych stałych sobie boiów, których in rerum natura nie było, lecz szczególnie z pomienionych trunków, gdy się narescie tak dalece zpił, że kilkanaście razy budzony wstać y ruszyć się nie mógł, mówiąc te formalia: dajcie mi pokóy, niech się wyspię, aż od takowego traktamentu z swoiey ochoty Panu Bogu ducha oddał. A obżałowany im. kryminały na delatorów imponuje, nie wiedzieć na ia-

kowym fundamencie, formuiąc aktorstwa swoje do prawa idque do godu woiewodztwa Brzeskiego innocentissime, niemniej y o expens prawnych pociąga statuitio-nem omnimodam, niby kryminalistów usurpuie, do której non tenentur; na którą illacyą czasu contrawersyi fusius deducetur. Za czym chcąc ante omnia poenam talionis na obżalowanym iasnie wielmożnym imci wygrywać tysiąca kop groszy Litewskich expens prawnych y dalszych poen, de rigore praw w. x. Lit. volumine ściągających się, requirować, do skasowania zatym żałob, processów z całym procederem prawa, iako vexatorie intentowanym, perpetuum silentium nakazania, omnimodam securitatem od wszelkich podobnych impetycyi quocun-que titulo hoc in negotio uroszczonych, obwarowania y uwolnienia się y oto wszystko, co czasu prawa fusius deducetur, żałujące actores, salva melioratione tey żałoby, zapozywali. Po przeczytaniu której to żałoby, superius namieniony patron wpisu aktorów swoich niższego, na karcie piędziesiątej piątej będącego, do wyższego na karcie dziewiętnastey opartey adverse inserowanego przyłączenia, a to in unum kombinowania, e oraz respectu spóźnionego czasu tey sprawy niesądzenia, lecz oney wczas z wolnym wniesieniem ex his registris odłożenia prosił y domawiał się. W czym y patron alterius partis, nie contradicuiąc y tak nałożenia aktoratów, iako też na wniesienie extra registrów y odłożenie ad cras tey sprawy zezwalaiąc, ad interim otwarcia inquizycyi exposecebat. My tedy sąd y urząd wpisawszy aktoraty dwa, videlicet, pierwszy na karcie dziewiętnastey iasnie wielmożnego imci xiędza Leona Łukasza Kiszki, arcybiskupa metropolity Kiiowskiego y całej Rusi, episkopa Włodzimierskiego y Brzeskiego, Kiiowo-Pieczarskiego, Suprałskiego archimandryty, tudziesz imci pani Anny z Budziłowiczów Krymskiej, prezbiterowey

Łyszczyckiej, z wielmożnemi ichm. pany Janem czesznikiem Grabowieckim oycem, Rafałem synem z Rudek Jarzynami y paniami małżakami ichmśw, także z ichm. pany Konstantym, Samuelem y Adamem Bronikowskiemi, iako dziedzicami majątności Łyszczyc, a drugi na karcie piędziesiątej piątej imci pana Jana czesznika Grabowieckiego oycy, Rafała stolnika Rawskiego syna z Rudek Jarzynów y ichm. paniey małżonek ichm., tudzież ichm. panów Konstantego chorążego ikmci Adama y Samuela Bronikowskich, iako dziedziców majątności Łyszczyc, z iasnie wielmożnym imśc xiędzem Leonem Łukaszem Kiszką, arcybiskupem metropolitą całej Rusi, episkopem Włodzimierskim, Brzeskim, Pieczarskim y Suprałskim archimandrytą, z imci panią Anną z Budziłowiczów Thomaszową Krymską, prezbiterową Łyszczycką, z dokładem opiekunów y potomstwa oney, ingrossowany in unum złączywszy żałoby, zkonbinowawszy oraz względem spóźnionego czasu ad cras odłożywszy, po ustompieniu stron czytaliśmy in ocluso rotulo inquizycye, quarum tenor sequitur talis: Primo, akt inkwizycyi w sprawie iasnie wielmożnego imci xiędza Leona Kiszki, metropolity całej Rusi, episkopa Włodzimierskiego y Brzeskiego, Kiiowo-Pieczarskiego archimandryty, z wielmożnemi ichm. pany Janem czesznikiem Grabowieckim oycem, Rafałem synem z Rudek Jarzynami, paniami małżonkami ichmśc, także z ichm. pany Konstantym, Samuelem y Adamem Bronikowskiemi, iako dziedzicami majątności Łyszczyc przeze mnie niżey na podpisie wyrażonego, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym dwudziestym szóstym, miesiąca Junii dwudziestego szóstego dnia expedyowana in loco delicti, w Łyszczycach. Testis primus imci pan Antoni Łyszczynski to zeznał, iż lubo sprawiedliwości requirował w Bogu zeszły wielebny xiądz Tomasz Krymski, prezbiter Łyszczynski, z poddanych, to

bat, iż nie z inszey racyi fato cecidit, ieno z okazji pchnięcia o róg kadzi y mocnego uderzenia o próg nawznak y to zeznał, iż za wielokrotną requizycją sprawiedliwości nie odebrał. Sexto, wielobny prezbiter cerkwi Woyskiew, imieniem y przezwiskiem Chiryton Smolinski, w którego domu zeszyły w Bogu xiądz Thomasz Krymski, prezbiter Łyszczycycki, dokączył życia, powracając od imci pana Jarzyny z majątności Kapustycz, iż się przed nim immediate przed śmiercią skarżył, iż dłuższego życia sobie nie tuszę, z pobicia od tych chłopów, najbardziej z uderzenia o próg, nawznak, iako zchyliwszy głowę na dół Bogu ducha oddał. U którego zmarłego na ciele znaki, to iest, na plecach y na pierśiach widział, y na confirmatją tego swego zeznania, iako prawdziwe iest, w piersi się uderzył, mówiąc, gdyby mię przyszło y przysiądz, na tym tedy był gotów wypełnić iurament. Septimo. Stefan Jakimowicz, winnik arendarza Łyszczycyckiego, u którego arendarza ten się bój stał, przy bytności pomienionego winnika, który ze żydem arendarzem rozważał bñących się, zeznał, iż iako naprzd o róg kadzi uderzony, tak y na próg z impetem rzucony nawznak szkodliwie został, y z tego pobicia, z tego świata zszedł, a nie z inszey przyczyny. Pracowici gospodarze z okolicy Łyszczycy różnych panów imionami y przezwiskami stawaiące na świadectwo wyrażaią się, to iest: Wawryn Drałukowicz, Hryć Czapczuk, Roman Czapczuk, Jawchim Piżyk, Kondrat Tymoszuk, Misiey Bobesiuk, Roman Kaczan, Ułas Prystupa, Nazar Kowanski, Tymoszuk Auchim, Michał Nosaluk, Iwan Kownierec, Daniło Prychożko, exleverunt iuramentum na tym, iż iako prawdziwie z okazji pobicia pchnienia o róg kadzi y rzucenia przez prog przez obwionych chłopów stało się zabóystwo tego to kapłana, Łyszczycyckiego prezbitera.

Inquizycya w sprawie wielmożnego im. pana Jana czesznika Grabowieckiego oycy y Rafała syna z Rudek Jarzynów y imci paniey małżaków ichm, iako opiekunów, także imci pana Konstantego Samuela Adama Terpiłowskich, iako dziedziców majątności Łyszczycy, z iaśnie wielmożnym imci xiędzem Leonem Łukaszem Kiszka, arcybiskupem metropolitą całej Rusi, episkopem Włodzimierskim y Brzeskim, Kiiowo-Pieczarskim y Supraslskim archimandrytą, przeze mnie niżej na podpisie wyrażonego, w roku tyśiąc siedmsetnym dwudziestym szóstym, miesiąca Junii dwudziestego szóstego dnia, in loco delicti w Łyszczycach expediowane: Primo imci pan Jan Olenski stawaiący ad testimonium z obudwuch stron y z obuch żałob, non exquirendo progressa obwinionych chłopów, poddanych imci pana z Rudek Jarzyny, czesznika Grabowieckiego y samey ieymości, małżonków, tudziesz adpraesens imci panów Konstantego Samuela y Adama Bronikowskich, iako dziedziców majątności Łyszczycy, lecz concorditer iako w pierwszym swoim zeznał testimonim, iż z okazji okazowanych poddanych zbity zostawszy, potym z tym się światem trzeciego dnia pożegnać musiał, y to zeznał, iż requirował sprawiedliwości imci pana Koryckiego, zawiadowcy, który chciał czynić sprawiedliwość, a zeszyły w Bogu prezbiter onego od plag uwolnił, chcąc się z nim pokaplenować, y to zeznał, iż zaiachawszy do prezbitera we wsi nazwaney Woyska, tam będąc słaby, mieniąc, iż s pobicia mało co piwszy, tylko Łyszkę jedną barszczu wziowszy

. (*) z tego świata zszedł, niedoiechawszy do domu trzeciego dnia, in reliquo pierwszey relacyi swoiey nihil contrarium retulit. Secundo, imci pan Mikołay Łyszczycycki, także z obudwuch stron stawaiąc się ad testimonium toż

(*) Задсь при обрѣдѣ книги цѣлая строка перепирана, такъ что нельзя разобрать ничего.

samo z wyższą relacją in omnibus punctis conformiter zeznał. Tertio, imci pan Woyciech Parowski zeznał, iż się w karczmie z sobą zszedłszy obwinieni o menżobóystwo poddani z zesłym z tego świata prezbiterem Łyszczyńskim, nazwanym Krymskim, naprzód poczeli sami okazją dawać, iż tu popa w karczmie nie masz, z czego się, gdy hałas stanął y za wderzeniem nieboszczyka laską chłopca nazwanego Jowchima, nieboszczyk pchnięty został o rog kadzi, a potem przez próg uderzony nawznak padł o ziemię, z rozkazu (sic) Samka Łyszczyckiego, a gdy sprawiedliwości requirował we dworze u pana Koryckiego, podstarościego, nieboszczyk nie chcąc dobrowolnie sprawiedliwości czekać, iechał do Kapustycz, do samego imci pana Jarzyny. Z kąd do domu iadąc do wsi Woyskiej wstąpił do prezbitera cerkwi tameczney, gdzie siadłszy za stołem ięść proszony uskarżał się iuż słaby będąc: „ięść ani pić nie mogę, będąc potłuczony y pobity od chłopów wyżej pomienionych y dalszego sobie życia nie tuszę“, a schyliwszy głowę na stół y sparszy się insperacie s podziwieniem tamecznego gospodarza zkonał, czy z okazji pobicia, czy z inney, tego nie wiem. Quarto, imci pan Piotr Bielski retulit, iż z pobicia z tego świata zszedł nieboszczyk prezbiter, że to od swoich słyszał koligatów, czyniących relacją, z iakowych zaś początków to menżobóystwo stało y za czym powodem, iako nie tameczny obywatel, nie wiem. Quinto, poddani z Ostromecza imionami przezwiskami, to iest, stawaiący na inkwizycia: Hryc Karakulka, Pawluk Kuznierz, Mikołaiuk Iwan. Sexto, poddani ze wsi Zwodow imci pana Zienowicza, stawaiący na inkwizycyą, Andrus Kuzmiczek, Siemion Demianczuk, Sał Siomak, Taras Olexiuk. Septimo, poddani ze wsi wielmożnego imci pana Chrzanowskiego, podkomorzego woiewodztwa

Brzeskiego, Estap Selwenik, Siemion Michaluk, iako odlegli y examinowani seorsive, z iakowych by przyczyn umarł, nic doskonale nie wiedzą, żadnego testimonium nie dali. U tych dwóch inkwizycyi podpis ręki wielmożnego imci pana pisarza temi słowy: Paweł Kościesz, pisarz grodzki woiewodztwa Brzeskiego. Tertio, inkwizyciia za dekretem grodzkim Brzeskim w sprawie ichmśc panów Jarzynów y Bronikowskich z iasnie wielmożnym imci xieżdem metropolitą dnia dwudziestego trzeciego Augusta, w roku tysiąc siedmsetnym dwudziestym szóstym w Woyskiej in loco obitus nieboszczyka wielebnego prezbitera Łyszczyckiego expedyowana, imci pan Stanisław Maliszewski, dzierzawca Woyskiej, tacto pectore zeznał, iż od brata swego rodzonnego te formalia słyszał: nasz Woysk-wsi prezbiter ma napaść wielką od prezbitera Łyszczyckiego, który przyiechawszy piany do niego, dokucza y każe sobie gorzałki dawać, ale chociaż tuteyszy prezbiter różnie się iego zbywał y uciekał, nie mógł się zbyć, aż musiał mu kazać nosić gorzałkę z karczmą y iusz kwart dwie wypili. To uczyniwszy relacją, gdy poszedł do prezbitera, zastał Łyszczyckiego prezbitera spiącego sparszy się na stół, kiedy do niego gadano trącając, mówił: daycie mi pokóy niech się przespię, potem przyszli go budzić, aliście go iuż zastali umarłego; przyiechał był z Łyszczyca do Kapustycz o mil trzy, a pół mile z Kapustycz tegoż dnia do Woyskiej. Działo się dnia dwudziestego czwartego Apryla, to iest, trzeciego dnia po pobiciu. Pan Jan Jakubowski, sługa imci pana Jakuba Tura, o pół mile mieszkaiący, tacto pectore toż samo zeznał, iż nieboszczyk prezbiter zdrów do Woyski przyiechawszy, ale piany, ieszcze dopiwszy lepiej, zasnął y umarł. Imci pan Leon Machwic, sędzia ziemski Brzeski, o czwieré mile mieszkaiący, zeznał, iż od prezbitera Woyskie-

go te formalia słydział: iż oświadczam się, że mię niewinny kłopot zaszedł, prezbiter z Łyszczyc iadąc z Kapustycz y mając sobie deklarowaną sprawiedliwość od imci pana Jarzyna, stompil do mnie napiły, na krzyże uskarżaiąc się, nie wiele u mnie piwszy zasnął y umarł. Wasil Drawka, chłop sędziwy ze wsi Woyskiej, pod przysięgą toż samo zeznał, co im pan Maliszewski. — Iwan Szmóyło, z teyże wsi Woyskiej, toż samo zeznał pod przysięgą przydawszy, że widział nieboszczyka prezbitera iadącego na wozie siedzącego, y gdy pytał o drogę, tenże Iwan pokazał mu drogę do Kapustycz. Samka z Woyski pod przysięgą zeznał toż samo, przydawszy, że nieboszczyka widział iadącego do Kapustycz na wozie. Chwedor Kadiey, Hryc Konowalczuk, Anton Moysieiwski, z teyże wsi poddani, separatim pytani, pod przysięgą zeznali toż samo. Mikołayko Kowalczuk, Radko Kuniczyk, Lewko Mamyko, z teyże wsi, separatim pytani, pod przysięgą zeznali, że nic więcey nie wiedzą, tylko że piiany umarł nieboszczyk prezbiter teyże wsi, reszta chłopów, mužow dziesięć, toż samo zeznali. U tey inquizycyi w. im. pana sędziego podpis ręki temi słowy: Adam Sierzputowski, miecznik y sędzia grodzki woiewodztwa Brzeskiego mp. A po przeczytaniu takowych inquizycyi na terminie y dniu ninieyszym na dacie pisanym, to iest, trzynastym, miesiąca Septembra patron actoreae partis, superius namieniony, gdy do finalney rozprawy iść chciał; na ten czas od pozwanych ichmśc, stawaiący patron wnosil to sądowi naszemu, iż ta sprawa iest kryminaliter oskarżona, a żadnych deduccyi kryminału niemasz y nigdy takowe obietca in virtute być nie mogą; za czym pro indebita vexa pae-na talionis omnino być wskazana musi na pozwanych; przed tą comparycyi wielbney prezbiterowey cerkwi Łyszczyckiej, iako aktorki tey sprawy wymyślney,

napaśney, dla pokarania paenis talionis dopraszał się. Ad haec odezwawszy się patron alterius partis wnosil to, że comparycyia prezbiterowey Łyszczyckiej nie iest potrzebna, bo ta żadnego kryminału nie popełniła, a zaś pozwanych ichmśc wszystkich, vigore zaszłych anterius dekretów, omnino potrzebna iest comparycyia, której nakazania instabant, invitatione zaś prezbiterowey ichmśc xiadz Litwinko, official Brzeski, comparens do sądu na mieyscu iaśnie wielmożnego iegomości xiadza metropolity, a za ichmśc pp. Bronikowskich imci Rafał Jarzyna, stolnik Rawski, iudicialittr comparere et evincere opisali się. In fundamenro tedy takowych ewikcyi my urząd comparencye ichmśc panów Bronikowskich et converso prezbiterowey Łyszczyckiej nie uznawszy, proceder nakazuiemy in procedendo pro oczewistych ab utrinque przez patronów wnoszonych controwersyach, my urząd grodzki Brzeski wzięliśmy tę sprawę na namowę y po zaszłej in occluso rotulo namowie tak decyduiemy: aby ieymosc pani Anna z Budziłowiczów Krymska, prezbiterowa Łyszczyccka, przysięgła in futuro iuris samotrzeć, na tym, iako z tego pobicia przez pomienionych chłopów, a nie z inney racyi ani okazji, nieboszczyk prezbiter muž iey umarł, po której przysiędze głowszczyznę sowitą z ruchomości kryminalisty, albo ruchomość debent sprzedać, nakazuiemy. Także imśc pan Jarzyna Rafał, stolnik Rawski y dziedzic, który kolwiek ieden z ichmśc panów Bronikowskich, eo cedant iuramento na tym, iako Jowchima nie wyprawiali uciekać, iako o nim nie wiedząc, którego ruchomości nie wzięli, ale in toto oddadzą, co za chłopa stawaiący Samko Nowik iurament ma wykonać samotrzeci, na tym, iako nie był radą y pomocą zabóystwa pomienionego prezbitera; które iuramenta ad futurum iuris, naziutrz po trzecim wołaniu odkładamy. Ad interim samego Jowchima, kryminalistę,

ponieważ to się pokazało z inkwizycyi, że nieboszczyka prezbitera Łyszczyckiego o kadź y drugi raz przez próg pchnął; zaczym onego ad praesens nie stawiającego in paenas criminales, scilicet, na gardło, na łapanie przez samą stronę y przez urzędy, wzdaiem, oraz stronom głow-

szczyzny sowitey, wszelką ruchomość tegoż kryminalisty u possessorów dóbr Łyszczyce imci panów Jarzynów aresztujemy. Która sprawa iako się agitowała, tak iest do xiąg grodzkich Brzeskich spraw sądowych przyjęta y wpisana.

1727 r.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 279—280.

103. Фундушова запись на церковь св. Николая въ Сѣхновичахъ.

Гродскій писарь Брестскаго воеводства Павелъ Костюшко Сѣхновицкій, вмѣстѣ съ супругою своею Цецалиєю, желая обновить и улучшить основанную въ древности ихъ предками церковь во имя св. Николая Чудотворца въ имѣнн Сѣхновичахъ, и для того, чтобы въ ней совершались св. таинства и по древнему обряду приносились Богу жертвы, назначаютъ къ ней священника Василия Бѣлевича и отдаютъ въ его распоряженіе церковный домъ со всеми постройками, землями, лѣсами, сѣнокосами и проч. Священникъ Бѣлевичъ, равно какъ и его преемникъ, будучи свободны отъ всякихъ платежей за настоящія фундаціи, и кромѣ того, пользуясь правомъ свободного винокурения и пивоварения на домашнія нужды, должны усердно заботиться о духовномъ благѣ своихъ прихожанъ и въ субботу служить обѣдню за души фундаторовъ. Кромѣ того, владѣльцы Сѣхновичъ обязуютъ всегда доставлять въ церковь воскъ и вино на богослуженіе.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiątego pierwszego, miesiąca Februaryi szóstego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościnskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim wojewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu wielebny imci xiądz Teodor Żelazowski, prezbiter cerkwi Siechnowickiey, fundusz imci p. Pawła Kościuszki Siechnowickiego, pisarza grodzkiego Brzeskiego, y samey ieymości małżonków, teyże cerkwi służący, ad aeta podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Ja Paweł Kościuszko Siechnowicki, pisarz grodzki wojewodztwa Brzeskiego, y ia Cecylia z Wrettow Kościuszkowa, pisarzowa grodzka wojewodztwa Brzeskiego, małżonkowie, czyniemy wiadomo y dobrowolnie sami na siebie zeznawamy tym naszym listem, dobrowolnym funduszowym zapisem, komu o tym te-

raz y na potym będącego wieku ludziom wiedzieć będzie należało, iż my mając ab antiquo od antecessorów naszych cerkiew erygowaną, która vetustate temporum nadruynowana była, w majątności naszej, nazwaney Siechnowicze, pod tytułem Mikołaja świętego fundowaną, którą my, wyż pomienieni kolatorowie, noviter reperowawszy, chcąc aby administratione sacramentorum nie wakowała y aby antiquo ritu ofiary Boskie z szczerrey ku Bogu żarliwości odprawowane były. Ponieważ z pewnych a słusznych przyczyn, które się officio donosiły, odmienić prezbitera zdarzyło, przeto mając sobie dobrze zaleconego na to miejsce człowieka p. Bazylego Bielewicza, dawszy prezentę onemu do cerkwi pomienioney Siechnowickiey aplikując, za plebana installamus, to iest, plebania z budynkami wszelkiemi, izbą, stodołą, sieni, z ogrodami na przeciwko cerkwi będącemi, z gruntami o miedze dworne-go gruntu idącymi ku lasowi do przysie-

dlenia przyłączonym nawoznym. Tak też półwłoki gruntu o miedzę poddanych naszych idącego, iako grunta teyże wsi poddanych naszych, idque łąka nazwana Hrud po iedney stronie, iako przeszły prezbiter trzymał, z wolnym koszeniem corocznym y z wolnym rąbaniem na opał chrostu y łoży: na drugi poletek na uroczyszczu, nazwanym Zeloza, z wolnym robieniem pola y na przeciwko tego gruntu z wolnym koszeniem łąki. Waruiąc y to singulariter pomienionemu p. Bazylemu Bielewiczowi, iż przy wszelkiej wolności on sam, successorowie iego ab omni onere subiekeyi dworowi zachowani bydź mają, pozwalając dla swego własnego obeyscia, robienie piwa y gorzałki, sine diminutione iednak intraty karczemney należącey dworowi, w młynie swey własney krescencii zemleć wolno będzie, a nie z inszey, bez dania miarek. Którą to wyżey pomienioną wolność, nie usurpując sobie do potomstwa y successorów iego żadney in futurum własności y poddaństwa, konserwować mamy y po nas successorowie nasi tenebuntur, a pomieniony zaś p. Bazyli Bielewicz przy wszelkiej modestii zachować się, oraz y w pilnym sta-

raniu około dusz sobie powierzonych parafianow, iako naypilniey w terminach wiary świętey informować tenebitur, iakoby rachunku za nich przed Bogiem nie oddawał; msze święte w sobotę tylko za dusze zmarłe fundatorów iako y żywych, perpetuis temporibus odprawować ma. Expensa zaś cerkiewne, iako to: na воск, na świece y wina do odprawowania mszy świętych ze dworu na to obmyśłone bydź mają, iako też y w pobiciu dachu opadłego, reperacia pomienioney cerkwi, ze dworu być ma. Y na to my dali ten nasz list dobrowolny funduszowy. Co mamy wszystko zyścić fide, honore et conscientia obowiazujemy się. Pisan w Siechnowiczach, roku tysiąc siedemsetnego dwudziestego siódmego, miesiąca Grudnia osiemnastego dnia. U tego funduszu przy pieczęci, na laku czerwonym wyciśnionej, podpis ręki aktorów temi słowy: Paweł Kościuszko, pisarz grodzki woiewodztwa Brzeskiego, Cecylia Kościuszkowa, pisarzowa grodzka woiewodztwa Brzeskiego. Który to takowy fundusz, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, de verbo ad verbum iest do ksiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1728 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 157—158.

104. **Фундушова запись на Страдечскую церковь во имя Покрова Пресвятой Богородицы.**

Каштелян Троцкій Янъ Фридрихъ Лукашъ Антоній Сапѣга, объявляетъ для всеобщаго свѣдѣнія, что для большаго укрѣпленія связи между унитскою и римско-католическою церковью и очищенія собственныхъ грѣховъ оныя строятъ новую церковь во имя Покрова Пресвятой Богородицы, святаго Онуфрія и Юсафата въ своемъ селѣ Страдѣ, и записываетъ ей двѣ уволоки земли—одну священнику, а другую дякону.

Roku tysiąc siedemset sześćdziesiątego, miesiąca Maia dwudziestego wtorego dnia.

Na urządzie ikmei grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskimi y przede

mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościem sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu wielebny imci xiądz Piotr Sosnowski, paroch cerkwi Kodeńskiej

pod tytułem ś. Ducha, fundusz od iaśnie w. p. Sapiehi na Kodniu, Czarnobyłu, Dorohostaiach, Kopyłach, Wierzchowicach, Kupinie y Sapieżynie hrabi, kasztelana Trockiego, starosty sądowego wojewodztwa Brześciańskiego, kawalera orderu ikmci białego orła, na rzecz w nim niżej wyrażoną dany cerkwi Stradecz, pod tytułem, Najświętszey Panny Pokrowy nazwaney, ad acta podał, który wpisuiac w xiegi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Jan Fryderyk Łukasz Antoni Sapieha S. P. R. na Kodniu, Czarnobyłu, Dorohostaiach, Kopyłach, Wierzchowicach, Kupinie y Sapieżynie, hrabia, kasztelan Trocki, starosta sądowy wojewodztwa Brzeskiego, kawaler orderu ikmci białego orła. Oznaymuie komu o tym wiedzieć należy, iż ia chcąc przykładem antecessorów moich ś. unii kościoła greckiego z katolickim rzymskim pomnażać incrementa, tudzież duszom ludzkim duchowny supeditare pożytek y własne moie eluendo ciężkie grzechy, umyśliłem nową cerkiew we wsi moiey dziedziczey Stradczu, za wiadomością iaśnie w. nayprzewielebnieyszego w Bogu imci xiedza Leona Kiszki, metropolity całej Rusi, erigować y fundować, pod tytułem Najświętszey Panny Pokrowy nazwaney y świętych Onufrego y Jozefata, iakoż ninieyszym nadaniem moim na wieczne czasy funduie, dla wygody poddanych moich, za Bugiem będących, którzy dla ciężkich przepraw y rezolucii częstokroć do swey parafii cerkwi zamkowej doysć nie mogąc, mszy świętey w święta nie słuchali. A zatym invocato Dei nomine nadaie na tę cerkiew włokę pola nazwaną pół włok podle Hurty y Koszelewski podle Szeszka, drugą zaś przyłączam na dziaka, która była na wikarego do zamkowej cerkwi naznaczona. Ponieważ oyciec swieszczennik zamkowy żadnego przy cerkwi murowaney nie trzyma wikarego podług fundacji, te-

dy za konsensem iaśnie w. imci xiedza metropolity, ile że za Bugiem większa część parafii zostae, tegoż wikarego prezbitera do Stradeckiej cerkwi przenoszę, tak iednak, ażeby miał wszelką dependencyą od oycza prezbitera zamkowego y od niego był umówiony względem obvenccii pro cura animarum. Waruie zaś to providendo perpetuitati, ażeby ten wikary był actu prezbiter mnie y successorom moim od oycza zamkowego recommendowany, y od dziedzica prezentowany. tak iako wikaryuszowie przy kościele murowanym Kodeńskim y instytuowany ab officio unito graeco, nec amovibilis przez oycza zamkowego, chyba per iudicium officii y to wynalazszy drugiego na iego mieysce, któryby był presentatus od dziedzica. Ten zaś wikary wszelkie munera parochialia we wsiach moich Zabuźnych Stradczu, Duryczach y Miedney, curam animarum. podług obrzędów ś. unii, śluby dawać, chrzty, pogrzeby odprawiać i inne parochialne powinności pełnić, co niedziela y w święto mszą ś. śpiewać, iako też intrznię y nieszpory na intencyą pomnożenia ś. unii et pro successibus fundatorom żywych ma. Przy tym obliguie tegoż prezbitera wikarego, ażeby w tydzień mszą iedną rekwalną odprawiać za dusze poddanych moich z tego świata zesłych, których iako za życia wszelkiey wierności y posłuszeństwa dozna wałem, tak pamięć y wdzięczność pokazać ku zmarłym po chrześcijańsku należy. Kollacyą wikarego prezbitera pomienionego, od oycza swieszczennika zamkowego rekomendowanego, mnie y successorom moim, dziedzicom na Kodniu, wiecznemi czasy zachowuie. Który to fundusz dla wiary y wagi ręką własną przy pieczęci podpisuie. Dat w Kodniu dnia dwudziestego szóstego Junii, tysiąc siedmset dwudziestego ósmego. U tego funduszu podpis iaśnie w. fundatora przy wyciśnionej pieczęci na laku czerw-

nym onegoż takowy : Jan Sapięha, kasztelan Trocki, starosta sądowy Brzeski. Approbata tegoż funduszu iaśnie w. imci xiędza metropolity, przy wyciśnionej na laku czerwonym onegoż pieczęci, temi exprimitur słowy : fundusz ten gratiosissime conferowany od iaśnie w. imci p. Jana Fryderyka Sapięhi, kasztelana Trockiego, starosty Brzeskiego, we wszyst-

kich punktach y ligamentach acceptuie, roboruie y konfirmuie. Dat w Brześciu, die prima Septembris, millesimo septingentesimo vigesimo octavo. Leon, metropolita całej Rusii mp. Który to takowy fundusz, przez wyż wyrażoną osobę ku wpisaniu podany, de verbo ad verbum iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1728 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 161—162.

105. Письмо каштеляна Троцкого Сапѣги къ Киевскому митрополиту.

Троцкий каштелянъ, брестскій староста Сапѣга, по тому поводу, что митрополитъ Киевскій и всей Руси указывасть ему на нѣкоторые недостатки, заявленное ему священникомъ новопостроенной церкви въ Страдцѣ, — въ письмѣ къ митрополиту объясняетъ, что онъ, Сапѣга, не отнимал ни старыхъ, ни новыхъ фундушей отъ Кодењскаго замковаго священника, перенесъ его приходъ въ новую церковь — въ Страдцу, за рѣкою Бугомъ, такъ какъ эта церковь болѣе доступна для окрестныхъ селеній, отдаленныхъ прежде отъ замковой церкви въ г. Кодењъ трудною переправою черезъ рѣку.

Roku tysiąc siedemset sześćdziesiątego, miesiąca Maia dwudziestego wtórego dnia.

Na urządzie ikmei grodzkim Brzeskim. przed aktami starościńskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego. comparens personaliter w Bogu wielebny imci xiądz Piotr Sosnowski, paroch cerkwi zamkowej Kodeńskiey pod tytułem ś. Ducha, list od iaśnie w. imci p. Sapięhi, kasztelana Trockiego, starosty Brzeskiego, do iaśnie w. imci xiędza metropolity Kijowskiego y całej Rusi, w sprawie niżej wyrażoney pisany, ad acta podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Jaśnie w. mości xięże metropolito Kijowski y całej Rusi, mnie wielce miły panie y bracie! Ponieważ w. p. niektóre difficultates względem prezbitera w cerkwi noviter erigowanej we wsi moiey Stradczu w liście namieniles, tedy evitando omnes novitates starego y dawno iuż

fundowanego wikarego, iuż nie dopiero wakującego praevia autoritate et bene placito w. imci p., ile że bez żadney krzywdy oycza zamkowego żałoby mi się przenieść do nowej cerkwi w Stradczu, wszakże to iedna parafia, lepiej że Zabużnym wsiom moim będzie cura animarum ad manus, żeby zaś to nie było quid variabile in posterum, tenże wikary ma być praesentatus a collatore et institutus ab officio more et exemplo mansionarzów, alias wikaryuszów przy kościele murowanym Kodeńskim, przeto nowy fundusz secundum desideria oycza zamkowego napisać kazałem, który pro perpetua firmitate ad ordinarium w. imci p. posyłam autoritatem et roborationem, przez co accedet maius s. unii incrementum et pietatis, przy trudnych przeprawach animarum poddanych moich fructus, w. imci p. zaś godnemu imieniowi pastoralis sollicitudinis gloria y niepoślednie meritum in divos, tudzież mnie iakowekolwiek solatium y prawdziwą ad promovendum

w. imci panu za tę łaskę obligatją, której constantissimus cultor na zawsze chcę bydz w. imci pana uprzeymie życzliwym bratem uniżonym sługą. U tego listu podpis ręki samego aktora y brata temi słowy: J. Sapieha k. T. s. B. dnia dwudziestego piątego Junii, tysiąc siedemset dwudziestego osmego z Kodnia; a na drugiey stronie expressiia takowa: Wakuia tu dwie cerkwi w dobrach moich, więc prezentowałem do nich w. imci panu subiecta, za któremi proszę, ażeby dłużej populus nie był sine cura anima-

rum; iakichkolwiek zaś prowentów y obwencji a longo tempore antecedanei parochi byli in possessione, przy tychże zostaną bez żadney ode mnie przeszkody upewniam. Dla benedikcii zaś nowey cerkwi w Stradczu upraszam w. imci pana o kommis do imci xiędza Palczewskiego, dziekana Brzeskiego. Który to takowy list, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu bez koperty podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich de verbo ad verbum przyjęty y wpisany.

1728 r.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 261—263.

106. Фундушова запись на Луковецкую церковь во имя св. животворящаго Креста.

Анна изъ рода князей Любартовъ, княгиня урожденная Сангушкова, жена Радивиля, склонилась на просьбу Дyonисія Снитки, священника Луковецкой церкви во имя св. Креста, дарить ему въ селѣ Луковцахъ, принадлежащемъ къ Бѣльскому графству, поль-уволоки земли, въ трехъ сѣвооборотахъ. Пользуясь этою землею со всеми ея принадлежностями, священникъ обязанъ ежегодно вносить въ близкую казну особую плату (спокоенщизну) и платить казенныя подати наравнѣ со всеми другими.

Roku tysiąc siedemset sześćdziesiątego, miesiąca Decembra piątego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościem sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter w Bogu wielebny imci xiądz Bazyli Snitka, paroch cerkwi Łukowieckiey, dokument na pół włoki gruntu we wsi Łukowcach, cerkwi tameczney nadanego, od iasnie oświeconych xiążąt Radziwiłłów antecessorowi swemu sobie y successorom służący, ad acta podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Anna na Białym, Kowlu z xiążąt Lubartów, Sanguszkowna, Radziwiłłowa, xiężna na Ołyce, Nieswiżu, Birzach, Dubinkach, Słucku, Kopylu y Klecku, hrabinia na Mirze, Szydłowcu, Krożach, Białey, kanclerzy-

na wielka w. x. Lit. Przemyska, Człuchowska, Krzyczewska, Kamieniecka, et cet. staroscina. Wszem w obec y każdemu z osobna komu o tym wiedzieć będzie należało, teraz y na potym będącego wieku ludziom, do wiadomości podać, iż ia skłoniwszy się do pokorney supliki oycy Dyonizego Snitki, prezbitera Łukowieckiego, umyśliłam onemu pół włoki pola pustego we wsi Łukowcach, do hrabstwa mego Białskiego należącego, dać y konferować do dalszey woli moiey, który to pół włok pola, znaydujący się we wszystkich trzech poletkach y w każdym iednakowo graniczy, to iest, z iedney strony o miedzę gruntu cerkiewnego od wsi Sitka, a z drugiey strony od wsi Łukowców, do tegoż hrabstwa Białskiego należącego, o miedzę Antona Kozika, zaczyna się od błota a końcem wpiera w granice gruntów dworskich

miejskami pozarastał. Który to grunt wolen będzie pomieniony prezbiter wyrabiać, żyto y iarzyne zasiewać na nim, kopy do gumna swego wozic y łąki do tegoż gruntu należące kosić y onych używać y wszelkich pożytków wynaydować, bez żadney ni od kogo przeszkody y ten grunt trzymać, póki wola moia, płacąc corocznie z niego zwyczajną pokonewszczyzną do skarbu mego według inwentarza y podatki rzeczypospolitey równo z drugimi. Na co mu, dla lepszey wiary y pewności, daię ten przywilej z podpisem ręki mey własney przy pieczęci. Datum w zamku Bialskim, dnia szesnastego Augusta, tysiąc siedemset dwudziestego ósmego roku. U tego dokumentu podpis ręki przy przyciśnionej pieczęci w te słowa: Anna xieżna Radziwiłowa; a na drugiej stronie pieczęci expressia z podpisem ręki takowa: Zważaiąc świątobliwą intencją ś. pamięci matki moiey w przydaniu do dawney

erekcii pół włoki gruntu cum attinentiis et pertinentiis na cerkiew Łukowiecką świętego Krzyża, w dobrach moich situowaną, supplikuiącemu adpraesens Bazylemu Snitce, parochowi Łukowieckiemu y successorom iego, też same półwłoki gruntu z sianożęciami, ogrodami et cet. na wieczne czasy nadaię, oraz wola ś. pamięci matki moiey konfirmuię y roboruię, odmieniaiąc płacenie daniny do skarbu mego z tego gruntu, w tym prawie wyrażone w co tygodniowe odprawowanie litanii do Najswiętszey Panny, co stwierdzaiąc podpisuię się. Datum w zamku Bialskim, die vigesima sexta Aprilis, tysiąc siedemset sześćdziesiąt szóstego. Hieronim Floryan xiążę Radziwił, chorąży wielki w. x.^o Lit. Który to takowy dokument, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, de verbo ad verbum iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1732 r.

Изъ книги за 1734—1736—1741 годы, стр. 1837—1838.

107. Zamънная запись Сапѣги, данная Зубачской церкви.

Воевода Подляскій Михаилъ Сапѣга. вида большія ссоры, несогласія и частія жалобы, происходящія между священникомъ Зубачской церкви и подданными того же села—Зубачь, на счетъ десятины съ этого села и другихъ прилегающихъ въ нему селъ, записанной Зубачской церкви его предшественниками въ видѣ фундама, котораго нѣтъ на лице,—какъ наследственный колляторъ этой церкви, взамятъ спорной десятины дарить ей, съ согласія Владимирскаго и Брестскаго епископа Теофила Годобскаго, двѣ съ половиною уволокы пустаго поля, съ переѣзными, лугами и со всеми принадлежностями—въ селѣ Бобровѣ. Пользуясь этими фундаціями, священники Зубачской церкви, обязаны совершать литургію одважды въ недѣлю за душу своего фундатора и его родственниковъ.

Roku tysiąc siedemsetnego trzydziestego szóstego, miesiąca Oktobra osiemnastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przedemną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim. łowczym y podstarościem sądowym wojewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter w Bogu przewiele-

bny imci xiądz Michał Połczewski, dziekan Brzeski, skrypt donationis na grunta w nim wyrażone, w zamian za dzieścięcinę do plebanii Zubackiey należącą, od iaśnie wielmożnego imci p. Sapiehi, wojewody Podlaskiego, sobie dany y służący, ad acta xiąg grodzkich Brzeskich podał, tenore sequenti pisany. Wiadomo czynię tym listem moim. komu o

tym teraz y na potym wiedzieć będzie należało, iż ia Michał Sapieha, woiewoda Podlaski, widząc wielkie kłótnie y niesnaski y częste skargi tak od plebana mego Zubackiego, iako y poddaństwa tychże Zubacz o dziesięcinę w Zubaczach y wsiach do Zubacz należących, od antecessorów moich włożoną y funduszem nadaną, którey nigdy wydać nie mogą. Zaczyn ia, iako p. dziedziczny y kollator tej cerkwi Zubackiej, za tę dziesięcinę, dla lepszej zgody, w zamian daię za konsensem iasnie wielebnego imci xiedza Teofila Godebskiego, biskupa Włodzimirskiego y Brzeskiego, półtrzeci włoki pustego pola, w poletkach będącego, z łąkami, naddatkami y ze wszystkimi należytościami do nich we wsi Bobrowie, o miedzę Kwoktanowa, y sianożec Kamionkę maia, z drugiey strony o miedzę włoki arendarskiey, do aredy karczmy Zubackiej należącey, teraznieyszemu xiedzemu Michałowi Połczewskiemu, a plebanowi memu Zubackiemu, wiecznemi czasy do cerkwi Zubackiej daię y daruie, tak iemu samemu, iako y sukcesorom iego na potym będącym przy tej cerkwi Zubackiej, wspólne uży-

wanie, o które to grunta ktoby kolwiek ode mnie lub sukcesorów moich, iakim prawem trzymał te maiętności Zubacze, nie powinien będzie o to tak teraznieyszego xiedza dziekana Brzeskiego, a plebana mego Zubackiego, iak y sukcesorów iego turbować, ani do żadnych podatków pociagać. Jednak obliguie my, aby msza święta co tydzień jedna była tak za zmarłych dobrodzieiów rodziców moich, iako y za zdrowie moie. Na co daie ten list mój z podpisem ręki moiey i pieczęć przycisnąć rozkazałem. Dat w Wysockim, dnia piętnastego Junii, tysiąc siedemnastego trzydziestego wtorego roku. U tego listu expressia przy pieczęci y podpis tymi exprimuntur słowy. Ze chce imci p. generał artillerii weyrzec w ten interes, który się być zda dość słuszny et pro libitu uczynić. Michał Sapieha, woiewoda Podlaski; a przy stronie confirmacja takoz przy pieczęci takowa: Stwierdzam Kazimierz Sapieha, generał artillerii wielkiego xięstwa Litewskiego. Który to takowy wieczysty donacji list za podaniem onego iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1735 r.

Изъ книги за 1734—1736—1741 годы, стр. 949—950.

108. Духовное завѣщаніе Полоцкаго стольника Мартина Хржановскаго на Барцевскую церковь.

Полоцкій стольникъ Мартинъ Хржановскій, умирая завѣщаетъ, чтобы тотъ, къ кому по его смерти перейдутъ его имѣнія, заплатилъ его жене 5 тысячъ золотыхъ, каковая сумма перешла къ нему по ея вѣну, и 3 тысяча золотыхъ въ Барцевскую церковь; а остальное изъ его имѣнія принадлежить его брату Осипу Хржановскому, который долженъ уплатить мелкіе его долги, гдѣ они окажутся.

Roku tysiąc siedemsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Junii trzydziestego dnia.

Na urządzie ikmści grodzkim Brzeskim aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Ohrzanowa Ohrzanow-

skim, łowczym y podstarościem sądowym woiewodztwa Brzeskiego. comparendo personaliter ieymość pani Helena z Gimbutów primi voti Janowa Bohusławska, secundi vero Marcinowa Chrzanowska, stolnikowa Połocka, skrypt w Bogu ze-

szłego imci p. Marcina Chrzanowskiego, stolnika Połockiego, małżaka swego, ad acta xiąg grodzkich wojewodztwa Brzeskiego podała tenore sequenti: Lubo na chorobie słabym, ale na zmyśle zdrowym, a nie mogąc czynić testamentu, tedy pozywam na sąd straszny, komu będzie należała fortunka moja, aby była wypłacona pięć tysięcy, które po żenie moiey wziołem, żenie moiey, na cerkiew Barszczewską trzy tysiące, resztę iako to, bratu memu imci p. Józefowi Chrzanowskiemu, aby y niektóre z tego dłuż-

ki wypłacił, gdzie się odezwą. U tego dokumentu podpis ręki w Bogu zeszłego imci p. Marcina Chrzanowskiego temi słowy: Marcin Chrzanowski ręką swą własną stwierdzam, a przy stronie onego takowa expressya: Do tego testamentu upraszam za exekutora w. imci p. podstarościego wojewodztwa Brzeskiego; ieżeliby nie chciał, tedy na sąd Pański pozywam. Któryż to takowy dokument, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, jest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęty y zapisany.

1735 r.

Изъ книги за 1734—1736—1741 годы, стр. 1787—1790.

109. Привилегія короля Августа III Брестскому православному монастырю во имя св. Симеона Столпника.

Къ королю Августу III явился Гервасій Рудницкій, игумень Брестскаго монастыря во имя св. Симеона Столпника, отъ имени всей братіи православнаго исповѣданія, и просилъ его, чтобы онъ представилъ этому монастырю одинаковыя права и вольности съ тѣми, которыми пользуются всѣ прочіе монастыри греческаго исповѣданія. Склоняясь на эту просьбу и представление другихъ особъ своего двора, король уравниваетъ вышепомянутой монастырь и принадлежащую къ нему церковь во имя Рождества Пресвятой Богородицы во всѣхъ правахъ и вольностяхъ съ другими монастырями греческаго исповѣданія, и кромя того подтверждаетъ за ними всѣ его стародавнія фундаціи, земли, лѣсъ, мельницы и т. под.

Roku tysiąc siedemsetnego trzydziestego szóstego, miesiąca Julii dwudziestego siódmego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przedemną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim, łowczym y podstarościm sądownym wojewodztwa Brzeskiego, compares personaliter w Bogu wielebny iegoomość oyciec Gierwazy Rudnicki, ihumen monastyru Brzeskiego, ritus non uniti, confirmatią praw temuż monastyrowi służących oczewisto ad acta grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisany: August trzeci, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznamuiemy tym niniejszym przywileiem naszym wszem wobec y każdemu zosobna wszelkiej praeminen-

cyi status et conditionis duchownego y swieckiego stanu w koronie Polskiej y w wielkim xięstwie Litewskim teraz żyjącym y na potym będącym ludziom, komu o tym teraz wiedzieć należy y będzie należało, iż suplikował do tronu naszego wielebny Gierwazy Rudnicki imieniem wszystkich braci swoich Bazylianów ritus graeci nie w unii będących, ihumen monastyru Brzeskiego pod tytułem świętego Symeona Słupnika, zdawna fundowanego, abyśmy tenże monastyr przy protekcii y łasce naszej królewskiej, przy wolnościach równych innym monastyrom nie w unii będącym zachowali y konserwowali, do tey tedy supliki łaskawie skłoniwszy się za instancią panów rad naszych przy boku na-

szym rezydujących conserwując in integro wszystkie dawne dyplomata od najjaśniejszych predecessorów naszych królów Polskich dane, tudzież pacta conventa konstytucii, sancita seymowe in suo valore et robore trzymając y chcąc mieć nienaruszone prawo iuxta antiquum usum et praxim duchownym y swieckim ludziom ritus graeci non uniti służące, tenże monaster Brzeski pod tytułem świętego Symeona Słupnika y do niego należącą cerkiew Narodzenia Najświętszey Panny Maryi z parochią singulari gratia proseguendo circa immunitates et libertates ritus onych servientes, równo z innemi teyże samey religii, zachowujemy wszystkie prerogatywy, ceremonie, usum sacramentorum, sepulturam mortuorum, dobra ich, klasztory, cerkwie, grunta, iuryzdyki y osoby in libero exercitio et securitate, ile prawa y dawne zwyczaje noszą. Owo zgoła cokolwiek od najjaśniejszych antecessorów naszych y rzeczypospolitey y w pospolitości y słuźności jest nadano religii greckiey ritus non uniti, to wszystko in singulari monastyrowi wyż wyrażonemu Brzeskiemu conferuiemy y ninieyszym listem, quantum iuris est et usus eorum habetur, nadaiemy: młyn należący ab antiquo do tegoż monastyru nazywaiący się Darki, z lasami y gruntami, na których y drugi młyn wystawić pozwalamy, iako do tąd spokojnie possident, tak y teraz utwierdzamy, co aby wszystkim do wia-

domości przyiść mogło, urzędom naszym ziemskim, grodzkim y innym przykazujemy: aby te nasze prawo do act przyjmowane y z nich per extractum wydawane było, do którego ręką się naszą podpisawszy pieczęć wielką wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia piętnastego miesiąca Decembra, roku Pańskiego tysiąc siedemset trzydziestego piątego, panowania naszego trzeciego roku. U tego przywileiu, przy wyciśnieniu pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego, podpis ręki najjaśniejszey ikmci temi słowy: Augustus rex; a confirmacia u tego przywileiu temi słowy: Confirmacia praw monastyru Brzeskiego ritus non uniti. U tego przywileiu pro cancelariatu pisanego, intitulacia na złożeniu temi słowy exprimitur: Cancellariatus illustrissimi et excellentissimi domini Joannis Friderici comitis in Koden, Czarnobyl, Dorohostaiie, Koblin, Kopyły, Wierzchywice, Kupin et z Sapieżyn Sapieha supremi cancelarii m. d. Lit. Brestensis et cetera capitanei, sigillatum est in actis. Felix Stanisław Owsiany, sacrae regiae maiestatis sigilli maioris m. d. Lit. secretarius mpr. Któryż to takowy przywileiy confirmacyiny, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, przez osobę superius namienioną oczewisto ad acta grodu Brzeskiego podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y zapisany.

1736 r.

Изъ книги за 1736—1741—1742 годы, стр. 2603—2604.

110. **Право на приходъ священнику Опольской церкви во имя св. Пракседы.**

Франциска изъ рода Контевъ Залуская, кухмистровая вел. кн. Лит., въ письмѣ своемъ къ митрополиту Кіевскому и всей Руси Теофилу заявляетъ, что она въ качествѣ владѣтельницы имѣнія Ополя, въ Брестскомъ воеводствѣ, и по праву ктиторства на Опольскую церковь во имя св. мученики Пракседы, по смерти священника этой церкви Григорія Саковича, избираетъ на его мѣсто другаго, образованнаго и честнаго мужа, по имени Василія Довшевскаго, и проситъ митрополита, чтобы онъ его, а не другаго, рукоположилъ.

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego wtórego, miesiąca Septembra piątego dnia.

Na urządzie ikmści grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanow-

skim, łowczym y podstarościem sądowym województwa Brzeskiego, comparendo personaliter imść xiądz Bazyli Dowszewski, pleban cerkwi Opolskiej, przętę sobie od iaśnie wielmożney ieymość pani Załuskiej, kuchmistrzowey w. x. Lit., na też plebanią Opolską daną y służącą, ad acta xiąg grodzkich województwa Brzeskiego ku wpisaniu podał, in eum tenorem pisaną: Franciszka z Kopciów Załuska, kuchmistrzowa w. x. Litewskiego, naturalna dziedziczka majątności Opola, iaśnie wielmożnemu w Bogu najprzewielebnieyszemu imci xiędzu Teofilowi na Godembce Godebskiemu prototronio metropolii całej Rusi, biskupowi Włodzimirskiemu y Brzeskiemu, opatowi Łyszczynskiemu, memu miłościwemu panu y dobrodzieiowi. Po zaleceniu usług moich donoszę do wiadomości, iż po zeszyłym ś. p. przewielebnym oycu Grzegorz Sakowiczu, dziekanie Włodawskim, a plebanie Opolskim, majątności moiey dziedzicznej Opola, w województwie Brzeskim Litewskim leżącey, wakuie cerkiew pod tytułem ś. Praxedy męczenniczki Chrystusowey, do której świątnicy Pańskiej według prawa mnie

służącego, które mnie iako iedney kolatorce należy, urodzonego pana Bazylego Dowszewskiego, życiem przykładnego, obyczajami cnotliwego y nauką osobliwie w rytmie greckim uznałem, onegoż wielmożnemu panu przętować na zwysz pomienioną cerkiew umyśliłam, iakoż y ninieyszym listem przętuję, zachowując onego przy funduszu y prawach od antecessorów moich danych do tey cerkwi należących, za nim pokornie upraszając, abyś wielmożny imść pan tego, a nie innego do niey instytuować y introdukować raczył, zleciwszy mu pilno rząd duchowny y około dusz chrześcijańskich usilne staranie. Na co się dla lepszey wiary przy pieczęci moiey ręką własną podpisuję. W Opolu, anno tysiąc siedmsetnego trzydziestego szóstego, dnia dwudziestego szóstego Maia. U której przętę podpis przy pieczęci takowy: Franciszka z Kopciów Załuska, kuchmistrzowa w. x. Lit. Która to takowa przętą, ze wszelką w niey wyrażoną rzeczą, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podana, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1737 g.

Изъ книги за 1738—1739 годы, стр. 1167—1170.

111. Универсалъ короля Августа III о назначеніи на мѣста православныхъ священниковъ въ его экономіяхъ.

Король Августъ III объявляетъ для всеобщаго свѣдѣнія всѣмъ администраторамъ и экономамъ своихъ королевскихъ имѣній, состоящихъ въ вел. кн. Литовскомъ, что такъ какъ вопреки праву патронатства его въ духовной юрисдикціи греческаго исповѣданія раздаются въ королевскихъ имѣніяхъ свободныя священническія мѣста, то для устраненія подобаго самоуправства на будущее время онъ объявляетъ настоящимъ универсаломъ, что на тѣ приходы, которые отнынѣ сдѣлаются вакантными, имъ самимъ будутъ назначаемы священники. Настоящій универсалъ долженъ быть опубликованъ по всѣмъ церквамъ въ королевскихъ имѣніяхъ.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego ósmego, miesiąca Septembra czwartego dnia.

Na urządzie ikmści grodzkim województwa Brzeskiego y aktami starościń-

skiem, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim, łowczym y podstarościem sądowym województwa Brzeskiego, comparens personaliter imść p. Michał Nietyxa, skarbnik Poznański, wi-

ce ekonom dobr stołowych ikmści Brzeskiej y Kobrynskiej ekonomow, uniwersał najaśniejszego króla imści Augusta trzeciego, szczęśliwie nam panującego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, po zaszytej onego, przy drzwiach wszystkich cerkwiów, w obudwóch ekonomiach Brzeskiej y Kobrynskiej będących, solita praxi publikacyey ad akta grodu woiewodztwa Brzeskiego podał, cuius thenor sequitur est que talis: August trzeci, z Bożej łaski król Polski etc. Wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie urodzonym administratorom, ekonomom, dzierżawcom ekonomii naszych, w wielkim xięstwie Lit. będących, przy ofiarowaniu łaski naszej królewskiej, do wiadomości podajemy. Iż iako prawa wszelkie rzeczypospolitey, według obowiązku naszego manu tenere chcemy, tak też wzajemnie tego potrzebujemy, aby iura nostra maiestatica in toto zachowane były; a ponieważ in praeiudicium iuris patronatus nostri regii iurisdykcje duchowne ritus graeci w dobrach naszych ekonomicznych swieszczennictwa alias popowstwa wakujące pro libitu suo disponiują y rozdaiują; zaczym ażeby to in futurum się nie działo, niniejszym uniwersałem deklaruiemy, iż takowe beneficia, które ab hinc wa-

kować będą, sami konferować będziemy; sposobne zaś do nich y przykądne ad regimen cerkwiów subiecta pomienieni urodzeni administratorowie, ekonomowie y dzierżawcy nasi do kommissyi naszej ekonomiczney skarbowey in ordine do podpisania od nas prezent proponować powinni; a inaczej instituowanych swieszczenników akceptować y przyjmować ważyć się nie maią, dla łaski naszej królewskiej, co serio praecavemus y ten uniwersał dla lepszej wiary y wagi ręką własną podpisawszy dla wiadomości zwierzchności duchowney po cerkwiach ekonomicznych publikować zlecamy. Dan w Lipsku, dnia szesnastego miesiąca Pazdziernika, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego trzydziestego siódmego, panowania naszego czwartego roku. U tego uniwersału przy pieczęci pokoiowey podpis ręki najaśniejszego regnanta temi słowami: Augustus rex, a pod pieczęcią podpis his exprimitur verbis: Karol Odrowąż, hrabia Siedlnicki, podskarbi nadworny koronny Mielnicki, starosta. Ktorem to uniwersałem, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, ze wszystką w nim inserowaną rzeczą, iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Brzeskiego przyięty y wpisany.

1737 g.

Изъ книги за 1755 —1759 годы, стр. 215—216.

112. Фундушова запись на Папуцкую церковь во имя Рождества Пресвятой Богородицы.

Клепацкий староста Александр Геденъ Тышковскій, желая, чтобы въ церкви Рождества Пресвятой Богородицы, находящейся въ Брестскомъ воеводствѣ, въ его имѣніи Папуцкахъ, ни въ чемъ не было недостатка, а все служило къ приумноженію хвалы Божіей, подтверждаетъ дарственную запись, данную въ 1608 году настоятелю сей церкви Матвеемъ Маковельскому отъ Минской воеводины Аграфин Сафьянки Богдановны, и Брестской подкоморини Николаевой Пацовой, и предоставляетъ Василию, сыну Матвея Маковельскаго, право на приходъ вышепомянутой церкви съ оставленіемъ за нимъ и его преемниками трехъ уделовъ земли съ предоставленіемъ ему права свободного молотья во всѣхъ Папуцкихъ мельницахъ, безъ вниманія мѣрки, свободного рыболовства въ рѣкѣ Ленѣ, свободного варенья пива и гонки водки, для домашнихъ нуждъ, освобождая выветъ съ тѣмъ на будущее время отъ крѣпостнаго состоянія потомство его, если оны будутъ имѣть его.

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt piętego, miesiąca Marca dwudziestego dnia,

Na urządzie ikmści grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi przede mną

Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim wojewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter wielebny oyciec Bazyli Makowelski, prezbiter cerkwi Paszuckiey, list funduszowy na plebanię teyże cerkwi od w. imść pana Alexandra Gedeona Tyszkowskiego, starosty Klepackiego, sobie dany y służący, ad acta podał, który wpisując w księgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Alexander Gedeon Tyszkowski, starosta Klepacki, aby chwała Boża cerkwi Paszuckiey, majątności moiey, w wojewodztwie Brzeskim leżącej, pod tytułem Narodzenia Panny Maryi będącej, nie tylko uymy y uszczerbku nie cierpiała, lecz co raz większe w nabożeństwie pomnożenie brała, a Pan Bóg, którego imieniowi świętemu dom poświęcony nieustającym sposobem powinnie być chwalony; idąc tedy torem świętobliwych antecessorów moich, a do pobożnych onych skłoniwszy się intencyi list iw. io. Pruszney niegdy y pani Ahafii Sapiieżanki Bohdanowney wojewodziney Minskiey y Mikołaiowey Pacowey, podmorzyney Brzeskiey, w dacie roku tysiąc sześćset trzeciego, mca Maia dnia dwudziestego przez wielebnego oycza Mateusza Makowelskiego, prezbitera Kamienieckiego y administratora cerkwi Paszuckiey, przede mną prezentowany y pokładany, we wszystkim approbuę, to jest, wydawszy prezentę na syna pomienionego wielebnego oycza Makowelskiego, na imie Bazylemu Makowelskiemu na tę moją cerkiew Paszucką, zachowuię tegoż nominata Paszuckiego przy siedlisku, gdzie iego antecessorowie mieszkali, przy wsi Paszuckach y wszystkich do tego siedliska przynależytościach y wolnościach, iako antiquitus antecessorowie iego używali y po nim sukcesorowie iego będą wolni, i te włok trzy gruntu oromego w używaniu zdawna cerkiewnym

będziego w ich ograniczeniu przy cerkwi Paszuckiey utwierdzam, po trzy razy w każdym poletku do tych włok z naddatkami, z łąkami, gajami, zaroślami, także wolne melenie we młynach Paszuckich bez miarki, bądź do dworu, bądź do arędy należącym, na rzece Leney wolne ryb łowienie, piwa robienie y gorzałki kurzenie na swoją potrzebę, bez przeszkody arzędzie, do dworu należącey. Potomstwo zaś tego nominata, wyżey specyfikowanego, jeżeli mu Pan Bóg da, do poddaństwa y inwentarza tak samego, iako sukcesorów iego należeć nie będzie powinno, chcąc mieć teraz y na potym następujących sukcesorach moich, aby tey woli y dyspozycyi w tym liście terazniejszym fundacyinym zawartej cale dosyć czynili y w niwczym sprzeciwni nie byli, wkładając to na terazniejszego nominata i po nim następujących, aby według obfitości sustentamentu tym listem objaśnionego obfitey pracy nieleniwego starania w obrządkach cerkiewnych y ochedóstwie oney nieustannym ku zbudowaniu ludzkiemu osobliwie parafian dusz chrześcianskich, krwią Chrystusa Pana odkupionych, świętobliwemi y pobożnemi postempkami y przykładami do nabożeństwa pobudzali y swojej dosyć czynili powinności. Na co wszystko dla lepszej wiary y powagi przy podpisie ręki moiey do tego listu funduszu pieczęć przycisnąć rozkazałem. Pisan w Klepaczach, dnia ósmego Junii dico ósmego, roku tysiąc siedmset trzydziestego siódmego. U tego listu funduszu podpis ręki aktora przy pieczęci tegoż na laku czerwonym wyciśnioney temi exprimitur słowy: Alexander Gedeon Tyszkowski s. K. mp. Który to takowy list funduszu, przez wyż wyrażoną osobę ku wpisaniu podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą jest do ksiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1737 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 347—350.

113. Подтвержденіе и возобновленіе фундушовой записи на Щитницкую церковь.

Кіевскій староста и комиссаръ имѣнной воеводы Мазовецкаго Станислава Понятовскаго Ома Ривоцкій заявляетъ, что такъ какъ утраченъ древній фундушъ Щитницкой церкви, то, съ разрѣшенія Понятовскаго, онъ выдаетъ этой церкви новый фундушъ, которымъ подтверждается все, что изстари къ ней принадлежало, а именно: двѣ увологи земли со всѣми ея границами, записанныя кн. Чарторыйскимъ, и еще польувологи, подаренной дьячку польнымъ Лит. гетманомъ Слушкою. Кромѣ этого, священникъ Щитницкой церкви пользуется правомъ свободнаго пивоваренія и винокурения на домашнія нужды. При этомъ, онъ увольняется отъ всѣхъ податей и складокъ общества съ вышепомянутой земли, за исключеніемъ подымнаго, которое онъ платитъ наравнѣ съ другими. Пользуясь всѣми этими правами, какъ настоящій священникъ, такъ и его преемники, обязаны въ каждый воскресный и другіе праздничные дни совершать литургію за души своихъ фундаторовъ, кромѣ того, не должны вымогать излишней платы отъ прихожанъ за вѣнчаніе, похороны и крещеніе, наблюдаая въ тоже время, чтобы никто не умеръ безъ принятія подобающихъ ему христіанскихъ таинствъ. Церковное имущество, какъ то: чаши, книги, хоругви, колокола и пр. должны всегда храниться въ церкви.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Februaryi iedy nastego dnia.

Na roczkach grodzkich Brzeskich, porządkiem prawa pospolitego w mieście ikmci Brześciu in loco solito sądzących się, przede mną Józefem na Sosnowicy Sosnowskim, pisarzem wielkim w. x. Lit., starostą sądowym Brześcianskim, Ignacym Wygonowskim, pisarzem grodzkim Brzeskim, stawiając u sądu patron i. pan Kaietan Szczepanowski, fundusz na plebania cerkwi Szczytnickiej przez w. imci pana Tomasza Rywockiego, kommissarza dóbr iw. imci pana Poniatowskiego, woiewody Mazowieckiego, czyniony, opowiadał, prezentował y ad acta podał, który podając prosił sądu, aby takowy fundusz był do akt xiąg grodzkich woiewodztwa Brzeskiego przyjęty y wpisany. Jakoż ja, starosta, ony przyjąwszy w xięgi wpisać pozwoliłem, który wpisując słowo w słowo tak się w sobie ma: Z wyraźney woli y dyspozycyi i. w. imci pana Stanisława na Wołczynie y Bolechowie Ciołka Poniatowskiego, woiewody, ienerała ziem xięstwa Mazowieckiego, Lubelskiego, Stryiskiego etc. etc. starosty, ja, niżej na podpisie wyraźony, ziechawszy ad fundum majątności Szczytnich, dóbr dziedzicznych tegoż i. w. imci

pana woiewody Mazowieckiego, w woiewodztwie Brzeskim leżących, ponieważ nie wiedząc, quo fato fundusz stary, od dawnych kollatorów cerkwi Szczytnickiej nadany, zginął y nie wiedzieć gdzie jest zapodziany, ieszcze stante vita nieboszczyka Bazylego Teodorowicza, prebitera natenczas Szczytnickiego; zaczym ninieyszym funduszem, z woli wyż wyrażonego i. w. imci pana woiewody Mazowieckiego, cokolwiek ab antiquo do tej cerkwi nadanego było y należało y cokolwiek z indagacyi gromady tameczney Szczytnickiej przy obecności wielebnych pobliskich prezbiterów pokazało się, toż samo y teraz następującemu prezbiterowi y successorom iego wiecznemi nadaie się czasy, iako to: włok dwie, nadanych ieszcze od i. o. xiążęcia imści Czartoryjskiego, we trzy poletki, potym zaś pułwłok, przydany na działka od i. w. s. p. imść pana Służki hetmana polnego Lit. w takoweż trzy poletki. Te dwie włoki, nie mając swego nazwiska z pułwłokiem Turowskim, zaczyna się naprzód w iednym poletku siedzibnym, na którym plebania ze wszystkim budowaniem stoi, iednym bokiem leży y zaczyna się od obszaru panskiiego, drugim bokiem od miedzy gruntu sielskiego Panasowczyzna nazwanego,

wzdłuż zaczyna się od gruntów Syczowskich, a ciągnie się aż do gruntów y granic Łyszczynskich; w drugim poletku zaczyna się także wzdłuż od gruntów Syczowskich aż do Łyszczynskich, iednym bokiem leżą od między włoki Żarkiewiczowskiej, drugim zaś od między Panasowskiej, w trzecim poletku za wsią zaczyna się wzdłuż od sianożęci dwornych aż do granic Łyszczynskich, iednym bokiem ob międzę pułwłoka Leszkowskiego, drugim ob międzę Panasowską. Naddatek, nazywający się Zaścianek, ieden leży między granicami Łyszczynską y Rakowicką, przy boku gruntu wielkich Szczytnik, w którym wysiać się może szanków Brzeskich dziesięć; naddatek drugi, nazywający się Ozniczki, leży między gruntami dwornymi, opiera o granicę Lesznińską, na którym wysiać się może szanków dwa. Do pułwłoka naddatek iest ieden między naddatkami sielskimi, na którym wysiać się może szanek ieden, łąki do tego gruntu są naznaczone y wydzielone w iednym mieyscu, Protereb nazwany, wszyrz sążni piędziesiąt, wzdłuż stai troie, między sielskimi sianożęciami, w drugim mieyscu na Zalisiu w około idą sianożęci dwornych może bydź na wozów ośm, na pułwłok sianożęć znajduie się, nazwiskiem, na Podbahoniu, zaczyna się od błota Syczowskiego między sielskimi wszyrz na sążni ośmnaście, wzdłuż na stai troie. Te tedy włoki iak w sobie są wyrażone ze wszystkimi sianożęciami, łąkami, gajami w potomne czasy, iako były legowane na cerkiew Szczytnicką, tak y teraz w wieczną possessyą wielebnego prezbitera y successorów iego oddaią się. Wolen zatym y mocen iest wszelkich sobie z tego opisanego gruntu wynaydować pożytków, pozwala się także temuż prezbiterowi y następującym po nim wolne robienie piwa y gorzałki, lecz szczegulnie tylko na iego domowe obeyscie, praecavendo aby żad-

nych szynków swoich nie miał; uwalniając go przy tym od wszelkich podatków y składek gromadzkich z tego gruntu, excepto iednego podymnego przez laudum woiewodztwa uchwalonego, które do tegoż woiewodztwa Brzeskiego wypłacać tenebitur. Quod attinet zaś do chwały Bożey, pilnie iniungitur, aby w teyże cerkwi co niedziela y inne święta uroczyste msza święta odprawowana była przy wszelkiej nauce chrześcianskiej swoich parafianów; przytym od chrztów, ślubów y pogrzebów aby nie wymagając na swych parafianach, podług możności y summienia brał, postrzegając usilnie, aby umierające bez spowiedzi y sakramentu z tego nie schodzili świata, rodzące się małe dzieci—bez chrztu. Porządek cerkiewny, iako to: aparaty, kielichi, xięgi, chorągwie, dzwony, iako się są w wizytach konsystorza Brzeskiego osobliwym opisany rejestrem, tak wszystek ku chwale Bożey przy teyże cerkwi zostawać ma. Który to fundusz dla większego waloru y wagi ręką mą własną przy zwykłej podpisuię się pieczęci. Dat w Szczytnikach, die vigesima prima Augusti, millesimo septingentesimo trigesimo septimo anno. U tego funduszu na plebanią cerkwi Szczytnickiej przy pieczęci tegoż wiel. im. pana kommissarza, na laku czerwonym wyciśnionej, podpis ręki imci, iako też i. p. pieczętarza temi słowy: Tomasz Rywocki kommis. Ustnie y oczewisto proszony przyiaciel od wiel. im. pana Tomasza Rywockiego, starosty Klewskiego, kommissarza generalnego dobr i. w. imść pana woiewody Mazowieckiego do tego funduszu na cerkiew Szczytnicką opisanego y konferowanego podpisuię się: Antoni Rogowski. Który to takowy fundusz, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona, ze wszystką w nim inserowaną rzeczą, iest do akt xiąg grodzkich spraw sądowych woiewodztwa Brzeskiego przyięty y wpisany.

1737 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 351—352.

114. Письмо воеводы Мазовецкаго Понятовскаго въ епископу Владимирскому Гodeбскому.

Воевода Мазовецкій Понятовскій проситъ письмомъ Владимирскаго и Брестскаго епископа Гodeбскаго рукоположить во священника въ его имѣнїи Щитникахъ того, которому онъ даетъ свой презенту, причемъ извѣщаетъ его, что онъ уже велѣлъ своему комиссару Клевскому, старостѣ Рывоцкому, составить для священника новый фондусъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Februarii iedyна-stego dnia.

Na roczkach grodzkich Brzeskich, porządkiem prawa pospolitego w mieście ikmści Brześciu, in loco solito sądzących się, przede mną Iozefem na Sosnowicy Sosnowskim, pisarzem w. x. Lit., starostą sądowym Brześcianskim, Ignacy Wygonowskim, pisarzem grodzkim Brzeskim, stawiając u sądu patron i. p. Kaietan Szczepanowski list prywatny od i. w. imść pana Poniатовskiego, woiewody Mazowieckiego, do i. w. imść xiędza Godebskiego, biskupa Włodzimirskiego y Brzeskiego pisany opowiadał, prezentował y ad acta podał, który podając prosił sądu, aby takowy list był do akt xiąg grodzkich wdztwa Brzeskiego przyjęty y wpisany, iakoż ia starosta, ony przyjąwszy, w xięgi wpisać pozwoliłem, który wpisując słowo w słowo tak się w sobie ma: Jaśnie wielmożny mści dobrodzieiu! Chcąc żeby się chwala Boża wszędzie pomnażała y mając potrzebę xiędza w dobrach moich dziedzicznych Szczytnikach, w woiewodztwie Brzeskim, upraszam iako nayuni-

żeniew w. m. pana dobrodzieia, abyś poświęcił tego kapłana, który moją prezentę komunikować będzie w. m. panu dobrodzieiowi na parochią Szczytnicką, który ażeby non egeat, zleciłem memu kommissarzowi imść panu Rywockiemu, staroście Klewskiemu, aby mu ad subsistendum nowy fundusz uczynił, w czym nie wątpiac łasce w. m. pana czekać będę skuteczney w tym interesie w. m. pana dobrodzieia uczynności, będąc z wszelką weneracyą w. m. pana dobrodzieia uprzejmie życzliwym bratem y unizonym sługą. U tego listu podpis y data temi słowy: Poniатовski w. M. We Gdańsku, ośmnastego Junii tysiąc siedmset trzydziestego siódmego; a na kopercie tego listu pieczęć na laku czerwonym tegoż i. w. imść pana woiewody wyciśniona y intitulacya takowa: Jaśnie wielmożnemu imść xiędzu Godebskiemu, biskupowi Włodzimirskiemu y Brzeskiemu, w. m. imść panu bratu y dobrodzieiowi. Który to takowy list, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona, ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą, iest do akt xiąg grodzkich spraw sądowych przyjęty y wpisany.

1737 г.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 1283—1284.

115. Фундушова записъ на Ходосовскую церковь.

Винницкій ловчій Самуиль Подлецкій, на томъ основанїи, что отецъ его Подлецкій, также Винницкій ловчій, записалъ Ходосовской церкви поль-уволоки земля въ своемъ селѣ Кучакахъ вѣсть съ принадлежащимъ къ нему лугомъ, называвшимся ижегда Ивана Ничипора, даетъ свое подтвержденіе на эту поль-уволоку и лугъ какъ настоящему священнику Ходосовской церкви, такъ и его преемникамъ.

Roku tysiąc siedmset siedmziesiąt trzeciego, miesiąca Septembra szóstego dnia.

Na roczkach septembrowych grodzkich woiewodztwa Brzeskiego, porządkiem prawa pospolitego przypadłych et

in loco solito w mieście ikmści Brześciu sądzących się, przed nami Ludwikiem Stanisławem Suzinem, podstarostą y porucznikiem Petyhorskim w woysku w. x. Lit., Pawłem z Woronny Czyżem, podczaszym, Adamem Antonim Ancutą, sędziami, Józefem Dulembą, pisarzem y honorownym, urzędnikami sądowymi grodz. wojewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter patron imśe pan Józef Bieniecki zapis wieczysto funduszowy od w. imśe pana Samuela Podleckiego, łowczego Winnickiego, dany ad acta podał, którego tenor sequitur talis: Ja Samuel Podlecki, łowczy Winnicki, czynię wiadomo y zeznaię tym moim dobrowolnym wieczystym y nigdy nieporuszonym zapisem funduszem, danym w Bogu wielbnemu oycu Janowi Karpowiczowi, prezbiterowi cerkwi Chodosowskiej, y wszystkim perpetuis temporibus następcom iego, prezbiterom teyże cerkwi Chodosowskiej, na to: iż co wprzód y ieszcze oyciec mój nieboszczyk w. imśe pan Podlecki, łowczy Winnicki, odłączywszy od parafii Woykowskiej wsi swoje dziedziczne, do majątności Hryszczyc należące, vigore dekretów z konsystorza zwierzchności duchowney ritus graeci zaszyłych, a przyłączywszy one perpetuis temporibus do parafii cerkwi Chodosowskiej, (iako o tym teź same dekreta fusius obloquuntur), tedy dla podięcia tey pracy około dusz ludzkich prezbiterowi pomienionemu Chodosowskiemu y wszystkim in subsequenti successorom iego naznaczył y determinował był półwłok gruntu swój dziedziczny, we wsi swoiey dziedzicney Kuczakach, z łąką do tegoż pół włoka należącą we dwóch poletkach będący, nazywaiący się quondam Iwana Niczypora, idque w iednym poletku, z iedney strony od brzegu miedzy Chodosowskiej, a z drugiey strony od miedzy Nazara Swawolki, poddanego Kuczynskiego, graniczącey, a w dru-

gim poletku z iedney strony od miedzy Lewasia, a z drugiey strony od miedzy Stefana Niczyporuka, poddanych teyże wsi Kuczaków, graniczący; tedy ia niżej wyrażony Samuel Podlecki, tak stosując do woli y dyspozycyi nieboszczyka oycy dobrodzieia mego, iako teź z własney swoiey ku pomnożeniu chwały Boskiej aplikacji, tenże sam pomieniony półwłok z łąką do niego należącą, w obu zwysz specyfikowanych poletkach, pomienionemu wielmożnemu oycowi Janowi Karpowiczowi y wszystkim następcom iego wiecznemi y nigdy nieodzownemi czasy do pomienioney cerkwi Chodosowskiej daię, daruię y zapisuię y żadney naymnieyszey salwy sobie samemu, successorom moim y nikomu innemu absolute nie zostawuiąc y nie zachowuiąc. Na co dla lepszey wagi y wiary ten mój dobrowolny wieczysty funduszowy zapis ręką własną podpisawszy i. pp. przyjaciół za pieczętarzów uprosiłem. Działo się w Ryżycach, dnia dwudziestego pierwszego Maia, roku Pańskiego tysiąc siedmset trzydziestego siódmego. U tego zapisu wieczysto-funduszowego przy kustydy wyrzniętey podpisy rąk tak samego aktora, iako teź i. pp. pieczętarzów his exprimuntur verbis: Samuel Michał Podlecki, łowczy Winnicki. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od i. p. Samuela Michała Podleckiego łow. Win. do tego zapisu wieczystego, alias funduszu cerkwi Chodosowskiej aplikowanego, według prawa podpisuię się. Kalixty Hornowski p. d. w. x. Lit. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osoby wyź wyrażoney do tego zapisu wieczystego funduszowego podług prawa podpisuię się, Jan Suzin, stolnik Wołkow. rotm. ikmci. Który to takowy zapis wieczysto-funduszowy, przez wyź wyrażoną osobę ad acta podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich spraw sądowych przyięty y wpisany.

1738 г.

Изъ книги за 1738—1739 годы, стр. 1089—1092.

116. Обозначеніе границъ фондуша Остромечевской церкви.

Михаилъ и Анна Сузиновы передаютъ священнику Іоанну Савицкому подробное ограниченіе фондуша вновь построенной Остромечевской церкви, каковое ограниченіе утверждено митрополитомъ всей Руси Кишюю.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego ósmego, miesiąca Julii siedmnastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, aktami starościnskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim, łowczym y podstarościm sądowym wojewodztwa Brzeskiego, stanowszy personalnie w. Tomasz Pawłowicz, prezbiter cerkwi Ostromeczowskiej, specyfikacją wraz z ograniczeniem gruntu, do nowey erekcyi cerkwi Ostromeczowskiej należącego, na rzecz w niey niżej wyrażoną dany y służący, ad acta grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisaną: Specyfikacja wraz z ograniczeniem gruntu, do nowey erekcyey cerkwi Ostromeczowskiej należącego, podana przeze mnie Michała y Annę Suzinów małżaków, przy poświęceniu cerkwi, introdukowanemu plebanowi miejsca tego, wielebnemu oycu Oykowiczowi, swieszczennikowi Ostromeczowskiemu, przez zesłanego od imci xiędza Kiszki, metropolity całej Rusi, przewielebnego xiędza Duchnowskiego, dziekana Kamienieckiego, roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego, dnia trzydziestego Decembra, które to ograniczenie tak się w sobie ma: Naprzód pierwszy obszar gruntu polowego wpuł na dwa poletki, nazywaią się Leżawka, poczyna się od drogi smugi, przez Pawłowy gay idący, a kończy się o Koszyłowskę granicę. Przy teyże granicy y łąka, do tego gruntu należaca, iednym bokiem od goścince Brzeskiego idąca, a drugim bokiem od między gruntu dwornego. Przy tym zaścianek Wołoszynowski, na polu, pułszmata, między chłopskimi gruntami;

pułwłok na siedlisku Wołoszynowski y Danisewiczowski, idący z nawozu do tegoż zaścianku Wołoszynowskiego y chłopskich, z iedney strony od goścince, a z siedliska, od chłopa Pietruka między, z drugiey strony od między Palucha chłopa. W trzecim mieyscu na Piszczynach pułwłok, także Wołoszynowski, Stachowszczyzna nazywaiący się, idący od granicy Łyszczyckiej, a kończący się od ścianki gruntów w siedliskach wsi będących. W czwartym mieyscu rezki dwie na Kuszowie, między gruntami imci pana Łopota, od ścianki, od wsi idący do Łyszczyc, a drugim końcem opiera się o błoto Sieniuchowskie. Łąki do tychże gruntów opisane, dwie rezy w Bobrowicy, między chłopskimi łąkami, z iedney strony od łąki Paluchowskiej, a z drugiey strony od łąki Iwana Andrusiuka. W drugim mieyscu reza, nazywa się Dubiny, między chłopskimi; w trzecim mieyscu wedle goścince, idącego do Brześcia, między gruntami dwornymi, nazywa się Sad; w czwartym mieyscu przeciwko Siedliska y ogrodu swieszczennika, wedle grobli do dworu, idąc końcem od dworney granicy y kopca. Które to ograniczenie, opisawszy należycie y wiecznemi czasy do zwyż wyrażoney cerkwi Ostromeczowskiej nowego funduszu legowawszy, oprócz fundacyey osobliwym skryptem od nas wyrażoney, rękami własnemi utwierdzamy y approbuiemy. Dat w Ostromeczowie ut supra. U tego ograniczenia podpisy rak wielmożnych ichmościów panów fundatorów takowe: Michał Stanisław Su-

zin, stolnik wdztwa Brzeskiego, Anna Suzinowa. Która to specyfikacya, wraz z ograniczeniem gruntu, do nowey erekcyi cerkwi Ostromeczowskiey należącego,

przez zwyż wyrażonego prezbitera ocze-wisto ad acta podana, iest do xiąg urzędowych grodzkich woiewodztwa Brzeskiego przyięta y wpisana.

1739 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 1219—1220.

117. Фундушова запись на Котрянскую церковь.

Антоній, Яковъ и Осипъ Савидкіе, имѣя въ виду, что братъ ихъ Брестскій подчашій Янъ Савицкій и супруга его Екатерина, урожденная Комаевская, записали фундушъ Котрянской церкви— двѣ уволоки въ трехъ сѣвооборотахъ съ сѣнокосами въ Околищахъ, прибавку съ лѣсомъ, большимъ огородомъ при церкви, въ Котрѣ полъ-уволоки и сѣнокосъ въ Болотцѣ, и подтверждаютъ этотъ фундушъ особю дарственною записью священнику Котрянской церкви Симеону Левашкевичу, въ приходѣ котораго находятся села: Котря, Пески, Клепачъ и Красное село. Кромѣ этого, священнику слѣдуетъ аннуата— четыре талера въ годъ изъ суммы 300 тынфова.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtorego, miesiąca Julii pierwszego dnia.

Na urządzie ikmści grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparsens personaliter w Bogu wielebny Symon Lewaszkiewicz, prezbiter cerkwi Kotrzańskiey, fundusz imciow pp. Sawickich, cerkwi teyże y prezbiterowi spomnionemu tamecznemu służący, ad acta podał, który wpisuiąc w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Na cześć y na chwałę Bogu w Tróycy świętey iedynemu, my, niżej na podpisie wyrażeni, czyniemy wiadomo tym listem naszym, komu by o tym wiedzieć należało teraznieyszego y poślednieyszego wieku, iż co ś. p. w. imść pan Jan Sawicki, podczaszy Brzeski, y Katarzyna z Komaiewskich Sawicka, podczaszyna Brzeska, małżonkowie, rodzice nasi, ufundowali w cerkwi Kotrze, ażeby w teyże nieustaiąca chwała Bozka trwała pod kapłanem zostaiącego (sic), któremu te są nadania dla sufficiencyi: włok dwie we trzy poletki z sianożęciami w Okoliszczach, przydatek z borem do srzedniego polet-

ku, plebania z przysiedleniem y z ogrodem, ogród podle cerkwi wielki po poddanym Jakowie Mazurze, w Kotrze puł włoki szmat gruntu za stawiskiem, sianożęc na błocie na uroczyszczu Czerzeniuku podług zdawna nadania y zajmiska. Parafia zaś specyfikuje się: wieś Kotra, Pieski, Klepacze y Krasna wieś, które to pium manu tenendo opus z obligacyi testamentowey ś. p. rodziców naszych, tym naszym junctim iako successorowie legitimi korroboruiemy zapisem y funduszem danym panu Symonowi Lewaszkiewiczowi. Wolen tedy y mocen tym rządzić y gospodarować, non avellendo iednakże od cerkwi institutum zaś in supplementum tynfow trzysta od ś. p. w. imci pana Michała Aloizego Sawickiego, pisarza ziemskiego Wileńskiego, na chłopie Onupreiu Baranie w. imść pana Jakuba Sawickiego, rodzzonego naszego, do tych czas census do wielebnego prezbitera annuatim po cztery talery dochodził, które przy expiracyi terminu iunctim z wielebnyim prezbiterem ia Józef Sawicki, maior ikmści, exekutor, lokować mamy na gruncie pewnym, niezawodnym. Obligacya zaś rodziców naszych: szroda y sobota, aby się in suffra-

gium za duszę msza odprawowała, tudzież institutum w imci pana pisarza ziemskiego Wileńskiego na rok mszy dwadzieścia pięć annuatim, captato tempore, aby były odprawione oblige zwyczaj wielbnego prezbitera y nastempców iego. Przy tym exprimitur mens s. p. rodziców naszych testamentem wyrażony, iż któryby z successorów te- raźniejszego y pośledniejszego wieku ważył się contravenire ten testament y ordynacyi funduszowej, tedy na osta- teczny pozywają sąd y nie błogosławią. Na co dla lepszego waloru przy uproszo- nych ichmść panach pieczętarzach podpi- sujemy się. Pisan w Czarnych Łozach, roku tysiąc siedmset trzydziestego dzie- wiątego, miesiąca Julii piątego dnia. U tego funduszu przy wyrzniętej kustodii podpisy rąk tak samych aktorów, iako też i. pp. pieczętarzów his exprimuntur verbis: Antoni Sawicki, Jakub St. Sa- wicki, Józef Sawicki, maior ikmści. Ust- nie y oczewisto proszony pieczętarz od ww. i. pp. Antoniego Jakuba y Józefa, ma- iora ikmści, Sawickich do tego korrobo- racyjnego funduszu, danego panu Symo- nowi Lewaszkieviczowi, iako pierwszy pieczętarz podpisuję się: Franciszek Ło-

chowski mp. Ustnie y oczewisto pro- szony pieczętarz od wyrażonych osób do tego korroboracyjnego funduszu, danego panu Symonowi Lewaszkieviczowi, iako powtorny pieczętarz podpisuję się: Waw- rzyniec Pekorno. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wyż wyrażonych osób iako pieczętarz podpisuję się: To- masz Skokowski. A pod podpisami tych pie- czętarzów approbata i. w. imci xiędza biskupa w te słowa wyrażona: Anno millesimo septingentesimo sexagesimo, die prima Augusti świątobliwey intencyi ww. Jana y Katarzyny Sawickich, podcza- szych Brzeskich, y s. p. w. imci pana Michała Aloizego Sawickiego, pisarza Wi- leńskiego, legato satisfaciendo do cerkwi Kotrzańskiej ad perpetuam rei memo- riam przyimujemy y konfirmujemy, a wielbnego xiędza parocha satisfacioni tymże obligacjom iako zadość czynił tak czynić zadość ma cum succedaneis suis. Dat w Tryszynie ut supra. J. Wołodko- wicz, biskup Włodzimirski y Brzeski, koadiutor metropolii. Który to takowy fundusz, przez wyż wyrażonego prezbitera ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich słowo do słowa przyięty y wpisany.

1739 r.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 1837—1838.

118. Фундушова я запись на Кустынскую церковь.

Содержание фундаша Кустынской церкви, записаннаго ей Брестскою подкоморною Екатериною, Лодо- викомъ и Станиславомъ Хржановскими, слѣдующее: двѣ уволокн земли на 12 шанковъ высѣва, сѣнокосы, поле Польково на 24 шанка высѣва, къ которому принадлежать и сѣнокосы и одинъ клинъ земли око- ло Кустынскихъ могилковъ на 6 шанковъ высѣва, поле въ Сокольцѣ на 14 шанковъ высѣва и поле Про- воротцы на 18½ шанковъ высѣва. Пользуясь этими фундаціями, священникъ Кустынской церкви и его преемники должны совершать обѣди въ опредѣленныхъ времена за живыхъ и умершихъ колляторовъ и фун- даторовъ этой церкви.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzeciego, miesiąca Oktobra dwudzieste- go szóstego dnia.

Na urządzie ikmści grodzkim Brzesc-

kim, przed aktami starościnskimi y prze- de mną Karolem Wieszczyckim, podsto- lim y podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparens

personaliter i. x. Jan Sawicki, prezbiter Kustynski, fundusz i. pp. Chrzanowskich, cerkwi teyże Kustyńskiej służyący, ad acta podał, który wpisując w księgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Opisanie gruntów y sianożęci plebanii Kustynskiej, pola przez ulice nawoznego na przeciwko sedyby, iako to: włok dwie pospołu ciągnących się do błota, na których wysiewa się szanków Brzeskiej miary dwanaście, też włoki podłuż bokiem iednym od gruntów dwornych, a drugim bokiem podłuż od gruntów wieskich, o miedzę gruntu kucharza Mirona; przeciwko tychże włok sianożęci równe z włokami wszere y wzdłuż iednym bokiem od sianożęci dwornej, a drugim bokiem o miedzę od tegoż Mirona kucharza, a konczy się po łąkę włok dwornych Szczytenskich, którey sianożęci wzdłuż ma bydź sążni sto ośmdziesiąt y dziewięć; za błotem do teyże plebanii pole, nazywające się Polkowo, które poczyna się od pol Łyszczynskich bokiem iednym wzdłuż, a konczy się o drogę Szczytenską, a drugim bokiem wzdłuż o sianożęć dworną Kustynską, na którym polu wysiewa się ranną siewbą szanków dwadzieścia y cztery, do tego pola sianożęci od włok dwóch, które się poczynaia wzdłuż od sianożęci Łyszczynskich klinem, a konczą się o sianożęć chłopów Kustynskich, którey sianożęci wzdłuż o miedzę Łyszczynską ma bydź sążni sto piędziesiąt, do sianożęci chłopskich Kustynskich klinem wychodzący, drugim bokiem podłuż po kamień wielki, dzielący od dwornych sianożęci, iuż w tym boku tylko się znaydować ma sążni sto trzynaście, do tegoż pola Polkowa klin około mogiłek Kustynskich, na którym klinie wysiewa się szanków sześć; w Sokolce do teyże plebanii pola poczynaia się od pol Szczytenskich wzdłuż, a konczy się po drózkę pol Szczytenskich, drugim bokiem wzdłuż o też grunta Szczytenskie, a konczy się po

ług Kustyński; na tym polu wysiewa się szanków czternaście. Do teyże plebanii pole nazywające się Proworotce, poczynaia się od gruntów Lesznianskich wzdłuż, bokiem iednym o też grunta Lesznianskie, nazywające się Pożarne, konczy się, a drugim bokiem wzdłuż o miedzę gruntu kowala Kondrata Kustynskiego, a konczy się o gościniec Janowski, na którym polu wysiewa się szanków Brzeskiej miary pułczternasta. In vim zwyż namienionego funduszu tak się dla oycy prezbitera Kustynskiego postanawia obligacya: w niedzielę co tydzień za żyjących kollatorów na uproszenie imciom zdrowia y dobrej śmierci y wszelkich w życiu pomyślnych successów. Msza powinna się odprawić w sobotę za duszę ś. p. w. i. pana Zygmunta Chrzanowskiego, podkomorzego Brzeskiego, iako fundatora; a potym po długim życiu w dalsze czasy za dusze wielmożney imci pani Katarzyny Chrzanowskiej, podkomorzyney Brzeskiej, iako fundatorki, co tydzień ma się msza odprawić; co miesiąc za dusze rodziców fundatorów plebanii Kustynskiej msza się powinna odprawić, co ćwierć roku msza tymże sposobem ma odprawić w pierwsze ćwierć roku za dusze wszystkich zmarłych, w drugie ćwierć roku za dusze antecessorów teyże plebanii y wszystkich poddanych, tudzież należących do teyże parafii, trzecie ćwierć roku za żyjących parafianów, w czwarte ćwierć roku za dusze żadnego ratunku nie mające. Do tego funduszu należący iest wyderkaw z kahału Brzeskiego, czyniący na rok złotych polskich piędziesiąt, do którego przyłączone są obligacye według ekstraktu wyiętego z grodu Brzeskiego. Na to wszystko dla lepszej wiary y ubezpieczenia teyże fundacyi wszyscy kollatorowie niżej wyrażeni własną ręką podpisujemy się y pieczęcią zmacniamy. Datt roku tyśiącznego siedmsetnego trzydziestego dziewiętego, dnia piętnastego Augusta. U te-

go funduszu przy przyciśnionej pieczęci podpisany ręką aktorów temi słowy: Katarzyna Chrzanowska, podkomorzyna województwa Brzeskiego, Ludwik Antoni z Chrzanowa Chrzanowski, starosta Rewiatycki mp. Emanuel Chrzanowski p. w. B., Stanisław Chrzanowski p. w. B. mpp., a na drugiej stronie tego funduszu expressya gruntów dziakowskich bez podpisu takowa: Grunt na działa na Perworociu na jeden poletek ćwierć włoki, we wsi w Lesznianach połowa ćwierci, za Lesznianami drugie połowa ćwierci, w Mar-

kowym ćwierć, czyni połowa włoki na jeden poletek, do tegoż poletku w nawozie pod błoto połowa włoki, na drugi poletek za krzyżem połowa włoki, na trzeci poletek za Olszyną dworną, nazywa się Dubowe, do tegoż poletka za cegelną szmat przydano, łąka za sadzawkami dwornymi w drugim miejscu na błocie ku Polkowu. Który to takowy fundusz, przez wyżej wyrażoną osobę ad acta podany, jest do ciąg grodzkich Brzeskich przyjęty u wpisany.

1740 г.

Изъ книги за 1737—1740 годы, стр. 1881—1888.

119. Фундушова запись на церковь Покрова Пресвятой Богородицы и Воздвижения Честнаго Креста въ Дядковичахъ.

Брестскій подчашій Павелъ Буховецкій и супруга его Розалія, урожденная Хржановская, положили построить церковь въ своемъ имѣнии Дядковичахъ, въ Брестскомъ воеводствѣ, и обезпечить ее фундушомъ. Окончивъ постройку поминутой церкви въ 1740 году и снабдивъ ее всѣми необходимыми церковными принадлежностями, они записываютъ ей слѣдующій фундушъ: помѣщеніе для священника со всѣми постройками, и три уволовы земли: одна въ Мочилахъ, другая на Красницѣ, а третья въ Каменяхъ. Къ этимъ уволовкамъ слѣдуютъ три придатка: первый между Деревней и Каменями, второй въ Градѣ, а третій въ Елцѣ. Еще: одинъ сѣнокосъ, по имени Лазы, а другой—Березовья Грудки. Для возбужденія въ священникѣ Дядковской церкви большаго раченія о своихъ прихожанехъ, назначается ему на каждый годъ съ каждаго двора ежедневно одинъ пѣшій работникъ. Церковный фундушъ освобожденъ отъ всякихъ общественныхъ повинностей. Передавая Дядковскую церковь во имя Покрова Пресвятой Богородицы и Воздвижения Честнаго Креста, со всѣми фундаціями настоящему ея священнику Іоанну Шлиховскому, основатели ея и фундаторы сохраняютъ за собою право избирать къ ней священниковъ и давать имъ свои презенты. Прічетникъ получаетъ содержаніе отъ священника. Помимо этого, священникъ получаетъ право свободно варить пиво, медъ, и курить водку, рубить лѣсъ соответственно домашнимъ нуждамъ. За все это онъ обязанъ въ каждый воскресный и праздничный день совершать литургію поминая фундаторовъ и колляторовъ, а въ каждую пятницу обѣдню за души всѣхъ усопшихъ. Онъ же наблюдаетъ за звономъ на ежедневныя утреннія и вечернія моленія. Всѣ прихожане обязаны слушать обѣдню во всѣ праздники подъ страхомъ штрафа въ 15 грошей на церковный воскъ, которымъ не долженъ пользоваться священникъ для своихъ домашнихъ нуждъ. Братству Дядковской церкви предоставляется право слѣдить за точнымъ исполненіемъ всего вышепрописаннаго. Священникъ слѣдитъ, чтобы въ воскресные и другіе праздничные дни прихожане не отправляли никакихъ работъ и не праздновали вымышленныхъ праздниковъ. Онъ же обязуется ничего не взымать за исловѣе и похороны. Поправка Дядковской церкви лежитъ на владѣльцахъ Дядковского двора. Починка дома лежитъ на обязанности священника. Въ случаѣ же неисполненія священникомъ всего вышепрописаннаго, фундаторы сохраняютъ за собою право отрѣшить его отъ прихода и лишить фундуша, а на его мѣсто избрать другаго.

Roku tysiąc siedemsetnego czterdziestego, miesiąca Marca osiemnastego dnia.

Na roczkach marcowych grodzkich Brzeskich, przed nami Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim, łowczym y

podstarościm, Floryanem z Konopnic Grabowskim horodniczym, y sędzią, Marcianem Matuszewiczem pisarzem, urzędnikami sądowemi grodzkiemi województwa Brzeskiego, stawiając iudicialiter w. imci Paweł Buchowiecki, podczaszy woie-

wodztwa Brzeskiego, ten zapis funduszowy z osoby swej przyznał y ku zapisaniu do xiąg sądowych grodzkich Brzeskich podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Bogu w Trócy Przenayświętszey Jedy-nemu, wieczna cześć y chwała, amen. Ja, Paweł Buchowiecki, podczaszy Brze-sciański, y ia, Rozalia z Chrzanowskich Buchowiecka, podczaszyna Brzesciańska, małżonkowie, czyniemy iawno y wiadomo tym naszym listem funduszowym za-pisem, komu by o tym teraz y na po-tym będącego wieku ludziom należało, iż my, Buchowieccy, podczaszowie Brze-sciańscy, małżonkowie, mając majątność naszą dziedziczną, nazwaną Dziadkowi-cze, w wojewodztwie Brzeskim leżącą, przez antecessorów naszych nabytą y przez nas samych częściami przykupioną z zupełnym ograniczeniem ichmościom pp. Jelcom wiecznością zapłaconą, a o milę od cerkwi Derewińskiej odległą, umyśliliśmy na cześć y chwałę Panu Bogu w Trócy Przenayświętszey Jedy-nemu cerkiew dla wygody y pozyskania dusz poddaństwa naszego y pobliskiego de nova radice fundować y nadać. Któ-rą cerkiew za pomocą Naywyższego Pa-na zaczowszy fundować roku przeszłego tysiąc siedemsetnego trzydziestego dzie-wiątego, miesiąca Kwietnia czwartego dnia, w roku terazniejszym tysiąc sie-demsetnym czterdziestym zwierzchu y we szrodku z zupełną ozdobą y porządkiem cerkiewnym, z dzwonami, ołtarzami, kielichami, aparatami y xięgami nieba-wiac zakonczemy, a teraz Dziatkowic-kiej cerkwi naszej takowy fundusz na-dаемy: Przysiedlenie dla wielebnego prezbitera z budynkami, z gumnami y ogrodami nad wygonem, około wierzbami na miedzach ograniczone; w polach gruntu włók trzy: jedna włoka na Mo-czyłach, żytem zasiana przy drodze Las-kowskiej, która zaczyna się od ścianki poletkowej, a drogi Melczewskiej, a koń-

czy się y opiera o granicę Derewińską; druga włoka gruntu, na której iarzyny zasiew będzie zasiany na Krasnicy, która zaczyna się od ścianki poletku Trze-ciakowskiego, a kończy się aż do wy-gonu y drogi Laskowskiej, leży od wscho-du słońca bokiem gruntu czwierci ogro-dnickiej, od zachodu bokiem gruntu kar-czemnego; trzecia włoka, co po parze na Kamieniach, od wschodu słońca bokiem przy samej granicy Derewińskiej, od za-chodu przy dwornym obszarze zaczyna się od drogi Zasnowskiej, a kończy się o drogę Derewińską. Do tych włók na chwałę Panu Bogu przydaiemy na-datków trzy: ieden nadatek, iadąc do De-rewney, na Kamenach po prawey ręce przy drodze y granicy na koło mchem alias lasem opasany; drugi nadatek na uroczyszczu Warszawie, nazywający się Hrada, nad Hrebienowym mchem, wko-ło sianożęciami chłopskimi opasany; trzeci nadatek tamże, nazywający się Jel-ce, y ten wkoło sianożęciami chłopskie-mi opasany; sianożęc Popławkę dworną, nazywającą się Łazy, za uroczyszczem Warszawą przy granicy Melewiezkiej wierzbami ograniczone nadaiemy; drugą sianożęc na błocie myśliwskim dwa Be-rezowe Hrudki nadaiemy, koło których hrudkow na swoię potrzebę pozwalamy błoto kosić y zajmować. Ażeby też wie-lebny prezbitier Dziadkowski miał więk-szą pobudkę do chwały Bożey y do na-szych poddanych miłość y aplikacją, naznaczamy y funduiemy, aby co rok z kaźdey chaty ieden szedł robotnik pie-szy do prezbitera Dziadkowickiego. Od podatków rzeczypospolitey, podymnego y któreby byli przez seym lub seymiki uchwalone, perpetuis temporibus fundusz cerkwi Dziadkowickiej uwalniamy. Któ-rą to cerkiew naszą Dziadkowicką pod tytułem Protekcii Nayświętszey Panny Maryi y Znalezienia ś. Krzyża fundo-waną w spokojną possessyą y dyspozy-cią wielebnemu Janowi Pilichowskiemu

z plebanią z gruntami y sianożęciami podaiemy, zachowując nam samym y successorom naszym ius collationis et praesentationis godnych na tę plebanią kapłanów. Dziaka do tey cerkwi Dziadkowieckiey tym sposobem funduiemy, że terazniejszy wielebny Jan Pilichowski, prezbiter Dziadkowiecki, a po nim y nastempcy, mają chować na tymże funduszu cerkiewnym według swego zdania y upodobania, czy to przy sobie na usługach, czyli też część iaką cerkiewnego gruntu wydzielić. Wzromb do lasu na opał y reperacyą budynków, wygony y pastwiska wszelkie wolne nadaiemy; piwa, wódki y miody wolno będzie na swoją potrzebę wielebniemu prezbiterowi Dziadkowieckiemu robić, niwczym nie przeszkadzając karczmom, szynkom, kontraktom y intratom dwornym. Tandem obliguiemy wielebno Jana Pilichowskiego, prezbitera Dziadkowieckiego, a po nim nastempców, aby w każdą niedzielę y święto uroczyste, do czego ich powinność kapłańska pociąga, msze ś. odprawowali in memento, prosząc Pana Boga o szczęśliwy sukces fundatorów, kollatorów y parafianów. Mszę zaś ś. funduiemy za dusze zmarłych, póki ten fundusz trwać będzie, aby wielebny Jan Pilichowski, prezbiter Dziadkowiecki, a po nim nastempcy, każdego piątku odprawowali y do szafunku Jezusa Chrystusa, Zbawiciela naszego, ofiarowali. Dzwonienie na pacierze co dzień rano y wieczor wielebny prezbiter Dziadkowiecki powinien przestrzegać, ażeby nie ustawało. Poddanym zaś naszym obligacją wkładamy, aby w każde święto uroczyste mszy ś. słuchali, pod winą groszy piętnastu na воск do cerkwi. Воск też, który będzie dawany na ofiarę, aby wielebny prezbiter nie obracał na swoją potrzebę domową, ale na chwałę Panu Bogu y ozdobę ołtarzy zażywał, czego bractwu Dziadkowieckiey cerkwi moc daiemy przestrzegać. Obliguiemy y w tym wielebno prezbitera Dziadkowieckiego, aby przestrzegał parafianów, żeby w niedzielę y święta, z synodu zakazane, nie robili y wymyślnych świąt nie święcili. Insuper obliguiemy wielebno prezbitera Dziadkowieckiego, ażeby za każdą spowiedź y pogrzeb żadnego datku y zapłaty nie pretendował od poddanych naszych, było tym się kontentował, co kto da z łaski. Reparata cerkwi Dziadkowieckiey od nas samych y successorów naszych ze dworu Dziadkowieckiego zawždy bydz powinna. Reparata zaś plebanii do wielebno prezbitera Dziadkowieckiego należeć ma y w tym też wielebno prezbitera Dziadkowieckiego obliguiemy y przestrzegamy, aby ordynaryinie chwały Bożey pilnował, katechism co niedziela w cerkwi mawiał y parafianów swoich, żeby bez chrztu y spowiedzi nie umierali, tudzież y paschalną spowiedź żeby wszyscy parafianie odprawowali, pilnował. Co ieżeliby opuszczonego y zaniedbanego, broń Boże, pokazało, nam fundatorom et successoribus zostawuiemy omnimodam potestatem, doniosszy spirituali officio ritus graeci wielebno prezbitera Dziadkowieckiego, od cerkwi y funduszu oddalić, a drugiego prezbitera, kogo się nam y successorom naszym podoba, prezętą do iaśnie w. biskupa prezentować y do Dziadkowieckiey cerkwi instalować. Który to fundusz od nas Buchowieckich, podczaszych Brześcianskich, małżonków, wiecznością cerkwi Dziadkowieckiey nadany, aby nie był przez successorów naszych naruszony, daiemy plenum ius iaśnie w. imci xiędzu Theofilowi Godebskiemu, Brześciąnskiemu y Włodzimierskiemu biskupowi et successoribus tey fundacii vindicandi, manutenendi et in quovis foro contra violatores immunitatis ecclesiae procedendi, paenas surrigendi et exequendi, upraszając iaśnie w. biskupa, aby nie podał tey nowey fundacyi iako pasterz upadać et in quocunque

puncto violare. Na co dla lepszej wiary y waloru przy pieczęci naszej ręko- ma naszemi podpisuiemy się. Działo się w Dziadkowiczach, roku tysiąc siedemset czterdziestego, miesiąca Marca ósmego dnia. U tego wieczystego funduszu podpisu rąk wielmożnych ichmościów pp. fundatorów cerkwi Dziadkowickiej temi

słowy: Paweł Buchwiecki, podczaszy Brześciański, mp; Rozalia Buchowiecka. Któren to takowy wieczysty fundusz cerkwi Dziadkowickiej, za oczewistym przyznaniem onego w sądach grodzkich Brzeskich przez ww. ichmościów pp. fundatorów, iest do xiąg sądowych grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1740 г.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 1485—1486.

120. **Замѣнный документъ на землю, принадлежащую Кругельской церкви.**

Польный стражникъ войскъ вел. кн. Литовскаго Мартинъ Антоній Ланцкоронскій Пашковскій, объявляетъ наследникамъ и владѣльцамъ своего имѣнія Кругель, что онъ, пожелавъ очистить прудъ на своемъ лугу и для расширенія его взявъ часть отъ церковнаго луга, въ замѣнъ той части луга уступаетъ Кругельскому священнику Григорію Токаревскому и его преемникамъ право свободного молотья безъ мѣрки, въ количествѣ одного шанва въ теченія каждой недѣли; также, по причинѣ близости корчмы, устроить пивоварный заводъ на той же церковной землѣ, и не желая дѣлать ущерба церковному фонду, отдаетъ церкви свой лугъ, лежащій между дорогою, идущею въ Бабичи и рѣкою Соною.

Roku tysiąc siedmsetnego piędziesiąt siódmego, miesiąca Aprila dnia dwudziestego wtorego.

Na urządzie ikmści grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościem sądowym grodzkim wdztwa Brzeskiego, comparendo personaliter w Bogu wielebny imść xiądz Bazyli Tokarzewski, dokument służący w Bogu zesłemu xiędzu Hrehoremu Tokarzewskiemu, plebanowi Kruhelskiemu, pisarzowi dekanatu Kamienieckiego, successorom teyże cerkwi służący, od ś. p. w. imc. p. Marcina Antoniego Lanckoronskiego Paszkowskiego, strażnika polnego w. x. Lit. na łakę, nadaną plebanii Kruhelskiej, ad acta podał, który wpisuiąc w xiegi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Marcin Antoni Lanckoronski Paszkowski, strażnik polny woysk w. x. Lit., czynię wiadomo tym prawem moim dobrowolnie danym, komu o tym wiedzieć będzie należało, osobliwie successorom

y possessorom dobr moich, iż ia będąc dziedzicznym panem w dobrach moich Kruhelu upodobałem miejsce do szlamowania stawu na łacie moiey, więc dla obszerności przyiałem leżącey łaki cerkiewney na puł stawu; tamto wyszlamowałem sadzawkę, za co pozwalam wolne mlewo, bez dawania miarki, każdego tygodnia po szanku iednym wiecznemi czasy w Bogu przewielebnemu xiędzu Hrehoremu Tokarzewskiemu, plebanowi Kruhelskiemu, pisarzowi dekanatu Kamienieckiego, tak też y successorom onego cerkwi Bożey służącym. A dla bliskości karczmy pobudowałem browar na tymże cerkiewnym gruncie, przez co nie czyniąc krzywdy nadaniu cerkiewnemu, nadaię łaki, na Podhoriu leżącey z konca w koniec, tak wiele szerokości, jako ma w sobie ogród plebanski. Początek tey łaki od drogi do Babcich idącey aż do rzeki Sony, ob miedzy Antoniego Sterpinskiego z iedney strony, a z drugiey ob miedzę łaki do dworu na-

leżącey. W czym tak ia sam y sukcesorowie moi bronić nie maia. Co, dla lepszey wiary y wagi, ręką się własną przy pieczęci przyciśnionej podpisuię. Dat. w Kruhelu, dnia dwudziestego dziewiętego Maia, roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego. U tego dokumentu przy wy-

ciśnionej pieczęci podpis ręki aktora temi słowy: Marcin Antoni Lanckoroński Paszkowski s. p. w. x. Lit. Który to takowy dokument, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1743 r.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 1323—1327.

121. Распоряжение Владимірскаго и Брестскаго епископа о передачѣ церковнаго имущества священнику Кищенятѣ.

Предписаніе, данное прототроніемъ митрополія Кіевскоя, Галицкой и всея Руси, епископомъ Владимірскимъ и Брестскимъ, Теофиломъ Гodebsкимъ архидіакону Брестской каведры, настоятелю Гершоновицкому Никодиму Анашкевичу и инстингатору Брестской консисторіи, настоятелю Лобачевскому, Стефану Сироцкому, котормъ, подъ угрозою тяжкихъ взысканій, поставляется въ обязанность передать всѣ поземельныя угодья Брестской церкви святого Креста номинату оной Николаю Кищенятѣ, какъ будущему настоятелю.

Roku tysiąc siedmsetnego pędziesiąt siódmego, miesiąca Marca iedy nastego dnia.

Na urzędzie ikmci grodzkim Brzeskim, aktami starościnskimi, przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewodzstwa Brzeskiego, comparendo personaliter iegomość Mikołaj Kiszczenia, instrument sobie dany y służący od w Bogu zesłego i. w. iegomość xiędza Teofila Godebskiego, biskupa Włodzimirskiego y Brzeskiego, na rzecz w nim we szredzinie wyrażoną, ad acta grodu Brzeskiego podał, który wpisuiąc de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Teofil na Godziebie Godebski, z Bożey y stolicy świętey apostolskiej łaski, prototroni metropolii Kiewskiej, Halickiej y całej Rusi, biskup Włodzimirski y Brzeski, przewielebnym w Bogu xx. Nikodemowi Anaszkiewiczowi, archidiakonowi katedry Brzeskiej, parochowi Gierszonowickiemu, Stefanowi Sirockiemu, parochowi Łobaczewskiemu, pokój Chrystusów y błogosławienstwo nasze pasterskie. Ządamy

po przewielebnościach waszych y w mocy posłuszenstwa ś. mieć chcemy, abyście ad requisitionem uczciwego Mikołaj Kiszczeniaty, nominata cerkwi et beneficii świętokrzyskiego Brzeskiego, inventarzem spisawszy wszystkie grunta, ogrody, sianożęci y inne przynależytości, antiquitus do tey cerkwi nadane, według starodawney fundaciey, wizyt, rewizyi, podali w dispozycyą wyż mianowanemu Kiszczeniacie, iako przyszłemu successorowi y possessorowi tego beneficium świętokrzyskiego Brzeskiego, y ieżeli którekolwiek grunta, ogrody lub sianożęci, do pomienionej cerkwi należące, dawnością czasów są oddalone y w czyieykolwiek adpraesens zostaia bezprawney possessyi, abyście te wszystkie recuperowali et ad dispositionem przerzeczonemu Mikołajowi Kiszczeniacie oddali, w czym pod penami, w kanonach świętych na niedbale swój urząd sprawuiących opisanemi, przewielebności wasze obowiazujemy. Aby zaś niniejszy instrument miał większy walor y wagę, przy zwykłej pieczęci przyciśnionej ręki własney pod-

pisem ztwierdzamy. Dat w Włodzimierzu, die septima Octobris, ut novum, millesimo septingentesimo quadragesimo tertio anno. U tego instrumentu przy wyściśnionej pieczęci podpisy rąk exprimuntur takowe: Theofil Godebski b. W. B. mp. A po drugiey stronie pieczęci expressia ręki takowa: X. Jan Hukowicz,

curiae illustrissimi prototronii Vladimiriensis et Brestensis episcopi notarius mp. Który to takowy instrument, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1745 r.

Изъ книги за 1751—1754 годы, стр. 375—378.

122. фундушова запись на церковь св. Иоанна въ имѣнїи Лобачевѣ.

Великій стражникъ вел. кн. Литов. Антоній Потей, имѣя въ виду ревностное исполненіе духовныхъ обязанностей Стефана Пиродкаго, священника Лобачевской церкви во имя св. евангелиста Иоанна, дарить и возстановляеть для него и его преемниковъ отъ времени утраченный фундушъ, данный его предками, со всѣми приобрѣтеніями, землями, садами, лугами, а именно: одну уволоку земли въ трехъ сѣвооборотахъ въ Гоновѣ и два луга—Затока и Борошловва. Приходъ Лобачевской церкви образуютъ: городъ Тересноль съ юрискіою двора, и села: Лобачевъ, Болотково, Легуты и Огородники. Прихожанамъ, подъ опасеніемъ строгаго наказанія, приказывается исповѣдываться на Св. Недѣлѣ и каждый воскресный и праздничный день ходить въ церковь.

Roku tysiąc siedemset piędziesiąt wtorego, miesiąca Maia czwartego dnia.

Na urządzie ikmci surrogatorskim grodzkim Brzeskim, przede mną Marcinem Matuszewiczem, stolnikiem y surrogatorem grodzkim Brzeskim, comparens personaliter w Bogu wielebny oyciec Piotr Boniecki, prezbiter Łobaczewski, list funduszowy cerkwi Łobaczewskiej, od iaśnie w. imci p. Antoniego Pocieia, strażnika w. w. x. Lit., nadany, ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą, ad acta podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Antoni na Włodawie, Rożance, Rzeczycy hrabia Pociey, strażnik wielki w. x. Lit., Radomyski et cet. strażnik. Oznaymuję tym listem funduszowym moim wszem wobec y każdemu zosobna, komu by o tym teraz y przyszłego wieku ludziom wiedzieć należało, iż za najpierwszy cel szczęścia mego zakładając pomnożenie chwały Boskiej w dobrach moich dziedzicznych, a nie mniejsze z tąd mając ukontentowanie, iż wielebny oyciec Stefan Pirocki, prezbiter cerkwi Łoba-

czewskiej, w majątności moiej dziedzicznej Łobaczewie będącey, pod tytułem ś. Jana Ewangelisty, słusznie y należycie sprawuje się, iak mu iego powinność kapłańska każe według obrządków cerkwi świętey. Dla większego zatym bezpieczeństwa y dalszey subsystencyi pomienionego kapłana y successorów iego, po nim następujących, ażeby za czasem chwała Boża nie ustawała na tym mieyscu, ponieważ dawniejszy fundusz cerkwi Łobaczewskiej, (który iest anima rerum tey cerkwi), za odmiennością czasu y sam niewiedzieć gdzie podział się, więc terazniejszym funduszowym listem moim, iako z dawnych czasów od iaśnie ww. antecessorów moich są pożytki, grunta, ogrody, sianożęci nadane, tak y ia, perpetuis temporibus, to wszystko potwierdzam, przyłączam, umacniam y nadaję. A nayprzód, stosując się do prezenty świętey pamięci iaśnie w. imci p. Ludwika Konstantego Pocieia, natenczas kasztelana Wileńskiego, hetmana wielkiego w. x. Lit., podpisaney, ztwierdzam y w nieporuszoney mocy mieć chcę.

Wszelkie oney kontenta, to iest, utwierdzając przy possessyi gruntów y nadając one tak, iak antiquitus należały, w tym ograniczeniu włoka iedna we trzy poletki leżąca, nazwana w Honownie, o miedzę z iedney strony Piotra Petraszuka, z drugiey strony o miedzę Andrzeia Kuzmicza. Którzy to we wszystkich poletkach wyż mianowani graniczą ieden morg za ogrodnikami o miedzę gruntów Łobaczewskich, z iedney strony od ścianki, a z drugiey strony od rowu, drugi morg od ogrodów z iedney strony, a drugi od drogi Janowskiey, z drugiey strony od folwarku Łobaczewskiego aż pod topole, a z trzeciey strony od rowu ogrodniczego, a z czwartey strony od odnogi Bugowey płynącej pod cerkiew. Na teyże odnodze (to nie do cerkwi należące) od łąki Niedobrzyskowej; trzeci morg pod Tarnem nazwanym, z iedney strony rzeka Bug, od drugiey strony po doł do Terespoła idący. Łąka iedna nazwiska Zatoka, z iedney strony Bug, a z drugiey strony jezioro; druga łąka Boroszyłowka, z iedney strony granicy Kolatyckiey, a z drugiey strony błoto; a że mieysce sposobne się znalazło dla zbudowania cegielni na gruncie cerkiewnym należącym, w zamian nadałem inшы grunt do teyże cerkwi Łobaczewskiey, na który grunt wydałem skrypt mój pod datą w Rzeczycy dnia dwudziestego Decembra, millesimo septingentesimo quadragesimo quarto anno, to iest, za trzeci morg pod Tarnem nazwany w zamian dałem y opisałem, kompensując ten morg trzeci pod Tarnem na uroczysku hrud pod Kowhem nazwany o miedzę z iedney strony od ścianki, a z drugiey strony o miedzę Karpa Petraszuka, woyta folwarku Łobaczewskiego, który to hrud pod Kowhem od folwarku Łobaczewskiego odłączam, a do cerkwi Łobaczewskiey wiecznemi czasy przyłą-

czam y nadaię. Do którey to cerkwi parafia, miasto Terespol z iuryzdyką dworną, wieś Łobaczew, wieś Błotkowo, wieś Lehuty, wieś Ogrodniki, y ia teraznieyszym funduszem moim do wyż pomienioney cerkwi Łobaczewskiey przyłączam y inkorporuję. Z których to majątności moiey poddani aby na spowiedź wielkonocną y inne nabożeństwa co niedziela y święta do teyże cerkwi chodzili pod surowemi penami przykazuiemy. Teraznieyszego zaś prezbitera y następców iego obliguję, ażeby w mszach świętych y innych swoich nabożeństwach mnie samego y antecessorów moich przed maiestatem Boskim nie przepominali. Przy tym, tak wiele razy miewano, cerkiew Łobaczewską y do niey należącą plebanią przy wszystkich wolnościach, któremi się inne cerkwie uniackie zaszczycaią, sacro sancte et illibate zachowuję y moich sukcesorów a possessorów tych dobr obliguję, ażeby też samo zachowali. Y na to dla lepszey wiary y wagi ten fundusz moy ręką własną podpisawszy, pieczęcią stwierdzić kazałem. Dat w Rzeczycy, roku tysiąc siedemsetnego czterdziestego piątego, miesiaca Decembra trzeciego dnia. U tego listu funduszowego, od iaśnie w. imci p. Antoniego Pocieia, strażnika wielkiego w. x. Lit., na rzecz w nim wyrażoną cerkwi Łobaczewskiey nadanego y służącego, podpis ręki aktora y dalsza expressyia przy pieczęci na laku czerwonym wyciśnionej temi wyraża się słowy: Antoni Pociey, strażnik wielki w. x. Lit. Za fundatorów obligatur mszą świętą raz w tydzień odprawić. Który to takowy list funduszowy ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg surrogatorskich grodzkich wojewodztwa Brześciańskiego przyięty y wpi-

1746 г.

Изъ книги за 1745—1747 годы, стр. 2445—2448.

123. Постановление короля Августа III объ учрежденіи комиссіи для разбора жалобъ между православными и униатами.

Король Августъ III назначаетъ членовъ особой комиссіи изъ римско-католическихъ епископовъ и свѣтскихъ сановниковъ— числомъ десять, которымъ вмѣняетъ въ обязанность разбирать всѣ споры, происходящія между униатами и православными по поводу захвата первыми православныхъ церквей и ихъ собственности; при этомъ они предварительно должны тщательно ознакомиться со всеми законоположеніями, какъ польскими, такъ и литовскими, относящимися къ настоящему предмету, а равно со всеми трактатами и соотношеніями, бывшими между Польшею и Россіей. Они имѣютъ право назначать отъ себя слѣдствія, принимать письменныя донесенія отъ слѣдователей, и рассмотрѣнныя бумаги хранить у себя за своею печатью. Въ заключеніи король повелѣваетъ униатамъ преобразить всѣ дальнѣйшіе захваты православныхъ церквей и ихъ фундушей, а если бы они гдѣ набудъ теперь случались, то немедленно возвращать православную собственность. Окончательное рѣшеніе по этимъ дѣламъ король предоставляетъ себѣ.

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego siódmego, miesiąca Januarii siódmego dnia.

Na roczkach Januarowych grodzkich Brześcianskich, porządkiem prawa pospolitego w mieście ikmci Brześciu in loco solito sądzących się, przed nami Karolem z Wieszczye Wieszczyckim, podstolim y podstarościm, Michałem Starzykiem Buczyńskim, obóznym y sędzią, a Marcinem Matusewiczem, stolnikiem y pisarzem, urzędnikami sądowymi grodzkimi woiewodztwa Brześcianskiego, stawiając iudicialiter patron imść pan Kosecki, starosta Mrozowicki, opowiadał, prezentował y do akt grodzkich Brzeskich podał instrument nayiaśnieyszego króla imści kommissyiny na rzecz w nim niżej wyrażoną, który podając, prosił nas, urzędu, aby pomieniony instrument ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg grodzkich Brześcianskich zpraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my, urząd, ony przyjąwszy w xięgi wpisać rozkazaliśmy, który wpisując słowo do słowa tak się w sobie ma: Kommissya od ikmci do inwestigowania pretenzyi, inter unitos et non unitos ritus graeci y miedzy innemi osobami iakiey kolwiek kondycyi y religii będącemi zachodzących naznaczona. August trzeci, z Bo-

żej łaski, król Polski etc. Wielebnym w Bogu, wielmożnym, urodzonym Antoniemu Sebastianowi Dombrowskiemu, Płockiemu, Heronimowi Wacławowi Sierakowskiemu Przemyskiemu, biskupom, Józefowi Stanisławowi Sapiezie, biskupowi dyecezyiey Zariiskiemu, coadiutorowi biskupstwa Wileńskiego, referendarzowi w. x. Lit., Augustowi, xiażęciu Czartoryiskiemu, woiewodzie y generałowi ziem Ruskich, Kazimierzowi Niesiłowskiemu Smolenskiemu, Józefowi Nakwaskiemu Rawskiemu y Stefanowi Turkowskiemu, Brześcianskim kasztelanom, Kosowskiemu, podskarbiemu nadwor. koron., Pedowskiemu, podkomorzemu Rożanskiemu, Michałowi Maurycemu Suskiemu, podczaszemu Łomżyńskiemu, regentowiancellaryi wielkiej koron., y Horainowi, kommissarzom naszym, uprzeymie y wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wielebni w Bogu, wielmożni, urodzeni, uprzeymie y wiernie nam mili! Przełożono nam iest przez panów rad naszych, przy boku naszym zasiadających, iakoby miedzy różnemi osobami, różney kondycyi y religii będącemi, zaszły pewne różności względem różnych krzywd y wiolencyi, o które uniti et non uniti ritus graeci uskarżali się y wzajemnie do siebie mieć pretendują. Zaczynam

my, uważwszy takowe remonstracyę, przychyłając się do praw koronnych y litewskich, tudzież do deklaracyi na konferencjach z wielmożnymi pełnomocnymi ministrami Rosyiskimi mianych, pod prezydencyą nayprzewielebniejszego w Bogu prymasa korony Polskiej y w. x. Lit. przez kommissarzów naszych y rzeczy pospolitey, do tych konferencyi deputowanych, dnia dziewiątego Listopada, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego czterdziestego czwartego, w Grodnie daney, y ręką tegoż nayprzewielebniejszego w Bogu prymasa podpisaney, także na fundamencie conclusi senatus consilii Grodnensis postcomitalis, do uspokojenia tych pretensyi y differencyi inter unitos et non unitos ritus graeci, tudzież od wielmożnego grafa Bestucheffa, pełnomocnego ministra Rosyiskiego, tak przez memoryały, iako y ustnie usilnie będąc sollicitowani do zatamowania wiolencyi y wszelkich przeszkod, uprzejmości y wierności wasze deputować y naznaczyć umyśliliśmy, iakoż naznaczymy y deputujemy, żądając y zlecając uprzejmościom y wiernościom waszym, abyście bez wszelkiej zwłoki tu w Warszawie przy bytności naszej, na mieyscu między sobą umówionym, iurisdycją swoję kommissarską (absentia nonnullorum uprzejmości y wierności waszych minime obstante) ufundowali y one woznemu publikować rozkazali, y stronom przez listy swoje obwieszczające do stawania przed sądem swoim termin naznaczyli. A ponieważ ta kommissya nie tylko iest z woli naszej wydana, aby dawne skargi stron żalących się uspokoiła, ale y nowym, gdyby się miały wsczynąć, wstręt dała; zaczynamy obli-gujemy uprzejmości y wierności waszey, abyście zaraz po ufundowaney tu iurisdycyi, listem uprzejmości y wierności waszych obwieszczającym wszelkich wiolencyi między stronami zakazali pod winami surowymi y aby nikt czynić ich

nieważył się, bronili y występnych do sądów poblizszych odsyłali y aby w tychże prędko sprawiedliwość mieć mogli, uskarżającym się dopomagali, mianowicie zaś, aby cerkwiom religii graeko-ruskiej nie zuniowanym żadney wiolencyi czynić nie dopuszczali y gwałtownego odbierania takowych cerkwi bronili y ich, według paktow y soiuszow z panstwem Rosyiskim zaszytych, tychże non unitos przy wszelkich wolnościach obrządków ich zachowali, gdzie się zaś pokaże przy gwałtownym odbieraniu cerkiew y zabieranie fundacyi y przywileiów wrócenie ich nakazali. Względem zaś dawnych skarg tychże stron pretensye y żaloby wzajemnie do siebie miane wysłuchali, konnotowali, prawa, przywileie, erekcyce cerkiew ritus graeci dawne, kompozycye, dyplomata przed sąd swój komportować nakazali, komportowane, tudzież trakta-ty, soiusze z sąsiedzkimi Rosyiskimi panstwami, oraz prawa koronne y litewskie przeyrzeli, zrewidowali, przeczytali, y ieżeli w czym przez kogo iakim sposobem y w którym czasie wzwyż wyrażonym wszystkim dokumentom sprzeciwiono się, investigowali, wypytali się. Co się zaś tycze wiolencyi, szkod, krzywd y pretensyi, wzajemnie przez strony do siebie mianych, inquisitorów naznaczyli, którzy inquisitorowie na mieysca te, na których się wiolencyje stały, ziechawszy inquizycyi ze świadków wiary godnych, rzeczy dobrze wiadomych, iakieykolwiek religii będących, wybranych, od stron sprowadzonych, którym panowie ich na tych inquizycyach świadczyć nie powinni będą zabraniać, ani o to żadnym sposobem im nagany dawać, pod winami prawem opisanemi, wysłuchają y iako prawdziwie świadczyć będą przysiędz onym nakaze, te zaś inquizycye swymi pieczęciami zapieczętowane uprzejmościom y wiernościom waszym odeszła. Aby zaś ciż inquizitorowie do expedyowania takowych inquizycyi czas mieć mogli, uprzej-

mości y wierności wasze juryzdykcyą swoją kommissarską do czasu pewnego, między sobą umowionego, zalimituiecie, które to inquizicye przez inquizytorów zapieczętowane do rąk uprzejmości y wierności waszych przysłane, przeczytawszy z prawami y dokumentami stron zkafrontowawszy zdanie swoje punctatim in scriptis opiszećie y nam doniesiecie, też zdanie swoje y akt swój kommissarski otwarćie, inquizycie zaś przez siebie odpieczętowane znowu pieczęciami swymi zapieczętowane konserwować y w tych wszystkich okolicznościach dalszey rezolucyi naszej, uprzejmości y wierności waszey, czekać będziecie. A ieżeliby dowiedziono było przez inquizicye, że niektóre cerkwie nie zuniowane gwałtem są odebrane, tedy nam o tym doskonałą sprawę uprzejmości y wierności wasze dacie, in ordine do resol-

wowania reindukcyi dawnym possessorem uczynicie to wszystko uprzejmości y wierności wasze dla łaski naszej y z powinności obowiązku swego. Dan w Warszawie, dnia siódmego miesiąca Grudnia, roku Pańskiego tysiąc siedmset czterdziestego szóstego, panowania naszego czternastego roku: Augustus rex, L. S. maioris cancellariae regni. Jan Wolski, stolnik powiatu Chencinskiego, ikmści pieczęci wielkiej koronney sekretarz, mp. U tey kopii instrumentu kommissyinego przy pieczęci, na laku czerwonym wyciśnionej, podpis takowy: Concordat cum originali Ant. Seb. Dembowski, eppus Plocensis, s. r. mttis commissarius, mp. Która to takowa kopia instrumentu commissyinego, przez wyż wyrażonego patrona ad acta podana, iest do xiąg grodzkich Brzeskich spraw wieczystych przyięta y zapisana.

1746 г.

Изъ книги за 1745—1747 годы, стр. 2725—2731.

124. Подтвердительная привилегія короля Августа III на церковь Преображенія Господня въ селѣ Руднѣ.

Въ привилегіи короля Августа III, подтверждающей всѣ права на имѣніе и разныя доходныя статьи, дарованныя предшествующими королями церкви Руднянской Св. Спаса, прописаны: во 1-хъ, грамота Владислава IV, отъ 12 Юня 1640 года, которою оныя прикущенную къ Руднянской церкви 1 уволокъ земли освобождаетъ отъ податей дворовыхъ и земскихъ и всѣхъ другихъ повинностей и, слѣдуя давнему обычаю, дозволяетъ священникамъ сей церкви пользоваться дровами на отопленіе и на постройки изъ мѣстныхъ королевскихъ лѣсовъ; во 2-хъ, грамота Яна Казимира, отъ 24 Декабря 1661 года, которою въ лицѣ священника Θεодора Сопоцька, его синоней и потомковъ, могущихъ удостоиться духовнаго сана, утверждается за церковь Рудною и городскою Воинскою: а) три уволоки земли и застѣнокъ Ростовъ-Кутникъ, освобожденные особымъ ревизорскимъ декретомъ 16 Октября 1638 года отъ всѣхъ податей дворовыхъ и земскихъ, б) сборъ десятины, по копѣ ржи отъ пяти уволокъ деревень Рудной, Деревичной, Висковъ и Березова-Кута, в) употребленіе дровъ на отопленіе священническихъ помѣщений изъ королевскихъ лѣсовъ, г) право взисканія съ крестьянъ, равнодушныхъ къ службѣ Божіей, и д) сборъ торговаго во время двухъ ярмарокъ, бывающихъ при сей церкви, который предписывается употреблять исключительно на вино для церкви. Сверхъ сего за церковь городскою Воинскою укрѣпляются двѣ уволоки земли съ стѣнками, шесть городскихъ плацовъ на постройки, на правахъ церковной свободы, т. е. безъ всякой подати, чинша и квартирнаго сбора, и предоставляется право взиманія десятины отъ мѣщанъ Воинскихъ греческой вѣры, согласно грамотѣ короля Стефана, писанной порусски на пергаментѣ, но уничтоженной неприятеlemъ. На этой грамотѣ короля Яна Казимира прописана, отъ 21 Февраля 1680 года, и конфирмація комиссаровъ. Въ 3-хъ, грамота Яна III, отъ 28 Мая 1681 года, которою предыдущая грамота утверждается на вѣчныя времена и сверхъ сего протопопу Брестскому и настоятелю Руднянскому Александру Сопоцькѣ дозволяется построить винокурню и пивоварню и производить въ нихъ вино и пиво на свою надобность, подъ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы преемники Сопоцьки были изъ его рода.

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego siódmego, miesiąca Junii dwudziestego wtorego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim aktami starościńskimi, przede mną Karo-

lem Wieszczyckim, podstolim y podsta-
rościm sądowym grodzkim wdztwa Brzeskiego, comparando personaliter wielebny oyciec Antoni Zypowski, prezbiter cerkwi Rudenskiej przywilej ikmści, sobie,

sukcessorom y następcom onego dany, przywileia antecessorów regnantów polskich, teyże cerkwi Rudenskiej służące, konfirmujący, do xiąg grodzkich Brzeskich podał ku wpisaniu, który wpisując de verbo ad verbum, tak się w sobie ma: August trzeci z Bożej łaski, król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem przywileiem confirmationis naszym wszem wobec y każdemu zosobna, komu to wiedzieć będzie należało, iż pokładał przed nami wielebny ociec Antoni Zypowski, prezbiter cerkwi Rudenskiej, różne przywileia, sobie na te cerkiew służące, niaisniejszych krolów ichmościów Władysława czwartego y Jana trzeciego, antecessorów naszych, całe nienaruszone, żadney wątpliwości w sobie nie mające, y supplikował do nas przez panów rad y urzędników naszych, abyśmy mu te wszystkie prawa przywileia, cerkwi wyż wyrażoney służące, w terazniejszy nasz list albo przywilej wraz inkludowali, approbowali y konfirmowali, do którego my supliki chętnie skłoniwszy się tośmy uczynili y słowo do słowa wpisać rozkazali, które tak się w sobie mają: Władysław IV, z Bożej łaski, król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem naszym wszem wobec y każdemu zosobna, komuby o tym wiedzieć należało, pokładany był przed nami list z podpisem ręki y z pieczęcią wielebnego Jerzego Niewiarowskiego, sekretarza y rewizora naszego, do ekonomii Brzeskiej zesłanego, de data w Woyniu, roku tysiąc sześćsetnego trzydziestego ósmego, czternastego dnia miesiąca Oktobra, którym listem włokę iedną pewną przez swieszcznika Rudzianskiego Teodora Fiodorowicza Sopočka do cerkwi Rudzianskiej założenia ś. Spasa względem szczupłego wyżywienia tak iego samego, iako y sług cerkiewnych przykupioną od wszelkich podatków dwornych, sielskich y innych powinności przerzeczony rewizor nasz wolną uczynił y supplikował nam tenże

wyżey rzeczony swieszczennik Rudzianski, abyśmy ten list wzwyż opisany we wszystkim stwierdzili. Jakoż widząc rzecz być słuszną, aby się chwała Boża pomnażała, mocą y powagą naszą królewską tym niniejszym listem naszym stwierdzamy y przy tey włoce swieszcznika Rudzianskiego Fiedora Fiedorowicza Sopočka na cerkiew Rudzianską ś. Spasa przykupioney, onego samego y sukcessorów iego, wiecznymi czasy zostawuiemy y od wszelkich podatków dwornych, sielskich y innych powinności wolną czyniemy. A iż też z dawnych czasów od ekonomów naszych Brzeskich także y rewizorów z podpisem rąk ich przerzeczony swieszczennik Rudzianski Fiedorowicz Sopočko ma wolne drwa na opał własny domowy w puszczech tamecznych, tedy my za proźbą iego do nas wniesioną y te drwa wolne na opał swój domowy, z drzewa leżącego y na budynek niezgodnego, według dawnego zwyczaiu y opisania listownego ekonomów naszych Brzeskich y potwierdzenia rewizorów, mieć mu pozwalamy, na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwunastego mca Czerwca, roku Pańskiego tysiąc sześćset czterdziestego, panowania królestw naszych polskiego ósmego, a szwedzkiego dziewiątego roku. U tego listu przywileiu przy pieczęci wielkiej w. x. Lit. podpisy rąk tymi słowy: Wladislaus rex; Kazimierz Pac, pisarz w. x. Lit. Który przywilej, cerkwi Rudenskiej założenia ś. Spasa na włokę kupną służący, ad minimum cum omni titulo et paragraphis wyraziwszy, sequens tenore następuje taki: Jan trzeci, z Bożej łaski, król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem przywileiem konfirmacyjnym naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu to wiedzieć będzie należało, iż nic barziesy ozdobniejszego maiestatowi naszemu y dobru pospoli-

temu być nie uznaiemy, iako kiedy cum charitate hominis Dei dobrze zasłużonych z przodków swoich w cerkwi Bożej miłością gorejących cnotą ku bliźnim swoim ustawionych y garnących się do maiestatu Bożkiego wszelką wdzięcznością przychodzi nam powalić (*) y zachęcać onych do iedności uniey świętey rzymskiey katolickiey, a mając nam y teraz dobrze wiadome w cerkwiach Bożych żarliwe usługi wielebnego Alexandra Sopoćka, protopopy Brzeskiego, swieszczennika y plebana cerkwi Rudney, chętnieśmy się skłonili do supliki onego y umyśliłiśmy mu prawa, przywileia świętey pamięci króla imści Jana Kazimierza antecessora naszego całe, nienaruszone y żadney w sobie wątpliwości niemające, stwierdzić, zmocnić y approbować, które słowo w słowo tak się w sobie mają: Jan Kazimierz, z Bożej łaski, król Polski etc. Oznamuiemy tym listem naszym, komu o tym wiedzieć należy, przykładem najaśniejszych antecessorów naszych, osobliwie świętey pamięci rodzica y brata naszego, idąc, chętnie się do pomnożenia chwały Bożej skłaniamy y nie tylko kapłanów dawne prawa stwierdzamy, ale y nowe wolności, ile z nas być może, nadaiemy. Za czym gdy ociec Fiedor Sopoćko, swieszczennik cerkwi Rudney y mieyskiey Woinskiey, pokładał przed nami różne przywileia y listy, sobie służące, osobliwie na trzy włoki cerkiewne y na zaścianek Rastow-Kutik, tudzież na dziesięcinę, na wolny urąb, na targowe y na inne nadania sobie służące y wnosił do nas prozbę swą przez panów rad y urzędników dworu naszego, abyśmy go, synów y potomków iego iednemu po drugim na stan duchowny ordynowanych, przy takich włokach y zaściankach nazwanym Rostow-Kutik od wszelkich podatków, dwornych y sielskich

uwolnionych, tudzież przy dziesięcinie, po kopie żyta z każdej włoki, y przy wolnym wywożeniu drew na opał własny domowy z puszczy tamecznych, lubo leżących, lubo ze pnia krzywych y na budynek niezgodnych, po dwa wozy na tydzień zachowali, do tego na parafiany iego, poddane nasze, do służby Bożej barzo oziębłe, stosując się do wielu listów w tey mierze wydanych, winy w tychże listach warowane approbowali, a na ostatek y targowe podczas odprawowania się kiermaszów dwóch na rok przy cerkwi założenia świętego Spasa, to iest, na świętą Piotrowkę y na ś. Spasa, podług dawnego zwyczaju y osobliwego dekretu rewizorskiego, eo nomine anno tysiąc sześćset trzydziestego ósmego, mca Oktobra szesnastego dnia, w Woyniu ferowanego, temuż swieszczennikowi y nastempcom iego stwierdzili, w czym widząc bydz prozbę oycy Fiedora Sopoćka, swieszczennika cerkwi Rudney y mieyskiey Woinskiey, słuszną, onego przy włokach trzech y zaścianku Rostow-Kutik, libertowanych od wszelkich podatków, dwornych y sielskich y przy dziesięcinie, po kopie żyta z włoki, ze wsi Rudna, Derewiczna, Wiskow y Brzezowa Kuta z pięciu włok, podług dawnego zwyczaju, tudzież przy używaniu drew na opał domowy, po dwa wozy na tydzień, przy exekucyi przeciwko oziębłym do służby Bożej poddanym, a na ostatek przy targowym podczas dwóch kiermaszów przy tey cerkwi odprawujących się, które targowe na wino do cerkwi iść ma, zachowuiemy; a osobliwie przy dwóch włokach, na cerkiew mieyską Woinską służących, z sianożęciami, z sześciami placami mieyskimi dla budynków na wolności cerkiewney, bez wszelkiego płatu, czynszu y składek żołnierskich y przy dziesięcinie od mieszczan Woinskih religii greckiey, podług przywileiu świętey pamięci króla imści Stefana na pergaminie, po rusku

(*) Должно быть — похвалить.

pisanego, od nieprzyjaciela Moskwicina popsowanego, onego samego, dzieci y potomki iego, na stan duchowny porządkiem cerkiewnym obrane, zachowuiemy. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Nowym Dworze, dnia dwudziestego czwartego mca Grudnia, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania naszego polskiego trzynastego, a szwedzkiego czternastego roku. U tego listu, przywileiu, przy pieczęci w. w. x. Lit., podpisy rąk tymi słowy: Joannes Casimirus rex. Andrzej Kotowicz, pisarz wielkiego xięstwa Lit., starosta Grodzieski, Horodanicki, Wilenski. Na tymże liście przywileiu, konfirmacya kommissarzów, zesłanych do ekonomii Brzeskiej, w te słowa: Roku tysiąc sześćset ósmdziesiątego, dnia dwudziestego pierwszego mca Lutego, w Woiniu, ten przywilei ikmci, świętey pamięci Jana Kazimierza przed nami, ikmci kommissarzami, pokładany, podpisuiemy y przy swym walorze zachowuiemy. Piotr Rylski, kanonik Płocki, kommissarz ikmści, Abraham Konstanty Gołuchowski, stolnik Mielnicki, kommissarz ikmści, Mikołay Jan Buyno, łowczy ziemi Liwskiej, kommissarz ikmści. My tedy, król, bacząc być rzecz słuszną y z prawem pospolitym zgodliwą, te wszystkie dokumenta prawa przywileia, wyżey inserowane y wyrażone, tym listem naszym konfirmacyinym we wszystkich ich punktach, klawzulach, paragrafach stwierdzamy, zmacniamy y approbuiemy wiecznemi czasy, obiecuiąc to po nas y najaśnieyszych sukcesorach naszych, królach ichm. polskich, że te prawa, przywileia, w naymnieyszym punkcie y paragrafie nie mają być poruszone y owszem, dla dalszey pomnożenia chwały Bożey, zdało się urodzonym kommissarzom naszym włóke gruntu na czynszu po złotych pięciu wielebnemu Alexandrowi Sopoćkowi, protopopie Brzes-

kiemu, plebanowi Rudzianskiemu, ze wszystkimi do tey włoki przynależnościami przyłączyć y nadać. Przeto widząc być rzecz słuszną, przy tey włóce gruntu na czynszu pomienionym zachowuiemy, a od naddatków dziesięcin, nazywaiące się lisie, sine oneribus z nich płacenia libertuiemy y od wszelkich innych excypuiemy ciężarów y tę plebanią, którey on teraz possessorem zostaje, ad liberam dispositionem, któremu chcąc successorowi puścić, iako legitimo possessori daimy. Waruiąc iednak, aby pomieniony swieszczennik nikomu innemu, tylko ex linia idącym successorom, do stanu kapłanskiego zgodnym, tę funkcją swoją chwały Bożey allegował. Wolne też ma mieć wystawienie browaru, winnice y słodowni, w nich iakie chcąc na swą potrzebę pożytki wynajdować, to iest gorzałkę kurzyć y piwo robić, bez przeszkody iednak arędarzów y dworów naszych. Na co, dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego ósmego mca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset ósmdziesiąt pierwszego, panowania naszego siódmego roku. U tego listu, przywileiu, podpisy rąk przy pieczęci w. x. Lit. temi słowy: Jan król. Michał Floryan Rzewuski, podskarbi nadworny koronny. My tedy król, widząc rzecz być słuszną y z prawem pospolitym zgodzaiącą się, te wszystkie prawa, listy, przywileia, przez najaśnieyszych królów ichmści, antecessorów naszych, cerkwi Rudenskiej approbowane, y ninieyszym confirmationis naszym przywileiem we wszystkich punktach, klauzulach, paragrafach, (przy włokach czterech wolnych y piątey czynszowey, dziesięcinie, targowym, morgach zaścianków, zgoła przy wszelkich wolnościach absque ullo onym dworu naszego praeiudicio), perpetuo władzą naszą królewską zmacniamy, stwierdzamy y approbuiemy, y

przy takowych nadaniach, wolnościach wyż wyrażonego Antoniego Zypowskiego, prezbitera cerkwi Rudenskiej, sukcesorów y następców jego zachowujemy. Na co się dla lepszej wiary ręką naszą podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dziewiątego mca Grudnia, roku Panskiego tysiąc siedmsetnego czterdziestego szóstego, panowania naszego dziesiątego roku. U tego przywileju ikmci konfirmacyinego podpis ikmści y konnotacya tymi słowy: Augustus rex. Confirmacya praw funduszowych cerkwi Rudenskiej, pod tytułem świętego Spasa, służących. Antoni z Głogowy Kossowski p. nad. k. ś. p., mp. Który to takowy ikmści confirmationis przywilej, przez wyż wyrażoną osobę ku wpisaniu podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęty y wpisany.

1746 r.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 1459—1466.

125. Подтвердительная привилегія короля Августа III на Тевелевскую церковь.

Привилегія короля Августа III, данная въ Варшавѣ 9 Ноября 1746 года, подтверждаетъ всѣ права, привилегіи и имѣнія, издавна дарованная и принадлежащія Тевелевской церкви и ея священникамъ. Въ этой привилегіи прописаны, на русскомъ языкѣ: во 1-хъ, два листа, даанные Кобринскимъ старостою Станиславомъ Андреевичемъ Довойною отъ 15 Января и 12 Юля 1566 года, изъ коихъ первымъ дозволяется «русскимъ попомъ» построить церковь въ селѣ Тевеляхъ, а вторымъ— въ с. Залѣсь, и для образованія при первой изъ нихъ прихода, предписывается отчислить 8 селъ отъ Кобринской Петропавловской и Черевачицкой Пятницкой церквей, изъ уваженія къ тому, что по новому размежеванію прибыло (въ Кобринскомъ староствѣ) количество чиншевой земли и увеличилось народонаселеніе; во 2-хъ, также на русскомъ языкѣ, свидѣніе, что ксендзь Янъ Маковецкій, архидиаконъ Варшавскій, каноникъ Виленскій, писарь королевскій и казначей, при опредѣленіи податей съ Кобринскаго староства, признали свободными отъ всѣхъ податей и повинностей двѣ увологи земли, данной Тевелевской церкви; въ 3-хъ, также на русскомъ языкѣ, два письма каштеляна Трокскаго, подканцлера в. к. Лит., старосты Берестейскаго и Кобринскаго Евстаѳія Воловича, отъ 24 Юня 1575 года и 14 Января 1576 года, изъ коихъ первымъ предписывается ввести во владѣніе церкви Тевелевской и ея угодій попа Семена Теодоровича, а вторымъ— передать сію церковь Черевачицкому попу Дементію Теодоровичу съ тѣмъ, чтобы сей послѣдній заплатилъ за долгъ, сдѣланный попомъ Софроніемъ, и сумму, употребленную на постройку этой церкви, и чтобы уступилъ сію же церковь сыну Софронія, когда тотъ достигнетъ совершеннолѣтія и пожелаетъ быть попомъ; въ 4-хъ, на польскомъ языкѣ, три грамоты Польской королевы Анны, отъ 15 Декабря 1588 года, 23 Мая 1591 года и 10 Ноября 1594 года, изъ коихъ первую, по просьбѣ русскаго попа Дементія Теодоровича, повелѣваетъ ссмыку хлѣба и натуральныя земскія повинности отъ двухъ уволокъ земли Тевелевской церкви замѣнить чиншомъ въ двѣ кони грошей, вторую—опредѣляетъ къ сей церкви попа Матѳея Семеновича, оставляя его при всѣхъ правахъ, принадлежащихъ ему по сему мѣсту, и третью, по случаю жалобы попа Матѳея Семеновича на насиліе мѣстныхъ властей, подтверждаетъ первую свою грамоту.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego, miesiąca Marca dwudziestego dziewiątego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościem sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, comparendo personaliter w Bogu wielebny imś xiądz Filip Kroszynski, prezbitar Tewelowski, konfirmacyą praw, funduszów, dawnych przywilejow, od najaiśnieyszego króla imci Augusta trzeciego cerkwi Tewelowskiej nadanych y służących otrzymaną, ku aktykowaniu podał, którą wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: August trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Oznamujemy tym listem przywilejem naszym wszem wobec y każdemu zosobna, komu by o tym wie-

dzieć należało, iż produkowane były przed nami prawa fundusze y dawne konfirmacye tak od niaśn. ś. p. Anny, królowey Polskiej, iako też listy od w. Ostafia Wołłowicza, kasztelana Trockiego, podkanclerzego w. x. Lit., starosty Brzeskiego y Kobryńskiego, ruskim piśmem pisane, pod datami w nich niżej wyrażonemi, cerkwi Tewelowskiej na grunta na też cerkiew y na prezbitera tamecznego nadane y służące. A zatem suplikowano nam iest. przez panów rady urzędników, przy boku naszym rezydujących, abyśmy pomienione prawa, fundusze y dawne konfirmacye, tak od niaśniejsz. ś. p. Anny, królowey Polskiej, iako też listy od w. Ostafia Wołłowicza, kasztelana Trockiego, podkanclerza w. x. Lit., starosty Brzes. y Kobryn., stwierdzić y zmocnić raczyli, które de verbo ad verbum przepisując takowa iest essencya: Выписъ съ книгъ замку кгородского Кобринского, лѣта Божого отъ Рожества Христоваго тысяча пятьсотъ шестьдесятъ осмого, мца Февраля второго дня. За розказаньемъ листовымъ его велѣм. милостивого, пана, а пана моего милостивого пана Остафія Воловича, подканцлера и маршалка дворного вел. князтва Лит., старосты Берестейского и Кобринского, я Григорій Можейко Короневскій, подстаростій Кобринскій, смотрилемъ есьми того дѣла: жаловался попа Кобринск. церкви, заложенья св. Петра, Федора Сергіевича сынъ Грицко, именемъ отца своего, за устнымъ и очевиднымъ тутежъ передо мною на урадѣ порученьемъ, на попа въ селѣ господарскомъ Тевельскомъ Софронія о томъ, ижъ дей онъ, пришедши съ стороны, церковь собѣ въ парафіи отца его въ селѣ Тевелевскомъ будуетъ и тамъ собѣ мѣшкаючи, великую шкodu и переказу во власной парафіи отцу его дѣлаеть, на тое некоторого позволенія и листовъ даты короля его милости

не маючи. Попъ Софроней, отпоръ на то чинючи, повѣдилъ: ижъ де ихъ тую церковь заложения стога Димитра въ селѣ Тевельскомъ не съ гола будую, але за позволеніемъ небожика пана Станислава Андреевича Довойна, старосты волостей Кобрын. и положилъ передо мною листъ его милости пана Довойна, которымъ пишеть до подстаростего своего Кобринского, пана Иліи Якимовича Кучи, подъ датою року тысяча пятьсотъ шестьдесятъ шостого, мца Генуарія петнатцатого дня, ижъ за чолобитіемъ его, попа Софронія, позволилъ ему въ томъ селѣ Тевелевскомъ, въ староствѣ своемъ, церковь ку хвалѣ Божой збудовати, розказуючи, абы онъ къ тому старанія приложилъ и подданныхъ примусилъ, жебы оная церковь въ томъ селѣ, безъ мѣшканья, ку хвалѣ Божой збудована была и ку ней въ парафіи колько селъ волости Кобринской одлучивши, съ парафій иншихъ церквей, давныхъ Кобринскихъ, привернулъ, гдѣ бы тотъ попъ въѣздъ мѣти моглъ, докладаючи того причины, ижъ съ помѣры и постановленья нового волочного не мало волокъ прибыло и инныхъ большей ся людей rozmножило; ведже чинячи поровнаніе mezi парафіяны церквей давныхъ Кобринскихъ и не исключаячи съ нихъ ни одной. Положилъ тежъ листъ того подстаростего его милости Кобринского пана Иліи Якимовича Кучи, въ которомъ пишеть, ижъ за тымъ розказаньемъ листовымъ его милости пана своего отвелъ и подалъ въ парафію ку той церкви Тевелевской, попу Софронію осьмь селъ волости Кобринское, то есть, село Залѣсье, село Каменка, село Козици, село Туличи, село Щерчево, село Дашки, село Осовую, село Стасюки на то положилъ листъ дату на тую церковь тогожъ пана Станислава Андреевича Девойна, старосты Кобрын., съ подписомъ власной руки его

милости, который такъ ся въ собѣ ма-
еть: Станиславъ Андреевичъ Довоинъ,
староста Кобрин., Шевленскій, Мерец-
кій, Ушпольскій, Ленскій, Острин-
скій, Довиговскій, Перстанскій. Оз-
наймую тымъ листомъ моимъ, што
билъ мнѣ чоломъ священникъ, отецъ
Софроній Федоровичъ, абыхъ ему по-
зволилъ въ староствѣ моемъ Кобрин.
въ селѣ Залѣскомъ ку хвалѣ Божой
церковь постановити, до которое въ
парафію свою колько селъ подданныхъ
господарскихъ волости Кобринское,
што найблизшихъ ку Залѣсю, ижъ бы
могъ одержати возомъ, я бачучи бы-
ти речъ пристойную, ижъ бы ся хва-
ла Богу милостивому ширила, межн
людьми христьянскими множила, то мы
на томъ мѣйску въ селѣ помененомъ
въ Залѣсю тую церковь ку хвалѣ Бо-
жой дозволилъ есми тому священни-
кови Софронію Федоровичу, тымъ ли-
стомъ моимъ ему дозволяю постано-
вити хвалу Богу Сотворителю въ ней,
яко то належитъ уставичне выполнати
и для здоровья его королевской милости
и всего народа хрестьянского его свя-
тое милости просить. Ачъ въ той во-
лости его кролевской милости Кобрин.
новою помѣрою теперишнею отъ пер-
шой помѣры волостной, людей прихо-
жихъ и волокъ большей примножило,
парафіановъ церквей Божихъ давныхъ
Кобринскихъ заложенъя свята св. Пе-
тра и Черевачицкой заложенія свята
святой Пятвицы, ижъ се перенесень-
емъ селъ помѣшало, для того до той
церкви новой Залѣской въ парафію и
въ пастырство приворочаю до той цер-
кви и волости его королевской мило-
сти Кобринское, отъ тыхъ церквей
обудвухъ и съ парафій ихъ вынявши
селъ осмь, то естъ: село Залѣское, се-
ло Каменка, село Козици, село Ту-
личи, село Щерчово, село Дашковичи,
село Острово, село Стасюки; ижъ тые
всѣ села, вышей помененые, до тоей

церкви Залѣской ведлугъ того поста-
новенья моего въ парафію захованы ма-
ють быти и до тоей церкви тѣже под-
данные его королевской милости тыхъ
селъ выже помененныхъ на хвалу Бо-
жую и на исповѣдь святую ходити, въ
духовенствѣ того священника Софро-
нія мѣшкати мають, и вже черезъ то
далее яко священникъ Кобринскій свя-
того Петра, такожъ священникъ Чере-
вачицкій святой Пятвицы во всѣ тые
села помененные ни чимъ ся уступовати
не мають и въ нихъ уѣзджати, але на
свыхъ парафіяхъ, кромѣ тыхъ осимъ
селъ выже описанныхъ, мають заста-
вати и на то даю тому священнику от-
цу Софронію той мой листъ подъ
моею печатію. Писанъ въ Люблинѣ,
лѣта Божого Нароженъя тысяча пять-
сотъ шестдесятъ шестого, мца Іюля
дванадцатого дня. Станиславъ Андре-
евичъ Довоинъ, староста Кобрин. и Шов-
левскій, рукою своею власною. И къ
тому повѣдилъ, ижъ до его милость
князь Янъ Маковецкій, архиіакоу
Варшавскій, кустошъ и каноникъ Вилен-
скій, писарь его королевской милости
скарбный, будучи на ревизіи и поста-
новенію платовъ и пожитковъ господар-
скихъ въ томъ староствѣ Кобринскомъ,
его, Софронія, при томъ правѣ ведле
тыхъ листовъ его милости пана До-
война зоставуючи, двѣ волоки, яко и
всегда ку церквамъ закона греческого
надано естъ ку той церкви вольныхъ,
отъ всѣхъ платовъ и повинностей при-
далъ и того въ регистрахъ ревизор-
скихъ то описалъ. Я, выслухавши жа-
лобы и одпору обойхъ сторонъ, пыта-
лемъ Грицка, если же отецъ его маеть
якіе листы альбо наданіе господарское,
любъ тежъ и пановъ старостъ здѣш-
нихъ Кобринскихъ, жебы тые села ку
церкви его въ парафій быти мѣли, и
онъ жадныхъ листовъ на тое въ себѣ
не повѣдилъ; але менячи, же тыхъ селъ
продкове отца его, попы тоей церкви

Петра святого здавна и по нихъ тамъ отецъ его отъ килькадесять лѣтъ въ парафіи своей мѣлъ, и хотячи того доводити, людьми допирался, абы былъ ведле давнего уживанія своего при томъ оставленъ. А такъ я, порозумѣвши и гдыжъ Грыцко передъ его милостью паномъ таковую справу далъ и на жалобѣ своей помѣнилъ, жебы тотъ попъ Софроній, не маючи жадного позволенія и листовъ, церковь въ селѣ Тевеляхъ поставити и въ парафіи отца его переказу чинити мѣлъ, а на то листовъ жадныхъ не показалъ, жебы тые села въ парафію ко той церкви Петра святого влучоны были, а тотъ Софроній таковые листы небощика пана Довойны на дозволеніе ему збудовати тую церковь въ селѣ Тевеляхъ и на села, въ парафію ему сей церкви приданые показалъ, же якъ кольвекъ тые села были въ парафіи ку церкви Кобрынской святого Петра и ку церкви Черевачицкой святой Пятницы, але ижъ сего мѣры новой перенесеніемъ сель не мѣшаетъ, яко въ волокахъ, такъ и въ людяхъ и отъ помѣры першой больше ся примножило; съ тыхъ причинъ вынявши тые села, въ листѣ пана Довойновомъ описанные, прилучаючи ихъ въ парафію ку церкви новой въ селѣ Тевеляхъ, ку которой церкви его милость князь Маковецкій двѣ волюки земли приложилъ лежачіе, вольныхъ и отъ всѣхъ платовъ и повинностей дворныхъ вольнымъ (sic) его, пана Софронія той церкви, вольнымъ заховалъ, села въ верху описаные въ парафіяхъ ему ку той церкви его подаючи ведле листовъ его милости пана Довойновымъ. Которого розсудку моего тотъ попъ Софроній взялъ собѣ выписъ съ книгъ подъ моею печатію. Писанъ въ Кобрыню. *Locus sigilli. Drugi list pisany w te slowa:* Я Остафій Воловичъ, каштелянъ Троцкій, подканцлерій великого княства Ли-

товского, староста Берестейскій и Кобрынскій, намѣстнику моему Черевачицкому Федору Патію, ижемъ его, попа Семена Федоровича, ведлугъ першого декрету моего, отцу его Федору Сергіевичу на церковь Тевелевскую даного, при той церкви Тевелевской зоставилъ и ты бы того Семена и теперъ за симъ листомъ и за декретомъ моимъ першимъ въ тую церковь и въ грунты церковныя, въ двѣ волюки земли отъ ревизоровъ его королевской милости наданныхъ, увязалъ и то ему въ мощь и въ держаніе подалъ конечно. Писанъ въ Берестію, мца Іюня двадцать четвертою дня, року тысяча пятсотъ семьдесятъ пятого, рукою власною. *Locus sigilli.* Остафій Воловичъ, панъ Троцкій, подканцлерій великого кн. Литовского, староста Берестейскій и Кобрынскій. Постановившия передо мною очевисто попъ Черевачицкій Дементій Федоровичъ, жаловалъ на попа Кобрынского, церкви святого Петра, Семена Федоровича, ижъ што дей которую церковь въ Тевеляхъ зять мой небожчикъ Супронъ спольнѣ со мною власнымъ коштомъ своимъ збудовалъ, и скоро дей збудовавши, съ сего свѣта зышолъ, а по смерти своей церковь тую съ парафією и со всѣми доходами, ку той церкви належачими, также жону и дѣти свои мнѣ въ опеку поручилъ, то панъ отецъ оногo впродѣ реченого Семена, Федоръ Сергіевичъ, спольнѣ съ сыномъ своимъ, а братомъ его Грыцкомъ, взявши листъ у подстаростего моего Кобрынского Богдана Туминскаго и оную церковь по смерти зятя его оному Федорови съ сыномъ его Грыцкомъ въ держаніе подали. Также и я самъ листомъ своимъ то подтвердилъ былъ, а ижъ тые оба два змерли, тогда Семень Федоровичъ, по смерти отца и брата своего, зась у мене тую церковь Тевелевскую былъ упросилъ и до тыхъ часовъ ее держалъ,

а ижъ будучи мы теперь у Кобрынню даль ми тую справу намѣстникъ мой Черевачицкій Федоръ Потей и войтъ Кобрынскій Иванъ Чернейко, ижъ оный Семенъ, маючи двѣ церкви, то есть: въ Кобрынню св. Петра, а въ Тевеляхъ другую и обидвомъ церквамъ досыть учинити не може; про то для тое причины о тое Семена Федоровича въ тую церковь въ Тевеляхъ удержати было розказалемъ, а теперь тому попу Дементію Федоровичу со всѣмъ на все, якъ се сама въ собѣмаеть, съ волоками двѣма и съ тыми парафіями ведлугъ першого листу пана Станислава Довойны и моего подати розказалемъ. Маеть онъ тую церковь держати ажъ того долгъ, который Супрунъ Федоровичъ небожику пану хоронжому и войту Чернейку виненъ, то есть: копъ семь гроши дванацать платити маеть, ажъ до лѣтъ сына небожика Супруна Федоровича батка его, а гды лѣта мѣти будетъ и похочеть взяти тую церковь, тогда тотъ Дементій повиненъ ему тую церковь со всѣмъ тымъ подати, яко ему есть дана, а онъ повиненъ будетъ при взятію оное церкви довгъ отца своего, что тотъ Дементій платилъ, заплатити и досыть за все чинити и на томъ даль Дементію Федоровичу, попу Тевелевскому, тотъ мой листъ съ моею печатію. Писанъ въ Кобрынню, року тысяча пятьсотъ семьдесятъ шестого, мѣсяца Генварія чотырнадцатого дня. Остафій Воловичъ, рукою власною. Locus sigilli. Anna, z Bożey łaski, królowa Polska, wielka xieźna Lit., Ruska, Pruska, Mazowiecka pani. Urodzonemu Stanisławowi Wąsowskiemu, staroście naszemu Kobrynskiemu, teraz y na potym będącemu wiernie nam miłemu, łaskę naszą krolewską. Urodzony wiernie nam miły! Bił nam czołem pop ruski z sioła Tewelowskiego, na imie Dementey Fiedorowicz, prosząc nas, abyśmy mu stro-

ny włok iego, na których cerkiew stoi, y z których czynsz płaci, łaskę naszą pokazali, a miasto ospy *) dziakielney y robot na pieniądzach co postanowić rozkazali. My tedy, mając łaskawe baczenie na proźbę iego y na przyczynę też niektórych osób, aby iako duchowny, na tym stanie będąc, tym pilniey chwałę Bożką w cerkwi odprawował, te mu łaskę czyniemy, że go wolnym od spy dziakielney y robot wolnym czyniemy, tak aby iuż od tego czasu zawsze po kopie czynszu za sep, za roboty y inne powinności według postanowienia naszego pieniądźmi płacił, dla czego w. t. napominamy y nie inaczey chcąc mieć, aby tego popa przy tey łasce naszej y podług tego listu zachował, a krzywdy mu nie czynił. Dan w Kobryniu, dnia piętnastego Decembra, roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt ósmego. Anna, królowa Polska. Locus sigilli. Anna, z Bożey łaski, królowa Polska, wielka xieźna Lit., Ruska, Pruska, Mazowiecka pani. Generoso Stanislao Pruszniski, proventuum nostrorum Cobrinensium notario, fideli nobis dilecto, gratiam nostram regiam. Generose fidelis dilecte! Podał nam suplikacyą Siemion Chwiedorowicz, pop cerkwi Tewelowskiej, y prosił nas, abyśmy syna iego Matfieia przyięli do cerkwi w siele Tewelach po śmierci Kulika, popa tey to cerkwi Tewelowskiej wakującey, którego proźbie my przystawiając onego przy tey cerkwi według prawa y zachowania ich zostawuiemy, rozkazuiąc w. t., żebyś onego w powinnościach iemu, należących zachował. Gdyż my nic nowego stanowić nie chcemy y owszem po staremu każdego zachowuiemy, dla łaski naszej królewskiej żebyś nie czynił. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego trzeciego mca Maia, roku Pańskiego tysiąc pięćset dziewiędziesiąt pierwszego. Anna królowa. Locus sigilli. Anna, z Bożey łaski, królowa Polska, wielka xieź-

*) Ссылки.

na Lit., Ruska, Pruska, Mazowiecka etc. pani. Urodzonemu Stanisławowi Pruszczyńskiemu (sic), ekonomowi naszemu Kobryńskiemu, teraz y na potym będącemu, łaskę naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły! Uskarżał się przed nami pop ruski z sieła Tewelowskiego, na imie Matwiey Siemienowicz, że go w. t. według listu naszego, którymeśmy przodka iego Dementieia Chwiedorowicza, popa ruskiego, wolnym uczynili od spy, dziakła y robot z włoki, na którey cerkiew stoi, a na czynszu gołym, według postanowienia rewizorskiego, onego postanowili, nie chcesz zachować y przegabaszać, a tak w. t. rozkazujemy, chcąc tak mieć koniecznie, żebyś w. t. tego popa Matwieia, namieśnika Dementeczeiwego (sic), przy teyże wolności na czynszu gołym, według tego listu naszego zachował, a nic nad wolą naszą nie wyciągał, pod łaską naszą. Dat. w Warszawie, dnia dziesiątego mca Listopada, roku Pańskiego tysiąc pięćset dziewiędziesiąt czwartego. Anna królowa Polska. Locus sigilli. My tedy, król August trzeci, do pomienioney supliki łaskawie się skłoniwszy, wyż pomienione prawa, fundusze y dawne konfirmacye tak od najaśnieysz. ś. p. Anny, królowey Polskiej, iako też listy od w. Ostafiana Wołłowicza, kasztelana Trockiego, starosty Brzesy y Kobryn., we wszystkich punktach, clau-

zulach y paragrafach mocą y powagą naszą królewską stwierdzamy y approbujemy y przy tym wszytkim, co w nich opisano iest, zachowujemy y przy wieczney mocy zostawujemy. Na co, dla większey wagi y waloru, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dat. w Warszawie, dnia dziesiątego Grudnia, roku Pańskiego tysiąc siedmset czterdziestego szóstego, panowania naszego czternastego roku. U tey konfirmacyi praw funduszów y dawnych przywileiów tak od najaśn. ś. p. Anny, królowey Polskiej, iako też dokumentów w. i. p. Ostafiana Wołłowicza, kasztelana Trockiego, podkanclerzego w. x. Lit., sty Brzeskiego y Kobryńskiego, podpis ręki najaśnieyszego króla imci Augusta trzeciego przy przyczysnioney pieczęci w. x. Lit. temi się wyraża słowy: Augustus rex. A po drugiey stronie tey pieczęci podpis ręki iw. ip. podskarbiego koronnego temi wyraża się słowy: Antoni z Głogowy Kossowski, podst. nadw. k. s. p., mpria. Która to takowa konfirmacya praw funduszów przywileiów, za podaniem oney przez w Bogu wielebnego imść xiędza Filipa Kroszyńskiego, prezbitera adpraesens Tewelowskiego, ku aktykowaniu, ze wszelką w niey wyrażającą rzeczą de verbo ad verbum, do xiąg grodzkich wdztwa Brzeskiego podana iest, przyięta y zapisana.

1746 г.

Изъ книги за 1764—1765 годы, стр. 789—799.

126. Подтвердительная привилегія короля Августа II на Ревятычскую церковь.

Король Август III даетъ подтвердительную привилегію на фондусъ Ревятычской церкви. Въ этой привилегіи прописано: 1) Дозволеніе (консенсъ) короля Августа II, данное въ Варшавѣ 2 Марта 1720 года старостѣ Ревятычскому Сигизмунду Хржановскому и его женѣ Екатеринѣ, урожденной Туловской на построение церкви, въ состоящемъ въ пожизненномъ владѣніи ихъ— королевскомъ имѣніи Ревятычахъ, и на отдѣленіе изъ того же имѣнія земли 2 уволокъ для священника и четверти для діакона, съ освобожденіемъ сихъ земель отъ всѣхъ дворцовыхъ и квартирныхъ повинностей и отъ податей всякаго названія и съ предоставленіемъ настоятелямъ оной церкви разныхъ другихъ правъ и преимуществъ. 2) Дарственная записъ сказанныхъ Хржановскихъ отъ 15 Августа 1720 года для новоустроенной ими Ревятычской церкви прописаннаго количества земли, а для настоятелей оной— права на лѣсъ для починки церкви и церковныхъ строеній и для отопленія помѣщеній, на рыбную ловлю на рѣкѣ Вѣнцѣ, на размоль хлѣба въ мельницахъ на этой рѣкѣ, на курение водки, вареніе пива и меду на свою потребу и, наконецъ, на 7% отъ 714 злотыхъ польскихъ, внесенныхъ на правахъ вѣчнаго чинша (выдерафа) въ кагалъ Малецкихъ евреевъ. Побужденіемъ къ построению церкви въ имѣніи Ревятычахъ Хржановскіе показали главнымъ образомъ то, что *«въ этомъ имѣніи они нашли не малую часть людей, содержащихъ воспрещенную и проклятую старой Литвы вѣру, отдѣльную отъ церкви Божіей, состоящей въ униі съ римскою вѣрою.»* Посему и священнослужители Ревятычской церкви обязываются Хржановскими главнымъ образомъ къ тому, *«чтобы въ воскресные дни учить простой народъ катихизису и вѣрь, а вѣрку старой Литвы, которую мы, ктитори, пишутъ Хржановскіе, въ большей части искоренили уже, стараться искоренить до истощанія, совсѣмъ.»* 3) Поясненіе, что на этой дарственной записи, вмѣщающей въ себѣ и консенсъ Августа II, архіепископъ Левъ Кишка, митрополитъ Руси, епископъ Владимірскій и Брестскій, 20 Августа 1720 года прописалъ одобреніе свое и изъявилъ готовность принять новый приходъ и фондусъ его подъ свое покровительство, и что Хржановскіе все это предъявили судьямъ городского Брестскаго староства, которые и приняли все предъявленное для записи въ свои книги 6 Сентября 1720 года.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt
czwartego, miesiąca Septembra ósmna-
stego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościem sądowym grodzkim wojewodztwa Brzeskiego, stante presenti interregno, comparens personaliter w Bogu wielebny x. Alexander Budziłowicz, paroch cerkwi Rewiatyckiej, fundusz ikmci, teyże cerkwi Rewiatyckiej służący ad acta podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: August trzeci, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznajmujemy tym listem confirmationis przywileciem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż pokładany był przed nami

konsens urodzonym Zygmuntowi Benedyktowi y Katarzynie z Tułowskich Chrzanowskim, czesnikom y podstarościem sądowym wojewodztwa Brzeskiego, starostom Rewiatyckim, małżonkom, na ustąpienie włok dwóch na nowo fundowaną cerkiew we wsi Rewiatyczach y w teyże wsi na ćwierć włoki na dyakona od nayiaśniejszego regnanta Polskiego, oycy y predecessora naszego Augusta wtorego, w Warszawie roku tysiąc siedmset dwudziestego, miesiąca Marca wtórego dnia dany, ręką jegoż własną podpisany, pieczęcią wielką w. x. Lit. stwierdzony, cały, zdrowy, nienaruszony y żadney suspicyi nie podległy, a oraz prezentowany był ekstrakt funduszu przez tychże Chrzanowskich małżonków uczyniony, z xiąg grodzkich starostwa Brzeskiego pod datą, w nim wyrażoną wyda-

ny, teyże cerkwi Rewiatyckiey służący, przeto supplikowano nam przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, abyśmy pomieniony konsens y ekstrakt funduszu powagą naszą królewską stwierdzić, approbować y zmocnić raczyli, które de verbo ad verbum przepisując tak się w sobie mają: August wtory, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymujemy tym listem, consensum, przywileiem naszym, komu by o tym teraz y napotym będącego wieku ludziom wiedzieć należało, iżemy pozwolili y tym listem, consensum, przywileiem naszym, pozwalamy urodzonemu Zygmuntowi Benedyktowi z Chrzanowa Chrzanowskiemu, czesznikowi y podstaroście sądowemu wdztwa Brzeskiego, staroście naszemu Rewiatyckiemu, y urodzoney Katarzynie z Tułowskich Chrzanowskiej, małżonkom, z prawa swego dożywotniego zrzec się, ustąpić y nadać włók dwie na prezbitera y ćwierć włoki na dyakona ritus graeci z dóbr, dyspozycyi naszej podległych, nazwanych Rewiatyce, w wojewodztwie Brzeskim leżących, y onych quam meliori forma dispositiā y fundusz uczynić y iurydycznie roborować; mocą którego funduszu prawnego, a powagą ninieyszego przywileiu, consensu naszego, wolni y mocni będą urodzeni Chrzanowscy, małżonkowie, we wsi Rewiatyczach ku chwale Bożey cerkiew wybudować y nadać y te włók dwie, iedną nazywaiącą się we wsi Rewiatyczach Terechowicz, na której cerkiew wybudowana, drugą we wsi Holicy, nazwiskiem Nielubowicz, obie wetrzech poletkach, z naddatkami, z lasami, łąkami, polem orowym y nieorowym, y ze wszystkimi do nich przynależytościami; trzeciej włoki, nazwaney Kapicz, ćwierć na dyakona, także w trzech poletkach, z naddatkami, iako wszelkie okoliczności szerzey w funduszu mają być wyrażone y opisane, który ninieyszym przywileiem naszym in toto et in

parte stwierdzamy. Jednak aby był iurydycznie roborowany mieć chcemy y prezbiter zwierzchnością duchowną, bez wszelkich censur, approbowany y do tey installowany plebanii za prezentą urodzonych Chrzanowskich, małżonków, y post decessum tegoż kapłana, aby następujący kapłani do tey cerkwi, vigore osobliwego przez tychże urodzonych Chrzanowskich nadania y funduszu de proprio, swoiemu episkopowi Brzeskiemu byli prezentowani od nich samych y sukcesorów onych, co mieć wiecznemi czasy chcemy, y z tych gruntów, tak adpraesens, iako in futurum będącego prezbitera, od wszelkich dworowi powinności y daniny uwalniamy y wyimujemy, także od hibern y konsystencyi żołnierskich, podymnego, simple kwarty et omni titulo podatkovania, które onera tameczni poddani zastępować sami, nie pociągając prezbitera do solucyi, powinni będą. Na co, dla lepszey wagi, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dat. w Warszawie, roku tysiąc siedmset dwudziestego, miesiąca Marca wtorego dnia, panowania naszego dwudziestego trzeciego roku. Augustus rex. Konsens urodzonym Chrzanowskim, małżonkom, na ustąpienie włók dwóch na nowofundowaną cerkiew we wsi Rewiatyczach y w teyże wsi ćwierć włoki na dyakona. Stanisław Michał Brodowski, ikmei pieczęci w. x. Lit. sekretarz. Cancellarius celsissimi et illustrissimi principis Michaëlis Servatii Korybut in Zbaraż et Wiszniowiec ducis Wiszniowiecki, comitis in Dolsk, Dombrowica et Komarno, supremi m. d. L. cancellarii, Pincensis, Glinianensis, Wilkowiscensis etc. capitanei. Sigillatum est in actis. Extrakt funduszu w te słowa pisany: Wypis z xiąg grodzkich starostwa Brzeskiego. Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego, miesiąca Septembra szóstego dnia. Na roczkach septembrowych grodzkich Brzeskich, sądownie

w Brześciu odprawowanych, przed nami Franciszkiem z Chrzanowa Nowiną Chrzanowskim, łowczym, podstarościm, Adamem Sierzputowskim, miecznikiem y sędzią, y Pawłem Kościuszkiem Siechnowickim, pisarzem, urzędnikami sądowemi grodzkimi wtwa Brzeskiego, stanowiący personaliter i. p. Zygmunt Benedykt z Chrzanowa Nowina Chrzanowski, podkomorzy województwa Brześcińskiego, stta Rewiatycki, y sama w. i. p. Katarzyna z Tułowskich Chrzanowska, podkomorzyna Brzeska, starościna Rewiatycka, małżonkowie, fundusz na cerkiew Rewiatycką, za konsensem nayiaśniejszego króla imci Augusta wtorego, szczęśliwie nam panującego, służący, oczewisto u sądu przyznali y do akt grodzkich Brzeskich spraw sądowych ku zapisaniu podali, cuius tenor sequitur talis: Bogu w Trócy przenayświętszey iedynemu wieczna cześć y chwała. Ja Zygmunt Benedykt z Chrzanowa Nowina Chrzanowski, podkomorzy województwa Brześcińskiego, starosta Rewiatycki, y ia Katarzyna Ludowika z Tułowskich Chrzanowska, podkomorzyna województwa Brześcińskiego, starościna Rewiatycka, małżonkowie, czyniemy iawnno y wiadomo tym naszym listem fundacyinym zapisem, komu by teraz y napotym będącego wieku ludziom wiedzieć należało, iż my Chrzanowscy, podkomorzowie Brześcińscy, małżonkowie, za konsensem nayiaśniejszego króla imci Augusta wtorego, pana naszego miłościwego, szczęśliwie nam panującego, a per ius cessum nabywszy pewnym kontraktem iure advitalitio dobr nazwanych Rewiatycke cum omnibus attinentiis et pertinentiis, to iest dwor ze wszelkimi budynkami y przysiedleniem, ze wsiami Rewiatycke, Mielniki, Sobole, Holica, Barmutami, Życinem, Podstołowem y gruntami pustemi, Koski przezywającemi się, pułwłokiem, w Szeplukach leżącym, od niegdyś w. ś. p. imc. p. Jana Karola, hrabi na Petrykowie Chotkiewi-

cza Wielonskiego, Dowgielinskiego y Błudenskiego starosty, y za prawną od tegoż iurysdatora intromissya, zaś skarbową tych pomienionych wsi y dworu tradycyą, zostawszy w spokoyney dożywotniey possessyi, iako o tym cessya w roku tysiąc siedmset piątym, miesiąca Marca ośmnastego dnia w kancelaryi w. x. Lit. mnieyszey przyznana obszerney w sobie wyraża, że ta dzierżawa Rewiatycka tak dymami abiuratowemi, iako y hiberną, co rok na żołnierza należąca, starostwom Błudenskim wiecznie rozdzielona y w taryfy pnbliczne rzeczy pospolitey weszła; a zastawszy w tych wsiach poddanych ledwie tylo imie chrześcianskie na sobie mających, y owszem część niemałą ludzi wiarę starey Litwy, od cerkwi Bożey w unii ś. z wiarą rzymską będącey zakazaną y potempioną trzymających, a co większa, że y prawowierni chrześcianie, którzy się w tych wsiach znajduią, bez chrztu, bez sakramentów, pokuty ś. z tego świata schodzili y sami się bez kapłana grzebli, świąt uroczystych nieobserwowali y o nich niezawsze wiedzieli, mszy świętey nie słuchiwali; a to dla odległości o mil pułtory, o mile leżące wsi od pasterza swego, w Malczu mieszkającego, y dla pozycyi mieysca, która bronila, wodami oblawszy wsie, prętkiego dać duszom potrzebującym ratunku, y iednemu było pasterzowi Maleckiemu, fundowanemu na tak obszerną parochią potrzebney wizyty. Zważywszy my, podkomorzowie Brześcińscy, małżonkowie, taki zawod dusz, drogą krwią Chrystusa Pana odkupionych, umysłiliśmy, ku chwale Boga w Trócy ś. iedynego, cerkiew dla wygody y pozyskania dusz poddaństwa tamecznego fundować y nadać, na co, iako w dobrach, dyspozycyi iemu podległych, y konsens uprosiliśmy, który dla wieczney wiadomości słowo do słowa w tym naszym funduszu, iako w sobie sonat, wypisuiemy: August wtory, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymu-

iemy tym listem, przywileiem naszym, consensum, komu by o tym teraz y napotym będącego wieku ludziom wiedzieć należało, iżesmy pozwolili tym listem, consensum, przywileiem naszym, pozwalamy urodzonemu Zygmuntowi Benedyktowi z Chrzanowa Chrzanowskiemu, czesznikowi y podstarościemu sądowemu woiewodztwa Brześcianskiego, starości naszemu Rewiatyckiemu y urodzoney Katarzynie z Tułowskich Chrzanowskiej, małżakom, z prawa swego dożywotniego zrzec się, ustąpić y nadać włok dwie na prezbitera y ćwierć włoki na dyakona ritus graeci z dobr, dyspozycyi naszej podległych, nazwanych Rewiatycze, w woiewodztwie Brzeskim leżących y onych, quam meliori forma, dyspozycyą y fundusz uczynić, iuryzdycznie roborować, mocą którego funduszu prawnego, a powagą niniejszego przywileiu consensu naszego wolni y mocni będą urodzeni Chrzanowscy, małżakowie, we wsi Rewiatyczach ku chwale Bożey cerkiew wybudować y nadać, y te włok dwie: iedną nazywającą się we wsi Rewiatyczach Terechowicz, na której cerkiew wybudowana, drugą we wsi Holicy, nazwiskiem Nielubowicz, obie we trzech poletkach y z naddatkami, z lasami, łąkami, polem oromym y nieoromym, y ze wszystkimi do nich przynależnościami, trzeciej włoki, nazwaney Kapicz, ćwierć na dyakona, także we trzech poletkach, z naddatkami, iako w sobie okolicznosci szerzey w funduszu mają być wyrażone y opisane,— który niniejszym przywileiem naszym, in toto et in parte, stwierdzamy. Jednak aby był iuryzdycznie roborowany mieć chcemy y prezbiter zwierzchnością duchowną, bez wszelkich cenzur, approbowany y do tey instalowany plebanii za prezentą urodzonych Chrzanowskich małżaków y post decessum tegoż kapłana, aby następujący kapłani do tey cerkwi, vigore osobliwego przez tychże Chrzanowskich nadania y fun-

duszu de proprio, swojemu episkopowi Brzeskiemu byli prezentowani od nich samych y successorów onych, co mieć wiecznemi czasy chcemy, y z tych gruntów, tak adpraesens, iako in futurum będącego prezbitera od wszystkich dworowi powinności y daniny uwalniamy y wyimuiemy, także od hibern y konsystencyi żołnierskich, podymnego, symplekwarty et omni titulo podatowania, które onera tameczni poddani zastępować sami, nie pociągając prezbitera do solucyi, powinni będą. Na co, dla lepszey wagi, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego, miesiąca Marca dnia iedynastego, panowania naszego dwudziestego trzeciego roku, Augustus rex. Locus sigilli maioris m. d. L. A na wierzchu tego przywileiu konnotacya temi słowy: Cancellarius celsum et illsum principis Michaëlis Servatii Korrybuti in Zbaraż et Wiszniowiec ducis Wiszniowiecki, comitis in Dolsk, Dombrowica et Komarno, supremi m. d. L. cancellarii Pinscen., Glinianen., Wilkowiscen. etc. capitanei. Stanisław Michał Brodowski, imci pieczęci w. x. Lit. sekretarz. Sigillatum est in actis. My tedy, małżakowie Chrzanowscy, podkomorzowie woiewodztwa Brześcianskiego, mocą tego ikmci consensu y przywileiu cerkiew, iuż kosztem naszym a fundamento wybudowaną, pod tytułem Znalezienia ś. Krzyża, także N. P. M. Niepokalanego Poczęcia, Anioła stróża śś. Bożych Onufriusza pustelnika y Jozefata, arcybiskupa Połockiego, męczennika y iuż do tey cerkwi dzwony, xięgi, ołtarzów sześć, obrazów y inne apparamenta cerkiewne ku chwale Bożey swoim kosztem sporządziwszy y do tey wszelkie ozdoby cerkiewne za pomocą Bożą aukcyonować submituiemy się, plebanii ze wszelkimi budynkami dla prezbitera y mieszkanie dla dyakona ze wszelkimi wygodami wystawiwszy y ogrody na grun-

cie dwornym pokazawszy y ograniczywszy, te włók dwie, iedną we wsi Rewiatyczach, nazywającą się Terechowicz, we trzy poletki, zdawna w miedzach swych leżącą, na której cerkiew wybudowana stoi, iako y drugą we wsi Holicach włokę, nazywającą się Nielubowicz, we trzy poletki, pola zdawna należące; obie te włoki, z łąkami, lasami, zarosłami, polami oromemi y nieoromemi, z iazami na rzece Wiencu, z wolnym rybolowieniem, z naddatkami, z dawnych czasów do tych włók należącemi, y przez nas, fundatorów, zasianemi naszym zbożem, tak ozimym iako y iarym, także ćwierć włoki na dyakona, nazywającą Kapicz, które to grunta lubo w miedzach dawnych y granicach wydzielone, iednak osobliwym inwentarzem są opisane dostatecznie y wszelkie attynencye y pertynencye dołożone, to wszystko zwierzchności duchowney ritus graeci, adpraesens wielebnemu oycu Janowi Hruszewskiemu, prezbiterowi y plebanowi Rewiatyckiemu y sukcesorom y następcom na te plebanię Rewiatycką wiecznemi, a nigdy nieodzownemi czasy do spokojney y wolney possessyi, dyspozycyi podаемy y prawnie intronituemy, cum usu et fructu, zachowawszy sobie y sukcesorom naszym ius collationis et praesentationis godnych na te plebanię kapłanów dla inwestytury loci ordinarii, waruiąc to teraznieyszemu prezbiterowi Rewiatyckiemu y sukcesorom onego, także dyakonom mieszkającym, że z tego gruntu do żadnych powinności rzeczypolitey dwornych, iako to podymnego, pogłównego, konsystencyi, hibern, składek wszelkich, symple kwart et quocunque nomine et titulo podatkowania, należec nie będą y sukcesorowie nie powinni, tak vigore przywileiu ikmci, iakoż y na pustych gruntach et ad onera publica niezaprzyjęzonych. Kapłan y dyakon są ufundowani y owszem libere władc za siebie y sukcesorów swoich spondet,

wszelkie onera podatków, konsystencyi zastępować, przytym dobrowolnie obowiązują się, z każdego domu na rok tyle raz do pomocy roboty z tych wszystkich wyżey specyfikowanych wiosek, kto ma sprzężay, na ieden poyśc z sochą do orania, a który wołów mieć nie będzie, tedy dzień ieden na rok kosić powinien, przytym także na rok raz ieden dać żenca do żniwa, albo miasto żenca do sprzętowania, lub zgrzebienia siana iednego razu na rok robotnika, to iest z domu osiadłego na rok socha iedna y żenca iednego, a nie więcej. A za to obliguję kapłana, aby każdej niedzieli Pana Boga za pomyslnę prosił wszystkich parafianów swoich sukcessa, przytym osobliwie, aby potym kapłan miał czym w cerkwi okna, dach y inne necessaria opatrywać. Na wino y woski wnieśliśmy wiecznemi czasy, sposobem wyderkafu wiecznego na kahał Maleckich żydow, summy naszej zł. pol. siedmset czternaście, moneta argentea currenti, aby coroczna prowizya punktualnie dochodziła, liczba kościelna po złot. siedmiu od sta rachuiąc, co w iedno zniosłszy uczyni na rok zł. piędziesiąt; który wyderkaf punktualnie na terminie świętego Jerzego, święta rzymskiego, do rąk wielebnego prezbitera protunc y na potym będącego plebanów Rewiatyckich razem, nie porożną po zł. pięćdziesiąt moneta srebreną wnosic y oddawać y kwity ex persoluto odbierać pod obowiązkami y innemi ligamentami, w zapisie wyrażonemi, żydzi Maleccy suis cum successoribus, opisali się, iako zapis eo nomine dany fusius testatur, który to zapis wiecznemi czasy na cerkiew Rewiatycką oddаемy, leguiemy y wlewamy. Tenże pleban Rewiatycki, y per consequens następujący plebani, mieć wolny wrąb do puszczy y lasów dwornych maia na opał swóy domowy y na poprawę cerkwi y budynków. Pleban y dyakon, bez żadney od dworu przeszkody, pastwiska simili-

ter spólne ze dworem y wypusty mieć powinni; młyny, że są teraz zruinowane, gdy się za pomocą Bożką postanowią na rzece Wiencu, tak iako byli przed tym, wolne bez miarki mieć będzie mlewo pleban sam, tylko na beczek dwanaście y ryby byle nie niewodem łowić w rzece, więc y rzeczkach wolny będzie na swą potrzebę; trunki wszelkie, piwo, wódkę robić, miód sycić bez żadnych do dworu powinności, byleby nie na szynk, czego niema praesumere na szkodę arędy. Poczynioney takowey wieczney dyspozycyi y iuż te opisane grunta y wyderkał mają gaudere immunitate ecclesiastica y do dyspozycyi plebana teraz et in aevum należeć mają y będą. Wzajem obligują wielebnych oyców prezbiterów y in tempore zostających, aby w każdą niedzielę y święta uroczyste, do czego ich stringit kapłanska powinność, msze śś. odprawowali y in memento za kollatorów, fundatorów, poddanych tych wsi Pana Boga prosili za żywych y zmarłych; vigore zaś wniesioney summy na kahał Malecki wyżey wyrażoney, każdego tygodnia w każdy piątek o męce Pańskiej iedną mszą śpiewaną odprawować powinni, teraz póki żyjemy my, fundatorowie, za odpuszczenie grzechów, a po śmierci za dusze nasze; przy tym do roku cztery anniwersarze, to iest: msze śś. śpiewać y parafianów, iako naywięcej sposobić za dusze, które żadnego nie mają ratunku, powinien będzie pleban z iak naylepszą apparencyą odprawić. Dyakona zaś powinność, aby prezbiterowi swemu we wszystkim posłuszny był y bez iego dozwoleńia nie oddalał się od cerkwi, co dzień dwa razy w dzwon wielki na pacierze dzwonił y według wokaty powinności swej we wszystkim zachowywał się poczciwie y przystoynie, pod karą duchowną, zaleca się. Przy tym pilność nabożeństwa y administracya ciała śś. sakramentów wielebnyom oycom plebanom, pro tempore zostają-

cym, aby w niedziele katechizowali lud prosty, wiary uczyli, wiarę Litwy starej, którą po większey części my, fundatorowie, wykorzeniliśmy, aby tę do szczętu nauką y przykładem wykorzenić starali się obowiązujemy; aby dzieci bez chrztu, dorośli bez spowiedzi nie schodzili z świata, a zdrowi aby paschalną spowiedź czynili, doyrzeć co rok powinni będą, pod karą duchowną, na kapłana niedbałego postanowioną; wzajem poddanych tamecznych, aby się do tego aplikowali podług swoiey powinności chrześcianskiej, pilnując zbawienia duszy swej, pod karą duchowną y dworną. Który to fundusz, władzą naywyższą ikmci umocniony y od nas fundatorów za konsensem y przywileiem pańskim opisany y wiecznie cerkwi Rewiatyckiey, żadny nie był przez successorów naszych i za przywileiem ikmci post fata nostra w posesyą tych dóbr wstępuiących, zatrudniony y naruszony, daiemy plenum ius et generalem plenipotentiam i. w. i. xiędzu episkopowi Włodzimierskiemu y Brzeskiemu tey fundacyi vindicandi, manutenendi in foro quovis contra violatores immunitatis ecclesiasticae procedendi et persequendi et exequendi, obligując tegoż iw. ix. episkopa, aby nie dał tey nowey fundacyi, iako pasterz, upadać et in quovis puncto violari. Na co, dla lepszey wiary, ręką własną podpisujemy się, przy uproszeniu o podpis ichm. panów przyiaciół naszych. Działo się w Rewiatyczach, roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego, miesiąca Augusta piętnastego dnia. U tego funduszu podpisy tak samych ww. ipp. fundatorów, małżaków, przy pieczęciach przyłożonych, iako też y ipp. przyiaciół, ustnie y oczewisto proszonych, tenore tali: Zygmunt Benedykt z Chrzanowa Nowina Chrzanowski, podkomorzy woiewodztwa Brześcianskiego, starosta Rewiatycki, mp.; Katarzyna Ludwika z Tułowskich Chrzanowska, podkomorzyna woiewodztwa

Brześcińskiego. Ustnie y oczewisto proszony przyjaciel od ww. ipp. Chrzanowskich, podkomorzych woiewodztwa Brześcińskiego, do tego funduszu, testis ad expressa, Franciszek z Chrzanowa Nowina Chrzanowski, łowczy ziemski y podstarości sądowy woiewodztwa Brześcińskiego; Adam z Sierzputowa Dombrowa Sierzputowski, miecznik ziemski y sędzia grodzki Brzeski; ustnie oczewisto proszony przyjaciel od ww. ipp. Chrzanowskich, podkomorzych Brzeskich, do tego funduszu, testis ad expressa, ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osób wyżey wyrażonych do tego funduszu podpisuię się: Paweł Kościuszko, pisarz grodzki woiewodztwa Brześcińskiego. A po podpisach rąk ichm., na boku tegoż funduszu approbacya iw. ix. metropolity Kijowskiego, episkopa Włodzimierskiego y Brzeskiego, temi słowy: Anno tysiąc siedmset dwudziestego, die vigesima mensis Augusti, Vlodimiriae, has litteras foundationis perillustris, magnifici ac generosi domini Benedicti Sigismundi Chrzanowski ecclesiae Rewiaticensis, cum consensu serenissimi ac potentissimi Augusti secundi Poloniarum regis, datas, auctoritate nostra archiepiscopali metropolitaniali habemus et acceptamus. Dabantur anno, mense et die, quibus supra. Leo Kiszka, archiepiscopus metropolitanus Russiae, episcopus Vladimiriensis et Brestensis, mp. Któryż to funduszen, za oczewistym onego przez wyż wyrażonych i. pp. fundatorów wyż mianowanych przyznaniem y do akt urzędowych podaniem, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany. Z których y ten wypis, pod pieczęcią grodzką Brzeską y z podpisem ręki pisarskiej, stronie potrzebuięcy iest wydany. Pie-

częć grodzka Brzeska; Paweł Kościuszko, pisarz grodzki Brzeski. Correxist Wiślouch: Jest w xiągach. My tedy, król August trzeci, do wyż wyrażoney proźby łaskawie się skłoniwszy, wyż wyrażony consens nayiaśnieyszego króla imci Augusta wtorego, oycza predecessora naszego, także fundusz przez wyż specyfikowanych Chrzanowskich uczyniony, in toto ac per totum stwierdzamy, zmacniamy, approbuiemy y konfirmuiemy. Na co, dla większey wagi, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wiszącą w. x. Lit. przyciśnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego ósmego miesiąca Listopada, roku Pańskiego tysiąc siedmset czterdziestego szóstego, panowania naszego czternastego roku. U tego przywileiu confirmationis przy przyciśnionej pieczęci wielkiej w. x. Lit., w puszcze blaszaney na sznurze iedwabnym zielonym wiszącey, po iedney stronie podpis ikmci takowy: Augustus rex; a po drugiej stronie teyże pieczęci konnotacya z podpisem sekretarza w te słowa: Konfirmacya nadania y funduszu, cerkwi Rewiatyckiey służących.— Felix Owsiany, czesznik powiatu Wołkowyskiego, starosta Korowaiowski, ikmci y pieczęci wielkiej w. x. Lit. sekretarz, mp. Na złożeniu zaś tego przywileiu expressya tenore tali: Cancellariatus illustrissimi et excellentissimi domini, domini Joannis Friderici comitis in Kodeń, Czarnobyl, Dorohostaie, Kopyły et Sapieżyn Sapieha supremi m. d. L. cancellarii Brestensis, Gorzdoviensis, Propoysciensis etc., capitanei sigillatum. Który to takowy przywilej confirmationis, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1746 г.

Изъ книги за 1764—1765 годы, стр. 1159—1166.

127. Подтвердительная привилегія короля Августа III на Луковскую церковь.

Лаврентій Грудзинскій, священникъ церкви во имя Рождества Пресвятой Богородицы, находящейся въ Полескомъ Ключѣ, въ селѣ Лукинѣ, уніатскаго вѣроисповѣданія, нашедши вышепомянутую церковь въ совершенномъ разрушеніи, возстановилъ ее, приобрѣлъ для нея необходимыя богослужебныя книги и прочія церковныя вещи, построилъ домъ съ другими пристройками для помѣщенія тамъ церковнослужителей, и вслѣдъ за тѣмъ обратился съ просьбою чрезъ Брестскаго эконома Самуила Осинскаго къ королю Владиславу четвертому, чтобы онъ всѣ эти приобрѣтенія подтвердилъ за нимъ и его потомками; но въ случаѣ, если бы не было у него потомковъ, то чуждый ему преемникъ долженъ уплатить его родственникамъ стоимость его построекъ. Онъ же проситъ еще короля освободить отъ казенной подати всѣ Луковскія церковныя имущества и земли, а церковный домъ изъять отъ военного постоя и поборовъ. Король утверждаетъ эту просьбу въ 1643 году. Король Янъ Казиміръ вновь подтвердилъ ее въ 1652 г., даетъ еще на чиншъ священнику Луковской церкви Лаврентію Грудзинскому въ 1653 году одну уволоку земли, называемую Поцовскою, въ селѣ Лукинѣ. Далѣе, король подтверждаетъ въ 1659 году дарственную запись Луковской церкви, данную ей писаремъ вел. кн. Лит. Андреемъ Котовичемъ въ 1657 г. Содержание этой записи слѣдующее: Священникъ Лаврентій Яконовичъ получилъ на грошовый чиншъ въ Луковскомъ селѣ двѣ увологи земли—Палачевскую и Хомичовскую, при чемъ онъ былъ освобожденъ отъ всякихъ другихъ повинностей, какъ то: медовой дани, сѣна, гусей, куръ, яицъ, возки дерева, одновременныхъ походовъ, содержания стражи и всякихъ сельскихъ подачекъ. Король Михаилъ, потребовавъ отъ священника Луковской церкви Лаврентія Грудзинскаго уплаты въ пользу его казны съ одной уволки 3 злотыхъ, а съ двухъ по пяти злотыхъ, даетъ свое подтвержденіе въ 1669 г. на всѣ его фундаціи и привилегіи. Король Янъ III подтверждаетъ въ 1678 г. листъ короля Михаила. Король Августъ III подтверждаетъ въ 1746 году всѣ предъидущіе акты, фундаціи и привилегіи.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątego, miesiąca Maia dwudziestego pierwszego dnia.

Przed urzędem ikmci grodzkim y aktami starościńskimi woiewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter wielebny w Bogu imé xiądz Alexander Grudziński, prezbiter cerkwi Łukiewskiej przywiley confirmationis nayiaśnieyszego króla imści Augusta trzeciego praw funduszów teyże cerkwi Łukiewskiej, pod tytułem Narodzenia Nayświętszey Panny Maryi, służących, ad acta podał, rekwirując, ażeby ze wszytką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg grodzkich woiewodztwa Brzeskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany, który w xięgi wpisując słowo do słowa tak się w sobie ma: August trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Oznamujemy tym listem confirmationis przywileiēm naszym wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, iż produkowane

przed nami były sześć dokumenta nayiaśnieyszych królów Polskich, Władysława, w roku tysiącnym sześćsetnym czterdziestym trzecim, drugi Jana Kazimierza w roku tysiącnym sześćsetnym piędziesiątym wtórym, trzeci tegoż Jana Kazimierza w tysiąc sześćset piędziesiątym trzecim, czwarty itidem Jana Kazimierza w roku tysiąc sześćset piędziesiątym dziewiątym, piąty Michała w roku tysiąc sześćset sześćdziesiątym dziewiątym z pieczęciami wyciśniony, szósty podobnyż Jana trzeciego, antecessorów naszych na rzecz w nich niżej wyrażoną, prezbiterowi Łukowskiemu służące, z podpisami rąk własnych stwierdzone, całe, zdrowe y nienaruszone, żadney suspicyi nie podległe, y supplikowano nam, abyśmy ie powagą naszą królewską stwierdzić y approbować raczyli, których tenor słowo w słowo iest taki: Władysław czwarty, z Bożey łaski król Polski etc. Oznamujemy tym listem

naszym, komu to wiedzieć należy. Dał nam sprawę przez niektórych panów rad y urzędników naszych dwornych, urodzony Samuel Osinski, ekonom Brzeski, ciwon Berzanski, oberszter gwardyi naszej pieszey, iż swieszczennik w kluczu Polewskim, we wsi nazwaney Łukin, Laurenty Grudzinski, przy cerkwi Narodzenia Nayświętszey Panny mieszkająca, za poświęceniem wielebnego w Bogu oycy episkopa Włodzimirskiego y Brzeskiego, w unii świętey z kościołem rzymskim będącego, pomienioną cerkiew bardzo spustoszałą y opadłą, bez xiąg y aparatów zastał y obiół, który własnym kosztem swym tę cerkiew ledwie nie z fundamentu restaurował, xiegi do cerkwi potrzebne pokupił, aparatów y innego ochędóstwa niemało posprawował, do tego mieszkanie y inne budynki, którego nie było, dla pomieszkania swieszczenników, także swym własnym kosztem pobudował y wystawił, wnosząc do nas proźbę za nim, abyśmy względem tak niemałego kosztu, który on dla restaurowania tey cerkwi y aparatów do niey należących y na budynki łożył, nie tylko iego samego, ale y potomków iego, którzy by do tego urzędu duchownego zgodnemi byli, zostawili; a gdzie by potomka iego niestało, aby successor po nim następujący, według uwagi urzędowej, za te budynki summę wyłożoną temu, na kogo by de iure successya spadała, zapłacił y nadgrodził. Dobra cerkiewne, grunty od wszelakich podaczek do skarbu naszego y poborów należących przykładem inszych duchownych osób abyśmy uwolnili, dom iego duchowny od stancyi żołnierskich y innych także y od stacyi abyśmy eliberowali y libertowali. My, król, bacząc być urodzonego ekonomy naszego proźbę słuszną, poglądając y na koszty, które pomieniony swieszczennik Łukowski, w uniey świętey będący, na restaurowanie cerkwi, na xiegi y aparaty cerkiewne

y zbudowanie domu dla mieszkania kapłańskiego y innych budynków de proprio łożył, nie tylko onego samego przy tey cerkwi, ale y potomków onego, do kapłańskiego urzędu w iedności świętey z kościołem rzymskim zgodnych, w wło-kach y nadaniach, do pomienioney cerkwi Narodzenia Nayświętszey Panny zdawna należących, zostawuiemy y zachowuiemy. Dobra cerkiewne y grunty od wszelkich podaczek, poborów, do skarbu naszego należących, iako inszych w ekonomii naszej Brzesckiey swieszczenników będących, także od stancyi w domu duchownym żołnierskich y innych iako y od stacyi uwalniamy y tym listem naszym libertuiemy, waruiąc to, iесли by potomka po nim do tego urzędu kapłańskiego zgodnego niestało, aby successor, do pomienioney cerkwi następujący koszt, za budynek y aparaty cerkiewne przezeń spendowane, według uwagi urzędowej, temu, komu on leguie, albo z prawa należec będzie, wrócił y nadgrodził. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dwudziestego pierwszego meca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset czterdziestego trzeciego, panowania naszego Polskiego y Szwedzkiego iedynastego roku. Vladislaus rex. Locus sigilli. Conservatio swieszczennika Łukowskiego w ekonomii Brzesckiey, unita, przy cerkwi Narodzenia Nayświętszey Panny, Stanisław Naruszewicz, referendarz y pisarz, mp. Drugi dokument nayiaśnieyszego Jana Kazimierza króla takowy: Jan Kazimierz, z łaski Bożey król Polski etc. Oznamuiemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy. Pokładany był przed nami list konserwacyiny świętey pamięci króla imci Władysława czwartego, pana brata y antecessora naszego, pod datą roku Pańskiego tysiąc sześćset czterdziestego trzeciego, miesiąca Marca dwudziestego pierwszego dnia na nadanie

cerkwi Narodzenia Najświętszey Panny, w uniey świętey będącą, we wsi nazwaney Łukim, w kluczu Poleskim leżącej, z włokami do niey należącemi, wielebne-
mu Laurentemu Grudzinskiemu, swieszczennikowi tey cerkwi y potomkom iego, z libertowaniem od stancyi y stacyi żołnierskich y z uwolnieniem wszelkich podaczek, poborów, do skarbu w. x. Lit. należących, służący; y wniesiona iest do nas proźba przez panów rad y urzędników naszych dwornych imieniem wielebnego swieszczennika cerkwi Narodzenia Najświętszey Panny, abyśmy wyż rzeczony list konserwacyiny ś. p. króla imci pana brata naszego, mocą y powagą naszą królewską stwierdzili y zmocnili. My, król, do tey proźby, iako słuszney, łaskawie się na przyczynę panów rad naszych skłoniwszy, a chcąc aby się w państwie naszym chwała Boża rozmnażała, pomieniony list konserwacyiny ś. p. króla imci Władysława czwartego, pana brata naszego, we wszystkich punktach, klauzulach y paragrafach onego tak, iako-by tu słowo w słowo w ten przywilej nasz inserowany był, tym przywilejem naszym utwierdzamy y konfirmujemy y przy dzierzeniu tey cerkwi Narodzenia Najświętszey Panny, we wsi Łukim będącej, w zwyż rzeczonego swieszczennika y potomków onego wiecznie nienaruszenie zachowujemy. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisaawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia ósmego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiąt wtorego, panowania naszego Polskiego czwartego, a Szwedzkiego piątego roku. Jan Kazimierz król. Locus sigilli. Konfirmacya listu konserwacyinego ś. p. króla imci Władysława czwartego popowi na cerkiew. Filip Kazimierz Obuchowicz, pisarz w. x. Lit. — Trzeci dokument tegoż Jana Kazimierza króla takowy: Jan Kazimierz, z Bożey łaski, król Polski etc.

Oznaymujemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy, z zwykłej naszey ku pomnożeniu chwały Bożey w państwach naszych propensity, mając politowanie na dezolacją y uymę prowentów cerkwi uniatckiey we wsi Łukim, w ekonomii naszey Brzesckiey leżącej, którą wielebny Laurenty Sakowicz, swieszczennik Łukowski, względem wymrzenia wsi tey poddanych, a pomienioney cerkwi parafianów ponosi, chcąc szczupłej iego prowizyi subvenire, umyśliliśmy mu włokę gruntu, nazwaną Pacowska, w teyże wsi Łukowskiey w puście leżącą, y żadnego do skarbu naszego pożytku nie czyniącą, na czynszu dać y konferować, iako y tym listem naszym onemu daemy y konferujemy. Ma y wolen będzie pomieniony wielebny Laurenty Sakowicz, swieszczennik Łukowski, wyżey mianowaną włokę Pacowską, we wsi Łukowskiey w puście leżącą, na się obiowszy, one spokojnie, ze wszystkimi iey przynależnościami, trzymać, używać y wszelkich tam sobie pożytków przymnażać, czynsz goły pieniężny, przykładem innych włoki puste dzierzących, z teyże włoki Pacowskiey, iako z pustey podług poślednieyszey rewizorskiey ustawy annuatim do skarbu naszego w. x. Lit. płacąc, a nad to żadney inszey nie pełniąc powinności. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Brześciu, dnia trzydziestego mca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiąt trzeciego, panowania królewstw naszych Polskiego y Szwedzkiego piątego roku. Jan Kazimierz król. Locus sigilli. Swieszczennikowi Łukowskiemu włoka pusta na czynszu w siele Łukowskim, w ekonomii Brzesckiey. Jan D. Zawisza, referendarz y pisarz w. x. Lit. mp. Czwarty dokument tegoż nayiasnieyszego Jana Kazimierza króla w te słowa: Jan Kazimierz, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznaymujemy tym li-

stem naszym, komu to wiedzieć należy, prezentowany był przed nami list urodzonego Andrzeia Kotowicza, pierwicy kuchmistrza, terazniejszego pisarza w. x. Lit., Grodzińskiego starosty, horodniczego y derewniczego Wilenskiego, pokojowego dworzanina y kommissarza naszego, do ekonomii Brzeskiej zesłanego, którym czesnemu Laurentemu Jakonowiczowi, swieszczennikowi Łukowskiemu, pozwolił włok dwie pustych na czynszu dorocznym po złotych dziesięciu przyiąć, a od inszych wszelakich powinności y podatków, to iest dani miodowej, siana, gęsi, kurów, iaiec, od wożenia drew, dylow, palow, dranic, od podwody roczney, straży kolejney, także od wszelkich składek sielskich onego uwolnił. I doniesiona iest nam, imieniem pomienionego czesnego Laurentego Kotowicza, swieszczennika Łukowskiego proźba, abyśmy takowy list stwierdzili y approbowali y z łaski naszej od wszelkiej stacyi, stanowisk, chlebow y exakeyi żołnierskich uwolniwszy, przy nim te włok dwie na takie, iako się wyżej wspomniało, wolności, y potomstwo iego wiecznymi czasy zostawili. Który list słowo w słowo wpisując tak się w sobie ma: Andrzej Kotowicz, kuchmistrz w. x. Lit., starosta Grodzieński, horodniczy Wileński, pokojowy dworzanin ikmci y kommissarz do ekonomii Brzeskiej y Kamienieckiej, upatrując pożytek skarbowy, ikmci, panu naszemu miłościwemu, należący, pozwoliłem swieszczennikowi Łukowskiemu, w kluczu Poleskim mieszkającemu, wielebnemu oycu Laurentemu Jakonowiczowi, w tymże siele Łukim włok dwie pustych na czynszu gołym groszowym trzymać, mianowicie: iedną włokę Palaczewską, a drugą Chomiczowską nazwane; którego czynszu pocznie płacić w roku, da Pan Bóg, przyszłym tysiąc sześćset pięćdziesiąt ósmym, za wszystkie powinności z włoki po złotych dziesięciu; a od inszych wszela-

kich podatków, dani miodowej, siana, gęsi, kury, iaiec, y od powinności wożenia drew, dylow, palow, dranic, także od podwody roczney y straży kolejney, przytym y od składek sielskich wszelakich, wolnym ma zostawać. Na co daię ten mój list z pieczęcią, ręką moją podpisany. Działo się w Rudzie, dnia dwudziestego pierwszego miesiąca Nowembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiąt siódmego. Andrzej Kotowicz, kuchmistrz w. x. Lit., kommissarz ikmci. My tedy, do proźby imieniem czesnego Laurentego Jakonowicza, swieszczennika Łukowskiego, do nas wniesioney. łaskawie się skłoniwszy, inserowany wyżej list we wszystkich kondycjach, klauzulach y paragrafach, z tą łaski naszej deklaracją y przydatkiem, ztwierdzamy, zmaćniamy y approbuujemy, że mianowany swieszczennik y potomstwo iego, z tych obu włok czynsz doroczny, po złotych dziesięciu, zapłaciwszy, żadney inszey, wyżej wspomnioney powinności, zamkowej Brzeskiej, tak dworskiej y sielskiej, iako y żołnierskiej, to iest: stacyi, chlebow, podwod, stanowisk y innych pełnić nie mają y powinni nie będą wiecznymi czasy. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia trzeciego miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiąt dziewiątego, panowania królestw naszych Polskiego iedynastego a Szwedzkiego dwunastego roku. Jan Kazimierz król. Locus sigilli. Andrzej Kotowicz, pisarz w. x. Lit. Konfirmacja prawa wielebnemu Laurentemu Jakonowiczowi, swieszczennikowi Łukowskiemu, na włok dwie pustych na czynszu. Piąty dokument nayiśniejszego Michała króla takowy: Michał, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznajmujemy tym listem, przywileiem naszym, komu to wiedzieć należy, z wrodzoney naszej ku sługom Bożym religii ruskiej,

w unii świętej będącym, przychylności, chętnie się do tego skłaniamy, że wielbnego Laurentego Grudzinskiego, swieszczennika cerkwi Narodzenia Najświętszej Panny Maryi Łukiewskiego, zachowawszy przy trzech włokach, na zapomożenie cerkwi y na sustentament y pożywienie pomienionego swieszczennika od nayiaśniejszych antecessorów naszych nadanych, a stosując się do listu rewizorskiego, ręką wielbnego Benedykta Zachorskiego, kanonika Wileńskiego, y urodzonego Anastazego Ossowskiego, sekretarza, kommissarzów, do ekonomii Brzeskiej zesłanych, de data w Rudzie, dnia trzydziestego pierwszego Decembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt ósmego podpisanego y pieczęciami ich zapieczetowanego, waruiemy to, aby bez dalszey na potym kognicyi y wynalazku kommissarzów naszych pomieniony oyciec Laurenty Grudziński z iedney włoki po złotych trzy, a ze dwuch włok po złotych pięciu, on sam y potomkowie iego, do skarbu naszego wnosić co rok powinni byli; a ciężarom żołnierskim, stacyom, pokarmom, noclegom, zabiegom chleba, zimowym y innym exakcyom, na (włóść) włożonym, iako z dobr cerkiewnych, nie podlegali, y poddani, albo zagrodnicy ich, gdy ich na tychże włokach osadzą, przy takieyże wolności od żołnierzów nienaruszenie zostawali. Nadto uwalniamy y wyimuiemy ich od wszelakich powinności y podatków, to iest: dani miodowej, siana, gęsi, kurow, iaiec, od wżenia drow, dyłow, palow, dranic, od podwody roczney, straży kolejney, także od wszelakich składek sielskich y innych exakcyi, y na donataryuszów, tudziesz na włóść włożonych ciężarów. Na co, dla lepszey wiary, ręką się nasza podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, na seymie walnym szczęśliwey koronacyi naszey, dnia szóstego miesiąca No-

wembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego, panowania naszego pierwszego roku. Michał król. Locus sigilli. Wielbnemu swieszczennikowi Łukowskiemu, na Polesiu ekonomii Brzeskiej, konserwacya przy trzech włokach, na czynszu od rewizorów postanowionym. Jerzy Niewiarowski, referendarz w. x. Lit., mp. Szósty dokument nayiaśniejszego Jana trzeciego iest takowy: Jan trzeci, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem, przywileiem naszym, komu to wiedzieć należy, iż pokładany był przed nami list nayiaśniejszego Michała, antecessora naszego, niżej wpisany, autentyczny y żadnemu podeyrzeniu nie podlegający, y supplikowano nam, abyśmy go powagą naszą approbowali y stwierdzili, którego to listu tenor słowo w słowo iest taki: Michał, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem, przywileiem naszym, komu to wiedzieć należy: z wrodzoney naszey ku sługom Bożym religii ruskiej, w unii świętej będącym, przychylności, chętnie się do tego skłaniamy, że wielbnego Laurentego Grudzinskiego, swieszczennika cerkwi Narodzenia Najświętszej Panny Maryi Łukowskiego, zachowawszy przy trzech włokach, na zapomożenie cerkwi y na sustentament y pożywienie pomienionego swieszczennika od nayiaśniejszych antecessorów naszych nadanych, a stosując się do listu rewizorskiego, ręką wielbnego Benedykta Zachorskiego, kanonika Wileńskiego y urodzonego Anastazego Ossowskiego, sekretarza kommissarzów, do ekonomii Brzeskiej zesłanych, de data w Rudzie, dnia trzydziestego pierwszego Decembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt osmego podpisanego y pieczęciami ich zapieczetowanego, waruiemy to, aby, bez dalszey na potym kognicyi y wynalazku kommissarzów naszych, pomieniony oyciec Laurenty Grudzinski z iedney wło-

ki po złotych trzy, a z dwu włók po złotych pięciu, on sam y potomkowie iego, Michał y Korneli, do skarbu naszego wnosić co rok powinni byli; a ciężarom żołnierskim, stacyom, pokarmom, noclegom, zabiegom chleba, zimowym y innym exakcyom, na włość włożonym, iako z dóbr cerkiewnych, nie podlegali, — y poddani, albo zagrodnicy ich, na tychże włókach osadzeni, przy takieyże wolności od żołnierzów nienaruszenie zostawali. Nadto uwalniamy y wymuiemy ich od wszelkich powinności y podatków, to iest: dani miodowej, siana, gęsi, kur, iaiec, od wożenia drew, dyłow, palow, dranic y podwody roczney, straży kolejney, także od wszelakich składek sielskich y innych exakcyi, y na donotaryuszów, tudzież na włość włożonych ciężarów. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, na seymie walnym szczęśliwey koronacyi naszej, dnia szóstego miesiąca Nowembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego, panowania naszego pierwszego roku. Michał król. Locus sigilli: Jerzy Niewiarowski, referendarz w. x. Lit. My tedy, do pomienioney proźby łaskawie się skłoniwszy, wzwyż pisany list we wszystkich punktach, klauzulach approbować y stwierdzić umyśliliśmy, iakoż ile prawo mieć chce, approbuiemy y stwierdzamy tym listem naszym, nakazując, aby moc y wagę powinney trwałości miał. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisali y pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Białej, dnia, miesiąca, roku Pańskiego tysiąc sześćset

siedmdziesiąt ósmego, panowania naszego piątego. Jan król. Konfirmacya wielebnemu swieszczennikowi Laurentemu Grudzinskiemu we wsi Łukie na Podlesiu, w ekonomii Brzeskiej, także y potomkom iego Michałowi y Kornelowi, na kaserwacyą trzech włók, na czynszu, od rewizorów postanowionym. My tedy, król August trzeci, do pomienioney proźby łaskawie się skłoniwszy, wyż wyrażone dokumenta y prawa, ze wszelką w nich inserowaną rzeczą, powagą naszą królewską approbuiemy, zmacniamy y konfirmuiemy, y prezbitera tamecznego y cerkiew przy włókach vigore tych dokumentów zostawuiemy. Na co my, dla lepszey wagi, waloru, y ten nasz confirmationis przywilej, ręką własną podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dziewiątego miesiąca Grudnia, roku Pańskiego tysiąc siedmset czterdziestego szóstego, panowania naszego czternastego roku. U tego przywileiu confirmationis, przy wyciśnioney in cera rubra pokojowej pieczęci, podpis nayiaśniejszego króla imci Augusta trzeciego w te słowa: Augustus rex. A po drugiey stronie pieczęci expressya w te słowa: Konfirmacya praw funduszow cerkwi Łukiewskiej, pod tytułem Narodzenia Panny Maryi, służących. Antoni z Głogowy Kosowski, p. nadw. k. s. p., mp. Który to takowy confirmationis przywilej, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich spraw wieczystych przyięty y wpi-sany.

1749 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 241—244.

128. Фундушова запись на Павловскую церковь во имя св. евангелиста Иоанна.

Римско-католическій Брестскій и Лудкій епископъ Францискъ Антоній Кобульскій, имѣя въ виду далекое расстояние (въ одну милю) епископскаго есла Бубли, принадлежащаго къ Яновскому влѣчу, отъ села Павлова, гдѣ находится церковь, и желая доставить христіанамъ греко-уніатскаго исповѣданія болѣе удобства къ посѣщенію храма Божія, рѣшается устроить новую церковь въ селѣ Бубли, вслѣдствіе просьбы тамошнихъ поселянъ. Каковая церковь, съ разрѣшенія Владимірскаго и Брестскаго епископа Теофила Годебскаго, будучи выстроена во имя св. евангелиста Иоанна, получаетъ отъ него фундушъ—землю, на которой стоятъ церковь съ кладбищемъ, и плацъ въ 24 сажени шириною съ садомъ, и другіе плацы съ садами, гдѣ построень домъ для священника, съ гумномъ и другими пристройками; тамъ же отведены для церкви двѣ уволокы земли, съ принадлежащими къ нимъ сѣнокосами и придатками. Эти уволокы, какъ церковное достояніе, освобождаются отъ всякихъ чиншовъ и даней въ пользу епископскаго двора, кромѣ податей, слѣдующихъ рѣчи-посполитой.

Roku tysiąc siedemset sześćdziesiątego, miesiąca Oktobra osiemnastego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskimi, przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościem sądowym grodzkim wojewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter imci p. Józef Doliński, fundusz, cerkwi Pawłowskiej -Bublińskiej służący, ad akta podał, który wpisując w księgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Franciszek-Antoni na Dmenice Kobulski, z Bożey i stolicy apostolskiej łaski, biskup Brzeski y Łucki, nayiaśniejszey królowey kanclerz. Wszystkim wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć będzie należało, teraz y na potomne czasy, wiadomo czyniemy tym naszym listem fundacionalnym, iż my, biskup Łucki y Brzeski, z pasterskiej czułości naszej w tym iedynie starania dokładać powinniśmy, aby iako naywiększe pomnożenie chwały Boga Naywyższego y honoru Nayświętszey Panny Maryi Matki Boskiej bydź mogło, dogadzając zbawieniu duszom chrestciańskim krwią, Chrystusa Pana odkupionym, dla większego pożytku y wygody onych, zważając odległość dobr wsi Bublki biskupich, do klucza naszego Janowskiego przynależących, o milę od wsi Pawłowa, także

naszey biskupiey y cerkwi w niey z dawna erigowaney leżących, y co do administracji śś. sakramentów do teyże cerkwi Pawłowskiej dotąd należących, by snadniey ludzie chrestciańscy obrządku greckiego zostaiący przez kapłanów swoich tegoż obrządku w artykułach wiary świętey nauczani byli, za szczęśliwego rządzenia tymże biskupstwem naszym, ku większey chwale Boga Naywyższego y zbawieniu wiernych Chrystusowych, umyśliliśmy w tych dobrach naszych, wsi Bublki nazywaiących się, za usilną prozbą gromady tameczney, cerkiew nowey fundacji wystawić. Jakoż za konsensem iasnie w. imci xiędza Teofila Godebskiego, biskupa Włodzimierskiego y Brzeskiego r. g. u. de novo pod tytułem ś. Jana Ewangelisty wystawiliśmy, do której cerkwi na wieczną fundacją dla kapłana, przy niey zostaiącego, grunt, na którym też cerkiew iest wystawiona, z cmentarzem około ogrodzonym y plac ciągły, sążni dwadzieście cztery szerokości, z ogrodem wzdłuż równo z innemi placami y ogrodami ciągnącym się, na którym budynek dla kapłana do mieszkania z stodołą y innemi budynkami zostaie wystawiony. Tudzież pola włok dwie w każdym poletku, to iest: iedną włokę pola, poczynaiącą się od tegoż placu, a ciągną-

cą się do granicy Buczyckiej, nazywają-
 cą się zdawna Staliczowska, między
 placem y polem od zachodu słońca z ied-
 ney strony roboczego Iwana Koladycza,
 z drugiey strony, od wschodu słońca De-
 mida Kustyna, poddanych Bubelskich, w
 iednym poletku y w drugich dwóch po-
 letkach też samę włokę między temiż
 omiedznikami leżącą, tak iako się w so-
 bie ma y ciągnie, zarówno z innymi po-
 lami poddanych Bubelskich, z sianożęcią,
 do teyże włoki przyległej, należącą; dru-
 gą zaś włokę zdawna do cerkwi Paw-
 łowskiej nadaną, a teraz przez nas za
 konsensem zwyż rzeczono iasnie w.
 imci xiędza biskupa zamienianą y na Paw-
 łowie do cerkwi Pawłowskiej na iey miey-
 sce nadaną, o miedzę z iedney strony Tro-
 chyma Murawskiego od zachodu słońca,
 a z drugiey strony Fedora Cypla od
 wschodu słońca, we wszystkich trzech po-
 letkach leżącą, z ogrodem, sianożęciami
 i przydatkami pola do tychże wlok wy-
 rażonych, zarówno z poddanymi naszymi
 przyległymi i przynależącemi, z wszel-
 kiemi wolnościami, stanowi duchownemu
 przyzwoitemi, prawem duchownym y rze-
 czy pospolitey obwarowanymi, nadaiemy,
 uwalniając też włoki, ogrody y place,
 iako cerkwi Boskiej nadane, odtąd od
 wszelkich czynszów, danin y dziakła, tu-
 dzież podatków iakichkolwiek, od dworu
 ustanowionych, dworowi naszemu przy-
 należących, (oprócz podatków rzeczy po-
 spo litey) y za uwolnione wiecznemi cza-
 sy mieć chcemy, obiecuiąc to y po iasnie
 ww. ichmość xiężach biskupach Łuckich
 y Brzeskich, następcach naszych, iż tego
 nadania naszego od pomienionej cerkwi
 Bubelskiej nie odbiorą, ani odebrać ni-
 komu nie dopuszczą, ale nienaruszenie
 kapłana, według tego przywileiu naszego
 z nastąpieniem approbacji onego przez
 przewielebną kapitułę katedralną Łucką,
 konserwować będą. Do której cerkwi Bu-
 belskiej, nowiter ufundowanej, za prez-

bitera, aby był poświęcony, uczciwego
 Iana Morawskiego, dobrze nam znaiome-
 go y zaleconego, iasnie w. imci xiędzu
 biskupowi Włodzimierskiemu y Brzeskie-
 mu teraz presentuiemy, upraszając za
 nim, aby ten a nie inny był poświęcony
 i instituowany, po nim zaś następców do
 teyże cerkwi presentowanie nam y na-
 stępcom naszym biskupom Łuckim y
 Brzeskim in perpetuum rezerwuiemy
 tymże naszym listem funduszowym. Któ-
 ry dla większey wiary, wagi y waloru
 ręką własną podpisawszy, pieczęcią na-
 szą stwierdzić rozkazaliśmy.— Dan w
 zamku naszym Ianowskim, dnia siedem-
 nastego miesiąca Pazdziernika, roku pań-
 skiego tysiąc siedemset czterdziestego
 dziewiątego. U tego funduszu przy pie-
 częci, w puszcze blaszaney in caera rub-
 ra wyciśnionej, na sznurze iedwabnym
 karmazynowym wiszącej, podpis ręki ias-
 nie w. imci xiędza biskupa y iasnie w.
 imci xiędza proboszcza po iedney stro-
 nie pieczęci takowy: Franciscus episko-
 pus; Antonius Szaszowski, praepositus
 cathedralis et officialis generalis atque
 praesidens o. capituli Luceriensis, a po
 drugiey stronie teyże pieczęci expressia
 z podpisem ręki takowa: Productum in
 capitulo generali omnium sanctorum an-
 no millesimo septingentesimo quadrage-
 simo nono, die tertia Novembris, Adal-
 bertus Teniczwan U. I. D. Scholasticus
 Luceoriensis generalis. A na składaniu
 tego funduszu przy teyże pieczęci sonan-
 tia takowa: Anno millesimo septingente-
 simo quinquagesimo nono Martii, triges-
 ima prima die ad acta visitatorialia gene-
 ralia diaecesis Brestensis erectio ecclesiae
 Bublensensis est ingrossata.— Który to
 takowy fundusz, przez wyż wyrażoną oso-
 bę ku aktykowaniu podany, ze wszelką
 w nim wyrażoną rzeczą, de verbo ad ver-
 bum iest do xiąg grodzkich Brzeskich wpi-
 sany y przyięty.

1750 г.

Изъ книги за 1748—1751 годы, стр. 3083—3086.

129. Жалоба Кобринскаго архимандрита на шляхту Новоселецкую и Ходиноцкую о захватѣ ею монастырской земли.

Кобринскій архимандритъ и Брестскій офиціаль Андрей Беневскій вошелъ съ жалобою въ городскій судъ на шляхту Новоселецкую и Ходиноцкую Несторовыхъ о томъ, что они по обычному своему зложелательству (ex asueta malevolentia sua), имѣя въ своемъ владѣннн нѣкоторыя земли одного названія съ землями Кобринской архимандріи, вздумали отторгнуть послѣднія отъ архимандріи чрезъ разные происки и даже заявленіе свое въ трибуналъ, будто бы архимандритъ отрекся отъ этихъ земель. Архимандритъ опровергаетъ это ложное показаніе тѣмъ, что по каноническимъ правиламъ онъ не вправѣ былъ этого сдѣлать. Вслѣдствіе опредѣленія маршалковскаго суда, которымъ назначенъ былъ двухнедѣльный срокъ къ исполненію, архимандритъ явился съ возними и дворянствомъ на назначенное мѣсто, но со стороны шляхты никто не прибылъ на срокъ. На этомъ основаннн архимандритъ проситъ, что если бы шляхта вздумала послѣ упомянутаго срока привести чиновника для передачи Кобринской архимандріи шляхтѣ, то не давать никакого законнаго значенія его распоряженіямъ.

Roku tysiąc siedmset piędziesiątego, miesiąca Augusta trzydziestego pierwszego dnia.

Na urządzie iego ikmci grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Karolem z Wieszcyc Wieszczyckim, podstolim y podstarościem sądowym woiewodztwa Brzesciańskiego comparendo personaliter wielebny iego mość xiądz Andrzej Bieniecki, opat Kobryński y officyał Brzeski, nomine suo et totius conventus Cobriensis, praevидendo indemnitati, żałował y, solenniter manifestując się, protestował się na ichmość szlachtę Nowosielecką, Chodynicką y Nestorowych, też denique y wszystkich ichmościów vim et interesse do gruntow, ab aevo do archimandryi Kobryńskiej należących, niesłuszny pretext ścielających, distinctim w procederze prawa de nominibus et cognominibus wyrażonych, oto, iż ci obżałowani ichmościowie ex asueta malevolentia sua czyhając na zgubę y ruinę archimandryi Kobryńskiej, kiedy dawnieyszego czasu per vim odebrawszy klasztorne grunta, a teraz sub praetextu mających in possessione sua sortes niektórych gruntów, iedney że nomenklatury uroczyrzczami przezywających się in contiguitate gruntów, ab immemorabili aevo archimandryi Kobryńskiej przysłuchających y należących, do

których żałujący delator nie wtrącał się, ani się wtrąca, tylko prawem dochodzi, a zawsze in continuo usu obżałowanych ichmościów szlachty zostawali y zostają, którzy ichmość sub praetextu z iednemiż przezwiskami, iako ab antiquo należeli nominowane grunta nigdy in possessione sua nie były, tylko vigore praw, przywileiów i funduszów in continua possessione archimandrya Kobryńska zostawała y zostaje, te tedy grunta ciż obżałowani ichmość chcąc avertere, wtrąciwszy do dekretu w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego na kadencyi Wilenskiej in anno praesenti na dniu czternastym Augusta ferowanego, że iakoby miał żałujący delator onych zrzec się, czego in rerum natura nigdy nie było y nie iest, gdyż o też same grunta, illegitime pozabierane, continuus processus tak w trybunale, iako y podczas sądów marszałkowskich prosecutus, te tedy obżałowani ichmościowie, znać poszedłszy in conducto z plenipotentem żałującego aktora, takowy punkt niesłuszny nieiakowegoś zrzeczenia nigdy niebyłego; ponieważ vigore prawa duchownego y kanonów eo ipso popadałby in excommunicationem, żeby miał iakowe grunta, raz przywilejami y funduszami inkorporowane, avellere y owszem vigore iuramentu swojego awulsa

recuperare, sed non diminuere tenetur, to wszystko obżałowani ichmościowie in contra, explikując inequitationem do nieiakowychści gruntów, nigdy in possessione sua niebyłych, in spatio niedziel dwóch ab actu decreti superlucrati sunt; w czym żałujący delator dowiedziawszy się o takowym podstępny sposobie, z ienerałami et cum assistentia nobilitatis na pomienionym terminie, dekretem trybunalskim dwuniedzielnym naznaczonym, takowey iniquitacyi przez cały czas pilnym był; a że tak na tym terminie, iako y po ominionym terminie żadnego urzędnika obżałowani ichmość nie prowadzili, przeto, praevidendo indemnitati suae, aby iakowe in posterum nie działy się inkonwienienyce, przez iakowe subplantacye, przez obżałowanych ichmościów wykonywane w sprowadzeniu post elapsum terminum urzędnika, a chcąc o to wszystko z obżałowanemi ichmościami summario ac abbreviato processu iuris, ubi de iure competenti, agere, ante omnia do approbaty praw, przywileiów, funduszów dekretem oraz y decretu marszałkowskiego, którym omnimodo securitas do rozprawy prawney archimandryi Kobrynskiey gruntów, ab aevo należących, iest warowana, denique et omnis tituli dokumentow teyże archimandryi służących, vigore których do przysądzenia y reindukowania gruntów, łąk, lasów, borów, ostrowów, sianożęci illegitime sub praetextu nieiakieyści expulsyi pozabieranych, do uczynienia kalkulacyi y weryfikacyi z intrat

y prowentow a data niesłuszney possessyi, do skassowania y annihilowania per totum dekretu podkomorskiego wespół z dalszemi dokumentami, któremi się obżałowani ichmość zaszyciaia, do obwarowania, ażeby obżałowani ichmość sub paenis irremissibilibus nie ważyli się sprowadzać urzędnika, iako iuż post elapsum terminum, denique do wskazania paen na takowego urzędnika, któryby miał post terminum, vigore dekretu trybunalskiego assignatum, zieżdzać y podawać per inequitationem grunta do obwarowania, ażeby obżałowani ichmość nec per se, nec per subordinatas od siebie personas nie ważyli się żadney wiolencyi do rozprawy prawney czynić, oraz omnem securitatem prawu duchownemu iako w sprawach do duchownych sądów należących, a przez obżałowanych ichmościów illegitime ad forum incompetens ewokujących, aby ni w czym nie były naruszone, y żałujący aktor w iaką censurę duchowną przez to nie popadł, zawsze w tym curam miał y przestrzegał, tak y teraz przestrzegaiąc całości prawa duchownego, oraz funduszów, przywileiów et omnis tituli dokumentów iuri spirituali et regali podległych, warowania, ad refusionem damnorum litisque expensorum y o to wszystko, quod iuris et praetensionis bydź może y co czasu prawa deducetur, salva melioratione tey żałoby, żałujący delator dał tę swoią manifestacyą do xiąg grodzkich Brzeskich zapisać, co iest y zapisano.

1750 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 719—721.

130. Фундушова запись на Костеневицкую церковь во имя св. пророка Илии.

Минскій каштелян Иосафат Русецкій, для приумноженія хвалы Божіей, записываетъ Павлу Бѣгайловичу, священнику Костеневицкой церкви во имя св. пророка Илии и блаженнаго мученика Иосафата, состоящей въ единеніи съ римскою церковію, слѣдующій фундушъ: двѣ уволоки земли: первая, въ трехъ сѣвооборотахъ, между землями Самуила, Мартинюка и Савчика, а другая—противъ Костеневицкой церкви; къ этой послѣдней принадлежитъ еще полуволоки земли въ урочищѣ Тимошовскомъ. Къ этимъ двумъ уволокамъ принадлежать сѣнокосы. Изъ этихъ земель полуволокою пользуется дячекъ, котораго обязанность быть всегда исправнымъ по службѣ въ церкви; въ другомъ мѣстѣ онъ получаетъ еще полуволоки земли и огородъ. Строя себѣ домъ на этой землѣ, дячекъ не исполняетъ для двора никакой службы, заботясь только объ исполненіи своихъ обязанностей. Огороды для священника назначаются противъ церкви, на пространствѣ полуторы уволоки; прибавки къ двумъ вышепомянутымъ уволокамъ слѣдуютъ также ему. Въ дополненіе къ этому, священнику назначается десятина съ селѣ Костеневицъ и Вольки, съ каждаго крестьянина унитскаго исповѣданія по 15 сноповъ ржи; а если бы который крестьянинъ выказалъ сему сопротивленіе, то такого подвергать духовному и дворовому наказанію. Равнымъ образомъ, ему записывается издавна существующая десятина въ селѣ Мазановѣ отъ каждаго крестьянина по поль-шанка ржи; а также утверждается за нимъ уволока земли издревле здѣсь записанная церкви. Кромѣ этого, священникъ пользуется правомъ варить медъ, пиво и курить водку на домашнія нужды; подобное же право онъ имѣетъ для вѣзда въ дворовую пущу за дровами и бревнами для своихъ построекъ и топки; еще, ему уступаются пасубища. Прихожане Костеневицкой церкви римскаго исповѣданія должны ходить въ воскресенье и другіе торжественные дни въ церковь и тамъ оплакивать свои грѣхи и молить Бога о согласіи христіанскихъ господъ и фундаторовъ, подъ страхомъ подвергнуться строгому наказанію Божію, а также наказанію церковному—сидѣнію въ кунцѣ (т. е. сидѣнію въ желѣзномъ ошейникѣ, прикріпленномъ къ церковной стѣнѣ), лежанію крижемъ и другимъ дворовымъ тѣлеснымъ наказаніямъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Iulii ósmego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościnskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim wojewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu wielebny imść xiądz Bazyli Andołowicz, prezbiter Koscieniewicki, fundusz od w. imci pana Jozafata Rusieckiego, kasztelanica Minskiego, cerkwi Koscieniewickiej na rzecz w nim niżej wyrażoną dany y służący, ad acta podał, który wpisując w księgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Laudetur Jesus Christus et Maria. Jozafat z Rusiecki, kasztelanic Minski, na Koscieniewiczach, Brzostowie, Kalinowie, Mazanowie y Karpowiczach dziedzic, wiadomo czynię wszem wobec y każdemu z osobna, mianowicie, komu by o tym doskonale wiedzieć należało, iako utriusque sexus et authoramenti successorom moim, ex linea et extra lineam pochodzącym, nad temi dobrami succedanee mieć

maiącym dependencyą, iż ia wyżej wyrażony, mając ius collationis et fundationis, aby nieustanna chwała Boża pomnażała się w majątności y dobrach moich dziedzicznych, a parochii Koscieniewickiej, umysliłem ninieyszym fundacyinym listem moim cerkiew świętą Koscieniewicką, z kosciółem rzymskim w iedności zostaiącą, pod tytułem świętego proroka Eliasza y błogosławionego Jozafata męczenika condecorare, tudziesz y parochowi, na tenczas zostaiącemu, w. oycu Pawłowi Biegayłowiczowi y successorom po nim, za moią, czyli moich successorów prezentą, a suo loci ordinario instituentis et installandis, do teyże cerkwi, pro supplemento victus et honesti sacerdotalis amictus do życia, należyty podać sposob, iakoż tym funduszem moim naypierwiew nadaię: pola włok dwie, w pierwszym poletku od miedzy Samuila do miedzy Wasila Martyniuka, w drugim poletku od miedzy moiego obszaru do miedzy Stefana Sawczuka, stangreta mego, włoka iedna y pół, w trzecim poletku włoka

iedna przeciw cerkwi Koscieniewickiej, do której włoki przydaie się półwłok uroczysem Tymoszewski. Do tychże włok wyżey rzeczonych y sianożęci przynależyte naznaczą się y do koszenia brońić się nie powinne; z dwóch zaś włok między miedzą Wasila Martiniuka, wydzielą się półwłoki na dziaka, który by ustawicznie był posłusznym do cerkwi świętey Koscieniewickiej, podczas promulgującey się chwały pana Boga; temuż dziakowi półwłok, we dwie ręce leżący, Semenowski nazwany, z ogrodem; na tymże półwłoku ma się zbudować. Z czego żadney daniny y panszczyzny do dworu mego służyć nie będzie powinien, tylko powinność do cerkwi świętey odbywać. Iterum ogrody dla prezbiterów naznaczą się przeciwko cerkwi na pułtory włoki; tak też y przymiarki czyli przydatki do włok pomienionych cerkiewnych, we wszystkich trzech poletkach, nadaią się tak, iako y poddani moi mają. Przytym wieczysto nadaię dziesięcinę od poddanych moich osiadłych ze wsi Kostieniewicz y wsi Wolki, aby wielebny prezbiter y następcy jego od każdego chłoparitus graeci snopów numero piętnaście, dico piętnaście, żyta na polu zaraz zżętego brali; a iesliby który z chłopów był uporczywym w nieoddaniu, takowy tak duchowną, iako y dworską karą, pod grzywnami ma być sądzony, aż pokąd należycie uspokoi. Wielebny zaś prezbiter y następcy po nim za matkę moją, mnie samego, ieszcze in temporalibus zostających, przy modłach świętych, aby nie przepominali. Item naznacza się y wieczysto zapisuie się dziesięcina, z dawna nadana, ze wsi Mazonowki, od każdego chłopca żyta półszanka; tamże z wieku nadana włoka dla prezbitera Koscieniewickiego y niniejszym roboruie się funduszem, który ichm. pp. tenutorowie, pod surowym sądem Bożym, zbraniać nie powinni. Przytym pozwała się na własną

swoię potrzebę miodu sycenie, gorzałki kurzenie, piwa robienie, wielebnym prezbiterom succedaneę, ale nie na szynk; tak też wolny wstęp do puszczy moiey, drzewa rąbania na potrzebne własne swoje zabudowanie, tudziesz y na opał drow wywiezienie. Wypusty, alias pastwiska, tak dla bydła, koni, owiec, świń, gęsi, kaczek etc. wolne y w niczym sprzecznym bydź nie mają. Poddani zaś moi powinni będą, według należytego obrządku chrześciansko-katolickiego, na nabożeństwo we dni niedzielne y uroczyste do cerkwi Koscieniewickiej chodzić, gdzieby opłakuiąc swoje grzechy, za zgodę panów chrześcianskich, tudziesz nas samych, y za siebie samych maiestat Bozki błagali, pod surowym sądem Bożym, upominam, oraz pod karą cerkiewną—w kuni siedzenia, krzyżem leżenia y innych dworskich kar cielesnych y grzywien włożenia. Który to fundusz mój, aby we wszystkich punktach, paragrafach y klauzulach miał należyty walor y powagę przy zwykłej pieczęci moiey, ręką własną stwierdzam. Działo się w Koscieniewiczach, roku tysiącznego siedmsetnego piędziesiątego, miesiąca Decembra dwudziestego ósmego dnia. U tego funduszu przy wyciśnionej pieczęci podpis ręki w. i. pana Jozafata Onufrego z Rusiec Rusieckiego, kasztelanica Minskiego, temi słowy: Jozafat Onufry z Rusiec Rusiecki, kasztelanica Minski, mp. Pod pieczęcią zaś tego funduszu expressya w te słowa: Ten fundusz cerkwi Koscieniewieckiej do xiąg wizytatorskich dyecezyi Brzeskiej wpisałem podczas wizyty generalney, anno Domini millesimo septingentesimo quinquagesimo nono, die undecima Maii ut novum. X. Antoni Grudzinski coadiutor Malecki, aktów wizytatorskich pisarz, mp. Który to takowy fundusz, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, jest do akt xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1751 г.

Изъ книги за 1764—1765 годы, стр. 1247—1248.

131. Право на приходъ Войской церкви, данное священнику Матеею Будловичу.

Патронъ и ктиторъ Войской церкви Александръ Буховецкій рекомендуетъ греко-унитскому прототронію митрополіи Киевской, Галицкой и всея Руси, епископу Владимірскому и Брестскому, Теофілу Гodeбскому кандидата во священники къ сей церкви Матеея Будловича— съ поясненіемъ, что сей церкви принадлежить 5 уволокъ земли, съ сѣнокосами, лѣсами и огородами, и что священники оной имѣють право на сборъ торговаго въ день Рождества Богородицы и святой Троицы, на вареніе пива и куреніе водки для своего обихода и свободны отъ всѣхъ податей, работъ и общественной складчины, за исключеніемъ подымной подати.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątego, miesiąca Junii dwudziestego dnia.

Przed urzędem ikmci grodzkim y przed aktami starościnskimi woiewodztwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu wielebny imść xiądz Jan Duchnowski, prezbiter Trościenicki, prezente, na cerkiew Woyską służącą, ad acta podał, rekwirując, ażeby ze wszelką w niey wyrażoną rzeczą była do xiąg grodzkich woiewodztwa Brzeskiego przyięta y wpisana, którą słowo do słowa wpisuiąc w xięgi tak się w sobie ma: Jaśnie wielmożnemu, w Bogu nayprzewielebnieyszemu imść xiędzu Theofilowi na Godziembie Godebskiemu, prototroniemu metropolii Kijowskiej, Halickiej y całej Rusi, biskupowi Włodzimirskiemu y Brzeskiemu, ritus graeci uniti, memu wielce miłościwemu panu y dobrodzieiowi. Wakuie adpraesens cerkiew parochyalna ritus graeci uniti we wsi moiey dziedzicznej Woyskiej post abiudicationem wielebnego xiędza Cyrylla Smoleńskiego, wiedząc tedy dobrze, iako wszelka nauka chrześcianska zawisła na pasterzu należytych, tak uważywszy znaczną per defectum kapłana niewygodę w administracyi sakramentów świętych parochyanom do cerkwi Woyskiej należącym, pro iure patronatus et collationis meae haereditariae utściwego Macieia Budłowicza, dobrze mnie w pobożności y

postępkach utściwych zaleconego, iaśnie wielmożnemu, wielce mnie miłościwemu panu dobrodzieiowi prezentuję, upraszając za nim, ażeby mógł być do teyże cerkwi Woyskiej, we wsi moiey dziedzicznej będącey, podany, approbowany y instytuowany, praevia unctione y poświęceniem na stan kapłański od iwwm. pana dobrodzieia, któremu praesentato abyś curam animarum, administrationem spiritualium rerum y wypełnienie obligu według funduszu, cerkwi od antecessorów moich naznaczonych, zalecił y te beneficium, cum omnibus fundis, iako iest od antecessorów ad haec usque tempora antiquitus ufundowane, z pięcią włokami gruntu we trzech poletkach, sianożęciami, lasami, ogrodami, insuper wolnym targowym na Narodzenie Najświętszey Panny Maryi y na Zielone Świątki, tudzież z wolnym robieniem piwa, kurzeniem gorzałki, tylko na swoią własną plebanską potrzebę, gdzieby się parochowi Woyskiemu upodobało, lub gotowe trunki na stronie kupować, cavendo iednak, aby nie na żaden handel, przeszkodę lub iakimkolwiek sposobem przewoźnią, coby miało przynieść uszczerbek dworowi lub arzędzie. Wolny tenże paroch Woyski od wszelkich podatków y składek gromadzkich, excepto podymnego, które sam odbywać powinien według abiuraty. Do żadnych zaś exak-

cyi, robot pociągany, ani od dworu, ani od gromady być nie powinien, ale penes omnes libertates, według kanonów świętych konserwowany być powinien. Do tak określonego Woyskiego beneficium, aby wyż wyrażony Maciey Budziłowicz łaskawie był przyięty, konsekrowany na kapłaństwo y installowany ad hocce beneficium supplex upraszam. A dla lepszey wiary, wagi, waloru y pewności ręką własną podpisuję się. Dat w Karpustyczach, dnia siedmnastego Septembris,

millesimo septingentesimo quinquagesimo primo anno. U tey prezenty, przy wyciśnioney na laku czerwonym pieczęci, podpis ręki kollatora w te słowa: Jaś nie wielmożnego w. m. pana dobrodzieia życzliwy y nayniższy sługa Alexander Buchowiecki w. w. B. mp. Która to takowa prezenta, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podana, iest do xiąg grodzkich Brzesckich spraw wieczystych ze wszelką w niey wyrażoną rzeczą przyięta y wpisana.

1752 г.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 1819—1820.

132. Привилегія короля Августа III на постройку Коросцянской церкви во имя усѣновенія главы Иоанна Предтечи.

Крестьяне села Коростянки (ключа Киевецкаго), будучи большею частью греко-унитскаго исповѣданія, прося короля Августа III-го дозволить имъ построить церковь въ селѣ Коросцянкѣ и надѣлать ее фундашемъ. Король, соглашаясь на эту просьбу, утверждаетъ для новостройной церкви фундушъ изъ трехъ уволокъ земли, изъ коихъ четверть уволокъ назначается для дьячка.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego, miesiąca Oktobra trzeciego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzesckim, aktami starościnskimi, przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm grodzkim Brzesckim, comparando personaliter w Bogu wielebny Grzegorz Kozakiewicz, pleban cerkwi Korościanskiej, erekcyą, od iego kr. mei teyże cerkwi nadaną, ad acta podał the-nore sequenti: August trzeci, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznaymujemy ninieyszym listem naszym wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, iako w umyśle y sercu naszym nad wszystkie inne doczesne szczęśliwości przekładamy starania y żądze nasze, aby chwała y cześć Bogu quam maximo incremento pomnażać się mogła, tak gdy nam y teraz przez panów rad naszych przy boku naszym zostających iest doniesiono, iż we wsi Koro-

ściance, kluczu Kijowskim ekonomii naszej Brzesckiej, większa część poddanych naszych znayduie się ritus graeci, którzy pokorną do nas y maiestatu naszego zanoszą proźbę, abyśmy dla tym większey onych in exercitio ritus sui wygody pozwolili im cerkiew nową, pod tytułem ś. Jana ścięcia, wybudować y wystawić, oraz na sustentacyą y pożywienie swiaszczennika dla odprawowania służby Bożey y do pomocy iego diaka, włok trzy gruntu, dwie Koroszczynskie, a trzecią we wsi Bokince, do teyże cerkwi wyznaczyli, nadali y przyłączyli na wieczne czasy. Jakoż my, nachylaiąc się do takowey ich supliki, oraz pragnąc chwałę Bożką w łatwieyszey przez to administracyi sakramentów augmentować, pozwalamy tymże poddanym naszym takową nową cerkiew, pod tytułem ś. Jana ścięcia, wystawić, wybudować, erigować et dotando one włok

trzy gruntu, dwie Koroszczyńskie a trzecią we wsi Bokince, z uwolnieniem od czynszu y podatków wszelkich, z tych trzech włok należących, wyznaczamy, nadaiemy, wiecznymi czasy przyłączamy y inkorporuiemy, z których to włok trzech swiaszczennik iedną ćwierć włoki na diaka oddzieli. A tak swiaszczennik terazniejszy postanowiony, iako y inni nastempcy iego w spokojney tych włok possessyi, tak za panowania naszego, iako y niaśniejszych sukcesorów naszych, zostawać y one dzierżec, trzymać będą, iako iuż in vim dotis na wieczne czasy przyłączone y ad aevum onych nadane prawa nasze królewskie y rzeczypospolitey y kościoła ś. rzymskiego w całości zachowuiąc. Na co, dla lepszey wiary y wagi, ręką własną naszą podpisawszy pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dziewiętego miesiąca Grudnia,

roku Pańskiego tysiącznego siedmsetnego piędziesiąt wtorego, panowania naszego dwudziestego roku. U tego przywileiu przy pieczęci w. x. Lit. podpis nayiaśniejszego króla imci y dalsza expressya takowa: Augustus rex. Erekcya cerkwi we wsi Korosćiance, w klućcu Kijowskim, w ekonomii Brzeskiej, z nadaniem gruntu włok trzech do teyże cerkwi: Józef Duleba, ikmci pieczęci w. w. x. Lit. sekretarz. Na złożeniu konnotacya w te słowa. Cancellariatu celsissimi ac illustrissimi principis Michaelis ducis in Klewań et Żukow Czartoryski, supremi magni ducatus Lit. cancellarii, Luceoriensis, Homelien. Georgeburg. Usviatensis, Podusviacens etc. capitanei sigillatum, est in actis. Który to takowy list, za podaniem onego do akt, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1753 r.

Изъ книги за 1751—1754 годы, стр. 1353—1359.

133. Компромиссарское опредѣленіе по дѣлу между православнымъ Замухавецкимъ монастыремъ и Брестскими базилианами.

Бывшій игумень Брестскаго православнаго Замухавецкаго монастыря Еммануилъ Бѣлошицкій, оставивъ православную вѣру, перешолъ въ унию и поступилъ къ Брестскимъ базилианамъ, забравъ съ собою документы, принадлежащіи православному монастырю, и присвоилъ нѣкоторыя земли православнаго монастыря, присоединивъ ихъ къ базилианскому монастырю. Вслѣдствіе сего игумень православнаго монастыря Спиридонъ Гриневецкій началъ дѣло съ базилианскимъ суперіоромъ Теофаномъ Тарасицкимъ. Дѣло это рѣшено компромиссарскимъ судомъ такимъ образомъ: во-первыхъ, Тарасицкій долженъ возвратитъ всѣ документы, забранные Бѣлошицкимъ и представитъ ихъ въ гродскій судъ; во-вторыхъ, что касаетъ ся до поземельной собственности, т. е. двухъ огородовъ и нѣкоторыхъ луговъ, то компромиссарскій судъ, по разсмотрѣніи документовъ на эти земли, рѣшаетъ возвратитъ ихъ православному монастырю, за исключеніемъ только двухъ огородовъ, которые оказались по документамъ собственностію базилиановъ.

Roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt trzeciego, miesiąca Septembra siedemnastego dnia.

Na roczkach septembrowych grodzkich Brześciańskich, porządkiem prawa pospolitego, w mieście ikmci Brześciu, in loco solito sądzących się, przed nami Karolem Wieszczyckim, podstolim y pod-

starościm, Stanisławem Kropińskim, miecznym Nowogrodzkim, sędzią, Ignacym Wygonowskim, pisarzem, urzędnikami sądowemi grodzkimi woiewodztwa Brześciańskiego, comparendo personaliter patron imś p. Kaietan Szczepanowski, dekret kompromissarski między imci xieżą bazylianami konwentu Brzeskiego, a oy-

cami dyzunitami Brzeskimi Zamuchawieckimi o rzecz, w tymże dekrete wyrażoną, ferowany, ad akta podał, — który podając, prosił nas urzędu, aby pomieniony dekret, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, był do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany. Jakoż my urząd, ony przyjąwszy, w xięgi wpisać zleciliśmy, który wpisując słowo do słowa tak się w sobie ma: Roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt trzeciego, miesiąca Septembra piętnastego dnia, przed nami Józefem z Bystrech Bystrym, regentem skarbowym w. x. Lit. superarbitrem, Stanisławem Kropińskim, miecznym Nowogrodzkim, sędzią grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, Michałem z Blizniego Netyxą, skarbnikiem Parnauskim, arbitrami, vigore zapisu kompromissiynego między w Bogu przewiebnym imci xiędzem Teofanem Tarasickim, superiorem, y Emmanuelem Białoszyckim, ordinis divi Basilii magni y całym konwentem Brzeskim, z iedney, a wielebnym oycem Spiridonem Hryniewieckim, ihumenem monastyru Brzeskiego ritus graeci disuniti, partibus ab altera, w roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt trzeciego, miesiąca Septembra dziesiątego dnia na finalne, remota appellatione, rozsądzenie pretensii ad invicem między temiż stronami uroszczoney, w tymże zapisie kompromissiynym wyrażoney, sponte ac libere obranemi kompromissarzami, gdy przypadła sprawa za dwoma wzajemnymi aktoratami y żałobami do nich należącemi, mianowicie: za pierwszym aktoratem w Bogu przewiebnego imci xiędza Teofana Tarasickiego, superiora, Emmanuela Białoszyckiego y wszystkich imci xięży konwentu Brzeskiego ordinis divi Basilii magni z wielebnym oycem Spiridonem Hryniewieckim, ihumenem y całym monastyrem Zamuchawieckim ritus graeci disuniti, a za drugim wzajemnym aktoratem wielebnego oycy Spirydona Hryniewieckiego, ihumena y całego mona-

stytu Zamuchawieckiego ritus graeci disuniti z w Bogu przewiebnym imci xiędzem Teofanem Tarasickim, superiorem, Emmanuelem Białoszyckim y wszystkiemi imci xiężą konwentu Brzeskiego ordinis divi Basilii magni, takowe aktoraty, wespół z żałobami do nich należącemi, na dniu trzynastym mensis et anni praesentium, przy ufundowaniu sądów naszych kompromissarskich złączywszy y skombinowawszy, z oczewistych y dostatecznych in praesentia wielebnych imci xięży Teofana Tarasickiego, superiora, Emmanuela Białoszyckiego ordinis divi Basilii magni konwentu Brzeskiego y Spirydona Hryniewieckiego, ihumena monastyru Zamuchawieckiego Brzeskiego ritus graeci disuniti, przez imci pp. patronów od dnia trzynastego ad datam praesentem wnoszonych kontrowersyi. Ponieważ to z produkowanych a partibus praw, zapisów et omnis tituli dowodów evidentem etiam compromissarum deductum, iż w Bogu wielebny imci xiądz Emmanuel Białoszycki, bywszy ihumen monastyra Brzeskiego ritus graeci disuniti, obediendo stimulis et vocationi divinae, odstąpiwszy przełożęństwa tegoż monastyru, habit illegate s. oycy Bazylego wielkiego przyioł y w konwencie wielebnych oyców bazylianów Brzeskich, za wolą przełożęństwa swego, mając rezydencyą, iakoby niektóre sprawy monastyrowi Brzeskiemu służące, ut asseritur, iako bywszy przełożony, z sobą zabrał y u wielebnych w Bogu imci xięży bazylianów Brzeskich lokował, przytym grunta do monastyru Brzeskiego Zamuchawieckiego zdawna należące, mimo zasze in antecessum fundusze, aplikować y przyłączać ważył się, oraz swoje własne, po antecessorach onego pozostałe y temuż w Bogu wielebnemu imci xiędzu ogrody, grunta y sianożęci, iure successivo devolutive spadłe, w Bogu wielebnym ichmościom xięży bazylianom konwentu Brzeskiego zapisał et in perpe-

tuum darował; et exinde między monastylem a konwentem oyców bazylianów Brzeskich movit litem y spokojną oyców dyzunitów inquietavit possessyą: zaczym my, superarbiter y kompromissarze, wszystkie tey sprawy okoliczności matura deliberatione pensando, oraz stabiliendo pacem tot legibus inter dissidentes a fide sancitam ad talem condescendimus decisionem: Naprzód, co do zabrania spraw dokumentów, przez oycę Emmanuela Białoszyckiego, bywszego ihumena monastyru Brzeskiego dyzunickiego, tymże wielebnym oycom służących, ażeby tenże oyciec Emmanuel Białoszycki takowe wszystkie sprawy, nullis exceptis, przez siebie zabrane monastyrowi Brzeskiemu służące, sub nexu iuramenti, pod regestrem przez się podpisanym, do kancelaryi grodzkiej Brzeskiej na dniu siedmnastym praesentis komportował y oycom dyzunitom Brzeskim praevia quietatione oddał, nakazujemy. Quod adtinet zaś ogrodów y łąk, tak w Brześciu mieście ikmci, iako też in circuitu miasta Brześcia sytyowanych, ponieważ sufficienter patuit, że ogród pod monastylem oyców dyzunitów sytuowany iest iure perpetuo tymże oycom dyzunitom należący, exinde takowego ogrodu pro incompetenti actore wielebnego imci xiędza Emmanuela Białoszyckiego y wszystkich imci xięży bazylianów konwentu Brzeskiego uznawszy, takowy ogród, absque omni intrusione oyców bazylianów Brzeskich wielebnym oycom dyzunitom Brzeskim in perpetuum przysądzamy, distinctim o łąk dwie, to iest, iedną nazwaną Kruhła, a druga Kotelnia Wielka, iako ex evidentia dokumentów patuit, że pierwsza, Kruhła nazwana, własna iest imci xiędza Emmanuela Białoszyckiego, druga zaś łąka, Kotelnia Wielka nazwana, z dawnych czasów do monastyru Brzeskiego oycow dyzunitów należąca; exinde, łąka Kruhła wielebnym oycom bazylianom

konwentu Brzeskiego unitom, łąkę zaś Kotelnia Wielką wielebnym oycom dyzunitom monastyru Brzeskiego przysądzamy et in triduo a data ninieyszego dekretu do wieczystey possessyi przerzeczony łąki, to iest, oycom dyzunitom Kotelnia, oycom zaś bazylianom konwentu Brzeskiego unitom łąkę Kruhła przy użytym ienerale obeymować pozwalamy. Seorsive ogród leżący na rogu przeciwko imci xięży iezuitów Brzeskich iuryzdyki, ponieważ ex productis a parte oyców nonunitów Brzeskich documentis dostatecznie patuit, iż pomieniony ogród z dawnych czasów do monastyru oyców dyzunitów Zamuchawieckich Brzeskich per inscriptionem iuris iest aplikowany, zaczym takowy ogród tymże dyzunitom in perpetuum adiudicamus in eodemque termino, iako łąki, do possessyi wieczystey rehabere permittimus. Że zaś ex pluralitate świadectw w inkwizycyi wyrażonych, iako też z dobrowolnego zabierania się do iuramentu innotuit, że imci xiędz Emmanuel Białoszycki żadnych ruchomości własnych monastyrskich z sobą nie zabierał, exinde potrzebnego bydź nie widząc, nie uznawiając iuramentu, tak annexu onego, iako też a comportatione ruchomości tegoż imci xiędza Emmanuela y cały konwent imci xięży bazylianów Brzeskich uwalniamy. Ad haec securitatem possessyi gruntów y łąk, praesenti decreto przysądzonych, tudzież securitatem zdrowia, a mutua quavis violentia obydwóm stronom warujemy y dalszey kłótni o ogrody, łąki y grunta ażeby między sobą nie mieli praecustodimus; pro reliquo żałoby, processa, quoad cathogoriam praesentis negotii ściągające się wespół z dekretem grodzkim Brzeskim, eo intuitu zaszłym między temi stronami, post satisfactionem in omni temu dekretowi, kasujemy, anihilujemy et in contravenientes eidem iudicato poenam personalis infamiae, y za rękę ważność rzeczy wy-

noszącą zakładamy. U tego dekretu przy trzech pieczęciach, na laku czerwonym wyciśnionych, podpisy rąk ww. imci pp. superarbitra y arbitrow temi słowy: Józef Woyciech z Bystrech Bystry, regent skarbu w. x. Lit., sądów kompromissarskich superarbiter; Stanisław Kro-

piński, Miński woiewoda, sądów grodzkich woiewodztwa Brzeskiego arbiter, Michał z Blizniego Nietyxa s. P. arbiter. Któren to takowy dekret, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1753 r.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 1285—1286.

134. **Фундушова запись на Хорощанскую церковь во имя усѣбновенія главы св. Іоанна Предтечи.**

Економъ Кіевецкаго экономического ключа, съ разрѣшенія короля, отдѣляетъ три уволоки земли въ селѣ Хорощанкѣ и Бокинцахъ для церкви во имя усѣбновенія главы св. Іоанна Предтечи, съ предоставленіемъ священнику права свободнаго винокуренія и пивоваренія для своей надобности, освобождая его отъ всякихъ податей и повинностей дворныхъ и общинныхъ, за исключеніемъ повинностей речн-посполитой.

Roku tysiąc siedmsetnego sześćdziesiąt wtórego, miesiąca Julii trzydziestego pierwszego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościnskimi, przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter ip. Piotr Kozakiewicz, dokument na wyznaczone grunta, przez ip. Hryniewiczkiego, ekonoma klucza Kijowieckiego, wielebnemu oycu Grzegorzowi Kozakiewiczowi, prezbiterowi Choroszczanskiemu dany y służący, ad acta podał, który wpisując de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Za przywileiem najaiśnieyszego króla imci, pana naszego miłościwego, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym piędziesiąt trzecim wydanego, na erekcyą cerkwi we wsi Choroszczance, pod tytułem ścięcie ś. Jana, a za konsensem i. o. xięcia imci kanclerza w. w. x. Lit. ziechawszy do wsi Choroszczenki dla nadania gruntu do teyże cerkwi wyż wyrażoney, aby się chwala pana Boga krzewiła, to iest: dwuch włók we wsi Choroszczance, a trzeciej we wsi Bokin-

ce; a ponieważ we wsi Choroszczance dwóch włók w iednym mieyscu nie znalazło się zupełnych, tedy tak się naznacza: iedna primo włoka Gitowska, ob miedzę z iedney strony Mykitychi wdowy, z drugiey strony od ścianki ćwierć Naumikowska ob miedzę z iedney strony Petruka Maxymiuka, z drugiey strony Pawła Krolikowskiego ćwierć; ćwierć Kupruchowa y Sawczyna, ob miedzę z iedney strony Andrzeia Jakimiuka, z drugiey strony Iwana Kluiewskiego ćwierć; ćwierć Kryszowska ob miedzę z iedney strony Łukasza Kuzmicza, z drugiey strony Daniła Weremczuka ćwierć; ćwierć Jacka Kusnierza, ob miedzę z iedney strony Melana Meleszczuka, z drugiey strony Pawła Staszczuka, iedna włoka na Bokince, nazywaiąca się Zieniowska, ob miedzę z iedney strony włoki Rasiowskiej, z drugiey strony włoki Siekierzynskiej; które to grunta iak w Choroszczance, tak y w Bokince, ze wszystkimi należytościami do nich, iako to: łąkami, lasami, zaroślami, od granicy do granicy, iak wieskie grunta w sobie ograniczenie mają, nadaie się w potomne

czasy wielebnemu oycu Grzegorzowi Kozakiewiczowi, prezbiterowi wyż wyrażoney nowo erygowaney cerkwi, z tym iednym obowiązkiem, aby się chwala Boska, iak najlepiey przez staranie wielebnego oycy wyż wyrażonego krzewić mogła dla zbudowania y pociagnienia parafianów. Tudziesz pozwala się pomienionemu imci xiędzu prezbiterowi na swoią własną potrzebę trunków robienie, byle by nie z przeszkodą skarbowi ikmci, takż uwalniam wielebnego prezbitera od wszystkiewy płaty, skarbowych y gromadnich składek, excepto rzeczy pospolitey podatków. Ja zaś, mając instrument od i. o. xięcia imci pana y dobrodzieia moiego, iako mając zupełną dyspozycyą kluczków ekonomicznych, to iest Kijowieckiego y Mieleczyckiego do tego podania z władzy moiey ekonomiczney podpisuję się. Dat. w Kijowcu, dnia dwudziestego dziewiątego Junii, tysiąc siedmset piędziesiąt trzeciego anno. U tego dokumentu podpis tymi słowy: Theodor Jerzy Hryniewiecki, k. K. y Wiel. mp., a potym

sequitur approbatio i. w. imść xiędza biskupa de tenore tali: Anno tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego, dnia ósmnastego Januarii, prezentowany wydział przez w. ip. Hryniewieckiego, ad mentem przywileiu od naiasn. iego królewskiewy mści, pana miłościwego, in omnibus punctis, clausulis wyrażone włoki, przydatki gruntów, sianożęci, osiadłości plebanii y przydatków w morgach przy introdukcii podanych y installacii w. x. parocha, iak obiał, tak trzymać ma przy wszelkich wolnościach, stanowi duchownemu przyzwoitych, sine praeiudicio skarbowi approbuiemy, konfirmuiemy; tenże xiądz paroch exemplarissime błagać ma iestat Boski tenebitur et verbum Dei catechisari cum summa vigilantia. Dat. w Tryszynie ut supra. U tey approbaty podpis ręki w te słowa: Felician, biskup Włodz. coadiutor metr., mp. Który to takowy dokument, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1755 r.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 445—448.

135. фундушова я запись на церковь въ Новоселкахъ.

Дворяне Карлъ Антоній Оадей Бѣльскій, Казиміръ Оадей Лада-Гродицкій, Симеонъ Оадей Бѣльскій, Франць Горань, Августинъ Мысловскій, Людовикъ Черневскій, Людовикъ и Адамъ Стахорскіе, Карлъ, Казиміръ и Александръ Лазовскіе, по взаимному согласію возобновляютъ фундушъ церкви въ Новоселкахъ Дивинскаго прихода. Въ пятнадцати различныхъ мѣстахъ они отводятъ для священника часть поля; изъ этого числа въ четырехъ мѣстахъ земля песчанная, въ одномъ мѣстѣ отнята, въ другомъ спорная. Священнику слѣдуетъ еще пять луговъ, изъ коихъ три болотные, и пять езовъ. Ему же дано право брать дрова изъ двороваго лѣса на отопленіе и постройки, курить водку и варить пиво— для своей надобности.

Roku tysiąc siedinset piędziesiąt piętego, miesiąca Augusta siódmego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim wojewodztwa Brzeskiego, comparando personali-

ter w Bogu wielebnny oyciec Bazyli Scytonoszycki, paroch cerkwi Nowosieleckiey, fundusz na plebanią teyże cerkwi, od ww. panów Karola Antoniego Tadeusza Bielskiego, czesnika Owruckiego, woyta Dywinskiego, Kazimierza Tadeusza Grodzickiego, fundatorów y kollatorów,

tudziesz od ipp. Szymona Tadeusza Bielskiego, Franciszka Horaina, Augustyna Mysłowskiego, Ludwika Czerniewskiego, Adama y Ludwika Stachorskich, Karola Kazimierza y Alexandra Łozowskich, sobie dany y służący, ad acta podał, który wpisując w xiegi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: My, niżej na podpisach rąk naszych wyrażeni, w okolicach naszych, to iest, Nowosiółki y Bilsk nazwanych, znajdujące się possessorowie y dziedzice dóbr, de super wyrażonych, w woiewcdztwie Brzesckim Litewskim, a w parafii Diwinskiej leżących, oznaymuiemy tym funduszem naszym, iż my, referując się ad mentem erekcyi starodawney, przez antecessorów naszych do cerkwi świętey Nowosieleckiey uczynioney, do której iako też gruntowey possessyi funduszem exprimowanych, tak presentą in ante wydaną, iako też y niniejszym tym skrypsem naszym kollatorskim wielebnego w Bogu i. xiędza Bazilego Sczytonoszyckiego, parocha adpraesens Nowosieleckiego, libere od nas akceptowanego y presentowanego y nastempców iegoż legitimuiąc, grunta y sianożęci, iazy y pokosy błotne, antiquitus do teyże plebanii należące y świeżo przyłączone, distinctim et in ordine prawa funduszowego podawszy, specific wyrażamy y w one temuż wielebnemu oycu parochowi intromitować się dopuszczamy. A naprzód samę cerkiew świętą, według wizyty ex brachio wiel. xiędza archi-pasterza czynioney, cum rebus mobilibus opisaną, plebanią, z budowaniem mieszkalnym y folwarcznym, wcale opadłym, do której to plebanii ogród w koło cmentarza idący, drugi przy sadzawce y ulicy z łankiem y zamieżkiem w nawozie, Suszkowszczyzna nazwanym, leżącym, do tey plebanii nawoz przez gościniec y bród, przy miedzy pola i. pana Grodzickiego położony, a przytym nawozie niwka, a w okolicy popławney sianożęci na kośca iednego, a po dru-

giey stronie plebanii na uroczyszczu Kocynowie nazwanym, drugi nawoz, pomiędzy gruntami poddanych naszych położony, za którym opodał niwka, przy gościncu Diwinskim leżąca, ze zwrotami, do skoszenia trawy temuż kapłanowi należąciami; w prostych zaś polach pierwsza niwa w Ostrowach u Hołoska, drugi kawałek pola za rzeczka, po prawey stronie drogi przy gruncie poddanych i. pana Grodzickiego leżący, trzeci kawałek Zawisilnice, czwarty, na Podchylaczu nazwany, piąty na Pod-Osmilu, po szrodku gruntów naszych szlacheckich, szósty kawałek na Podradju, siódmy na Podwiazyszczach, ósmy kawałek piasczysty na Zazulce, przy miedzy pola i. pana Horaina, dziewiąty kawałek na tymże uroczyszczu Zazulce, przy miedzy pola i. p. Grodzickiego, dziesiąty kawałek na tymże uroczyszczu, przy miedzy pola i. p. Czarniewskiego, a drugim bokiem i. p. Horaina, iedynasty kawałek w Kulikowie, przez i. p. Bosickich do Chodynicz violenter odebrany; te cztery kawałki pola wyżej wyrażone piasczyste; dwunasty szmat pola nikczemnego, na Prysiażnym; te pole dyskewizyci- ne, bo iest do kaplicy Chodynickiey świeżo funduszem przyłączone; trzynasty szmat pola na uroczysku na Obeżdy nazwany, dwa kawałki u stawka, w pietnastym mieyscu na Dobraniach, także szmat pola piasczystego, na obapuł drogi, z Nowosiołek do Chodynicz idącey. A przytym sianożęci y zakrayki, do teyże cerkwi należące: pierwsza sianożęć Ostrowna w Hołowsku, na kośców ośm, druga na uroczysku u Pletonika, na kośców dwa, trzecia sianożęć w Dworyszczach, na kośców sześć, czwarta u Wodrynki, na kośców sześć, piąta sianożęć u Wisielnicy, na kośców dwa, zakraiek za brodkiem Łotniszynem, zarosły, do przetrzebienia. Daley, sianożęci błotne: pierwsza na uroczyszczu Osmilu, pod Łozą od Kobrynki, przeciwko pola s. p.

Bielskich, na kośców dwa, druga na Czołnowiszczach, na kośców dwa, trzecia na Mostyszczach, przy tym iazy, do teyże cerkwi należące: pierwszy na uroczyszczu Olisymowy w pól za Czestnikami, drugi iaz na wyiemniku, trzeci iaz na rzece Ora nazwaney, za Czestnikami, na lesie, czwarty na dolnym, od Temrawy, piąty za Kulniszynem iazek niewielki pod Karczowalnym wypustem, przy plebanii znaydującym się, tylko na nierogate bydło, a zaś rogate bydło kapłańskie w trzodzie sielskiej za pastuchem, równo z innemi, według zwyczajów, chodzić powinny; z wolnym urąbem na opał drew y do budowania zgodnym, z przerabianiem sianozęci y dobywaniem pola przeciwko swojej possessyi; oraz robienia piwa y gorzałki kurzenia dla swojej tylko szczególney potrzeby pozwalając. Które to takowe opisanie gruntów, zdawna do teyże świętey bazyliki należących, my, kollatorowie, niżej podpisani, na rozkazanie i. w. xiędza biskupa Włodzimirskiego y Brzeskiego, do-

brodzieia, wydawszy, salwę do presentowania ichm. xięży parochów sobie y successorom naszym zachowawszy, podpisanymi rąk naszych ten fundusz stwierdzamy. Działo się w rezydencyach naszych roku Pańskiego tysiąc siedmset piędziesiąt piątego, dnia szóstego miesiąca Augusta. U tego funduszu przy wyciśnionych dwóch na laku czerwonym pieczęciach podpisy rąk ichmościów pp. fundatorów y kollatorów w te słowa: Karol Antoni Tadeusz Bielski, czesnik Owrucki, wojt Diwinski, Kazimierz Tadeusz Łada Grodzicki, mp., Szymon Tadeusz Bielski mp., Franciszek Horain, p. Pki, mp., Augustyn Mysłowski, Ludwik Czerniewski mp., Ludwik Stachorski, Adam Stachorski, Karol Łazowski, Kazimierz Łazowski, Alexander Łazowski. Który to takowy fundusz, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1755 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 723—724.

136. Добавочные пункты къ фондушовой записи на Костеневицкую церковь.

Добавочные пункты къ фондушу Людовика Иосафата Русецкаго, Минскаго каштеляна, записаннаго имъ Костеневицкой церкви въ 1755 году: 1) къ двумъ уволокамъ, обозначеннымъ въ томъ фондушѣ, присовокупляется еще третья, въ трехъ сѣвооборотахъ; 2) къ огороду, лежащему между дорогою и дворомъ, присоединяется еще огородъ, простирающийся до границъ Стефана Савчука; 3) разрѣшается свободный въѣздъ въ дворовый лѣсъ для рубки дерева на домашнія нужды; 4) дается право на свободное куренье водки и варенье пива, но безъ утерба дворовой аренды, — и 5) съ Костеневицкой аренды назначается церкви по 50 золотыхъ ежегодно, а въ случаѣ прекращенія этой аренды, Русецкій и его преемники даютъ ее отъ себя. А священникъ сей церкви обязанъ каждую недѣлю отправлять обѣдню за души, безотрадно страждущія.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Julii ósmego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, przed aktami starościnskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim

województwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu wielebny imśc xiądz Bazyli Andołowicz, punkta do funduszu, od w. i. pana Jozafata Rusieckiego, kasztelana Minskiego, cerkwi Kościeniewickiey danego należące, ad acta podał, któ-

re wpisując w księgi de verbo ad verbum tak się w sobie mają: Punkta według erekeyi y funduszu dawniejszego, do cerkwi Kościeniewickiey należące y służące, teraz zaś z przydatkiem y melioracyą przeze mnie Ludwika Jozafata z Rusca Ursyna Rusieckiego, kasztelanica Minskiego, dworzanina ikmci, wsi Kościeniewiczze dziedzica, cerkwi Kościeniewickiey naturalnego kollatora, ręką własną approbowane y pieczęcią stwierdzone. Primo, do dawnego funduszu, w którym jest nadanych włok dwie, przydaię włokę trzecią we trzech poletkach; secundo, do ogrodu, zdawna należącego od drogi, ze dworu idącej, przydaię ogród do miedzy Stefanka Sawczuka, mego poddanego; tertio, wolny wręb do lasów, na swoje tylko własną potrzebę; quarto, wolne kurzenie wódki y robienia piwa, byle tylko bez przeszkody arędy y dworu; quinto, z arędy Kościeniewickiey złotych piędziesiąt, corocznie naznaczam, a in quantum by aręda Kościeniewicka ustała, zaczym ia y sukcesorowie lub tenutorowie tych dóbr wypłacać do cerkwi Kościeniewickiey tenebuntur. Obligacya zaś prezbitera teyże cerkwi: raz w każdy tydzień odprawić mszą świętą za dusze, z nikąd ratunku nie mające. Te zaś zwyż wyrażone punkta wiecznymi czasy za nieodmienne w najmniey-

szym punkcie y paragrafie bydź chcę y czynię. Datum we dworze Kościeniewickim, dnia ośmnastego miesiąca Października, tysiąc siedmsetnego piędziesiątego piątego roku. U tych punktów, przy wyciśnionej na laku czerwonym pieczęci, podpis ręki aktora w te słowa: Jozafat Ludwik Ursin z Rusca Rusiecki, k. M. d. ikmci. Ad marginem zaś expressya takowa: Millesimo septingentesimo quinquagesimo sexto, mercurii die tertia Aprilis v. cal. praesens documentum meliorationis foundationis ecclesiae Kościenievien. serviens ad acta eppalia Vladimir. et Brestens ingrossatum sub anno et die quo supra; in actis Joan. G. Więkiewicz notarius mp. A na drugiey stronie tych punktów indukta w te słowa: Te punkta melioracyi funduszu cerkwi Kościeniewickiey przyjąłem y wpisałem od słowa do słowa podczas wizyty generalney do xiąg wizytatorskich dyecezyi Brzeskiey roku tysiąc siedmset piędziesiąt dziewiątego, dnia iedynastego Maia ut supra. A. Antoni Grudzinski, coadiut. ecclesiae Malecensis, actorum visitatorialium notarius, mp. Które to takowe punkta, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podane, ze wszelką w nich wyrażoną rzeczą, iest słowo do słowa do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęte y wpisane.

1757 r.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 1341—1342.

137. Право на приходъ Лосицкой церкви во имя св. Архангела Михаила.

Король Августъ III даетъ право на приходъ церкви во имя св. архангела Михаила въ м. Лосицѣ Василю Вербицкому, со всѣми принадлежащими къ этой церкви правами, десятинами, даннами, землями, съ правомъ свободной рубки дерева въ королевскихъ лѣсахъ, принадлежащихъ къ Лосицкому староству, на домашнія нужды, также съ правомъ свободнаго варенья пива и куренья водки, ловленья рыбы въ рѣкахъ и болотахъ въ Лосицкомъ староствѣ — на домашнія нужды. Никто, подь опасеніемъ штрафа 3 тысячъ злотыхъ, не долженъ касаться правъ и привилегій священника Вербицкаго, котораго король беретъ подь особенное свое покровительство.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego, miesiąca Marca czternastego dnia. Na urządzie ikmci grodzkim Brzesc-

kim, aktami starościnskiemi, przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim wdztwa

Brzeskiego, comparando personaliter p. Bazylego Wierzbickiego, presentę, od najsławniejszego króla imci Augusta trzeciego daną y służącą sobie, ad acta grodu Brzeskiego podał, którą wpisując w księgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: August trzeci, z Bożej łaski, król Polski etc. Oznajmujemy niniejszym listem naszym, wszem wobec y każdemu osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż my, mając zaleconą sobie pobożnego Bazylego Wierzbickiego, aspirującego do kapłaństwa ritus graeco-uniti, bogomysłność y pilne promowanie, iako też y staranie służby Bożej, umyśliliśmy mu cerkiew w mieście naszym Łosice nazwanym pod tytułem świętego Michała, po śmierci niegdy pobożnego Jerzego Sawickiego, kapłana ritus graeco-uniti zmarłego, wakującą y do dyspozycji naszej przypadłą dać y konferować, oraz przy teyże cerkwi z wyż wspomnionego zachować y zatrzymać onegoż, iakoż niniejszym listem dajemy, konferujemy y tegoż pobożnego Bazylego Wierzbickiego przy teyże cerkwi zachowujemy y zatrzymujemy, mocą którego zatrzymania y zachowania tenże pobożny Bazyle Wierzbicki pomienioną cerkiew ze wszystkimi wolnościami, dziesięcinami, daninami, gruntami, w granicach swoich ograniczonymi, z wolnym wrębem w lasach naszych królewskich, do starostwa Łosickiego należących, na opał y domową potrzebę, tudzież z wolnym robieniem piwa y paleniem gorzałki, iako też y łowieniem ryb w rzekach y błotach, do starostwa Łosickiego należących, na swoją własną domową potrzebę, y z innymi przynależnościami, bez żadney prepedycii y przeszkody trzymać y dzierżyć będzie aż do ostatniego życia swojego

kresu; którego to pobożnego Bazylego Wierzbickiego my w protekcyą naszą osobliwą bierzemy y od wszelkich iakiego kolwiek stanu ludzi kondycii y preeminencyi przeszkód, pretenzyi y przegabania zaszczytamy y surowo przykazujemy, aby od nikogo żadney przeszkody y uszczerbku w gruntach, do teyże cerkwi należących, nie miał, y nikt mu się onych czynić nie ważył, a to pod winą trzech tysięcy złotych polskich. Na co się, dla lepszej wiary y wagi, ręka naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia piątego miesiąca Stycznia, roku Pańskiego tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego, panowania naszego dwudziestego trzeciego roku. U tey prezenty podpis ręki najiśniejszego króla imci, przy wyciśnionej pieczęci koronnej, temi słowy: Augustus rex. A po drugiej stronie expressya takowa: Prezenta na osobę pobożnego Bazylego Wierzbickiego, aspirującego do stanu kapłańskiego, ritus graeco-uniti, do cerkwi pod tytułem świętego Michała w mieście Łosice, po śmierci niegdy pobożnego Jerzego Sawickiego, kapłana ritus graeco-uniti zmarłego, wakującą. Pod tą expressyą podpis ręki takowy: Antoni Sikorski, ikmci y pieczęci koronnej sekretarz. A na składaniu pieczęci konnotacya takowa: Pro cancellariatu illustrissimi, excellentissimi et reverendissimi domini Michaelis comitis de Granow Wodzicki, decani cathedralis Krakoviensis, abbatis, commendatarii et clarae tumbae procancellarii regni sigillatum. Która to takowa prezenta, za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu, iest do xiąg grodzkich przyjeta y wpisana.

1757 r.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 1483—1484.

138. Право на приходъ Радешской церкви.

Король Августъ III, по случаю открывшагося вакантнаго греко-уніатскаго прихода въ селѣ Радешъ, въ королевскихъ имѣніяхъ, предлагаетъ епископу Фелициану Володковичу назначить на этотъ приходъ избраннаго имъ кандидата Григорія Злотковича.

Roku tysiąc siedmsetnego piędziesiąt siódmego, miesiąca Apryla dnia ósmnastego.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, aktami starościnskimi, przede mną Karolem z Wieszczyz Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim wdztwa Brzeskiego, comparendo personalliter p. Grzegorz Złotkowicz, prezentę od najiaśnieyszego króla imci Augusta trzeciego sobie daną, do wsi Radesz nazywaiącey się, post wielebnego Mikołai Kroszynskiego na też plebanią służącą, ad acta grodu Brzeskiego podał,—którą wpisuiąc de verbo ad verbum, tenor sequitur estque talis. Augustus tertius, Dei gratia, rex Poloniae etc. Reverendo in Christo patri Feliciano Wołodkowicz, episcopo nominato seu administratori generali, sede vacante episcopatus Vlodimiriensis et Brestensis, ritus graeco-uniti, sive eius officiali aut alteri cuiquam, ad infra scripta potestatem habenti, sincere nobis dilectis, gratiam nostram regiam. Reverende in Christo pater, sincere nobis dilecte! Vacat adpraesens ecclesia parochialis in villa Radesz dicta ritus graeco-uniti, iuris patronatus et collationis nostrae regiae, idque post obitum venerabilis Nicolai Kroszynski, illius ultimi ac immediati possessoris, ad quam quidem ecclesiam, modo praemisso vacantem, nos pro iure nostro, quod nobis competit, venerabilem Gregorium Złotkowicz, de probitate vitae ac morum sufficientique doctrina nobis optime commendatum, sin-

ceritati vestrae praesentandum esse diximus praesentibusque praesentamus, requirentes, quatenus hunc et non alium a nobis praesentatum sinceritas vestra instituat ac investiat, curam animarum, administrationem spiritualium et regimen temporalium rerum reddendo eidem plenarie committat, prout id ad officium sinceritatis vestrae spectare dignoscitur; in cuius rei fidem praesentes, manu nostra subsriptas, sigillo regni communiri iussimus. Datum Varsaviae, die tertia mensis Januarii, anno Domini millesimo septingentesimo quinquagesimo septimo, regni vero nostri vigesimo quarto anno. U tey prezenty, przy wycisnioney pieczęci, podpis najiaśnieyszego króla imci temi słowy: Augustus rex; a po drugiey stronie pieczęci podpis ręki w. ip. sekretarza takowy: Praesentatio venerabilis Gregorii Złotkowicz ad ecclesiam parochialem in villa Radesz dicta r. g. u., post obitum venerabilis Nicolai Kroszynski, Antonius Sikorski s. r. m. et sigilli regni secretarius mp. A na złożeniu, na obsigillowanu in scripta takowa: Pro cancellariatu illustrissimi, excellentissimi et reverendissimi domini Michaëlis comitis de Granow Wodzicki, decani cathedralis Cracoviensis, abbatis commendarii Czer. et clarae tumbae procancellarii regni sigillatum. Która to takowa prezenta, za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę ku wykowaniu, de verbo ad verbum iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1757 г.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 2747—2750.

139. Подтверждение фундушовой записи на Корчовскую церковь во имя Покрова Пресвятой Богородицы.

Графъ Максимилианъ Осолинскій, имѣя при дворѣ своемъ церковь во имя Покрова Пресвятой Богородицы, построенную съ давнихъ временъ, и зная, что она не имѣетъ никакого фундуша, потому что первый фундушъ, данный ей при заложени ея, сгорѣлъ во время пожара, — записываетъ ей, на содержаніе священника, одну уволюку земли, которая ей издавна принадлежала, при чемъ подробно указываются ея границы.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt dziewiętego, miesiąca Maia szóstego dnia.

Na urządzie ikmci grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim wojewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter w Bogu wielebny imśc xiądz Jan Charłampowicz, paroch cerkwi Korczowskiej, fundusz, teyże cerkwi w. im. p. Franciszka Maxymiliana Ossolińskiego, chorążego Podlaskiego, uczyniony, ad acta podał, który wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Franciszek Maxymilian, hrabia z Tęczyna Ossoliński, chorąży Podlaski, majątności Korczowki y Wolki cum attinentiis omnibus pan y dziedzic. Ad perpetuam rei memoriam. Wszem wobec y każdemu z osobna, komu by o tym wiedzieć należało, a osobliwie ludziom przyszłego wieku będącym, maxime vero successorom moim, successive in futurum po mnie idącym, następującym, oznaymię, iż ia na majątnościach Korczowki etc. ingenuus dziedzic, mając ab antiquo tempore cerkiew założenia protekeyi Matki Bozkiej, sytuowaną przy dworze moim, a funduszu in scriptis protunc nie mającą, tylko dokumenta niektóre wizyt, który to fundus primae inceptivae foundationis podczas konflagracji plebanii zgorzał, chcąc tedy tę fundacyę in primo mieć flore, in dotem iey na sustentacyą prezbitera Korczowskiego wło-

kę iedną, we trzy poletki rozłączoną y uroczyszczami swemi specyfikowaną, która y przedtym do tey cerkwi należała ab antiquo, nadaię, puszczam y do teyże cerkwi ninieyszym funduszem wiecznemi czasy aplikuję, tym porządkiem: najpierwiey, w siedzibie plac, na którym cerkiew, cmentarz y plebania z stodołami, szopami y chlewami zabudowane, którego to placu wzdłuż, z ogrodem y łąką, od drogi z Korczowki idącey, Walanskiey, aż do drogi Kolombrodzkiey stai troie, a wszierz od ogrodu pańskiego dworskiego do drogi czyli uliczki, ciągnącey się ku Kolombrodowi sążni trzydzieście y dwa; które to siedlisko z iedney strony gruzami, wierzbami od ogrodu dwornego iest osadzone, a z drugiey drogą wspomnioną od ogrodu także dwornego omiedzowane; item ogród drugi za dworem, o miedzę sadu dwornego, wzdłuż stae, od drogi starey Wolanskiey aż do drogi Kolombrodzkiey, wszierz sążni dwadzieście dziewięć, naprzeciwko tego ogrodu idzie zaraz od wspomnioney drogi Kolombrodzkiey włoka, ciągnąca się wzdłuż aż do granicy ikmci dóbr Kozłowskich, z zaroślami, gruntem orowym y łąkami, wszierz sążni dwadzieście osim, między miedzami obapol gruntów dworskich; do tegoż poletka należy włoka w Hatki od Jazwin poczynaiąca się, ciągnąca swóy dukt wzdłuż od rowku aż do granicy Kozłowskiey, mająca w sobie latitudinem między mie-

dzami paszni dworskiej sążni dwadzieścia osim, z łąkami, zaroślami; w drugim poletku włoka także ciągła, poczynająca się także od lasu, ciągnąca się wzdłuż przez drogę, idącą do Krasowki, po nad ścianką, kącząca się w granicy Witoroskiej, wszzerz mająca sążni dwadzieście siedm, z łąkami y zaroślami; w trzecim poletku także włoka, poczynająca się od drogi Krasowskiej aż do granicy Witoroskiej, ciągnąca się wszzerz sążni trzydzieście osim, z zaroślami y sosnami, między których wyrobione są barcie dwie przy ścianie; item przymiarek na zagonów trzydzieście sześć, poczynający się od drogi Wolanskiej, a kączący się u Wielkiego Bagna; item morg, ma zagonów dwadzieście cztery, przeciwko tegoż Bagna, z zaroślami, ciągnący się aż do granicy Kozłowskiej. Te tedy pola, grunta, ogrody, morgi y kąt z łąkami, zaroślami, krzakami, gajami, kamieniami, przymiarkami, borami, lasami, sosnami, na tych włokach y gruntach znajdującemi się, terazniejszemu aspirantowi Janowi Charłampowiczowi, przyszłemu Korczewskiemu prezbiterowi et succedentibus in posterum ecclesiae Korczoviensis prezbiteris wiecznemi czasy na Korczewskie beneficium w funduszu podaję. Z których to gruntów funduszowych, pól, łąk, sianożęci, ogrodów, ia y sukcesorowie moi, lub tenutorowie et quoque titulo possessores, vel si contingerit, haereditario gaudentes iure, czynszów, dziakła, robót y innych powinności, ani żadnych podatków dworskich nie powinni wyciągać, lecz wszystkie supra specyfikowane grunta, pola, łąki, ogrody in usum plebanalem mają cedere wolne, tylko a censu reipublicae non excipiuntur, a ia sobie y sukcesorom moim ius patronatus zostawuję. Prócz tego wolności, przyzwoite stanowi duchownemu, iako to robienia piwa na swoją własną potrzebę, kurzenie wódki, bez krzywdy iednak dworskiej, to iest, aby nie szynkował ani garncem, ani

kwartą, ani kwaterką, pozwalam; insuper w lasach moich dziedzicznych, tak Korczewskich, Wolanskich, iako też niemniej Krasowskich, prezbiterowi Korczewskiemu terazniejszemu y successorom iego prezbiterom, nie tylko na reparacyę cerkwi, ale y plebanii drzewa pozwalam, co będzie potrzeba za wiadomością dworską, prócz zapowiedników, których dezolować nie powinien, o to praecaveo, aby za granicę nikomu z moich puszczy, borów, lasów y zarosli drzewa żadnego ani wydawał, ani też przedawał. A że pro beneficio debet praestari officium, przeto cum successoribus meis obliguję terazniejszego aspiranta, a przyszłego wkrótce prezbitera Korczowskiego y cerkwi Korczowskiej beneficiata, ażeby przy liturgiach świętych za wielmożnych rodziców moich, za mnie, antecessorów moich co niedziela y święta miał memento, nie przepominając etiam pio manes. To też mieć chcę po nim y po sukcesorach iego, prezbiterach Korczewskich, aby ludzi, poddanych moich a parafian swoich w niedziele y święta nauczał pacierzy, katechizmów, artykułów wiary świętey. Ja zaś y sukcesorowie moi ni w czym prezbiterowi Korczewskiemu według terazniejszego funduszu, fundującego na dawniejszey starey erekcyi nie powinniśmy denegare, y owszem tak terazniejszego aspiranta, in futurum aktualnego parocha, iako y następców iego (ut ius collationis exigit) od wszelkich insultów bronić y zastępować powinien będę, ia y sukcesorowie moi, a że z dawien dawnych ta cerkiew in unione cum ecclesia Romana zostawała, przeto y teraz ode mnie y sukcesorów moich nikomu innemu prezenta na beneficium Korczewskie wydawana, nisi solis unitis et bene in fide catholica sancta et apostolica exercitatis, w czym wszystkim, etiam respective po świętnego immunitatis, aby według woli moiey zadosyć się stało, sukcesorów, tenutorów et haere-

ditario aut quocunque alio iure possesso-
rów dóbr moich Korczowki y Wolki
onero conscientiam. A ten fundusz tego
mieć chcę waloru, iako by coram actis
authenticis castrensibus et terrestribus
był roborowany, który in omnibus clau-
sulis et paragraphis chcę mieć nienaru-
szony, dla czego przy uproszonych pie-
czętarzach ręką się moją własną podpi-
suję. Dat. w rezydencyi Korczowskiey,
dnia wtorego mca Września, roku tysiąc
siedmset pięćdziesiąt siódmego. U tego
funduszu przy wyrzniętey kustodyi pod-
pis ręki aktora y pieczętarza w te słowa:
Franciszek Maxymilian z Tęczyna Osso-
linski, chorąży woiewodztwa Podlaskiego.
Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz
do tego prawa funduszowego, do cerkwi
Korczowskiey wielebnemu parochowi ad-
praesens et in posterum następcom od
wielm. im. pana Franciszka Ossolinskie-

go, chorążego Podlaskiego, na grunta
wyżey specyfikowane z uroczysszczami
dane, podług prawa podpisuję się: Piotr
Poraziński mp. A na drugiey stronie tego
funduszu expressia wizyty z podpisem
visitatoris w te słowa pisana: Hocce do-
cumentum foundationis ecclesiae parochia-
lis Corczoviensis sub tempus generalis
visitationis ad acta visitatoria genera-
lia dioecesis Brestensis anno millesimo
septingentesimo quinquagesimo nono, die
tertia Maii, ut novum, inductum est. In-
duxi atque ingrossavi de verbo ad verbum
perscripsi Antonius Grodzinski, coadiu-
tor ecclesiae parochialis Malcensis, acto-
rum visitatorialium generalium deputatus
notarius mp. Który to takowy fundusz,
za podaniem ku aktykowaniu przez wyż
wyrażoną osobę, iest do xiąg grodzkich
Brzeskich przyięty y wpisany.

1765 г.

Изъ книги за 1766—1771 годы, стр. 55—57.

140. **Фундушова запись на церковь Пресвятой Богородицы въ Моты-
калахъ.**

Петягорскій полковникъ Иосифъ Матушевичъ, по религіозному побужденію, принимая во вниманіе отдален-
ность своихъ крестьянъ отъ церкви Вистицкой, строить у себя, въ селѣ Мотыкалахъ, церковь во имя По-
кровы Пресвятой Богородицы и надѣляетъ ее фундушемъ, т. е. полями, огородами и лугами, съ при-
совокупленіемъ небольшой части лѣса. При чемъ онъ ставитъ въ обязанность священнику: 1) чтобы онъ
еженедѣльно и по русскимъ праздникамъ совершалъ литургію, а по требованію патрона также въ
праздники римскіе; 2) еженедѣльно служилъ также обѣдню за фундаторовъ, какъ живыхъ, такъ и усоп-
шихъ; 3) содержалъ на свой счетъ дьячка, не вымогалъ излишней платы за совершеніе церковныхъ
требъ, а именно, бралъ не больше двухъ злотыхъ за погребеніе—смотря по количеству рабочего ско-
та у хозяина, за бракосочетаніе также по два злотыхъ—смотря по приданому, которое получаетъ же-
нихъ, то есть, отъ каждой рабочей скотины по два злотыхъ, а за другія требы—смотря по обычаю дру-
гихъ окрестныхъ приходоу, и въ 4) запрещается священнику торговать напиткими похъ какими бы то ни бы-
ло видоу. Митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси Феліціанъ Володковичъ, утверждалъ всѣ
пункты этого фундуса, присовокупляетъ: а) что священникъ, если онъ имѣетъ достаточныя на то
причины, обязуется служить въ р.-католическіе праздники, б) что онъ свободенъ отъ всякихъ
податей и повинностей дворовыхъ, и в) что онъ можетъ для домашняго своего обихода держать
у себя дома напитки.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt
szóstego, miesiąca Februarii dwudziestego
siódmego dnia.

Przed urzędem ikmci grodzkim y ak-
tami starościńskimi woiewodztwa Brze-

skiego, comparens personaliter w. i. p.
Józef Matuszewicz, pułkownik Petyhorski
ikmci woysk w. x. Lit., zapis swój do-
browolny, wieczysty, funduszowy na cer-
kiew z nadaniem gruntów y łak imci xię-

dzu prezbiterowi, przy teyże cerkwi mieszkającemu, w dobrach swoich wieczystych, Motykały nazwanych, w wojewodztwie Brzeskim leżących, sponte ac libere, ex puro zelo in augmentum Divinae gloriae uczyniony, przyznał y podpisem ręki własney, vigore constytucyi novellae legis, w protokule spraw wieczystych zapisowym korroborował, rekwirując, ażeby ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg grodzkich wojewodztwa Brzeskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany, — który w xięgi wpisując słowo do słowa tak się w sobie ma: Józef Matuszewicz, pułkownik Petyhorski ikmci woysk w. x. Lit., czynię wiadomo y zeznam tym moim wieczystym funduszowym zapisem, iż mając dobra moie dziedziczne, Motykały nazwane, w wojewodztwie Brzeskim leżące, a chcąc mieć usilne staranie o powinne maiestatu Boskiego wielbienie, ponieważ poddani moi Motykalscy, dla odległości parafii cerkwi Wistycckiej y dla obszerności oney, a przez to nacisku licznych parafianów, wielce w naukach y pożytkach duchownych utracają, a oraz wiele trudności y omieszkania w potrzebach parafialnych ponoszą; za czym, za łaską miłosierdzia Boskiego, dlr przenajświętszey chwały Jego y otrzymania zbawienia dusz naszych, teraz y na potomne czasy, ten mój fundusz tym moim wieczystym stanowią zapisem, pod tytułem tedy Pokrowy świętey protekcji Najświętszey Panny cerkiew fundując, z nadaniem w niey wszelkiego cerkiewnego porządku, tudziesz plebanią ze wszystkim gospodarskim zabudowaniem wystawując, takowe ogrody, grunta y łąki, na sustentacyą prezbitera zapisuję. A naprzód, na siedlisko plebanii y ogrodów grunt y łąka, Radziminszczyzna nazywające się, między gryntami Srzednich y Małych Motykał leżące, które to wyrażone siedlisko, grunt y łąka ua nim będąca, poczyna się równo z zabudowaniem

plebanii, iak droga idzie do Niechostów aż do gruntu Wasyla Rudy, poddanego z Małych Motykał, a kończy się wzdłuż o staw y młynek, na tym stawie będący; na którym to siedlisku ogrody wszelkie mają dosyć obszerności. Przy tym łąki morożney na wozów więcej trzydziestu, tudzież gruntu na tymże siedlisku na kilkanaście szanków do wysiewu zboża znayduie się. Drugie pole za bło-tem w Osowym wierszchu na kilkanaście szanków wysiewu wynoszące, miedzą znaczną od gruntu dwornego obwiedziona, na której miedzy iest kamień wielki, antiquitus leżący, na którym znak krzyża świętego wyrobić kazałem, a kączące się u granicy Terebunskiej kopcami, za dekretem podkomorskim, w roku tysiąc siedmsetnym sześćdziesiątym drugim, dnia siódmego Augusta ferowanym, usypaney; w którym to gruncie Osowym wierszchu między górami w samym dole prezbiter szmat lasu na swoją potrzebę konserwować może; a przy tymże gruncie, obok, wyrzniętych ryzów gruntu dwadzieścia pięć aż po gościniec Terebunski, od Małych Motykał idący, do tegoż funduszu nadaię; które to ryzy są także miedzami małemi wzdłuż aż do granicy Terebunskiej oznaczone, a w poprzek od gruntów y popławów dwornych znaczną miedzą oddzielone. Które prezbiter według woli swoiey używać wolen będzie, czyli sam zarabiać, czyli na czynsze lub trzeciaki na ludzi rozdawać. Te tedy wyrażone grunta, iako y w siedlisku grunta, ogrody y łąki leżące wyż opisane, wieczyście do funduszu nadaię. Waruję za tym, że temuż prezbiterowi przez wszelki sposób, pod iakimkolwiek pretextem, zabrania się wszelka propinacya wszelkich trunków y wszelakiego czasu sub rigore iustae penalitatis et compensationis decessu w arendzie. Administracya wszelkich dochodów cerkiewnych parafialnych powinna być sub vigore praw synodalskich dyskretna,

nie biorąc za pogrzeb więcej od gospodarza lub gospodyni zmarłych osób, iak tylko od roboczego bydłęcia każdego złotych dwa, od szluby zaś, kiedy niewiasta za miejscowego póydzie poddanego, także od każdego bydłęcia rogatego, w posagu danego, po złotych dwa, a gdyby takowych bydłał nie było, tedy tak od pogrzebu, iako y od szluby naywięcey dwiema złotemi ma kontentować się; inne zaś obwencye według zwyczaiu chwalebnych poblížszych cerkwi parafialnych, nie nie wymagając nad słusność y przemożenie ubogich ludzi byđż powinny. Msza święta co niedziela y święta ruskie y za obligacyą kollatorską w święta uroczyste rzymskie aby była odprawowana; każdego zaś tygodnia, któregokolwiek dnia, choćby też per aplikationem tey intencyi przy inney ofierze straszney, aby wiecznemi czasy iedna msza święta za fundatorów miejsca tego, żywych y umarłych, była odprawiona postanawiam. Y oraz aby z tego funduszu do mszy służenia y wszelkich parafialnych obligacyi y obrządków pilnowania dziak, czyli inny iaki człowiek umiejętny, był od prezbitera sustentowany y niezawodnie konserwowany postanawiam. Prezeta na tą plebanią zawsze od dziedziców dóbr Motykał, gdzie cerkiew stoi, powinna byđż dawana. Który to mój fundusz y w nim wszelkie ustanowienia, iako na potomne czasy, w niczym nienaruszone y we wszystkim zachowane, według tego opisu byđż powinny, tak dla tym pewnieyszey wiary y ważności podpisuję się. Działo się w Motykałach, roku Pańskiego tysiącznego siedmsetnego sześćdziesiątego piątego, dnia dwunastego Listopada. U tego funduszu podpis ręki aktora temi słowy: Józef Matuszewicz, pułkownik Petyhorski ikmci, woyski w. x. Lit., mp. Na którym funduszu approbata y w. i. xiędza metropolity his exprimitur verbis: Felicyan Filip Wołodkowicz, z Bożey y

apostolskiej stolicy łaski, arcybiskup metropolita Kijowski, Halicki y całeý Rusyi, prototroni, biskup Włodzimirski y Brzeski, opat Kijowopieczarski. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, teraz y na potomne czasy, oznaymuiemy y do niewątpliwey podaiemy wiadomości, iż kiedy fundusze y erekcyje świątnic Pańskich mocnym są filarem chwały Boskiej, promocyi y obrządków katolickich nieustawiania, postanowiona słuszna iest rzecz, takowe postanowienia, które tylko a zelo pietatis et propagandae Divinae laudis studio dzieią się, władzą naszą ordynaryiną approbować et inviolabili literarum firmitate stwierdzić; takim bowiem sposobem pobożność y dobre uczynki, tudzież w nagrodę za nie aeterna beatitudo nie tylko bardziey iaśnieysza iest y pokazuje się, ale też nieśmiertelną pamięć ma y zostawiać zwykła dla fundatorów. Dla czego, ponieważ w. Józef Matuszewicz, pułkownik woysk ikmci, praefato pietatis zelo ac cultus Divini promovendi fervore accensus, cerkiew w dobrach swoich dziedzicznych, Motykały nazwanych, w wiewodztwie Brzeskim Litewskim sytuowanych, parochialną na chwałę wszechmogącego Boga, za pozwoleniem naszym, sumptem y staraniem swoim wybudował y opatrzywszy ją, tak zewnętrznie, iako y wewnętrznie przyzwoitemi ozdobami one omni meliori modo et ratione sufficienti z proporcyą et respective do miejsca exdotował y funduszem wyżey wyrażonym dla sustentacyi parochów uprowidował, tudzież mieć przy niey plebana chciał y postanowił; a przeto suplikował nam, abysmy piam huiusmodi et laudabilem ipsius intentionem atque opus przypuścić y approbować et alia, quae iuris et iustitiae fuerint, postanowić y ordynować chcieli; przeto my świętobliwe y szczęśliwe wyżey wyrażonego w. pułkownika desideria łaskawie akceptuiąc y one do požadanego końca chcąc przyprowadzić,

ten iego fundusz we wszystkich klauzulach, punktach y uniwersalnie kondycjach przypuścić w imie Pańskie umyśliliśmy, iakoż przypuszczamy, approbujemy, stwierdzamy y roborujemy władzą naszą ordynaryiną y wszystkie w tymże funduszu wyżej wyrażone umiarkowane y opisane grunta, pola, sianożęci y którekolwiek inne powinności y obwencye libertati ac immunitati ecclesiae przypisujemy, incorporujemy y inwiscerujemy; tak iednak, ażeby w dni świąteczne ritus latini wielebny x. pleban tameczny y po nim następcy iego odprawiać mszy święte, zwłaszcza gdyby słuszną zabaw swoich lub innych y prawną przyczynę y wymówkę mieli, na sumieniu y koniecznie obowiązani, tudzież do żadnych datków y pospolitości, iako to: podymnego, czynszów, miarek młynnych, wymiarów, dziesięcin pszczelnych pociągani nie byli, oraz aby na własną tylko potrzebę swoją y nie inaczej wolność trunków mieli, sub amotione a loco parocha,

sine tamen damno arendae. Y tego tyle razy spomnionego funduszu coram actis quibusvis publicis recognicyą uczynić prosił, et quatenus de iure dopuszczamy. Przez którą to admissyę y dopuszczenie nasze, że nie szkodzić amplioribus fundationibus ecclesiarum parochialium, respective do mieysc, ubi amplior bydz może, nie powinno, chcemy y deklarujemy. In quorum fidem etc. Datum w Radomyślu, dnia dwudziestego Decembris, tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątego. U tey approbaty, przy wyciśnionej na czerwonym laku pieczęci, podpis ręki i. w. i. x. iędza arcybiskupa y metropolity całej Russyi temi słowy: Felician, arcybiskup, metropolita całej Russyi, mp. Który-to takowy dobrowolny, wieczysty funduszowy zapis, przez wyż wyrażoną osobę coram actis praesentibus przyznany y roborowany, iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Brzeskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1766 r.

Изъ книги за 1766—1771 годы, стр. 3499—3500.

141. Право на приходъ Каменицы-Жировицкой церкви.

Брестскій каштеляничъ Федоръ Тарковскій доноситьъ Фелициану Филиппу Володьковичу, митрополиту Киевскому и цѣлой Руси, что такъ какъ Петръ Будилевичъ, священникъ Каменицкой-Жировицкой церкви въ Брестскомъ воеводствѣ, самъ въ престарѣлыхъ лѣтахъ, просить о предоставленіи своего мѣста сыну своему—Матею Будилевичу; то онъ, Тарковскій, зная жизнь и нравы Матея Будилевича, назначаетъ его на вышеназванный приходъ со всѣми его древними фундаціями, какъ то: землями, сѣнокосами, свободною рубкою дерева въ его лѣсахъ, съ правомъ свободного варенья пива и куренья водки на домашнія нужды.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt pierwszego, miesiąca Oktobra dziewiętnastego dnia.

Przed urzędem ikmci y aktami grodzkiemi wojewodztwa Brzeskiego, comparando personaliter i. x. Mateusz Budziłowicz, paroch Kamienicy-Żyrowickiej, prezentę na tąż plebanją Żyrowicką, od w. i. pana Teodora Tarkowskiego, ka-

sztelanica Brzeskiego, sobie dana, ad acta podał, której tenor sequitur talis: Jaśnie wielmożnemu w Bogu nayprzewielebnieyszemu i. x. Felicianowi Filipowi Wołodkowiczowi, archiepiskopowi metropolitańskiemu Kijowskiemu, Halickiemu y całej Russyi, biskupowi prototroniemu Włodzimierskiemu y Brzeskiemu, opatowi Kijowo-Pieczarskiemu.

Ponieważ wielebny oyciec Piotr Budziłowicz, paroch Kamienicy-Żyrowickiej, w dobrach moich dziedzicznych, Kamienica-Żyrowicka nazwanych, w woiewodztwie Brzeskim leżących, już w sędziwym wieku będący, tak zdrowia iakoby y sił zupełnych circa administrationem sacramentorum in sua parochia nie mający, sam do mnie suplikował za urodzonym Mateuszem Budziłowiczem, synem swoim, abym onego na te beneficium przętował; zacych, mając wzgląd na czułe staranie około dusz chrześcijańskich parochii swoiey, a poddanych moich y secundum posse w reparacyi cerkiewney, iako też y plebanii, gdyby ztąd większa chwała pomnażała się Bogu, skłoniwszy się łaskawie na proźby onego, iaśnie wielmożnemu memu wielce miłościwemu panu y dobrodzieiowi urodzonego Mateusza Budziłowicza, dobrze mnie in vita et moribus znaiołego y zaleconego, tym listem moim przętuję, upraszając za nim, ażeby mógł być do teyże cerkwi Kamienickiej w majątności dziedzicney podany, approbowany, instytuowany, (praevio tamen in primis ad hunc statum collato presbiteratu), y onemu de super wyrażone bene-

ficium konferować raczył, z tym wszystkim iako iest od antecessorów moich antiquitus ufundowana, to iest, z gruntami, łąkami, z wolnym w zaroślach moich na opał drew rąbaniem, oraz y na swoią tylko potrzebę piwa y gorzałki robieniem, cavendo iednak, gdyby arendarze moi w tym decessu żadnego nie mieli y mieć exinde nie mogli, a owo zgoła ze wszystkimi do tey cerkwi przynależnościami, nic a nic nie wymuiąc. Którego wyż pomienionego Mateusza Budziłowicza, a nie innego do łaski pańskiej zaleciwszy, wyświadczoną w tym dobroczynność zawdzięczając usługami memi tenebor. Co ob firmissimum robur ręką moią własną podpisuję. Dat. w Kamienicy-Żyrowickiej, anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo sexto, vigesima quinta Septembris. U tey prezenty, przy pieczęci na laku czerwonym wyciśnionej, podpis ręki w te słowa: Teodor Tarkowski, kasztelan Brzeski, mp. Która to takowa prezenta, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podana, iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Brzeskiego spraw wieczystych przyięta y zapisana.

1771 г.

Изъ книги за 1766—1771 годы, стр. 3575—3583.

142. Воспрещеніе, послѣдовавшее отъ папы Климента XIV архіепископу Кіевскому Фелиціану Володковичу, чтобы онъ не вмѣшивался въ дѣла управленія Львовскаго епископа Леона Шептицькаго и Брестскаго епископа Антонина Млодовскаго *).

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt pierwszego, miesiąca Decembra siódmego dnia.

Na roczkach decembrowych grodzkich woiewodztwa Brzeskiego, porządkiem prawa pospolitego przypadłych et in loco solito, w mieście ikmci Brzesciu sądzących się, przed nami Ludwikiem Stanisła-

wem Suzinem, podstarostą, porucznikiem Petyhorskim w woysku w. x. Lit., Pawłem z Woronney Czyżem, podczaszym, Adamem Antonim Ancutą, sędziami, Ignacym na Wygonowie Wygonowskim, stolnikiem y pisarzem, urzędnikami sądowymi grodzkimi woiewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter patron i.

*) Переводъ этого акта на русскій языкъ см. въ концѣ этого отъѣзденія.

pan Józef Bieniadzki, inhibicią sanctae apostolicae Romanae sedis simul cum citatione w sprawie i. ww. Ludwika Szeptyckiego Lwowskiego, Antonina Młodowskiego Brzeskiego, biskupów ritus graeci uniti, przeciwko i. w. i. xiędzu Felicianowi Filipowi Wołodkiewiczowi, arcybiskupowi Kijowskiemu, Halickiemu y całej Rusii metropolicie, oraz Włodzimirskiemu biskupowi, eiusdem ritus graeci uniti wydaną, ad acta podał, którą podaiąc, prosił nas sądu, aby pomieniona inhibicia, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, była do xiąg grodzkich woiewodztwa Brzeskiego spraw sądowych przyięta y wpisana. Jakoż my, sędziowie grodcy woiewodztwa Brzeskiego, ona przyiąwszy w xięgi wpisać zleciliśmy, którey tenor sequitur takowy: Franciscus de Jlcio, causarum curiae camerae apostolicae generalis auditor Romanaeque curiae iudex ordinarius, a sanctissimo domino nostro papa specialiter electus et deputatus, universis et singulis rdis dnis abbatibus, prioribus, praepositis, decanis, diaconis, archidiaconis, scholasticis, cantoribus, thesaurariis, sacristis, tam cathedralium quam collegiatarum ecclesiarum canonicis parochialiumque rectoribus, plebanis, viceplebanis, curatis et non curatis caeterisque praesbiteris, clericis, notariis, tabellionibus publicis, quibuscunque illique vel illis salutem etc. Noveritis nuper coram nobis fuisse comparitum pro parte et ad instantiam excellssmi et redssmi d-ni Leonis Ludovici Szeptycki, episcopi Leopoliensis, nec non illustrissimi et redssmi domini Antonini Młodowski, episcopi Brestensis eorumque officialium principalium, et expositum, quod licet per decretum sacrae nunciaturae apostolicae Poloniarum editum die decima nono Septembris anni millesimi septingentesimi suptuagesimi, declaratum fuerit, nullos irritos et illegitimos esse iurisdictionales actus, tam in archiepiscopatu metropolitano totius Russiae, quam in episcopatu Vladimiriensi exercitos via

facti per illum et rrum d. Felicianum Philipum Wołodkiewicz, archiepiscopum Kijoviensem, Haliciensem et totius Russiae atque episcopum Vladimiriensem, ritus rutheni uniti, proptereaque inhibitum isti fuerit, quominus in posterum ipse audeat ad ullos alios iurisdictionales actus devenire, tam in dicto archiepiscopatu metropolitano totius Russiae, quam in dicto episcopatu Vladimiriensi, idque in executionem decreti s. nuntiaturae Clementis XIII, qui antecedenter tam in archiepiscopatu praedicto antedictum excellentissimum et revdssimum Leonem Ludovicum Szeptycki, quam pro antedicto episcopatu praedictum illum et rrum Antoninum Młodowski in administratores apostolicos cum omnimoda iurisdictione tam in spiritualibus, quam in temporalibus usque ad novam s. sedis dispositionem constituerat et disputaverat. Quam quidem administrationem apostolicam excellimus et revdssimus nuntius ex oraculo eiusdem sancti dni patris suo pro narrato decreto adhuc subsistentem esse declaravit, et in cuius iurisdictionis possessione permanserant et permanent praefati ambo administratores. Nihilo tamen minus memoratus R. Felicianus Philippus Wołodkiewicz, archiepiscopus Kijoviensis inde litem iactavit et iactat in grave exponentium damnum et praeiudicium, velle iterum iurisdictionem ipsis concessam invadere eosque in dicta iurisdictionis possessione perturbare et vexare, atque ita minime observare et exequi dictum s. nuntiaturae decretum in executionem pontificiae ordinationis prolatum. Ideo pro eorundem parte de opportuno iuris remedio requisiti, ut monitorium nostrum super observatione et executione dicti decreti ac super mentione iacti cum inhibitione in forma concedere velle designaremus. Nos igitur attendentes, petitionem huiusmodi esse iustam rationique consonam, vobis omnibus et sigulis supra dictis tenore praesentium comittimus et, in virtute s. obe-

dientiae stricte praecipiendo, mandamus, quatenus statim visis seu receptis praesentibus et, postquam praesentium vigore fueritis requisiti seu alter vestrum fuerit requisitus, ex parte nostra, imo serius apostolica auctoritate moneatis et requiratis, prout nos monemus et requirimus per praesentes supradictum Illissmum et rdssmum Felicianum Philipum Wołodkowicz, archiepiscopum Kijoviensem, sive eius r. d. promotorem fiscalem, omnesque et singulos alios, in executione praesentium nominatorum et cognominatorum, quatenus infra sex dierum spatium, ab executione praesentium computans, quorum duos dies pro primo, duos pro secundo et reliquos alios duos dies pro tertio ultimo et peremptorio termino canonicaque monitione unica pro trina nos assignamus et vos assignetis eisdem per praesentes, sub quingentorum ducatorum auri r. camerae apostolicae, in cassam apostolicam ac pro illis mandati executivi et in iuris subsidium, quatenus opus sit excommunicationis aliisque arbitrio nostro de poenis, debeant, aut ipsorum quilibet ad quam spectat debeat suprascriptum nuntiaturae apostolicae decretum in sequelam pontificiae dispositionis, ut supra editum, in omnibus et per omnia et ad unguem observasse, attendisseque, adimplevisse suaeque de lite totali et omnimodae executioni demandasse et pro huiusmodi effectu praedictos dominos exponentes in quietam et pacificam possessionem dictae spiritualis et temporalis iurisdictionis, in qua, ut supra reperiuntur, manu tenuisse et defendisse et conservasse nec, non ab omnibus quibuscunque molestiis, vexationibus, iactationibus, perturbationibus et impedimentis, eisdem dd. exponentibus super praemissis omnibus et contra formam et tenorem praecitati decreti quomodolibet illatis, datis, factis et praestitis inferendis et commendandis in futurum penitus et omnino cessasse, destitisse et sese abstinuisse, non minus per

nos observari et exequi, manu teneri, ut supra cessari et abstineri, aliasque ut supra fieri, mandari vidisse et super praemissis decretis quacunquē fieri et mandatum quodcunque de super necessario et opportunum et signanter de manu tenendo in forma concedi, decerni et relaxari, sententias fieri et promulgari, ius et iustitiam fieri, ministrari vidisse, expensas et damna refecisse, praesentibus omnino paruisse deducentes, implorantes, non se adstringentes, non solum sed et omni. Et nihilominus si quis compareat alioquin praedictos sic monitos et monendos, si in praemissis sese gravatos fore senserint, peremptorie citatis, prout nos citare mandamus eisdem per praesentes, quatenus sexagesima die post praesentium executionem iuridicam compareant Romae in iudiciis coram nobis cum omnibus et singulis eorum iuribus, causam eorum praetensi gravaminis allegaturi, aliaque dicturi et facturi, prout iustitia svadebit et ordo dictaverit rationis. Certificantes eisdem sic citatos et citandos, quodsi in dicto citationis termino comparuerint, sive non, nos nihilominus ad praemissa et alia graviora iuris factique remedia procedemus, iustitia mediante, dictorum citatorum contumacia vel absentia in aliquo non obstante. Et insuper inhibeat, praecipiat et mandatis, prout nos inhibemus, praecipimus et mandamus per praesentes omnibus de partibus dd. iudicibus ecclesiasticis, quacunquē auctoritate et facultate fungentibus, functuris, et praecipue supradicto illmo et rdssmo domino Feliciano Philippo, archiepiscopo Kijoviensi sive illius r. d. promotori fiscali atque insuper d. Romano Wyhonowski, asserto officiali Kijoviensi, d. Paulo Urbanowski, asserto notario consistoriali, d. Szuszyński, asserto examinatore dioecetano, d. Skoczynski, asserto officiali Braclaviensi, dno Modzelewski, asserto officiali Vilnensi, dno Iwaszkiewicz, asserto officiali Polesiensi, dno Jachimowicz, asserto

officiali Brestensi, omnibus et singulis in executione praesentium nominatorum et cognominatorum, ne sub iam dictis et aliis paenis nostro arbitrio audeant seu praesumant contra formam et tenorem dicti decreti s. nunciaturae, adhaesive ad supra dictam apostolicam ordinationem emanati, ullos iurisdictionales actus exercere in archiepiscopatu metropolitano totius Russiae et in episcopatu Vladimiriensi tam circa spiritualia, quam circa temporalia, consequenter sese immiscere in officiorum et functionum sive spiritualium sive temporalium exercitio, fructuum et reddituum supradicti archiepiscopatus et episcopatus administratione, et perceptione aliarumque rerum omnium et iurium, ad praefatos archiepiscopatum et episcopatum quomodolibet pertinentium, et ita supranominatos ambos exponentes eorumque officiales et ministros in huiusmodi spiritualis et temporalis iurisdictionis possessione, in qua reperiuntur quomodolibet molestare, vexare et perturbare, nec aliud quidquam innovare vel attentare, seu innovari et attentari facere, sub quovis praetextu, quodsi secus id totum absolutionem *). In fidem etc. Datum Romae ex magna curia Innocentiana montis citatorii, anno a Nativitate Domini nostri Jesu Xsti millesimo septingentesimo septuagesimo primo, indictione quarta die vigesima mensis Augusti, pontificatus sanctissimi in eodem Xstopatris et dni nostri Clementis divina providen-

tia papae XIV anno eius tertio. Locus sigilli. T. Carrava C. A. locum tenens pro dno Placentino de montibus A. C. notario, Leonardus Ant. Pace, connotarius. Monitorium super observationem et executionem etc. etc. super manutentionem cum inhibitione lib. mem. fol. quadragesimo tertio. Utey inhibicii s. aplice Rmnae sedis simul cum citatione wydaney, przy wyciśnioney pieczęci czarney dalsza expressia takowa: Et quia ego Matheus Ustrzycki, philosophiae doctor publicus, s. autoritate aplica per dioeesim Posnaniensem et Varsaviensem notarius, praesentem copiam monitorii super observationem et executionem decreti pontificii una cum inhibitione in negotio praemisso Roma ex m. curia Innocentiana m. c. emanata cum suo originali authentico sigillo dictae curiae munito manu d. connotarii seu cancellarii supscrito, mihi notario supra scripto exhibito confrontatam et collationatam per omnia concordare adinveni, ideo in praemissorum fidem signum nomen et cognomen meum, quibus in talibus utor, apposui, rogatus et requisitus. Actum Varsaviae, die vigesima quinta mensis Septembris anno Domini millesimo, septingentesimo septuagesimo primo. Która to takowa s. aplice Romanae sedis, simul cum citatione inhibicia, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg grodzkich spraw sądowych przyięta y wpisana.

1772 г.

Изъ книги за 1772—1774 годы, стр. 663—665.

143. Актъ измѣрѣнія земли, принадлежащей Копыловской церкви. Земля эта дана княжной Елисаветой Салтѣжиной, съ условіемъ, чтобы священникъ четверть уволокн назначилъ для дѣячка.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtorego, miesiąca Septembra dziewiętnastego dnia.

Przed urzędem ikmci y aktami grodz-

kimi woiewodztwa Brzeskiego, comparando personaliter ip. Marcin Koczalski, zapis wymiaru gruntów do cerkwi Kopyłowskiej ad acta podał, który wpisuje

*) Зітсь въ подлинникъ пропущено нѣсколько словъ.

iąc w xiegi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Wymiar gruntu włok dwóch, funduszem od i.-o. x-ney ieymości Elżbiety Sapieżyney, woiewodzcowey Mściśławskiej, pani, do cerkwi Kopyłowskiej dnia ósmego Februarii, roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtorym nadanego y na mój wymiar tymże funduszem odesłanego, który to wymiar w takowym położeniu uczyniłem: Pierwsza zmiana włok dwóch, leżąca w pół wsi Kopyłowa, pod cerkwią y siedliskiem będąca, szerokości w sobie mająca po łokci Litewskich siedm y puł, prętów czternaście y puł, ob miedzę z iedney strony Antoniuka Sobolewskiego, a z drugiey strony ob miedzę gruntu pustego, końcem od rowu rzeczki Kopyłowki, a drugim końcem do ściany poprzeczney; caley zmiany tego szmata długość, na łokieć Lit., licząc po łokci siedm y puł w pręt, łąki prętów sześćdziesiąt, siedliska z ulicą— prętów pięćdziesiąt, pola do ściany poprzeczney— prętów czterysta czterdzieści; summa tey zmiany: długość prętów pięćset pięćdziesiąt, a szerokość— prętów czternaście y puł,— co uczyni w tey zmianie płaszczyny morgów dwadzieścia y sześć y prętów długich dwadzieście siedm y puł. Druga zmiana tych dwóch włok, w tymże porządku y miedzach za wsią od Wołoszek leżąca, od teyże rzeczki Kopyłowki długość zaczynając, a kończąc do teyże ściany, co y pierwsza zmiana— ma długość równą z pierwszą zmianą— prętów pięćset pięćdziesiąt, a szerokość prętów dwanaście y pręcików sześć; co uczyni w caley płaszczynie tych dwóch włok— w długim poletku morgów dwadzieście dwa y prętów długich— dwadzieścia dwa y puł. Trzecia zmiana dwóch włok, w drugim końcu wsi, idąc do dworu Kopyłowskiego, w poprzek sznurów w tychże miedzach y porządku leżące, na które włoki pola z łąką, zaczynając od teyże rzeczki Kopyłowskiej do ściany poprzeczney, nayduie się dłu-

gość równa z pierwszą zmianą, a szerokość prętów szesnaście; co uczyni cała płaszczyna morgów dwadzieścia dziewięć y prętów długich dziesięć. Nadatki do tych włok osobno leżą: pierwszy— uroczyskiem, nazwany Swierdłów, za łągiem, ku Małaszewiczom idąc, zaczynając długość od łągu do drogi poprzeczney— prętów dziewięćdziesiąt pięć, wszyrz— prętów ósm; co uczyni w caley płaszczynie morgów dwa, prętów długich — szesnaście, między miedzami z iedney strony Sobolewskiego, z drugiey pustego gruntu; drugi naddatek uroczyskiem, nazwany Maszczykow, leży ob miedzę z iedney strony Sobolewskiego, z drugiey strony gruntu pustego, końcem iednym od zarośli, drugim końcem po drogę y końcem włok sielskich Kopyłowskich. Długość onego prętów dwieście pięć, szerokości prętów dziesięć; co uczyni w caley płaszczynie morgów sześć, prętów dwa y puł. In summa tych włok gruntów, z łąkami y z naddatkami, w płaszczynie znajduie się, licząc we włokę po morgów trzydzieści, włok dwie, morgów dwadzieścia ósm y prętów długich iedynaście. Z tych to dwóch włok prezbiter ma dać na dziaka gruntu ćwierć włoki iedną. Który wymiar, według woli i.-o. x-ney ieymci uczyniwszy y oznaczywszy, i.-x. parochowi Kopyłowskiemu tym moim pismem podaię. Pisan w Kopyłowie, roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt drugiego, dnia dziewiątego Julii. U tego zapisu wymiaru gruntów, do cerkwi Kopyłowskiej, według woli i.-o. x-ney imci, uczynionego y oznaczonego, podpis ręki i.-p. komornika powiatu Starodubowskiego temi wyraża się słowy: Szymon Szpilowski, komornik powiatu Starodubowskiego. Na zatyłku tego zapisu approbata i.-o. x-ney imci Sapieżyney, woiewodzcowey Mściśławskiej, z podpisem ręki, przy pieczęci na laku czerwonym wyciśnionej, his exprimitur verbis: Wyznaczone grunta funduszem moim do cer-

kwi Kopyłowskiej, a przez i.-p. Szpilowskiego, komornika Starodubowskiego, wymierzone y miedzami opisane, approbując wiecznemi czasy, od wszelkich danin dworskich y opłacenia przed tym z tego gruntu pochodzącego uwalniam, tak terazniejszego parocha, iako y następców jego na te beneficium, z dozwoleń warzenia piwa, pędzenia gorzałki na własny obchód, bez przeszkody w arzędzie. Co, dla lepszego dokumentu, przy zwy-

kłej pieczęci, podpisem ręki moiej stwierdzam. Dat. w Warszawie, die prima Septembris, anno millesimo septingentesimo septuagesimo secundo. E. x. Sapieżyna, woiewodzcowa Mścisławska (L. S.). Który to takowy zapis, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę do akt, jest do xiąg grodzkich woiewodztwa Brzeskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1776 г.

Изъ книги за 1775—1776 годы, стр. 1621—1622.

144. **Право на приходъ Пружанской церкви во имя Преображенія Господня.**

Король Станиславъ Августъ даетъ знать епископу Брестскому - Литовскому, коадьютору Владимірскому епископства, Адаму Антонину Младовскому, что по случаю открывшейся священнической вакансіи при церкви во имя Преображенія Господня въ королевскомъ мѣстечкѣ и имѣніи Пружанѣ, послѣ устраненія священника Фелиціана Самулевича, онъ, король, даетъ право на приходъ искусному въ наукахъ и извѣстному по своей примѣрной жизни Стефану Сивницкому.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego, miesiąca Apryla piętnastego dnia.

Przed urzędem ikmci y aktami grodzkiemi woiewodztwa Brzeskiego, compars personaliter i. p. Stefan Siwicki, prezentę na cerkiew Spaską Pruząnską, od najyasniejszego króla imci Stanisława Augusta sobie aspirującemu do kapłanstwa daną y służącą, ad acta podał, rekwirując, aby pomieniona prezenta ze wszelką intus wyrażoną rzeczą była do xiąg grodzkich wdztwa Brzeskiego przyjęta y wpisana, którą, od słowa do słowa w też xięgi wpisując, tak się w sobie ma: Stanisław August, z Bożej łaski król Polski etc. W. i. xiędzu Adamowi-Antoninowi Młodowskiemu, biskupowi Brzeskiemu Litewskiemu, koadjutorowi biskupstwa Włodzimierskiego, wiernie nam miłemu, łaska nasza królewska. Wielebny w Bogu wiernie nam miły! Wakuie ad praesens cerkiew parochialna, sub titulo Transfigurationis Christi, w miasteczku y

dobrach naszych ekonomicznych Pruzanie post amotionem pobożnego xiędza Feliciana Zamulewicza, ostatniego iey possessora, do kollacyi naszej a dyecezyi wierności twoiej należąca, do której mając nam dobrze z przykładności życia, nauki y pobożności zaleconego, urodzonego Stefana Siwickiego wielebności twoiej prezentować umyśliliśmy, iakoż ninieyszą prezentę naszą prezentujemy, żądając po wielebności twoiej, abyś wspomnionego urodzonego Stefana Siwickiego, iako od nas prezentowanego, a nie kogo innego, post susceptos sanctos ordines usque presbiteratum, na wspomnione beneficium y parochią Pruząnską installował, rzeczy duchownych staranie y doczesnych do tey parochii należących używanie onemu polecając, iako to do pastyrskiego urzędu wielebności twoiej przynależy. Na co, dla lepszey wiary, ręką naszą podpisawszy się, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego trzeciego miesiąca Stycznia,

roku Panskiego tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego, panowania naszego dwunastego roku. U tey prezenty, przy wyściśnoney na massie czerwoney w. x. Lit. pieczęci, podpis ręki najiasniejszego króla imci takowy: Stanisław August król. A na drugiey stronie pieczęci adscriptia takowa: Prezenta na cerkiew Spaską Pruząską urodzonemu Stefanowi Siwickiemu; a niżej tey adskripcii podpis ręki w. sekretarza temi słowy: Jerzy Białopiotrowicz, łow. ptu Lidz. ikmci w. x. Lit. pieczęci sekretarz. A na załamaniu nad pieczęcią adskrypcya temi wyraża się słowy: Procancellariatu illustrissimi et excellentissimi domini Joachimi in Szczo-

rze, Zienbin et Wisniew comitis Littawor Chreptowicz, procancellarii magni ducatus Lit. Brestensis et Żoslensis capitanei sigillatum, est in actis. A na brzegu załamania suscepta konsystorza, ritus graeci uniti in eum exprimitur tenorem: Anno Domini millesimo septingentesimo septuagesimo sexto, die decima octava Martii, veteris stili, ad acta consistorii generalis Brestensis ingrossatum; in quorum fidem etc. Jacobus Jaczewicz, consistorii generalis Brestensis actorum notarius, mp. Która to prezenta, przez wyż wyrażoną osobę ad akta podana, iest do xiąg grodzkich wdztwa Brzeskiego przyjeta y wpisana.

1778 r.

Изъ книги за 1777—1778 годы, стр. 1817—1818.

145. Консенсъ митрополита Леона Шептицького для исходатайствованія права на приходъ Зещинской церкви.

Митрополитъ Кіевскій и всей Руси Леонъ Шептицькій, свидѣтельствуя о познаніяхъ въ богословскихъ наукахъ и безукоризненной жизни Игнатія Лонскаго, предоставляетъ ему право исходатайствовать себѣ презенту на Зещинскій приходъ въ Брестской епархіи.

Roku tysiąc siedemset siedmdziesiąt ósmego, miesiąca Nowembra dwudziestego ósmego dnia.

Przed urzędem ikmci y aktami grodzkiemi woiewodztwa Brzeskiego, przede mną Tadeuszem Laskowskim, regentem aktualnym grodzkim tegoż woiewodztwa, comparendo personaliter szlachetny Ignacy Łonski, konsens dla wzięcia prezenty na plebanią ruską od iaśnie w. imci xiędza Leona na Szeptycach Szeptyckiego, metropolity całej Rusi, sobie dany y służący, ad acta podał, którego tenor sequitur talis: Leo na Szeptycach Szeptycki, z Bożej y świętey stolicy apostolskiej Łaski, metropolita całej Rusi, arcybiskup Kiiowski, biskup Lwowski, Halicki y Kamieniecki, biskupstwa Włodzimierskiego y Brzeskiego administrator, opat Kijowo-

Pieczarski y kommendataryusz Mielecki, orderów orła białego y ś. Stanisława kawaler. Czyniemy wiadomo, komu o tym wiedzieć należy, iż przychilając się do pobożney intencii szlachetnego Ignacego Łonskiego, w stanie duchownym Bogu służyć pragnącego, przez pokorną suplikę nam oświadczoney, mając oraz nie tylko o nauce y zdolności do tego stanu potrzebney od examinatorów, ale y dobrych obyczajów zaświadczenie, tym względem przyiowskiy żądanie onego, ażeby pro titulo canonico promocii swoiey, gdzie z prawa należy, mógł o prezentę do wakującego beneficium Zeszczyńskiego dycezyi Brzeskiej konkurrować y godziwie sobie konferowaną otrzymać. Na to onemu zalecenie zdolności daiemy per praesentes. In quorum fidem dat. w Włodzi-

mierzu, dnia dwudziestego Czerwca, roku Pańskiego tysiąc siedemset siedemdziesiąt ósmego. U tego consensu podpisiaśnie w. aktora przy wyciśnionej tegoż pieczęci yponiżej adskrypcya w te słowa: Leo metropolita całej Rusji. Zale-

cenie zdolności Ignacemu Łońskiemu. Który to konsens, przez wyż rzeczoną osobę ad acta podany, iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Brzeskiego przyięty y wpisany.

1778 г.

Изъ книги за 1779—1780 годы, стр. 17—20.

146. Возобновление фундушовой записи на Опольскую церковь.

Игнацій и супруга его Магдалена Сѣраковскіе, владѣльцы имѣнія Ополя-Литовскаго въ Брестскомъ воеводствѣ, объявляютъ во всеобщее свѣдѣніе, что такъ какъ оригинальный фундушъ, издревле наханный ихъ предками Опольской церкви, во время непріятельскихъ набѣговъ, истребленъ пожаромъ, но въ 1669 году возстановленъ Брестскимъ каштеляномъ Францискомъ-Александромъ Коптемъ, — то, собравъ всѣ законныя справки о земляхъ, сѣнокосахъ, десятинахъ и другихъ принадлежностяхъ вышепомянутой церкви, они, Сѣраковскіе, вполне подтверждаютъ фундушъ сей церкви, какъ въ первоначальномъ, такъ и въ настоящемъ возобновленномъ его видѣ. Статья фундуша въ настоящемъ его видѣ слѣдующія: 1) поль-уволоки земли на дьячка, наданной въ 1511 г. Василемъ Ивановичемъ Коптемъ; 2) усадьба въ Пододворьѣ, при которой числятся два огорода; 3) двѣ уволоки въ селѣ Ополь съ придатками; и 4) еще одна (третья) уволока, при ней-же поль-уволоки для дьячка. Священникъ обязанъ заботиться о томъ, чтобы дьячекъ былъ способенъ къ пѣнію, чтобы онъ устроилъ хоръ, исполнялъ всякія службы не только при церкви, но и по деревнямъ училъ крестьянскихъ мальчиковъ чтенію и писмѣ. Вслѣдствіе этого дьячекъ не долженъ быть отвлекаемъ ни на какія господскія работы. Люди, живущіе на третьей уволокѣ, свободны отъ всякихъ платъ и повинностей въ пользу двора, а служатъ лишь Опольскимъ священникамъ. Имъ же записывается подданный Петръ Лѣшакъ съ женою Федорою и своими потомствомъ, которые должны поселиться на церковной землѣ. Десятина, которая слѣдуетъ церкви по первому фундусу съ подданныхъ Опольской волости, заключается въ одной копѣ ржи съ уволоки. Въ дополнение ко всему предоставляется свободная рубка дровъ въ дворовыхъ мѣсахъ, пастбище, свободное варенье пива, гонка воды — для домашнихъ нуждъ, но не для продажи.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt dziewiątego, miesiąca Februarii dwudziestego czwartego dnia.

Przed urzędem ikmci y aktami grodzkiemi wojewodztwa Brzeskiego, przedemną Tadeuszem Laskowskim, regentem grodzkim tegoż wojewodztwa, comparendo personaliter i. w. imci p. Ignacy Sierakowski, strażnikowicz w koronie, starosta Olszański, zapis wieczysto renowacyiny funduszowy dla cerkwi y plebanii ritus graeci uniti, w dobrach swoich Opolskich uczyniony, przyznał y roborował, y takowe przyznanie swe, podpisem własney ręki w protokule przyznań stwierdziwszy, do xiąg grodzkich wojewodztwa Brzeskiego dał ku wpisaniu, który, od słowa do słowa w też xięgi wpisuiąc, w następującym iest

wyrażeniu: Ignacy y Magdalena z Grabowskich na Opolu Sierakowscy, małżonkowie, strażnikowiczowie w. koronni, Olszańscy etc. etc. etc. starostowie. Oznamuiemy tym listem naszym, wieczście trwać maiącym, iako żadaiąc, aby w dobrach naszych dziedzicznych, Opole-Litewskie zwanych, w wojewodztwie Brzeskim leżących, cerkiew, od przodków naszych, tychże dobr dziedziców, fundowana, wiecznie trwała y w niey chwala Boża pomnażała się, a nie ustawała; że teyże cerkwi fundusz oryginalny przez inkursie nieprzyacielskie y konflagratę zagiął, iako przyświadcza ponowienie onego przez i. w. Franciszka Alexandra Koptcia, kasztelana Brzeskiego, na dniu dwudziestym ósmym Kwietnia, roku tysiącznego sześćsetnego osiemdziesiąt dzie-

wiątego wydane; przeto z tegoż ponowienia, oraz y innych dowodów, przez parochów dotychczas zakonserwowanych y aktualnie znajdujących się, powziawszy zupełną wiadomość o gruntach, łąkach, dziesięcinie y innych do niej przynależnościach, pierwszym funduszem nadanych y wiecznie aplikowanych, aby te od rzeczoney cerkwi naszej Opolskiej nie odpadały y zawždy za cerkwi tey służące były miane, ponawiając, tak oryginalny fundusz, iako y pośredniejsze nadania, iako to: puł włoki na dziaka od i. w. Wasila Iwanowicza Kopeia, dworzanina ikmci, na dniu trzecim Maia, roku tysiącznego pięćsetnego iedynastego na wieczność zapisanego, też grunta y przynależności każde z osobna opisać y wyspecyfikować y podług prawa w aktach autentycznych przyznać umyśliliśmy, iakoż przystompiwszy do opisania oznaczamy: Nayprzód, przysiedlenie plebanii ruskiej wedle cerkwi w podedworzu, przy którym ogrodów dwa, razem leżące, ciągnące się wszędy po parkan kościelny, długość zaś tychże ogrodów—od stodoły y chlewu przy budynku blisko kościoła stojącym, zabudowanych do stawu; powtóre, pola włok dwie, na początku pol wsi Opola, razem leżące: których iedna zmiana zaczyna się od gościńca, a kończy o grunta Rusiłowskie; druga przeciw teyże zaczyna się od tegoż gościńca, a kończy o grunta Hołowieńskie; trzecia zmiana w drugim końcu Opola, zaczyna się od Błota Wazewa, a kończy przy nadatkach, Długie-Zagony zwanych. Do tych włok nadatki podłużne: ieden zaczyna się od granicy Hołowieńskiej, a kończy po nadatki wsi Opola, szeroki od Kosobuckich włok do nadatku cerkiewnego, Długi-Zagon zwanego; drugi przy boku Kosobuckich włok szeroki, po nadatki poprzeczne, długi od między nadatków Opolskich do błota Wazewa. Nadatki poprzeczne: ieden zaczyna się od drogi

do Piechow, a kończy o nadatek Kosobucki, szeroki od gościńca Mostowskiego do nadatków Opolskich; drugi po drugiey stronie gościńca Mostowskiego—teyże długości y szerokości; trzeci za rowem kopanym, między gromadzkimi, w szerokości y długości proporcjonalney włokom. Trzecia włoka posród wsi Opola, drugie dwie zmiany między zmianami pierwszych włok y nadatków tyleż między nadatkami włok pierwszych sobie służących mająca. Przy tey trzeciey włoce puł-włok dziakowski, osobne swoje zmiany w zmianach włocznych y nadatki między nadatkami mający. Zaczynam wielebny paroch, aby na gruncie tym był dziak zdalny do choru, ma mieć staranność, którego powinnością będzie przy zupełnym dla parocha posłuszeństwie y uszanowaniu choru y innych usług cerkiewnych pilnować, dzień pacierza y katechizmu nie tylko w cerkwi, ale y po wsiach nauczać, w szkole uczącą się młodź do czytania y pisania aplikować. Do czego uprzatając przeszkodę, aby od parochów do robocizn gospodarskich nie był pociągany, warujemy. Przytym łąki w uroczyszczach Mórawnik, iedna podłużna, druga poprzeczna Trościaniec, Dywoze albo Hruszka, czyli Słepetyn, gdzie y plesożarybne, Pozdowiec y Pykowiec zwanych, w proporcji włok y wszędzie na początku gromadzkich wydzielone. Że tedy przysiedlenie z ogrodami pola y łąki, z wszelkiemi onych naddatkami, zarosłami y pożytkami plebańskie y dziakowskie, iako w swoich miedzach y granicach znajdują się y w aktualney possessii wielebnego xiędza Bazylego Droszewskiego, terazniejszego parocha Opolskiego, zostają, tak aby y zawždy do tey cerkwi należeli y w possessii parochów zostawali; oraz, iako podług wyrazu funduszu dziakowskiego, na trzeciey włoce cerkiewney, w posród wsi sytuowanej, byli zasadzeni poddani cerkiewni,

tak by y napotym nie należąc nie do powinności, ani do żadnych opłat dwornych, za cerkiewnych poddanych miani byli y parochom Opolskim powinności odbywali, utwierdzamy, y poddanego naszego, na imie Petra Leszaka, z żoną Teodorą y potomstwem ich, teraznieyszemu parochowi y nastempcom, parochom Opolskim, dla osadzenia na gruncie rzeczonym cerkiewnym, odstępujemy y darujemy. Dziesięcina, która mocą oryginalnego funduszu z włości Opolskiej od poddanych ciągłych y czynszowych osiadłych — z włości po kopie żyta, do parochów ruskich Opolskich należy, aby y na potomne czasy należała y bez żadney przeszkody oddawana była, stanowimy; przytym wolny wrąb na opał, tak parochowi, iako y dziakowi, w lasach naszych y wolne pastwisko dla bydła, warzenie piwa y pędzenie wódki, na domową tylko parocha potrzebę, a nie dla szynku, pozwalamy. Y te wszystkie nadania y wolności, iako w dawniejszych dokumentach są opisane, władzą naszą, iako dziedzice y kollatorowie tey cerkwi naszej Opolskiej, na wieczne czasy prawem funduszu umacniamy y utwierdzamy, żądając po sukcesorach naszych y onych na sumienie obowiązując, aby tego potwierdzenia y ustanowienia naszego w niczym nie naruszali, owszem one utrzymywać y bronić starali się.

Pisan w Opolu, dnia trzeciego miesiąca Października, tysięcznego siedemsetnego siedemdziesiąt ósmego roku. U tego funduszu renowacyjnego podpisy rąk, tak samych iasnie ww. kollatorów, iako też y ww. imci pp. pieczętarzów his exprimuntur verbis: Ignacy Sierakowski, strażnikowicz w. k. L. star. Olszański. Locus sigilli incera rubra expressi. M. Sierakowska, s.w. koronna star. Olszańska, manu propria. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od iasnie ww. Ignacego y Magdaleny Sierakowskich, strażnikowiczów w. korony, starostów Olszańskich, do niniejszego renowacyjnego funduszu cerkwi Opolskiej, podług prawa podpisuję się: Antoni Koronczewski, archiprezbiter katedralny y oficał generalny Brzeski, archidiakon Włodzimierski. Locus sigilli in cera rubra expressi. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz, według prawa, podpisuję się; T. Zawadzki, kapitan rzeczypospolitey. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od iasnie w. Ignacego y Magdaleny Sierakowskich, strażników w. korony, starostów Olszańskich, do tego renowacyjnego cerkwi Opolskiej funduszu podług prawa podpisuję się Tomasz z M. Rutkowski. Który to renowacyiny fundusz, przez wyż wyrażone osoby przyznany, iest do xiąg grodzkich wojewodztwa Brzeskiego przyięty y zapisany.

1778 r.

Изъ книги за 1781—1782 годы, стр. 2287.

147. Право на приходъ Збунинской церкви во имя св. Николая.

Елисавета княгиня изъ Браницкихъ, супруга Метиславскаго воеводи Салги, обращается къ Леону Шенгицкому, митрополиту всей Руси, и проситъ его рукоположить на отпрывшуюся священническую вакансiю при церкви св. Николая Чудотворца, въ селѣ Збунинѣ безукоризненнаго по своей жизни Леона Павловича, въ пользованiе котораго предоставляются все принадлежащiя къ церкви поля, сѣнокоси и другiя доходныя статьи.

Roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt wtorego, miesiąca Maia piętnastego dnia.

Na roczkach maiowych grodzkich wojewodztwa Brzeskiego, porządkiem prawa

pospolitego przypadłych, y na mieyscu zwykłym w mieście ikmci Brześciu agitujących się, przed nami Jackiem Lancokorońskim Paszkowskim, podstolim y vice-

starosta, Stanisławem na Bielsku Bielskim, Ignacym Korczakiem Hruszewskim, mieysce wielmożnego pisarza zasiadającym, sędziami urzędnikami grodzkiemi wojewodztwa Brzeskiego, stanowszy osobicie imci x. Jakub Pawłowicz, paroch Zbuyninski, prezentę na beneficium wakuujące cerkwi, pod tytułem świętego Mikołaja, we wsi Zbunin zwanej, od i. o. x. imci Sapieżyney wojewodzicowey Mściławskiej sobie wydaną y służącą, do akt podał, która w następujących wyrazach pisana: Elżbieta z Branickich, hrabiania na Kodniu, xiężna Sapieżyna, wojewodzina Mściławska, iw. nayprzewielebnieyszemu w Bogu imci x. Leonowi na Szeptyczach Szeptyckiemu, metropolicie całej Rusi, arcybiskupowi Kijowskiemu, Lwowskiemu, Halickiemu y Kamienieckiemu biskupowi, Włodzimierskiego y Brzeskiego biskupstwa administratorowi, Kijowskiemu Pieczarskiemu y Mieleckiemu opatowi, orła białego y ś. Stanisława kawalerowi. Na wakuujące w tym czasie beneficium cerkwi, pod tytułem ś. Mikołaja biskupa Mirlicyiskiego, we wsi moiey dziedzicznej, Zbunin zwanej, prawu memu prezentowania podległej, z przyczyny której, aby wiara greckiey religii, z kościołem rzym-

skim w iedności zostaiąca, naymnieyszego nie miała uszczerbku, po dobrowolney rezygnacyi pobożnego Bazylego Złotkowicza, zaleconego mnie dobrze z przykładnego życia y przyzwoitey duchownemu stanowi doskonałości, urodzonego pobożnego Jakuba Pawłowicza na wakuujące pomienionej cerkwie beneficium, ze wszystkimi do niego polami, sianożęciami y innemi prowentami, zdawna należącemi, daię y konferuie, upraszaiąc, abyś tego, a nie innego, na pomienione beneficium poświęcić y instalować raczył, zupełny duchownych y świeckich rzeczy rząd iemu poleciwszy. Na co, dla lepszey wagi, takową daną prezentę, przy zwykłej pieczęci wyciśnieniu, podpisem ręki mey stwierdzam. Datum w Kodniu, die tertia Decembris, millesimo septingentesimo septuagesimo octavo anno. U tey prezenty, przy wyciśnieniu na laku czerwonym herbowey pieczęci, podpis iaśnie oświeconey aktorki temi wyraża się słowy: Elżbieta, z Branickich, xiężna Sapieżyna, wojewodzina Mściławska (Locus sigilli). Która to prezenta, przez osobę wyżey wyrażoną do akt podana, iest do tych xiąg grodzkich spraw sądowych wieczystych wojewodztwa Brzeskiego przyięta y wpisana.

1779 r.

Изъ книги за 1777—1778 годы, стр. 1819—1820.

148. **Право на приходъ Зещинской церкви во имя Воздвиженія Честнаго Креста.**

Крайчій вел. кн. Литовскаго Юсифъ Сауѣга обращается къ митрополиту всей Руси Леону Шентидому и проситъ его рукоположить на открывшуюся священническую вакансію при Крестовоздвиженской церкви въ его селѣ Зещинѣ Брестской епархіи—Игнація Лонскаго, въ пользование котораго онъ предоставляетъ всѣ издавна принадлежащія церкви земли и другія доходныя статьи, и освобождаетъ его отъ взноса медовой десятины въ пользу двора.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt ósmego, miesiąca Nowembra dwudziestego ósmego dnia.

Przed urzędem ikmci y aktami grodzkiemi wojewodztwa Brzeskiego, przede

mna Tadeuszem Laskowskim, regentem aktualnym grodzkim tegoż wojewodztwa, comparendo personaliter szlachetny Ignacy Łonski, prezentę na plebania ruska, we wsi Zaszczynce w wojewodztwie

Brzeskim leżącey, od iasnie oświeconego
 xięcia iegomości Józefa Sapięhy, kray-
 czego w. x. Lit. sobie daną y służącą,
 ad acta podał, — którey tenor sequitur ta-
 lis: Józef, hrabia na Kodniu y Wiszni-
 cach, xiąże Sapięha, krayczy w. x. Lit.
 orderu ś. Huberta kawaler. Jaśnie w.
 imci xiędzu Leonowi na Szeptycach Szep-
 tyckiemu, metropolicie całej Rusi, arcy-
 biskupowi Włodzimierskiemu (sic) Ki-
 jowskiemu, biskupowi Lwowskiemu y
 Halickiemu, biskupstwa Włodzimirskie-
 go y Brzeskiego administratorowi et cet.
 orderów orła białego y ś. Stanisława
 kawalerowi. Przy zaleceniu usług mo-
 ich, oznaymuę tym listem moim, iż
 w dobrach moich wsi Zeszczynce, w dy-
 ecezyi Brzeskiej, wakuie adpraesens, post
 liberam resignationem xiędza Łukasza
 Pirockiego, cerkiew pod tytułem Podwyż-
 szenia Krzyża ś., do którey mając za-
 leconego o zdolności y dobrych obyca-

zuch szlchetnego Ignacego Łonskiego,
 umyśliłem iasnie w. p. prezentować, ia-
 koż y aktualnie go przętuię, żadaiać,
 abys go iasnie w. p., pro munere officii
 sui episcopalis, do tegoż beneficium insti-
 tuere raczył. Któremu y ia, podług da-
 wnego zwyczaiu y erekcyi, wszelkiego
 używania wolnie gruntów dozwalam,
 niemniey od dziesięciny pszczelney uwal-
 niam y tę prezentę ręką moią podpisuę.
 Dat. w Wisznicach, dnia szóstego Augu-
 sta, tysiąc siedemset siedemdziesiąt ósme-
 go. U tey prezenty podpis ręki iasnie
 oświeconego aktora, przy wyciśnionej na
 laku czerwonym pieczęci herbowey te-
 goż, takowy: Józef xiąże Sapięha, kray-
 czy w. x. Lit. (L. s.). Która to pre-
 zenta, przez wyż wyrażoną osobę ad ac-
 ta podana, iest do xiąg grodzkich woie-
 wodztwa Brzeskiego przyięta y wpi-
 sana.

1779 г.

Изъ книги за 1779—1780 годы, стр. 281—282.

149. Право на приходъ Городецкой церкви, данное Пlockкимъ епископомъ Миха-
 иломъ ен. Понятовскимъ священнику Михаилу Тонелю.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt
 dziewiętego, miesiąca Iunii trzydziestego
 dnia.

Przed urzędem ikmci y aktami grodz-
 kiemi woiewodztwa Brzeskiego, przede
 mną Thadeuszem Laskowskim, regentem
 grodzkim tegoż woiewodztwa, comparen-
 do personaliter szlchetny Symon Tąkiel,
 prezentę na beneficium Grodeckie ritus
 graeci uniti, od iasnie oświeconego xięcia
 iegomości Michała Poniatowskiego, bisku-
 pa Plockiego, sobie samemu aspirantowi
 do kapłaństwa eiusdem ritus graeci uni-
 ti dane y służące, ad acta podał, którego
 tenor sequitur talis: Illustrissimo ac re-
 verendissimo domino Leoni in Szeptyce
 Szeptycki, Dei et apostolicae sedis gratia

metropolitae totius Russiae, archiepiscopo
 Kioviensi, episcopo Leopoliensi, Halicensi
 et Camenecensi, episcopatum Vladimi-
 riensis, Brestensis administratori, abbati
 Kiiowo-Peczarensi et comendatario Miel-
 nicensi, ordinis aquilae albae et s. Sta-
 nisłai equiti. Illustrissime ac reverendis-
 sime domine! Vacat adpraesens eccle-
 sia parochialis in villa Grodek, bonorum
 episcopatus nostri Plocensis, iurisdictio-
 nis illustrissimae vestrae dominationis,
 iuris vero patronatus et collationis no-
 strae episcopalis, idque post obitum admo-
 dum reverendi Joannis Bohowicz, presby-
 teri ritus graeco-uniti dicti beneficii Gro-
 decensis parochi, ad quam quidem eccle-
 siam taliter vacantem nos pro iure patro-

natus et collationis nostrae, quod nobis de super id servit et competit, generosum Simonem Takiel de vita et moribus ac sufficienti doctrina nobis apprime commendatum vestrae illustrissimae ac reverendissimae dominationi praesentandum esse duximus, prout hisce literis nostris praesentamus pro et cum eo rogantes, quatenus hunc praesentatum nostrum et non alium quempiam ad praedictam ecclesiam nostram Grodecensem illustrissimam ac reverendissimam dominationem vestram consecrare, investire et instituere dignetur, curam animarum, administrationem spi-

ritualium et regimen temporalium rerum ipsi pleno iure commitendo, prout id ad officium vestrae illustrissimae dominationis spectare dignoscitur. In quorum fidem etc. Datum Varsoviae, die vigesima quarta Aprilis, millesimo septingentesimo septuagesimo nono anno. U tey prezenty podpis ręki iaśnie oświeconego aktora przy wyciśnioney herbowey domu iego pieczęci takowy: Michael Poniatowski episcopus Płocensis. Która to prezenta, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podana y do xiąg grodzkich woiewodztwa Brzeskiego przyjeta y wpisana.

1657 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 1395—1397.

150 *). Духовное завѣщаніе Лаврентія Вербицкаго, въ которомъ онъ записываетъ на Половецкую церковь известную сумму у полъвулоки земли священничеу.

Лѣта отъ нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ шестого, мѣсяца Іюля тридцатого дня.

На врадѣ крродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевисто панъ Остафіянь Волковицкій, покладаль и ку актикованію до книгъ крродскихъ Берестейскихъ подалъ тестаментъ остатней воли небожика пана Вавржинца Вержбицкаго съ сусцетою мѣйсцою магдебурскою, подъ датою року тысяча шестьсотъ пятьдесятъ сего, мѣсяца Іюня перваго дня, на томъ тестаментѣ написано, а особомъ въ томъ же тестаментѣ ниже выражонимъ служацій, просячи, абы былъ принятъ и до книгъ уписанъ. Который тотъ тестаментъ, за приняти-

емъ одного уписуючи у книги, въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: W imie Oycy y Syna y Ducha Świętego, Amen. Ja Wawrzyniec Wierzbicki czynię wiadomo tym moim testamentem ostatniey woli mey, komu by o tem wiedzieć należało, iż ia, będąc nawiedzony od Pana Boga chorobą na ciele moim, ale na duszy iestem zdrowy y rozumu zupełnego, zażywszy sobie oycy swieszczenika Połowieckiego do gospody mey, we wsi Holi królewskiej, w woiewodztwie Brześkim leżącej, natenczas chory będąc podczas incursii kozackiej, który na proźbę moię uczynił. Polecam duszę moię Panu Bogu w ręce, a ciało moie grzeszne ziemi, абы ie uczciwie pochowano przy cerkwi Połowieckiej; а ubogą ruchomość moię, to iest, dług moy, którzy mi winni ludzie zacni, zapisuie: naprzod, na cerkiew Połowiecka, od w. p. Alexandra Kochlewskiego złotych sto dwadziescia na letnik axamitny ze złotemi korunkami,

*) Акты 150—154 помѣщены въ концѣ настоящаго отѣла, такъ какъ они найдены послѣ напечатанія предшествующихъ актовъ.

który podług zlecenia in. panu Kazimierzowi Witanowskiemu, aby to odyskawszy sprawili paramentu do cerkwi Połowieckiey, żeby w nich zawsze służbę Bożą odprawowano za duszę moją, y w subotnik wpisać; a za pracę oycu swieszczennikowi Połowieckiemu zapisuję u pana Pawła z Wochnowicza Wołkowskiego złotych piędziesiąt y cztery, za który dług nany... *) w zastawie puł włok do oddania pieniędzy, który puł włok zasiałem żytem, które żyto ma swieszczennik żąć bez żadney przeszkody, a grunt ma przy swieszczenniku zostawać do oddania pieniędzy. U pana Thomasza Wołkowskiego krowa samotrzecia aby była oddana swieszczennikowi. U pani Ostaphiowej Wołkowskiej złotych trzydzieście zapisuję na kościół Wysocki. U pana Thomasza Wołkowskiego złotych trzydzieście y cztery y mąki beczek dwie zapisuję na kościół Wielamowski. U pana Pawła Wołkowskiego Daszkiewicza złotych ośm y żyta beczek pięć—to zapisuję na szpital Wysocki. U w. pana Kazimierza Witanowskiego złotych sto—tem wszystkim daruję imści, względem tego,

aby ten dług moy odzyskał y aby każdemu dosyć się stało według zapisu testamentowego. A co się tknie pana Ostaphiiana Wołkowskiego, ktoregom niewinnie w suspicią podał, niech mię pan Bog sądzi, żem to uczynił z naprawy żony mey, ktorego, schodząc z tego świata, uwalniam. Co ia to czyniłem przy dobrej pamięci y nie z sprzymuszenia żadnego, przy którym zapisie testamentu mego byli ludzie dobrzy, wiary godne, podani ikmsci we wsi Holi, na imie: Fiedor Orlikowicz, Nikon Hwozdkowicz, Ustian Sakowicz, Andrey Protasowicz; których ludzi prosiłem, aby przyznali ten testament według czasu prawa, iako nieumiejętnych pisma, do ktorego testamentu prosiłem oycu swieszczennika Połowieckiego o podpis ręki. Pisan roku tysiąc sześć set piędziesiąt siódmego, miesiąca Apryla trzydziestego dnia.—У гогого тестаменту подпись руки тыми словы: Устnie proszony y oczewisto o podpis ręki Heliasza Wierzbickiego—praezbiter Połowiecki ręką swą. Который же тотъ тестаментъ, до артъ поданный, есть до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1693 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 945—948.

151. Листъ короля Яна III-го, служащій священнику Тевелевской церкви.

Король Ян III особымъ листомъ извѣщаетъ Виленскаго каштеляна и польнаго гетмана вел. кн. Лит. Иосифа Слушку, что къ нему обратился съ жалобою священникъ Тевелевской церкви Самуилъ Коссовскій на крестьянина изъ села Тевелева Павла Прокоповича, который, «желая вырваться изъ податнаго сословія и достигнуть священническаго званія», ложнымъ путемъ добывъ себѣ королевскую привилегію на занятіе имъ половины Тевелевской церкви, съ намѣреніемъ устранить синовей Коссовскаго отъ законнаго наследственнаго священства при сей церкви, возмутилъ Тевелевскихъ прихожанъ, внушалъ имъ не признавать этого права за потомствомъ Коссовскаго, которое будто бы теперь принадлежитъ ему; насильно забралъ въ свою пользу десять коней ржи и завилъ притязаніе на приходъ. Считалъ настоящее дѣло Прокоповича незаконнымъ и противнымъ древнимъ привилегіямъ Тевелевской церкви, король приказываетъ Иосифу Слушкѣ уи вердить священника Самуила Коссовскаго и его синовей въ ихъ законныхъ правахъ и строго запретить Прокоповичу дѣлать ему какія либо оскорбленія, не обращая вниманія на прежнюю королевскую привилегію добытую Прокоповичемъ, ложнымъ путемъ, которая уничтожается настоящимъ королевскимъ листомъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божо- того, мѣсяца Сентебра семнадцато- го тысяча шестьсотъ девятьдесятъ тре- го дня.

*) Нѣсколько буквъ выдрано.

На врадѣ вгородскомъ Берестей-

скомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно велебный отецъ Самуель Косовицкій, пресбитеръ церкви Тевелевской, тотъ листъ его королевской милости инстанціальный, собѣ служащій, на речъ въ немъ ниже выражоную, ку актыкованью до книгъ вродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный: Jan trzeci, z Bożey łaski, król Polski etc. Wielmożnemu Jozephowi Słuszce, kasztellanowi Wileńskiemu, hetmanowi polnemu w. x. Lit., administratorowi ekonomiey naszej Kobryńskiej. Uprzejmie nam miły! Supplika imieniem pobożnego Samuela Kosowickiego, praesbitera rit. graeci, uniata, ekonomiey naszej Kobryńskiej, tudziesz synów onegoż, pokornie do nas wniesiona, powodem nam iest do wniesienia za niemi instancyey naszej królewskiej do uprzeimości waszey. Uskarzają się pomienieni supplikuiący na nieiakiegoś Pawła Prokopowicza, podanego naszego teyże wsi Tewelewskiej, iż on chcąc się wydrzeć z poddanstwa, promowuje się na kapłaństwo y ad male narrata subreptitio modo otrzymał był od nas przywilej na possessiã połowicy teyże cerkwi, chcąc synów onegoż oderwać od successiey teyże cerkwie, którą od lat kilkudziesiąt, od pradziadów y dziadów, iako list nayiasnieyszey antecessorki naszej Anny, królowey Polski, sonat, successive trzymają, y o stanie kapłańskim dostatecznie sufficere mogą, buntuiąc parafianów y braciã swoiã, aby tegoż pobożnego praezbitera z synami iego za successorów nie znali, ale iego samego mianowali, legacie do cerkwie, vi-vendy, kapłanowi należące, violenter

odbiera; y na swóy obraca pożytek żyta kop dziesięć areztowawszy, sam bezprawnie zabrał, y sam propria auctoritate et superbia, nie uważając na collatiã naszą, chce się installować, która cerkiew antiquitus za przywilejami naiśnieyszych antecessorów naszych, ich własnym successorów zfundowana sump-tem. Więc że to iest contra ius et aequum y przywileiom; ponieważ ta cerkiew successive na synów spadać powinna, które teraz są, żądamy po uprzeymości waszey, abyś tegoż pobożnego Samuela Kosowickiego, praesbitera, oraz z synami przy tey cerkwie z należytościami, przy której my conserwuiemy, cale y nienaruszenie zachował, szkod y gwałtów czynić surowo Prokopowiczowi przykazał, y urodzonego vice-ekonomu, aby się w to nie wdawał y onego promowować zaniechał, napomniał, nie stosując się do wydanego od nas temuż Prokopowiczowi ad male narrata listu, który osobliwym cassuiemy przywileiem. Co uprzeymóść wasza według słusności sprawy uczynisz y dla łaski naszej, któremu dobrego od Pana Boga życzymy zdrowia. Dan w Warszawie dnia ósmego miesiąca Września, roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt trzeciego, panowania naszego dziewiętnastego roku. У того листу его королевской милости инстанціального при печати притисненой подпись руки наяснѣйшого короля его милостыими словами: Jan król. Который же тотъ листъ его королевской милости инстанціальный, черезъ особу верху выражоную ку актыкованью поданный, есть до книгъ вродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1693 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 1147—1150.

152. Передача королемъ Яномъ III-имъ Леону Шлюбичу Заленскому въ администрацію Кіевской митрополіи прототронію.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ девяностъ третьего, мѣсяца Декабря осьмого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Якубъ Лищинскій, администрацію метрополіи Кіевское, заразъ по смерти святой памяти ясне вельможного Цириана Жоховскаго, метрополита, ясне вельможному его милости ксендзу Леону зъ Шлюбичъ Заленскому, прототронему тоежъ метрополіи Кіевское, даную и служащую на речъ въ ней ниже выражоную къ актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаную. Jan trzeci, z Bożey łaski, król Polski etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tem wiedzieć należy, a mianowicie wielebnym archimandritom y ihumenom, protopopom, namieśnikom y całemu duchowieństwu ritus graeci uniti do wiadomości podaiemy, iż w naupierwszym staraniu mając iedyne chwały Boskiey pomnożenie, za którym wszelkie szczęśliwości y błogosławieństwa tak nas samych, iako też y na państwo nam od Pana Boga powierzone, ściagać się zwykły, respektując oraz na zasługi wielebnego Leona z Slubicz Załęskiego, protothroniego metropolii Kijowskiej, Halickiej y wszystkiey Rusi, Włodzimierskiego y Brzeskiego episkopa ritus graeci uniti, który na swoim urzędzie znamienite pobożności y dobrego przykładu zostawił y pokazał dowody, umyśliliśmy mu pro iure patronatus nostro, które nam desuper należy, metropoliey Kijowskiej, Halic-

kiej y wszystkiey Rusi, archiepiskopiey Połockiej, episkopiey Witebskiej, Mściśławskiej, Orszańskiej, Mohilewskiej, archimandriei Dermanskiej..... y Kupiatyckiej administratią in temporalibus po śmierci wielebnego niegdy Cypryana Żochowskiego, ritus graeci uniti metropolity Kijowskiego y Halickiego, dać y conferować, iakoż niniejszym listem, przywileiem naszym, ze wszystkimi prawami, wolnościami, prerogatywami, metropolie Kijowskiemu służącemi, tudzież dobrami, gruntami, wioskami, polami, łąkami, lasami, budynkami, stawami, młynami, jeziorami, sadzawkami, karczmami, pasiekami, poddanemi y ich robociznami, czynszami, daninami, pożytkami, obwentiami, y wszelkim tak duchowieństwa, iako też y poddaństwa, do metropoliey Kijowskiej ritus graeci uniti należącego, posłuszeństwem, iurisdictionią y rządem dotąd daiemy y conferujemy, póki sobie według praw y zwyczajaiu cerkwie orientalney iedności z kościołem świętym rzymskim zostaiącey, całe duchowieństwo ritus graeci uniti nowego metropolity z poysrzodka siebie nie wybierze y nam, za zniesieniem się o tym z panami rady y senatorami naszymi na przyszłym da Pan Bóg seymie obranego, prezentować nie będzie; mocą której administraciey, od nas sobie łaskawie nadaney y conferowaney, wielebnny Leon Szlubic Załęski, prototroni metropoliey Kijowskiej, Halickiej y wszystkiey Rusi, Włodzimirski y Brzeski, ritus graeci uniti episkop, ma y powinien będzie nad wszystkimi dobrami, woytami, administratorami, rządzcami, zawiadowcami, poddaństwem, y całym

duchowieństwem do teyże metropoliey Kijowskiey należącym iurisdictioni, y prawo swoje administratorskie wykonywać, posłuszeństwo należyte od wszystkich odbierać, dozorcami władać y żądać, rachunków y wszelkich powinności ś. tykać, odpadłość ruchomych y nieruchomości dóbr w należytych sądzie windycować y wszystkiego tak, iako niegdy wielebny metropolita trzymał y zażywał, on także trzymać zażywać, póki za nominatą naszą kto na ten urząd deklarowany nie będzie; co ażeby sub rigore iuris od każdego y od wszystkich, do tey metropolii należących, skutecznie wykonano było, mieć chcemy y wskazyemy; y dla lepszey wiary ręką się własną podpisawszy, niniejszy przywilej pieczęciami koronną y wielkiego xięstwa Litewskiego ztwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Żółkwie, dnia piętnastego mie-

siąca Listopada, roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt trzeciego, panowania naszego dwudziestego roku. У тое администраціи при печатѣхъ, Коронной и Литовской, притисненыхъ подписи руки теми словами: Яахъ король. При которыхъ печатѣхъ такъ Коронной, яко и великого князства Литовского и приписокъ въ тые слова: Administracia metropolii Kijowskiey y Halickiey, po śmierci wielebnego w Bogu Cypryana Żochowskiego, metropolity, wielebnemu Leonowi z Szlubic Załęskiemu, prothotroniu teyże metropoliey Kijowskiey. Woyciech Franciszek Paszynski, sekretarz iego królewskiey mości mnr. Которая жъ то администрація его королевское милости, черезъ особу верху помененую ку актикованью поданая, есть до книгъ городскихъ Берестейскихъ принята и уписана.

1698 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 2023—2026.

153. Подтвердительная привилегія короля Августа II-го на православную церковь во имя Рождества Пресвятой Богородицы за р. Мухавцемъ въ Брестѣ-Литовскомъ.

Король Августъ II подтверждаетъ привилегію предшественника своего короля Михаила, данную въ 1670 году, вмѣстѣ съ листомъ комиссарскимъ 1633 года, по которой церковь, находящаяся въ Брестѣ за р. Мухавцемъ, передается въ вѣдѣніе православнаго духовенства и православныхъ мѣщанъ Брестскихъ для свободнаго отправления богослуженія, — подъ угрозою штрафа каждому, кто-бы осмѣлился заявить какую нибудь претензію на церковь и людей православныхъ, согласно съ дипломомъ и постановленіемъ короля Владислава IV.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego, miesiąca Septembra trzydziestego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Janem Beklewskim, podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto w Bogu wielebny oyciec Silwester Trocewicz, ihumen monastyrza Zamuchawieckiego, zakonowi św. Bazylego ritus graeci, ten przywilej konfirmacyiny najyśnieysze-

go króla imci Augusta wtórego na rzecz w nim niżej wyrażoną ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, który wpisuiąc w xięgi słowo do słowa tak się w sobie ma: August wtóry, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem naszym wszem wobec y każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy: Pokładany był przed nami przywilej konfirmacyiny najyśnieyszego świętey pamięci króla imci Michala, praedeces-

sora naszego na papierze pisany y z podpisem ręki urodzonego niegdy Andrzeia Kazimierza Zawiszy, pisarza w. x. Lit., pieczęcią kancellarii mnieyszey w. x. Lit. zapieczętowany, pod datą w Warszawie, dnia miesiąca Februarii, roku Pańskiego MDCLXX, w którym list urodzonych kommissarzów świętey pamięci króla Władysława czwartego, rękami tychże kommissarzów podpisany y pieczęciami stwierdzony, pod datą w Brześciu-Litewskim, w roku tysiąc sześćset trzydziestego trzeciego, miesiąca Maia siódmego dnia, zawierający w sobie pewne podanie cerkwie w Brześciu-Litewskim za Muchawcem, pod tytułem Narodzenia Najswiętszey Panny Maryi, ufundowany, a podanie w possessiā tey cerkwi ludziom religii greckiey w unii nie będącym, mieszczanom Brzesckim, dla wolnego odprawowania w niey nabożeństwa, zachowujący im, tak duchownym iako y świeckim tey religii ludziom, od każdego pokoy wszelaki, podług dyplomy y konstitucyi nayiaśnieyszego Władysława czwartego, pod zarękami w tymże liście na każdego takowego, któryby decyzyą królewską y rzeczypospolitey wzruszał y przenagabanie iakie czynił tym ludziom, w uniey nie będącym, założonemi we wszystkich punktach y clausulach approbować raczył. Y supplikowano nam imieniem nabożnych oyców ritus graeci reguły świętego Bazylego monastyrza Brzesckiego, pod tytułem Narodzenia Najswiętszey Panny Marii, ufundowanego, nie w uniey zostaiących, także imie-

niem mieszczan Brzesckich, teyże religii będących, abyśmy ten przywiley, pokładany przed nami, powagą naszą królewską stwierdzili, zmocnili y approbowali y onych przy tymże prawie y wolności cale y nienaruszenie zachowali y zatrzymali. Tedy my król, stosując się do samey słusności, iako też y łaskawie przychyłaiąc się do instanciey panów rad naszych, za niemi wniesionej, ten przywiley konfirmacyiny nayiaśnieyszego antecessora naszego we wszystkich jego punktach, clauzulach y paragrafach stwierdzamy, zmacniamy y approbuujemy y pomienionych zakonników y mieszczan Brzesckich przy tychże prawach y wolnościach cale y nienaruszenie zachowujemy. Na co, dla lepszey wiary, przy podpisie ręki naszej, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Brześciu-Litewskim, dnia dwunastego miesiąca Decembra, roku Pańskiego M. D. C. X. C. V. III, panowania naszego wtórego roku. U tego przywileiu ikmści przy pieczęci w. x. Lit. przycisnioney, podpis ręki temi słowy: Augustus rex. Po którym podpisie przypisek temi słowy: Approbacia przywileiu konfirmacyinego nayiaśnieyszego ś. pamięci króla Michała na cerkiew Narodzenia Najswiętszey Panny Marii nazwaną, w Brześciu-Litewskim. Który że ten przywiley nayiaśnieyszego króla imści, przez osobę w wierzchu pomienioną, ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzesckich przyięty y wpisany.

1699 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 2031—2034.

154. Подтвердительная привилегія короля Августа II на землю и мельницу православному Замухавецкому монастырю въ Брестѣ.

Король Августъ II подтверждаетъ привилегію предшественника своего Яна III, въ которой заключаются привилегія и ревизорскій листъ короля Михаила на землю, называемую Дарки и на постройку мельницы, съ освобожденіемъ отъ всеѣхъ повинностей, за исключеніемъ чинаша. При этомъ же онъ подтверждаетъ и прочія привилегіи, данныя этому монастырю, и ревизорскіе листы.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiętego, miesiąca Septembra trzydziestego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzesckim, aktami starościńskimi y przede mną Janem Beklewskim, podstarościem Brzes-

kim, stanowszy oczewisto w Bogu wielebny oyciec Silwester Trocewicz, ihumen monastyra Zamuchawieckiego, zakonu świętego Bazylego ritus graeci, ten przywiley nayiaśnieyszego króla imści Augusta wtórego konfirmacyiny na rzecz w nim niżej wyrażoną ku aktykowaniu do xiąg ziemskich Brzesckich podał, który, wpisuiąc w xięgi słowo do słowa, tak się w sobie ma: August wtóry, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznaymuemy tym listem przywileiem naszym, komu o tym wiedzieć należy. Produkowany był przed nami przywiley konfirmacyiny, na papierze pisany, cały, zdrowy, zupełny y żadnego w sobie podeyrzenia nie maiący, ręką niaiśnieyszego świętey pamięci króla imści Jana trzeciego, antecessora naszego, podpisany y pieczęcią kancelarii mnieyszey w. x. Lit. zapieczętowany, de data w Grodnie, dnia dwudziestego miesiąca Lutego, roku Pańskiego MDCLXXIX, oycem zakonnym reguły świętego Bazylego, w Brześciu zamuchowcem, przy cerkwiach świętego Semiona y Narodzenia Nayświętszey Panny mieszkaiącym, na grunt pewny w Brześciu, Darki nazwany, y na młyn Darkowski y inne dobra służący, zawieraiący w sobie konfirmacją przywileiu niaiśnieyszego ś. pamięci króla Michała, z podpisem ręki iego y z podpisem urodzonego niegdy Waleriana Stanisława Judyckiego, pisarza w. x. Lit., pieczęcią kancelarii mnieyszey w. x. Lit. stwierdzonego, de data w Krakowie, dnia XIX miesiąca Oktobra, roku Pańskiego MDCLXXIX, który list rękami wielebnego w Bogu xiedza Tomasza z Rupniewa Wieyskiego, biskupa Kijowskiego, y urodzonego Andrzeja Kotowicza, pisarza w. x. Lit., kommissarzów do ekonomii Brzesckiey zesłanych, podpisany y pieczęciami ich zapieczętowany, de data w Kobryniu, dnia trzydziestego miesiąca Septembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego, tymże oy-

com zakonnym reguły ś. Bazylego na grunt Darkowski y na wystawienie młyna na tymże gruncie służący, we wszystkich iego punktach, klauzulach y paragrafach, iak się w sobie ma, stwierdzać y na insze dobra prawo y possessyę ratyfikować raczy. Y doniesiona nam zatym przez panów rad y urzędników, przy boku naszym natenczas rezyduiących, imieniem tychże zakonników proźba, abyśmy im przywiley ten konfirmacyiny niaiśnieyszego króla Jana trzeciego, praedecessora naszego y inne przywileia, listy y w nich namienione dekreta kommissarskie y vadia w nich opisane zamykaiący, mocą y powagą naszą królewską stwierdzili, zmocnili y approbowali y przy tymże młynie Darkowskim y dobrach do niego należących zachowali. My tedy, król, do pomienioney proźby, iako słuźney, łaskawie się skłoniwszy, zwyż pomieniony przywiley, antecessora naszego y inne w nim przywileie, listy, w nich namienione dekreta kommissarskie, y vadia, w nich opisane, iakoby tu od słowa do słowa były wpisane, we wszystkich punktach y clausulach stwierdzamy, zmacniamy y approbuiemy, y przy używaniu gruntu y młynu Darkowskiego, także przy wolnym łowieniu dwóch siatek rybnych na słuźie Darkowskiey, za przywileiem ś. p. króla imści Władysława czwartego, de data w Warszawie, dnia XXVIII miesiąca Nowembra, roku Pańskiego MDCXXXIX, y przy morgach, w tychże Darkach leżących, w przywileiu opisanych, zakonników bazylianów, przy cerkwiach świętego Semiona y Narodzenia Nayświętszey Panny mieszkaiących, zostawuiemy. A stosuiąc się do dawnych przywileiów niaiśnieyszych antecessorów naszych, także y do listów kommissarskich, do żadney inney powinności z tego młyna ich niepociąganych mieć chcemy, owszem od wszelakich, quocumque titulo uchwalonych, exakeyi uwalniamy: tyle, według dawnego zwy-

czaiu, także iako y antecessorowie ich, powinni będą, co rok, po dziesięciu kop litewskich czynszu do skarbu naszego przez ręce administratorów ekonomii naszej Brzeskiej oddawać; ma się iuż wszystkie trzy miarki brać y inszych wszelakich pożytków zażywać bez żadney ni od kogo praepeditiey. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia VII miesiąca Sierpnia, roku Pańskiego MDCXCIX, panowania naszego trze-

ciego roku. U tego przywileiu ikmści, przy pieczęci w. x. Lit. przyciśnioney podpis ręki tymi słowy: Augustus rex. Pod którym podpisie przypisek przy pieczęci temi słowy: Approbacia przywileiu konfirmacyinego najaśnieyszego świętey pamięci Jana trzeciego na grunt y młyn Darkowski y inne dobra, czercom Brzeskim służące. Który to ten przywiley najaśnieyszego króla imści, przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktywkowaniu podany, iest do xiąd grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

Переводъ 142 акта съ латинскаго на русскій языкъ.

Тысяча семьсотъ семьдесятъ перваго года, мѣсяца Декабря седьмаго дня.

Въ сроки судопроизводства декабрскіе гродскіе Брестскаго воеводства, выпадавшіе, на основаніи порядка, предписаннаго общимъ закономъ, и отправляемые въ обыкновенномъ мѣстѣ, въ городѣ его королевской милости Брестѣ, передъ нами, Людовикомъ Станиславомъ Сузиномъ, подстаростою, Петигорскимъ поручикомъ войска великаго княжества Литовскаго, Павломъ изъ Воронной Чижемъ, подчашимъ, Адамомъ-Антонномъ Анцутю, судьями, Игнатомъ на Выгоновѣ Выгоновскимъ, стольникомъ и писаремъ, судовыми гродскими сановниками Брестскаго воеводства, явясъ лично адвокатъ, его милость Осипъ Бенядзвій, подалъ для явки въ актахъ воспрещеніе, полученное отъ священной апостольской Римской столицы, вмѣстѣ съ позывомъ къ суду по дѣлу преосвященныхъ греко-унитскихъ епископовъ, Львовскаго—Людвика Шептицкаго, Брестскаго—Антонина Млодовскаго съ высокопреосвященнымъ архіепископомъ Киевскимъ, Галицимъ и митрополитомъ всей Руси и епископомъ Владимірскимъ Фелиціаномъ—Филиппомъ Володковичемъ. При подачѣ онъ (адвокатъ) просилъ насъ—судъ, чтобы упомянутое воспрещеніе со всѣмъ тѣмъ, что въ немъ выражено, было принято и вписано, въ гродскія книги Брестскаго воеводства. Мы, гродскіе судьи Брестскаго воеводства, принявъ оное, приказали вписать его въ книги; содержаніе его

слѣдующее: Францискъ Де Ильчіо, генеральный аудиторъ дѣлъ двора камеры апостольской и ординарный римскаго сената судья, избранный и особо назначенный святѣйшимъ господиномъ нашимъ папою, всѣмъ и каждому высокопочтеннымъ господамъ аббатамъ, приорамъ начальствующимъ, деканамъ, діаконамъ, архидіаконамъ схоластикамъ, канторамъ, вазначаемъ, ризничимъ, какъ кафедральныхъ, такъ и коллегіальныхъ церквей каноникамъ и ректорамъ приходскихъ церквей, плебанамъ и вице-плебанамъ, имѣющимъ приходы и неимѣющимъ, и прочимъ пресвитерамъ, клерикамъ, нотариусамъ, публичнымъ маклерамъ, всѣмъ и каждому, кто бы ни былъ,—привѣтъ и проч. Да будетъ вамъ извѣстно, что недавно донесено намъ и представлено отъ преосвященнаго господина Леона Людовика Шептицкаго, епископа Львовскаго, и отъ преосвященнаго господина Антонина Млодовскаго, епископа Брестскаго, и отъ ихъ главныхъ официаловъ, что хотя опредѣленіемъ священной апостольской нунціатуры, состоявшимся въ Польшѣ девятнадцатаго Сентября, тысяча семьсотъ семьдесятатаго года, объявлено было, чтобы не было никакихъ неправильныхъ и незаконныхъ юридическихъ дѣйствій, какъ въ митрополичьей архіепископіи всей Руси, такъ и во Владимірской епископіи, совершаемыхъ высокопреосвященнымъ господиномъ Фелиціаномъ Филиппомъ Володковичемъ, архіепископомъ Киевскимъ и Галицимъ и всей Ру-

си и епископомъ Владимірскимъ греко-унитскаго исповѣданія; и по этому ему воспрещено было, чтобы онъ впредь не смѣлъ приступать ни къ какимъ другимъ юрисдикціональнымъ дѣйствіямъ, какъ въ сказанной митрополичьей архіепископіи всей Руси, такъ и въ сказанной епископіи Владимірской, именно, во исполненіе опредѣленія священной нунціатуры Климента XIV, который поставилъ предъ симъ, какъ въ вышесказанной архіепископіи преосвященнаго Леона Людовика Шептицкаго, такъ и въ вышеупомянутой епископіи вышеупомянутаго преосвященнаго Антонина Млодовскаго, апостольскими администраторами, со всѣми правами юрисдикціи, какъ въ духовныхъ дѣлахъ, такъ и мірскихъ, до новаго распоряженія священной столицы. Каковую апостольскую администрацію высокопреосвященнѣйшій нунцій, по слову тогоже святѣйшаго отца, выраженному въ вышеупомянутомъ опредѣленіи, объявилъ еще существующею, юрисдикціею которой владѣли и владѣютъ вышеупомянутые администраторы. Не смотря на то, почтеннѣйшій Фелиціанъ Филиппъ Володковичъ, архіепископъ Кіевскій, къ значительному вреду и убытку жалующихся, завелъ и заводитъ изъ-за этого споръ, хочеть опять вмѣшиваться въ данную имъ юрисдикцію, беспокоить ихъ и притѣсняетъ въ обладаніи сказанною юрисдикціею, и такимъ образомъ не исполняетъ упомянутаго опредѣленія священной нунціатуры, состоявшагося во исполненіе первосвященническаго распоряженія. И потому, будучи просимы со стороны ихъ для надлежащей защиты права, мы рѣшились напоминаніе наше о соблюденіи вышеупомянутаго опредѣленія и о приостановленіи вмѣшательства выразить въ формѣ воспрещенія. И такъ, мы, находя просьбу ихъ справедливою и основательною, симъ сообщаемъ вамъ вышеупомянутымъ, всѣмъ и каждому, и, на основаніи святаго повиновенія, строго повелѣвая, предлагаемъ, тотчасъ съ полученіемъ сего и послѣ по силѣ сего, когда вы будете потребованы, или кто-нибудь изъ васъ будетъ потребованъ, съ нашей стороны,—то, на основаніи власти апостольской, напоминайте и требуйте, такъ какъ мы симъ напоминаемъ и требуемъ, отъ вышеупомянутаго высокопреосвященнаго Фелиціана-Филиппа Володковича, архіепископа Кіевского, или отъ его почтеннаго господина повѣреннаго, и отъ всѣхъ и каждого, поименованныхъ въ исполненіи сего предписанія, чтобы въ теченіи шести дней отъ полученія сего, (изъ которыхъ первые два дня мы назначаемъ, равно какъ и вы должны назначить, за первый срокъ, вторые два дня—за второй, а третьи два дня—

за послѣдній и окончательный срокъ, и одно каноническое напоминаніе за трехкратное), подъ опасеніемъ штрафа въ пятьсотъ червонцевъ, назначаемыхъ для камеры апостольской, въ кассу апостольскую, или вмѣсто ихъ, если нужно будетъ отлученія и другихъ предоставленныхъ нашему усмотрѣнію наказаній,—должны, и каждый, кому слѣдуетъ, долженъ вышепрописанное опредѣленіе, состоявшееся вслѣдствіе первосвященническаго распоряженія, во всемъ до мелочи соблюдать, сохранять и исполнять и содѣйствовать всячески его полному исполненію и вслѣдствіе такового вышеупомянутыхъ господъ жалующихся поддерживать, защищать и сохранять въ спокойномъ и невозмущаемомъ обладаніи вышесказанною духовною и мірскою юрисдикціею, которою они владѣютъ какъ и прежде. А на будущее время они должны воздержаться, перестать и оставить подвергать господъ жалующихся какимъ-бы то ни-было стѣсненіямъ, утѣсненіямъ, помѣхамъ и препятствіямъ, дѣлаемымъ, наносимымъ и совершаемымъ вопреки формѣ и содержанію упомянутаго опредѣленія. А мы, съ своей стороны, будемъ наблюдать, слѣдить и настаивать, какъ прежде, чтобы это прекращено было, и чтобы это иначе было, какъ прежде,—будемъ повелѣвать, смотрѣть, чтобы все было согласно съ предшествовавшими опредѣленіями и будемъ выдавать, если понадобится, всякое предписаніе, опредѣлять и послаблять, давать мнѣнія и оправдывать ихъ, поддерживать право и правосудіе, вознаграждать издержки и убытки и во всемъ удовлетворять сему предписанію. Но, несмотря на то, если бы кто-нибудь оказался съ иными убѣжденіями, несогласными съ вышепрописаннымъ, и еслибы они (жалующіеся) нашли себя стѣсненными въ какомъ-нибудь отношеніи въ вышепрописанномъ, то позвавъ таковыхъ по по силѣ сего къ суду, какъ и мы повелѣваемъ симъ позывать ихъ, чтобы въ шестидесятый день по юридическомъ исполненіи сего, явились въ Римъ на судъ предъ нами со всѣми своими правами, представивъ причину своего обремененія, говоря и дѣлая, какъ потребуетъ справедливость и порядокъ дѣла. Получивъ свидѣніе, что они такимъ образомъ позваны, или должны будутъ быть позваны, явятся ли они въ назначенный срокъ, или не явятся, мы, не смотря на то, будемъ поступать далѣе и отъ вышесказаннаго переходить къ болѣе сильнымъ средствамъ законнымъ и фактическимъ, на основаніи правосудія, не смотря на упорство или отсутствіе позванныхъ. Сверхъ сего, вы должны воспрещать, повелѣвать и приказывать, какъ мы симъ воспрещаемъ, повелѣ-

ваемъ и приказываемъ всѣмъ господамъ церковнымъ судьямъ, какую бы они ни имѣли и не будутъ имѣть власть и обязанность, и особенно, относительно вышеупомянутаго высокопреосвященнаго Фелиціана Филиппа, архіепископа Кіевскаго, или его господина повѣреннаго, и относительно господина Романа Выгоновскаго, оффиціала Кіевскаго, Павла Урбановскаго, нотариуса консисторіи, господина Тушинскаго, епархіального экзаминатора, господина Скопчинскаго, оффиціала Браславскаго, господина Модзелевскаго, Виленскаго оффиціала, господина Ивашкевича, Подѣскаго оффиціала, господина Яхимовича, Брестскаго оффиціала, и относительно всѣхъ и каждаго, поименованныхъ въ семъ исполненіи, чтобы они, подѣ опасеніемъ сказанныхъ и другихъ взыскацій, не смѣли и не думали, вопреки формѣ и содержанию упомянутаго опредѣленія священной нунціатуры, состоявшагося вслѣдствіе распоряженія апостольскаго, совершать юрисдикціональныхъ дѣйствій въ митрополичьей архіепископіи всей Руси и въ епископіи Владимірской, какъ относительно духовныхъ предметовъ, такъ и мірскихъ. Слѣдовательно они не должны вмѣшиваться въ исполненіе должностей, обязанностей, какъ духовныхъ, такъ и мірскихъ, въ управленіе доходами упомянутой архіепископіи и епископіи и въ пользованіе другими всякими вещами и правами, принадлежащими упомянутымъ архіепископіи и епископіи.—Такимъ образомъ, чтобы они не смѣли двухъ поименованныхъ жалующихся, ихъ оффиціаловъ и управителей въ этого рода обладаніи юрисдикціею духовною и временною, въ которой они теперь находятся, беспокоить, утѣснять и растроявать, ничего не вносить новаго, ни на что не посягать, сами чрезъ себя или чрезъ другихъ и проч *). Въ удостовѣреніе чего и проч. Дано въ Римѣ,

*) Здѣсь въ подлинникѣ пропущено нѣсколько словъ.

изъ великаго Инокентіевскаго двора позывной горы (montis citatorii), въ лѣто отъ Рождества Господа нашего Иисуса Христа, тысяча семьсотъ семьдесятъ первое, четвертаго индикта, въ двадцатый день мѣсяца Августа, а въ третій годъ первосвященства святѣйшаго во Христѣ отца и господина нашего Климента XIV, Божіимъ промысломъ папы.—Мѣсто печати.—Т. Каррара, заступающій мѣсто Д. А. За господина Плацентина *отъ горъ* (de montibus) А. Д. Нотарія, Леонардъ Ант. Паче, (Ant. Pace) Конотарій.—Наставленіе о соблюденіи и исполненіи и проч. и проч. объ удержаніи и воспрещеніи. Памят. кн. листъ 43. Въ этомъ воспрещеніи св. апостольской Римской столицы, выданной вмѣстѣ съ позывомъ при приложенной черной печати, дальнѣйшее выраженіе слѣдующее: Такъ какъ я, Матеей Устрицкій, публичный докторъ философіи, по волѣ столицы апостольской нотариусъ епархіи Познанской и Варшавской нашель настоящую копию наставленія о соблюденіи и исполненіи первосвященническаго опредѣленія вмѣстѣ съ позывомъ, по вышеозначенному дѣлу выданную изъ большаго двора Инокентіевскаго Г. П., во всемъ согласно съ автентическимъ подлинникомъ, скрѣпленнымъ печатью сказаннаго замка и подписью господина коннотарія или канцлера, даннымъ мнѣ для повѣрки и сличенія, и потому по просьбѣ и требованію, въ удостовѣреніе прописаннаго, я приложилъ печать и подписалъ свое имя и фамилію. Происходило въ Варшавѣ, въ двадцать пятый день мѣсяца Сентября, въ лѣто Господне тысяча семьсотъ семьдесятъ первое. Каковое воспрещеніе св. апостольской столицы вмѣстѣ съ позывомъ, бывъ подано къ явкѣ вышеупомянутымъ адвокатомъ, принято и вписано въ гродскіе книги судебныхъ дѣлъ.

Перевелъ членъ комиссіи, архивариусъ центрального архива Н. Горбачевскій.

Алфавитный перечень церквамъ, о которыхъ упоминается въ двухъ актовыхъ книгахъ Брестскаго градскаго суда за 1676—1677 годы и за 1690 годъ.

	Годъ.	Стран.
Блуденская церковь.		
Священникъ Иоаннъ Рагаловичъ	1676	1093
Бобринская церковь.		
Свящ. Феодоръ Тупальскій	1690	612
Болотская церковь.		
Свящ. Феодоръ Александровичъ	1676	606
Бородинская церковь.		
Свящ. Иаковъ Гречка	1690	683
Брестская Михайловская церковь.		
Свящ. Григорій Лазаровичъ	—	130
Брестскій Замухавецкій монастырь.		
Игуменъ Сильвестръ Троцевичъ	—	567
Бѣльская церковь.		
Свящ. Феодоръ Волковичъ	1677	2233
Вагановская церковь.		
Свящ. Николай Гермогеновичъ	—	2438
Валанская церковь.		
Свящ. Андрей Полчевскій	1690	673
Вежецкая церковь.		
Свящ. Ярославъ Коритинскій	—	935
Велико-Ритская церковь.		
Свящ. Матеей Павловичъ	—	773
Вельмовская церковь (въ Вельмовичахъ).		
Свящ. Василій Левневичъ	1677	2102
Верхолѣская церковь.		
Свящ. Михаилъ Будиловичъ	—	1695
Вистицкая церковь.		
Свящ. Феодоръ Юзефовичъ	1676	1094
Вишницкая церковь.		
Свящ. Климентъ Стабневичъ	1677	2489
Влодавская церковь.		
Свящ. Иоаннъ Феодоровичъ	—	140
Войнская Дмитріевская церковь.		
Свящ. Иоаннъ Саковичъ	1690	649

	Годъ.	Стран.
Войнская церковь (городская). Свящ. Василий Сопочко	1676	955
Войнская церковь. Священники: Матеей Павловичъ и Василий Смоленскій	— —	954 569
Войнская церковь (предмѣстская). Свящ. Николай Сопочко	1690	85
Вортельская церковь. Свящ. Павелъ Вельговскій	1677	2216
Высоцкая церковь. Свящ. Михаилъ Кондратовичъ	1676	943
Ганьская церковь. Свящ. Оома Туровскій	1690	800
Гвозницкая церковь. Свящ. Демьянъ Плескачевичъ	1676	80
Герцоновская церковь. Свящ. Миронъ Анацевичъ	1690	109
Голенская церковь. Свящ. Феодоръ Лобачевскій	1677	1313
Горбанская церковь (въ Буковичахъ). Священники: Василий Пильковскій Андрей Нарокевичъ и Марья Самуиловичъ	1677 1690 —	2312 562 1273
Горбовская церковь. Свящ. Парееиій Званскій	1676	600
Городецкая церковь. Свящ. Демьянъ Щитовошицкій	1690	553
Горновская церковь. Свящ. Константинъ Буковскій	1677	2235
Грудская церковь (въ с. Грудѣ). Свящ. Василий Быковскій	—	2236 и 439
Грушевская церковь. Священники: Андрей Крупенскій Феодоръ Романовичъ и Феодоръ Самойловичъ	— — —	1471 1785 1787
Деречинская церковь. Свящ. Георгій Хоцяновскій	1690	553
Дивинская Пречистенская церковь. Свящ. Григорій Новицкій	—	1141

	Годъ.	Стран.
Дивинская церковь во имя Св. Пятницы („Пятенки“). Свящ. Тимоѳей Кургановичъ	1690	1099
Добратицкая церковь (фундаціи Сапѳоговъ). Свящ. Николай Концевичъ	1677	2074
Добринская церковь. Свящ. Ѳеодоръ Званскій	—	2034
Докудовская церковь. Свящ. Максимъ Вербовскій	1690	1209
Долгобродская церковь. Священники: Николай Чирловинъ Николай Ихѳеровичъ	1676 1677	1150 2515
Долголѣская церковь. Свящ. Георгій Чарнота	1690	918
Доропѣевская церковь (въ Доропѣевичахъ). Свящ. Филиппъ Тараневичъ	1677	2471
Еленская церковь. Свящ. Романъ Константиновичъ	—	2485
Жещинская церковь. Свящ. Іоаннъ Туренкевичъ	1676	1027
Житинская церковь. Свящ. Николай Ѳеодоровичъ	—	1042
Журовицкая церковь. Свящ. Михайлъ Токаревскій	1690	825
Заболотская церковь. Свящ. Леонъ Пероцкій	—	913
Замщанская церковь. Свящ. Симеонъ Желенковичъ	—	794
Засимовская церковь. Свящ. Іаковъ Левкевичъ	—	668
Збирская церковь. Священники: Емельинъ Александровичъ Іеронимъ Михайловичъ	1676 1677	592 1840
Збураская церковь. Свящ. Іоаннъ Визовскій	—	2236
Збунская церковь. Свящ. Ѳеодоръ Розмысовичъ	1690	940
Здитовецкая церковь. Свящ. Аванасій Банковскій	1677	1786

	Годъ.	Стр.
Зубацкая церковь (въ имѣнїи Леона Сапѣги). Свящ. Павелъ Смоленскій	1677	2501
Каменицы-Жировицкая церковь. Свящ. Павелъ Токаревскій	—	2030
Каменецкая церковь (въ Каменѣ-Шляхетскомъ). Свящ. Демьянъ Корниловичъ	—	1840
Каменецкая церковь во имя Рождества Христова (въ Каменцѣ-Литовскомъ). Свящ. Іоаннъ Кудрицкій	—	2538
Каменецкая Семеновская церковь. Свящ. Петръ Жила	1676	1029
Каменецкій монастырь. Игуменъ Давидъ Шуневичъ	—	1007
Кіевецкая церковь. Свящ. Іаковъ Жванскій	1677	2034
Кобринская церковь во имя Св. Петра. Священники: Василій Паевскій Василій Александровичъ	1676 1677	606 1861
Кобринская Пречистенская церковь. Протопопъ Ѳома Коритинскій	1690	580
Кобринская Николаевская церковь. Свящ. Кондратій Духновскій	—	596
Кобылянская церковь (въ с. Кобылянахъ). Свящ. Николай Прокоповичъ	1677	2438
Коденская церковь. Священники: Іоаннъ Визовскій Стефанъ Лобачевскій и Кондратъ Козначъ	1690 — —	244 522 636
Колейчицкая церковь. Свящ. Ѳома Довудовскій	1676	1104
Королебродская церковь (въ с. Королебродѣ). Свящ. Ѳеодоръ Будкевичъ	—	954
Корощинская церковь. Свящ. Іеронимъ Орликовскій	—	609
Корчовская церковь. Свящ. Григорій Хромкевичъ	1677	2510
Костеневицкая церковь. Свящ. Мартинъ Смоленичъ	1676	953

	Годъ.	Стран.
Костомлоцкая церковь (въ Костомлотахъ оо. Августіановъ Брестскихъ). Свящ. Василій Игнатовичъ	1677	2268
Кошоловская церковь (въ Кошолохъ). Свящ. Григорій Борзиковскій	—	2512
Кричевская церковь. Свящ. Стефанъ Макаровичъ	—	2216
Кругельская церковь. Свящ. Василій Пильковскій	—	2312
Куплинская церковь. Свящ. Симеонъ Хоцяновскій	—	2195
Линовская церковь. Свящ. Мойсей Выщковичъ	—	1701
Лобачевская церковь. Свящ. Василій Мизевичъ	—	2461
Ломанская церковь. Свящ. Феодоръ Дьяконицкій	—	2509
Лубанская церковь. Свящ. Василій Павловичъ	1676	1116
Луковская церковь. Свящ. Лаврентій Якубовичъ	—	951
Льпесовскій монастырь. Игуменъ Иннокентій Городецкій	1690	495
Любинская церковь. Свящ. Василій	1677	2235
Малецкая церковь. Свящ. Евстафіанъ Саговичъ	—	1677
Милейчицкая церковь (въ мѣстечкѣ Милейчицахъ). Священники: Іоаннъ Мискевичъ и Михайлъ Радіоновичъ	1676 1677	1109 2279
Мало-Ритская церковь. Свящ. Андрей Харламповичъ	1690	792
Мутвицкая церковь. Свящ. Павелъ Дашкевичъ	—	1104
Мышчицкая церковь. Свящ. Николай Беркусовичъ	1676	1096
Нелоевская церковь. Свящ. Феодоръ Ждановичъ	—	876

	Годъ.	Стран.
Непокойчицкая церковь (въ Непокойчицахъ).		
Свящ. Николай Бергусовичъ	1677	2472
Новосельская церковь (въ Новоселкахъ).		
Свящ. Андрей Сидкевичъ	1690	950
Озятская церковь.		
Свящ. Михаилъ Рудзиловичъ	—	745
Олтуская церковь.		
Свящ. Николай Павловичъ	1676	1112
Опольская церковь.		
Свящ. Данилъ Задеричъ	1690	925
Ортельская церковь.		
Свящ. Петръ Вельговскій	1677	2206
Орѣховская церковь.		
Свящ. Василий Прокоповичъ	—	1098
Павловская церковь.		
Свящ. Феодоръ Онитантеевичъ	1676	1045
Пашутская церковь (въ Пашутахъ).		
Свящ. Леонтій Михайловичъ	—	2187
Пещатская церковь.		
Свящ. Петръ Завадскій	—	599
Пожежинская церковь (въ с. Пожежинѣ).		
Свящ. Коирадъ Кулебовичъ	1677	2258
Покровская церковь.		
Свящ. Никифоръ Дьячковскій	1690	776
Половецкая церковь.		
Свящ. Дмитрій Петриковскій	—	1232
Полоская церковь (въ с. Полоскахъ).		
Свящ. Иоаннъ Желинскій	—	508
Прегалинская церковь.		
Свящ. Феодоръ Попелицкій	—	129
Пришихотская церковь.		
Свящ. Стефанъ Грушевскій	—	679
Пружанская Рождественская церковь.		
Свящ. Иоаннъ Петровичъ	1676	579
Пружанская Троицко-Спасская церковь.		
Священники: Асанасій Ганецкій и Петръ Голевницкій	—	613

	Годъ.	Стран.
Пужицкая церковь (въ Пужичахъ). Свящ. Демьянъ Θεодоровичъ	1677	2209
Радваницкая церковь. Свящ. Филонъ Будзиловичъ	1676	592
Радецкая церковь. Свящ. Симеонъ Товаревскій	—	1028
Расенская церковь. Священники: Андрей Гриневиць и Θεодоръ Олодавскій	1690 —	611 804
Ратинская церковь. Свящ. Андрей Гринцевичъ	1676	1032
Рачицкая церковь. Свящ. Семенъ Василевичъ	1677	1361
Рогацкая или Рогачевская церковь. Свящ. Матеей Ганцевичъ	1676	948
Розанецкая церковь (въ мѣстечкѣ Розанцѣ). Свящ. Василій Павловичъ	1690	561
Розвадовская церковь. Свящ. Андрей Дугилчикъ	1677	2490
Руденская церковь (въ селѣ Руднѣ). Свящ. Александръ Сопецко	1676	600
Рѣчицкая церковь. Свяще. Симеонъ Василевичъ	1676	596
Сворская церковь (въ им. кн. Радивила). Свящ. Фалилей Лукьяновичъ	1677	2375
Семенчицкая церковь. Свящ. Лука Смолевскій	1690	1225
Сичовская церковь. Свящ. Юаннъ Ковалевскій	—	656
Словатицкая церковь. Свящ. Никита Яновскій	—	870
Ставская церковь. Свящ. Петръ Олядовскій	1677	2073
Степанковская церковь. Свящ. Николай Кунцевичъ	—	2075

	Годъ.	Стран.
Сычевская церковь. Свящ. Климентій Солтановичъ	1677	1853
Сычинская церковь (въ имѣніи Вيرانовскихъ и Голмовскихъ). Свящ. Симеонъ Фурасевичъ	—	2264
Тевелевская церковь. Свящ. Самуилъ Косовицкій	1676	581
Телятицкая церковь. Свящ. Іоаннъ Чинковскій	—	1043
Теребельская церковь. Свящ. Демьянъ Реутовичъ	1677	2344
Теребунская церковь. Свящ. Іоаннъ Круковскій	1676	1041
Токаревская церковь. Свящ. Ѳеодоръ Прокоповичъ	—	1042
Тростеницкая церковь. Свящ. Ѳеодоръ Коханскій	1677	2219
Харсовская церковь. Свящ. Андрей Лотвиновичъ	—	2161
Хвостницкая церковь. Свящ. Демьянъ Плескачевичъ	1690	635
Хмѣлевская Демьяницкая церковь. Свящ. Григорій Яновичъ	1677	2401
Ходиницкая церковь. Свящ. Михаилъ Будзиловичъ	1676	1096
Хоровская церковь. Свящ. Александръ Абрамовичъ	1690	1207
Хоростицкая церковь. Свящ. Ѳеодоръ Яневичъ	—	869
Хотиславская церковь. Свящ. Симеонъ Млынскій	—	124
Цициборская церковь. Свящ. Михаилъ Грегоровичъ	1677	2217
Чарнавчицкая церковь. Свящ. Петръ Ойковичъ	1676	596
Чернолозская церковь. Свящ. Іосифъ Василевичъ	1690	747
Черевачицкая церковь. Свящ. Григорій Яновичъ	1677	1811

	Годъ.	Стран.
Черневская церковь. Свящ. Григорій Смолевичъ	1690	820
Чернянская церковь. Свящ. Матеей Александровичъ	—	1390
Черская церковь. Свящ. Григорій Харламповичъ	1677	2165
Шебринская церковь. Свящ. Авраамъ Котковичъ	1676	597
Шерешевская церковь. Свящ. Петръ Аюренко	1677	1363
Шишовская церковь. Свящ. Иоаннь Еліашевичъ	1690	239
Шостаковская церковь (въ Каменецкомъ ключь, въ королев. имѣніи). Свящ. Феодоръ Горанинъ	1676	1079
Щитенская церковь. Свящ. Феодоръ Василевичъ	—	940
Яновская церковь. Свящ. Степанъ Лозовицкій	—	1046

Примѣчаніе. Въ этомъ алфавитномъ перечнѣ церквей помѣщены и такія церкви, о которыхъ упоминается во II-мъ и настоящемъ III-мъ томѣ, по той причинѣ, что нельзя всегда съ точностію опредѣлить, однѣ ли и тѣ же эти церкви, или другія.

II.

**ДЕТЫ, ОТНОСЯЩЕСЯ КЪ АДМИНИСТРАЦИИ
ЗАПАДНАГО КРАЯ.**

1577 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 1781—1792.

Постановленіе дворянъ, сенаторовъ и депутатовъ сеймовыхъ, собранныхъ на Волковыйскомъ съѣздѣ, о наложеніи подати по случаю предстоящей войны.

Всѣ рады вел. княжества Литовскаго, сановники столовые, дворные, маршалки королевскіе, сановники земскіе, равно какъ депутаты изъ всѣхъ воеводствъ и повѣтовъ в. кн. Литовскаго, съ полномочіями и инструкціями, полученными отъ сеймиковъ повѣтовыхъ, отправленные на главный Волковый сеймикъ, сперва заявляютъ, что сеймику этому быть не слѣдовало, потому что, не имѣя никакого извѣстія о созваніи главнаго сейма, они не обязаны были участвовать въ этомъ главномъ Волковыйскомъ сеймикѣ, и что по этому они не считаютъ его обязательнымъ на будущее время; но такъ какъ угрожающая опасность в. кн. Литовскому слишкомъ явственна и близка, какъ со стороны в. кн. Московскаго, такъ и Лифляндіи и Татаръ, то они единодушно устанавливаютъ подати для всѣхъ безъ исключенія сословій, такъ что, кто бы не внесъ назначенной подати, имѣніе того должно поступить въ казну. Отъ внесенія этой подати освобождаются только погорѣвшіе, равно какъ и тѣ, которые получили

прежде на то четырехлѣтнее право, и котораго срокъ еще не кончился; прочіе же всѣ, даже люзные (бездомные) люди и цыгане—должны платить. Подати должны быть вносимы отъ св. Варооломея, т. е. отъ 24 Августа, до св. Михаила, т. е. 29 Сентября. Для собранія этой подати назначаются особые сборщики податей (бирчіе), и по всѣмъ повѣтамъ депутаты, которые должны въ свою очередь внести эти подати на послѣдній срокъ (завитый рокъ), на день св. Симеона Іуды, 28 Октября главнымъ депутатамъ въ Вильнѣ. Депутаты должны сами освѣдомиться на мѣстѣ, нужна-ли сумма для войска и какаѣ именно; если же надобности въ деньгахъ не окажется, то возвращать ихъ опять въ кассу для будущихъ потребностей. Наконецъ рада постановляетъ просить короля, чтобы и онъ также назначилъ такую-жъ подать со своихъ имѣній столовыхъ и другихъ добръ экономическихъ.

Лѣта Божого Нароженья 1577, мѣсяца Августа 18 дня.

Передо мною Павломъ Секлицкимъ, городничимъ замку господарскаго Берестейскаго, на мѣстцу вельможнаго пана его милости пана Троцкого, въ одѣѣханью пана Малхера Райскаго, подстаростего Берестейскаго, составленнымъ, постановившимся обличне на вридѣ въ замку господарскомъ Берестейскомъ земенинъ повѣту Берестейскаго, панъ Богданъ Черневскій, бирчіи у воеводствѣ Берестейскомъ, оповѣдалъ поборъ на съѣздѣ Волковыйскомъ, въ року теперешнемъ семьдесятъ семомъ черезъ нѣкоторые паны рады и все рыцарство и пановъ пословъ повѣтовыхъ новоуфаленный, на што и листъ подѣ печатми ихъ милости, до воеводства Берестейскаго даный, на вридѣ покладалъ и просилъ, абы былъ до книгъ вридовыхъ уписанъ. А такъ я,

оного листу огледавши и то ку вѣдомости урадовой припустивши, велѣлъ есми его до книгъ кгородскихъ староства Берестейскаго уписати, который жо слова до слова такъ ся въ собѣ маеть: Мы, рады великаго князства Литовскаго, вриадники столовые, дворные, маршалки его королевское милости, вриадники земскіе, также послове зо всихъ воеводствъ и повѣтовъ великаго князства Литовскаго, которые съ соймиковъ повѣтовыхъ, зъ моцью и зъ инструкціями достаточными отъ всихъ становъ рыцарства, въ домѣхъ позосталого, на зѣздѣ теперешній Волковыйскій отправленные и высланные, явно чинимъ и всимъ вобецъ ку вѣдомости приводимъ: ижъ што въ тыхъ часѣхъ ознаймено намъ всимъ станомъ, черезъ листы короля его милости и великаго князя Литовскаго Стефана, ижъ быхмо первой на соймики повѣтовые въ кож-

домъ воеводствѣ и повѣтѣ зѣхавшия, о всякихъ потребахъ речи-посполитое и о убезпеченю того панства великого князства Литовского намовивши и обмысливши, ку дальшому а достаточнѣйшому постановеню на соймикъ головный до Волковыйска се зѣхали; ино мы, ачь таковое зложенье соймиковъ повѣтовыхъ, такъжо и соймиковъ головныхъ Волковыйскихъ, отъ короля его милости зложонныхъ, звykleму обычаю и правомъ и вольностямъ нашимъ противно быти розумѣючи, якъ соймиковъ повѣтовыхъ, такъ и того соймику головного Волковыйского, отпраовати есмо не были повинни: кудыжъ въ справахъ нашихъ стговоровъ не есть описано, ижъ соймики повѣтовые николи, ни на што иного складани быти не мають, одно кды ся король его милость, зъ ихъ милостями всими панырадами порозумѣвши, водле часу и потребы, сеймъ великй, вальный зложити рачить, передъ которымъ сеймомъ великимъ вальнымъ соймики повѣтовые за чотыри недѣли складаныи бывають; а съ таковыхъ соймиковъ послове земскіе ку обмышлеваню всякихъ потребъ и справъ земскихъ на сеймъ великй вальный отпраовани быти мають; а ижъ теперъ о зложеню сойму вального никоторое вѣдомости не маемъ, тогды тежъ соймики повѣтовые быти не могутъ, и мы не только ижъ противъ правъ и вольностей нашихъ ничого на таковыхъ соймикахъ становити, але и признавати ихъ не можемъ. А вѣдъжо, ижъ его королевская милость, пыльные потребности земскіе и небезпечности здѣшнего панства великого князства Литовского черезъ листы и послы свои во всехъ повѣтахъ преложити и около обмышлеванья потребъ здѣшнего панства великого князства Литовского насъ напоминати, розказати рачиль; тогды, не въ обычай самого напотомъ признанья соймиковъ

повѣтовыхъ незвыклыхъ, одно, бачачи и розумѣючи пыльные а квалтовные припалые потребности здѣшнего панства великого князства Литовского, а забѣгаючи обмышлеваньемъ нашимъ о поратованю всякихъ таковыхъ небезпечностей, первой сего есмо у воеводствахъ и повѣтѣхъ съѣздчаючи намовляли, а потомъ, хочечи тымъ досконалей и достаточней всякіе потребности и небезпечности того панства передъ себе взяти и о нихъ вси одностайне обмышлевати, яко мы, рады, зъ мѣсць нашихъ сенаторскихъ, такъ и мы, врадники столовые, дворные и земскіе, и послове, отъ всехъ воеводствъ и повѣтовъ на съѣздъ теперешнй Волковыйскй отъ братаи наше, въ домѣхъ позосталыхъ, выправленые, тутъ до Волковыйска се зобравши. Напродъ права и вольности наши добре есмо уважили, и вси одностайне на тое згодили тымъ постановеньемъ нашимъ досконале и достаточне на вси потомные часы варуемъ: ижъ тыее сте теперешніе соймики повѣтовые и съѣздъ Волковыйскй незвыкльй, противъ правомъ назначонный, который есмо сами добровольне для обмышливанья потребъ того панства на тотъ только часъ учинили, яко намнѣйшого уближенья правомъ и вольностямъ нашимъ чинити и приносить не можетъ, такъ тежъ никгды потомъ въ пошлину ити не можетъ безъ жадное повинности, одно потребности речи-посполитое, то теперъ есмо добровольне учинили. А въ дальшихъ намовахъ нашихъ всякіе потребности и небезпечности того панства великого князства Литовского прикладаючи и достаточне уживаючи съ частыхъ и розныхъ припадковъ обачаючи, ижъ зъ головнымъ а дѣдичнымъ неприятелемъ того панства, великимъ княземъ Московскимъ застановенье певное до того часу не есть вѣдѣлано: зачимъ, яко тое панство великое князство Литовское съ тое

стороны не есть убезпечено, такъ зѣ земли Ифлянское частые новины и вѣдомость насъ доходить, ижъ великій князь Московскій, такъ черезъ князя Магнуса, яко и черезъ розные люди и войска свои о посягненье тое всее земли Ифлянтское пыльне усилуеть и теперь немалые войска войной земли Ифланской забраные маеть,—зѣ другое стороны отъ Татаръ такъ же великіе а уставичные небезпеченности при границахъ того панства великого князства Литовского се оказуеть, чому всему, ижъ для небезпечныхъ припадковъ, збираньемъ войска отпоръ чинити есть потреба. Тогда ачъ бы есмо вси, прикладомъ предковъ нашихъ, противко каждому непріятелю силами и персями нашими въ рущенью посполитомъ военномъ застановляти бысь мы ся повинни и выполнати быхмо то были готовы; нижли, зѣ другое стороны огледаючися на права и вольности наши, ижъ есмо безъ короля его милости, пана нашего, и безъ становъ Польскихъ, рущенья посполитого чинити неповинни. Тогда чинячи сами собѣ и тому панству великому князству Литовскому оборону, на люде служебные, ку потребамъ того самого панства, великого князства Литовского, а не на што иного, податокъ певный, яко на добра его королевской милости и всихъ становъ духовныхъ, такъ же и на вси воеводства, староства и добра насъ радъ великого князства, и тежъ князскихъ, панскихъ, землянскихъ, дѣдичныхъ, заставныхъ и доживотныхъ и всихъ обывателей во всихъ воеводствахъ и повѣтѣхъ великого князства Литовского, никого съ того не выймуочи, уфалюемъ и постановляемъ таковымъ обычаемъ: ижъ подданные короля его милости и всихъ становъ духовныхъ зѣ добръ дѣдичныхъ, заставныхъ и доживотныхъ, костельныхъ и всихъ обывателей великого князства Литовского, никого съ

того не выймуочи, которые кольвекъ, кгда и земли подъ собою держать, зѣ волокъ такъ давно, яко новооселыхъ, также войты, бояре панцырные, путные и тежъ кухары и дверные, машталеры, стрѣльцы, осочники, исарцы, мысливцы, бортники, сокольники и иные всякіе слуги и подданные, никого зѣ гола съ того невыймуочи, податку, теперь черезъ насъ постановленого, добровольне будутъ повинни давати, съ каждое волоки и зѣ службы по грошей двадцати Литовскихъ; а шляхтичи убозшіе, которые подданныхъ не мають, отъ дому—по грошей двадцать чотыри платити повинни; также Татарове, которые домами только мѣшкають, а земли подъ собою не мають, отъ дому—по грошей двадцать чотыри Литовскихъ; а огородники, которые только на огородѣхъ сѣдятъ,—по грошу одному, пенезей пяти; а тые огородники, которые ку огородомъ земли мають, по грошей три Литовскихъ; а гдѣ волокъ и служобъ нѣтъ, тамъ мають давати зѣ думу по грошей шести Литовскихъ; перекупни и перекупники сельскіе, которые только такимъ товаромъ, што живности належитъ, торгують, повинни дати по грошей три Литовскихъ; ремесленники сельскіе отъ ремесла своего по грошу одному Литовскому; рыболове, которые ся при мѣстѣ и мѣстечкахъ и въ селахъ въ рѣки и озера уступують, а только тымъ ремесломъ обыхдятся, мають дати по грошей чотыри; а которые земли подъ собою мають, тые заровно зѣ земель зѣ другими платити повинни; къ тому съ корчомъ дорочныхъ въ мѣстѣхъ и мѣстечкахъ, также и въ селѣхъ, которыхъ шинки пивные и медовые бывають, отъ корчмы по грошей десети; а отъ паленья горѣлки въ мѣстѣхъ и мѣстечкахъ по грошей осми; зѣ млыновъ, которые млынаре дѣдичные держать, або иные арендаре арендують, такъ же и отъ фо-

люша, отъ кола одного—по грошей дванадцати; къ тому особливе въ мѣстѣхъ и мѣстечкахъ на тотъ податокъ прикладатися мають, то есть, у мѣстѣхъ упривилеванныхъ: зъ домовъ рыно-выхъ — съ каждаго дому—по грошей осьми, отъ уличныхъ домовъ—по грошей чотыри, а на предмѣстью отъ домовъ—по грошей два; а у мѣстѣхъ и въ мѣстечкахъ малыхъ неупривилеванныхъ: зъ домовъ рыночныхъ по грошей три, зъ уличныхъ—по грошей два, а зъ ненздныхъ халупъ по грошу одному; вѣдь же хто при домѣхъ огородъ мѣти будетъ, тотъ особно зъ огорода дати маеть; жидове вси въ мѣстѣхъ и мѣстечкахъ и по селахъ зъ головы по грошей дванадцати; Шотове, которые речи свои ку продаванью на собѣ посятъ, а въ мѣстѣхъ и въ мѣстечкахъ перемѣшкивають, платити мають по грошей дванадцати,—а которые товары свои коньми возятъ, тые мають дати отъ кождаго коня по грошей двадцать чотыри; ремесники всякіе, въ мѣстѣхъ головныхъ упривилеванныхъ мѣшкаючіе, мають дати сами отъ себе по грошей пяти, а товариши ихъ по грошу одному,—а въ мѣстѣхъ и мѣстечкахъ неупривилеванныхъ сами ремесники по грошей два, а товариши ихъ по пenezей пяти: вѣдь же только тые ремесники то платити мають, которые только ремесствомъ, а не чимъ инымъ обыходятъ; также люди люзные, то есть гольтаи, музчизны и невѣсты, и цыгане, которые на службу дорочную не наймуются, мають дати каждый зъ особы своее по грошей осьми: которыхъ людей люзныхъ, ижъ бы ся отъ того податку не укрывали, въ каждомъ мѣстѣ и мѣстечку врадъ мѣстскій подъ присегою досмотрѣти маеть; якожъ отъ тыхъ всихъ податковъ, верху меновите описанныхъ, ни хто боронитися не маеть жадными вольностями, которые ку теперешней потребѣ речи-

посполитое никого въ томъ вспомогати не мають, выймучи только тые, которые бы на воли чотырохъ годъ не высѣдѣли, або погорѣли, а не вышло бы вольностямъ ихъ лѣтъ чотырохъ, также и тымъ, которымъ збожья градъ выбилъ фоллга въ томъ податку чинена быти маеть; але которымъ вольности лѣтъ чотыри вышли и иные вси, безъ кождыхъ выимовъ платити мають. А тые вси податки, такъ мы рады, яко князи, панове, вradники дворные и земскіе и вси станы, обыватели великого князства Литовского выдавати и зо вшелякою пильностью зезволяемъ и постанавляемъ до поборцовъ, въ повѣтѣхъ обранныхъ, то есть, у воеводствѣ Виленскомъ и въ повѣтѣхъ того воеводства: у Вильни—до князя Миколая Кгедройтя; въ повѣтѣ Ошменскомъ—до пана Петра Дровенецкого, писара Ошменского; въ повѣтѣ Волкомерскомъ—до пана Александра Воловича; въ повѣтѣ Лидскомъ—до пана Себестьяна Третьака, судьи земского Лидского; въ повѣтѣ Браславскомъ до пана *); у воеводствѣ Троцкомъ у Троцѣхъ—до пана Михайла Радомского; въ повѣтѣ Городенскомъ—до пана Станислава Глядовицкого; въ повѣтѣ Ковенскомъ—до пана Юрья Радошинского; въ повѣтѣ Упитскомъ—до пана Миколая Лопатинского; а въ земли Жомойтской—до пана Войтѣха Бѣлева, старостича Жомойтского; у воеводствѣ Полоцкомъ—до пана Оникія Корсака, подкоморого земли Полоцкое; у воеводствѣ Новгородскомъ: въ Новгородку—до пана Щасного Друцкого; у Волковыйску—до пана Семена Ивановича Ходжича; у Слонимѣ—до пана Абрама Мелешка; у воеводствѣ Витебскомъ, у Витебску—до пана Василья Богдановича, писара земского Витебского; въ Орши—до пана Мартина Стравенского, тивуна Троцкого; у воеводствѣ Берестейскомъ—до пана Богда-

*) Въ подлинникѣ пропускъ.

на Черневского; у Пинску—до пана Андрея Кмиты; у воеводства Мстиславскомъ, у Мстиславию—до пана Богдана Селицкого, хоружого Мстиславского; у воеводства Минскомъ, у Минску—до пана Мартина Володкевича, судьи земского; въ Рѣчицы—до Богдана Солтана, судьи земского Рѣчицкого; въ Мозыри—до пана Стефана Ловека, подсудка Мозырского. Почавши отъ дня и свята Панны Марии Зелное, *) которое будетъ въ семь року семьдесятъ семомъ, мѣсеца Августа пятогонацать дня, а остаточне каждый зъ насъ додавать того податку повиненъ будетъ до светого Михайла въ року нынѣшнемъ семьдесятъ семомъ пришлого свята. Которые податки, кгда такъ зъ имѣней своихъ властныхъ, яко изъ имѣней землянъ шляхты, которые осѣлости свое подъ нами мають, отдавати будемъ. Тогда каждого зъ насъ вѣдникъ, або слуга, который тые податки выбирати будетъ, на томъ присегу учинивши, же все справедливе выбралъ и сполнялъ, допоборцы отдалъ, рейстра и квити противные, съ чого што выбралъ, до поборцы давати мають, а панове поборцы ихъ съ того квитивати будутъ. А хто бы съ которого имѣнья своего до светого Михала того податку не выдалъ, тогда поборца повѣтовый совито на немъ отпировати маеть. А панове поборцы повѣтовые, тые вси податки выбравши, до поборцовъ головныхъ отдати и отнести мають на остатній и завитый рокъ, на день светого Шимона Юды, въ року нынѣшнемъ семьдесятъ семомъ пришлого свята, на мѣсто певное до Вильни и тамъ жо пенези, паномъ поборцомъ головнымъ отдавши, личбу достаточную съ присегою тѣлесною учинити повинни будутъ: ижъ ижъ справедливе выбралъ, такъ и все сполна, што отъ кого и што зъ ихъ имѣней пришло, справедливе отдали и таковыхъ,

хто бы што у повѣтѣ утайти мѣлъ, не вѣдають, никому и собѣ не фолькуютъ; которымъ паномъ поборцомъ повѣтовымъ за працу и на справу отъ копы—по два гроши Литовскихъ, а отъ квити—по грошу одному. А на отбирание тыхъ пѣнезей податковыхъ, такъ и ку слуханью личбы поборцовъ повѣтовъ, ку дойзрѣнью слушного шафванья, вси згодне постановляемъ и депутуемъ поборцами и того податку шафарми головными зъ стороны пановъ радъ: ихъ милости вельможного пана Лаврина Воины, подскарбего земского и писара великого княства Литовского, старосту Пинского, державцу Олитского и Квасовского; а зъ стороны княжатъ панятъ вѣдниковъ дворныхъ, земскихъ и всихъ становъ рыцарства—его милости пана Яна Кишку, крайчого его королевское милости великого княства Литовского, а пана Мальхера Сновского, маршалка его королевской милости, судью земского Новгородского. Которые панове—депутаты головные на мѣсто певномъ у Вильни мѣшкати и тые податки отъ пановъ поборцовъ повѣтовыхъ отбирати и личбы ихъ слухати мають, почавши отъ светого Михайла ажъ до светого Шимона Юды въ року нынѣшнемъ семьдесятъ семомъ. А которые до пановъ депутатовъ пѣнезе не отдали и личбы не вчинили, таковыи каждый имѣнье и маетность на речь-посполитую утратить. А кгда пановъ поборцовъ повѣтовыхъ панове депутаты выслушаютъ личбы, тогда отъ нихъ, для личбы свое, квити противные и рейстра личбъ ихъ зъ ихъ печатями и съ подписами рукъ ихъ брати мають. А тымъ паномъ депутатомъ головнымъ на справу и за працу съ тыхъ жо пѣнезей маеть быти давано: его милости пану подскарбему земскому Литовскихъ копъ триста, его милости пану Яну Кишцѣ крайчому копъ Литовскихъ триста, его милости пану

*) Успенія Пресв. Богородицы, Festum Herbarum.

Сновскому, маршалку, копь Литовских сто шестьдесятъ. А ижъ бы порадней ни на што иного, одно на властную оборону того панства податокъ помененый оборочанъ былъ, тогды ку достаточному уваженью таковыхъ потребъ земскихъ, на которые бы тые пѣнези податковые выдаватися мѣли, обрали и постановили есмо межи собою зъ ихъ милость пановъ радъ ихъ милость: князя Валеріана, бискупа Виленского, а ясневельможного пана Миколая Радвила, княжа на Биржахъ и Дубинкахъ, воеводу Виленского, канцлера великого князства Литовского, старосту Лидского и Опшменского; а зъ стану рыцарского—его милости пана Станислава Нарушевича, тивуна Виленского, и его милости Станислава Станисевича Бѣловича, подкоморого земли Жомойтское, тивуна Ойракогольского. Которые ихъ милость панове, кгда бы для певное а пильное обороны способенья людей служебныхъ потребу быти обачили, тогды, на мѣстцу первое до Вильни зѣѣхавшися, съ тыми же паны депутаты на отбирание того податку отъ поборцовъ повѣтовыхъ и ку шафованью его постановленными, згодне и заровно се згожаючи, потребности земскіе достаточно уважити и пильне а ростропнето обмыслити, и на якъ бы много людей служебныхъ, ѣздныхъ, и на якъ долгій часъ тыхъ пѣнезей податковыхъ давано быти маеть,—пильне того стеречи повинни будутъ, жебы намѣйшей шафуюнокъ того податку нигдѣ индеи ся не чинилъ, одно на властную певную квалтовную потребу и оборону Речи-посполитое того панства, подъ вѣрою и цнотю своею. Для чого кгда бы пѣнези давати потреба припала, тогды оденъ зъ пановъ депутатовъ головныхъ, на одбирание податковъ отъ бирчихъ повѣтовыхъ постановленыхъ, самъ съ пѣнезми до людей служебныхъ ѣхати маеть; а тамъ обачивши, естли того даванья пѣнезей

будеть потреба; тогды пѣнези оные панъ депутатъ маеть на служебные давати. А гдѣ бы панъ депутатъ, съ пѣнезми посланный, потребности людей служебныхъ не бачилъ, тогды тые пѣнези назадъ отвезти и въ томъ жо схованью, отколь возметъ, положити маеть. А гдѣ на люде служебные, водле постановенья звышпомененого, пѣнези податковые выдадутъ, тогды того речь-посполитая у пановъ головныхъ упоминалися не маеть. Пакъ лижъ бы потреба певная обороны того панства не оказовала, тогды тыхъ пѣнезей податковыхъ, ни на што не шафуючи, и якъ позычками якими, такъ ничимъ инымъ намней ихъ не розрываючи, панове депутаты головные, подъ вѣрою своею, ку речи-посполитой въ цѣлости ховати повинни будутъ. О которомъ всемъ хованью тое сумы податковое, естли бы што порадкомъ вышпейописаннымъ, ни нашто иного, одно на властную потребу и оборону того панства, на люде ѣздные, служебные, было выдано, панове депутаты головные передъ всеми нами на соймаку головномъ Волковыйскомъ, кгда, передъ соймомъ великимъ вальнымъ напервей будетъ, личбу вчинити повинни будутъ. Которое все постановенье, яко есмо згодне одностайне межи собою уфалили и постановили, такъ то кождый зъ насъ здержати и досыть учинити добрымъ словомъ нашимъ за насъ самыхъ и послове, зъ воеводства и повѣтовъ присланные, за братью нашу, въ домѣхъ позосталую,—истити и на всемъ полнити обѣцуюемъ и повинни будемъ. А для лѣпное, досконалое вѣры сее постановенье нашю руками нашими есмо подписали и печатъми нашими запечатовали, то собѣ на вси потомные часы варуючи, ижъ тое теперешнее постановенье, на которое ся есмо сами добровольне для пильныхъ а квалтовныхъ потребъ земскихъ зезволили, правнамъ и вольностямъ нашимъ жадного

уближенья чинити и некоторое пошлины, або секвестры носити не маеть на вси вѣчные потомные часы. А ижъ мы для обороны того панства зъ добръ нашихъ таковой податокъ ку оборонѣ того панства поступили, тогда тежъ певни есмо того, якожъ и пылье его королевской милости, пана нашего милостивого, до того просьбами нашими приводити маемъ, ижъ бы его королевская милость тымъ жо способомъ тотъ податокъ зо всихъ добръ столу его ко-

ролевское милости Литовскихъ, вольныхъ, заставныхъ и доживотныхъ, на таковую жъ оборону того панства, воделе его спису и зезволенья нашего зезволити, также съ подданныхъ его королевской милости vybrати и на туюжъ оборону дати росказать рачиль. Писанъ у Волковыйску. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ семьдесятъ семого, мѣсяца Юля семонадцать дня.

156. Жалоба Аполоніи Коптевой на Каспра Валентиновича Дембинскаго о разграбленіи ея имущества.

Лѣта Божого Нароженья 1577, мѣсяца Мая 11 дня, въ субботу.

Пріѣздили до вряду господарского, староства Берестейского, до мене Павла Секлицкого, городничого замку Берестейского, на мѣстцу вельможного пана его милости пана Троцкого, въ одѣханью пана Малхера Райского, подстаростего Берестейского, зоставленого, слуги ее милости, пани Васильевое Коптевое, пани Полоней Воловичовны,—Янъ Хоенскій и Янъ Петръ Ликовскій, и именемъ панее своее жалуючи и оповѣдаючи на пана Каспора Валентиновича Дембинского зъ Дембянъ, державцу Рознишевского, дворянина его королевское милости, и на малжонку его пани Марину Ивановну Коптевну, о томъ, штожъ дей року теперъ идучого тисеча пятьсотъ семьдесятъ семого, мѣсяца Мая, десятого дня, въ пятницу, въ небытности ее милости пани Коптевое, панее ихъ, и врадника ее въ дворѣ Верховицкомъ,—онъ дей панъ Каспоръ Дембинскій, весполокъ зъ малжонкою своею, наполнившие воли своее, а наславши мощно, кгвалтомъ, врадника своего имѣнья

Верховицкого, Яна Свѣшевского, а Филипа Водичку, слугу своего, зъ иными слугами, боярми и поддаными многими, помочниками своими, зъ гаковницами, ¹⁾ зъ ручницами, ²⁾ зъ ощепы ³⁾ и иншою розною многою бронью, на имѣнье пани Коптевое, панее ихъ, тутъ въ повѣтѣ Берестейскомъ лежачое, на дворѣ Верховицкій,—тамъ дей тотъ врадникъ пана Дембинского и малжонки его весполокъ и съ тымъ Филипомъ Водичкою, за росказаньемъ ихъ пановъ своихъ, зъ слугами и помочниками до двора Верховицкого пани Коптевое, мощно, кгвалтомъ уломившисе, дилеванье ⁴⁾ и ворота розметавши, ихъ дей—слугъ пани Коптевое—Яна Хоенского, Яна Терликовского, а Петра Фалецкого, которые дей на тотчасъ въ томъ дворѣ отъ панее свое на мѣстцу при маестности и скарбѣ ее были, зостали и мѣшкали, также и иную челядь ее дворную всю, и невѣсты работницы зъ двора кгвалтовне выгнавши, дворъ

1) Гаковница—длинное ружье.

2) Ручница—короткое ружье.

3) Ощепы—дротыки—копья.

4) Дилеванье—дошлый заборъ.

помененый Верховицкій зовсимъ на все, съ пашнею дворною, зъ кгрунты оремими и неоремими, съ польми, съ ножатями, зъ людми, зъ гумномъ, зъ оборами, ¹⁾ также зъ житомъ и зъ збожьемъ всякимъ, и яринами, въ гумнѣхъ вложонными и на поли засѣянными, зъ быдломъ рогатымъ, малымъ и великимъ, зо всею маетностью и скарбы ея милости, што кольвекъ въ томъ дворѣ было, за розказаньемъ дей пана Дембинского и малжонки его, врадникъ ихъ Янъ Свѣшевскій съ Филипомъ Водичкою и зъ иными многими помочниками, зъ моцы ея пани Коптевое, квалтовне и упорне взялъ и ея милость пани Коптевою—панюю ихъ, зъ спокойного держанья и уживанья съ того двора ея Верховицкого и зъ селъ и приселковъ, што власне ку нему и ку части того имѣнья належить, то есть, меновите: зъ села Верховичъ, зъ села Радеевичъ, зъ села Бушничъ, села Березовое Воли, села Долбизны, села Красницы, зъ селъ двоухъ: Опаки Малое и Великое, села Жеренца и зъ села Конаховичъ, зъ села Омеленца, а зъ села Свини, зъ людей и подданныхъ, до тыхъ селъ належачихъ, и зъ земль и кгрунтовъ тыхъ подданныхъ квалтовне выбилъ, въ моць, въ держанье и уживанье на пановъ своихъ взялъ; при которомъ дей выбитью квалтовномъ съ того двора пани Коптевое Верховицкого и вси скарбы и маетности ея въ свирнахъ ²⁾ зложонны и печатью ея запечатованы, ланцуги, ³⁾ золото, серебро перла, шаты, ⁴⁾ пенѣзи готовые, также и иные рѣчи вси рухомые, штокольвекъ одно въ томъ дворѣ пани Коптевое въ схованью были, отъ мала до велика, замки до свирновъ поотбивавши и печати поот-

ривавши, врадникъ дей пана Дембинского и малжонки его, помененый Янъ Свѣшевскій съ тымъ Водичкою и зъ многими помочниками, за розказаньемъ дей пановъ своихъ съ тымъ дворомъ Верховицкимъ и зовсимъ навсе квалтовне побралъ, а то есть, меновите: Напервѣй дей, въ томъ дворѣ Верховицкомъ въ свирнѣ скарбномъ, который дей былъ замкненъ и запечатованъ отъ ея милости пани Коптевое, взяли дей скриню ¹⁾ зеленую, желѣзомъ бѣлымъ окованую, а въ ней дей рѣчи будучіе побрано, то есть: ланцугъ великій, панцироватый, ²⁾ золотый, который дей важилъ триста золотыхъ чирвоныхъ; другій ланцугъ кольчастый, золотый, въ которомъ дей важило полтора ста золотыхъ чирвоныхъ; третій ланцугъ золотый, пилованный, лшонцый, въ которомъ дей важило сто двадцать золотыхъ чирвоныхъ; четвертый ланцугъ золотый, зъ шмальцомъ ³⁾ чернымъ, въ которомъ дей важило девятьдесятъ чирвоныхъ золотыхъ; пятый ланцугъ колчастый, зъ розмаитымъ шмальцемъ, важила дей золотыхъ чирвоныхъ шестьдесятъ; шостый ланцугъ золотый, панцироватый, малый, въ немъ дей важило золотыхъ чирвоныхъ двадцать; ношенье на шии золотое, въ которомъ дей каменей было—рубиновъ чотыри а шмаракги чотыри,—зъ перлы уріянскими, ⁴⁾ которыхъ дей перель было шестнадцать, — за которое дей дано двѣстѣ и тридцать чирвоныхъ золотыхъ; до того дей ношенья крижикъ зъ рубинами шестма а шмаракгами чотырма, а съ перломъ уріянскимъ однимъ,—за которого дей дано сто осьмьдесятъ чирвоныхъ золотыхъ; до того жъ дей ношенья мане-

1) *Бора*—скотный дворъ.
2) *Свирно*—амбаръ.
3) *Ланцугъ*—дѣль.
4) *Шаты*—верхнее платье.

1) *Скриня*—сундукъ.
2) *Панцироватый*—имѣющій форму панцыря.
3) *Шмальецъ*—финифть.
4) *Уріянскій* восточный.

ли, ¹⁾ также зъ рубинами а шмаракгами, зъ перлы уріянскими, зъ шмальцомъ, — за который дей дано сто двадцать чирвоныхъ золотыхъ; другое дей ношенье на шиі, — зъ шмальцомъ и съ перлами уріянскими, за которое дей дано шестьдесятъ золотыхъ чирвоныхъ; крижикъ золотый, зъ дьяментами, ²⁾ въ которомъ дей дїяментовъ оденънадцать, — за которого дей дано сто чирвоныхъ золотыхъ; крижикъ золотый, зъ рубинами чотырма, а пятый шаферъ, ³⁾ — за который дей дано осьмьдесятъ чирвоныхъ золотыхъ; манели панцыроватые, золотые, зъ бляшками и зъ шмальцомъ чорнымъ, — за которые дей дано тридцать золотыхъ чирвоныхъ; другіе манели, золотые, зъ шмальцомъ розмаитымъ, — за которые дей дано двадцать чирвоныхъ золотыхъ; третіе дей манели, золотые, зъ шмальцомъ, — за которые дей дано пятьнацать чирвоныхъ золотыхъ; перстень золотый, деяментовый, въ которомъ дей было каменей острыхъ деяментовыхъ дванадцать, за которые дей дано семьдесятъ чирвоныхъ золотыхъ; перстень золотый, зъ шаферомъ, за который дей дано пятьдесятъ чирвоныхъ золотыхъ; третій перстень золотый, зъ бляшкою деяментовою, за который дей дано тридцать чирвоныхъ золотыхъ; четвертый перстень золотый, въ которомъ дей каменей рубиновъ было семь, а туркусовыхъ каменей шесть, за который дей дано сорокъ чирвоныхъ золотыхъ; пятый перстень золотый, зъ двѣма рубинами, а третимъ деяментомъ острымъ, за который дей дано тридцать пять чирвоныхъ золотыхъ; шостый перстень, зъ деяментомъ острымъ, — за который дей дано сорокъ чирвоныхъ золотыхъ; семый перстень золотый, зъ рубиномъ каменемъ, — за

которого дей дано двадцать чирвоныхъ золотыхъ; осьмый перстень золотый, зъ шмаракгомъ, за которго дей дано золотыхъ чирвоныхъ осьмьнадцать; девятый перстень золотый, зъ туркусомъ немалымъ, — за которого дей дано шестьнадцать чирвоныхъ золотыхъ; десятый перстень золотый, зъ меньшимъ туркусомъ, — за который дей дано дванадцать чирвоныхъ золотыхъ; два перстенъки золотыхъ, зъ лосьимъ рогомъ, за которые дано дей чотыри чирвоныхъ золотыхъ; третійнадцать перстенокъ золотый, обручикъ кренцонный, ¹⁾ — за него дей дано оденъ чирвоный золотый; беритикъ оксамиту ²⁾ чорного, зъ спунтальми ³⁾ золотыми и зъ ланцушкомъ золотымъ, — который дей коштовалъ тридцать чирвоныхъ золотыхъ; до того беритика запонка золотая, съ каменемъ рубинами, — коштовала дей тридцать шости чирвоныхъ золотыхъ; другій биретикъ аксамиту чорного жъ, зъ спунтальми и не малыми ланцушками золотыми, — коштовалъ дей пятидесятъ чирвоныхъ золотыхъ. Поясъ долгій, влоскій, золотый, — за который дей дано осьмьдесятъ пять чирвоныхъ золотыхъ; другій поясъ долгій везеный, серебряный, — за который дей дано пятьнадцать копъ литовскихъ; третій поясъ — обручъ серебряный, позлотистый, зъ шмальцомъ, — за который дей дано двадцать копъ литовскихъ; четвертый поясъ — обручъ серебряный, позлотистый, безъ шмальцу, — за который дей дано чотырнадцать копъ Литовскихъ; пятый поясъ серебряный, позлотистый, на зеленомъ оксаминѣ, — дано дей деветь копъ Литовскихъ; шостый поясъ венецій, зъ золота тягненого, зъ загелемъ ⁴⁾ и зъ пражкою серебряною, позлотистою, — за которого дей дано чо-

1) Манели — занасты, браслеты.

2) Дьяментъ — алмазъ.

3) Шаферъ — сафиръ.

1) Кренцонні — крестный, витый.

2) Беритикъ оксамиту — шапочка бархатная.

3) Спунталь — шистъ съ шариками на конѣ.

4) Загелемъ — шарусь.

тыри копы Литовскихъ; семей пасекъ ¹⁾ тягненого серебра, съ пражкою и за-гелемъ серебрянымъ,—за которого дей дано три копы Литовскихъ; тесемки двѣ золотыхъ, одна въ черномъ, а дру-гая въ чирвономъ шолку, зъ аныкге-лями ²⁾ и пражками серебряными,—кож-дая дей коштовала по двѣ копы Литов-скіе.—Въ тойжо дей скрыни перла поб-рано: кошулька ³⁾ перловая, зъ перлы ве-ликими по венацкихъ тканкахъ, зъ фар-ботами дротового ⁴⁾ золота,—которая дей коштовала семьдесятъ копъ Литов-скихъ; другая кошулька перловая, по сѣтцѣ золотой, золота дротового,—ко-торая дей коштовала пятьдесятъ копъ Литовскихъ; трѣтя кошулька перловая, по черной сѣтцѣ, золота дротового, которая дей коштовала тридцать копъ Литовскихъ; кошулька зъ золотомъ гафтоватымъ, ⁵⁾ которая дей коштовала осьмь копъ Литовскихъ; другая ко-шулька зъ золотомъ и съ чернымъ едвабьемъ, ⁶⁾—которая дей коштовала шесть копъ Литовскихъ; третяя ко-шулька зъ золотомъ и зъ серебромъ, которая дей коштовала семь копъ Ли-товскихъ; двѣ кошульки зъ золотомъ и зъ обшлягомъ, которые дей коштова-ли по десети копъ Литовскихъ; двѣ кошульки гафтованыхъ, серебряные, ко-торые дей коштовали дванадцати копъ Литовскихъ. Лиштвы ⁷⁾ до широкихъ рукавовъ, одни дей гафтованые золо-томъ, фарботами, ⁸⁾ и зъ обшлягомъ,—которые дей коштовали двадцать семь копъ Литовскихъ; другіе дей лиштвы зъ золотомъ и съ чернымъ шолкомъ,—которые дей коштовали девятьнацать копъ Литовскихъ; лиштвы серебряные до рукавовъ, которые дей коштовали

дванадцать копъ Литовскихъ; чепецъ перловый великій, по тканкахъ венац-кихъ, зъ золотомъ дротованымъ,—ко-торый дей коштовалъ шестьдесятъ копъ Литовскихъ; другій чепецъ перловый, по сѣтцѣ золотой, съ золотомъ дрото-ванымъ,—который дей коштовалъ со-рокъ копъ Литовскихъ; третій чепецъ перловый, по сѣтцѣ черной, дротово-го золота,—который дей коштовалъ двадцать копъ Литовскихъ; четвертый дей чепецъ, везанный, зъ золотомъ и зъ серебромъ дротовымъ,—который дей коштовалъ двадцать копъ Литовскихъ; пятый чепецъ одного золота, везанный, зъ блешковымъ золотомъ,—который дей коштовалъ девять копъ Литовскихъ; шостый чепецъ зъ золотомъ блешко-вымъ и зъ шолкомъ чернымъ,—кото-рый дей коштовалъ семи копъ Литов-скихъ; семей чепецъ одного золота про-стого,—который дей коштовалъ шесть копъ Литовскихъ; осьмый чепецъ од-ного серебра и зъ серебромъ блешко-вымъ,—который дей коштовалъ осьмь копъ Литовскихъ; девятый чепецъ зъ серебромъ и зъ шолкомъ чернымъ,—которой дей коштовалъ чотыри копы Литовскихъ. Брамка ¹⁾ перловая, съ ка-меньми двѣма рубинами, а третимъ шма-ракгомъ, на бляшцѣ золотой, перель дей великихъ, зъ ланцушками и зъ спунтальми золотыми и зъ шмаль-цомъ,—которая дей коштовала осьмь-десятъ копъ Литовскихъ; другая дей брамка перловая, по талетѣ ²⁾ бурнат-номъ, зъ спунтальми и ланцушками золотыми и зъ шмальцомъ,—которая дей коштовала тридцать осьмь копъ Литовскихъ; третяя дей брамка перло-вая, по таблицѣ сребрной, зъ спун-тальми и зъ ланцушками золотыми и зъ шмальцомъ,—которая дей коштова-ла двадцать семь копъ Литовскихъ; четвертая брамка перловая, по черно-

1) Пасекъ—поясокъ.

2) Аныкге—кряцель.

3) Кошулька—рубашка.

4) Дротъ—провода.

5) Гафтованный—шитый гладью.

6) Едвабъ—шолкъ.

7) Лиштвы—кайма.

8) Фарботы—кружева.

1) Брамка—головной уборъ въ родѣ діадемы.

2) Талетъ—фонъ.

му аксамитѣ, зъ спунталми золотыми, которая дей коштовала двадцать семь копъ Литовскихъ; пятая брамка перловая, по черномъ аксамитѣ, зъ дротованымъ золотомъ, которая дей коштовала пятнадцать копъ Литовскихъ. Завиванье ¹⁾ перловое, на фарботахъ золотыхъ, плетеныхъ, зъ дротованымъ золотомъ, съ-пунталми золотыми и зъ шмальцомъ,—которое дей коштовало двадцать осемь копъ Литовскихъ; другое завиванье перловое, зъ дротованымъ золотомъ, которое дей коштовало тринадцать копъ Литовскихъ; третее завиванье золотое, зъ фарботами и зъ обшлягомъ,—которое дей коштовало пять копъ Литовскихъ; четвертое завиванье, зъ золотомъ и зъ серебромъ вязаное,—которое дей коштовало чотырохъ копъ Литовскихъ; пятое завиванье сребрное, зъ блестявымъ серебромъ,—которое коштовало дей трохъ копъ Литовскихъ.—А въ другой дей скрыни бѣлой, желѣзомъ бѣлымъ окованой, серебро побрано, то есть: кубокъ великій, складаный во двое, серебряный, позлотистый, за который дей дано пятьдесятъ копъ Литовскихъ; другій кубокъ, также позлотистый, складаный, за который дей дано сорокъ пять копъ Литовскихъ; третій кубокъ, также позлотистый, складаный,—за который дей дано тридцать копъ Литовскихъ; четвертый кубокъ позлотистый, зъ накришкою, за который дано дей двадцать копъ Литовскихъ; кубковъ дей роструханцовъ ²⁾ дванадцать, вѣнцы и дна позлотистые,—въ которыхъ дей гривенъ важитъ серебра двадцать чотыри, а позлоты золотыхъ червоныхъ двадцать; другихъ кубковъ роструханцовъ непозлотистыхъ дванадцать, въ которыхъ гривенъ важитъ серебра двад-

цать чотыри. Коновъ ¹⁾ серебряная, великая, позлотистая, въ три вѣнки,—въ которой важитъ дей гривенъ серебра тринадцать, а позлоты—золотыхъ чирвоныхъ чотырнадцать; другая дей коновъ, также сребренная, въ которой серебра гривенъ девять. Кварта сребренная, въ которой дей серебра гривенъ важитъ три. Чарокъ дей серебряныхъ шесть, зъ гербами позлотистыми,—а въ нихъ дей гривенъ серебра въ каждой важитъ по пети; а другихъ чарокъ серебряныхъ шесть, въ которыхъ дей гривенъ серебра по три. Ложокъ сребренныхъ, позлотистыхъ, тузинъ,—въ которыхъ важитъ дей серебра гривенъ пять; другихъ ложекъ тузинъ сребренныхъ, позлотистыхъ жо,—въ нихъ дей важитъ серебра гривенъ чотыри; третій тузинъ ложекъ серебряныхъ, позлотистыхъ,—въ которыхъ дей было гривенъ чотыри.—Третья дей скрыня, великая, черная, желѣзомъ чернымъ окованая; рѣчи въ ней дей побраные: сѣдло турецкое, на чирвономъ аксамитѣ, оправлено серебромъ, все дей позлотистое,—до него дей стримена сребреные,—которое дей коштовало сорокъ копъ Литовскихъ; другое дей сѣдло, также турецкое, на черномъ аксамитѣ, серебромъ оправлено, позлотистое, до него дей стримена сребреные, позлотистые,—коштовало дей тридцати семи копъ Литовскихъ; третее дей сѣдло гусарское, серебромъ оправленное презъ цатку ³⁾ позлотистое, покрыто шарлатомъ ³⁾ чирвонымъ,—до него стримена сребреные жъ, позлотистые,—которое дей коштовало тридцати пяти копъ Литовскихъ; сѣдло ерчакъ, злотоглавомъ покрыто, серебромъ оправлено, позлотистое,—зъ стрименами серебряными,—которое коштовало дей сорокъ пять копъ Литовскихъ. Сукна шарлату чирво-

¹⁾ Завиванье—шнурокъ для завиванья волосъ.

²⁾ Роструханцы—больше божаны.

¹⁾ Коновъ—бружка.

²⁾ Черезъ цатку—въ пятны, перепелесое.

³⁾ Шарлатъ—сукно алаго цвѣта.

ного засѣдачовъ два, ¹⁾ золотомъ гафтованные,—коштуеть дей кождый по двадцати копъ Литовскихъ. Радъ ²⁾ серебряный, позлотистый, зъ шмальцомъ на чирвономъ аксамитѣ; до того раду:гельжбанъ, ³⁾ поперстины, ⁴⁾ рошкофъ, (?) похвы, поводы,—коштуеть дей семьдесятъ копъ Литовскихъ; другій радъ на чорномъ аксамитѣ, серебряный, позлотистый, зъ шмальцомъ, зъ гельжбаномъ, поперстинами, рошкофомъ, похвами и поводами,—коштуеть дей шестьдесятъ пять копъ Литовскихъ; третій радъ на ремени серебрянымъ, позлотистый, отливанный, зъ шмальцемъ, то есть, гельжбанъ, поперстины, рошкофъ, похвы, поводы,—который дей коштуеть шестьдесятъ копъ Литовскихъ; четвертый радъ, также гусарскій, серебряный, черезъ цатку позлотистый, на чорномъ аксамитѣ, гельжбанъ, поперстины, рошкофъ, похвы, поводы,—который дей коштуеть пятьдесятъ копъ Литовскихъ; пятый радъ на чирвономъ шарлатѣ, отливанный, позлотистый, увесь серебряный, то есть, наголовокъ, поперстины, рошкофъ, похвы, поводы,—который дей коштуеть пятьдесятъ копъ Литовскихъ; радовъ два козацкихъ, серебряныхъ, позлотистыхъ, которые зовсимъ коштують дей сорокъ копъ Литовскихъ. До тыхъ радовъ кутасы бѣлые, багровые, серебромъ оправленные, два, которые дей коштують кождый по сороку копъ Литовскихъ. Шишакъ, серебромъ оправленный, увесь позлотистый (съ) шкофіею, ⁵⁾—коштуеть дей ста копъ Литовскихъ; другій дей шишакъ, также серебромъ оправленъ, позлотистый, (съ) шкофіею,—который коштуеть дей семьдесятъ копъ Литовскихъ; третій шишакъ, также сереб-

ромъ оправленъ, позлотистый, зъ шкофіею,—коштуеть дей шестьдесятъ копъ Литовскихъ. Тарчей двѣ, ¹⁾ серебромъ оправленныхъ, позлотистыхъ, на чирвономъ полю—коштуеть дей одна тридцати копъ Литовскихъ, а другая дей коштуеть копъ двохъ и грошей двадцати семи. Шабля булатная, на чирвономъ аксамитѣ, серебромъ оправлена, позлотистая, зъ шмальцомъ рознымъ,—коштуеть дей сорокъ копъ Литовскихъ; другая шабля булатная жъ, серебромъ оправлена, позлотистая, на чорномъ аксамитѣ, которая коштуеть дей тридцать пять копъ Литовскихъ; третья шабля гусарская на ремени, серебромъ оправлена, позлотистая, которая коштуеть дей двадцать копъ Литовскихъ; шабля козацкая, серебромъ оправлена, позлотистая, зъ спасками на чорномъ аксамитѣ, которая дей коштуеть двадцать копъ Литовскихъ; другая шабля, также козацкая, серебромъ оправлена, позлотистая, которая коштуеть дей осьмнадцать копъ Литовскихъ; шабель барвяныхъ, ²⁾ серебромъ оправленныхъ, на похолки, ³⁾ зъ спасками ⁴⁾ дванадцать, кожда дей коштвала по тринадцати копъ Литовскихъ. Кончеръ ⁵⁾ серебряный, позлотистый, который дей коштуеть пятьдесятъ чотыри копы Литовскихъ; другій кончеръ, также дей позлотистый, который коштуеть дей пятьдесятъ двѣ копе Литовскихъ; третій кончеръ серебряный, непозлотистый,—коштуеть дей сорокъ осми копъ Литовскихъ. Сагайдакъ, ⁶⁾ серебромъ оправленный, позлотистый, на аксамитѣ чирвономъ золотомъ гафтованный,—который дей коштуеть тридцать копъ Литовскихъ; другій сагайдакъ, также серебромъ оправ-

1) Засѣдачъ—чапракъ.

2) Радъ—сбруя для верховой ѣзды.

3) Гельжбанъ—нашейникъ.

4) Поперстины—нагрудники.

5) Шкофія—суганъ.

1) Тарча—щитъ.

2) Барвяный—узорчатый.

3) Похолкъ—прислужникъ.

4) Пасокъ—полъ.

5) Кончеръ краткій, широкій тесахъ.

6) Сагайдакъ—копчанъ.

ленный, позлотистый, на ремени, — коштовалъ дей двадцать чотыри копы Литовскихъ. Остроги гусарскіе, ¹⁾ серебряные, позлотистые, трои, съ пражками серебряными, позлотистыми, — каждые коштовали дей по дванадцати копъ Литовскихъ. — Въ той же дей скрыни готовыхъ пѣнязей было копъ пятьсотъ. Въ четвертой дей скрыни, черной, желѣзомъ окованой, побрано шаты: напервей, фальшура ²⁾ дей оксамиту черного, рытого, собольми подшита, зъ шнурами дрового золота, зъ сперлами уріянскими, — которая коштовала дей копъ сто шестьдесятъ Литовскихъ; кобенякъ оксамиту черного, гладкого, кунами подшитый, зъ спетлицами золотыми, наполь зо серебромъ, — коштовала дей деветьдесятъ копъ Литовскихъ; фальшура сукна кгранатового, бурнатного, кунами подшита, зъ шнурами золота дрового, которая дей коштовала шестьдесятъ копъ Литовскихъ; фальшура, черного жъ сукна, файлондышу, кунами подшита, — коштовала дей сорокъ пети копъ Литовскихъ. Ермакъ аксамиту дикого, рытого, подшитый кунами, бобромъ обложенъ, зъ спасааномъ золотымъ, зъ строкою и зъ флоросами золота дрового, — который коштуетъ дей копъ ста Литовскихъ; ермакъ одомашки ³⁾ черное, подшитый кунами, зъ строкою золотою и зъ шнурами, который дей коштовалъ шестьдесятъ три копы Литовскихъ; третій ермакъ адамашки шарое ⁴⁾, подшитый кунами, зъ строкою и зъ шнурами золотыми, который дей коштовалъ шестьдесятъ копъ Литовскихъ. Чуга файлондышу черного, кунами подшита, — коштовала дей пятьдесятъ копъ Литовскихъ; чуга файлондышу, черно-

го жъ. завыйками подшита, — коштовала дей тридцать пять копъ Литовскихъ. — Пятая скрыня, окованая, а въ ней дей шаты побраны, меновите: жупанъ златоглавовый, на зеленомъ поли, отясомъ ¹⁾ зеленымъ подшитый, зъ кгузиками ²⁾ дрового золота, — который дей коштовалъ осьмьдесятъ копъ Литовскихъ; жупанъ ³⁾ златоглавовый, на бурнатномъ полю, отласомъ бурнатнымъ подшитый, зъ кгузиками дрового золота, — который дей коштовалъ осьмьдесятъ копъ Литовскихъ; жупанъ талету, на черномъ полю, подшитый китайкою черною, а около обложонъ отласомъ, чернымъ жо, зъ кгузиками дрового золота, — который коштовалъ дей семьдесятъ копъ Литовскихъ. Газука ⁴⁾ аксамиту чирвоного, рытого кармазину ⁵⁾, подшита китайкою зеленою, зъ спетлицами золотыми, которая дей коштовала пятидесятъ пети копъ Литовскихъ. Того же аксамиту рытого жупанъ, китайкою зеленою подшитый, зъ спетлицами золотыми, — который дей коштовалъ сорокъ копъ Литовскихъ. Дылія ⁶⁾ того же аксамиту, рытого, чирвоного, подшита китайкою зеленою жъ, зъ спетлицами золотыми, — которая дей коштовала сорокъ пять копъ литовскихъ. Газука оксамиту бурнатного, рытого, подшита китайкою черною, зъ спетлицами золотыми, на поль зо серебромъ, — которая дей коштовала пятьдесятъ пять копъ Литовскихъ. Тогожъ аксамиту жупанъ, также подшитый китайкою черною, зъ кгузами золотыми, зо серебромъ, который дей коштовалъ сорокъ копъ Литовскихъ. Кобенякъ аксамиту черного, зъ шнурами золота дрового, подшитый китайкою, который

1) Острога — шпора.

2) Фальшура — родъ платя.

3) Адамашка — узорчатая матерія.

4) Шарый — стрый.

1) Отласъ — матерія.

2) Кгузикъ — пуговица.

3) Жупанъ — кафтанъ.

4) Газука — длинная одежда.

5) Кармазинъ — красный цвѣтъ — червецъ.

6) Дылія — родъ знанчи.

коштоваль дей пятьдесятъ копъ Литовскихъ; жупанъ того жъ аксамиту, зъ кгузами золотыми, подшитый китайкою чорною, который коштоваль дей сорокъ копъ Литовскихъ; делія тогожъ аксамиту, чорного, зъ спетлицами золотыми, подшитая китайкою чорною,—которая дей коштовала сорокъ пети копъ Литовскихъ; кобенякъ шарлату чирвоного, подшитый атласомъ чирвонымъ, а предки дей обложоны среброгловомъ, зъ кгузами золотыми,—который коштоваль дей пятьдесятъ копъ Литовскихъ; жупанъ того жъ шарлату чирвоного, подшитый отласомъ чирвонымъ, зъ кгузами золотыми,—который коштоваль дей пятьдесятъ копъ Литовскихъ; кгранату бурнатного газука, подшитая китайкою бурнатною, зъ кгузами шолку бурнатного,—коштовала дей осьмьнадцать копъ Литовскихъ; того жъ кгранату жупанъ, китайкою бурнатною жъ подшитый, зъ кгузами бурнатными, который коштоваль дей чотырнадцать копъ Литовскихъ; кгранату чорного газука, подшитая китайкою чорною, зъ кгузами шолку чорного, которая дей коштовала осьмьнадцать копъ Литовскихъ; того же кгранату жупанъ, подшитый китайкою чорною, зъ кгузами шолку чорного,—коштоваль дей чотырнадцать копъ Литовскихъ.—Шостаая дей скрыни бѣлая, окованая, въ ней дей шаты побраны тые: шата злотоглаву, на червономъ полю, которая дей коштуеть сто копъ Литовскихъ; шата аксамиту бурнатного, брамовъ ¹⁾ въ долѣ злотоглавовыхъ шесть, — коштуеть дей осьмьдесятъ копъ Литовскихъ; шата атласу чирвоного, брамовъ въ долѣ злотоглавовыхъ пять,—которая коштуеть дей петьдесятъ копъ Литовскихъ; шата одомашки бурнатное, брамовъ въ долѣ злотоглавыхъ

три,—коштуеть дей пятьдесятъ копъ Литовскихъ; шата аксамиту бурнатного, рытого, кштальтъ ¹⁾ и рукава, зъ спунтальми золотыми,—которая коштовала дей шестьдесятъ копъ Литовскихъ; шата аксамиту чорного, рытого, которая коштовала дей сорокъ копъ Литовскихъ; шата аксамиту чорного, гладкого, которая дей коштовала тридцать пять копъ Литовскихъ; шата адамашки червоное, въ долѣ брамовъ дванадцать,—коштовала дей сорокъ чотыри копы грошей Литовскихъ; шата атласу чорного, въ долѣ брамовъ деветь, аксамиту чорного,—коштовала дей тридцать копъ Литовскихъ; шата отласу гвоздикого, въ долѣ брамовъ аксамиту чорного шесть,—которая коштовала дей тридцать копъ Литовскихъ; шата табину ²⁾ гвоздикого, кштальтъ и рукава брамованые аксамитомъ чорнымъ,—которая коштовала дей семьнадцать копъ Литовскихъ; сукня фляндышу чорного, въ долѣ аксамитныхъ брамовъ шесть,—которая коштовала дей двадцать копъ Литовскихъ.—А въ семой дей скрыни рѣчи побраны: шуба аксамиту чорного, собольми подшитая, которая коштуеть дей осьмьдесятъ шесть копъ Литовскихъ; шуба атласу чорного, кунами подшитая, зъ бобромъ, которая коштуеть дей сорокъ копъ Литовскихъ; шуба адамашки чорное, кунами подшитая, зъ бобромъ, которая коштуеть дей сорокъ копъ Литовскихъ; шата отласу чорного, горностаями подшита, которая коштуеть дей тридцать копъ Литовскихъ; шуба крумлисовая ³⁾, мененая, подшитая горлами куними, которая коштуеть дей двадцать семь копъ Литовскихъ; шубка табину чорного, подшитая сиберками, обложона бобромъ, которая дей кош-

¹⁾ Брама—кайма.

¹⁾ Кштальтъ—станъ, талия.

²⁾ Табинъ—родъ китайки.

³⁾ Крумлисъ—родъ сукна.

туеть осьмнадцать копъ Литовскихъ; шубка файлюндышу сукна чорного, подшитая кунами, обложона бобромъ,—которая коштовала дей двадцать двѣ копы Литовскихъ.—Скрыни дей чотыри, наготованые отдати пану Дембинскому зъ листами, ему и малжонцѣ его, на имѣнья належачими, тые дей въ ономъ же свирни zostалые, побрали, коробью дей съ панцырами, въ ней дей панцыровъ у мѣшечкахъ скуранныхъ всихъ пятьдесятъ, — каждый дей коштовалъ по шести копъ Литовскихъ; въ той жо коробьи шишаковъ пятьдесятъ; каждый дей коштовалъ по копѣ Литовской; тарчей дей на чирвономъ полю, на стѣнѣ висячихъ, зъ позлотою, пятьдесятъ—каждая дей коштовала по копѣ Литовской; древецъ, зъ кгородками и прапорцами ¹⁾, пятьдесятъ, каждое дей коштуеть по поль копы грошей Литовскихъ; сѣделъ гусарскихъ зъ радами, совсимъ пятьдесятъ, на стѣнѣ дей висять,—каждое дей коштуеть по три копы Литовскихъ. Барвы Люнское, ²⁾ чирвоное, на пахолковъ, пятьдесятъ; делии, на которые дей делии вышло сукна поставовъ пять, каждый дей поставъ по осьмнадцати копъ Литовскихъ. А особливе дей рыштункъ ³⁾ до двору его королевское милости у короби: зброй бляховыхъ, зъ спозлотою двѣ, которые дей коштують девятьдесятъ копъ Литовскихъ; шишаковъ семь, каждый дей коштуеть по копѣ Литовской; зброй бляховыхъ до пахолковъ семи, каждая коштуеть дей по десети копъ Литовскихъ; тарчей дей, зъ спозлотою, на стѣнѣ висять, семь, каждая дей коштуеть по полторы копы Литовскихъ; копей малеваныхъ, зъ спозлотою, зъ кгородками и прапорцами китайчаными семь, каждая коштуеть дей до двѣ

копы Литовскихъ; сѣделъ гусарскихъ, сукномъ чирвонымъ, файлюндышовымъ крытыхъ, осьмь, зъ метюками тимцовыми и зъ радами бляховыми, каждое коштовало дей по пети копъ Литовскихъ; кончеровъ простыхъ осьмь, каждый дей коштовалъ по копѣ Литовской; ручницъ съ колми — двадцать, каждая коштовала дей по двѣ копе Литовскихъ; полгаковъ ¹⁾ дванадцать,—каждый коштовалъ дей по осьми золотыхъ польскихихъ; перье стольцовое ²⁾ у шуфлядѣ, зъ дротовымъ золотомъ и зъ розмаитыми шмальцы, за которое дано дей сто таляровъ; китъ перья до тарчей чотырнадцать, каждая дей кита куплена по двѣ копе Литовскихъ.—Скрыня дей липовая, съ коберцами ³⁾ и зъ запонами, въ ней дей побрано: коберцовъ чирвоныхъ Солгацкихъ ⁴⁾ дванадцать, каждый дей по три копы Литовскихъ купленъ; бѣлыхъ осьмь коберцовъ,—купленые дей по чотыри копы Литовскихъ; запонъ Алендерскихъ деветь, каждая дей куплена по шести копъ Литовскихъ; матарасъ отласу чирвоного,—коштовалъ дей десеть копъ Литовскихъ; узголовье двое, отласныхъ жо, чирвоныхъ,—коштують дей обое семь копъ Литовскихъ; сукно колибчаное, ⁵⁾ файлюндышу чирвоного, барханомъ чирвонымъ подшито, которое коштовало дей двадцать копъ Литовскихъ; другое сукно Влоское, чирвоное, колибчаное жъ, подшито чирвонымъ полотномъ,—коштовало дей копъ чотырнадцать Литовскихъ. До возовъ великихъ пицныхъ ⁶⁾—попонъ чирвоное кгерлицы три, ⁷⁾—коштовала дей каждая по три копы Литовскихъ; шатеръ великій, цвилеху пестрого, ⁸⁾—коштовалъ

1) Древки зъ кгородками и прапорцами—дротики съ флагами.
2) Барва Люнская—костюмъ Люнскаго сукна.
3) Рыштункъ—приборъ.

1) Помакъ—ружье средней величины.
2) Перье стольцовое—родъ султана.
3) Коберцы—ковры.
4) Сомакъ,—городъ въ Крыму.
5) Сукно колибчаное—сукно для обитія вузова экипажа.
6) Пицный—фуражный.
7) Кгерлица—родъ сукна.
8) Цвилехъ—пестра.

дей сто двадцать таларовъ; другій меньшій цвилеховый шатеръ, кошоваль дей шестьдесятъ таларовъ; третій шатеръ простого полотна, сукномъ гафтованный, кошоваль дей семьдесятъ таларовъ; четвертый шатеръ полотна простого жъ, розмайтымъ сукномъ гафтованный, кошоваль дей таларовъ пятьдесятъ; пятый шатеръ, великій, для коней, полотна простого, кошоваль дей таларовъ сорокъ чотыри.—Скрыня дубовая, съ хустами Флямскими, Коленскими, едвабными вышиванными и рубками, которая дей съ тыми рѣчьми кошовала сто копъ Литовскихъ.—Скрыня липовая зъ намѣтами и колдрами, въ ней дей рѣчи побраны, то есть: колдра ¹⁾ отласу чирвоного, зъ злогоглавомъ обложона, коштуеть дей копъ сорокъ чотыри Литовскихъ; другая колдра адамашки чирвоное, коштуеть дей копъ дванадцать Литовскихъ; третья колдра адамашки зеленое,—коштуеть дей копъ десеть Литовскихъ; четвертая колдра чинкаторы²⁾ едвабное, коштуеть дей чотыри копы Литовскихъ; наметъ китайки зеленое, зъ фарботами, едвабью зеленого,—коштуеть дей копъ пятнадцати Литовскихъ; другій наметъ полотна Коленского, вышиванный, зъ лиштвами шолку черного, коштуеть дей копъ дванадцать Литовскихъ; третій наметъ полотна Коленского, вышиванный, зъ лиштвами шолку чирвоного, коштуеть дей копъ чотырнадцать Литовскихъ; четвертый дей наметъ дыркованный, вышиванный, зъ лиштвами дыркованными жъ,—кошоваль дей копъ чотыри Литовскихъ. Въ той же скрыни пошвы на перины и подушки, простирадла, шолкомъ чернымъ и чирвонымъ вышиванные, и тежъ простые, невышиванные,—то дей все коштуеть копъ осьмьдесятъ Литовскихъ. Постель въ томъ жо дей свирнѣ, на жерди была, на пять ложъ, до каждого

1) Колдра—одѣло.

дей ложка по двѣ перине и по три подушки, то есть: въ першее постели верхняя перина и подушки обложоны отласомъ чирвонымъ, у другой дей постели перина и подушки обложоно китайкою чирвоною, въ третей дей постели также подушки и перина обложона китайкою зеленою, въ четвертой дей постели перина и подушки обложоны китайкою бурнатною, въ пятой дей постели перина и подушки обложоны китайкою горячо-желтою: за тую всю постель коштуеть дей копъ сорокъ Литовскихъ. Въ томъ жо дей свирнѣ скрынь три липовыхъ; въ нихъ дей обрусы Коленскіе и Алендерскіе, такъ тежъ обрусы простое роботы, ручки, сарветы и тувальни вышиванные, которые дей вси кошовали копъ ста Литовскихъ. Въ чотырохъ дей коробяхъ полотна ткацкого и кужельного домовое роботы и простого локоть тысечей пять, каждый дей локоть коштуеть по три гроши Литовскихъ. Въ томъ жо дей свирнѣ цыну и мѣди побрано: цыны посполитое мисъ, полмисковъ, приставокъ, талерей, фляшъ, полфляшковъ, конвей зъ олстрами, ¹⁾и тежъ наливокъ,—того всего важило дей камени сто мѣде; котловъ, панвей, ²⁾келень, ³⁾горшковъ, пателень, ⁴⁾—важило дей каменей тридцать; мождчеръ ⁵⁾, съ кійцами, два,—одинъ великій, а другій малый,—кошовали дей копъ пети Литовскихъ. А потомъ дей у свирну подлѣ воротъ, у которомъ спижарные ⁶⁾ рѣчи въ захованью были, побрано дей живности: мяса свиного, полтей солонины петъдесять,—который дей каждый полоть по тридцати грошей стоялъ; салъ двадцать, которые дей стояли по двадцати грошей; солонины вепровъ

1) Олстра—футляръ для бутылокъ и серебра.

2) Панва—сковорода.

3) Келъня—большая ложка.

4) Пательна—сковорода.

5) Мождчеръ—стука.

6) Спижарна—кладовая.

Олендерскихъ полтей двадцать, — кож-
дый дей по двѣ копе грошей стоялъ.
Въ томъ жо дей свирнѣ гороху бѣлого
взято мѣры Берестейское бочокъ пять;
гороху шарого бочокъ три; маку бѣло-
го бочокъ двѣ; хлѣба ситнаго, сухого,
на войну дей наготованого, бочокъ двад-
цать, на который дей муки бочокъ де-
сять рощинено; хлѣба сухого, бѣлого,
пшеничного, бочокъ дванадцати, — на то
дей рощинено муки мѣры Берестейское
бочокъ пять; хлѣба розходного, сухого,
бочокъ сорокъ пять, — на то дей муки
рощинено бочокъ двадцать. А въ дру-
гомъ дей свирнѣ побрано: солоду пше-
ничного мѣры Берестейское бочокъ трид-
цать три; солоду розходного бочокъ
пятьдесятъ пять; солоду оркишового ¹⁾
бочокъ двадцать; солоду ячного бочокъ
двадцать пять; пшеницы молочное бо-
чокъ двадцать двѣ; оркишу бочокъ двад-
цать осьмь; ячменю бочокъ тридцать
шесть; овса бочокъ сто; гречижи бо-
чокъ сорокъ. Въ третемъ дей свирнѣ
побрано: муки ржаное, розходное, мѣры
Берестейское, бочокъ шестьдесятъ; му-
ки ситное бочокъ двадцать шесть; му-
ки пшеничное бочокъ двадцать. На но-
вой пивницы въ схованью взято дей
масла такъ рочного дѣжокъ тридцать, —
въ каждой дей дѣжцѣ по двѣ ведре;
сыровъ такъ рочныхъ копъ сорокъ
пять, великого твора, — каждый дей
по грошей три; меду прѣсного калду-
бовъ пять, — въ каждомъ дей калдубѣ
по три вѣдри; меду прѣсного кадей
шесть, — въ каждой дей кади по чоты-
ри ведре меду; лубня, въ которой дей
двѣ ведре. Схованье передъ свирномъ, —
въ немъ дей: сѣменя конопного бочокъ
пять; льняного сѣменя бочокъ двѣ;
крупъ ячныхъ, которые дей были на-
готованы на войну, бочокъ дванадцать;
на то дей ечменю зроблено мѣры Бе-
рестейское бочокъ двадцать; крупъ овся-
ныхъ бочокъ десеть; на то дей зробле-

¹⁾ Оркишъ—гладкій ячень.

но овса мѣры Берестейское бочокъ трид-
цать; крупъ гречишныхъ бочокъ пет-
надцать; на то дей зроблено Берестей-
ское мѣры гречки бочокъ тридцать;
яголъ три; проса бочокъ пять; цибули
вѣнковъ сто пятьдесятъ; льну тертого
тысечу; конопель тертыхъ полторы ты-
сечи; пряхи напряденое въ клубкахъ—
каменей сто. Въ сернику: сыровъ сего
рочныхъ копъ пятьнадцать, — каждая
по три гроши; масла ведеръ десеть, —
каждое дей по тридцати грошей. Пив-
ница новая, — въ той дей пивницы было:
меду сычного бочокъ двадцать пять, —
на который дей прѣсного меду розсы-
чно ведеръ десеть; вина барилъ шесть—
каждая дей барила по шести копъ Ли-
товскихъ; малмазіи барилъ двѣ, — кож-
дая дей барила по дванадцати копъ Ли-
товскихъ; пива пшеничного бочокъ
двадцать пять, — на то дей рощинено
солоду мѣры Берестейское бочокъ де-
сеть; пива оркишового бочокъ трид-
цать три, — на то дей солоду рощинено
бочокъ петънадцать; горѣлки бочокъ
двѣ, въ каждой дей по сту кварть.
Въ другой дей пивницы, подъ свир-
номъ скарбнымъ: пива розходного бо-
чокъ шестьдесятъ осьмь, — на то дей
рощинено солоду мѣры Берестейское
бочокъ тридцать пять; пива ячменного
бочокъ тридцать шесть, — на то дей ро-
щинено солоду бочокъ петънадцать;
оцту винного барилъ двѣ, каждая дей
барила по осьми копъ; оцту медового
бочокъ двѣ, каждая дей по три копы
Литовскихъ; оцту простого бочокъ де-
сеть, каждая дей по копъ грошей Ли-
товскихъ. — Свѣтлица столовая, — въ
ней дей стѣны обиты сукномъ чорнымъ,
кгерличнымъ: поставовъ два — каждый
дей поставъ по три копы грошей Литов-
скихъ купленъ; стайни ¹⁾ двѣ, у водной
дей взовъ, желѣзомъ окованыхъ, скарб-
ныхъ, три, каждый дей коштуеть по
петнадцати копъ Литовскихъ; колебка,

¹⁾ Стайна—сарай для экипажей.

вовсимъ окованая желѣзомъ, которая дей коштуетъ копь тридцати; шоры трои до возниковъ, — плачоны дей кождые по шестнадцати копь грошей Литовскихъ. Въ кухни дей желѣзные обложины зъ вилками, — за которые дей дано копь осьмь; котель на ланцуху, за который дей дано копь двѣ. Въ дворѣ дей павовъ бѣлыхъ деветь; псовъ британскихъ пара, третій медеянскій; хортовъ ¹⁾ смычи два, одинъ смычь ²⁾ бѣлыхъ, а другій смычь счорна-пестрыхъ. Хлѣвъ подлѣ стайни, — въ томъ дей хлѣвъ вепровъ олендерскихъ кормныхъ осьмь, — кождый дей вепрь по чотыри копы Литовскихъ. Въ другомъ дей хлѣвъ свиной олендерскихъ старыхъ дванадцать, — кождая дей стоитъ по двѣ копе грошей Литовскихъ; кноровъ ³⁾ жо два, — стоятъ дей по двѣ копе грошей Литовскихъ; поросятъ двадцать, — кождое дей стоитъ по грошей дванадцати. Огородъ засѣяный, — въ томъ дей огородѣ цыбули рунтовъ чотыри, — по грошей десети; насѣяно загоновъ двадцать; капусты насажоно загоновъ двадцать, пастернаку загоновъ петнадцать, морквы засѣяно загоновъ шестнадцать, петрушки засѣяно загоновъ пять, цыбули насажоно загоновъ двадцать, маку насажоно дей на два моркги земли, конопель посѣяно бочку одну, рѣпы засѣяно дей на два моркги земли. Въ томъ дей огородѣ броварь ⁴⁾, а въ немъ дей котловъ два: одинъ пивный, за который дей дано копь литовскихъ осьмь; другій котель горѣлчанный, за который дей дано копь Литовскихъ чотыри. За иншое дей начинье, которое есть въ томъ бровари дано дей копь чотыри. Подлѣ того дей бровара лазня зъ сѣнью; въ той дей лазни начинье лазебное, за которое дей дано копь двадцать Литовскихъ. Коней

служебничихъ чотыри: оденъ конь рыжій, за который дей дано копь двѣнадцать Литовскихъ; другій конь гнѣдый, за который дей дано копь двадцать; третій дей сивый, за который дей дано копь осьмнадцать; четвертый шпакватый, за который дей дано тридцать копь Литовскихъ. Обора, — въ той дей оборѣ: коровъ дойныхъ двадцать съ теляты; воловъ двадцать шесть; неуковъ валашаныхъ чтыролѣтнихъ пятнадцать; неуковъ невалашаныхъ третеголѣтнихъ десеть; телиць дванадцать; такъ рочныхъ телятъ пятнадцать; воловъ кормныхъ дванадцать, — за которые дей дано по чотыри копы грошей Литовскихъ; овецъ шестдесятъ; ягнятъ шестдесять семь; вепровъ старыхъ двадцать; свиней старыхъ двадцать; поросятъ валашаныхъ петнадцать; подсвинковъ шестнадцать; поросятъ такъ рочныхъ двадцать; поросятъ сегорочныхъ тридцать пять; гусей старыхъ сто; гусенятъ малыхъ деведьдесять; каплуновъ копь три; куровъ простыхъ копь полчварты; куратъ копь двѣ; яецъ куриныхъ, которые дей были у старое панее, копь тридцать; гусиныхъ яецъ копь полторы; павъ старыхъ петнадцать. — Гумно: жита дей побрано обороговъ ¹⁾ въ гумнѣ пять, — въ кождомъ оборогу по тридцати и по три копы; пшеницы обороговъ три, — въ кождомъ дей оборогу по пятьдесятъ копь; оркишу обороговъ три, — въ кождомъ оборогу по шестдесять копь; ечменю обороговъ два, — въ кождомъ оборогу по семьдесять копь; овса обороговъ три, — въ кождомъ оборогѣ по деветьдесять копь; гречихи обороговъ два, — въ кождомъ оборогу копь по сту; гороху стырта, въ которой копь сто; ярицы оборогъ, въ которомъ дей копь осьмь. Сѣна одринъ ²⁾ двѣ, въ ко-

¹⁾ Хортъ — борзая собака.

²⁾ Смычъ — свора.

³⁾ Кноргъ — кабанъ.

⁴⁾ Броваръ — винокуренный заводъ.

¹⁾ Оборогъ — столбы съ подвижной крышей для укладки хлѣба въ снопахъ и сѣна.

²⁾ Одрина — сарай.

торыхъ воевъ шестьсотъ. Въ шпихлеру ¹⁾ гуменномъ жита, што дей наготовано было на спустъ, Берестейское мѣры, бочокъ пятьсотъ; овса Берестейское мѣры бочокъ триста; пшеницы тоежъ мѣры бочокъ пятьдесятъ; гороху бѣлого бочокъ тридцать. Въ той же дей клуни ²⁾ палубъ ³⁾, зготованыхъ на войну, пятьдесятъ,—каждая плачона по копѣ грошей Литовскихъ; колъ, кованыхъ желѣзомъ до скарбныхъ воевъ и до колебокъ, сорокъ,—каждое коло плачона по сороку грошей Литовскихъ; колбъ до колясъ сто и двадцать—каждое коло плачона по пяти грошей Литовскихъ; хмѣлю вантуховъ ⁴⁾ шесть—каждый вантухъ плачонъ по тридцати и по пети копѣ Литовскихъ.—Пашню дворную,—на той дей пашни дворной посѣяно Берестейское мѣры бочокъ двѣстѣ: пшеницы озимое, тоежъ мѣры, бочокъ дванадцать; пшеницы ярое бочокъ тридцать; оркишу бочокъ двадцать; ечменю бочокъ двадцать пять; ярицы бочокъ тридцать; гороху бѣлого бочокъ пятьдесятъ; овса бочокъ двѣстѣ; гречки бочокъ семьдесятъ. А то дей меновите имена тыхъ поданныхъ сель, съ которыхъ ее панюю Коцтевую выбито,—въ селѣ Верховичохъ: Коцъ Тимошевичъ—служба, Иванъ Яцковичъ—служба, Тарасъ Рутковичъ—служба, Михалъ Денисовичъ—служба, Пархуцъ Панасовичъ—служба, Василь Ванютичъ—служба, Петрашъ Прокоповичъ—служба, Коцъ Ванютичъ—служба, Хведоръ Ванютичъ—служба, Лазко—служба, Самсонъ съ потужниками—служба, Василь Ванютичъ съ потужникомъ—служба. Въ селѣ Радеевичохъ: Олисей Малушевичъ съ потужникомъ—служба, Пилипъ Олисеевичъ съ потужникомъ—служба, Демьянъ Олисеевичъ съ по-

тужникомъ—служба, Яцына Робачковичъ съ потужникомъ—служба, Хведоръ Гриневичъ съ потужникомъ—служба, Олисей Малышовичъ съ потужниками—служобъ три.—Бобровники: Прокопъ Петрашевичъ съ потужникомъ—служба, Тимошова съ потужниками—Гриневичи—служба, Антонъ Шикиевичъ съ потужниками—служба. Въ селѣ Березовой Воли: Иванъ Кошевичъ съ полуиномъ—служба, Лаврышъ Коцковичъ съ полуиномъ—служба, Лашукъ Мойсеевичъ съ полуиномъ—служба, Дронецъ Постоловичъ съ полуиномъ—служба, Степанъ Осоцковичъ съ полуиномъ—служба, Романъ Коцковичъ съ полуиномъ—служба, Игнатъ Коцковичъ—полслужбы. Въ селѣ Бушничохъ: Пилипъ Рыбаковичъ съ полуиномъ—служба, Хилимонъ Коцковичъ съ полуиномъ—служба, Гаврило Мартиновичъ съ полуиномъ—служба, Мицъ Чекотовичъ съ полуиномъ—служба, Сидоръ Ходковичъ съ полуиномъ—служба, Кондратъ Селеховичъ—полслужбы. Въ селѣ Долбизнѣ: Хведко Сухоносевичъ съ полуиномъ служба, Василь Мацковичъ съ полуиномъ—служба, Иванъ Курашевичъ съ полуиномъ—служба, Грицъ Игнатовичъ съ полуиномъ—служба, Хведко Дронковичъ съ полуиномъ—служба, Грицъ Олешковичъ съ полуиномъ—служба, Мелеть Хавровичъ съ полуиномъ—служба, Гордей Хавровичъ съ полуиномъ служба, Пацъ Ильковичъ съ полуиномъ—служба, Хведиха Коцичъ съ полуиномъ—служба, Саміонъ Демешковичъ—полслужбы, Янковъ Дубинахъ съ полуиномъ—служба, Хведко Сухоносъ—служба. Въ селѣ Красицы: корчма, въ которое дей платитъ Сенко копъ шесть, Юрко Сенковичъ съ полуиномъ—служба, Юрко Коцевичъ съ полуиномъ—служба, Иванъ Гутиновичъ—полслужбы. Въ селѣ Опакни Малое: Малонъ съ полуиномъ—

1) Шпихлеръ—амбаръ.

2) Клуня—овинъ, гумно.

3) Палуба—квитага.

4) Вантухъ—штшокъ.

служба, Сухоносъ съ полуиномъ—
служба, Мелехъ зъ Малухомъ—служба.
Въ селѣ Великое Опаки: Матысь Пет-
ковичъ съ полуиномъ—служба, Юрко
Петковичъ съ полуиномъ—служба,
Нестеръ Сидоровичъ съ полуиномъ—
служба, Стась Бурносевичъ—полслуж-
бы, Вакула Сидоровичъ съ полуиномъ—
служба, Иванъ Раничичъ—служ-
ба, Гаврило Мартиновичъ—служба. Въ
селѣ Жеренцу: Левонъ Пилиновичъ съ
полуиномъ—служба, Николай Петко-
вичъ съ полуиномъ—служба, Юхно
Михновичъ съ полуиномъ—служба,
Хвещъ Хавровичъ съ полуиномъ—
служба. Въ селѣ Коначовичохъ: Демьянъ
Нацевичъ съ полуиномъ—служба, Ку-
рило Кишкиловичъ съ полуиномъ—
службы двѣ. Въ селѣ Омеленцу: Коцко Ба-
куновичъ—служба, Сенко Власевичъ—
служба, Трохимъ Стелятичъ—служба,
попъ—на двоухъ службахъ, Левонъ Лац-
кій—двѣ службе, Яцко Радковичъ—
служба, Кузьма Пацевичъ—служба, Яц-
ко Нестеровичъ—служба, Хома Василе-
вичъ—служба, Хведко Минковичъ—
служба. Въ селѣ Свиняхъ: Ивашко Рад-
чичъ—служба, Хома Концевичъ—служ-
ба, Левонъ—служба, Сидоръ зъ Иваш-
комъ—служба, Марко Букокевичъ—
служба, Иванъ Андреевичъ—служба,
Ярмошъ Вацевичъ—служба, Михно Анд-
реевичъ—служба, Матей Бартошевичъ—
служба, Калишъ Лецевичъ—служба,
Петръ Кголимонтовичъ—служба, Та-
расъ Онаневичъ—служба, тотъ же Та-
расъ зъ Микитою изъ Максимомъ—служ-
ба, Матей Василевичъ—служба, Суп-
рунъ Гришковичъ—служба, Николай
Довкгутевичъ—двѣ службе, Юць Лука-
шевичъ—служба, Матей Стасевичъ—
служба, Романъ Дешковичъ—служба. Въ
томъ же дей дворѣ вридика Верховицко-
го Кгрекгора Бокгусевскаго свѣтлица,
гдѣ самъ мѣшкаль, и съ тое дей свѣтлицы
комора за замкомъ и за печатью его, въ
которой дей коморѣ сховаиье и стѣтокъ

его былъ, то дей все побрано; на пе-
родъ дей: коробка великая, въ ней дей
былъ ярмякъ файлюндышовый чорный,
зъ шнурами и зъ строкою едwabными,
лисами новыми подшитый,—коштуеть
дей копъ тридцети Литовскихъ; деля
турецкая, файлюндышова, телистая, зъ
серебраными пасами, шнуромъ около
лямованая, волками подшитая,—кош-
туеть дей копъ тридцать Литовскихъ;
жупанъ лосій, чорный, подшитый ка-
разією зеленою китайкою, у колнера
дей и за рукавовъ чорнымъ шнуромъ
едwabнымъ лямована, около зъ серебра-
ными кнебликами, ¹⁾—коштуеть дей зо-
всимъ копъ двадцать Литовскихъ; уб-
ранье двое коразеевое, одно бѣлое, а
другое зеленое,—коштують дей копъ
полтрети; колпакъ чорного оксамиту,
кунами подшитый,—коштуеть дей копъ
двоухъ Литовскихъ; колпакъ другій окса-
миту чирвоного, рытого, подшитый ри-
семъ,—коштуеть дей копъ три Литов-
скихъ; макгерка ²⁾ чорная, съ запонкою
золотою,—коштуеть дей золотыхъ чир-
воныхъ два; футро ³⁾ лисее, которое дей
коштуеть копъ двоухъ; кошуль колен-
скихъ, чорнымъ шолкомъ шитыхъ,
пять,—кожда дей плачона по грошей со-
року; кошуль коленскихъ невышиваныхъ
три—по грошей дей тридцати; сабля,
серебромъ оправлена, на которой дей
серебра гривень три,—коштуеть дей
копъ чотырнадцати.—Другая дей ко-
робья меньшая, а въ ней полотно ткац-
каго поставовъ два: въ одномъ поста-
вѣ локтей сто, по грошей чотыри ло-
котъ,—въ другомъ дей поставѣ локтей
шестьдесятъ, локоть по грошей три;
скуръ баранихъ выправныхъ дванад-
цать, кожда дей по грошей семи Ли-
товскихъ; остроги гусарскіе мосяжовы,
за грошей двадцать шесть; остроги по-
бѣляные козацкіе, за грошей дей дванад-

1) Кнебликъ—запонка

2) Магерка—шапка.

3) Футро—шуба.

пать; сукна бѣлое каразіи локтей чотыри подъ сѣдло, подшитое дей полотномъ и лямованое сафьяномъ чернымъ,—коштуетъ дей копь полторы.—Скринка дей черная, зъ листами и съ квитами на долги: одинъ дей квитъ на копь сто, другій дей квитъ на копь двадцать, третій квитъ на копь петънадцать. Въ той же дей скрынцѣ пезей готовыхъ, цыншовыхъ, копьпятъдесять, а властныхъ дей ее панее Коптевое шестьдесятъ копь Литовскихъ; ложокъ дей серебряныхъ шесть, за которые дей далъ копь семь; шолку черного поллитры, за которого дей далъ грошей семьдесятъ; на жерди делия утерфиновая, черная, съ петлицами, которая дей коштуетъ копь чотырохъ Литовскихъ; постель, которая дей коштвала копь шести; коць ¹⁾ фарбованный, за копь дей двѣ; коць бѣлый, подбитый полотномъ, за копу одну; желѣза вазовъ два — за копь двѣ; панцыровъ два—за копь десеть; возъ котчій, желѣзомъ окованный, за копь дей шесть Литовскихъ, шоръ—новый до того котчого, за копь дей чотыри; сѣдло турецкое, зъ рядомъ и зъ уздою крыжовою, за копь чотыри; бачмакги сафьяновые, съ каптями и зъ ботами, за копь полторы; веретено млыновое, съ паприцею и съ коробкою, за копь двѣ. А той дей рѣчи служебниціе въ свирнѣ побрано, на имя Германа Свиндринского, напервей, скрину великую, черную, въ ней дей взято: ермякъ утерфину черного, зъ шнурами шолку черного, который дей коштвалъ полпяти копы грошей; жупанъ утерфину черного, зъ кгузиками серебряными, на которомъ дей сукна коштвало за полтрети копы грошей, а серебро дей важило таларовъ двохъ; камизеля ²⁾ аксамиту черного коштвала дей пять копь грошей; футра лисьего бламъ, за которое дей

дано чотыри копы грошей; футро лисье, ношоное, которое дей было подъ ярмякомъ,—коштвало дей три копы грошей; колнакъ фойлюндышу черного, куницю подшитый,—далъ дей за него полторы копы грошей; шапка скураная, черная, куръдванимѣцкая,—дано дей за нее пятьдесятъ грошей; сагайдакъ, зъ лукомъ, зъ стрѣлами, съ тетивемъ мешиновымъ,—за то дей дано полтрети копы грошей; радъ козацкій, черный, зъ бляшками ценовыми,—дано дей грошей двадцать; радъ гусарскій, червоный, зъ монштукомъ,—дано дей за него полкопы грошей; монштуковъ особно два,—за которые дей дано золотый; стримена гусарскіе, съ спуслисками ¹⁾),—за нихъ дей дано золотый; стримена козацкіе, съ спуслисками,—за нихъ дей дано грошей петнадцать; косъ три, што сѣвно косятъ,— за нихъ дей дано золотый; коса, што рѣжутъ сѣчку,—за нее дей дано грошей чотыри; сокеръ три, до рубанья дровъ,— за нихъ дей дано золотый; ланцугъ желѣзный одинъ—за копу грошей; пута жетѣзные одни,— за нихъ дей дано грошей шестьнадцать; замковъ великихъ три—за нихъ дей дано золотый; полотна простого локоть тридцать,—за которое дано дей грошей сорокъ пять; обрусовъ ткацкихъ два, за которые дано дей копь двѣ, грошей двадцать чотыри; ручниковъ дванадцать,— за тые дей дано грошей пятьдесятъ и два; сорочекъ простыхъ шесть,—за которые дей дано три золотыхъ; полмисковъ цыновыхъ три, талеровъ цыновыхъ шесть; ложокъ цыновыхъ дванадцать,— за то дей все дано полторы копы грошей; кварть цѣновыхъ двѣ; фляшка цыновая одна; чарка цыновая одна; кубки мѣденыхъ два,—за то дей дано золотый; боты сафьяновые, желтые,—за нихъ дей дано золотый чирво-

¹⁾ Коць—коверъ.

²⁾ Камизеля жилеть.

¹⁾ Пуслиски—ремни, которыми привязываются къ сѣдлу стримена.

ный; черевиковъ чворы,—за нихъ дей дано грошей двадцать; капци сафьяновые,—за нихъ дей дано грошей десеть; остроги двои,—за нихъ дей дано грошей десеть; панцырь одинъ,—за него дей дано копь пять; шишакъ одинъ,—за него дей дано копу грошей; ощеновъ три,—дано дей за нихъ полконы грошей.—Который дей дворъ Верховицкій зо всеми селми и приселки, до него належачими, зъ кгрунты всякими, и поддаными, съ платы ихъ грошовыми, цыншовыми, дякольными ¹⁾ и рѣчми рухомыми, зъ скарбы, золотомъ, серебромъ, перлами, зо всимъ навсе, отъ мала до велика, яко вышей меновите все доложено, вранникъ дей пана Каспора Дембинского и малжонки его Верховицкій, Янъ Свѣшевскій и Филипъ Водичка, за розказаньемъ и насланьемъ ихъ, сами и съ помочниками многими въ пани Коптевое квалтовне и упорне, въ моцы, ее отняли и на пановъ своихъ, пана Дембинского и малжонку его, зо всимъ навсе въ держанье и уживанье взявши, ее дей милость панюю Коптевую зъ упокойного держанья и уживанья съ того двора, селъ и приселковъ и всихъ маетностей помененыхъ квалтовне выбили и уживати заборонили, также и всихъ подданныхъ селъ помененыхъ, зо всеми ихъ податками и повинностями, также съ цыншами, кгрунты и землями, подъ розказованье и послушенство пановъ своихъ квалтовне взяли. Которое дей выбитье и квалтовное съ спокойного держанья зъ имѣнья двора Верховицкого панее Васильевое Коптевое, зъ добръ, рѣчей рухомыхъ, всякихъ пожитковъ, зъ селъ и подданныхъ, до нихъ належачихъ, вышей мененыхъ слуги ее, помененые Янъ Хоенскій а Янъ Терликовскій, того часу людемъ добрымъ—шляхтѣ, сусѣдомъ, именемъ

¹⁾ Дякольных—добавочныя подати въ видѣ разныхъ взносовъ.

панее своее, и на врадѣ въ замку господарскомъ Берестейскомъ неомѣшка не оповѣдали и на огляданье того выбитья квалтовного зъ спокойного держанья брали отъ мене зъ ураду возного повѣту Берестейского, Федора Лукашевича Токаровского; который, тамъ бывши, въ той справѣ, а чого свѣдомъ будучи, до книгъ на завтріе, мѣсеца Мая второгонадцать дня, у пятницу, созналъ тыми словы: Ижъ дей року теперешнего семьдесятъ сего, мѣсеца Мая десятого дня, въ томъ дворѣ пани Коптевое Верховицкомъ, за освѣщеньемъ слуги ее Яна Терликовского, видѣлъ дей онъ вранника Верховицкого, пана Каспора Дембинского и малжонки его, Яна Свѣшевского зъ многими слугами и помочниками, зъ розными броньми, которые дей до того двора пани Коптевое пришедши, квалтомъ дылеванье и ворота переметавши зъ другое стороны отъ двора пана Дембинского, подле стайни дылеванье розметавши, слугъ ее милости зъ двора квалтомъ выбили и выгнали отъ всего скарбу и маетности, которая дей тамъ въ дворѣ томъ была; тамъ же дей тотъ вранникъ пана Дембинского, Янъ Свѣшевскій, ворота при собѣ розказалъ мужикомъ загородити и до двора пана Дембинского, на другомъ мѣстцу дылеванье казалъ розметати, повѣдаючи: нехай дей то вжо дворъ будетъ зъ одного пану Дембинскому однимъ дворомъ.—Што дей имъ, вознымъ, и стороною свѣтчною; а на тотъ дей часть при немъ, возномъ, были стороною люди добрые—шляхта Шасный а Хведоръ Лукашевичи Токаровскіе, земяне повѣту Берестейского; ее милость пани Коптевая, взявши вѣдомость отъ тыхъ слугъ своихъ помененыхъ, Яна Хоенского а Яна Терликовского, на онъ-часть на мѣстцу ее милости, у дворѣ Верховицкомъ, и при той дей маетности и скарбѣ ее буду-

чихъ, о такомъ квалтовномъ наѣханью и выбитью, за насланьемъ пана Дембинского и малжонки его, слугъ ихъ вышей помененыхъ, съ того имѣнья Верховицкого, того жъ часу прїѣхавши ее милость зъ Литвы, тутъ на Подляшье, знову ничего не мѣшкаючи, тое насланье пана Дембинского и квалтовное выбитье зъ спокойного держанья съ того двора, имѣнья ее милости Верховицкого, и зъ сель вышейпомененыхъ, взяты въ моць и въ держанья его, также побранье всее маетности и добръ ее милости въ томъ дворѣ, и маетности врадника и слугъ помененыхъ, такъ жо ся то и черезъ поме-

неныхъ слугъ ее милости на врадѣ оповѣдала и вышей ширей и достаточне доложило сусѣдомъ своимъ околичнымъ шляхтѣ, также и на врадѣ въ замку господарскомъ Берестейскомъ, дня двадцать первого Мая, въ року теперешнемъ семьдесятъ семомъ, оповѣдала и то до книгъ записати дала. Которое жъ оповѣданье и жалоба слугъ ее милости панее Васильевое Коптевое и сознание возного помененого до книгъ кгородскихъ староства Берестейского записано. *)

1577 г. Изъ актовой книги за 1577—1632 годы, стр. 1097—1128.

1580 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 201—202.

157. Листъ короля Стефана старостѣ Брестскому и Кобринскому Евстафію Воловичу, чтобы онъ велѣлъ досмотрѣть: что отъ соляной пошлыны должно принадлежать казнѣ, а что арендаторамъ жидамъ.

Лѣта Божого Нароженья 1580, мѣсеца Марца 7 дня.

Передо мною Малхеромъ Райскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, арендары его королевское милости, Лазарь Абрамовичъ а Липманъ Шмерлевичъ, покладали на врадѣ листъ его королевское милости, подъ печатью и съ подписомъ руки его милости господарское и подписомъ руки писара его королевское милости—пана Венцлава Акгрипы, до его милости пана Виленского писанный, который о што а яко въ собѣ омовяеть, въ немъ есть описано, и за прозьбою ихъ велѣлъ есми его до книгъ кгородскихъ староства Берестейского уписати, и такъ ся слово отъ слово въ собѣ маеть: Стефанъ, Божою милостью, король Польскій, и проч. Пану Виленскому канцлеру нашему великого князства Литовского, старостѣ

Берестейскому и Кобринскому, пану Остафію Воловичу. Ижъ тыхъ часовъ недавно прошлыхъ арендовали есмы складъ солный у воеводства Берестейскомъ подданнымъ нашимъ, жидомъ Берестейскимъ: Лазару Абрамовичу а Липману Шмерлевичу; при которыхъ арендарѣхъ коморникъ нашъ для догляданья и отбиранья пожитковъ тыхъ, которые до скарбу нашего приходити мають, водлугъ аренды нашею, отъ насъ имъ даное, на властномъ коштѣ и юрггельтѣ ихъ, при нихъ быти мѣлъ; нижли мы, господарь, видячи быти въ томъ зъ великою шкодою ихъ, и на чолонъ битые тыхъ жидовъ арендаровъ

*) Актъ этотъ, судя по заглавію его, слѣдовало-бы отнести въ отдѣлу юридическихъ актовъ; но такъ какъ въ немъ подробно изображается экономическій бытъ помещика въ концѣ XVI-го столѣтія, то на этомъ основаніи онъ помещенъ въ настоящемъ отдѣлѣ.

складовыхъ чинечи, хочемъ мѣти, абы твоя милость въ староствѣ своемъ Берестейскомъ и Кобринскомъ врадникомъ своимъ тамошнимъ съ пильностью того догледити; а што до скарбу нашего, водлугъ тое аренды приходити маеть, отбирати и до скарбу нашего отдавати велѣлъ конечно. Писанъ у

Варшавѣ; лѣта Божого Нароженья тысеца пятьсотъ осьмьдесятого, мѣсяца Генваря двадцать первого дня. У того листу его королевское милости печать приложоная цѣла и подпись руки тыми словы: Stephanus rex; а писара его королевское милости подпись руки тыми словы: Венцлавъ Акгрипа, писарь.

1580 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 202—204.

158. Листъ короля Стефана ко всемъ купцамъ, которые занимаются провозомъ соли изъ Берестскаго склада, чтобы они вносили установленную пошлину.

Лѣта Божого Нароженья 1580, мѣсеца Марца 7 дня.

Передо мною Малхеромъ Райскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, арендары его королевское милости: Лазарь Абрамовичъ а Липманъ Шмерлевичъ, жидове Берестейскіе, покладали на врадѣ листъ его королевское милости, подъ печатью и съ подписомъ руки его милости господарское и съ подписомъ руки писара его королевское милости, пана Венцлава Акгрипы, ко всемъ купцомъ, которые бы соль толпястую зѣ жупъ Рускихъ *) до воеводства Берестейского провадили, ижъ бы тымъ арендаромъ, отъ каждое тысечи толпъ великихъ по два гроши, и отъ тысечи толпъ малыхъ по грошу давши, сами, гдѣ бы похотѣли, далѣй съ тою солью добровольне ѣздили. И за прозьбою тыхъ арендаровъ помененыхъ велѣлъ есьми тотъ листъ его королевское милости до книгъ кгородскихъ староства Берестейского уписать, который слово до слова такъ ся въ собѣ маеть: Стефанъ, Божью милостью, король Польскій, и проч. Ко всемъ подданнымъ

нашимъ купцамъ, которые соль толпястую зѣ жупъ Рускихъ до воеводства Берестейского провадити будутъ. Ознаймуемъ вамъ: ижъ недавно, прошлыхъ часовъ, будучи намъ, господару, у войску подъ Полоцкомъ, арендовали есьмо подданнымъ нашимъ, жидомъ Берестейскимъ, Лазару Абрамовичу а Липману Шмерлевичу, складъ сольный у воедствѣ Берестейскомъ; нижли ни которые зѣ васъ, купцы, обтяжаютъ, хотечи то мѣти, абы тымъ арендаромъ складовымъ отъ тысечи толпъ соли малыхъ—по грошу одному, а отъ великихъ—по дву грошу платили и съ тою солью далѣй съ того складу могли ѣхати: што мы, видячи быти рѣчь слушную, позволяемъ то арендаромъ складовымъ, абы они отъ купцовъ альбо фурмановъ, которые тую соль продавати будутъ, отъ тысечи толпъ великихъ по два гроши, а отъ тысечи толпъ малыхъ по грошу брали, и каждого такового купца, гдѣ онъ похочетъ ѣхати добровольне пропускали конечно. Писанъ у Варшавѣ, лѣта Божого Нароженья тысеца пятьсотъ осьмьдесятого, мѣсяца Генваря двадцать девятого дня. У того листу печать его королевское милости приложоная цѣла и подпись руки его милости господарское тыми

*) То есть, ижъ солонарень бывшаго воеводства русскаго—пынѣшней Галиціи, въ которыхъ до сихъ поръ пронаводится поваренная соль въ формѣ усѣченыхъ пирамидъ. Пирамиды большаго объема называются гурманами, а меньшаго толпами или толками.

слова: Stephanus rex; а писара его королевское милости Венцлава Агрипы | подпись руки теми слова: Венцлавъ Агрипа писарь.

1580 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 204—206.

159. Листъ короля Стефана о взиманіи пошлинъ съ каменной (ледоватой) соли, вывозимой изъ Бохни и Велички.

Лѣта Божого Нароженья 1580, мѣсеца Марца 7 дня.

Передо мною, Малхеромъ Райскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, покладали на врадѣ арендары его королевское милости, Лазарь Абрамовичъ а Липманъ Шмерлевичъ, жидове Берестейскіе, листъ его королевское милости, подъ печатью и съ подписомъ руки его милости-господарское и съ подписомъ руки писара его королевское милости, пана Венцлава Агрипы, до всихъ становъ у великомъ князствѣ Литовскомъ писанный, абы купцы, которые соль ледоватую зъ Бохни и Велички на каморы складовые проводятъ, мыто, водле постановенья комисарского, платили, и за прозьбою тыхъ жидовъ арендаровъ велѣлъ есьми тотъ листъ до книгъ кгородскихъ староства Берестейского уписати, который же слово до слова такъ ся въ собѣ маеть: Стефанъ, Божью милостью, король Польскій, и проч. Княземъ, паномъ воеводамъ, каштеляномъ, маршалкомъ, старостамъ, кнегинямъ панямъ, вдовамъ, державцомъ, тивуномъ, врадникомъ земскимъ и дворнымъ и ихъ намѣстникомъ, земляномъ и двораномъ нашимъ и всей шляхтѣ обывателемъ въ панствѣ нашомъ великомъ князствѣ Литовскомъ, такъ же войтомъ, бурмистромъ, райцамъ, лавникомъ въ мѣстѣхъ нашихъ и всякихъ панскихъ, духовныхъ и свѣтскихъ. Маемъ того

вѣдомость певную, ижъ подданные наши купцы, которые соль ледоватую зъ Бохни и зъ Велички въ болванѣхъ съ коруны Польское до великого князства Литовского на каморы складовые, которые есьмо арендовали подданнымъ нашимъ, Лазару Абрамовичу а Липману Шмерлевичу, жидомъ Берестейскимъ, провадечи, никоторого мыта отъ тое соли на каморахъ складовыхъ не даютъ, въ чомъ ся не малая шкода скарбу нашому дѣеть: а про то хотимъ мѣти, абы отъ таковое соли ледоватое тые купцы альбо фурмани, которые ее провадिति будутъ, на каморахъ складовыхъ отъ каждого воза платили, водлугъ постановенья комисарского. А естли бы ся которые зъ нихъ сему розказанью нашему противечи, того цла отъ соли платити не хотѣли, тогда приказуемъ, абы есте тымъ арендаромъ нашимъ ку загамованью таковыхъ спротивныхъ помочи додавали и во всемъ имъ помогали конечно. Писанъ у Варшавѣ, лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ осьмьдесятого, мѣсеца Генвара двадцать первого дня. У того листу его королевское милости печать приложеная цѣла и подпись руки его королевское милости теми слова: Stephanus rex; а писара его милости-господарского подпись руки теми слова: Венцлавъ Агрипа писарь. Которогожъ уписованья листу ихъ до книгъ кгородскихъ староства Берестейского записано.

1580 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 206—208.

160. Листъ короля Стефана, запрещающій брать пошлину отъ соли, перевариваемой въ Кюднѣ.

Лѣта Божого Нароженья 1580, мѣсяца Марца 7 дня.

Передо мною Малхеромъ Райскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, арендары его королевское милости, Лазаръ Абрамовичъ а Липманъ Шмерлевичъ, жидове Берестейскіе, покладали на врадѣ листъ его королевское милости, подъ печатью и съ подписомъ руки его милости господарское и съ подписомъ руки писара его королевское милости пана Венцлава Акгрипы до его милости пана Лаврина Войны, подскарбего земского великого князства Литовского писанный, ижъ бы отъ соли румовое, которая въ Кюдню варона бываетъ, на коморахъ и прикоморкахъ никоторого мыта старого и побору нового не бра-но и за прозьбою ихъ велѣлъ есьми тотъ листъ его королевское милости до книгъ кгородскихъ староства Берестейского уписать, который же слово до слова такъ ся въ собѣ маеть: Стефанъ, Божью милостью, король Польскій, и проч... Подскарбему земскому, писару нашему великого князства Литовского, старостѣ Пинскому, державцы Олитскому и Квасовскому, пану Лаврину Войнѣ, такъ же справцы альбо писару, отъ его милости на коморѣ Берестейской будущому. Ознаймуемъ твоей милости, ижъ дали есьмо до справы и рукъ варенье соли румовое въ мѣстѣ и жупѣ Кюденской пану

Виленскому, канцлеру нашему великого князства Литовского, старостѣ Берестейскому и Кобрынскому, его милости пану Остафью Воловичу, а воеводѣ Менскому, пану Николаю Сапѣзѣ, которая соль маеть быти провожо-на до всего воеводства Берестейского. А иже маемъ того вѣдомость, же на коморахъ и прикоморкахъ мытныхъ, справцы, отъ твоей милости постановленные, хочечи отъ таковое соли мыто и поборъ брати, великое затрудненье чинять: про то хочемъ мѣти и вамъ всимъ справцамъ на каморахъ мытныхъ, отъ его милости нана подскарбего поставленнымъ, приказуемъ, абы есте отъ таковое соли румовое, кото-рая въ Кюднѣ варона будетъ, никото-рого мыта старого и побору нового не брали, и никоторое трудности въ томъ не задавали конечно. Писанъ у Варшавѣ, лѣта Божого Нароженья, тысе-ча пятьсотъ осьмьдесятого, мѣсяца Генвара двадцать первого дня. У то-го листу, его королевское милости пе-чать приложоная цѣла и подпись ру-ки его королевское милости, тыми сло-вы: Stephanus rex; а писара его ми-лости господарского, подпись руки ты-ми словы: Венцлавъ Акгрипа—писарь. Которожъ уписованья листу ихъ до книгъ кгородскихъ староства Берестей-ского записано. Писанъ у Берестыи.

1580 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 377—384.

161. Контрактъ Евстафія Воловича и Николая Сапѣги съ королемъ Стефаномъ, на провозъ румовой соли изъ Кракова въ Кодень, и письменное условіе между Воловичемъ и Сапѣгою.

Евстафій Воловичъ—канцлеръ в. кн. Литовскаго и Николая Сапѣга—воевода Минскій, заключили съ королемъ и между собою контрактъ на право вывариванія соли въ Коднѣ, слѣдующаго содержанія:

1) Король разрѣшаетъ имъ брать въ Краковѣ, за Краковскими стѣнами, въ предѣлѣхъ Казиміръ, желаемое количество бочекъ румовой соли, съ платою за каждую бочку по одному польскому золотому, какъ это платилъ до сихъ поръ жидъ Саулъ;

2) соль, полученная въ Краковѣ, освобождается отъ всякихъ пошлинъ во время провоза ея до Кодня;

3) въ Коднѣ, за каждый ластъ вываренной соли, они обязываются платить по 20 польск. злотыхъ;

4) деньги эти—передать королевскому медіку Буцеллѣ, въ томъ мѣстѣ, гдѣ будетъ находиться дворъ, въ теченіи трехъ лѣтъ;

5) за соль, уже полученную отъ медіка въ Стежицѣ, въ количествѣ 960 бочекъ, внести 2800 польск. злотыхъ въ теченіи двухъ сроковъ;

6) кромѣ этой соли—вываренной, взять еще въ теченіи трехъ лѣтъ 8,040 бочекъ соли румовой и за нее внести въ пять сроковъ—12,850 польскихъ злотыхъ;

7) тотъ и другой обязываются на свой счетъ покупать соль, перевозить ее, нанимать слугъ и работниковъ, закупать орудія и посуду; но денегъ, получаемыхъ отъ продажи, не имѣютъ права брать раньше трехъ лѣтъ, исключая упла-

ты контрактной суммы и специальныхъ затратъ на промыселъ;

8) прибыли распределять соответственно израсходованнымъ капиталамъ;

9) въ случаѣ смерти одного изъ соучастниковъ предприятия, вся операція переходитъ къ другому; потомуки умершаго не должны вмѣшиваться въ это дѣло;

10) если бы умершій взялъ изъ кассы жупной какую либо сумму на свои частные расходы, и отъ этого Буцелла не получилъ своей суммы; то отвѣтственность падаетъ на его имѣніе и потомуки умершаго обязываются заплатить ее соучастнику живому;

11) если бы потомуки Ник. Сапѣги, по случаю его смерти, стали дѣлать Воловичу какія-либо притѣсненія, то онъ—Сапѣга разрѣшаетъ ему перенести журу со всеми принадлежностями, въ какое ему угодно мѣсто;

12) для обезпеченія вѣрности исполненія этого договора назначается залогъ въ 13,000 польск. злотыхъ, за которые не только соучастники отвѣчаютъ имѣніями, но и ихъ потомки;

13) если которал-либо изъ сторонъ будетъ обижена и станетъ судиться судомъ, то отвѣтчикъ непременно долженъ явиться на судъ безъ отговорокъ и удовлетворить своего истца;

14) постановленіе же это во всякомъ случаѣ должно оставаться ненарушимымъ.

Лѣта Божого Нароженья 1580, мѣсеца Марца 21 дня.

Ясневельможный панъ его милость, панъ Остафей Воловичъ, панъ Виленскій, канцлеръ великаго князства Литовскаго, староста Берестейскій и Кобринскій, а его милость панъ Миколай Сопѣга, воевода Менскій, на врадѣ его королевское милости, въ замку Берестейскомъ, передо мною Малхеромъ Райскимъ, подстаростимъ, а предо мною, Васильемъ Горновскимъ, судьею, врадники кргодскими Берестейскими, вызнати рачили, ижъ водле контракту, зъ его королевскою милостью учиненного, учинили ихъ милость постановенъ съ паномъ Миколаемъ Буцелею, докторомъ его королевское милости, около отдаванья пенезей до рукъ

его на раты, за соль, которая съ Кракова до Кодня ма быть выпроважона; и яко ихъ милость въ той рѣчи и въ иныхъ до конца застановити рачили, того всего ширей а достаточне и меновите листъ постановенья, за печатями и съ подписы рукъ ихъ милостей, письмомъ польскимъ написанный и передъ нами на врадѣ показанный, слово до слова такъ ся въ собѣ маеть: Ia Ostaphiey Wołowicz, pan Wilensky, canclerz wiel. xię. Litewskiego, starosta Brzesky u Kobrynsky etc., a ia Mikołaj Saphieha, woiewoda Miensky. Oznaymujemy u czynim iawno thym listem naszym spólnym, iesliby thego na pothem komu potrzeba było wiedzieć u tho postanowienie nasze spolne słyszeć,—isz co tych niedawnych czasow w Warszawie,

pod czasem seymu walnego, iego krolewska mość, nasz miłosciwy pan, contract i postanowienie z nami, osobami pomienionemi, uczynić i pozwolić nam raczył warzenie soli rumowey w Kodniu, w imieniu moym, Mikołaja Sapiehy, takim obyczaiem: Isz sol rumowa w Kazimierzu, za mury Krakowskiemi, na brzegu rzeki Wisły, ile będziemy chcieć beczek oney soli rumowey brać mamy. A za każdą beczkę, tak wielką i ważną, iako teraz postanowiona iest w żupach krola iego mości, ieden złoty monethy i lidźby Polskiewy panu żupnikowi krola iego mości Krakowskiemu, abo namiestnikowi ikmści, iako żyd Saul do theyże żupy Kodenskiej płaciwał, płacić powinniśmy. Która to sol rumowa, od nas u krola iego mości tak kupiona, od wszystkich ceł i poborow iego krol. mci, począwszy s Krakowa, gdy wodą spuszczana będzie, aż do Steżyci, a Steżyce zasię, gdy lądem do Kodnia prowadzona będzie, wolną uczynić raczył. Którą tho sol rumową s Krakowa asz do Kodnia, przez nas, abo sprawie naszey przyprowadzoną pozwolić nam raczył iego krol. mość, dać, warzyć y na pożytky nasze obracać. Za którą warzenie they soli rumowey, wedla contractu, s kroliem iego mością uczynionego, powinniśmy płacić krolowi iego mości od każdego łasztu gruzowey soli po dwadzieścia złotych Polskich. Kthore tho dwadzieścia złotych, od każdego łasztu przychodzące, ikmści oddawać roskazać nam raczył do rąk medika y physyca krola iego mości, pana Mikołaja Bucelle, a tho do trzech lath, po sobie idących, to iest: od roku thysiąc pięcseth ośmdziesiątego pierwszego roku, asz do ośmdziesiąt trzeciego, zamykając zupełne trzy latha, iako listhy krola imci, na then contract nam dane, dostatecznie omawiaią. A isz the pieniądze od warzenia soli, wedla contractu krola imści, do rąk pana Bucelle oddawać mamy; przetośmy

iuż na owże czas uczynili s panem doctorem pomienionym takie postanowienie: żesmy theraz przyieli do rąk swych w Steżyce od pana doctora soli gruzowey dziewięcset i szesdziesiąt beczek, za którą sol powinniśmy panu doctorowi zapłacić za frakt s Krakowa do Steżyce, takosz y za wywarzenie thy soli dziewięcset y szesdziesiąt beczek,—złotych dwa tysiąca i ośmseth; kthora to dwa tysiąca i ośmseth złotych mamy panu doctorowi wypłacić na dwie racie, to iest: dwanaście seth złotych dnia pierwszego Ianuarya, który się pocznie w roku tysiąc pięcset ośmdziesiąt pierwszym; druga ratę, szesnascie seth złotych polskich, mamy panu doctorowi zapłacić dnia pierwszego Ianuaria, który się pocznie w roku tysiąc pięcseth ośmdziesiąt czwartym. A ta zapłata pomieniona ma być od nas płacona do rąk p. doctoru pomienionemu przy dworze krola iego mści. Przy tym postanowiliśmy też z panem doctorem pomienionym, że będziemy powinni do trzech lath ku thym dziewięt seth y sześćdziesiąt beczek, któreśmy theraz od pana doctora w Steżycy wzięli, brać soli ośm tysięcy y czterdzieści beczek rumu, od którego pożyczcy się panu doctorowi za warzenie dziesięć tysięcy y pięćdziesiąt złotych polskich; którą summę powinni będziemy panu doctorowi wypłacać na rathy niżej pisane, to iesth: pierwsza ratha na Wielka noc, która będzie w roku tysiąc pięcseth ośmdziesiąt pierwszym,—złotych tysiąc dziewięcseth dwadzieścia y pięć złotych; drugę ratę na Wielka noc w roku tysiąc pięcseth ośmdziesiąt wthorym,—złotych tysiąc ośmseth siedmdziesiąt pięć; trzecią ratę w them że roku tysiąc pięcseth ośmdziesiąt wthorym, na święty Michał,—złotych tysiąc ośmseth siedmdziesiąt i pięć; czwartą ratę—złotych dwa tyssiąca sto ośmdziesiąt siedm i groszy piętnaście polskich na Wielka noc, w roku tysiąc pięcseth

ośmdziesiąt trzecim; a piątą ratę— złotych dwa tysiąca sto ośmdziesiąt siedm i groszy piętnaście polskich, na święty Michał w roku tysiąc pięćseth ośmdziesiąt czwartym,—które sumy, co panu doctorowi wypłacać mamy wszithkiew, czini: dwanaście tysięcy ośmset i piędziesiąt złotych polskich; którą to sumę wyszey pomienioną, wodług rat postanowionych niczym nie pochiabiających tych rat, obwiązaliśmy się listy naszymi panu doctorowi pomienionemu gotowemi pieniędzmi, tam gdzie dwor króla iego mści na onczas będzie, wypłacać pod zakłady, w lisciech naszych panu doctorowi danych, opisanemi. A isz ta wszitka sprawa na wielkiew dbałości należy, a ktemu też nie małego nakładu potrzebuie: przeto, za spolnim nakładem naszym, mamy do tey sprawy, iako do przyimowania i odbierania tey soli rumowey w Krakowie, thak też na prowadzenie iey z Krakowa Wisłą do Steżicy, a z Steżice ładem do Kodnia, a w Kodniu w żupie, przy warzeniu i othsyłaniu warzoney soli do Brześcia, na mieście składu y przedawania,—wysługi spólnie a wiernie mieć i chować, kthórych by spólnego naszego nakładu, tak też y požitku pilnie, dbalie y wiernie doglądały y liczby spólne nam ze wszistkiego czynili, pieniędzy thych, które za sol warzono przedawaiąc, odbierać będą, aby nikomu do rąk, krom wiadomości spólney naszey nie wydawali; tak też i my sami na potrzebę nasze własne, y ci kogo byśmy do tey sprawy spólnie przypuścili, nie mamy a nie maia z rąk thych sług naszych pieniędzi za taką sol warzoną, a od nich przedawaną i odbiraną, ani na czwierć lata, okrom tego, coby na spólną potrzebę naszą, złaszcza na płacenie rumu tego w Krakowie, na prowadzenie Wisłą y ładem do Kodnia, k temu na płacenie rat pomienionych panu Mikołaiowi Bucelli, doctorowi króla imści, na poprawę panwi y innego naczynia, y za-

płathy robotnikom y sługom do żupy k tey sprawie należącym y na inne potrzeby żupne, które tylko do potrzeb własnych żupnych należeć będą,—tho za wiadomością sprawiech naszych starszych wydawano y othprawowano bycz ma. A iesli Pan Bóg Wszechmogący w tym nam poszczęścić raczi, żeby nad ten nakład nasz spólny y zapłatę panu doctorowi, co nam zysku pozostało; tedy obrachowawszi dostatecznie nakład każdego z nas, iako w dworu króla imści, tak y na każdym mieście na własną tę sprawę żupną wyłożył, y co który z nas, poddanemu swemu, abo podwodami, przywiezie soli, tho także ma bycz temu płacono y na lidźbie przyimowano, iako oth soli furmanom za przewoz płać; a odłożiwszy nakład każdemu należący, zyskiem co by kolwiek zostało, w rowne czeńści na poły podzielicz się mamy. A iesli by też w thym czasie, nim the trzy liaty contractu króla imści uczynionego z nami na warzeniu tey soli wynidzie, y Pan Bog Wszechmogący, któremu tho wszitko wolno, smierć na którego z nas dopuścić racził, tedy ta wszitka sprawa żupna na tego, który z nas żiw zostanie, zupełnie spadacz y należacz ma; y iuż ten sam, który z nas żiw zostanie, tę sprawę, wiedle contractu króla imści y postanowienia wyszey pisanego, konczicz ma, a potomkowie zmarłego iusz y do tey sprawy żupney niczym ustempowacz się nie maia. A iesli by ten zmarły, za czasu żiwota swego y użiwania żupy, co pieniędzy skrzinki spólney na potrzeby swe wziął; tedy one pieniędzy przez niego wzięte, iesli by na czeńsz zapłathy panu Bucelly należeli, maia bycz z iego majątności, dobr zmarłego oth potomkow iego do renku temu, który żiw zostanie, wroczone. To tesz ia Mikołay Sapieha, woiewoda Minski, waruie: y iesli by na mię pierwszy, niż na iego mość pana Wilenskiego, Pan Bóg smierć dopuścić raczył; tedy iego mości

panu Wilenskiemu niema bycz od potomkow moich broniono tamże w Kodniu, imieniu moim, tey soli warzycz y they wszithkiey sprawy żupney do czasu naznaczonego, trzech lat zupełnych, konczicz. A gdzie by iego mość pan Wilensky rozumiał y baczył sobie w thym mieć iaką przeszkodę oth potomkow; tedy wolno bendzie iego mości panu Wilenskiemu s tego imienia moiego, Kodnia, żupę ze wszystkimi naczyniami y budowaniem, cokolwiek iedno do żupy należy, wziąć, i tam, gdzie bendzie wola iego mości przenieść; a potomkowie moie żadney przekazy y trudności w tim iego mści panu Wilenskiemu czynić nie maia. Ażeby te postanowienie nasze teraz y zawždy, póki się tha sprawa żupna skonczy, w zupełności caley y nienaruszenie zostało; tedy to wszystko, cokolwiek iest wyszey wpisano, obiecuemi sobie żyscić, dzierzecz y ni w czym nienaruszacz, pod zakładem trzinastu thysięcy złotych polskich. Ieśliby która strona z nas tego postanowienia dzirżić niechciała, który zakład nie tylko na osoby swe, tak też y na dobra y majątności swę wnosimy, alie też y na potomki nasze y wszitkie dobra nasze po nas pozostałe. O którzy zakład także y nie o wypońnienie tego postanowienia naszego, gdzie by strona ukrzywdzona drugę stronę, do któregokolwiek prawa y sądu, bądź na dwor królia iego mości, abo do sądu ziemskiego, abo też i do grodzkiego któregokolwiek powiatu w wielkiem xięstwie Litewskim pozwała; te-

dy za takowem pozwaniem od tego sądu, gdzie by przipozwana była, iako na roku zawithym stanąć y pozwow żadnemi przyczynami, rozumem ludzkim wynaydzionemi, nie zbiiaiac, we wszithkim skutecznie usprawiedliwicz się. Iesli by z sądu winnym był naliezion, zakład pomieniony y wszithkie szkody na słoworzeczenie strony wkrziwdzoney przepadacz y one iako zakłady, tak y szkody ukrzywdzoney stronie skutecznie zapłacić; a zapłaciwszy zakład, przed się to nasze postanowienie, przy zupełney mocy zachowano bycz ma. A tho wszithko, iako iest wyszey opisano, nie thylko my sami, alie y potomkowie naszi, ieśli by nas Pan Bóg s tego swiata zebraocz raczył, wypełnicz sobie powinni będa, pod timiż obowiązkami y zakładem wyszey opisanemi. Co też nam na takie postanowienie sprawy they żupney pan Mikołay Bucellio, doctor krola iego mości, dał list swóy, then dla wiadomości daliśmi do act grodzkich Brzeskich wpisać, a sam list przy mnie panu Wilenskiemu został; a na twardość lepszą to postanowienie spolne nasze zapieczentowaliśmy pieczęciami naszemi y własnemi rękami podpisali. A to się działo w Brześciu dnia dziewięthnastego, miesiąca Marca, roku thysiąc pięczseth ośmdziesiątego. У того листу печати приложенные и подписы рукъ теми словы: Остафей Воловичъ рукою власною, Миколай Соуѣга, воевода Менскій, рука власная.

1580 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 390—395.

162. Подтвердительная записка воеводы Минскаго Николая Сапѣги, данная королевскому медику Николаю Буцелли относительно условій контракта на счетъ вывариванія соли въ Коднѣ.

Воевода Минскій Николай Сапѣга симъ листомъ объявляетъ, что онъ вмѣстѣ съ Виленскимъ каштеляномъ, канцлеромъ в. кн. Литовскаго, Воловичемъ—заключилъ съ королемъ контрактъ на право варенья въ Коднѣ соли, на три года, на слѣдующихъ условіяхъ;

1) за каждый ластъ вываренной соли платить въ казну королевскую по 20-ти польск. злотыхъ; за каждую бочку, полученную въ Краковѣ—по одному злотому;

2) деньги эти отдавать на руки королевскому медику, согласно желанію самого короля;

3) за соль, полученную уже отъ королевскаго медика въ Стежицѣ, въ количествѣ 960 бочекъ, а равно и за фрактъ ея уплатить 2,800 злотыхъ и въ два срока;

4) взять у королевскаго медика еще 8,040 бочекъ соли румовой и деньги за оную 12,850 злот. польскихъ внести въ пять сроковъ;

5) дать тому же медику залоги въ 2,000 злотыхъ;

6) такъ какъ при заключеніи контракта съ королемъ, а равно и при дачѣ записи его медику, присутствовалъ не самъ Сапѣга, а канцлеръ Воловичъ, и дѣйствовалъ отъ его имени только по довѣренности, то Николай Сапѣга симъ листомъ объявляетъ, что онъ лично обязывается въ точности исполнять всѣ параграфы контракта и записи, и отвѣтственность за несоблюденіе оныхъ прямо беретъ на себя и на свои имѣнія.

Лѣта Божого Нароженья 1580, мѣсеца Марца 21 дня.

Ставши на радѣ его королевское милости, въ замку Берестейскомъ вельможный панъ, его милость панъ Николай Сапѣга, воевода Менскій, передо мною Малхеромъ Райскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, вызнать рачиль, ижъ што ясновольжный панъ его милость панъ Остафей Воловичъ, панъ Виленскій, канцлеръ великаго князства Литовскаго, староста Берестейскій и Кобрынскій, съ паномъ Николаемъ Буцелею, докторомъ его королевское милости, самъ отъ себе и за моцованьемъ его милости пана воеводинымъ, около варенья соли въ Кодню, и плаченья ему, пану доктору, суммы пенезей застановенья вчинити рачиль у Варшавѣ; тогда его милость панъ воевода, пріймующи тотъ весь контрактъ и постановенья и вси кондиціи и обвязки, въ записѣ его милости пана Виленскаго, пану доктору даномъ, описанные, на себѣ и на вси добра свои, у великомъ князствѣ Литовскомъ лежачіе, взносячи, и стверженья того всего листъ свой особый за печатью и съ подписаниемъ руки своею и за иными печать-

ми справленный, польскимъ письмомъ писанный, на радѣ покладалъ, который за жеданьемъ его милости до книгъ владовыхъ слово до слова уписанъ и такъ ся въ собѣ маеть: Ia Mikołaj Sapieha, woiewoda Mienski, zeznam thym moim listhem, iż co tych niedawnych czasow, podczasem seymu walnego w Warszawie, w roku teraznieyszym tysiąc pięczsseth ośmdziesiątym, dnia pierwszego miesiąca Lutego, iego miłość iasnie wielmożni pan, pan Ostaffiej Wołowicz, casztelan Wielenski, kanclerz wielkiego xięstwa Litewskiego, starosta Brzeski y Kobrynski, imieniem swym y moim, a mającz tesz odemnie dostateczne umocowanie, na postanowienie około warzenia soli gruzowey w Kodniu, imieniu moim, które postanowienie za contractem iego królewskiej mości y nami uczynionimi, a za dostatecznim umocowaniem odemnie iego mśc pan Wielenski czynić raczył s panem Mikołaiem Bucello, medikiem króla iego mści, tim sposobem: iż co król iego mśc przez contract pozwolić nam raczył sol gruzową warzić w wielkim xięstwie Litewskim, w imieniu moim Kodniu, od której to soli przydzie ot warzenia ot każdego łasztu do

skarbu króla iego mści, po dwudziestu złotych polskich; a osobliwie za sol, gdy ią bendziem brać w Krakowie na Kazimierzu, na brzegu Wiślnim, powinni tesz bendziem płaczicz za każdą beczkę po złotemu polskiemu, według contractu iego królewskiey mści. A isz iego król. mśc onim że contractem roskażać nam raczył, abismy to, co ot warzenia tey soli gruzowey ot każdego łasztu po złotych dwadzieścia do skarbu króla iego mści przychodzić miało, do rąk iego mci pana Mikołaja Bucellego, doktora króla iego mci oddawali; przeto iego mć pan Wilenski imieniem swym y moim zapisać się raczył zapisem swoim panu Bucelli, doctorowi króla iego mci, za to cośmy teraz prziieli do rąk swych w Steżicy oth pana doctora soli gruzowey dziewięćset y sześćdziesiąt beczek, za którą sol powinniśmy panu doctorowi zapłaczicz za fract s Krakowa do Steżyce, tak tesz y za wywarzenie tey soli beczek dziewięćset y sześćdziesiąt,—złotych dwa tysiąca y ośmset; które to dwa tysiąca y ośmset złotych mają bicz panu doctorowi pomienionemu płacone na dwie raczie, to iest: tysiąc dwieście złotych, dnia pierwszego Ianuaria, ktorí się pocznie w roku tysiąc pienczset ośmdziesiąt pierwszym; druga ratha—złotych tysiąc sześćset ma bić od nas zapłacono dnia pierwszego Ianuaria, ktorí się pocznie w roku tysiąc pięczset ośmdziesiąt czwartym; a ta zapłata wyszey pomieniona ma bicz ot nas zapłacono do rąk panu doctorowi pomienionemu przy dworze królewskiey mci. Przy tim postanowicz tesz iego mć pan Wilenski imieniem moim raczył, że bendziem powinni do trzech lat ku tich dziewięćset y sześćdziesiąt beczek, któreś mi teras ot pana doctora wzięli w Steżicy, bracz soli ośm tysięcy y czterdzieście beczek rumu, ot którego przydzie sie panu doctorowi za warzenie—dziesięć tysięcy y pięćdziesiąt złotych; którą sumę powinni będziemi panu doctorowi pła-

cić na rathi niżey opisane, to iest: pierwszą rathę—na Wielkanoc, która bęndzie w roku tysiąc pięczset ośmdziesiąt pierwszym,—złotych tysiąc dziewięćset dwadzieścia y pięć; drugą rathę—na Wielkienoc, w roku tysiąc pięczset ośmdziesiąt wtórym—złotych tyciąc ośmset siedmdziesiąt y pięć; trzecią rathę w tym że rok roku tysiąc pięczset ośmdziesiąt wtórym, na święti Michał,—złotych tysiąc ośmset siedmdziesiąt y pięć; czwartą ratę—złotych dwa tysiąca sto ośmdziesiąt y siedm y groszi piętnascie,—na Wielkanoc w roku tysiąc pięczset ośmdziesiąt trzecim; a piątą ratę—złotych dwa tysiąca sto ośmdziesiąt y siedm y groszi pietnascie—na święti Michał, w roku tysiąc pięczset ośmdziesiąt czwartym; którey tey summi wyszey pomienioney, według rath postanowionich, nicz niepochibiając tich rath, powinni bendziem panu doctorowi wzwisz pomienionemu płaczicz gotowymi pieniądzmi, tam gdzie dwor króla iego mści bęndzie natenczas, iako na onim zapisie iego mć pana Wilenskiego, panu doctorowi pomienionemu danym, condicii y obowiązki na wszitkich dobrach naszich szirey są opisane y wniesione. A isz tesz w onim zapisie iego mci panu Wilenskiemu, panu doctorowi w Warszawie danim, iest to dołożono, że iego mć pan Wilenski obowiązać się raczył za mie panu doctorowi, pomienionemu na potwierdzenie tego zapisu y contractu iego mści pana Wilenskiego, list moy Mikołaja Sapięhi, woiewódy Mięskiego, pod zakładem dwuch tysięcy złotych dać na świątki przyszłe, w roku teraznieyszym tysiąc pięczset ośmdziesiątym; tedy ia woiewoda Mięski pomienioni wizwalaiącz iego mć pana Wilenskiego s takiego obowiązku y zakładu, a ten wszystek contract y postanowienie, które iego mć pan Wilenski z umocowaniem moim s panem doctorem pomienionim w Warszawie uczynić raczył, we wszytkim calie przymuiąc, y wszytkie condicie y obowiązki w zapisie

igo mśc pana Wilenskigo, panu doctorowi danim, opisane, — nasie y na wsytkie dobra swe, wielkim xięstwie Litewskim lieżące, wnosząc tim moim dobrowolnim listem stwierdzam y zmacniam, poddaiać się w te wszitkie condicie y obowiązki, tak tesz dobra wsytkie moje y o nim obiecuiąc we wsytkim dosić czynić y one wypełnić pod obowiązkami y zakładi w zapisie igo mści pana Wilenskigo, pann doctorowi danim opisanemi. I acz jgo mśc pan Wilenski opisać się racził panu doctorowi, ten list mój daie własną ręką moią pisany; alie nie przez sposobność zdrowia mego nie mog-

łem temu dosić uczinić, wszakosz na ten czas daie panu doctorowi ten mój list s podpisem ręki mey własney y za moią własną pieczęcią; do którego listu mego, za ustnym żądaniem moim, pieczęci swe przyłożyć raczyli: iego mć pan Malcher Rayski, podstoli Brzeski, a pan Wassiley Hornowski, sędzia grodzki Brzeski, pisarz w Brześciu, dnia dwudziestego, miesiąca Marca, roku tysiąc pięćset osiemdziesiątego. У того листу печати три приложные и подпись руки тыми словами: Миколай Сапіха, woiewoda Mienski, ręką swą.

1580 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 407—408.

163. Квитанція королевскаго медика Николая Буцелля въ полученіи облигаціи на десять тысячъ и пятьдесятъ злотыхъ, выданная Евстафію Воловичу и Николаю Сапѣгѣ.

Королевскій медикъ Николай Буцелля симъ листомъ удостоверяетъ, что онъ получилъ отъ канцлера в. кн. Литовскаго—Евстафія Воловича и Минскаго воеводы—Николая Сапѣги письменное обязательство, въ томъ, что они будутъ вносить ему въ опредѣленные сроки пошлыны, какъ за соль покупаемую ими въ Краковѣ, такъ и за вывариваемую въ Кодиѣ. Съ своей стороны и онъ—медикъ обязывается сно-

сить со счетовъ и не требовать съ предпринимателей условенныхъ пошлынъ, если завѣдующій королевскими журами въ Краковѣ, не отпуститъ имъ требуемой ими по контракту соли, или же, если она, по какому-либо несчастію, затонетъ въ водѣ, во время доставки ея Вислою изъ Кракова въ Стежицу; обязывается также исправно выдавать имъ лозные листы, необходимыя для совершения предпріятія.

Лѣта Божого Нароженья 1580, мѣсеца Марца 21 дня.

Ясневельможный панъ его милость, панъ Остафей Воловичъ, панъ Виленски, канцлеръ великаго княства Литовскаго, староста Берестейскій и Кобрынскій, а его милость панъ Миколай Сапѣга, воевода Менскій, подать рачили на врадъ до мене Малхера Райскаго, подстаростего, а Василья Горновскаго, судьи,—врадниковъ кгородскихъ Берестейскихъ, листъ запись отъ пана Миколая Буцелля, доктора его королевское милости, за печатью и съ подписомъ руки его и за печатью писара его королевское милости пана Венцлава Ак-

грины, польскимъ письмомъ писанный, на речъ ниже въ немъ менованую, ихъ милостямъ данный, который, для всякое пригоды и потребности приналое, до книгъ кгородскихъ староства Берестейскаго есть уписанъ и слово до слова такъ ся въ собѣ маеть: Ia Mikołaj Bucella, doctor iego królewskiey mości, wyznawam y upewniam tym moim listem, komu tho wiedzieć będzie należało, isz ichm. panowie: iaśnie wielmożny pan Ostaphiey Wołowicz, pan Wilenski, canclerz w-go x-wa L-go, starosta Brzescki, Kobrynski, a wielmożny pan i-go m. pan Mikołaj Sapieha, woiewoda Mienski, mnie dali obligatią na summę pieniężną, to iest, na

złotych polskich dziessieć tyssięcy i pięćdziessiatłh za wywarzenie soli gruzowey, którą ma ichmom wyszmianowanym bydź w Krakowie na Kazimierzu dodawana, według contractu od i. kr. mosci ichmciom panom danego, za którą ssol powinni będą ichm. panowie wyszei mianowani płacić do rąk panu żupniku, albo sprawci iego, za każdą beczkę po złothemu polskiemu. A ieśliby z iakieykolwiek przyczyny ichmciom, albo posłańcom ichmciow takowey soli, według contractu wyżey pomienionego, od pana żupnika niedawano, tedy za takową ssol tak wiele, iakoby iey nie dano, powinien będę stey summy pieniędzy, na którą mnie ichmsci dali obligatią, coby sie kolwiek z rachunku przyszło, za wywarzenie thei soli gruzowey, po dwadzieścia złotych polskich od każdego łasztu wytrącić mam. A iesliby cisz, prowadząc the sol gruzową wodą—Wisłą do Steżyce, a sprzepuszczenia Bożego na wodzie zatoneła; tedy y od takiej soli gruzowey, iako iey wiele łasztow zatonie, nie będą mnie ichm. panowie powinni za warzenie, coby sie miało przyść od ta-

kiey soli, płacić, a ia będę powinien s tey główney summy, na którą mi sie ichm. p. opissali wytrącić i wyrachować. Przy tym będę staranie czynił u i-go krolewskiej mci, tak tesz w cancellaryey coronney, dla wydawania listow luznych ku tey sprawie solney należących, aby tha sprawa była odprawowana według potrzeby. Który tho list moi daię ichmciom panom wzwysz mianowanym pod takymi obowiąskami i obligatiami, iako mnie ichmci na sie dali; a dla lepszei wiary i pewności, then listh moy ichmciom panom daię ręką własną moią podpisany i pieczęcią moią zwykłą zapieczętowany. Do kthórego listu prosiłem iego mśc pana Mikołaja Agrippy, sekretarza i pissarza i-go krol. młsci, starosty Niemonoickiego, co i-go m-śc na żądanie moie uczynić raczył. Pissan w Warszawie, dnia pierwszego mca Luthego, roku pańskiego tyssięc pięcseth ośmndziessiathego. У того листу печати двѣ приложоны и подпись руки тыми словы: Nicolaus Bucella, sacrae reg. majestatis medicus, phisicus.

1580 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 396—406.

164. Обязательство Брестскихъ жидовъ: Товія Богдановича, Лазара Абрамовича и Липмана Шмерлевича, данное канцлеру в. кн. Литовскаго, Евстафію Воловичу и воеводѣ Минскому—Николаю Сапѣгѣ на счетъ доставки и вывариванья соли въ Коднѣ.

Жиды г. Бреста: Товія Богдановичъ, Лазаръ Абрамовичъ и Липманъ Шмерлевичъ симъ листомъ удостовѣряютъ:

1) что, съ согласія канцлера в. кн. Литовскаго—Евстафія Воловича и Минскаго воеводы—Николая Сапѣги, открывшихъ промышленное товарищество вывариванія соли въ Коднѣ, они приняты соучастниками онаго въ третьей долѣ и распорядителями, какъ по части закупки соли въ Краковѣ, доставки ея въ Кодень и вывариванія на мѣстѣ, такъ и по части распродажи ея въ конорахъ и прикоморкахъ и взноса пошлинь, слѣдующихъ съ промышленниковъ по контракту королевскому медику Буцеллѣ;

2) какъ соучастники въ третьей долѣ, они обязываются нести третью часть расходовъ, нужныхъ для веденія предпріятія и, въ случаѣ несчастія, убытковъ; въ свою очередь

они получаютъ и третью часть прибыли; какъ распорядители, они должны чрезъ каждые три мѣсяца представлять отчеты о приходѣ и расходѣ самимъ ли Воловичу и Сапѣгѣ, или ихъ повѣренными;

3) обязываются вести эту «справу» по совѣсти и по чести; въ противномъ же случаѣ отдають на произволь своихъ господамъ: и себя, и свои имуществва, и женъ и дѣтей;

4) долги по другимъ операціямъ не должны входить въ этотъ расчетъ; и

5) чтобы паны ихъ Воловичъ и Сапѣга внесли за нихъ слѣдующую третью часть и послали въ Краковъ на поупку соли, т. е. на починъ предпріятія—до 2,000 злотыхъ, такъ какъ они, вышеупомянутые жиды, денегъ сихъ въ настоящее время не имѣютъ.

Лѣта Божого Нароженья 1580, мѣсеца Марца 21 дня.

На врадѣ его королевское милости, въ замку Берестейскомъ, постановивши-

ся передо мною Малхеремъ Райскимъ, подстаростимъ, передо мною Васильемъ Горновскимъ, судьбою, врадники кгродскими Берестейскими, — жидове места Берестейского: Тобяшъ Богдановичъ, а Лазаръ Абрамовичъ, Липманъ Шмерлевичъ, покладали листъ свой записный, за печатми и съ подписаніемъ рукъ своихъ власныхъ по-жидовску, и за печатми зацныхъ особъ, облигаціи своее ихъ милость ясне вельможному пану Остафью Воловичу, пану Виленскому, канцлеру великого князства Литовского, старостѣ Берестейскому и Кобринскому, а его милости пану Миколаю Сапезѣ, воеводѣ Менскому, отъ нихъ данный на застановенья варенья соли въ Кодню и полненья черезъ нихъ того всего, яко ся въ немъ записали. Который листъ застановенья своего, очевидѣ и добровольно признавши, просили, абы до книгъ врадovýchъ уписанъ былъ, который же слово до слова такъ ся въ собѣ маеть: Ia Tobiasz Bogdanowicz, a ia Łazar Abramowicz, a ia Lipman Szmerliewicz, żidowie Brzisci, wyznawami sami na siebie tim naszymъ dobrowolnimъ listem, komu bi iedno potrzeba biła, tego wiedzieć, abo ten list nasz czytającъ sliszeć: tszczo ichъ miłość iaśnie wielmożni panowie, — pan Ostafiej Wołowicz, pan Wilenski, canczierz wielkiego xięstwa Litewskiego, starosta Brzescki i Kobrynski, a iego miłość pan Mikołay Sopięga, woiewoda Mienski, panowie nasi miłościwe, z ikm. terazъ podczasemъ seymu walnego Warszawskiego, taki contractъ y postanowienie uczynić raczili, że królъ iego mść pozwolić racziłъ ichm. panomъ naszymъ pomienionimъ варенье *) соли rumowey w Kodniu, w imieniu iego me pana woiewodi Mienskiego, takimъ obiczaiem: że ichm. panowie nasi pomienieni te sol rumowę w Kazimierzu za muri Krakowskiemi, na brzegu rzeki Wisli, браć маіа; —

a za każdą beczkę, tak wielkie y ważną, iaka terasъ postanowiona iestъ w żupachъ krolia igomeci, po iednemu złotemu moneti i liczbi polskiey panu żupnikowi Krakowskiemu, abo namiestnikowi iego mci, iako żid Saul, do teyże żupy Kodienskiey płaciwał, płacić ichm. obowiązać sie raczili; a za warzenie tey soli gruzowey w Kodniu teszъ ichm. panowie pomienieni obowiązać sie raczili zapisi swemi, wedlie contractu s króliemъ iego moscią uczinionego, otъ każdego łasztu tey to gruzowey soli — po dwadziescia złotychъ polskichъ płacić do rąkъ pana Mikołaja Bucelli, doctora króla iego mci; a to do trzechъ liatъ po sobie idoczich, to iest: od roku tysięcъ pięcsetъ ośmdziesiątego pierwszego roku asz do ośmdziesiątъ trzeciego, zamykającъ zupełnie trzy liata, iako listъ króla iego mci, na ten contractъ ichmościomъ panomъ dani, dostatecznie obmawia. Iakoszъ ichm. panowie nasi pomienieni, s panemъ Bucellią, doctoremъ krolia iego mci, takie postanowienie uczinić raczili: że terazъ prziiąć raczili do rąkъ swichъ w Steżici otъ pana doctora soli gruzowey dziewięćsetъ y sześćdziesiątъ beczek, za którą sol obowiązać sie raczili ichm. panowie nasi panu doctorowi zapłacić za fractъ s Krakowa do Steżice, takъ teszъ y za wiwarzenie tey soli dziewięćsetъ y sześćdziesiątъ beczek, — złotychъ два tysięcъ y ośmsetъ; ktore to два tysięcъ y ośmsetъ złotychъ ma biecъ panu doctorowi zapłacono na dwie racie, to iest: dwanaście setъ złotychъ — dnia pierwszego Ianuaria, ktori sie pocznie w roku tysięcъ pięcsetъ ośmdziesiątъ pierwszymъ; drugą rate — szesnastie setъ złotychъ polskichъ ma bić panu doctorowi zapłacono dnia pierwszego Ianuaria, w roku tysięcъ pięcsetъ ośmdziesiątъ czwartimъ; a ta zapłata pomieniona ma biecъ panu doctorowi płacona przy dworze króla iego mci. Przy timъ postanowiczъ teszъ ichm. panowie nasi raczili s panemъ doctoremъ pomienionimъ: do trzechъ liatъ po sobie idących, ku timъ dziewięćsetъ y szoscidziesiątъ beczek, które terazъ ichm. od pana

*) Это слово написано по-русски.

doctora w Steżyci wziąć raczili, mają jeszcze ichm. wziąć ośm tysięcy y czterdzieście beczek teyże gruzowey soli, rumu, ot którego przydzie sie panu doctorowi za warzenie dziesięć tysięcy y pięćdziesiąt złotych polskich; która summa pieniędzy ma bicz panu doctorowi wplaciwana na te raty niżej opisane, to iest: pierwszą rate, na wielkanoc, która będzie w roku tysiiąc pięćset ośmdziesiąt pierwszym, — złotych tysiiąc dziewięćset dwadziescia y pięć złotych; drugą rate, na wielkienoc w roku tysiiąc pięćset ośmdziesiąt wtórym, — złotych tysiiąc ośmset siedmdziesiąt pięć; trzecią ratę w temże roku tysiiąc pięćset ośmdziesiąt wtórym, na święty Michał — złotych tysiiąc ośmset siedmdziesiąt pięć; czwartą ratę — złotych dwa tysiaca sto ośmdziesiąt siedm y groszy piętnaście polskich, na wielkanoc w roku tysiiąc pięćset ośmdziesiąt trzecim; a piątą rate — złotych dwa tysiaca sto ośmdziesiąt siedm i groszy piętnaście polskich, na święty Michał, w roku tysiiąc pięćset ośmdziesiąt czwartym; którey tei summy co panu doctorowi przydzie wypłacać, wszystkiey czyni — dwanaście tysięcy ośmset y pięćdziesiąt złotych polskich; — która ta summa wyżej pomieniona, według rath postanowionych, niczym nie pochiabiając tych rath, obowiązać sie raczyli im. panowie naszymy listy zapissy swemy panu doctorowi pomienionemu, gothowemi pieniędzmi tham, gdzie dwor króla igomci na onczas będzie, wypłacać pod sowitościami y zakładami, w lisciech imściów panu doctorowi danych, opissanimy. A ku temu, cośmy tesz społem z ichm. panami arendowali od króla igomsci skład solny w wojewodztwie Brzeskim, który iesth przez commissarze krola igo mci postanowion w mieście Brzesciu, w przykomorkach do niego należących, iako na arendzie y liscioch krola igo mci iesth pożytek składu tego dostatecznie opisany. Tak my osoby wyżej pomienione, ia Tobiasz Bohdanowicz, ia Lazar Abra-

mowicz, a ia Lipman Szmerlewicz, żydowie Brzestcy, chcąc w tey sprawie wszystkiey żupney około warzenia thei soli ichm. panom naszym pomienionym, tak tesz i z strony użytku czeladowego, wiernie i sprawiedliwie usłużyć, gdyż ta sprawa na wierze, a wielkiej dbałości na więcej należy i nakładu thesz nie małego potrzebuie, żeby tesz i taka praca nasza nam nie była daremna, — użyliśmy w them prozbami naszymi im. panow naszym pomienionych, aby ichm. za pracą i służby nasze, nas contracthując do trzeciej części they wszystkiey sprawy żupnei y składowey, iako nakładu, tak zysku, nas przypuścić raczyli; — iakosz ichm. na prozby nasze tho uczynić raczyli: a nas trzech, mnie Tobiasza, mnie Lazara, i mnie Lipmana, pomienionych żydow, do trzeciej części they wszystkiey sprawy żupnei y składowey, iako do nakładu, gdy w Krakowie then rum na brzegu rzeki Wisły brany i płacon być ma, także na prowadzenie Wisłą do Steżycy, a z Steżycy lądem do Kodnia, a w Kodniu w żupie przy warzeniu i odsyłaniu warzoney iusz soli do Brzescia, na miejsce składu y na inne przykomorki składowe, tak tesz do płacenia rath wyzei opisanych za warzenie they soli panu doctorowi pomienionemu, tak tesz i do zysku, iesli by nam w them Pan Bóg poszczęścić raczył, przypuścić nas ichm. raczyli, nisz zarazem w sprawę y zawiedowanie nasze ichm. panowie naszymy the oboie sprawi nam poruczyć raczyli. A my za to ichm. panom naszym przyrzekamy i them dobrowolnym listem zapissem naszym obowiązuemy sie: że w tych sprawach — żupnei, składowey — wyżej opisanych, będziemy ichm. panom naszym z wielką czułością i dbałością, wiernie i sprawiedliwie, nie używając w them pod ichm. panami naszymi żadnych podstempkowych fortelow, służyć i do nakładu wszeliakiiego they wszystkiey sprawy należnego, tak tesz y zapłaty panu

doctorowi, trzecią częścią się przyczyniać, nie biorąc nic na własne potrzeby nasze pieniędzy za sol przedawaną wziętych, także i składowych pożytków bez wiadomości i pozwolenia ichm. panow naszych pomienionych okrom thego, coby na the potrzebe spolną żupną i składową należało, iako: na płacenie rumu solnego i na prowadzenie onego Wisła do Steżyce, a z Stizycy ładem do Kodnia, a z Kodni na płacenie rath pomienionych panu Miłkołaiowi Bucelli, doctorowi krola igo meci, na poprawę panwi y zapłaty robotnikom i sługom do żupy i składu należącym y na inne potrzeby, które tylko właśnie do potrzeb składowych i żupnych własnych należeć będą,—tho za wiadomością ichm. panow naszych, albo sprawców ichmość starszych, odprawować bez uymypowinni. S którey wszytkiey sprawie, tak żupney, iako y składowey, na każda czwierć roku, powinni będziemy ichmciom panom naszym, albo przed sprawcami starszymi ichm, ze wszelakiego przychodu y roschodu lidźbę dostateczną uczynić, y sztokolwiek z lidźby pieniędzy przy nas pokaże, tho zarazem do skrynki spolney, która w Brześciu u składa głównego być ma, oddawać będziemy powinni. Co tesz który z ichm. panow naszych pomienionych poddaniami i swemy podwodami przywiozą soli, tho ma być ichmciom na lidźbie y nakładzie rachowano y przyimowano i płacono taką zapłata, iako i formani, gdy sol będą wozić, brać będą. A iesliby Pan Bóg w them nam poszczęścić raczył, żeby iaki zysk thego handlu i sprawy urosł, do thego tesz my ossoby, pomienione żydowie, do trzeciey części przypuszczeni od ichm. być mamy; tak też czego, Boże uchoway, straty na thim handlu i thei sprawie żupney i składowey także trzecią część straty na majątnosciach i dobrach wszytkich naszych, tak tesz i na osobach własnych naszych, zwłaszcza do zapłaty długu panu Bucelli, doctorowi krola ikm., ponosić mamy. A

ieslibyśmy, my ossoby pomienione, ia Tobiasz Bohdanowicz, ia Lazar Abramowicz i ia Lipman Szmerlewicz, nie pamięthaiąc na wiarę i dbałość świętey sprawie, a przepomniawszy thego postanowienia i dobrowolnego zapissu naszego, coby fortel y podstępki pod ichm. pany naszymi uczynili i ku iakiey szkodzi podstępkiem i niedbałością swą ichm. przywodzili; albo iesliby przy lidźby dostathecnie nie uczynili y iakiekolwiek pieniądze, thei sprawie należaci, w siebie zadzierzywali i onemy nierządnie a przestrono szaffowali; albo ieslibyśmy którykolwiek artykuł, punkt, w tem liscie naszym wyżej opissane, naruszyli i themu dossić nie uczynili; albo czymkolwiek tożesmy pokazali, żeby skąd iaka szkoda sie ichm. znaczyła: tedy wolno będzie ichm. panom naszym pomienionym, takosz i potomkom ichm., nas wszytkich, albo któregokolwiek z nas, któryby sie niewiernym i podstępnym sługą w tey sprawie ichm. pokazał, zarazem stey sprawy żupney, składowey, zruć nas wszytkich, albo thego, który z nas w them był winien (bądź ichm. samym, albo przez posłancy sswe) gdziekolwiek i w ktoremkolwiek panstwie y krajnie pod słońcem zostawszy, do więzienia sswego, iako na sługi sswe wziąć, y tak długo dzierzeć y karać, by tesz na gardlech naszych, asz by ssie ich mościom... a osob własnych naszych, tak tesz od żon i potomkow naszych i ze wszytkich dobr, majątności, arend, handlow i wszelakich thowarow naszych, na kthore wszytki the obowiązki nasze, iako i na własne ossoby nasze, dobrowolnie wnosimy i wkładamy zapłatą dostateczną za szkody ichmość, wedle woli ichmów, stala; a my i potomkowie naszy, iako będąc słudzy ichm., żadnymi przyczynami, iako listy krola im. żelaznemi y innimi niktóremi przyczynami, rozumem i dowcipem ludzkim wynalezionemi, ani żadną urzędową zwierzchnością na swiecie, zasczycać za-

клядow obronić sie nie mamy—ze wszelakiey zwierzchnosci urzędowej, by tesz y nawiększey na świecie—wyrzekamy sie; ale w thei sprawie, wyżey opissaney, iako sładzy, wedle prawa w. x. L., pod zwierzchność ichm. panow naszych poddaiemy sie, pod zakładem na ich mści pany trzynastą tysięcy złotych, który iako i własny dług, co by sie na nas pokazał, także na ossobach naszych własnych i na wszystkich dobrach, handlach i wszelakiey maiętnosci naszej, iakimkolwiek ymieniem nazwaney, ichm. wedla upodobania sswego odprawić sobie mają. A isz ia Lipman iestem i inny dług winien iego mśc panu Wilenskiemu, wedla pierwszych zapisow moich, a ktorem z Mindlem Izakowiczem w thowarzystwie będąc, zostal winien; tedy to postanowienie teraznieysze moje nic innym długom i zapisom moim zagradzac niema. Tego tesz baczyliśmy być wielką potrzebe, my żydowie wyżej pomienioni, aby na początku, na założenie thego handlu, do zapłacenia w Krakowie połthoru tyssiacy beczek rumu, było do Krakowa posłano ze dwa tyssiaca złotych, na cośmy swych gotowych, czymbyśmy s części swey na

then nakład nałożyli,—nie mieli; tedy ichm. panowie naszy pomienieni, theraz na then początek nakładu, pieniędzy swych albo na interessy u kogo zastawszy, mają posłać do Krakowa po wielkiey nocy dwa tyssiaca złotych. A co ichm. od tych pieniędzy interesse płacić postąpią,—tego interessu część trzecia z naszego przychodu, coby na nas przychodzić miało, ichm. panom, albo themu komu ichm. wskazać raczą, zapłacić będziemy powinni, pod themi wszystkimi obowiaski, w them liscie naszym wyżej opissanemi. I na thośmy dali ichm. panom naszym pomienionym ten nasz dobrowolny list pod naszymi pieczęciami i spodpisem własnych rąk naszych. A przy tym byli i, za oczewistym ustnym żądaniem naszym pieczęci swych do tego listu naszego, przyłożyć raczyli: Im. pan Krzysstoph Zienowicz, starosta Czczerski i pan Ropert marszałek. A tym umowy upewnaiąc, then zapis nasz dobrowolny zeznalismy tho oczewiscie na urzędzie grodzkim Brzeskim. Pissan w Brześciu dnia dwudziestego, miesiaca Marca, roku tyssiacy pięcsseth osmdziessiathego.

1587 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 1375—1390.

165. Постановленіе дворянъ в. к. Литовскаго на съѣздѣ въ Вильнѣ при началѣ междуцарствія.

Рады духовныя и свѣтскія, князата, панята, вradники земскіе и дворяне, и послы земскіе ото всѣхъ воеводствъ и повѣтовъ, и все рыцарство, и обыватели в. кн. Литов. и земли Жомонтской, собравшись, по случаю междуцарствія на сеймъ въ Вильнѣ, въ видахъ безопасности государства и правильного теченія въ немъ дѣлъ, постановили слѣдующее:

1) Сохранять въ полной силѣ конфедерацію, принятую королями: Генрихомъ и Стефаномъ—относительно дассидентовъ.

2) Въ случаѣ обидъ, насилій и грабительствъ, стѣланыхъ лицами духовнаго званія, или свѣтскаго, лица обиженныя должны обычнымъ порядкомъ начинать искъ и, посредствомъ позововъ, позывать виновныхъ къ суду,—за четыре недѣли, въ установленный срокъ и на городскіе сроки; пер-

вые городскіе сроки суда должны начаться съ первыхъ чиселъ Марта, а потомъ начинаться въ началѣ каждого мѣсяца.

3) Въ это время въ судахъ будетъ засѣдать полный городскій вradъ: воевода, или судовой повѣтовый староста, или же ихъ присяжные намѣстники; къ нимъ еще присоединяются съ каждого воеводства, или повѣта, четыре присяжныхъ земскихъ сановника: подкоморій, судья, подсудокъ и писарь.

4) Сановники эти—земскіе и городскіе—сѣхавшись на свои мѣста, прежде чѣмъ приступить къ отиравленію своихъ обязанностей, начинают со старосты, должны произнести присягу—по формѣ присяги судей земскихъ, въ присутствіи сѣхавшагося дворянства; на мѣста неявившихся, или отозавшихся отъ при-

сяга,—должны быть избраны новые кандидаты; сенаторы же освобождаются от присяги.

5) Сѣвши на свои мѣста, всѣ эти лица должны творить судъ, согласно съ посполитымъ правомъ, статутомъ и сеймовыми постановленіями, не откладывая въ сторону никакихъ дѣлъ, и выдавать свои декреты тяжущимся сторонамъ и увязчіе листы за подписями и печатами.

6) Въ случаѣ болѣзни кого—нибудь изъ судей, дѣла не должны останавливаться, развѣ въ случаѣ присутствія менѣе пяти членовъ: тогда всѣ дѣла должны быть отложены до другихъ сроковъ, но затѣмъ же позвами и за тѣмъ же опредѣленнымъ срокомъ.

7) Въ видахъ справедливости, судъ не долженъ допускать сбиванія позвовъ, а по полученіи жалобы, сейчасъ же дать отправу сторонѣ чрезъ вознаго и двухъ шляхтичей; въ случаѣ сопротивленія этимъ лицамъ, спустя недѣлю, эту же отправу должны сдѣлать: врадовой, 2 возныхъ и 5 шляхтичей; но, елибы и послѣ этого, опредѣленіе суда не возымѣло своей силы, то окончить дѣла при королѣ чрезъ земскій судъ, или гродскій—смотря потому, къ которому изъ нихъ оно относится.

8) Невывишійся по первому позву въ судъ, хотя бы и по причинамъ изложеннымъ въ статутѣ, исключая развѣ посольства; или и явившійся, но неисполнившій судебного приговора, объявляется возмутителемъ общественнаго спокойствія: противъ такого пойдутъ не только обыватели воеводства, но и всего княжества; его накажутъ смертію, а имѣніе раздѣлять на части,—одну отдадутъ обиженной сторонѣ, а другую—казнѣ.

9) Для разбирательства тяжбъ по дѣламъ имѣній церковныхъ, постановляются такія правила: въ Вильнѣ, при гродскомъ судѣ; и равно и въ Полоцкѣ — духовенство должно имѣть по два депутата; къ нимъ присоединить еще по два депутата свѣтскихъ — со стороны судовъ: депутаты эти и должны производить судъ по вышеназленнымъ правиламъ; эти же правила распространить и на Витебское воеводство и на Жомойтскую землю; позвы къ суду должны выходить: въ Вильнѣ—отъ имени епископа Виленскаго епископа, а въ Полоцкѣ—за его же подписью и печатью, отъ депутатовъ, избранныхъ изъ езуитскаго коллегіума.

10) Въ дѣлахъ духовныхъ юрисдикція епископовъ остается по прежнему во всей своей силѣ.

11) Если какой-нибудь временный владѣлецъ имѣній частныхъ сдѣлаетъ какому-либо лицу насиліе, или грабежъ въ его имѣніяхъ; то отвѣчаетъ не только онъ лично, но и имѣнія, которыми онъ владѣетъ.

12) Если же это насиліе или грабежъ сдѣлаетъ староста, или воевода, или тунъ, или другой пожизненный владѣлецъ имѣній скарбовыхъ; то позвы должны быть даваемы на этихъ имѣніяхъ, а взысканіе на ихъ собственныхъ имѣніяхъ и движимостяхъ,—въ этомъ ли воеводствѣ, или повѣтѣ, или въ другомъ—все равно, и, въ случаѣ немѣнія оныхъ—на ихъ собственныхъ личностяхъ.

13) Воеводы, судовые старосты и врадники—подлежатъ суду сосѣднихъ земскихъ и гродскихъ судовъ.

14) Этому же суду подлежатъ и лица, сдѣлавшія обиды въ имѣніяхъ королевскихъ.

15) Если виновнымъ окажется человекъ не имѣющій постоянного жительства, то сторона обиженная съ помощью врадоваго и возный со шляхтою—должны настигнуть его и представить въ судъ; если онъ укажетъ на своего пана, и это окажется вѣрнымъ, то на судъ долженъ явиться и панъ и удовлетворить обиженную сторону; если же этотъ послѣдній

станетъ защищать преступника, то его самого подвергнуть такому наказанію, какое присуждено не имѣющему постоянного жительства.

16) Если судъ гродскій, въ видахъ послабленія виновнымъ, не захочетъ сдѣлать взысканія и станетъ дѣлать проволочки сторонѣ обиженной, то эта послѣдняя должна занести на него жалобу въ другой; этотъ и долженъ взыскать съ него всѣ убытки, какіе потерпѣла сторона обиженная; въ случаѣ же надобности, долженъ возстать противъ него и судъ земскій.

17) Для безопасности судовъ, во время отправленія ихъ обязанностей, подтверждаются правила объ искахъ въ статутѣ изложенныя, а равно наказанія противъ лицъ, позволившихъ себѣ насиліе и безчинства.

18) Судебныя дѣла, неокончившіяся до сего времени, не должны подлежать давности, но не должны пропускать и срока, положеннаго въ статутѣ; сюда же относятся и долговныя записи.

19) Всѣ дѣла, рѣшенныя до смерти короля какими бы-то ни было судебными инстанціями, но до сихъ поръ еще не исполненныя,—должны оканчиваться по установленному порядку.

20) Если бы возный, во время отправленія своей должности, позволить себѣ какое либо самоуправство къ ущербу которой либо изъ тяжущихся сторонъ; то судъ, безъ позва, долженъ подвергнуть его, назначенному на сей предметъ въ статутѣ, наказанію; также точно долженъ быть наказанъ шестинедѣльнымъ тюремнымъ заключеніемъ и всякій причинившій обиду возному.

21) Никто не долженъ укрывать у себя лишенныхъ правъ состоянія (ывволаицевъ), подъ опасеніемъ самому понести назначаемое для нихъ наказаніе; тѣ же изъ лишенныхъ правъ состоянія, которые имѣютъ охранные листы (клейты) отъ покойнаго короля, съ вышедшими сроками, избавляются отъ судебного преслѣдованія, но все таки должны явиться въ судъ и получить отъ него въ оныхъ удостовереніе.

22) Всѣ акты, совершенные въ это время, должны сохранять за собой законную силу; внесеніе ихъ въ земскія книги должно совершиться чрезъ годъ послѣ избранія новаго короля — тамъ гдѣ будутъ оканчиваться судебныя сроки.

23) Слѣдующія дѣла не подлежатъ апелліаціи: *во первыхъ*, о насильственномъ завладѣніи чужимъ имѣніемъ; *во вторыхъ*, противъ собственныхъ записей; *въ третьихъ*, противъ собственного сознанія; *въ четвертыхъ*, о разбояхъ; *въ пятыхъ*, во время преслѣдованія преступника по горячимъ кровавымъ слѣдамъ; *въ шестыхъ*, о побѣгахъ.

24) Трибуналы должны остаться въ полной силѣ; но елибы оны не имѣли своихъ дѣйствій въ коронѣ, до избранія короля, то и въ княжествѣ не должны имѣть ихъ—и на оборотъ; земля Жомойтская, вмѣсто апелліацій будетъ назначать слѣдствія; лица, не исполнившія сего постановленія, признаются безчестными.

25) Брестское воеводство хотя и засвидѣтельствовало, что оно остается при своихъ постановленіяхъ относительно судопроизводства; однако же и оно должно давать на рукоемство неосѣлаго шляхтича; врадъ гродскій долженъ быть сохраненъ, согласно со статутомъ.

26) Относительно земской обороны: оберегать границы отъ Москвы на счетъ королевской казны; въ случаѣ войны, по вою Виленскаго гетмана,—вооружиться противъ неприятеля и идти всеобщимъ ополченіемъ.

27) Относительно охраны королевскихъ имѣній: всѣ управители оныхъ должны отдавать слѣдующія съ нихъ суммы на руки земскому подскарбію, и какъ можно скорѣе, подъ опасеніемъ—подвергнуться участи нарушителей покоя отчества; сборщики податей должны исправно вносить собран-

ныя ими суммы и не задерживать ихъ; должны также исправно отдавать имъ подати и плательщики;—тѣ и другіе подвергаются, въ случаѣ несправности, строгой ответственности предъ закономъ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча пятьсотъ восемьдесятъ седьмого, мѣсяца Генваря тринадцатаго дня.

Тое застановеніе и порядокъ около покою, справедливости и обороны земское, подъ тымъ часомъ интересни, черезъ ихъ милости пановъ радъ духовныхъ и свѣтскихъ, княжатъ, панятъ, вранниковъ и пословъ земскихъ и всихъ становъ рицерства, шляхты и обывателей того панства, великого князства Литовского, на теперешнемъ зѣздѣ Виленскомъ вчиненое и на писмѣ подъ печатми и съ подписы рукъ ихъ милости стверженое, за поданіемъ и волею ихъ милости есть до книгъ кгородскихъ воеводства Виленского уведено и уписано, которая намова и постановеніе ихъ милости слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть: Мы, рады духовные и свѣцкіе, княжата, панята, вранники земскіе и дворные и послове земскіе зо всихъ воедствъ и повѣтовъ, и все рыцерство, обыватели того панства, великого князства Литовского и земли Жомойтское, которые се есмо теерь на тотъ часъ, по смерти короля его милости и великого князя Литовского пана нашего, светое славное памети Стефана, до мѣста столечного Виленского на часъ певный, въ року теперешнемъ осемьдесятъ седьмомъ, мѣсяца Генваря двадцать девятого дня, для спольныхъ намовъ и застановенія межи нами порядку и покою внутренно-го, зѣхали, ознаймуемъ и чинимъ вѣдомо всемъ вообще и каждому зособна: ижъ подъ тымъ теперешнимъ жалоснымъ часомъ, который Панъ Богъ на насъ допустити рачылъ, опатруючи и забѣгаючи тому, абы, до обранія нового пана, ни которое своволенство

и безправье ни отъ кого ни кому не дѣло, але покой внутрній вцале задержати могъ, моцью зѣзду нашего теперешнего, тотъ новый порядокъ чыненія справедливости во всихъ воеводствахъ и въ земли Жомойтское и повѣтѣхъ великого князства Литовского уфалили и, добровольне есмо, одностайне вси зезволивши на себѣ, постановили, и то собѣ вси вообще, отъ вышшого ажъ до нишого стану, задержати и выполнити обѣцали и обовезали.

На первой: конфедерацію черезъ короли ихъ милости паны наши, Генрика и Стефана поприсежоную,—которая конфедерація розныхъ о набоженствѣ, ижъ постерегаючи покою и милости братерское,—тогда ее съ своей моцы водлугъ своее власности во всемъ зоставуемъ.

А хтобы, яко-жъ кольвекъ стану духовного и свѣцко-го чловѣкъ, подъ тымъ часомъ—по зестію съ того свѣта короля его милости пана нашего, ажъ до обранья и коронованья, дастъ Богъ, нового пана, квалты, наѣзды, забойства, раны и иные збытки своволенства и якіе кольвекъ кривды вжо где по смерти короля его милости сталися, альбо впередъ дѣяли бы ся отъ самыхъ особъ, альбо ихъ вранниковъ, слугъ, бояръ и подданныхъ, такъ промежку стану свѣцко-го, яко тежъ межи станомъ духовнымъ и свѣцкимъ, зъ стороны имѣней особъ духовныхъ, власныхъ, отчизныхъ, матерыстыхъ, купленыхъ и яко кольвекъ набытыхъ; тогда во всихъ таковыхъ справахъ, каждый укривжоный маеть того-жъ часу, поступкомъ звыклымъ права посполитого, давши то на врадѣ собѣ надлежачомъ оповѣдати и записати оно-

го, отъ кого якую кривду маеть, такъ о рѣчь суду кгородскому, яко и земскому належающую, до суду кгородского въ томъ воеводствѣ або повѣтѣ позвомъ кгородскимъ, подъ тытуломъ и печатью воеводы або старосты оногo воеводства, або повѣту позвати, и жебы самъ сталъ и слугъ подданныхъ обвиненныхъ поставилъ, даючи позовъ кгородскій, также правнымъ поступкомъ очевидно, яко и заочне, за чотыри недѣли на рокъ завитый, на рочки кгородскіе, которые звыклымъ обычаемъ сужоны быти мають каждого мѣсяца первшого дня; а первшыя початися мають отъ того нашого застановенья, мѣсяца Марца первшого дня.

Въ тые рочки кгородскіе отпраованы быти мають черезъ зупелный и оселый врадъ кгородскій, то есть: черезъ самого воеводу, або старосту судового оногo повѣту, гдѣ ся што станеть, а въ небытности самыхъ, черезъ ихъ врадники присяжные; до которого суду кгородского воеводы, або старосты, або ихъ намѣстниковъ—для отпраованья тыхъ всихъ таковыхъ судовъ, подъ тымъ теперешнимъ часомъ, придали и присадили есмыо врадниковъ земскихъ присяжныхъ съ каждаго воеводства, або повѣту—чотыри особы: подкоморого, судью, подсудка и писара; которые вси чотыри мають се въ своемъ воеводствѣ, або повѣтѣ, до таковыхъ справъ,—на каждые рочки кгородскіе въ каждомъ мѣсяцу, а на початку теперь въ мѣсецу Марцу сего року осьмьдесятъ сегого—зѣжджати.

И зѣхавшисе въ томъ мѣсецу Марцу, нимъ до судовъ засѣсти бы мѣли, мають напервей, яко сами старостове, которые бы до того часу на врадъ свой не присегали, также и врадники ихъ кгородскіе, которые мають быти оселые, хотя-бы первей того и присегали, и врадники земскіе отъ насъ присажоны,—мають передъ шляхтою, которые ся

на тотъ часъ для справъ зѣждутъ,—кождый зъ нихъ на врадъ кгородскомъ присегу вдѣлати, ротою судей земскихъ. А еслибы которая особа зъ урадниковъ земскихъ на тые первшыя рочки Марцовые не прибыла и присеги вдѣлати не хотѣлъ; тогда тамъ-же на тыхъ рочкахъ шляхта зъ урадомъ на его мѣстцѣ иншого депутата, шляхтича осѣлого въ ономъ повѣтѣ обрати мають, который присегу вдѣлати будетъ повиненъ; а панове сенаторове, которые влады судовые держатъ, отъ тое присеги вольны будутъ.

И тамъ-же засѣдши на кождыхъ рочкахъ, справедливе, водле права посполитого, судити, и потомъ засѣдши, такъ на тыхъ рочкахъ, яко и потомъ на всихъ сполне, зъ врадомъ кгородскимъ вси справы, яка-жъ кольвекъ менована будетъ, ни которое на сторону не откладаючи,—судити и отпраовати, водле права посполитого, статуу и ухваль сеймовыхъ; которыхъ ихъ декрета и листы увяжчы мають быти сторонамъ выдаваны подъ печатьми и съ подписомъ рукъ ихъ всихъ; и при бытности воеводъ и старостъ самыхъ, первшыя вота и печати ихъ самыхъ; а по нихъ—владу земского; а въ небытности воеводъ, старостъ, первшыя вота и печати и подписъ рукъ быти мають врадниковъ земскихъ, помененыхъ, а по нихъ—владу кгородского. А пересудъ отъ каждое таковое справы, за позвы, альбо за заказомъ отсужоное, маеть быти всимъ тымъ особамъ, такъ кгородского, яко земского суду, на равныя части.

А гдѣ-бы которая особа, такъ зъ врадниковъ земскихъ, яко и кгородскихъ, за хоробою, альбо якую пильною потребою своею, на которые рочки прибыти не могъ; тогда тые, которые се зѣждутъ, мають оныя суды и безъ тое особы отпраовати. Также гдѣ-бы писаръ кгородскій за тыми-жъ причинами на кото-

рые рочки не прибыль; тогда на тыхъ рочкахъ писарь земскій его вradoмъ справовати маеть, записуючи вси справы до тыхъ же книгъ кгородскихъ; а книги кгородскіе на тотъ часъ писарови земскому звѣроны быти мають. А вѣдѣже меншъ пяти особъ, гдѣ бы иныше за тыми причинами, верхъ помечеными, не прибыли; тыхъ рочковъ судити не мають, але до другихъ рочковъ вси справы, подѣ тымъ же рочкомъ завитымъ и за тыми-жъ позвы, отложити мають.

А при отправованію тыхъ судовъ, маеть судъ пильно того постерегати для проволокы справедливости стороны укривжоное, абы позвовъ збивати некоторыми причинами не допускали; а по сказанію рѣчи, кому на комъ што присудятъ, гдѣ-бы апелія до трибуналу не шла, за того-жъ часу, ни которыхъ роковъ статутовыхъ на отправу складаючи, — маеть тотъ судъ заразомъ отправу сторонѣ дати черезъ возного и двухъ шляхтичовъ; которому возному и шляхтѣ, гдѣ-бы отправки вчинити не допущено, тогда также надалѣй за тыдень отъ принесенія вѣдомости отъ возного и шляхты, зъ враниковъ кгородскихъ одна особа врановая зъ двѣма возными и петмя шляхтичами ѣхати и отправу моцную, водле порядку трибунальскаго и зъ винами въ немъ описаными, вдѣлати маеть. А которымъ бы рѣчамъ отсужонымъ въ томъ часѣ, поки насъ Панъ Богъ опатрити будетъ рачилъ, отправка достаточная не дошла; тогда потомъ, при бытности королевское, въ рѣчахъ земскому суду належачихъ, вранъ земскій, а въ рѣчахъ суду кгородскому належачихъ, вранъ кгородскій, отправу поступкомъ права посполитого чинити будетъ.

А гдѣ-бы хто-жъ кольвекъ, будучи отъ кого позванный за першыми позвы, вынайдуочи собѣ якую-жъ кольвекъ причину, хотя и въ статутѣ описаную,

кромъ высланія съ того панства зъ зезволенія всихъ становъ, або за припадкомъ якое прудкое потребности, отъ насъ всихъ радѣ того панства въ потребахъ речи посполитое въ поселствѣ, у того суду кгородскаго не сталъ; або и ставши у права, а по всказанію рѣчи на немъ, отправки и увезанія на имѣніяхъ и добрахъ своихъ вшелякихъ чинити, або у кого имѣніе, люди и грунты, якую маетность квалтовне взявши, за присуженіемъ, кому то присудятъ, — въ держаніе пустити порядкомъ вышеописанымъ упорне заборонилъ и не допустилъ: на такового каждаго, яко взрушителя и турбатора покою посполитого, мы вси обыватели оногo воеводства, або повѣту, отъ вышшого до наменшого стану, за ознайменіемъ листовнымъ отъ врану кгородскаго, маемъ моцно повстати и на него рушиться; а будетъ ли того потреба, и вси обыватели великаго князства Литовскаго повстати и каждаго такового спротивника, самого на здоровью, горле его скарати, и имѣнія и маетности его, всю якую кольвекъ гдѣ мѣти будетъ, забрати и, напередъ отправу сторонѣ укривжоной, водле всказу судового, вчинивши, остатокъ имѣней его на речъ посполитую обернути, и до того воеводства або повѣту, гдѣ яковогo оселость будетъ, привернути.

А о кривды зъ имѣней костельныхъ панове духовные, подѣ тымъ часомъ интересни, подѣ тое-жъ право, отъ насъ постановленое, подлежатъ тымъ способомъ: ижъ они мають у Вильни при вранѣ кгородскомъ двухъ особъ духовныхъ, а въ Полоцку, въ колегіумъ езуитовъ также двухъ особъ, депутатовъ своихъ присадити; а до нихъ въ тыхъ воеводствахъ отъ суду кгородскаго и земскаго, отъ насъ постановленого, по двухъ особъ придавати; которые депутаты зъ obu сторонѣ, зъ стану духовного и свѣцкаго высажоные и вси крив-

податковъ земскихъ и чоповыхъ, на соймѣхъ уфаленыхъ, не отдали до поборцовъ, такъ тые, которые были позвани, яко и которые еще не позвани, абы также до того часу назначаного все до поборцовъ, водде универсаловъ соймовыхъ, выдали, подъ тою жъ виною, выщей описаню; которые вси таковые упорные тому жъ праву за позволеньемъ подпадаютъ. А панове депутаты податковъ земскихъ головныхъ будутъ повинни зъ шафунку своего личбу достаточную вдѣлати на першомъ пришломъ зѣздѣ нашомъ, сполномъ передъ елекцією.

Которое постановенье нашо печатьми своими ствердивши и руками, хто писать умѣлъ, подписавши, до книгъ кгородскихъ Виленскихъ вписати дали

есмо, а съ тыхъ книгъ выписы, подъ печатью кгородскою Виленскою, каждое воеводство и повѣтъ взято для отправанья тыхъ судовъ быти маеть. Писанъ у Вильни, лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча пятисотъ осьмьдесятъ семого, мѣсеца Генваря двадцать девятого. И по вписанью того постановенья до книгъ кгородскихъ, выданный сесь выписъ съ книгъ до воеводства Берестейского, подъ печатью кгородскою Виленскою, ясневельможного княжати пана Криштофа Радвила — княжати на Биржахъ и Дубинкахъ, воеводы Виленскаго, гетмана напольного великого князства Литовского, старосты Солецкого, Урендковского и Борисовского. Писанъ у Вильни.

1587 г.

Изъ книги за 1632—1663 годы, стр. 2368—2370.

166. Заявленіе посла Яна Глѣбовича предъ Варшавскимъ градскимъ судомъ.

Троцкій воевода Янъ Глѣбовичъ, будучи избранъ посломъ съ прочими сенаторами в. к. Литовскаго на съѣздъ въ Варшаву, усмотрѣвъ, что послы, занявшись собственными дѣлами, опустили изъ виду необходимость посольства на границу Литвы и Россіи для мирныхъ переговоровъ съ

послами Московскими, во избѣжаніе отвѣтственности и вреда, могущихъ произойти отъ этого опущенія, заявляетъ объ немъ предъ Варшавскимъ градскимъ судомъ, и это же самое заявленіе переноситъ въ Брестскій градскій судъ.

Лѣта Божого Нароженья 1587, мѣсеца Марца 18 дня.

На врадѣ его королевское милости замку Берестейского, передо мною Остафьемъ Воловичомъ, паномъ Виленскимъ, канцлеромъ великого князства Литовского, старостою Берестейскимъ и Кобринскимъ, ясневельможный панъ его милость панъ Янъ Глѣбовичъ на Дубровѣ, воевода Троцкій, державца Упитскій, оповѣдать рачиль, ижъ его милость, будучи посланъ зъ иными ихъ милостью паны сенаторами великого князства Литовского на зѣздѣ конвокаціи Варшавское, все то, што

его милости зъ иными ихъ милостью паны—радами, также и послы великого князства Литовского злецоно было до всего сенату коронного и кола посельского постановеньемъ, жадаючи, абы ихъ милость, водлѣ застановенья, учиненного еще за живота короля его милости светое памети, съ послы Московскими, послы спосродку себѣ на трактаты зъ Москвою около вѣчного покою на границы Литовское и Московское послали; нижли дей ихъ милость забавившисе своими справами, не уважаючи рихлого вышгья примира не только послы слать, але жадного отказу слуш-

ды, якіе бысе кольвекъ отъ кого зъ добръ духовныхъ дѣяли, мають судити тымъ же правомъ и порядкомъ тутъ описанымъ; и также зъ добръ костельныхъ, у воеводства Витебскомъ лежачихъ, справедливость обывателемъ воеводства Витебского въ Полоцку чинена быти маеть; а позвы по каждого о кривды съ таковыхъ добръ у Вильни отъ офиціала, князя бискупа Виленского, а въ Полоцку отъ тыхъ депутатовъ ихъ высажоныхъ, подъ тытуломъ и печатью князя бискупа Виленского, каждому даваны и владовне на тыхъ добрахъ, съ которыхъ се кривда дѣеть, обычаемъ выше описанымъ покладаны быти мають; тымъ же способомъ и въ земли Жомойтское панове духовные съ таковыхъ добръ костельныхъ заховатисе мають.

А тое постановеніе наше не далѣй, одно до коронованія пришлого пана нашего трвати маеть, оставуючи вцале юриздикцію князей бискуповъ надъ станомъ духовенства ихъ, также и у воедства Берестейскомъ духовенства заховатисе мають.

Хто-бы тежъ чіе имѣніе заставою, арендою, або якимъ кольвекъ дочаснымъ правомъ держачи, альбо безъ права за позволеньемъ чимъ въ имѣнію которомъ мѣшкаючи, а подъ тымъ часомъ зъ оногo имѣнія кому-жъ кольвекъ якіе кривды, шкoды чинилъ; тогда сторона, не смотречи оногo пана, кому тое имѣніе вѣчнымъ правомъ належитъ, але того звышмененогo, дочасне держачогo зъ оногo-жъ имѣнія передъ тотъ же судъ порадкомъ звышмененымъ позвати и сказанье и отправа ажъ до остатнегo стоппя права, тутъ описаногo, на томъ же имѣнію учинена быти маеть, вѣдъже абы отправа надъ его суму не перевышала: кгда-жъ кождый, кто имѣніе свое якимъ правомъ кому дочаснымъ заводитъ, маеть вѣдать, яко и кому оное пускаеть; а тая осо-

ба, чіе имѣніе будетъ, тыхъ всихъ шкoдъ собѣ на томъ истцу смотрѣти и позыскивати маеть, которые имѣніе его въ затрудненіе привель.

Къ-тому, хто-бы тежъ зъ воеводъ, старость, державцевъ, тивуновъ и хто-жъ кольвекъ держачій якимъ правомъ, або доживотнымъ добра речи-посполитое, а зъ нихъ потому-жъ якую кому кривду и шкoду учинилъ; тогда таковыя держачіе съ тыхъ же добръ тому праву постановленому подлежатъ и потому-жъ позвы крoдскіе по каждого такового даваны и на тыхъ добрахъ короля его милости покладаны быти мають; вѣдъже за всказомъ отправа отъ того суду на власныхъ ихъ имѣніяхъ и маетностяхъ рухомыхъ чинена быти маеть. А естли бы въ томъ воедствѣ, або повѣтѣ, гдѣ тые добра и отъ его милости держати, имѣней своихъ не мѣли, але въ другомъ повѣтѣ; тогда тотъ судъ тую справу всказаную, на отправу до оногo воедства або повѣту отослати маеть, гдѣ оѣлость свою мѣти будетъ; а оный судъ, за отосланіемъ, водле оногo всказу, маеть отправу вчинити поступкомъ вышепомененымъ. А гдѣ-бы се то оказало, ижъ тотъ держачій добръ его королевское милости нигдѣ въ князствѣ Литовскомъ оѣлости свое не мѣлъ и не маеть, а суму пѣнязей на тыхъ добрахъ мѣлъ бы; тогда и на тыхъ добрахъ на оной сумѣ пѣнязи. А гдѣ бы хто сумы пѣнязи не мѣлъ, або тоя сума сказаная его суму пѣнязи, на тыхъ добрахъ описаную, перевышала; тогда и на маетности его рухомой, а въ недостатку маетности, на доходѣхъ державъ и имѣней якихъ доживотныхъ, а въ недостатку тыхъ доходовъ—и на особѣ самой отправа отъ того суду крoдского учинена быти маеть, заховываючи вцале артыкулы статутовые, где о чужоземцѣхъ естъ описано.

А што ся дотычетъ воеводъ, старость

самыхъ судовыхъ, тыхъ о вшелякую кривду и шкodu, которую бы будь зъ имѣнія своего въ томъ воеводствѣ, або повѣтѣ лежачого, або тежъ зъ самыхъ воеводствъ, або староствъ сами черезъ себе, або черезъ вradниковъ, слугъ, бояръ и подданныхъ учинили; маеть позывати кождый укривжоный до иного наблизшого повѣту, такъ же до суду кгородского-жъ тымъ порядкомъ вышеописанымъ и тамъ на немъ права собѣ доводити поступкомъ звышпомененымъ.

А хто бы се тежъ на добра короля его милости торгнувши, што кольвекъ добръ его королевское милости забралъ, крвалты або шкodu, або грабежъ подданнымъ короля его милости въ староствахъ, державахъ учинилъ; тогда тотъ кождый подъ тое-жъ право поддегаеть и также сужонъ быти маеть. Пакъ-ли бы тежъ хто зъ иного воеводства або повѣту, хотъ осѣлый, прѣхавши въ инший повѣтъ до мѣстца судового, збытокъ, альбо кривду якую кому въ чомъ учинилъ; таковой тому-жъ суду, безъ позву, одно будучи отъ него черезъ возного заказаный, подлечи и тамъ же усправедливитися повиненъ будетъ. А гдѣ-бы не усправедливившиися отѣхалъ; тогда тотъ судъ за доводомъ стороны жалобное, сказанье водле права противъ нему учинивши, маеть съ тымъ декретомъ своимъ сторону укривжоную отослати ку отправѣ рѣчи отсужоное до того воеводства, або повѣту, гдѣ оный обвиненый осѣлость свою мѣти будетъ, до вradу кгородского; а вradъ кгородскій за тымъ отослаиёмъ виненъ будетъ укривжоному заразомъ отправу на маестности оногo винного учинить.

Если бы тежъ хто не осѣлый въ томъ панствѣ—великомъ князствѣ Литовскомъ, перемѣшкиваючи въ чимъ дому, або на имѣнью, будь тежъ въ мѣстѣ и добрахъ господарскихъ, або

прѣхавши до мѣста такового, гдѣ ся суды отправуютъ, будь на рочкахъ, подъ часомъ отправованія судовъ, альбо и безъ рочковъ, любъ тежъ и гдѣ инде на устороню кому якій крвалтъ, збытокъ, кривду и шкodu якую кольвекъ подъ тымъ часомъ, по смерти его милости, учинилъ; тогда сторона укривжоная съ помощью вradовою и возный съ стороною шляхтою, тотъ того неосѣлого, гдѣ можетъ постигнути, поймать и передъ урадомъ ку расправѣ въ той рѣчи, въ чомъ будетъ обвиненый, ставити. А гдѣ-бы тотъ таковой збыточный пана, кому служитъ, меновалъ; тогда однакъ же у везеню вradовомъ задержанъ быти маеть и самъ пану своему, которого меновалъ, же ему служитъ, дать о собѣ вѣдомость, и, гдѣбы тотъ панъ его донесъ се, же ему служитъ, зъ нимъ маеть тамъ-же заразомъ, на томъ-же вradѣ, укривжоному зъ него неотволочную справедливость учинить и отправу зъ него вдѣлати. А гдѣ-бы зъ него справедливости и отпавы тамъ же на вradѣ вдѣлати, або оногo виновайцы постигнути и поймати и до вradу вести не допустилъ, и яко кольвекъ оногo боронилъ; тотъ самъ во все то, штобы тотъ неосѣлый обвиненый на собѣ съ права поносити мѣлъ, за доводомъ слушнымъ упадывати и на немъ то самомъ сказано и отправа учинена быти маеть, за притягненьемъ черезъ позовъ ку такой расправѣ до того жъ суду, яко выше есть описано.

А тотъ судъ кгородскій кождый, передъ которымъ се справа точить будетъ, альбо се отъ иного другого въ вradу отошлетъ, гдѣ бы ку проводецъ сторонѣ поводовой, што кольвекъ на комъ присудивши, або отослаиье маючи, отправы, ку фольдзѣ сторонѣ противной, дати не хотѣлъ; тогда таковой судъ кгородскій, кому то отправати злецоно есть, будучи о то отъ

сторонны укривжоное припозванъ до иного владу кгородского, повѣту оному прилеглого, до которого сторона жалобливая похочеть, на рокъ завитый, и за доводомъ слушнымъ, маеть тотъ весь презыскъ, што на комъ присужоно, сторонѣ новодовой самъ заплатити. А за всказаньемъ владовымъ и ознаймениемъ тое сказанье владу земскому того повѣту, гдѣ судъ першій былъ, маеть врадъ земскій зо всеми обывателями оного воеводства, або повѣту, давши имъ знать черезъ листъ свой, рушится и моцно сторонѣ укривжоной на имѣньяхъ и маестности того владу недбалого отправу вчинити.

А варуючи безпечность того суду назначоного, на то есьмо зезволили: абы стороны до судовъ приѣждчали и приходили порадкомъ, въ трибуналѣ описанымъ; а посутовъ (sic) тымъ особамъ судовымъ, абысе никакая безпечность здоровья и неучтивость не дошла, такъ подъ часомъ о ти отправованья судовъ, яко и часу отправованья рѣчей сужоныхъ, подъ тройкою виною, въ статутѣ и тежъ въ трибуналѣ о беспечности приѣждчанья до судовъ описаною, сознанья вшелякихъ записовъ вѣчныхъ и иныхъ мають быти чинены передъ тымъ же судомъ въ томъ воеводствѣ або повѣтѣ.

То тежъ варуемъ: ижъ правамъ зачатымъ, которые правного конца до того часу не взяли, ни которая давность шкодити не маеть, одно бы по обранью и коронованью нового пана, давности статutowое не омѣшкиваль. Кто бы тежъ кому другому листъ, записъ на себѣ на суму позычоную, або на якую иную рѣчь далъ, а рокъ бы уищенью и досыть-учиненью водле оного запису, передъ смертью, або и по смерти его королевское милости, вышоль, або теперь выходиль, а тому бы тотъ, хто тотъ записъ на себѣ далъ, досыть не вчиниль; таковые вси запи-

сы подъ тотъ же судъ, отъ насъ поставленый, подлежатъ.

Справы вси отъ его королевское милости, пана нашего змерлого, также и отъ суду головного трибунального, земского, гродского и подкоморского и комисарского отсужоные, которые еще за всказомъ до skutочное отправы не пришли; тые вси таковые справы кождый тотъ врадъ; што земскому, або кгородскому, отправовать належитъ, отправу и въ томъ часѣ безъ пана зверхного, поступкомъ права посполитого, чинити мають.

Гдѣ-бы тежъ возный, который возношенью тыхъ позвовъ и иныхъ листовъ владовыхъ, што ку кривдѣ одной сторонѣ урадомъ своимъ шафоваль; таковый возный, безъ позву, за заказомъ тымъ же судомъ подлечи, —сужонъ и съ права каранъ быти маеть водле статуту. А естли бы тежъ хто возного, будучого на справѣ владовѣ его надлежащей, альбо и сторону при немъ будучую збилъ, або чимъ значне обелжилъ; таковый кождый тымъ же судомъ подлечи и, за доводомъ сказанымъ, совитое навезки и везеньемъ шесть недѣль каранъ быти маеть безъ жадное фольги.

Выволанцовъ веихъ, которые за явнй выстушь выволани суть, абы никто, якогжъ кольвекъ стану чоловікъ, подъ тымъ часомъ при собѣ и въ домѣхъ, на имѣньяхъ своихъ переховывати и имъ некоторое помочи давати не смѣлъ; а хто бы кольвекъ таковый созналъ, же бы ихъ переховиваль и имъ якую помочь давати смѣлъ, а правне бы то на него у тогожъ постановленого суду переведено было; тотъ кождый таковый самъ за такового выволанца мянъ и розуменъ быти маеть и противко ему, яко выволанцу правомъ у тогожъ суду поступовано быти маеть. А вѣдъ же которые бы выволанцы подъ несеньемъ, листы клейты отъ короля его милости, пана нашего змерлого, мѣли,

и рокъ, въ клеветкахъ ихъ описанный, по смерти короля его милости имъ бы выходилъ; тогда тые таковыя выволанцы съ таковыми клеветы своими у тогожъ суду показатися и свѣдѣство отъ того суду собѣ на то взяти мають: и за тыми таковыми клеветы тымъ выволанцомъ, хотя бы и рокъ имъ по смерти и передъ смертью короля его милости, вцалѣ, въ зуполной моцы захованы быти, и за ними тые выволанцы здоровья своего безпечни быти мають, ажъ до обранья и коронованья нового пришлаго пана, одно бы таковыя выволанцы сами во всемъ спокойне се заховали и клеветовъ таковыхъ собѣ не зквалтили, вѣдле артыкулу, въ статутѣ о зламаныю клеветовъ описаного.

То тежъ собѣ варуетъ ку певнымъ: ижъ тые вси справы, которые будутъ черезъ тотъ судъ отсужоный и отправленный, также и сознанья въ врадѣхъ всякихъ листовъ, записовъ вѣчныхъ и дочасныхъ, вжо вѣчными часы и по обранью и прибытью пана пришлаго, въ своей моцы zostавити мають; вѣдъ же перенесенья записавъ до книгъ земскихъ, въ статутѣ описаного, не отступуючи и не пеуючи, а заставуючи часъ перенесенью, отъ коронаціи дали Богъ короля пришлаго, черезъ годъ, гдѣ роки судовне въ томъ году доходити будутъ.

О апелляцияхъ, въ чомъ отъ тыхъ судовъ допускана быти не маеть: напервей, о квалтовное безправное выбитье, альбо отнятые держанья подъ тымъ часомъ, по смерти короля его милости, имѣнья, кгрунту, людей и якое кольвекъ ослѣлости; другая: противъ запису власному; третее: хтобы кому у суду добровольне призналъ;—четвертое: о бой, раны, альбо о грабежъ посполитый сусѣдскій учиненный, альбо о грабежъ посполитый сусѣдъ учиненный не въ дому шля-

хетскомъ, але въ селѣ, въ мѣстѣ, на дорозѣ, альбо на якомъ кгрунтѣ. Вѣдъ же въ спорѣ о кгрунты зъ стороны грабежу, гдѣ были ставныхъ доводовъ слушныхъ заразомъ о томъ, чій кгрунтъ не былъ; тогда маеть подкоморый и одна особа кгородскаго владу, заразомъ скоро по рочкохъ, день очевисто сторонамъ межи рочковъ ознаймивши, на тотъ кгрунтъ выѣхать, и узнанье о держанью того кгрунту зъ вывѣданья у сусѣдовъ околичныхъ и зъ лѣпшости доводовъ учинити и справу тую до другихъ рочковъ ку сконченью за тыми жъ позвы отложивши. А гдѣ-бы подкоморый на тыхъ рочкохъ першихъ при такой справѣ не былъ; тогда на тотъ кгрунтъ мають выѣхати одна особа владу земского, а другая кгородского, и о томъ тамъ выведанье и узнанье способомъ вышейпомененымъ удѣлати, а на другихъ рочкохъ тую рѣчь розсудокъ своихъ весь тотъ судъ маеть скончить;—пятая: которая бы се справа приточила за посланьемъ на горачомъ учинку кривомъ; однакже и тое рѣчи, гдѣ идетъ шляхтичу о горло, подъ тымъ теперешнимъ часомъ, одинъ врадъ кгородскій судити не маеть, але ажъ на рочкохъ зъ урадомъ земскимъ, яко вышей описано; а до росправы такой шляхтичъ у везенью маеть быти задержанъ;—шестое: о вшелякіе збѣги, а о иншіе вси рѣчи, кромъ тыхъ вышей менованныхъ артикуловъ, по сказанью головномъ маеть быти апелляция до трибуналу допущена, водлугъ науки въ статутѣ и въ трибуналѣ описаной.

Варунокъ о трибуналѣ. Абысе владза судовъ головныхъ трибунальскихъ не зменшала, тою моцью зъвзду нашого теперешнего, мы вси спольне постановили: ижъ на часъ певный передъ Великоднемъ пришлымъ, за три недѣли, въ понедѣлокъ, въ року теперешнемъ осьмьдесятъ семомъ, електове на трибуналъ во всехъ вое-

водствахъ, гдѣ ихъ на теперешнихъ громницахъ не обирано, обраны быти мають; и естли въ Польшѣ теперь, въ небытности короля его милости, суды трибунальскіе сужоны будутъ; тогда и тые електове у великомъ княствѣ Литовскомъ, у Вильни и далѣй въ иныхъ воеводствахъ, гдѣ на отправованье тыхъ судовъ засѣдати звыкли, мають, мѣстца свои засѣдаючи, вси справы, яко перво того за короля его милости, и теперь, въ небытности пана отсужонны, што судови ихъ належати будетъ, отправовати. А естли бы съ тое конвокаціи то се оказало, же трибуналь въ корунѣ Польской ажъ до обранья и коронованья пришлого пана сужонъ бы не былъ; тогда и у великомъ княствѣ Литовскомъ тые таковыя суды головныя ажъ до обранья нового пана *) не мають; а гдѣ Панъ бы Богъ намъ пана обраного и коронованого дастъ, вонъчасъ тые суды головныя, водле конституціи трибунальское, своимъ порядкомъ отправованы быти мають. А для несуженья подъ тымъ часомъ судовъ головныхъ, за причиною вышейпомененою, або за елекцею, сужоны бы не были, абы на пришлыя часы въ жадную вопливість тые суды головныя трибунальскіе не прходили,—то собѣ моцью того зѣзду нашего варуемъ и уевняемъ: ижъ во всемъ вцалѣ и моцне тые суды заставуемъ и заховуемъ, и то себѣ зистити выполнити на вси потомныя часы, подъ вѣрою и подъ почтивостями нашими шлюбуемъ. А хто-бы кольвекъ отъ вышого, ажъ до низшого стану обыватели того панства—великого княства Литовскаго колижъ-кольвекъ, такъ въ томъ часѣ интерекни, на конвокаціяхъ, на елекціи и на всихъ зѣздѣхъ, або и на соймѣхъ и при пану пришломъ, которого намъ Панъ Богъ

дать рачиль, тые суды головныя трибунальскіе въ якую вопливість приводить и ку сказѣ ихъ ради мовить и въ зуполной моцы оного заховатъ не хотѣлъ; таковой кождый ку сказѣ своей за безецного розумень быти маеть. А вѣдъ же за часомъ, коли сами добровольне и згодне поправки того трибуналу, въ чомъ похочемъ; то намъ всимъ за спольнымъ зезволеньемъ вольно будетъ, водле конституціи соймовое, на уживанье трибуналу выданое; а въ томъ часѣ, естли бы суды головныя сужоны были; тогда въ позвѣхъ, которыя бы до трибуналу належали, титуль маеть быти писанъ и печатью печатовано тымъ способомъ, яко въ корунѣ польской, въ ихъ трибуналь, постановено будетъ. А ижъ земля Жомойтская, на тотчасъ трибуналу не маючи, способъ отправованья судовъ собѣ тамъ въ земли Жомойтской постановили, при которемъ они заставаючи на томъ теперешнемъ зѣздѣ, то собѣ варовали: абы вмѣсто апелляціи до трибуналу шкрутивія имъ шла въ тыхъ рѣчахъ, въ которыхъ право посполитое и уфалы соймовые позволяютъ.

Воеводства Берестейского, послове оповѣдалися, ижъ при своемъ постановеномъ порядку въ воедствѣ своемъ, зѣ стороны справедливости учиненого заставають; однакъ же до братьи свое то относятъ: естли бы при томъ постановенью теперешнемъ зостати бы хотѣли, то жебы при воли ихъ зоставало зѣ стороны даванья на рукоемство шляхтича неосѣлого, ижъ се вышей не доложило; врадъ кгородскій въ томъ заховатися маеть воллугъ статуту.

А то все, што въ томъ постановенью нашомъ есть описано, мы рады духовныя и свѣцкіе, княжата, панята и все рыцарство, отъ вышого ажъ до низшого стану, обыватели того панства, статечне и моцне держати хочемъ и

*) По причинѣ слѣзавной поправки, три слова закарани.

подъ вѣроу, цнотю и почтивостю нашою, ничимъ съ того постановенья нашего не выступаючи, полнити обѣцуюемъ. А хто бы зъ насъ противъ тому постановенью нашему спротивился и тое чимъ кольвекъ нарушити важился; того, яко турбатора речи посполитое, за квалтовника покою посполитого почитаючи, противъ него, яко вышей описано, на горло и маетность его ку знищенью оного встати маемъ и повинни будемъ; и жадному таковому винному ани радою, ани прихильностью, жичливостю оказоватися не будемъ, бы те жъ ве крови и якимъ и повиноватствомъ злучоны были; вѣдъ же тое постановенья нашо не далѣй, одно до корованья пришлого пана нашего трвати маеть.

О оборонѣ земской, подъ тымъ часомъ, такъ есьмо застановили: замки Украинскіе отъ Москвы мають быть опатроны и людомъ служебнымъ послены, водле зданья его милости пана воеводы Виленского, гетмана польного, которого то вradoви належитъ; а тое опатренье зъ скарбу его королевское милости опатроватися маеть. А гдѣ-бы, чога Боже уховай, на тое панство—великое князство Литовское, въ томъ часѣ, покуль пана мѣти будемъ, отъ непріятеля которого жъ кольвекъ заграничного, тягненіемъ войскъ его небезпечность яка и значная оказалась; тогда мы вси зъ милости нашея противко отчизнѣ нашой, только подъ тымъ таковымъ часомъ, добровольне есьмо сами на собѣ постановили и словомъ почтивымъ себѣ обѣцуюемъ, и за таковыми певными и вѣдомыми причинами, и за ознайменьемъ листовнымъ его милости пана воеводы Виленского, яко гетмана, до воеводствъ и повѣтовъ, а въ земли Жомойтской, отъ старосты ихъ,—мы вси спольне никого отъ того не вымуючи, отъ вышшого, ажъ до нишшого стану, духовные зъ добръ своихъ,

а старостове, державцы, и которые добра короля его милости въ сумыхъ пѣнязей, або доживотнымъ правомъ и якимъ кольвекъ способомъ держать, и съ таковыхъ всехъ добръ будемъ повинни сами особами своими, съ почты, конно, збройно, противко таковому каждому непріятелю, яко на квалтъ руршитися на мѣстце, отъ его милости назначоное, и спольне зъ его милостю самимъ тягнути, и, за помощью Божою, отпоръ тому непріятелю чинити тамъ, гдѣ того потреба въ тотъ часъ указовати будетъ. А тое таковое постановенья нашо недалѣй трвати маеть, одно до обранья або коронованья нового пана.

Варунокъ доходовъ скарбу короля его милости: Воеводове, старостове, державцы, тивунове, лѣсничїе и иные вси вradники добръ господарскихъ, которые до скарбу короля его милости доходы давать повинни, которые жъ, што пѣнзей винни суть, мають вси провента и доходы, скарбу земскому належачїе, отдавать до рукъ подскарбего земского што наборздѣй, а меновите,—жебы то все отдано было до скарбу, надалѣй до середи-постя пришлого, ничего зъ нихъ при собѣ провентовъ и доходовъ господарскихъ не зоставуючи, подъ виною такою, яко на противника и зрушинеля сего нашего зоставовенья, вышей тутъ есть описано. Также поборцы, которые при собѣ еще пѣнзїе поборовые земскіе держали и на которыхъ декрета короля его милости учинены суть,—тые вси пѣнзїи до пановъ депутатовъ отдавати и отсылати мають на тотъ же рокъ вышей помянутый; а естли бы тому досыть вчинити не хотѣли, тогда и поборцы подъ тое жъ право подлежатють и противко имъ также поступовано быти отъ пановъ депутатовъ маеть; также тежъ и до поборцовъ, тые вси, которые бы еще тыхъ

ного ихъ милости не вчинили. Што де видечи его милость ку ущербу звязку уней, и абы то шкоды якос рѣчи-посполитое не учинило, на врадѣ гродскомъ Варшавскомъ оповѣдать рачиль, жадаючи черезъ пана Яна Ловейка—секретара его королевское милости, хоружого Мозырского, абы до книгъ было записано, съ которыхъ и минуту подѣ печатью владу гродского Варшавского его милость панъ воевода тутъ ку вписанью до книгъ оставить рачиль. которая слово до слова такъ ся въ собѣ маеть: Actum in curia regia Varsoviensi feria quinta ante dominicam Oculi in quadragesima proxima, anno Domini millesimo quingentesimo octuagesimo septimo. Prziszedszy thu urodzony Jan Łowiyko, sekretarz iego krol. mosci chorąży Mazyrski, imieniem iasniewielmożnego pana pana Jana Hlebowicza na Dąbrownie, woiewody Trockiego, dzierzawcy Upickiego, y innych posłów ziemskich wielkiego xięstwa Litewskiego, opowiadayacz to, ysz będącz posłany z ynszymi y jegomosc pany senatormi wielkiego xięstwa Litewskiego na zjazd convocatyey Warszawskiej, wszitko to, co onemu y z inszymi ich mość pany radami także posły wiel. x. Lit. zlecono było, do wszystkiego senatu coronnego koła poselskiego odniosł, żadayacz przitem u ich mosci panow rad y wszystkich stanow coronnych, aby ych miłosc

wedla postanowienia uczinonego ieszcze za żywota krola iego mosci świętey pa-mięci z posły Moskiewskimi, posły z posrzod siebie na traktaty z Moskwą około wiecznego pokoju na granice Litewskie y Moskowskie posłali, zachowuyących się we wszitkiem wedla obowiązku uniey; lecz ich mość wszyscy zabawywszy się swemi sprawami y nieuważaiącz pilnego wyscia, nie tyle, aby posły posłuch mieli, ale żadnego responsu słusznego nam nie dawszy, zgoła niczem nie odprawili; co wiedząc byc ku nijakiemu uszczerbku związku uniey y k temu obawiaiąc się, aby to szkody iakiey r.-posp. nie uczinilo, niedbalstwa y zaniechania ich miłosci y iego poczitano nie było; z tym się ten opowiadał y protestował, isz iako to tu wszitko co mi poruczono było odniesli, tak asz do samego skonczenia y zawarcza rzeczy trwali oczekawajacz na słusny postępek y respons w tym swem poselstwie; lecz nic odnieść nie mogąc dla tego, aby im to niedbalstwo prziczitano nie było, do act zapisać dali. У того выпису подписы тыми словы: Ex actis castrens. Varsavien. extraditum. Stanislaus Smiecinski vice-capitaneus et iudex cancell. offic. castren. Varsavien. Котороежъ оповѣданье его милости пана воеводы Троцкого и екстрактъ гродскій Варшавскій до книгъ владовыхъ есть записано.

1592 г.

Изъ книги за 1663—1664 годы, стр. 511—513.

167. Коммиссарское опредѣленіе, въ которомъ показаны границы между пушцею Бѣльскою и Бѣловѣжскою.

Лѣта отъ Нароженья Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ третего, мѣсяца Мая тридцатого дня.

На врадѣ гродскомъ Брестейскомъ,

передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевисто его милость панъ Янъ Кулеша,

декретъ комисарскій въ справѣ и рѣчи въ немъ нижевыраженой ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный: Мы, комисаре, отъ его королевской милости, пана нашего милостивого, высланные до пуци Бѣловѣзкое, для ограниченья и успокоенья ее отъ всихъ сторонъ, отъколь бы ся въ тую пуцу хто чимъ кольвекъ уступовалъ и безправне забиралъ; такъ тежъ для выведенья всякихъ шкодъ, которые бы ся въ чомъ кольвекъ той пуци дѣяти мѣли, для певного вывѣданья и данья о томъ справы и певное вѣдомости его королевской милости пану нашему милостивому. А такъ и Петръ Веселовскій, подскарбій дворный великого князтва Литовского, лѣсничій Перштунскій и Новодворскій, а я Янъ Халецкій съ Халча, мечный великого князтва Литовского, а я Малхеръ Каменскій, столъникъ воеводства Берестейского, инстигаторъ его королевское милости великого князтва Литовского, чинечи досить воли и росказанью его королевское милости, пана нашего милостивого; а зѣхавши намъ до пуци Бѣловѣзкое въ року теперешнемъ идучомъ, тысеца пятьсотъ деветьдесять второмъ, мѣсеца Февраля осмогонадцать дня, и отправуючи комисію напервей отъ границы Бѣльское и Бѣловѣзкое, чинечи покой межи лѣсничими и осочниками, абы одинъ въ другого лѣсничество не переходилъ и шкодъ зъ обудвухъ сторонъ тымъ пуцамъ чинити не допускаръ. Оповѣдали передъ нами земляне господарскіе воеводства Берестейского, за листомъ его королевское милости, до нихъ писанымъ, на выводъ границы межы пуцами Бѣльскою и Бѣловѣзкою, до которыхъ есмо были зѣхали, то есть: панъ Василиій Букраба—хоружій повѣту Берестейского, панъ Андрей Хелстовскій, панъ Криштофъ и Серафинъ Кголимонтове,

панъ Янъ Балтазаровичъ, панъ Янъ Петровичъ и панъ Матый Суревичъ Кголимонтове, которые, будучи при той справе въ пуци Бѣловѣзкое, зъ имѣнья Звадского указовали передъ нами уходы свои и урочисча тыхъ уходовъ, водлугъ стародавного уживанья предковъ своихъ менили, а меновите такъ ся въ себѣ мають, то есть: напервей отъ рѣчки Скорбославки до Володкова урочисча краемъ пуци Бѣльское, а зъ другое стороны водлѣ уходовъ его милости князи бискупа Луцкого, имѣнья Морозовицкого, краемъ лѣса Постолова, до урочища Жаджлару названого, отъ Жаджлару до урочища Дубины, краемъ пуци Бѣльское, оттоль до Юркова городишча, отъ городишча до Поспиля до Криницы, отъ Криницы рѣкою Величковкою до рѣки Наревки, а отъ Наревки до Минковичъ уходовъ, до села названого Скупою, отъ того лѣса до лѣса Щекотова, а отъ Щекотова до Акшолсова, якожъ обадва панове лѣсничіе, Бѣльскій и Бѣловѣскій, также и осочники обоого лѣсничства Бѣльского и Бѣловѣзкого, очевисто и згодне передъ нами признали тые входы въ пуци Бѣловѣской быть стародавныя въ спокойномъ уживанью по тыхъ врочисчахъ помененыхъ тыхъ землянъ воеводства Берестейского и предковъ ихъ и просили насъ, абыхмы того припоминанья ихъ и сознанья пановъ лѣсничихъ и осочниковъ передъ нами очевисто на письмѣ дали; якожъ мы, видечи рѣчь слушную, оповѣданье ихъ и сознанье пановъ лѣсничихъ и осочниковъ, дали есмо имъ сесь нашъ листъ съ печатями нашими и съ подписомъ рукъ нашихъ. Писанъ у Корлахъ, року Божого Нароженья тысеца пятьсотъ деветьдесять второго, мѣсеца Февраля двадцатого дня. У того декрету комисарского печатей три притисненыхъ, а подпись рукъ тыми словы: Paweł Wiesołowski ręką własną; Jan Chalec-

ki reka własna; Malcher Kaminski reka własna. Который же тотъ декретъ зъ сусцептою земскою Берестейскою, роковъ Михаловскихъ, року тысеча шесть-

сотъ петьдесятъ пятого, для знивеченья книгъ черезъ неприятеля, ку актикованью поданый, есть до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1592 г.

Изъ книги за 1663—1664 годы, стр. 499—501.

138. Листъ короля Сигизмунда III-го хорунжему Букрабъ, чтобы онъ явился на спорное мѣсто между пущею Бѣловѣжскою и Бѣльскою.

Король Сигизмундъ III, узнавъ, что лѣсничій Бѣльскій сдѣлалъ захватъ отъ Бѣловѣжской луцы, которая принадлежала къ королевскимъ имѣниямъ, и присоединилъ значительную часть ея къ пущѣ Бѣльской, которая принадлежала теткѣ его королевы Бонѣ,—назначаетъ комиссаровъ для возобновленія прежнихъ границъ подъ главнымъ надзо-

ромъ инстигатора в. к. Литовскаго—Малхера Каменскаго и при комиссарахъ со стороны королевы Бонѣ. Для этого приказываетъ король хорунжему Брестскому Василю Абрамовичу Букрабъ и Ляховицкому, чтобы онъ на назначенный срокъ явился на спорное мѣсто съ своими подданными и бортовиками.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ третего, мѣсеца Мая тридцатого дня.

На врадѣ вгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Иеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Янъ Кулеша, листъ его кор. милости, пана нашего милостивого, въ справѣ и рѣчи въ немъ нижей выраженой, ку актикованью зъ сусцептою земскою Берестейскою, роковъ Михайловскихъ, року тысеча шестьсотъ петьдесятъ пятого дня, знивечены книгъ черезъ неприятеля до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ подаль, въ тые слова писаный: Жикгимонтъ третій, Божью милостью, король Польскій и проч. Хоружому повѣту Берестейского, урожному Василю Абрамовичу Букрабъ и Ляховицкому. Маемо того вѣдомость, ижъ лѣсничій королевое ея милости, пани тѣтки нашея, Бѣльскій, урожоный Станиславъ Трояновскій, черезъ границу стародавнюю, которая есть межи тыми пущами—Бѣлизкою и Бѣловѣзкою переводечи, немалую часть тое пущи Бѣловѣзкое занимаетъ и до пущи Бѣльское приворочаетъ и палень-

емъ товаровъ лѣсныхъ, безъ позволенья нашего, тую пущу пустошити и въ оступахъ шкоду великую чинити, также осочникомъ Бѣлизкимъ входити и въѣзжати въ пущу Бѣловѣзкую дозволяетъ; што есть шкодою немалою скарбу нашего и великого князтва Литовскаго; которое мы не хотечи терпити, а тые розницы успокоити и границу стародавнюю межи тыми пущами зъ знаками новыми поновити, выслали есмо тамъ до тыхъ пущъ Бѣлизкое и Бѣловѣзское комиссаровъ нашихъ: урожонныхъ пана Петра Веселовскаго, подскарбега нашего дворного великого князтва Литовскаго, пана Яна Валецкаго мѣстнаго нашего вел. князтва Литовскаго,—Малхера Каменскаго стольника воеводства Берестейского, инстигатора нашего вел. кн. Литовскаго, зъ моцью зуполною ему отъ насъ господара до успокоенія тое справы даною; которые комиссари наши звышъпоменены тамъ до тыхъ пущъ мають зѣбхати, въ року теперъ идучомъ девятьдесятъ второмъ, мѣсеца Февраля осмогонадцать дня, на который часъ и королева ея милость, пани тетка наша, до тое жъ справы, для успокоенія тыхъ

разницъ, комисаровъ своихъ высылати рачить; а ижъ ты, хоружій, до тое пуци наше Бѣловѣжское заменья двору своего Звацкого уходы до дерева бортново при границы Бѣльской знаешь и ты самъ, яко и подданные твои Звацкіе, которые до дерева бортного въ пуцу нашу ходять, границы межъ тими лѣстництвы—Бѣльскимъ и Бѣловѣзскимъ есть свѣдоми: про то приказуемъ тобѣ, штобы еси самъ и подданные твои бортники тые, которые бы были до тоей справы годные и добре границы вѣдомые, на часъ и день звышпомененый при комисарахъ нашихъ были, и, што которому лѣстництву належитъ, справедливе вызнали и границу межъ тими пуцами вывели и указали, яко бы тая справа была успокоена и граница старая знаками новыми поновле-

на, яко бы большей того лѣстничій Бѣльскій въ пуцу Бѣловѣжскую не уступовалъ и осочниковъ не усылалъ. А мы въ томъ тебѣ симъ листомъ нашимъ увеняемъ, ижъ уходы, которые зъ давныхъ часовъ ты въ пуци нашей Бѣловѣзкой маешь, постарому оныхъ уживати будешь, што кольвекъ еще въ той пуци нашей позысканой у доходъ твоихъ покажетъ, тыхъ тобѣ вольно уживати. Писанъ у Вислицы, лѣта Божого Нароженья тысеца пять сотъ деветьдесять второго, мѣсяца Генваря второго дня. У того листу его корол. милости подпись руки его милости при печати притисненой тими словы: Sigismundus rex. Который же тотъ листъ его кор. милости, ку актованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1605 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 2335—2336.

169. Универсалъ короля Сигизмунда III о взиманіи нововозвышеннаго мыта, по причинѣ угрожающей войны.

Лѣта Божого Нароженья, тысеца шестьсотъ пятого, мѣсяца Іюнія двадцать осьмого дня *).

Передо мною Прецлавомъ Горбовскимъ, стольникомъ и подстаростимъ Берестейскимъ, ставши на врадѣ замку Берестейского, панъ Ёгригорей Букграба, писаръ коморы мытное Берестейское, мыта новоподвышеного, оповѣдалъ и покладалъ листъ его королевское милости, съ подписью руки его милости господарское и зъ печатью великаго князтва Литовскаго и съ подписью руки его милости пана Матей

Войны, подскарбего надворного и писара, до всехъ воецъ писанный, о который просилъ, абы для вѣдомости всимъ, кому бы то належало, до книгъ врадovýchъ принять и уписанъ былъ; и отъ слова до слова такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ третій, Божою милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прусскій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, а Шведскій, Кюгодскій, Вандальскій, дѣдичный король. Всимъ воецъ и каждому зособна всякого достоинства и стану людемъ, обывателемъ воеводства Берестейского, такъ же мѣщаномъ въ мѣстѣхъ, мѣстечкахъ и селахъ нашихъ господарскихъ, духовныхъ и свѣт-

*) Въ актовой книгѣ за 1577—1630 находится нѣсколько актовъ за 1605. Подлинность этихъ актовъ не подлежитъ никакому сомнѣнію.

скихъ. Ознаймуемъ вамъ, ижъ за жаданьемъ пословъ земскихъ на соймѣ недавно прошлымъ, въ року теперешнемъ тисеча шесть сотъ пятомъ, до Варшавы зъ великого князства Литовского згромажонныхъ, на которомъ, ижъ се некоторая оборона речи-посполитое, а меновите земли Ифляндской не постановила, абы однакъ якимъ способомъ наглымъ потребомъ речи-посполитое только забѣчи, зложили есмо были всимъ станомъ великого князства Литовского соймки повѣтвые, а потомъ зъѣздъ головный въ мѣстѣ нашомъ столечномъ Виленскомъ. На которомъ зъѣздѣ вси станы панове рада тамъ того панства, яко и послы съ каждаго повѣту на часъ отъ насъ назначеный до Вильни зъѣхавшисе зъ милости своей ку отчизнѣ, видечи зъ многихъ сторонъ немалые небезпеченства, на панства наши наступуючіе, забѣгаючы, абы се за тымъ розерваньемъ сойму Варшавского, тымъ большъ не ширили, на радившися сами межи собою на оборону земли Ифляндской, намовили и згодие ухвалили на одинъ годъ мыто ново-подвышное и сплавъ водный, также чоповое по всемъ великомъ князствѣ Литовскомъ, а при томъ поголовне зъ жидовъ, въ томъ панствѣ будущихъ, прикладомъ универсалу року про-

шлого тисеча пятьсотъ девятдесять первого, якожъ тое згоды и постановенье своего сведецтво съ подписами рукъ и съ печатями своими дали.

Про то всимъ вобецъ, и каждому зособна тое постановенье до вѣдомости приведечы, хочемъ мѣти и приказуемъ, абысте отъ часу назначоного мыто новоподвышное, сплавъ водный и чоповое, яко тежъ и вины, невѣрные жидове—поголовное, водлугъ того постановенья до рукъ поборцевъ отъ подскарбего земского, великого князства Литовского, вельможного Яроша Воловича, высажонныхъ,—выдавать, почавши передъ выйстемъ часу назначоного, все подъ винами на каждаго недбалого и непослушного описаными сполна, кромѣ жадного омѣшканья, потребомъ речи-посполитое отдавали конечно. Што абы всимъ ку вѣдомости пришло врадникомъ кгородскимъ приказуемъ, абы сесь нашъ листъ вездѣ звыклымъ способомъ публикованъ былъ. Писанъ у Краковѣ. Лѣта Божого нароженья, тисеча шестьсотъ пятого, мѣсеца Юня третего дня. У того листу подписы при печати: подпись руки его милости господарское и его милости пана подскарбего надворнаго тыми словами: Sigismundus rex; Матей война, подскарбий надворный и писарь.

1621 г.

Изъ книги за 1577—1569—1582—1621 годы, стр. 299—300.

170. Универсалъ гетмана Карла Ходкевича.

Графъ на Шыловѣ, Мыши и Выховѣ, виленскій воевода, гетманъ в. кн. Лит. Янъ Карлъ Ходкевичъ объявляетъ подвласному себѣ Украинскому войску, что рачные бродяги, образуемая изъ себя немалая скопища, и приготавлиаясь къ грабежамъ, шатаются по государству. По этой причинѣ,

по повелѣнію короля, онъ—Ходкевичъ приказываетъ, чтобы такихъ праздношатающихся людей, гдѣ бы они не встрѣчались, бить и иресѣдовать какъ настоящихъ неприятели рѣчи-посполитой.

Лѣта Божого Нароженья тысеча шестьсотъ двадцать первого, мѣсеца Мая семого дня.

На врадѣ кгородскомъ, въ замку его королевской милости Берестейскомъ, передо мною Бенедиктомъ Буховецкимъ,

войскимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто козакъ вельможного его милости пана Яна Кароля Хоткевича, воеводы Виленского, *) за печатью и съ подписомъ руки его милости власное, о который жедалъ, абы принятъ и до книгъ уписанъ былъ. Я подстаростий, видечи бытъ речъ слушную, оного еси принятъ и до книгъ уписать велѣлъ, который, уписуючи письмомъ польскимъ, отъ слова до слова такъ се въ собѣ маеть: Jan Carol Chodkewicz, hrabia ze Szklowa y Myszy na Bychowie, wojewoda Wilenskiej x-twa Litewskiego, a na ten czas woiska igo kr. mści koronnego, do expedyicy Turckiey, hetman, comisarz generalny, ziemi Inflantskiej Derpskiej, Lubeszowskiej, Wielonskiej y innych starosta. Wszem wobec rycerstwu igo kr. mci w-go x-twa Lit., przeciwko nawalnosci poganskey pod regiment moy na Wkrainie zaciagnionym chęci swe y towarzyskie zaleciwszy. Ze się hultajstwo te, ktorem ia owdzie rozproszył, idące na łup, hultajow zabraw-

szy się niemało kopa, swowolnie po państwie i-go k. mosci pana mego miłosciwego plondrować zamyslają: przeto, za rozkazaniem króla pana moiego miłosciwego z władzą urzędu swojego hetmanskiego rozkazuję koniecznie, abyscie wm. ludzy tych swawolnych, ktorzy się Brukinczykami ozywać będą, iako na stanowiskach, tak y na każdym miescu, gdzie się iedno z niemi spotka się, bili, y iako głównego oyczyny - pospolitey nieprzyiaciela znosili, inaczey nie czyniąc. Pisan we Lwowie, dwudziestego wtorego Aprila, anno tisiac sześćset dwudziestego pierwszego. У того листу вельможного его милости пана а пана Яна Кароля Ходкевича, воеводы Виленского, тыми словы: Jan Karol Chodkewicz, hetman wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же то листъ вельможного его милости пана Яна Кароля Ходкевича гетмана в. княжства Литовского, черезъ особу верхуменованую ку актыкованью поданыи и до книгъ владовыхъ кгородскихъ Брестскихъ есть принятъ и уписанъ.

1621 г.

Изъ книги за 1577—1569—1582—1621 годы, стр 326—328.

171. Универсалъ Яна Карла Ходкевича къ королевскому войску на Украинѣ.

Виленскій воевода и гетманъ королевскихъ войскъ, графъ Янъ Карлъ Ходкевичъ укоряетъ предводителей подвластного ему войска въ томъ, что они, не смотря на неоднократные его универсалы, не двигаются съ мѣста—на Украину, выражая тѣмъ неповиновение и неуважение къ его распоряженіямъ, тогда какъ непріятель уже приближается къ гра-

ницамъ, о чемъ отъ предводителей онъ не имѣетъ никакихъ донесеній; а войско, шатаясь съ конца въ конецъ государства, совершаетъ только грабежи и убійства. Потому, симъ универсаломъ, похъ строгою отвѣтственностію, предписывается войску немедленно собраться въ путь противъ непріятеля.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ двадцать первого, мѣсеца Мая двадцать осмого дня.

На врадѣ его королевское милости, въ замку господарскомъ Берестейскомъ, передомною Бенедиктомъ Бу-

ховецкимъ, войскимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто козакъ вельможного пана его милости пана Яна Кароля Ходкевича, воеводы Виленского, гетмана великого князтва Литовскаго и коруны Польское, покладаль и ку актыкованью до книгъ подалъ листъ универсалъ за печатью

*) Въ подлинникѣ пропускъ.

и съ подписомъ руки его милости вла-
стное, о который просилъ, абы принять
и до книгъ уписанъ былъ. Я подста-
ростій оного есми принялъ и до книгъ
врадovýchъ вгородскихъ Берестейскихъ
уписать велѣлъ, которого уписуючи
письмомъ польскимъ и въ словѣ до сло-
ва такъ се въ собѣ маеть: Jan Karol
Chodkewicz, hrabia ze Szklowa y My-
szy na Bychowie, wojewoda Wilenski,
wielkiego x. Litewskiego y на ten czas woj-
ska jego kr. mosci koronnego do expe-
dycii Tureckiey hetman, komisarz ge-
neralny, ziemie Inflantskiey, Derpski, Wie-
liński etc. etc. etc. starosta. Wszyst-
kim wobec rycerstwu woyska krolew-
skiey mci., z w-go xstwa Litewskiego
pod regiment moy na Ukraine sciągają-
cym się, po zaleceniu służb moich towa-
rzyskich. Już to nie raz ani dwa uniwer-
sały swoje do wm. rozsyłam, abyscie sie
z mieisc swoich ruszywszy, на Ukraine
iako naprędzey pokwapili, w czym wiel-
kie się urzadowi memu bezprawie od
wm. dzieie, że повинного listow moich
poszanowania, а затым żadного nieodno-
sze posłuszenstwa. Nieprzyiaciel już на
granicy y potężne woyska prawie на
karki nasze następuje, od wm. żadney y

dotąd wiadomosci nie mam; czas by się
już obaczyć, pamiętać на ucziwe y ро-
winnosc swoje rycerską, а poniechać
takowego łupieństwa y szarpania: nie
на to bowiem rzecz pospta. żołnierza za-
ciąga, абы по panstwie i-go krol. msci.
od kąta do kąta chodząc, statią takową
y wydzierki czynili. Ostatnie tedy napo-
minając z władze urzędu swego het-
manskiego sub pena ynfamiae, bez wsze-
laczego miłosierdzia, rozkazuje, abyscie
się zarazem ruszali y, iako на gwałt,
dnem y nocą do obozu biegli; gdyż pew-
ny на granicy nieprzyiaciel; бо tym
protestor, że nie mając ani на osobę y за-
cność wm. respectu, kto kolwiek iedno
namniey omieszka, surowie karać y to,
co powinnośc moia hetmanska niesie,
exegwować bende, gdyż mie w tym y roz-
kazanie i-go kr. mosci pana mego mi-
łosciwego zaszło. Pisan we Lwowie, dwu-
dziestego trzeciego Maia, anno tysiąc
sześćset dwudziestego pierwszego. У то-
го листу универсалу при печати и под-
писъ руки тыми словы: Jan Karol Chod-
kewicz hetman, mrgia. Который же то
универсалъ ку актыкованью поданыи
и до книгъ врадovýchъ вгородскихъ Бе-
рестейскихъ есть принять и уписанъ.

1621 г.

Изъ книги за 1577—1569—1582—1621 годы, стр. 455—456.

172. Универсалъ короля Сигизмунда III о томъ, чтобы дворянство готовилось
къ войнѣ по случаю угрожающей опасности отъ Турецкаго Султана и Россіи.

Лѣта Божого Нароженья тысяча
шестьсотъ двадцать первого, мѣсеца
Юня осьмого дни.

Zygmunt trzeci z Bożey łaski krol
Polski etc. Wszem wobec y кожде-
му zosobna, кому то wiedziec należy,
а mianowicie dignitarzom, urzędnikom,
y innym wszystkim stanu y powołania
rycerskiego obywateliom wojewodstwa

Brzeskiego uprzejmym y wiernym нам
miłym łaskę naszą krolewską. Uprzejmi
y wierni нам mili! Na zatrzymanie w ca-
łości państw, нам od Boga powierzonych
wszystkich, ktore iedno podobne są а
w ręku naszych zostają, środków zaży-
wamy. Bo y за złamanіем przymierza
pod przysiężonego przez poganina за, огло-
szeniem przeciwko нам woyny, за od-

niesieniem od poganstwa iesieni przeszłej za grzechy nasze plagi ciężkiej, zwołałiśmy do rady zwyczajney stany koronne y w. x-a Litew-go, aby o zdrowiu, całości y bezpieczeństwie oyczyzny z nami pospołu radzili: uchwalone na obronę podatki wojskowe dla nich takie, iako była sejmowa namowa, zebrane y sposobione. A żeśmy się iakiey nawalności poganiskiey, nim by pieniądze wojsko stanęło, obowiązali, za pozwoleniem seymowym wydane z kancellariey naszej pierwsze wici, które myśmy obywatele w. x. Litewskiego do gotowości przeciwko poganstwu na obronę miłej oyczyzny używali. Teraz niż pora woienna następuje, już się wojska zbliżać będą, a zewsząd pewne nas dochodzą wiadomości, że od zawziętey woyny żadney własne iego rady odwieść nie mogą cesarza Tureckiego y owszem że się osobą swoją potężnie do państw naszych bierze, bo y sam się z Konstantynopola do Andrinopola ruszył, skąd, iako nam dają znać, z pewnych miejsc czterdziestą y dwiema noclegami pod Kamieniem z wojskiem stanąć chce y część wojska z Tatarami przy Gaborze, iako iego listy do Gałgi pisane y przeięte świadczą, przez Siedmigrodzką ziemię ku Krakowu zemknąć postanowił. Straszego dla wszystkiego chrześcicianstwa tego poganina potęga gwałtem to na nas wymaga, abysmy którymi wiekami takie niebezpieczeństwa do wiadomości uprzejmości y wierności waszey podali y onych żebyśmy w niczem winni bezpieczeństwu w rzeczypospolitey nie zostawali, do tym większey a rzetelney gotowości pobudzili. Już się ten nieprzyjaciel zaprawił na skazę całości państw naszych, już się na zgubę wolności y sławy ich nasadził: bo zawarł to y z Moskwą, aby oraz, kiedy on ku granicom będzie się zbliżał, y oni przymierze złamawszy, na państwa nasze z wojskiem nastąpiłi, pod tenczas y ze Szwecii znacznej incursiei nieprzyjacielskiej

w państwa nasze obawiać się potrzeba; ponieważ tractaty o dalszym pomknieniu incursii tam ta strona zwłocząc wojska potężne zgromadza. W czym aby z zamysłów swych nieprzyjaciele rzeczypospolitey pociechi nie odniesli, napominamy y chcemy mieć w uprzejmości y wierności waszey, żebyście wszyscy, wedle opisania praw dawnych y świętych, za tym wtorem naszym obwieszczeniem, w gotowość się woienną przysposobiali; tak, aby każdy ziemie albo powiatu swego obywatel za trzeciemi wiciami na miejscu zwyczajnym u chorągwie powiatu swego stanowszy, według prawa y porządku w statucie w-go x-wa Litewskiego opisanego, stamtąd na miejsce ściągnięcia naznaczone, w porządku y w posłuszeństwie się dla dania posiłku, gdzieby nieprzyjacielska potęga gwałtowna nastąpiła, wojsku potężnego y do rzetelniejszego poparcia woienney expediciei a obrony granic oyczyzny spolney, stawili, wzięwszy iednak tych, którzy by osobami swemi w rychlejszym przeciw pogan lubo na obronę Inflant y granic od Moskwy przez nas naznaczeni byli. Urzędom zasie miast y miasteczek naszych wszystkich rozkazujemy, aby to, co z obowiązku prawa pospolitego, nawalną expeditią powinni, pilnie y wczesnie gotowali; w czym wszystkim, że każdy powinności swey przestrzegać y dośię czynić dla obrony y spolnei oyczyzny, oglądając się na surowość prawa, o ruszeniu pospolitym uczynionego, będzie, nie niewątpiemy. Ażeby ten uniwersał was wiadomości wszystkich doszedł, rozkazujemy urzędom grodzkim, aby go do act swych przyjąwszy na miescach zwykłych obwołać rozkazali, z powinności urzędu swego y dla łaski naszej y nie inaczey czyniąc. Dan w Warszawie, roku tysiąc sześćset dwudziestego pierwszego, miesiąca Maia dnia dwudziestego osmego, panowania kroliestw naszych Polskiego XXXVIII-go a Szwedskiego XXVIII-go ro-

ку. У того листу его королевское милости, пана нашего милостивого, печать маестатовая великого князства Литовского и подпись рукъ тыми словы: Sigismundus rex; такъ тежъ и подпись руки его милости пана Александра Корвина Кронсевского—референдара и

писара великого князства Литовского: Aleksander Corwin Gonsiewski, referendarz u pisarz. Который же тотъ листъ его королевское милости, пана нашего милостивого, ку актыкованью поданный и до книгъ владовыхъ Брестскихъ есть уписанъ.

1621 г.

Изъ книги за 1577—1569—1582—1621 годы, стр. 755.—

173. Жалоба крестьянъ Кричскихъ на учиненныя имъ войсками насилія.

Возный Брестскаго воеводства Иванъ Залютенскій приноситъ жалобу; отъ имени Кричскихъ королевскихъ крестьянъ о томъ, что ротмистръ Подляскій со всею своею ротою напалъ на королевское село Кричи, савихъ крестьянъ

подвергъ ужаснымъ истязаніямъ, травилъ собаками дѣтей, забиралъ все ихъ имущество и отобралъ участки земли, принадлежавшія имъ, и присоединилъ его къ своему полю въ Немировѣ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ двадцать первого, мѣсяца Юля пятого дня.

Передо мною Бенедиктомъ Буховецкимъ, войскимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, ставши на врадѣ возный воеводства Берестейскаго Иванъ Залютенскій, z Niemierowa, kasztelana Podlaskiego, rotmistrza iego kr. моści на ten czas będącey у на wszystko towarzystwo chorągwie у роты иego моści, которыхъ иego моść самъ иміона презвиска рачы вѣдzieć, іако ктoreго зовіа, ізъ кони towarzysze иego моści, которыхъ самъ иego моść панъ Podlaskii z маіетноści swey miasteczka Niemierowa przywiodszy, rozkazał у nasłał mocno gwałtemъ на віеś krola иego моści wyszъ mianowaną Krynki темъ, że towarzystwo иego моści naіаchawszy на віеś przedrzeczoną, zapomniawszy боіазні Bożej, prawa конституци, на seymachъ walnychъ postanowionychъ у stwierdzonychъ, nie в способъ обычаіа u stanowiska żołnierskiego, ale в способъ na-

iazdu gwałtownego nas samychъ gospodarzowъ у poddanychъ krola иego моści bili, mordowali, на коła rozwiązywали, а на ostatekъ psami swemi dziatki nasze szwali у poranili у nieznosne krzywdy в tey wsi poczynili в pobraniu owiecъ kopę, gęsi kopъ sześć, swini wielkichъ chowanychъ sześć, kury, іако кожды зъ насъ gospodarzъ policzy, іако wiele кому wzięto, kopъ dziesięć, іаіеcъ tychъ bezъ liczby, sadełъ połcy кажды собіе wedługъ potrzeby даć rozkazał; ktore wszystkie szkody czasu prawa, на reiestrze osobliwymъ wszystko zpisawszy, pokazać бѣдиемъ gotowi; а osobliwie protestujemy się на иego моść pana Podlaskiego: zorawszy gwałtemъ klinъ pola naszego własnego, zъ wiekowъ namъ należącego, uroczyzcza заścianekъ odciołъ, zabrałъ у do gruntowъ swychъ do Niemierowa przyłączył. Prosimy, aby та protestacia наша до xiągъ grodzkichъ Brzeskichъ przyjęta у zapisana była. Которое жъ то оповѣданье особы верхуменное до книгъ владовыхъ есть записано.

1631 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 2979—2980.

174. Вводный актъ на владѣніе въ г. Брестѣ домомъ, завѣщаннымъ Брестскимъ мѣщаниномъ Иваномъ Добрановичемъ уніятскому монастырю и уніятской церзви св. апостоловъ Петра и Павла.

Лѣта Божого Нароженьятысеча шесть-
сотъ тридцать первого, мѣсеца Мая
шеснадцатого дня.

Передо мною Лавриномъ Федюшкомъ,
подстаростимъ Берестейскимъ, ставши
очевисте на врадѣ возный воевод-
ства Берестейского Жданъ Лясковскій
квитъ свой реляційный призналъ и ку
актикованью до книгъ врадовыхъ по-
далъ въ тые слова: Ja Żdan Laskowski,
woźny woiewodstwa Brzeskiego, zezna-
wam tym moim relacyinym kwitem, iż
w roku teraznieyszym, tysiąc sześćset
trzydziestym pierwszym, miesiąca Maia
szesnastego dnia, mając przy sobie stro-
nā trzech szlachcicow: pana Semena Las-
kowskiego, a pana Pawła Kutnia, byłem
wzięty od pana Iwana Antonowicza Do-
brianowicza, mieszczanina, kupca Brzes-
kiego, sługi iaśnie wielmożnego imci pa-
na Leona Sapięhi, woiewody Wilenskie-
go, hetmana wielkiego, w. x. Lit., Mohy-
lewskiego etc. starosty, ekonoma y ad-
ministratora Brzeskiego. Tu w mieście
Brześciu pomieniony pan Dobryanowicz,
na ten czas będący, mając dom swój
w Brześciu Lit. na Podzamczu, za de-
kretem wielmożnego imć. pana Gedeona
Michała Tryzny, podstolego wielkiego
księstwa Litewskiego, starosty Brzes-
kiego, także weyściem w possessyā
przez im. pana Ławryna Fediuszka, pod-
starościiego Brzeskiego, y od imć. pana
podstarościiego pomieniony pan Dobrya-
nowicz, także za weyściem w possessyā
prawnā ten dom, iako się sam wszytek

w sobie ma, z budowaniem, wszelakiemi
izbami, komorami, górami, s placem be-
dącym, szerokością y długością, leżącym
między domami mieszczan Brzeskich,
z iedney strony: od domu y między Ku-
renca slosarza, a z drugiej strony, mie-
dzy domu bywszey Stanisławowey Złot-
nickiey, a teraznieyszy paniey Wyczoł-
kowskiey,—ten dom, iako się sam w sobie
ma, z budowaniem od mała do wiela, wie-
lebnemu w Bodze igo mści oycu Rafałowi
Korsakowi, episkopowi Halickiemu, co-
adiutorowi mitropoliey Kiiowskiey, pro-
toarchimandricie zakonu ś-go Bazylego
y wszystkiemu zakonowi reguły świę-
tego Bazylego, zgromadzenia Wilenskie-
go Przenayświętszey Tróycy, w uniey
s kościołem Rzymskim będącemi, na mo-
naster, cerkiew teraz nowo w Brześciu
założoną świętego Piotra y Pawła,—ten
dom w possessyā wieczną podał y uwią-
zał, według zapisu wieczystego pana Do-
bryanowicza; o czym ten zapis iego w so-
bie szerzey obmawia. Przy którym po-
daniu y uwiązaniu w ten dom pomienio-
ny żaden inszy z strony s prawem swo-
im się nie odzywał y nie bronił. A tak
ia woźny, w tey sprawie będący, daie
ten mój kwit relacyny s pieczęcią y
s podpisem ręki swey y s pieczęćmi stro-
ny szlachty, przy mnie będącey, ku zapi-
saniu do xiąg grodzkich Brzeskich. Pi-
san roku, miesiąca y dnia wyszpisanego.
Kоторое жъ то сознание возного
помененого до книгъ врадовыхъ есть
записано.

1632 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 2625—2627.

175. Универсалъ короля Сигизмунда III-го по поводу жалобъ таможенныхъ чиновниковъ.

Вслѣдствіе жалобъ таможенныхъ чиновниковъ на уклоненіе отъ уплаты соляныхъ пошлинъ разными лицами и на вмѣшательство въ таможенные дѣла мѣстныхъ земскихъ властей, король Сигизмундъ III-й приказываетъ: 1) чтобы лица шляхетскаго и купеческаго званія, прѣвѣжающіе въ вел. кн. Литов. и торгующіе солью, медомъ, хлѣбомъ и разными рыбами, беспошлинно, подъ предлогомъ шляхетскимъ— платили пошлины; чтобы на будущее время вѣрность ихъ показанія была свидѣтельствуема присягой; 2) мѣщане Кіевскіе, обязавшіеся по контракту съ подскарбіемъ в. кн. Литов. вносить шляхетское мыто, и увольняемые отъ вновь возвышеннаго, съ обязательствомъ вписываться въ реестры и объявлять таможеннымъ, кому они продали свои товары,—чтобы точно исполнили свои условія; 3) чтобы Могилевскіе

купцы и другіе, привозящіе товары изъ Быхова и др. мѣстъ и показывающіе, что товары ихъ куплены на соседнихъ торгахъ, а не на Украинѣ, на Волини, за границей,— также чтобы платили пошлины; 4) чтобы и Москвитяне, заплативши старое мыто, приводили къ таможеннымъ лицамъ, купившихъ у нихъ товары, для взноса пошлины этими послѣдними; въ противномъ же случаѣ, чтобы сами уплачивали она; 5) чтобы земскія управы не вмѣшались въ дѣла таможенныхъ и имъ не мѣшали; чтобы напротивъ того, замковое управленіе оказывало имъ всякое содѣйствіе; 6) чтобы кушцы и шляхта, провозящіе товары, не объѣзжали окольными дорогами таможенъ, подъ опасеніемъ конфискаціи ихъ имуществъ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ тридцать второго, мѣсяца Апрѣля тридцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ, въ замку его королевское милости Берестейскомъ, передо мною Еримъ Александромъ Станкевичомъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевисто жидъ его королевское милости мѣста Берестейскаго Шмуילו Якубовичъ, покладаль и ку актыкованю до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ листъ его королевской милости, пана нашего милостивого, о рѣчь меновите въ немъ описаную и доложоную, о которой жедалъ мене подстаростего, абы тотъ листъ его королевской милости, пана нашего милостивого, принялъ и до книгъ судовыхъ кгородскихъ Берестейскихъ уписалъ. Я подстарости, видечи бытъ рѣчь слушную, тотъ листъ его королевской милости принявши, до книгъ судовыхъ кгородскихъ Берестейскихъ уписать велѣломъ, которого уписуючи писмомъ польскимъ въ слово до слова такъ се въ собѣ маеть: *Żygmont trzeci, z Bożey łaski król polski, etc. Wszem wobec y każdemu z osobna, stanu wsze-*

laczego ludziom y innym, komu by o tym wiedzieć należało, oznaumujemy. Przełożyli to nam celnicy naszi, na komorach y przykomorkach w wielkim xięstwie Litewskim postanowieni, iż oni nie małe szkody na komorach solnych, a mianowicie na komorze Brzeskiej, przez różne, tak stanu szlacheckiego, iako y kupieckiego osoby, także y w Pińsku, ktorzy z korony y z innych mieysc do wielkiego xięstwa Litewskiego przyjeżdżają, różne towary, iako: sól, zboże, miody y ryby rozmaite, pod pretextem szlacheckim udając, przedają y od nich myta nie płacą. Przeto postrzegając, aby się uyma skarbowi naszemu nie działa, chcemy mieć koniecznie, aby takowy każdy, tak stanu szlacheckiego, iako y kupieckiego człowiek, któryby nie na swą własną domową potrzebę sol, ale na spieniężenie wyniosszy onę, przedawał, myto należące płacił; a kto by te zboże, bądź ładem, bądź wodą poprowadził, iurament wprzód, iako to zboże z gumna iego własnego, a nie kupne iest, uczynił; od którego kupnego cło także należące płacić ma. A iż też uchwałą seymową w roku tysiąc pięćset trzydziestym pierw-

szym wszystkie wolności są podniesione, a wielmożny podskarbi nasz wielkiego księstwa Litewskiego uczynił pewny kontrakt z mieszczanami Kiiowskimi, aby oni szlacheckie myto płacili, a od nowopodwyszonego wolni byli tym sposobem: że każdy takowy kupiec u pisarzy celnych ma się w registrę wpisać, a komu towar przeda opowiadać, aby ten, który od nich towar iaki kupił, myto należące oddał. Tedy mieszczanom naszym Kiiowskim, którzy się tylko handlami y kupiectwem bawią, rozkazujemy, aby temu postanowieniu we wszystkim, tak iako się y w tym liście naszym wyżey namieniło, dosyć czynili. Także też y Mohilowscy y inszy kupcy, którzy sol, zboże, miody y ryby z Bychowa y innych mieysc przywożą y mianują, że to na targach poblizszych kupili; tedy, iesli by ten towar lubo z Wołynia, lubo z Ukrainy y z zagranicy przywieziony był, aby od niego cła płacili. Chcemy też y to mieć, aby Moskwa od towarów swoich, którekolwiek przyniosą, stare myto zapłaciwszy, mytnikom się opowiadali y w rejestrze się u pisarzy celnych wpisywali, y tego, któryby towar iaki u nich kupił, do pisarzy przywozili, aby myto, od towaru kupieckiego zapłacił; czego iesli by który nie uczynił, a o kupcu swoim nie oznajmił, Moskwićin od tego towaru płacić ma. Przekładali też y to nam ciż pomienieni celnicy naszy, iż urzędy mieyskie w sprawy, skarbowi należące, wtrącają się y przeszkodę pisarzom celnym czynią, osobliwie, gdy rewidować im towarów kupieckich zabraniają, y przy mu-

ceniu onych grabić nie dopuszczają, ale im przed sobą na sąd stanowić się każą, zaczym y w dalekie prawne trudności zawodzą: przeto rozkazujemy, aby się w takowe sprawy skarbowe żaden urząd mieyski nie wdawał y do nich nie należał; ale urząd zamkowy, gdy by się im iakie praejudicium w tey mierze dziać miało, onych bronił, y we wszystkim był pomocnym. Znayduie się też wiele takich z stanu kupieckiego ludzi, którzy drogami niezwykłymi, nie tam, gdzie są zdawna goścince, na główne same komory postanowione, towary swoje prowadzą: chcemy y to mieć, aby drogami starymi iezdzili, pod straceniem towaru, stosując się do constitutiey seymowey, gdzie by się który z nich ważył ynaczey uczynić. Który uniwersał, aby wszystkich wiadomości doszedł, rozkazujemy, aby go urzędy grodzkie po miastach naszych w wielkim księstwie Litewskim w acta swoje wprzód wpisać, a potym obwołać kazali, ynaczey nie czyniąc pod łaską naszą. Dan w Warszawie, dnia siedmnastego meca Kwietnia, roku pańskiego tysiąc sześćset trzydziestego wtórego, panowania naszego polskiego—cztyrdziestego piątego, a Szwedzkiego—trzydziestego osme-go. У того листу его королевское милости, пана нашего милостивого, печать меньшая великого князства Литовского притиснена, а подпись руки теми словы: Sigismundus rex. Которы же тотъ листъ его королевское милости пана нашего милостивого ку актыкованю поданъ и до книгъ вгродскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1632 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 2635—2637.

176. Универсалъ короля Сигизмунда III-го о сохраненіи и поддержаніи Магдебургскихъ правъ цѣловальниковъ, хлѣбниковъ, слесарей и сапожниковъ г. Бреста.

Король Сигизмундъ III-й, свидѣтельствуя о своихъ постоянныхъ заботахъ на пользу государства, и о томъ благосостояніи, котораго оно уже достигло, благодаря магдебургскому праву, приказываетъ, чтобы по силѣ привилегій, дарованныхъ имъ цехамъ: цѣловальниковъ, хлѣбниковъ, сле-

сарей и сапожниковъ г. Бреста, градскій судъ, а равно и другія власти, оказывали имъ всякое содѣйствіе и поддержку, и наказывали несоблюдающихъ цеховыхъ артикуловъ и противящихся королевскимъ привилегіямъ.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ тридцать второго, мѣсяца Мая четвертого дня.

На врадѣ кгородскомъ, въ замку господарскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Александромъ Станкевичомъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно цехмистрове трехъ цеховъ мѣста Берестейскаго, меновите: Кѣабриель Яровскій—слюсарскій, Петръ Филиповичъ—шевскій, Семень Аньхимовичъ—пекарскій, своимъ и всее братьи своее именемъ къ актыкованю до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подали листъ—универсалъ его королевское милости до урадовъ кгородскаго и мѣстскаго Берестейскаго писанный въ справѣ ихъ, о чомъ на томъ универсалѣ сама речъ ширѣе есть доложона, жадаючи, абы принять и до книгъ уписанъ былъ. А такъ я подстаростій, видечи быть речъ слушную, оногъ принявши, до книгъ уписать велеломъ, который, въ словѣ до словѣ писмомъ полскимъ писанный, такъ се въ собѣ маеть: Zygmunt trzeci z Bożey łaski król polski etc. Wszem wobec y koźdemu z osobna, a mianowicie urzędowi naszemu grodzkiemu y miesckiemu Brzesckiemu y innym cuiuscunq̄ue conditionis et subselli; przełożonym, uprzejmie y wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Uprzejmie y wiernie nam mili! Zachowanie ozdoby miast naszych y rozmnożenie w nich dostatkow wszelakich, że się na

dobrym urzędzie, posłuszenstwie y prerogatiwach principium mianowicie sadzi y funduie; łaskawie się y my po wszytek czas panowania naszego do tego składniamy, aby miasta y poddani naszym, pod prawem magdeburskim będący, osobliwemi się prerogatywami y wolnościami zaszczykali; też łaskę, żeśmy y teraz świeżo cechom miasta naszego Brzesckiego, a mianowicie rzemiosła szynkownego, ślosarskiego, także szewskiego y piekarskiego w confirmowaniu ich artykułow oswiadczyli: żądamy tedy y chcemy mieć po uprzejmości y wierności waszey, abyście się, in toto przychilając do ich przywileiow, od nas confirmowanych, serio tego pro debito officiorum suorum postrzegali, iakobyście w niwczym praeiudicium y uyma im nie działa, ale y owszem, aby z nieposłusznych y przywileiom się naszym sprzeciwiających, także też przeciw artykułom cechow zwysz mianowanych grzeszających, ad primam instantiam et requisitionem starszych cechowych sprawiedliwość skuteczną czyniona, y winy na swowolnikach, iuxta praescriptum articulorum irremissibiliter et absque omni respectu, brachio suo nikogo protegere nie wając się, extendowane były. Który uniwersał nasz, aby tym prędzey do wszech wiadomości przyszedł, roskazuiemy urzędowi grodzkiemu y miesckiemu Brzesckiemu, aby on, do act swych wpisawszy, urzędownie na mieyscach zwyczajnych obwołać kazali,

inaczej dla łaski naszej nie czyniąc. Dan w Warszawie, dnia XIV miesiąca Lutego, roku pańskiego MDCXXXII, panowania naszego polskiego—XXXXV, a Szweckiego—XXXIX roku. У того универсалу печать меньшая великого князства Литовского, а подпись руки его ко-

ролевское милости и писарское теми слова: Sigismundus rex; Gasiewski, pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же то универсаль его королевское милости, ку актикованью поданный, до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ есть принять и уписанъ.

1632 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 2643—2648.

177. Универсаль примаса архіепископа Гнѣзненскаго Іоанна Венжика по случаю смерти короля Сигизмунда III-го.

Примась королевства, архіепископъ Гнѣзненскій Іоаннъ Венжикъ, соболѣзну о смерти короля Сигизмунда III-го, предписываетъ: 1) оповѣстить объ этомъ событіи всю речь-посполитую, по воеводствамъ, повѣтамъ и т. д. 2) открыть повѣтовые сеймики въ Коронѣ и Литвѣ, а генеральный въ Варшавѣ—къ 3 Іюня; 3) открыть конвокаціи какъ можно скорѣе; 4) установить на время interregnum-а правила для сохраненія суда и гражданскихъ дѣлъ; 5) выслать посольства къ сосѣднимъ государямъ для обезпеченія границъ ре-

чи-посполитой; 6) обсудить на сеймикахъ время и мѣсто избранія короля, а равно и предметы необходимые для улучшения дѣлъ отечества, и выразить все это въ инструкціяхъ посламъ; 7) дать имъ полномочія и позаботиться о скорѣйшемъ собраніи податей; 8) старостамъ—позаботиться объ уничтоженіи разныхъ невольныхъ скопищъ; 9) старостамъ пограничныхъ мѣстъ—не пропускать изъ-за границы безпаспортныхъ людей; но если это будутъ послы, то давать объ нихъ знать примасу.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ тридцать второго, мѣсяца Мая, четырнадцатаго дня.

На врадѣ кгородскомъ, въ замку его кор. милости Берестейскомъ, передомною Кведіономъ Михаелемъ Тризноу, стольникомъ вел. кн. Литовскаго, старостою Берестейскомъ, ставши очеви-сто его милость панъ Янъ Война, дворянинъ его королевское милости, универсаль ясне вельможного въ Бозѣ велебного ксендза Яна Венжика, зъ ласки Божое архіепископа Кнезненскаго, ку актыкованю до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, который въ собѣ такъ се маетъ: Joannes Węzyk, Dei gratia archiepiscopus Gneznensis, legatus natus regni Poloniae, primas et primus princeps, wszem w obec y każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, osobliwie ich mość panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom y wszystkim stanu rycerskiego obywatelom koronnym y

wielkiego xięstwa Litewskiego, moim miłościwym panom colegom, przyiaciołom y braci. Przy zaleceniu służb y chęci moych, do wiadomości przywodzę, że się tak Panu Bogu podobało, którego woli świętey przeciwie się nie podobna, wziąć nam z tego świata do chwały swey króla iego mości Zygmunta trzeciego, pana naszego, a nas y oyczyznę naszą, za śmiercią iego, w teraznim (sic) osiroceniu bez pana y głowy zostawić nielza; iedno wszystko z rąk iego wdzięcznie przyjąwszy y teraznieysze rzeczypospolitey osirocenie opiece y opatrności iego świętey oddawszy, nam senatorom koronnym y wielkiego xięstwa Litewskiego, którym podług prawa pospolitego y zwyczaju tey oyczyzny starodawnego, po śmierci królów panow naszych obmyśliwanie rządu y składanie czasů mieysca elekcii przyszlęcy przynależy, powinności naszej poczůwać się potrzeba: за чымъ, że миѣ Pán Bóg z woli swey świętey pirwszym,

lubo nayniegodniejszym w tey rzeczy-
pospolitey chciał mieć pod ten czas se-
natorem, idąc za zgodą y zdaniem ich
mość panow senatorow koronnych y
wielkiego xięstwa Litewskiego, na ten
czas w Warszawie przy świętobliwym
ciele króla iego mości świętey pamięci
będących, moich miłościwych panow y
kolegow, z powinności mnie samego y
zwyczaiu dawnego, naprzod: zeyście z te-
go świata y śmierć żalosną króla iego
mości, pana naszego, którą dnia ostat-
niego miesiąca Kwietnia przed świtanem
w Warszawie Pan Bog dopuścił, do wia-
domości wszech stanow coronnych y
wielkiego xięstwa Litewskiego przywo-
dzą; y żeby ona po wojewodstwach, po-
wiatach y grodach wszystkich obwieszczo-
na była urzędom wszystkim, którym to
należy, żądam y napominam z powinności
urzędu mieysca mego. A oraz, za radą
także y zdaniem ich mościow tych że
panow senatorow, trzymając się praw y
zwyczaiów starodawnych,—ponieważ nie
dotąd nowszego rzecz-pospolita in casum
interegni nie postanowiła,—wprzód seymi-
ki powiatowe w koronie, iako y wielkim
xięstwie Litewskim na dzień trzeci mie-
siąca Czerwca; wojewodstwu iednak Ma-
zowieckiemu partykularne seymiki na
dzień dwudziesty siodmy miesiąca Maia;
a ieneralny w Warszawie na dzień po-
mieniony trzeci miesiąca Czerwca; w wo-
iewodstwach zaś pruskich poprzedzić mają
seymiki partykularne, wedle żądania ich
mościow panow wojewodow tamecznych
złożone; a ieneralny w Grudziondu na
ten ze pomieniony dzień Czerwca; a kon-
wokacya na dzień dwudziesty wtory te-
goż miesiąca Czerwca w Warszawie na-
znaczam y składam, na którą żeby ich
mość panowie senatorowie y panowie
posłowie z wojewodstw wcześniej na dzień
pirwszy; gdyż na tym saluti et securitati
reipublicae wiele należy, żeby co pręd-
zey conwokacya odprawiona była, zia-
chali, przez miłość oyczyzny proszę y

napominam, ponieważ na tych conwoca-
cii czas y mieysce elekcii przyszedł, da
Bog, pana złożone y naznaczone być ma.
Na tych że, podług kapturow przeszłych
rząd, bezpieczeństwo, sposob sądow, pod
ten czas interregnum sprawiedliwości
świętey, bez których żadne państwo stać
nie może; także dla czynienia zapisow y
contractow, leżenia xiąg sposob namo-
wiony będzie; securitas do tego granic
coronnych y wielkiego xięstwa Litew-
skiego, pacta z pany y panstwy sąsiedz-
kiemi przez poselstwa potwierdzone y
zatrzymane y zgoła ze wszystkich stron
bezpieczeństwo rzeczy-pospolitey za po-
mocą Bożą y za spolnym się około tego
wszytkiego zniesieniem obmyślone być
ma. Więc y to, coby na eleccyi za radą
y zgodą wszech stanow obóyga narodow,
przyszłemu, da pan Bóg, panu do popra-
wy rządu y praw podać, więc y aby mo-
dus electionis być miał, czas y plac ra-
dzić będzie: co wszystko żeby y na sey-
mikach uważano y, żeby iuz te sprawy
y deliberacye rzeczy-pospolitey w tym
uniwersale wyrażone, za instrucciją po-
mienionych seymikow były, abyśmy na
potym czasie nie wpuszczali y nowymi
ziazdami kosztu sobie nie przyczyniali; y
do tego, żeby moc ich mościom panom
posłom na przyszłe conwocacyi umawiać
się dana była. A przytym, żeby te podat-
ki, na przeszłym seymie uchwalone dla
tym prędszych presydy, (rzczy-pospoli-
tą nie iest bezpieczna) wybirane iako
nayprędzey y wydawane były, (assecuri-
tas wybierania ich opoenowana); także dla
porządniejszego zatrzymania woyska
Ukraińskiego y opatrzenia bezpieczniej-
szego granic rzeczy-pospolitey z tey tam
strony; ponieważ się czas sam oddawa-
nia, wybirania kwart zbliża, aby one ich
mość panowie dzierzawcy, z powinności
swey na czas y mieysce prawem opisa-
ne, odsyłali. Y powtórnie żądam y napomi-
nam, prosząc przez tęż miłość oyczyzny
wszystkich wielmożnych moich miłości-

wych panow, żebyście wszelakiej niechęci y niezności, które te iedno między kim zachodzili, dla dobrego oyczyzny, w której zdrowie y całość każdego zamyka się, z serc swych złożywszy y prywatnych pożytkow, abo respektow zaniechawszy, zgodzie oney świętey staropolskiej, którą y przed tym świątobliwie za przodkow naszych captury stwierdzały, do terażnich rad, spraw rzeczy pospolitey przystępowali. A iż też znać ludzie swobodni już się po niektórych miejscach do gromad prawem zakazanych kupy zaczynają; proszę y napominam ich mość panow starostow sądowych koronnych y wielkiego xięstwa Litewskiego, aby tey swey woli z urzędu y powinności swey zabiegali y takowego się kupienia niedopuszczali; gdyż te postępkę swowolne czasu swego, według obostrzenia prawa pospolitego y sposobow z conwocacij namówionego, bez karania zostawać nie mogą. Ale y tego życzę, aby niż do tey conwocacji przydzie, po uskromieniu tey swey woli y opatrzenia bezpieczeństwa domowego w wojewodstwach y powiatach, był iako nayprędzey sposob na tych że seymikach namówiony. Ich mość panom starostom także pogranicznym napominam, aby żadnych cudzoziemcow, którzy by suspecti byli y słusznych paszportow nie mieli, do corony nie puszczały; a jeśli by się poseł od którego pana cudzoziemskiego trafił, aby o nim do mnie znać nieomieszkanie dawali, a samego, póki ode mnie informacya do ich mość nie przydzie, na granicy zatrzymali. Do czego wszytkiego, żeby nam Pan Bóg z miłosierdzia swego pomoc raczył, onego pokornie proszę, ten uniwersał ręką mą podpisując z przyłożeniem pieczęci moiey y za zdaniem ich mość panow senatorow, na ten czas w Warszawie będących, iaśnie wielebnych ich mości: xx. Macieja Kuiawskie-

go, Stanisława Płockiego Łubienskich, Jakuba Zadzika Chełmińskiego canclerza coronnego—biskupow; iaśnie wielmożnych, wielmożnych ich mość: Lwa Sapię Wilenskiego, hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, Mohilewskiego, Brzeskiego; Stanisława z Radzieiowicz Radzieiowskiego Łęczyckiego, Sochaczowskiego y Marcina Kazanowskiego, Podolskiego, Bohusławskiego; Alexandra Korwina Gąsiewskiego, Smolenskiego Pinskię; Mikołaja z Ciechanowca Kiszkę, Mściławskiego, Wilkomirskiego; Kaspra Dennhofs, Derpskiego, Wielunskiego, Bolesławskiego, Rayskiego—woiewodow y starostow; Maximiliana z Przerzemba Przerzembskiego, Siradzkiego, Sniatynskiego, Corsninskiego (sic), Moscinskiego, Mikołaja Kołaczkowskiego, Krzywinskiego, Uyskiego y Pilskiego, Piotra Żabickiego, Liwskiego—kasztelanow y starostow; Łukasza z Zebnina Opalinskiego, marszałka wielkiego coronnego, Odolanowskiego Kamienieckiego, Leżayskiego, Łosickiego; Olbrychta Stanisława Radziwiła, xiążęcia na Ołyce y Nieświżu, canclerza wielkiego xięstwa Litewskiego, Pinskię, Gniewskiego, Tucholskiego, Wielinskiego; Tomasza Zamoyskiego na Zamościu, podcanclerzego coronnego; jenerała Krakowskiego Rapsztynskiego, Knyszynskiego; Pawła Sapię, podcanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego, Oszmianskiego, Homelskiego, Kamienieckiego; Jana Mikołaja z Żurowa Daniłowicza, podskarbiego wielkiego coronnego, Przemyskiego, Samborskiego, Drohobyckiego,—starostow, podaię y do grodu posyłam. Dan w Warszawie, dnia piątego miesiąca Maia, roku pańskiego tysiącsześćset trzydziestego wtórego. Который то универсалъ, черезъ особу вверху менованую ку актыкованю поданный, до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1632 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 2653—2654.

178. Универсалъ гетмана в. вн. Литовскаго Льва Сапѣги ротмистру Михаилу Кучевскому.

Гетманъ в. вн. Литовскаго—Левъ Сапѣга снвъ универсаломъ извѣщаетъ, что въ бытность его въ Варшавѣ, сенаторы обохъ народовъ просили его позаботиться о безопасности пограничныхъ съ Москвою мѣсть,—сѣверскихъ и другихъ. Вслѣдствіе этого онъ гетманъ и посылаетъ своего ротмистра съ тѣмъ, чтобы онъ сформировалъ небольшой пѣший отрядъ во 100 человекъ, для Дорогобужскаго замка. Жалованье этому отряду должно производиться изъ Литовскаго

скарба, въ слѣдующихъ размѣрахъ: ротмистру, въ мѣсяць—20 венгерскихъ талеровъ; поручику тоже въ мѣсяць—10 талеровъ; хорунжему, барабанщику, десятникамъ—по 5 талеровъ, каждому; солдату—по 4. Кромѣ этого: сукна фалендышоваго ротмистру—8 локтей, по 2¹/₂ злота за локоть; поручику—7 локтей тоже по 2¹/₂ злота; пѣхотѣ, на троихъ—два постава каразен. Служба ротмистру будетъ считаться со дня вступленія его въ крѣпость.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ тридцать второго, мѣсяца Мая деветнадцатаго дня.

На врадѣ кргодскомъ, въ замку его кор. мил. Берестейскомъ, предо мною Еримъ Александромъ Станкевичомъ, подстаростимъ Берестейскимъ, ставши очевисто его милости панъ Михалъ Кучевскій, ротмистръ его королевское милости пѣхотный, листъ универсалъ ясне вельможного его милости пана Ледона Сапѣги, гетмана великаго князства Литовскаго, ку актикованю до книгъ кргодскихъ Берестейскихъ подалъ, на рѣчь меновите въ немъ описану, который мене подстаростего жедалъ, абы принять и до книгъ уписанъ былъ. Я подстаростій, видечи быть рѣчь слущную, тотъ универсалъ принявши, до книгъ кргодскихъ Берестейскихъ уписать велѣломъ, котораго уписуючи въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Leo Sapieha, woiewoda Wilenski, w. x. Lit. Brzescki, Mohilowski starosta, urodzonemu panu Michałowi Kuczewskiemu, rotmistrzowi, na posłudze rzeczy-pospolitey będącemu, chęci moje zaleciwszy. Iakie niebezpieczeństwo następuje od Moskwy, pod ten czas zescia s tego świata najśnieyszego króla iego mości, pana naszego miłościwego, bacząc ich mc. pp. senatorowie coronni y w. x. L., przy świętobliwym ciele igo kr. mści zgroma-

dzeni, y przychylaiąc się do uchwały seymu przeszłego, zlecić mi raczyli, za spólnym swoim consensem: aby zamki pograniczne, tak Siewierskie, iako y in-sze, presidii, ludźmi służałymi opatrzył, dawszy mi na to swoię assecuratię do wielmożnego imć pana podskarbiego ziemskiego w. x. L., aby pieniądze na ten zaciąg z skarbu rzeczy-pospolitey w. x. L....*). Przeto ia, mając zaleconą dzielność wm. w sprawach rycerskich, przypowiadam ci służbie na zamek Dorohobuzki y, tam gdzie ocasyia rei gerendae będzie wyciągała, na osob piechoty dobrej sto, dotąd, póki tego będzie okazywała potrzeba; na którą piechotę naznaczam zapłatę z skarbu rzeczy-pospolitey w. x. L., gdzie też list mój o pieniądze posyłam, to iest: samemu wm. na kuchnię na każdy miesiąc, póki wm. w służbie będziesz trwał—talarow węgierskich dwadzieścia; a porucznikowi na miesiąc—talarow węgierskich dziesięć; chorążemu, Doboszowi, dziesiętnikom—po talarow węgierskich pięciu; pachółkowi każdemu na miesiąc—po talarow węgierskich cztery; sukno zaś różne: wm. samemu falendyszowi łokci ośm, po złotych półtrzecia; porucznikowi—łokci siedm, także po złotych półtrzecia; piechocie, na trzech—karazy dwa postawy; także na chorą-

*) Въ подлинникѣ пропущено слово.

giew y bęben, wedle dawnego zwyczaju. Pewenem tego, że wm. pachółkow dobrych służyłych, de nomine et cognomine dobrze sobie wiadomych, ze wszystkim porządny apparatem woennym, do służby pieszey należącym, sposobiwszy, zupełną piechotę mający, władzy hetmanskiej podlegając, na ten zamek iako nauprzedzey pospieszyć się; a służba pocznie się wm. od przyścia wm. na ten zamek y od popisu, który się będzie odprawował przed jego mé panem pisarzem polnym w. x.

L., albo namieśnikiem imci przysięgłym. Nie wątpię, że wm. będziesz postępował, coby było z dobrą sławą wm. y przysługą rzeczy-pospolitey. W Warszawie, dnia ósmego Maia, anno tysiąc sześćset trzydziestego wtorego. У того листу универсалу печать притиснена и подпись руки тыми словы: Leo Sapieha, hetman w. x. L. Который же то листъ, ку актикованью поданный, до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1632 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 2680—2682.

179. Листъ повѣтоваго сеймика о порядкѣ судопроизводства до установленія каптуровыхъ судовъ.

Рады в. к. Литовскаго, сановники и чины земскіе и городскіе и все рыцарство Брестскаго воеводства, собравшись на повѣтовый сеймикъ для взысканія средствъ къ сохраненію справедливости на время безкоролья впрёдъ до открытія судовъ *каптуровыхъ* (т. е. междуцарственныхъ), постановили слѣдующее:

1) отправить на конвокацію въ Варшаву своихъ пословъ съ тѣмъ, чтобы они увѣдомили воеводство, — или о постановленіяхъ Варшавскаго съѣзда, относительно открытія вышепоименованныхъ каптуровыхъ (т. е. междуцарственныхъ) судовъ, или же о постановленіяхъ по этому же предмету другихъ воеводствъ;

2) въ ожиданіи же посольскихъ реляцій, прежде чѣмъ откроются эти суды, подстароста Брестскій долженъ принимать и собственноручно скрѣплять всѣ тѣ акты, реляціи и протестаціи, которые могутъ отправляться безъ установленныхъ сроковъ, долженъ принимать онъ самъ и отнюдь не его намѣстникъ;

3) при скрѣпѣ подстаросты должна находиться и подпись городскаго писаря;

4) порядокъ этотъ долженъ существовать до наступающаго реляційнаго сеймика, т. е. до времени возвращенія пословъ съ конвокаціи.

Лѣта Божого Нароженья тысячашестьсотъ тридцать второго года, мѣсяца Юня пятого дня.

На врадѣ кгородскомъ, въ замку его королевское милости Берестейскомъ, передо мною Еримъ Александромъ Станкевичомъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно земляне господарскіе воеводства Берестейскаго, его милость панъ Ерій Кгрекъ и его милость панъ Петръ Горновскій, листъ сгодный всее братьи сеймовый ку актикованью до книгъ врадовыхъ подали, которого уписуючи въ словѣ до слова такъ ся въ собѣ маеть:

My rady w. x. L. dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodscy, y rycerstwo wo-

iewodstwa Brzeskiego, którzyśmy tu na seymik powiatowy, conwocatii Warszawskiej uprzedzając, do Brześcia ziachali, wszem wobec y każdemu zosobna, komu by to wiedzieć należało, oznaumujemy: Iż pod ten czas żałośny interregni, obmyślając oyczynnie naszej rząd, pokóy y bespeiczenstwo, powtóre nie mniej y temu woiewodstwu sprawiedliwość świętą, aby Pan Bóg in hoc orbitatis casu, póki Pan Bóg króla pana nowego dać raczy, była odprawowana: acz byśmy sobie tego ex nunc życzyli; ale y z tego ziazdu naszego powiatowego wysyłamy zaraz na conwocatią Warszawską posły nasze, to iest: wielm. im. pana Krzysztofa Sapiehe, krayczego w. x. L., im.

pana Gedeona Michała Trzyznę, stolnika w. x. L., starostę Brzeskiego, iego mć pana Konstantego Szuyskiego, pisarza ziemskiego Brzeskiego, y pana Piotra Piekarskiego, dla spółney obrady o całości, bezpieczenstwie y wszystkich potrzebach rzeczy-pospolitey. Na którym zieżdzie Warszawskim lubo postanowienia pewne o sądach kapturowych będą, lubo wiadomość pewną o tym, iako sobie insze woiewodstwa w. x. L. w sposob sądow kapturowych postanowią, co nam też pomienieni ichm. panowie posłowie naszy s konwocatii Warszawskiej do wiadomości przyniosą; przeto spółnie y zgodnie postanowiwszy, zatrzymać się z tym do relacyey ichm. pp. posłów naszych, tylko sobie waruiemy y postanowiamy: iż nim sądy kapturowe nastaną, ma y powinien będzie ichm. pan Ierzy Alexander Stankewicz, podstarości Brzeski, pod tytułem y podpisem na susceptach swoim, a nie przez namiesnika, wszystkie protestacye, relacye woźnych, testamenta y inne acty, które by według prawa mogli bez roczkow odprawować, pod ten czas non obstante interregni tem-

pore, przymować z podpisaniem ręki swey y pieczęcią wypisy wydawać; do których przecie y im. pan pisarz grodzki podpisować się; y to ma trwać tylko do seymiku relacyinego, po conwocacii Warszawskiej przypadającego. Które to nasze zgodne postanowienie zlecieliśmy do xięg grodzkich donieść im. panu Ierzemu Grekowi y im. panu Piotrowi Hornowskiemu od nas na to deputowanym, s podpisem directora na ten czas koła naszego, iasnie wielmożnego imć. pana Leona Sapiehi, woiewody Wilenskiego, hetmana wielkiego w. x. L., starosty Brzeskiego y Mohilewskiego. Pisan w Brześciu, anno Domini tysiąc sześćset trzydziestego wtorego, dwadzieście czwartego Iuniy. У того листу при печати подпись руки тыми словы: Leo Sapieha, woiewoda Wilenski, hetman w. x. Lit., директор koła seymikowego, ręką swą. Который же тотъ листъ согдный, черезъ особъ верхуменованныхъ ку активанью поданный, до книгъ владыхъ кгородскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1632 г.

Изъ книги за 1577—1632 годы, стр. 3163—3165.

180. Постановление Брестскаго дворянства о поголовномъ участіи въ избраніи короля.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймъ для выслушанія своихъ пословъ, постановили: по примѣру своихъ предковъ, всегда оказывавшихъ любовь къ отечеству, поголовно всімъ имъ двинуться въ Варшаву на избирательный сеймъ и, согласно Варшавской генеральной

конфедерация, указавши на раны отечества, участвовать какъ въ составленіи условій новому королю, такъ за тѣмъ и въ его избраніи—свободными голосами, какъ это вытекаетъ изъ сущности самого свободного избранія.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ тридцать второго, мѣсяца Августа двѣнадцатаго дня.

На врадѣ кгородскомъ, въ замкѣ его королевское милости Берестейскомъ, передо мною Криштопомъ - Михаломъ

Тризноу, стольникомъ великого князства Литовского, старостою Берестейскимъ, постановившисе очевисто земляне господарскіе воеводства Берестейского ихъ милость панъ Мартинъ Брозовскій и панъ Фелиціанъ Вагонов-

скій, покладали ку активованью и до книгъ владовыхъ подали згуду всихъ обывателей воеводства Берестейского, которые вси а вси мають виритимъ ѣхать на пришлую елекцію до Варшавы, на обобранье короля его милости, пана собѣ такъ въ коронѣ польской, яко и у великомъ князствѣ Литовскомъ, на день двадцать семый мѣсеца Сентября, въ року теперешнимъ тысеца шестьсотъ тридцать второмъ, и просили мене, старосты Берестейского именемъ всихъ радъ, дигнитаровъ, урядниковъ великого князства Литовского, и обывателей стану рыцарского воеводства Берестейского, абы тая згода сполечная до книгъ владовыхъ принята и вписана была. Я староста, чинечи досыть просьбѣ ихъ милости, тую згуду принявши, до книгъ вписати велѣломъ, которого вписуючи слово до слова такъ ся въ собѣ маеть: *My rady, dignitarze y urzędnicy w. x. Litewskiego y obywatele stanu rycerskiego wojewodztwa Brzeskiego, którzyśmy się na dzień iedenasty miesiąca Augusta, w tym roku tysiąc sześćsetnym trzydziestym wtorym, na seymik relacyiny, po przeszłej główney Warszawskiej, wszystkich koronnych y w. x. L. stanów convocathey przypadającej, ziachali, oznaymujemy, iż po wysłuchaney ichmć panów posłów naszych relacyiey, zgodziliśmy się na to, abyśmy przykładem onych przodków naszych miłość ku oyczynie swey oświadczaiąc przyszley electiey nowego króla, pana naszego, który iest nazacnieyszym wszystkim wolności naszych kleynotem y ozdobą, nie przez posły, ale sami osobami naszymi odprawili y na czas onemu naznaczony, to iest, na dzień przyszły dwudziesty siódmy Septembris, stawili się pod Warszawę y przez wszytek czas electiy cierpliwie trwali, y wedle confederatyy generalney Warszawskiej, swiežo uchwaloney, wprzod vulnera rei-publicae uka-*

zawszy, conditie, które nowemu panu podane być mają, namawiali et tandem onego sobie swobodnymi głósy, tak iako natura wolney electiey niesie, zgodnie, za pomocą Bożą, obrali. Na co, iakośmy się zgodzili, tak dla lepszey pewności szlacheckimi pocziwemi słowy przyrzekliśmy to solennie y rękoma swemi podpisaliśmy się na to. Dan w Brześciu, dnia dwunastego Augusta, roku tysiąc sześćset trzydziestego wtórego. У тое згоды при печатяхъ подписи рукъ тыми словами: Leo Sapieha, wóiewoda Wilenski, hetman wielkiego xięstwa Litewskiego; Aleksander-Ludwik Radziwił, woiewoda Brzescki, director seymiku Brzeskiego; Sapieha Christoph, kracyczy w. x. L.; Gedion-Michał Trizna, stolnik w. x. L., starosta Brzescki; Albricht-Władysław Radziwił, kasztelan Trocki ręką własną, Andrzej Matulski, kasztelan Brzescki; Mikołay Sapieha, na Kodniu, chorąży w. x. Lit.; Kazimierz Tyszkiewicz, podkomorzy Brzescki; Ian Szuyski, chorąży wojewodztwa Brzeskiego; Chrystoph Szuyski, podstoli Brzescki; Constanty Szuyski, pisarz ziemski Brzescki; Andrzej Szuyski; Alexander Szuyski; Kazimierz Buchowiecki, marszałek Staroduba, ziemie Siwierskiej; Piotr Pocię ręką swą, Ian Swiderski ręką, Piotr Piekarski manu propr.; Stanisław Rayski z Rayska; Gerzy Grelle Christianus ręką własną; Krzysztoph Rucky z Wilcza y Rudy ręką swą; Maximilian Kulaczycycki; Ian-Kazimierz Umiastowski, sekretarz iego k. mci; Albricht Sawicki; Iulian Wyhanowsky; Gabriel Zaranek Hubowski ręką; Zygmont Młoczewsky; Piotr Kochlewsky; Franciszek Umiastowski; Iarosz Skinder ręką własną; Heronim Iundził ręką; Adam Rzeszeturski; Stanisław Łyszczynski; Marcin Brzozowsky; Piotr Hornowski; Fiediuszko Ławryn; Wasili Kaleczycky; Baltazar Bobrownicki ręką swą; Samuel Hornowski; Padkowski Alexander; Andrzej Kaleczycki;

Andrzej Mazanowsky; Chrisztoph Piekarski; Christoph Witunowski; Łukasz Łyszczynsky ręka; Stanisław Krzywiecki ręka swą; Ian Skokowski ręka; Teodor Położynski; Franciszek Niepokoyczycki.

Которая то угода постановенья обывателей воеводства Берестейского до книгъ владовыхъ кгродскихъ Берестейскихъ есть принята и записана.

1645 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 1464—1467.

181. Подтверждение привилегии короля Яна Казимира на Магдебургское право мѣстечку Мальчу.

Король Янъ Казимиръ подтверждаетъ въ 1650 году привилегію на Магдебургское право, городу Мальчу. Привилегія эта дана была Мальчу первоначально королемъ Владиславомъ четвертымъ въ 1645 году, который, освѣдомившись, что его мѣщане въ Мальчѣ претерпѣваютъ разныя

невзгоды отъ разныхъ судовъ, отъ чего приходятъ въ упадокъ доходы короля и рѣчи-посполитой, далъ имъ Магдебургское право, освобождая ихъ отъ всякой другой юрисдикци. При томъ назначены имъ торговые дни по четвергамъ и три годовыя ярмарки.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ осмого, мѣсеца Мая шостого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно мѣщане мѣста его королевское милости Малча Василий и Митрусъ Семеновичи, листъ привилей его королевское милости, въ справѣ и рѣчи нижеименованой, мѣстечку Мальчу служацій, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писанный: Jan Kaziemierz, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznaymuujemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy: pokładany był przed nami przywilej świętey pamięci króla imści Władysława czwartego, pana brata naszego, pod datą—w Warszawie, dnia szóstego miesiąca Czerwca, roku Pańskiego tysiąc sześćset czterdziestego piątego, mieszczanom miasteczka naszego Malcza, na prawo Maydeburskie y inne wolności dany, s podpisem ręki tegoż króla iego mości, pieczęcią większą w. x. Lit. zapieczetowany, cały, zupełny y żadney w sobie

wątpliwości nie mający; wniesiona przy tym była do nas imieniem tychże mieszczan miasteczka naszego Malcza prośba, abyśmy pomieniony przywilej mocą y powagą naszą królewską stwierdzili y zmocnili, który słowo w słowo wpisując, tak się w sobie ma: Władysław czwarty, z łaski Bożey, król Polski etc. Oznaymuujemy y ninieyszym listem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, iż my, za przyczyną y prośbą niektórych z panów rady urzędników, przy boku naszym będących, za miasteczkiem naszym Malczem, w woiewodztwie Brzeskim-Litewskim, a w starostwie Błudnienskim leżącym, do nas wniesioną nakłonieni, tudziesz mając informacją pewną y wiadomość, że od sąsiadów poblizszych stanu szlacheckiego przerzeczzone miasteczko wielką oppresją, ukrzywdzenie, za pociąganiem ich do nienależytego sądu ponosi, skąd zniszczenie y uyma procentów naszych y rzeczy-pospolitey pochodzi, umysliliśmy obywatelom pomienionego miasteczka naszego Malcza prawo Maydeburskie, albo mieyskie, nadać y fundować, iako y ninieyszym listem naszym nadaemy y fundujemy y z prawa

polskiego w mieyskie albo Maydeburskie obracami, pozwalając im wszelakiego zwyczaju, do tegoż prawa należącego, wiecznie używać, oddalając od tegoż miasteczka wszystkie ziemskie y grodzkie prawa, sposoby y zwyczaje różne y przeciwne Maydeburskiemu, wymuiąc każdego z mieszczan y przedmieszczan miasteczka, Malcza nazwanego, od jurisdycyctey wszelakiey coronnych y ziemskich sądów, aby nigdzie o sprawy y krzywdy osoby zachodzące odpowiadać y sprawować się nie powinni byli, tylko przed urzędem miasteczka wysz mianowanego appellacyey; iednak stronie ukrzywdzoney od sądu burmistrzowskiego do woyta, a w niebytności jego do lętwoyta, którzy wespół z ławnikami mają być przysięgli, a od nich directe do nas y sądu naszego zadwornego, zwyczajem inszych miast wcale, zachowując y zostawując, pozwalamy y dopuszczamy. Obieranie rayców y burmistrza od wszystkich mieszkańców y obywatelów tamecznych ma być raz do roku, w pierwszy poniedziałek po nowym lecie; których obranych od pospólstwa czterech mają prezentować starości, albo podstarościemu tamecznemu Błudnienskiemu, y tego, którego on potwierdzi za burmistrza, mieć y przyznawać mają. Któremu urzędowi tak woytowskiemu iako y burmistrzowskiemu wszelakie, iako zwierzchności, uszanowanie y skromność u sądów, pod winami w prawie opisanemi, mieć nakazujemy, zostawując temuż urzędowi oboygu miasteczka wzwyż pomienionego wszystkie sprawy, tak kryminalne, iako y niekryminalne, powozne, mianowicie: o kradzież, męźobóystwo, okaleczenie y poranienie, spalenie, trucizny zadanie, wszelakie złości, występki winnych o wszelakie excessy karać; do tego przymować wszelakie zapisy, inscripcie, przedaży, legata y to wszystko, co do dobrego rządu miasta należeć będzie, zupełną y dostateczną moc y władzę dajemy y confirmujemy. W ogra-

niczeniu tegoż miasteczka prawem Maydeburskim sędzić sprawy, wszystkie mieyskie, tak sądowe, iako y insze wszelakie pomienionego miasteczka Malcza, mają być pieczętowane woskiem zielonym, nosząc na pieczęci miesckiey świętego Piotra s kluczami; nadto pozwalamy wszystkim obywatelom miasteczka tego wolne robienie y szynkowanie piw, gorzałek y miodu, według zwyczaju pobliznego miasteczka Prużany, bez wszelakiey trudności, z tym iednak dokładem, żeby czopowe y inne procenta, w prawie y lustacyach opisane, do skarbu rzeczy-pospolitey dochodziliby, mieć chcemy; czynsze y inne powinności, starostom naszym należyte, zwyczajem pomienionego miasteczka Prużany, oddawać mają. A żeby większe y prędze zgromadzenie w tym miasteczku ludzi mogło być, naznaczamy y utwierdzamy wiecznemi czasy targi w każdy tydzień, w dzień czwartkowy; iarmarki zaś w rok, ieden na świętego Piotra y Pawła apostołów, drugi—na szrodopóście, trzeci—na Ruską, na które targi y jarmarki, w zwysz naznaczone czasy, wolno będzie każdemu, jakiegokolwiek kondycyey narodom, furmanom y rzemieśnikom (oprócz tym, których prawo zabroniło) przyjeżdżać y przychodzić, konie, woły, woski, łoie y insze wszelakie towary y kupie przywozić y tam od czasu naznaczonego do czasu, od urzędu pozwolonego, handle insze odprawować, rzeczy za rzeczy kupować, kupić zakupić, frymarczyć, przedawać y od siebie oddać y insze wszelakie sprawy pocziwe odprawować. A żeby wszyscy, tak przyjeżdżający, iako y nazad się powracający, wszelakie mieli bezpieczeństwo, pod protectią y obronę naszą ich bierzemy, y aby to wolnością, iako y pod gleytem naszym szczycili się y oney używać mogli mieć chcemy.—Co do wiadomości wszystkich wobec y każdego osobna, a mianowicie dignitarzów, urzędników, tak grodzkich, iako y ziemskich

województwa Brzeskiego, teraz y na potym będących przywodząc, rozkazuiemy, aby ich pomienionego miasteczka naszego Malcza obywatele przy prawie Maydeburskim, targach, iarmarkach, tym przywileiem naszym od nas onym miłościwie nadanych, zachowali y ni od kogo w tym żadney przeszkody nie mieli. Na co, dla lepszey wiary, ręką naszą dopisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć zozkazaliśmy. Pisan w Warszawie, dnia szostego miesiąca Czerwca, roku Pańskiego tysiąc sześćset czterdziestego piątego, panowania krolestw naszych Polskiego trzynastego, Szwedzkiego zaś czternastego roku: Wladyslaus rex; Tomasz Woyniłowicz, sekretarz ikmci.—My tedy, król, do pomienioney proźby imieniem mieszczan miasteczka naszego Malcza do nas wniesioney, łaskawie się skłoniwszy, pomieniony przywiley, na prawo Maydeburskie y inne wolności im даны, mocą y powagą naszą królewską we wszystkich

onego punktach, clauzulach, condiciach y paragrafach, yle się z prawem pospolitym zgodzą, mocą y powagą naszą królewską ztwierdzamy, zmacniamy y approbuiemy. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Białowiczu, dnia iedynastego miesiąca Septembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset piędziesiątego, panowania królestw naszych Polskiego wtorego, Szwedzkiego trzeciego roku. У того привилею его королевское милости печать великая великого князства Литовского, а подпись руки его королевское милости и его милости пана референдаря тыми словы: Jan Kazimierz król; Jan Dowgiąło Zawisza, referendarz y pisarz w. x. L. Который же тотъ привилей его королевское милости, за поданьемъ оногo ку актикованью, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ.

1655 г.

Изъ книги за 1629—1631—1646 годы, стр. 361—368.

182. Жалоба великаго канцлера Литовскаго Христофора Паца и великаго короннаго канцлера, епископа Луцкаго Пражмовскаго, а также Смоленскаго воеводы и Литовскаго польнаго гетмана Михаила Паца на пословъ Минскаго воеводства Мартина Володковича и Федора Лукомскаго о томъ, что они, не исполняя инструкци, дѣйствовали къ разрыву сейма.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ петьдесятъ пятого, мѣсеца Мая второго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Иеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановивши се очевисто панъ Павелъ Станишевскій, тотъ процессъ именемъ ясневельможного его милости пана Хриштофа Паца, канцлера великого князства Литовского, ку актикованью до книгъ

кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Оpowiadał y soleniter zaprotestował iaśnie wielmożny imśc pan Chrystoph Pac, kanclerz wielki w. k. Lit., swoim y iaśniewielmożnego imości xiędza Mikołaiia na Prażmowie Prażmowskiego, biskupa Łuckiego, kanclerza wielkiego koronnego, także iaśnie wielmożnego pana Michała Paca, woiewody Smolenskiego, hetmana polnego w. k. L., poki ichmci koždy z ich osobny protestacyi nie uczynią, imieniem na

ichmć pp. Marcina Wołodkiewicza, horodniczego Minskiego, y pana Teodora Łukomskiego, posłów wojewodztwa Minskiego, o to: iż ichm., naradziwszy się wprzód-
dy na zamieszanie y zgubę w. x. Lit., a przytym na honor wyż pomienionych ichm. z cnoty, wiary, zasług y życzliwości ku oyczyźnie, w nacyjęższych rz-ptej czasiech, dobrze wszystkim znaiomych; a będąc posłami na seym w roku tyciąc sześćset sześćdziesiąt piątym, dnia dwunastego Marca złożony, iako na nim mała fide z bracią w domu pozostałą postępowali, nie promowuiąc przez cały seym ani w izbie poselskiej, ani w senacie, bonum publicum uspokoienia y uwolnienia od ciężarów według instructiey swey w. k. Lit.; raczey s temi, którzy cum praejudicato animo na rozerwanie seymu przyiechali, sekretnie znosząc się, tak powracaiąc z rozerwanego seymu, a nie uczyniwszy żadney, ani przy konkluzyej seymu w senacie, ani na dwóch w. k. Lit. sesyach, ani w grodzie Warszawskim, lubo inszym publicznym, ut moris est, protestatyi, ale snać w tym czasie conquirendo consilia dobru popolitemu niesprzyiających y po różnych domach szlacheckich kłamliwe wiadomości o seymie królewstwa ichmościów rozsiewaiąc, tandem dnia ósmego Kwietnia, w roku terazniejszym tyciąc szesćset sześćdziesiąt piątym w grodzie Słonimskim uszczypliwą, potwarną y honorowi wojewodztwa swego y całego w. k. Lit.; nie tylko tych mianowanych ichmościów szkodliwo w rzeczy nigdy nie były zanieśli manifestatya, a wprzód, na ichm pana kanclerza wielkiego w. k. Lit., iakoby im. na prywatną sesya ichm. p. r. posłów w. k. Lit. (lubo nie wszystkich) wezwawszy, miał sam in convulsionem vinculorum unionis y, ciągnąc na dismembratya, proponować conwocacyę, z której by nie tylko podatki postanowione, ale y commissarze na tractaty Moskiewskie, które

nam spólne są z koroną, wyprawieni byli, induxit, przytym że ichm. panowie coronni nie o zgubę w. k. Lit. nie dbaią, kiedy iuż drugi seym 1-mo radząc, aby w. k. Lit. o sobie radziło, w czym się dawna krzywda imść panu kanclerzowi dzieie; bo iako ichm. pp. pieczętarze sesiy pod czas seymu prywata autoritate nie składaia, tak y terazniejsza, za doniesioną imieniem ichm. panów posłów w. x. Lit. do iego kr. mości przez imć. pana kanclerza proźbą, od iego kr. mci złożona była. Y iest to ex usu w. x. Lit. na każdym seymie propter compendium temporis, o czym chiba nowi y spraw rzeczy-pospolitey niewiadomi posłowie nie wiedzą; za zgromadzeniem tedy wszystkich ichm. pp. senatorów y posłów nie tak, iako protestuiące donieśli, była sesya, proposita na niey trzy puncta od i. k. mci, primum: iaki sposób salvowania w. x. Lit. od woysk tak wielkich Moskiewskich, które na wiosnę pewnie wynidą w panstwa w. x. Lit., kiedy seym iuż drugi rozrywa się? Secundum: iako woyska zażyć na tego nieprzyaciela, kiedy niepłatne ustawiczną pracą zrobione y zruynowane? Tertium: co z moneta szelazną czynić, dla której wielki w wielkim x. Lit. ucisk? y w artykułach wszystkich wojewodztw był ten punkt, to w tych punktach nie proponował im. pan kanclerz conwocatii, ale wotowali pro mere wprzód, ichm. panowie senatorowie, gdzie y ichmość xiądz kanclerz koronny, iako biskup Brzescki, interfuit; a potym wszyscy ichm. pp. posłowie y każdy z mieysca swego sposoby podawał; ad primum punctum stanęło: prosić, aby i. k. m. constytutya seymu ostatniego tyciąc sześćsetnego sześćdziesiąt wtorego do skutku przywiódł, zwoławszy ichmościów panów deputatów coronnych y w. x. Lit. z senatu y z koła poselskiego, do concypowania instructii Moskiewskiej naznaczonych; co się w kilka dni stało, in praesentia ichmościów concypowa-

na instructia y ichm. pp. commisarzom dana. To w pierwszym punctie widoma potwarz, bo nie na convocaty, ale zaraz przy boku i. k. m. według teyże constitutyi commisia postanowiona y przez tractaty zatamować się może impet potengi Moskiewskiey, a ichm. panowie posłowie Minscy woiewodztwu swemu naybliższemu tego pokoju nie życzą, a nawet y nie zrozumieli sprawy: kiedy że dopiero na convocatii commissyi mianą mowę w protestatii dołożyli,— co się y bez convocatii sprawiło. W drugim punctie szły także wota, ichm. różny różne podawali sposoby; między wszystkimi zdał się barziej libertati consentaneus modus,—przez convocatią składać podatki za ziechaniem na nie posłów z woiewodztw, niżeli za uniwersałami, iako niektórych woiewodztw byli artykuły; perswadował też convocatii usus dawny in anno tysiąc sześćset czternastego, tysiąc sześćset siedmnastego, tysiąc sześćset trzydziestego trzeciego; czego na ten czas za discrimem bracią ichm. panowie coronni nie mieli y teraz tego nie mają, życząc, aby periculis z w. x. Lit. sami mogli mieć zasłone: stanęła tedy, za zgodą senatu y wszystkich i. pp. posłów, nie s perswazyi i. pana canclerza, prosić w tak ciężkim w. x. Lit. paroxismie i. k. m. o convocatią na same podatki. Odezwali się prawdzie, ieden z górnego powiatu y dwa z Minska, panowie posłowie, że o convocatią wzianki w instructiach nie mieli, y lubo rzecz tak potrzebną widzieli, bez którey żadną miarą w. x. Lit. salwować się nie mogło, wziąć tą iednak dobra muszą obiecuiąc na seymikach promowować, gdy był i. k. m. woiewodztwom doniosł, tacitum na convocatią dając assensum, iakoż żaden z ichm. ani na sessyach, ani w grodzie nie manifestował; w czym invocatur fides wszystkich na ten czas będących. Z takąż declaratią wszedł ichm. pan Wołodkiewicz do kancellaryi w. x. Lit. do

i. pana Kotowicza, pisarza w. x. Lit., opowiadając się, że na seymiku convocatią promowować chce, toć nie słusznie w Słonimie protestował, ale y i. k. m. convocatią nie przez uniwersały, ani pro imperio złożył, ale per modum propositionis, tylko przez posła na seymiki, dokładając, iż in quantum by się ten sposób nie zdał, ieśli którzy insi podadzą woiewodztwa acceptare, gotow, co expressum w instructiach, hoc non merebantur procedendi pobożne intentiones i. k. m. noticia punctów wszelakich wszyscey zgodnie zezwolili simile; a że mniey w teyże protestacyi interpretatio declaracyi ichm. pana woiewody Smolenskigo przed królem iegom. uczynioney, aby miała ichm. panów coronnych ku w. x. Lit. czynić aversio: bo to iest zwyczajna hetmanom na konkluzyach seymowych,—prosić za woyskiem, aby płata była obmyślona, a in casum rozerwania seymu, zwykli ichm. protestacyi, że in quantum było niepomyślnego od nieprzyaciela, na woyska znużone niepłatne padło, aby nie przy wodzach, ale przy tych co seymy rwą zostawała wina; y woyska nie gdzie indziej, iedno ku panstwu do korony, nie mogąc wytrzymać potendze nieprzyiacielskiey, ustępować by musiały satius, niżeli by się nieprzyiacielowi poddawać miały; iako ci ichm. protestuiące, raz Moskwie, drugi raz Szwedom podawali się; a przecie tego, za rozerwanie unii s koroną nie mieli,— tylko teraz, kiedy się ratować trzeba. Laeditur enormiter y honor iegom. xiędza kanclerza koronnego, iakoby na teyże sesyi miał persvadere naruszenie praw y wolności, bo o tym nec unum y o to na sesyi nie było y wzianki namnieyszey, ale na też media ze wszystkim w. x. Lit. y iegom. przypadł. Cedit ta protestatia y woiewodztwa Wilenskigo posłów, która, solitum votum liberum każdego posła, kiedymieni, że ex quo woiewodztwo Krakowskie milczało, nie dając declaracyi, że y Wilen-

skie milczeć miało, iakoby te woiewodztwa w. x. Lit. do zgody woiewodztwa Krakowskiego posłów w sprawach w. x. Lit. posyłałi, non cum libera voce,—co contra fundamenta libertatis et naturam defensionis, która koźdemu obronę sui w ręce dała; co simul etiam woiewodztwa y coronne..... czynią, podatki składają, co y woiewodztwo Minskie czyniło, a całemu w. x. Lit. od nieprzyiaciela otoczonemu, czynić nie godziłoby się y złemu w oyczynie, osobliwie confederationom nowym nie zabiegać; y nie o te y insze od tychże pp. Minskich posłów w protestacyi do elekcii do zrywania unii suspicionis, o czym in publico od ichm. panów coronnych ani wzmianki w senacie izbie poselskiej nie było, chiba na prywatnych posiedzeniach informacyi ichm. od tych, co seym zerwali, zostali; aby y w w. x. Litewskim nie pozwolili na żaden sposób salvowania w. x. Lit. y od nieprzyiaciela y od woysk swoich, któreby bez płaty, ex desperatione mogło o iakich mieszaninach pomyslić; — a to żeby y w. x. Lit. zamieszane o ostatnie przyprawione było zguby; że tedy ta protestatia non ex zelo boni publici, bo w Warszawie iey nie wspomniano, uczyniona, ale mere na zamieszanie w. x. Lit., na rozmnożenie nowych suspicyi, które ucichły były, na danie zeliozy między coronnemi a w. x. Lit. obywatelami, a w ostatku na zgubę w. x. Lit. osobliwie samegoż woiewodztwa Minskiego, naybliższego tego ognia od nieprzyiaciela, gdyby się ratować nie miało przez ten sposób iedyny—convocatią na szczegulne tylko podatki uczynioną; przytym protestatio ex odio privato et vindicta, że i. k.

m. pisarstwo ziemskie Minskie, które magni momenti w w. x. Lit. nie p. Marcinowi Wołodkiewiczowi, ale dawno zasłużonemu y laty y experientią dobrze starszemu i. p. Wołodkiewiczowi, przeszłemu woyskiemu Minskiemu, stryiovi iego respectem iego y rodzonego iego zasług iegom. pana woiewody Nowogrodzkiego, oddał; iegomość zaś pan Łukomski, będąc wiecznym z oczewistey controwersyi banitem, per tumultus seditiones in republica chciałby honor swój reparować. Uczyniona ieszcze ta protestacya na rozkrzewienie y rozmnożenie diffidentii między stanem szlacheckim a urzędnikami rzpłey coronnemi y w. x. Lit. et in detractionem famae ich. Chcąc tedy iegom. pan kanclerz w. x. Lit. swoim iegom. xdza kanclerza koronnego kolegi swego, tudzież y iegom. pana woiewody Smolenskigo imieniem, donieść stanom w. x. Lit. postempek tak nieprzystoyny y szkodliwy w. x. Lit. iegom. pana Wołodkiewicza y iegom. pana Łukomskiego, a per contrarium y prawdziwszą relationem, iako się te rzeczy w Warszawie toczyli, tudzież wszelkie z głowy male informatorum wybić suspicie, przytym sami iako in causam honoris laesi, chcąc na koźdym zieżdzie, osobliwie w samymże woiewodztwie Minskim, ieśli się poda okaży o tym, barzief na publicznych seymowych ziazdach, falsitatem et calumniam wysz mianowanym ichm. procurare tam solennem reprotestationem za wzięciem wiadomości do naybliższego w. x. Lit. podać rozkazał grodu. Которое жъ то оповѣданье есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписано.

1658 г.

Изъ книги за 1646—1677 годы, стр. 1121—1125.

183. Универсалъ короля Яна-Казимира, обезпечивающій диссидентамъ ихъ права и вольности.

Къ королю Яну-Казимиру поступила жалоба отъ диссидентовъ, что ихъ лишаютъ мѣста и голоса на сеймикахъ и дѣлаютъ имъ другія разнаго рода притѣсненія. Король, ссмыслясь на подтвержденіе правъ и вольностей, сдѣланное

имъ при коронаціи, также на предшествующій рескриптъ, данный въ Видгощахъ (Бромбергъ), вновь подтверждаетъ имъ ихъ права и вольности.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божьяго тысяча шестьсотъ пятьдесятъ осьмого, мѣсеца Сентябра шестнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казиміромъ зъ Елна Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Самуель Войнеловичъ, рескриптъ его королевской милости, зъ канцеляріи великого князства Литовского въ справѣ и рѣчи въ немъ нижеименованой вынесенный, ку активованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Jan Kazimirz, z Bożey łaski, król Polski, etc.... Oznaymuiemy tym univesalem naszym, komu to wiedzieć będzie należało, osobliwie woiewodstwa Brzeskiego senatorom, dignitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, wszystkiemu stanowi rycerskiemu. Jeżeli co barziecej w państwach naszych znaczne czynić zwykło mieszaniny y do powszechney pobudzać niezgody, iako gdy wewnetrzne prywatnych między poddanymi biorą górę nienawiści; tym bowiem najpotężniejsze państwa z swoich poruszone bywają fundamentów, tym samym nieugaszone w nauspokoyniejsze królestwa zaciągają się woyny: przeto my, od początku tey nieznaney w państwach naszych (zapobiedz), staraliśmy się, confuzyey, — abyśmy takowe różnienia uspokoić y zaiątrzone w dyssidentiach poddanych nacznych animusze, do dawney przywieść mogli poufałości; gwoli czemu

lubośmy już prawa y wolności pod czas szczęśliwey koronaciey naszej wszystkim dissidentibus in religione christiana, — pacem, tranquillitatem potwierdzili. Iednak, choć iako najlepiej malis tey rzeczy-pospolitey mederi, za supliką obywatelów woiewodstwa Brzeskiego dissidentium in religione, którzy za równą z innymi tegoż woiewodztwa concivibus ineluctabili necessitati succumbere y potenciey nieprzyiacielskiey cedere musieli, na to wydaliśmy reskrypta nasze, a mianowicie reskrypt pośledni w Bidgoszczy, w którym, iako inszym poddanym naszym, tak dissidentom in religione w woiewodstwie Brzeskim, nic na łasce naszej przez to szkodzić nie ma, deklarowaliśmy: pogotowiu s tey przyczyny, — aby exkuzy od ziazdów, seymików y publik aequalitati y wolności szlacheckiey służącey, bydź mieli — zabroniliśmy y szyrzey wszystko to reskryptami naszymi objaśniliśmy. A że znajduią się tacy, którzy in levipendio takowe mając reskrypta nasze, wielką im oppressyą czynią, żadnego prawnego z niemi nie uczyniwszy experimentu, ruguiąc ich s pośrodku siebie na seymikach y wolnego zasiadania y głosu między sobą broniąc, — iako to patet nobis z supliki ich, na terazniejszym seymie nam y rzeczy-pospolitey podaney, y z wielu osób wiary godney relacyi, nam uczinionej, — że ich bez wszelkiey przyczyny rugowano na seymiku relacyinym Kamienieckim, na którym choć im nie od kogo zadano nie było, iednak oni sa-

mi przez się dostatecznie wywiedli niewinności swojej testimonium; ani na komisyey, tamże w Kamiencu od nas złożoney, nie na nich dowiedziono nie było, w czym by mieli zgrzeszyć przeciwko nam y rzeczy-pospolitey; tylko ex solo odio to pochodzi, iż ich y nablizko przeszłym seymiku Brzeskim poselskim rugować chciano: co wszystko, że się przeciwko wolnościom szlacheckim y prawu pospolitemu, in pactis conventis opisanemu, dzieie,—wnosili do nas na terazniejszym w Warszawie seymie powtórna przez suplikę proźbę swą, abyśmy, stosując się do tegoż prawa pospolitego y reskryptów naszych, mianowicie pośledniejszego, wszelką im securitatem warowawszy, między niemi nienawiści uspokoiłi. My tedy, życząc iako największego w państwach naszych uspokojenia, y aby prawa wszystkie nienaruszone zostawały, wszystkim, którzy się w całym wojewodstwie Brzeskim znajdować będą, obywatelom dissidentibus in religione,—iako pierwszym reskryptem w Bidgoszczy wydanym, tak y terazniejszym na tem seymie ex senatus consulto comitiali, które się przy bytności trzydziestu osob panów senatorów odprawowało,—omnem securitatem waruiemy, y aby sine praepeditione quarumvis personarum wolności swoich szlacheckich zażywali, mieysca y głosy wolne na zjazdach publicznych y prywatnych miewali;—terazniejszą wolą naszą rzetelną mieć chcemy nienaruszenie. A ieśliby ktokolwiek, iakim kolwiek sposobem, przeciwko przeszłej y terazniejszej wolej naszej wyrazney, ex senatus con-

sulto comitali wydaney, ważył sie mianowanych obywatelów wojewodstwa Brzeskiego, dissidentes in religione per vexam turbare, mieysca y głosu, na seymikach, zjazdach publicznych y prywatnych bronić, na honor y substantie violenter następować; z takowym każdym, iako cum violatore pacis et tranquillitatis publicae, prawem dissidentibus czynić wzaiem. Gdzie by kto z obywatelów wojewodstwa Brzeskiego miał iaki do dissidentów, tamże mieszkających, przystęp, aby dla tego nie mieszaiąc publicznych zjazdów, prawom także z niemi in foro czynił y prywatney krzywdy na nich iurydice dowodził: tym listem uniwersałem naszym dozwalamy. Na co, dla lepszej wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego księstwa Litewskiego przyciśnąc rozkazalismy. Dan w Warszawie, na seymie walnym, dnia dziewiątego miesiąca Sierpnia, roku Panskiego tysiąc sześćset pięćdziesiąt ósmego, panowania krolestw naszych polskiego—dziesiątego, Szweckiego—iedynastego roku. У того рескрипту его королевской милости при печати великой великого князства Литовскаго притисненной подпись руки теми словы: Іаи Kazimierz król; а по томъ подпись писара великого князства Литовскаго: Andrzej Kotowicz, pisarz wielkiego księstwa Litewskiego. Который же тотъ рескриптъ его королевской милости, черезъ особу верхуменованую ку артикованью поданный, есть до книгъ кргодскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ.

1660 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 13—15.

184. Универсалъ короля Яна-Казимира объ усиленномъ взиманіи податей по случаю непріятельскаго нашествія.

Король Янъ-Казиміръ универсаломъ своимъ объявляетъ, что не смотря на всѣ старанія заключить миръ подъ Борисовомъ, условія онаго не состоялись, и непріятель съ вооруженною силою устремляется на Литву и Польшу; вслѣдствіе сего созваны были въ Варшаву всѣ сенаторы для об-

сужденія средствъ на военныя издержки, — тѣмъ болѣе, что срокъ взноса податей уже прошелъ и подати не внесены: потому съ общаго совѣта постановлено: собрать всѣ подати сполна съ в. к. Литовскаго и назначить для этой цѣли сборщиковъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятого, мѣсеца Сентебря семнадцатого дня.

Передо мною Геронимомъ Казиміромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, дворниномъ и покоевымъ его королевское милости, постановившисе очевидно панъ Петръ Шимкевичъ, слуга скарбовый, универсалъ его королевское милости, на рѣчь въ немъ ширей описаную служацій, ку актикованью до книгъ Ёгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный: Jan-Kazimierz; z Bożey łaski, król Polski, etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, duchownego y szlacheckiego stanu, iakiey kolwiek conditiei ludziom, a osobliwie wielmożnym, urodzonym senatorom, dygnitarzom, urzędnikom, ziemskim, grodzkim, dzierzawcom, szlachcie, rycerstwu y wszystkim obywatelom wojewodztwa Brzeskiego, uprzejmie y wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wielmożni, urodzeni, uprzejmie y wiernie nam mili! Sprobowawszy traktatem, przez pół roka y daley pod Borysowem się wlekącem, do zawarcia pokoju wezwanego nieprzyziaciela, a nie więcey nie doświadczywszy, tylko że na dalszą państw naszych czuwa zgubę, y co raz to głębiey woyska swoje w państwa nasze zmyka, zwołaliśmy byli do boku naszego, do Warszawy, panów senatorów y urzędników, duchownych y swieckich,

wodzów woyskowych, koronnych y w. x. Lit. y uformowaliśmy consilium bellicum, iakoby daley z nieprzyziacielem postąpić; na którym zgodnie to stanęło, abyśmy mieczem, przy sprawiedliwej (sprawie) naszej stoiąc, zawoiowane kraie w. x. Lit. y wiernych poddanych naszych dzwigneli; a że żadnych pieniędzy w skarbie w. x. Lit. niemasz na prowadzenie wojny, y termin podatkom publicznym, constitutiami naznaczonym na święty Jan, upłynął; przyszło nam, na zrażenie nieprzyziaciela już wgłąb z potęgą idącego, woyska nasze y armatę z iey requisitami accomoduiąc, tesz podatki w w. x. Lit., mianowicie czopowe sowite, cło nowo podwyszone, spław wodny, auctionem subsidiorum według dawniejszych constitutiei y także według constitutiei anni 1658, do wybierania y wydania na rok cały od dnia 24 Czerwca, w roku terazniejszym 1660 poczynaiący się, a w roku 1661, tegoż miesiąca y dnia, konczącym się, prorogować y przedłużyć, iakoż na ten rok ieden przedłużyliśmy y przez uniwersałы nasze, z wyżej pomienioney rady wojewodztwa y powiaty o tym obwieściliśmy. A że znowu, gdy w. pp. senatorów, urzędników y wodzów woyskowych, posłowie ziemscy z obojga narodów dla stwierdzenia pokoju z Szwedami zawartego y wynalezienia sposobów, konczenia rad rz.-ptey do Warszawy do boku naszego przybyli dla gruntow-

nieyszey tego całorocznego podatków przedłużenia pewności. Też potrzeby wojskowe, bez których się obeysć żadną miarą niepodobna, do uwagi stanom podawane, y podługim roztrząsaniu, za powszechną zgodą, nie inszym sposobem, tylko przedłużeniem podatków w. x. Lit. do rocznym, wsparte być mogą, declarowane. Tedy do pierwszych naszych stosując się uniwersałów, wielmożnemu administratorowi skarbu w. x. Lit. zlecamy, aby przez exactorów swoich, porządkiem w constitutiach opisanym, te wszystkie wyżey mianowane publiczne w. x. Lit. podatki wybierał; ku temu aby z tabaką, którego monopolium, ex communi omnium sensu, przykładem koronnym, według constitutiey anni 1659 o accyzie, w moc temuż samemu wielmożnemu administratorowi skarbu daiemy, pożytek słuszny rzeczy-pospolitey obmyślił. Co wszystkim w obec iakieykolwiek kondytiey y stanu obywatelom woiewodztwa Brzeskiego przywudzając, mieć chcemy y upominamy, abyście bez wszelakich

wymówek tak gwałtownym potrzebom woysk y armaty w. x. Lit-o y swemu prętszemu bezpieczeństwu wygadzaiąc, wszystkie podatki zupełnie exactorom skarbu w. x. Lit-go oddawali y płacili, postrzegaiąc na się win w prawie pospolitym opisanym. Ażeby wszystkich tym prętsza wiadomość doysć mogła, urzędem wszitkim przykazuiemy, aby ten uniwersał nasz, za podaniem do act, wszędzie przyimowany, actykowany, po parafiach publicowany, obwołany był koniecznie. Dat. w Warszawie, dnia trzydziestego miesiąca Czerwca, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego, panowania królewstw naszych Polskiego dwunastego, a Szwedzkiego.... У того универсалу при печати подписа рукъ тыми словы: Іан-Казимierz król; Andrzej Kotowicz, pisarz w. k. Lit. Который же тотъ универсалъ, за потребованьемъ особы звышменованой, есть до книгъ кргодскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1660 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 205—212.

185. Реестръ вещамъ, заграбленымъ у землянъ и подданныхъ имѣнія Черновчицы боярами и подданными Кореневскими вмѣстѣ съ козаками.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ первого, мѣсеца Марца первого дня.

На врадѣ кргодскомъ Берестейскомъ, передо мною Иеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ, постановившисе очевисто панъ Янъ-Сильвестеръ Лясота—енераль его королевское милости воеводства Берестейского, реестръ шродъ, боевъ, грабежовъ въ маетности Чарновчицахъ черезъ бояръ ясневельможное ее милости пани Брозовской, воеводиной Бе-

рестейской, ку активованью до книгъ кргодскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego, miesiąca Septembra, dwudziestego osmego dnia. Regestr spisania szkod, boiów, grabieżów przez bojar y poddanych iaśniewielmożney ieum. pani Justyny Jałowickiey Brzozowskiey, woiewodziney Brzeskiey, maieŃności Korzeńiewa, imionu w procesie mianowanych, z kozakami woyska Ruskiego podziałanych ziemianom y poddanym iaśniewielmożney im. paniey Lu-

krecy Maryey Hroten, margrabianki Kopicowey, wojewodziny Połockiey, majątności Czarnawczyc, przy gwałtownych naziadach y nachodzeniu na domy ich, w roku tysiąc sześćset sześćdziesiątym, miesiąca Apryla, miesiąca Maia, miesiąca Junii różnych dni. Naprzód w wiosce Lasotach, ziemianom w pana Tomasza Lasoty: krowę cielną,—stała się złotych piętnastu; woła—złotych dwanaście; swiń cztery—złotych dwanaście; wóz prosty ze wszystkim—złotych dwa, groszy piętnaście; chleba piezzonego po trzech szankach żyta, szanek po złotych trzy,—uczyni: złotych dziewięć; siekiera—złoty ieden. U paniey Stanisławowey Lasociney: wieprza—złotych dziewięć; wóz ze wszystkim—złotych dwa, groszy piętnaście; chleba po dwa szankow żyta—złotych sześć; krup ięczmiennych szanek—złotych cztery; za czosnek, który w ogrodzie wyrwali, groszy dwadzieścia; za kozuch, który samey zdieśli—złotych dziewięć, y samą okrótnie obuchami y kijmi pobili. U pana Kazimierza Lasoty: żyta szanków trzy, szanek po złotych trzy, uczyni: złotych dziewięć; gryki szanków dwa y pół, szanek po złotych dwa, groszy piętnastu,—uczyni: złotych sześć, groszy siedm, pieniędzy cztery; owsa szanków dwa, szanek po złotych dwa,—uczyni: złotych cztery; chleba po szanku żyta—złotych trzy; płótna łokci czternaście, łokieć po groszy sześciu, uczyni: złotych dwa, groszy dwadzieścia cztery; siekirę kupioną—złoty ieden; szabla kosztowała złotych piętnaście; pistolet z ładownicą—złotych sześć; samego pobili obuchami. U pana Piotra Lasoty żyta szanków dwa, złotych sześć, serów dwadzieścia, ser po groszy trzy, uczyni: złotych dwa, masła garnicy dwa—złotych dwa; płutna łokci sześć, za nie—groszy ośnaście; krup gryczanych kwart pięć, za nie—groszy dziesięć. U pana Jana Terpełowskiego: swinie—złotych pięć; chleba po szanku żyta—złotych trzy; płutna łokci ośm—złoty ieden, groszy ośnaście; sie-

kira—złoty ieden; serow trzydzieści, za nie—złotych trzy; masła garnicy trzy, za nie—złotych trzy; wóz ze wszystkim, za który złotych dwa, groszy piętnaście; poszewek z poduszek siedm, za nie—złotych siedm; przeniczy szanek ieden—złotych pięć; siemienia lnianego pół szanka—złotych dwa. U pana Jakuba Sołtanowskiego: jałowicę, za którą złotych dziesięć; żyta szanków trzy y pół szanek—po złotych trzy, uczyni: złotych dziesięć, groszy piętnaście; siekiera, za którą dano złoty ieden y groszy sześć; żupan z samego zdieśli sukieny, kosztował złotych sześć; samego y małżankę jego obuchami y szablami płazami pobili. U pana Seweryna Sołtanowskiego: siekir dwie, kupionych za złotych dwa; podwyk dwie, kupionych za złotych trzy; koszul męskich y białogłowskich ośm, za nie czyni: złotych ośm; chleba po dwóch szankach żyta—złotych sześć. We wsi Podlesznia, u pani Andrzeiowey Frackiewiczowey, ziemianki też Czarnawczykiey, którey małżonek w więzieniu u Moskwy zostawie, wzięto: woła, kosztował złotych trzydzieści; słoniny półci dwa—za złotych dziesięć; sadło—za złotych cztery; kumpi dwa, za nie groszy dwadzieścia; kiełbas ośm, za nie groszy dwadzieścia cztery; krup ięczmiennych szanek ieden y puł, za to uczyni złotych sześć; płutna łokci czterdzieści—za to złotych ośm; koszul męskich y białogłowskich dziewięć—kosztowało złotych dziewięć; pszenicy szanek ieden—złotych pięć; owsa szanków trzy—złotych sześć; gryki szanek ieden y puł—złotych trzy, groszy dwadzieścia dwa y puł; siemienia lnianego puł szanka—złotych dwa; syrów cztery—groszy dwadzieście; masła faska—złotych sześć; za czosnek, cybulę wysadkową, w ogrodzie wyrwaną,—złoty ieden, groszy dziesięć. U pana Tobiasza Franckiewicza: szable—za złotych dziesięć; czapka falendyszowa—złotych sześć; rucznicę—złotych dziesięć; żupan łazurowy falendyszowy,—ko-

sztował złotych dwadzieścia cztery; iałowicę, — za którą złotych ośm; wieprza, — złotych ośm; chleba po dwu szankach żyta — złotych sześć; syrów dwadzieścia, za nie złotych dwa; masła garncy trzy — złotych trzy; żyta beczka iedna y szanek ieden — złotych piętnaście; gryki szanków dwa — złotych pięć; owsa szanków trzy — złotych sześć; pszenicy szanek ieden — złotych pięć; prosa puł szanka — złotych dwa. U pana Hrehorego Frąckiewicza samego obuchami y kiymi zbiwszy, zdięli u niego: żupan paklakowy — kosztował złotych dwanaście; żupan siermiężny wyięli — zań złotych trzy; żyta beczka iedna — złotych dwanaście; grochu puł szanka — złotych dwa; gryki szanków trzy — złotych siedm, groszy piętnaście; wieprza ubito — stał się złotych dziesięć; syrow dwadzieścia — złotych dwa; płótna łokci dwadzieścia — za nie złotych cztery; za gołębie z gołębnika, co wybili, par dziesięć, — złoty ieden, groszy piętnaście. W tej że wsi Podlesiu: u poddanych tej wsi, do folwarku Demeńkowicz należney: u Rowdała wołów dwa — za nie złotych sześćdziesiąt; owiec pięć — za nie złotych dziesięć; żyta beczek ośm — złotych dziewiędziesiąt sześć. U Grygra Onisewicza: woła, iałowicę y byka — za nie złotych siedmdziesiąt; żyta beczek dwie — złotych dwadzieścia cztery. U Bobrownickiego: wołów dwa — złotych czterdzieści; krowa — złotych piętnaście. U Kaczana: byka — złotych dziesięć. U Kuczynskiego: wołów dwa — złotych trzydzieści. U Suczna: woła — złotych dwadzieścia; byka — złotych ośm; owiec dwadzieścia — złotych czterdzieści. U Żofsowskiego: woła y cielę — złotych piętnaście; owiec pięć — złotych dziesięć. U Dragona byka — złotych dziesięć. U Sztyka Żuka: wołów dwa — złotych dwadzieścia y pięć; owiec dziesięć — złotych dwadzieścia; żyta beczek dziesięć — złotych sto dwadzieścia; gryki beczek siedm — złotych siedmdziesiąt. We wsi Chmielowie, poddanym do folwarku

Demienicz przysłuchającym: u Ławryna Mugela: wołów trzy — kosztowały złotych sześćdziesiąt; owiec sześć — złotych dwanaście; krowa — złotych trzynaście. U Waśka Myszki: krowa — złotych dwadzieścia; byka — złotych trzynaście. U Saka: krowa — kosztowała złotych ośmnaście; byka — złotych dziesięć. U Kondrata Rostawienia: byk — kosztował złotych dwanaście. U Iarosza Rosławienia: cielicę — złotych piętnaście; owiec sześć — złotych dwanaście; swinie — złotych pięć. U Konacha: owiec ośm — złotych szesnaście; świni starych siedm — złotych dwadzieścia ieden. U Pawlina Krzyski: cielicę — złotych dziesięć. U Smogorzewskiego: krowę — złotych dwadzieścia. U Kuźmy Rabika: krowę — złotych ośmnaście. U Kucia: krowę, złotych piętnaście. U Iwaszka Caruka: krowę — złotych trzynaście; owiec cztery — złotych dziewięć. U Kalczyka: krowę — złotych dwadzieścia. U Łukasza: krowę — złotych ośmnaście; cielę — złotych ośm; byka — złotych dziesięć; swinie — złotych trzy. U Klima Krzywczycza: woła — złotych trzydzieści; owiec pięć — złotych dziesięć; krowę złotych siedmnaście. U Pietruka: woła — złotych dwadzieścia y pięć; cielicę — złotych dziesięć. U Ioachima Winnika: świni dwadzieścia — kosztowały złotych trzydzieści y dwa; woła — złotych dwadzieścia cztery; owiec siedm — złotych czternaście; żyta beczek cztery — złotych czterdzieści ośm. U Wasila: woła — złotych dwadzieścia pięć. U Lewka: woła Ryskiego — złotych trzydzieści cztery. U Iakowa Swinki: cielicę — złotych dziesięć; owiec cztery złotych dziesięć; żyta beczek pięć — złotych sześćdziesiąt; gryki beczek trzy szanków dwa — złotych trzydzieścia pięć. U Ioachimasa: sosznikow trzy — złotych dwa; czapkę sukienną — złotych cztery. U Kuźmy Korabika: woła — złotych trzydzieście; swinie — złotych cztery. U Borysa Krawca: woła — złotych ośmnaście; świni sześć — złotych dwadzieścia. U Iwana Borey-

czyka: świnie wzięto—złotych ośm; prosiąt—cztery złotych; żyta beczek pięć—złotych sześćdziesiąt; mąki beczek cztery—złotych czterdzieści ośm; owiec cztery—złotych dziesięć. U Łukasza Słownika: byka—złotych piętnaście; świnie—złotych cztery; owiec cztery—złotych ośm; gryki beczek cztery—złotych czterdzieści; żyta beczek trzy—złotych trzydzieście sześć. U Łukasza: siermiengi—złotych cztery; czapka—złotych trzy; pas wełniany—złotych dwa. U Andrzeja Krydki: gryki beczek trzy—złotych trzydzieści; płótna ciężkiego łokci sto—złotych dwadzieścia. U Borysa: świnie s prosięty—kosztowała złotych sześć. U Werbusa: krowę—złotych trzynaście. U Antona Lewkewicza: świnie—stała się złotych pięć; żyta beczek cztery—złotych czterdzieścia ośm; gryki beczek dwie—złotych dwadzieścia. We wsi Dymniczach, poddanym Deminickim, do folwarku Deminicz przysłuchuiącym: u Waska Siekayka: świni dwie—stały złotych dziesięć; żyta beczka jedna—złotych dwanaście; gryki beczek dwie—złotych dwadzieścia; płótna łokci dwadzieścia siedm—po groszy szesciu, uczyni: złotych pięć, groszy dwanaście. U Chawsia Iacewicza: owiec trzy—za nie złotych sześć; swini dwoie złotych pięć; gryki beczek dwie—złotych dwadzieścia; płótna łokci piędziesiąt—złotych dziesięć. U Andrzeia wzięli: kozuch—złotych pięć; gryki szanek—złotych dwa, groszy piętnaście; owsa szanek—złotych dwa. U Falkowskiego: baranie siedm—za nie złotych dwa, groszy dziesięć; płótna łokci czterdzieście—złotych ośm; iałowicę—złotych dwadzieścia pięć; byka—złotych dziesięć. U Radka Hołubka: sukna łokci dziesięć siermiężnego—złotych siedm, groszy piętnaście; płótna łokci trzydzieście—złotych sześć. U Orsaka: kozuch białołowski—złotych siedm; żyta beczek dwie—złotych dwadzieścia cztery; soszników par dwie—złotych dwa. U

Pilipa: iałowica—złotych dwadzieścia; wieprza karmnego—złotych piętnaście. U Nazarka Sawonowicza: żyta beczkę—złotych dwanaście; świnie—złotych pięć; iałowicę—złotych ośmnaście. U Kuzmy Toyszuyca: woła—złotych trzydzieści dwa; owiec dwoie—złotych cztery; żyta szanek—złotych trzy. U Troca Łyszczycy: prosie dwie—złotych cztery; siermięg dwie—złotych dziesięć;—owiec dwie;—złotych cztery; żyta beczkę—złotych dwanaście; przenicy beczka—złotych dwadzieścia; gryki beczkę—złotych dziesięć; skur baranich dwie—groszy dwadzieścia; soszników parę—złoty ieden. U Konona: siermięg dwie—złotych dziesięć; czapka kramna—złotych trzy; soli beczka—złotych piędziesiąt; owiec pięć—złotych dziesięć. U Szawoniewskiego: konia z kulbaką—kosztował złotych czterdzieści; szabla—złotych pięć. U Kokowy: żyta szaneków pięć—złotych piętnaście; gryki szaneków siedm—złotych siedmnaście y groszy piętnaście. U Pawluka: woła—złotych dwadzieścia. U Olexieia: skur baranich wyprawnych sześć—złotych siedm. U Szerleia Dubiny: woła—złotych trzydzieści. U Iaśka Czapcika: woła—złotych dwadzieścia; świnie jedną—złotych pięć. U Olexieia Woremka: swiń dwoie,—stały się złotych sześć. U Weremka Ołatka: więpsza—złotych dziesięć; żyta beczek trzy—złotych trzydzieści sześć; gryki beczek dwie—złotych dwadzieścia; owsa beczek dwie—złotych szesnaście; mąki rżaney beczek trzy—złotych trzydzieści sześć. U Kurpiszka: wołów cztery—kosztowały złotych sto; iałowic dwie—złotych dwadzieścia. U Arasima: słodu beczek pięć—złotych sześćdziesiąt; namiotek ośm—złotych cztery; koszul białołowskich dziesięć—czyni złotych siedm; żyta beczek sześć—złotych siedmdziesiąt y dwa; woła iednego—złotych dwadzieścia. U Iarmosza Wielencyka: żyta beczek cztery—złotych czterdzieści ośm; gryki beczek trzy—złotych trzydzieści;

woła—złoty dwadzieścia; owiec pięć—złoty dziesięć. U Maxima: owiec cztery—złoty ośm; płutna łokci sto—złoty dwadzieścia; żyta beczkę—złoty dwanaście; skurę wołową—złoty trzy. U Dawida Kupciewicza: świń dwoje—złoty dwa; woła—złoty dwadzieścia; owiec sześć—złoty dwanaście. U Kur-nasza: wieprza karmnego—złoty piętnaście. U Szelemy: woła—złoty dwadzieścia; wieprza—złoty dziesięć. U Waska Hubczyca: iałowicę—złoty dwadzieścia cztery. U Andrzeia Manka: świ-ni dwie—złoty siedm; żyta beczek trzy—złoty trzydzieści sześć. U Radka—świ-nię—złoty cztery. U Marka Kocewi-cza: jałowicę—złoty piętnaście; świń dwie—złoty cztery; prosiąt trzy, za które złoty ieden, groszy piętnaście; czap-ka kramna—złoty ieden, groszy piętnaś-cie; płutna kramnego—złoty dziesięć. U Iliasza Korewicza: iałowica—złoty trzy-naście; owiec siedm—złoty czternaście; żyta beczkę—złoty dwanaście; słodu beczek dwie—złoty dwadzieścia cztery; gryki beczkę—złoty dziesięć. U Ości-kowicza byka—złoty dziesięć; owiec dwie—złoty cztery. U Blizniaka: jało-wicę—złoty ośmnaście; cielę—złoty sześć. U Hrycia Kowala: wołów dwa, za złoty piędziesiąt; żyta beczek czte-ry—złoty czterdzieści ośm; owiec czte-ry—złoty ośm. U Iofka Kocewicza: żyta beczka—złoty dwanaście; owsa beczkę iedną—złoty ośm; wełny ruń dwadzieścia—złoty dziesięć; sierpów dziesięć, po groszy sześciu, czyni—zło-tych dwa; kos do siana dwie—złoty dwa; młotów do kos—groszy piętnaście. U Semiona Kucewicza wełny ruń trzy-runo po groszy piętnastu, czyni—złoty piętnaście; siermięga nowa—złoty dzie-sięć; skura iałowicza—złoty dwa, gro-szy piętnaście; płutna łokci trzydzieści—złoty sześć. U Nikona Hrycewicza: gryki beczek cztery—złoty czterdzieści; ięczmienia beczek trzy—złoty trzydzieś-

ci sześć; odzieżą różną męską y biało-głowską, s pudłem—kosztowała złoty dwadzieścia. U Dawida Kucewicza: sier-mięgę—złoty siedm; siekir dwie—zło-tych dwa; sierpów cztery—groszy dwa-dzieścia sześć. U Cita Woszczykowicza: wołów dwa—złoty czterdzieści. U Aw-ryła Staryka: gotowych pieniędzy—zło-tych cztery. U Czabana: płotna łokci dwa-dzieścia, za nie—złoty cztery; woła—złoty dwadzieścia pięć. U Pawłow-skiego: świnię—złoty pięć; siermięgę—złoty cztery; owiec trzy—złoty sześć; koszul białogłowskich dziesięć, za to uczyni—złoty dziewięć; żyta beczek cztery, za to—złoty czterdzieści ośm; słodu beczek dwie—złoty dwadzieścia cztery; gryki beczek ośm—złoty ośm-dziesiąt. U Lizara Dorofiejczyka: sier-mięgę, stała złoty pięć; żyta beczek dwie—złoty dwadzieścia cztery; sku-rek baranich cztery—złoty dziesięć groszy; prosiąt dwoje—złoty ie-den. U Nierody: szablę—złoty cztery. U Iarmosza Wielencyka: prosiąt dwoje—złoty ieden; żyta beczek cztery—złoty czterdzieści ośm. U Iarosza Nierody: ży-ta beczkę iedną—złoty dwanaście; ow-sa beczkę—złoty ośm. U Hirka sło-sarza: żyta beczkę—złoty dwanaście; naczynie slosarskie—kosztowało złoty czterdzieści. U Marka Sycza: wzięto kos nowych dwie, kupionych za złoty dwa, groszy piętnaście; koszul białogłowskich dziesięć, za nie—złoty dziesięć; namio-tek siedm—złoty trzy, groszy piętnaś-cie; płutna łokci piędziesiąt, za nie—zło-tych dwadzieścia dwa: soszników cztery—złoty dwa; siekir dwie—złoty dwa; sierpów siedm—złoty ieden, groszy sześć; srubsztak kowalski—złoty siedm.—U tych wysz pomienionych ziemian y pod-danych niemal u każdego do swirnow, do komor y innego schowania, gdzie zbo-że y fanty pochowane były, zamki po-odbijano.—We wsi Iwachnowiczach, do folwarku Iwachnowicz przysłuchaiący:

U Iarosza: sztrzelając gołembie, zapalono budynek, który wszystek z oborą, z gumnem zgorzał; ten budynek lekko rachując, kosztował złotych sto; zboża różnego y iarzyń w snopach zgorzało kop piędziesiąt, każdą kopę kładząc po złotych trzy, uczyni—złotych sto piędziesiąt; młóconego w ziarnie y mąki beczek dwanaście, za to uczyni—złotych sto czterdzieści cztery; grochu beczek dwie—złotych trzydzieści dwa; bobu beczka—złotych szesnaście; bydła rogatego wzięto: wołów cztery—kosztowały złotych sto; krów pięć z cielęty—kosztowały złotych siedmdziesiąt pięć; swiń ubito trzy—złotych dwanaście. U Iwana Sierbaczakowicza, podle tegoż Iarosza, budynek zgorzał s tey że okazji, który kosztował złotych sześćdziesiąt; zboża, żyta y iarzyń w snopach zgorzało kop dziesięć—złotych trzydzieści; w ziarnie beczek trzy—złotych trzydzieści sześć; mąki beczek dwie—złotych dwadzieścia cztery. U Karpa Uchajewicza, s tey że okazji budynek zgorzał—kosztował złotych ośmdziesiąt; zboża, żyta y iarzyń w snopach zgorzało kop dwadzieścia, uczyni—złotych sześćdziesiąt; w ziarnie żyta y iarzyń beczek ośm—złotych dziesięć sześć; mąki beczek dwie—złotych dwadzieścia cztery; bydła wzięli: wołów dwa—złotych piędziesiąt; krowę iedną—złotych piętnaście; swiń dwie—złotych ośm. U Prokopa Blachowicza, s tey że okazji budynek zgorzał ze wszystkim, który kosztował złotych ośm; zboża, żyta y iarzyń w snopach zgorzało kop trzydzieści, uczyni—złotych dzie-

więdziesiąt; zboża w ziarnie beczek sześć; złotych siedmdziesiąt y dwa—gryki, ięczmienia, owsa, słodu beczek dziesięć, uczyni—złotych sto dwadzieści; bydła wzięli: wołów cztery—złotych sto; krów sześć, kosztowali złotych dziesięć; owiec dwanaście, za nie—złotych trzydzieści sześć; cieląt małych czworo—złotych dwanaście. U Marcina Uzninczuka: war piwa, zrobiony po beczkach dwóch, z beczkami wzięli—złotych trzydzieści. U Marcina Szoluty, u Hryca Szczerbaczuka, u Harasima—tych trzech poddanych, domy ich trzy wszczęt s tey że okazji zgorzały, które kosztowały—złotych sto dwadzieścia; zboża, żyta y iarzyń w snopach zgorzało kop czterdzieści pięć, uczyni za to—złotych sto trzydzieści pięć; bydła wzięli rogatego sztuk dwadzieścia, uczyni za to—złotych dwieście.—W folwarku Pieliszczach, do gumna, zamek odbiwszy, słodu wzięli beczek trzy, uczyni—złotych trzydzieści sześć. U Mikołajia Łaby, poddanego Pieliskiego, wzięli wieprza karmnego, stał się złotych piętnaście; klacz gniada—za złotych czterdzieści; kozuch męski nowy, kosztował złotych dwanaście. Który regestr ia ienerał na podpisie mianowany z im. panem Andrzejem Radeckim, namiesnikiem Czarnawczyckim spisawszy, przy stronie szlachcie, przy mnie będącey, do tego rejestru ręką swą podpisuję. У того реестру подпись руки иенерала теми словами: Симон Змеда, иенерал, рѣкаю своа. Который же тотъ реестръ, до артъ поданный, есть до книгъ врадovýchъ уписанъ.

1660 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 311—314.

186. Жалоба Андрея Бѣлецкаго и другихъ на пановъ Дембинскихъ по поводу ихъ наѣзда, грабежа и разбоя.

Андрей Бѣлецкій, какъ лично отъ себя, такъ отъ имени своей жены, ея братьевъ Казимира и Франциска Вшемборовскихъ и другихъ ея малолѣтнихъ братьевъ и сестеръ, приноситъ жалобу въ Каменецкій судъ на Матееа и Ивана Дембинскихъ и ихъ помощниковъ—Ивана Лясоту— генерала, Иосифа Гриневскаго—вознаго, Ивана Тура, Андрея Мочульскаго, Казимира Островскаго, Павла Пытовскаго и Янецкаго—о томъ, что они—Дембинскіе—въ 1660 году, во время Московскаго нашествія, по занятіи Московскимъ войскомъ Брестскаго замка, когда приостановилось дѣйствіе законовъ рѣчи-посполитой, а ихъ мѣсто заступили Московскія грамоты и законы, добровольно присягнувъ Московскому царю, и имѣя съ Московскимъ воеводою разныя сношенія, выдѣливая у него военное оружіе на скотъ,—передавали ему извѣстія о королевскомъ войскѣ и лично бывали у него въ замкѣ; отъ него же получивъ грамоты на разныя шляхетскія и королевскія земли въ Каменецкомъ староствѣ и другихъ мѣстахъ, и узнавъ, что родственникъ жены Бѣлец-

каго—Александръ Вшемборовскій жестокимъ образомъ убить неприятелемъ, составивъ уговоръ съ своими помощниками на погубленіе Бѣлецкаго съ его семействомъ, по особой Московской грамотѣ, сдѣлали наѣздъ на фольварокъ Радость, издавна, въ силу королевскихъ привилегій, принадлежавшій роду Бѣлецкихъ, выгнали оттуда какъ его самого Бѣлецкаго, такъ и жену его, его братьевъ и сестеръ, избитыхъ и измученныхъ Москвою, старались посягнуть на самую ихъ жизнь и разогнали ихъ слугъ. При семъ, желая избѣжать ответственности предъ закономъ за свои наѣзды и сношенія съ Москвою, Дембинскіе отыскали въ казацкомъ войскѣ нѣкоего Павла Пытовскаго, котораго будто они хотѣли ввести въ законное владѣніе его фольваркомъ Радостью, между тѣмъ сами дѣйствовали во всемъ отъ себя, немилосерднымъ образомъ избили самого Бѣлецкаго обухами и саблями, а жену его съ малолѣтними братьями и сестрами выгнали изъ дома, забрали у нихъ королевскія привилегіи и другіе документы и лишили ихъ всего имущества.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божьяго тысяча шестьсотъ шестьдесятъ первого, мѣсяца Апрѣля пятого дня. На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ—хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимся очевидце его милость панъ Францишекъ Вшемборовскій, екстрактъ съ книгъ мѣскихъ Каменецкихъ вписанья въ немъ протестаціи, въ рѣчи нижей выраженой, къ актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ перъ облятамъ подалъ, въ тые слова писаный:

Działo się na urządzie miasta króla imc. Kamiencza, roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego, miesiąca (?) siódmego dnia. Przed nas — urząd mieyski Kamieniecki: przede mną Bazylim Kaszubem — woytem Kamienieckim, Adamem Horbaczem — burmistrzem — raycami ławnikami, na sądzie będącym, przyszedszy do urzędu im. pan Andrzeu Bielecki, imieniem swym y małżonki swey, tudziesz y imieniem im. pana Francisz-

ka Wszemborowskiego, rodzzonego małżonki swoiey, na ten szas w woysku ikmci y rz-pteu zostaiącego, y imieniem drugich braci y siostr małżonki swoiey, w małych leciech będących, podał protestatią do xiąg mieyskich Kamienieckich, która wpisuiąc od słowa do słowa tak się w sobie ma: Móy łaskawy panie urządzie mieyski Kamieniecki! Ia Andrzeu Bielecki, imieniem swoim y imieniem małżonki swey, tudziez ich mśców panów Kazimierza y Franciszka Wszemborowskich, rodzonych małżonki moiey, na ten czas w woysku ikm. zostaiących, y imieniem drugich braci y siostr małżonki moiey, w małych leciech będących, opowiadam y protestuię się przed ich mościom, iako naybliższym urzędem: na ichm. panów Macieia y Iana Dębinskich, iako samych w uczynku niżej wyrażonego principałów; a przy ichm. na pana Iana Lasotę—ienerała, Iozepha Hryniewskiego—woźnego, na pana Iana Tura, iako spółnych conprincipałów; a na panów Iędrzeia Moczulskiego, Kazi-

mierza Ostrowskiego, Pawła Pytowskiego y Ianickiego, iako pomocników,—ludzi osiadłości żadnych w coronie Polskiej y w. x. Lit. nie mających, o to: iż w roku terazniejszym tysiąc sześćset sześćdziesiątym, pod czas incursiy Moskiewskich, skoro po wzięciu miasta y zamku Brzeskiego, w mscu Styczniu y Lutym różnych dni, gdy wszelkie prawa rz-ptej w. x. Lit. ustały, a Moskiewskie hramoty y prawo nastąpiło,—na ten czas, panowie Dębinscy, dobrowolnie przysięgszy na Carskie imie przed woiewodą Moskiewskim, zostaiącym na zamku Brzeskim, y, różne conferentie z nieprzyjacielem oyczynny mając, oręże, do boiu należyte, na bydło tegoż woiewodztwa mieniając, o woysku ikm. znać dawali y obecnie u woiewody bywali w zamku; od niegoż pobrawszy hramoty na różne dobra szlacheckie y na dobra ikm. na starostwo Kamienieckie y insze... A wziowszy wiadomość, iż rodzica małżonki moiej, Alexandra Wszemborowskiego, ten że nieprzyjaciel tyrancko zamordował, uczyniwszy między sobą radę z pomocnikami swemi na zgubę naszą, gwałtownie, za osobliwą hramotą Moskiewską, na folwarek, nazwany Radość,—dobra ikm., leżące w posesyi niebożczyka rodzica naszego, za przywileiem ikm. będącym, a po zeyściu rodzica u nas pozostałych potomków do dalszey dispositii ikm. pana naszego miłościwego y do dalszey ordynatii skarbu w. x. Lit., w posesyi zostaiące, nikomu ieszcze od ikm. nie conferowaną,—różnemi dniami, violenter, naieżdzali; mnie — Bieleckiego, chorego, zmęczonego przez tegoż nieprzyjaciela Moskwę, wyrzucali; bracią y siostry małżonki moiej, w małych lecich pozostałe, sieroty, zbite, zmęczone od Moskwy, z tego folwarku y mieszkania naszego gwałtownie wypędzili; naieżdzając, grożąc Moskwą, iako hołdownicy onych, odpowiedzi y pochwałki na zdrowie nasze czynili, czeladź swą

zsyłali, że nam niezmierną przykrość y szkody wyrządzali. Których to naiazdów zadzierzenia Moskwy y hramot, chcąc uysć poen, w prawie pospolitym opisanych, praw stracone dawno ieszcze za dzierzeniem dziada Pytowskiego wzniciwszy wnuka Pawła Pytowskiego, odyskawszy sobie z woyska kozackiego, sami będąc principałami najazdów, gwałtów y boiu winni, wmowiwszy y informowawszy pomienionego Pytowskiego, iako by te dobra onemu były należyte, z nim że y z pomocnikami zwyszmanowanemi za spólną radą y namową onych, nie mając żadnego prawa y nie będąc nigdy za żadną intromisyą possesorami tych dobr,—pogotowiu terazniejszego króla pana naszego młgo y jedney noty nie mając,—gwałtownie, gdzie zastawszy nas tam mieszkających, bez żadnego miłosierdzia, naypierwiy mnie—Bieleckiego, gwałtem wzganiając, obuchami, płazami zbili, z mordowali małżonkę moią, bracią y siostry oney, ubogie sieroty, bez żadnego respectu przez próg na szyję powyrzucali y od wszystkiego ubóstwa wygnali y wybili z spokoynego dzierzenia sprawy nam należyte, po rodzicu naszym, na dobra w coronie Polskiej leżące y na drugie różne; także przywileia ikm. y inne dokumenta pozabierali, y od wszystkiego dobra y 'od zasiewu naszego własnego ozimego, iako też y iarzyn, ogrodneho y sprzętów domowych, gwałtem wypędzili. W czym my, mając wielkie krzywdy za szkodę y obelgę, a chcący o to prawnie czynić, zostawuiąc w tym wolne prawo, po zwróceniu z woyska ichm. pp. Wszemborowskich, ten nasz proces do xiąg mieyskich Kamienieckich donosimy. Co, iako się działo, jest zapisano do xiąg mieyskich Kamienieckich, z których y ten wypis, stronie potrzebuiący, jest wydan, pod pieczęcią urzędową Kamieniecką mieyską. Pisan w Kamiencu, roku, msea y dnia wyszpisanego. У то-го екстракты, при печати притисненой

подпись руки теми словы: Theodor Zysiewicz—rayca, na mieyscu pana piasarza mieyskiego, ręka własna. Который же то экстрактъ, черезъ особу

вышреченую ку актикованью перъоблятамъ поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1660 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 315—317.

187. Жалоба землянина Франциска Михаила Вшемборовскаго на братьевъ Матеея и Ивана Дембинскихъ по поводу ихъ наѣзда и разбоя.

Въ 1660 г. 19 Августа явился въ Каменецкій гродскій судъ Францискъ Михаилъ Вшемборовскій и вмѣстѣ съ шуриномъ своимъ Андреемъ Бѣлецкимъ представилъ жалобу на Матеея и Ивана Дембинскихъ и ихъ помощниковъ о ихъ наѣздѣ на его домъ, изгнаніи изъ дома, забраніи всего имущества, объ убіеніи одного челядника и израненіи другого, о похваленіи на его собственную жизнь. По этому поводу Каменецкій судъ отрядилъ отъ себя на слѣдствіе райцевъ—Ивана Милановскаго и Семена Керновскаго, завни-

ковъ—Ивана, Дмитрія и Матеея Ворсича, которые, прибивъ на мѣсто происшествія, дѣйствительно, нашли убитаго изъ ружья челядника Дмитрія Лалицкаго, а другого челядника—Григорія Чарнатовскаго тяжело раненнымъ. Предъ слѣдователями Вшемборовскій заявилъ еще свой протестъ на нѣкоего Каштавоватаго, который съ шайкою людей отъ тѣхъ же Дембинскихъ сдѣлалъ нападентіе на его поля и забралъ съ нихъ весь хлѣбъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ первого, мѣсеца Апрѣля пятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Иеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ—хоружимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившице очевисто его милость панъ Францишекъ Михалъ Вшемборовскій, экстрактъ съ книгъ мѣйскихъ Каменецкихъ вписанья въ немъ реляции въ правѣ и рѣчи нижевыраженой перъоблятамъ ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Działo się na urzędzie miasta iego k. mści Kamieńca, roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego, msca Augusta dzień trzynastego dnia. Przed nas—urząd mieyski Kamieniecki, przede mną. Bazyliem Kaszubem—woytem Kamienieckim, a Adamem Horbaczem—burmistrzem, raycamy y ławnikami, na sądzie będącemi, przyszedszy do urzędu imść pan Franciszek Michał Wszemborowski, wespół z im. panem szwagrem swym, panem Andrzejem Bieleckim, zaniósł protestacją do

xiąg mieyskich Kamienieckich na ichm. panów Dębinskiх—pana Macieia y pana Jana, iako przyncypałów, y na im. pana Jana Tura y na pana Andrzeia Moczulskiego y pana Kazimierza Ostrowskiego, y pana Pawła Pytowskiego, iako pomocników, o nayście gwałtowne na dom y wybicie z domu y zabranie wszystkiego y o zastąpienie na dobrowolney drodze na ten czas że o zabicie na śmierć czeladnika y drugiego zranienie szkodliwe, różnymi czasy na samego mnie y zdrowie moje następowanie y odpowiadanie częste, którą protestacją swą ma obszerniey na pismie podać imć. pan Wszemborowski, przy tymże opowiadaniu y protestacyi y relacyi do xiąg mieyskich Kamienieckich iest zeznana w te słowa: My—Jan Milanowski y Symon Kiersnowski—raycy, Jan, Demetry y Matfey Worsicz—ławnicy miasta ikmści Kamieńca, będąc przydani z urzędu na oglądanie czeladzi imści pana Franciszka Michała Wszemborowskiego, iednego zabitego, a drugiego ранного przez ich mościów panów Macieia y Jana Dębinskiх, iako

принципалов, pana Iana Tura, Andrzeia Moczulskiego, Kazimierza Ostrowskiego, Pawła Pytowskiego—помощников, iako sam im. pan Wszemborowski onych мianował, który my to—райцы у лавниці, szedszy, zastaliśmy ciało zabitego Dymitra Kalickiego у оглядалиśmy постріл в левым боку, który мianował być у з tego пострілу неżyв został, у drugiego zaś czelадника, на imie Gregora Czarnatowskiego, оглядалиśmy ранę в глові роговą ciętą przez czoło długą у szkodliwą. Przy teyże prezentacyi praesentował oraz tenże im. pan Wszemborowski podiezd Kasztanowatego, którego мianował, że wziął у czelадзи tychże панов Дембинских, gdy гwałtownіе najachawszy,

zboże jego własne з pola zabrali. Co my, wszystko, iako на то zesłани będąс, оглядалиśmy у те naszą relacyą з podpisami рак наших до xiąg podaliśmy. Co iako się działo iest zapisano до xiąg mieyskich Kamienieckich, з которых у ten wypis wydany iest stronie potrzebuiącey под печатью урядową mieyską Kamieniecką. Pisan в Каміенці. У того екстракту, при печати притисненой, подпись рукъ тыми словы: Fedor Cysiewicz—райца на mieyscu pana pisarza mieyskiego, река własną. Который же тотъ екстрактъ, черезъ особу вышменованую ку актикованью перъ обятамъ поданный, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1660 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 319—322.

188. Жалоба землянина Франциска Михаила Вшемборовскаго на братьевъ Дембинскихъ.

Въ 1660 г. 21 Августа явился въ Каменецкій судъ Францискъ Михаилъ Вшемборовскій и подалъ протестъ на Матея Ивана Дембинскихъ и ихъ помощниковъ о томъ, что они, не имѣя никакой осѣдлости ни въ Коронѣ Польской, ни въ Вел. Кн. Литовскомъ, чуждалсь службы Рѣчи-посполитой въ тяжкую годину отечества, измѣнили ей и ушли въ Московскому воеводѣ въ г. Брестъ, подавъ чрезъ то дурной примѣри другимъ обывателямъ воеводства, и добровольно присягнули Московскому царю. Давъ подарки Московскому воеводѣ и получивъ отъ него грамоты, они стали дѣлать всякія не-

правды и наѣзды на имѣнія разныхъ обывателей не только Брестскаго воеводства, но и на имѣнія, принадлежащія къ Брестской экономіи, и на Каменецкое староство, равнымъ образомъ они сдѣлали нападеніе и на имѣніе Радость—въ Каменецкомъ староствѣ, гдѣ жилъ Вшемборовскій, избили владѣтелей этого имѣнія, выгнали ихъ изъ дома, забрали лошадей, ружья, скосили съ поля хлѣбъ, убили на дорогѣ челядника Димитрія Калицкаго, а другаго челядника Григорія Чарнатовскаго тяжело изранили, покушались на жизнь самого Вшемборовскаго.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ первого, мѣсяца Апрѣля пятого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Иеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ—хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевисто его милость панъ Франтишокъ Михалъ Вшемборовскій, выписъ съ книгъ магдебурскихъ Каменецкихъ вписанья въ немъ протестации въ рѣчи нижей выраженой ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ перъ

обятамъ подалъ, въ тые слова писанный: Działo sie на урядzie miasta ikm. Kamieńca, roku tysiąc sześćset sześćdziesiątym, msca Augusta dwudziestego pierwszego dnia. Przed nas—urząd mieyski Kamieniecki, przede mną Bazyliem Kaszubą—woytem Kamienieckim, а Adamem Horbaczem—burmistrzem, raycami у лавниками на урядzie będąцemi, przyszedszy do urzędu im. pan Franciszek-Michał Wszemborowski, подаł протестacyą swą на ichmsciow panow Dembinskich, pana Macieia у Jana, у pomocnikow ich,

w teyże protestacyi niżej wyrażonych, którą wpisując od słowa do słowa tak się w sobie ma: Mój łaskawy panie urządzie mieyscki Kamieniecki! Ja Franciszek Michał Wszemborowski opowiadam y protestuję się na ich msciow panow Macieia y Jana Dembinskich, iako samych niżej wyrażonych excessu pryncy-pałów, y na pana Jana Tura, p. Pawła Pytowskiego, spolnych compryncypałów, a na pana na Andrzeia Moczulskiego, Kazimierza Ostrowskiego y Janickiego, jako pomocników, stosując się we wszystkim do pierwszego processu zanesionego imieniem nas rodzonych braci y siostr od pana Andrzeia Bieleckiego, szwagra naszego, y tym processem moim ponawiając zanesiony proces tą moją osobliwą żalobą donoszę do wiadomości urzędowej, iż ichmśc panowie Dembinscy, nie mając żadney osiadłości, tak w Koronie Polskiej, jako y w w. x. Lit., ani służąc rzpтей w tak ciężkim opale oyczynny, która ich uhodowała, y króla pana naszego miłościwego odstąpiwszy, a iechawszy do woiewody Moskiewskiego w Brzesciu, inszym obywatelom woiewodztwa pierwszemi będąc zły przykład y pochop dając, dobrowolnie na imie Cara Moskiewskiego poddanstwo wierne obiecuiąc po sobie y wszelką życzliwość przysięgli, którą wykonawszy przysięgę, ciż panowie Dembinscy nie tylko dobra różnych obywatelów woiewodstwa tego, ale y dobra różne do economiey Brzesckiey należące, y na starostwo Kamienieckie, którego trzymał od nich czas nie mały, tak y na te dobra, nazwane Radość, dzierzawkę rodzica zesłego mego, w starostwie Kamienieckim leżące, dawszy podarki woiewodzie Moskiewskiemu w Brzesciu, hramoty od niegoż pootrzymywali, z którymi wielkie krzywdy, niazdy, gwałty poczynili, szerzey y rzetelniey wyrażone w pierwszym processie; a mało na tym mając, w roku tysiąc sześćset sześćdziesiątym, msca lulyi dnia dwudziestego piątego, gdy

przybył do dobr wyszmianowanych Radości dla odebrania różnych ruchomości y sprzętu domowego, mając od wielmożnego imci pana pisarza polskiego coronnego, rotmistrza, dobrodzieia mego, y od wielmożnego im. pana, podkomorzego coronnego, a dobrodzieia mego, pozwolenie, żebym s pola zasiane zboże od rodzica mego; tegoż roku y msca dnia dwudziestego dziewiątego ichm. panowie Dembinscy, z wzwyszmanowanemi pomocnikami swemi, y inszemi, których lepiej oni sami imiona y przezwiska wiedzą, orężno, iako do boiu, do tego przybrawszy niemało chłopów z wozami y żęców, wprzod na dwor napadszy z strzelbą, nas osob wszystkich, mianowanych w processie, zbili, wygnali y gwałtem z spokojnego dzierzenia wybili, konie, strzelbę y insze rzeczy pobrali, zboża pożeli wszystkie, co się pokaże na osobliwym regestrze na tę dobra y żadney noty od ikm. nikt z osob tych nie mają. Tamże, gdy uchodząc dla samego ukarania gwałtu iawnego przed urzędem, koni dwoie na gwałcie wzięwszy, na zaiutrz, gdy prowadził do zamku ikm. do Kamienca na urząd, te konie tamże ciż panowie Dembinscy z panem Pytowskim y z panem Turem y inszemi zwyszmanowanemi pomocnikami swemi na dobrowolney drodze zastąpiwszy, z lasu, z zasadzki tajemney wypadszy, w kilkunastu koni, cieladnika mego, na imie Dimitrego Kalickiego, szlachcica powiatu Wołyńskiego, y zemną iadącego nagoniwszy, z strzelby zabili na śmierć, którego zabiwszy, drugiego czeladnika, na imie Grzegorza Czarnatowskiego, dogoniwszy, bezbronnego śmiertelnie poranili, koni dwoie przy tym że boiu s pod teyże czeladzi pobitey pobrali, mnie samego długo gonili, chcący mię koniecznie zabić, gdybym łaską a ręką obronną nie uszedł do zamku ikm. Kamienieckiego; tamże pochwałkę y odpowiedź na zdrowie moje uczynili. Którymi to niazdami onych, gwałtami, boiem, zaboy-

stwem y grabieżami będąc od nich infestowany, a będąc obowiązany służbą woienną, z niemało uymą honoru mego przez niebytność w okazyach woyskowych przy chorągwi w tem szkoduie na złotych sześćset. O które to tak pierwsze w niebytności moiey paiazdy, gwałty, stałe rodzonym moim o zbicia onych y szwagra mego, spolnie z nim o wybicie z spokoynego dzierzzenia, o zbicie czeladnika y drugiego zranenia szkodliwe z zasadzki tajemney, o zabranie koni, strzelby y rzeczy ruchomych, o pożęcie y zabranie gwałtownę zboża, niemniey y spraw y o pochwałkę, na zdrowie moie y nieraz czynionę, zasadzki tajemnę z tymi rany Dembinskiemi y s pomocnikami

onych chcący prawnie czynić, te moia protestacyą do xiąg podaie. Która ta protestacya iest do xiąg mieyskich Kamienieckich przyięta y zapisana, s ktorych y wypisem stronie potrzebujacey iest wydana pod pieczęcią urzędową mieyską Kamieniecką. Pisan w Kamiencu, roku, msca y dnia wyszpisanego. У того екстракту при печати притисненой подпись руки тыми словы: Theodor Żysiewicz—rayca, na mieyscu pana pisarza mieyskiego, ręką własną. Kоторый же тотъ екстрактъ, перъ облятамъ черезъ особу вышей менованую ку актикованью поданный, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1660 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 351—353.

189. Жалованная грамота князя Алексѣя Кирилловича Шаховскаго братьямъ Матеею и Ивану Дембинскимъ—шляхтѣ на разные имѣнія.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ первого, мѣсеца Апрѣля шостого дня.

На рочкахъ судовыхъ кгродскихъ, порядкомъ статutowымъ припалыхъ и судовне у Берестью отправованыхъ, передъ нами Иеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ—хоружимъ, подстаростимъ, Оедоромъ Коптемъ—судьею и Иеронимомъ-Казимеромъ Лещинскимъ—писаромъ, врадниками кгродскими Берестейскими, постановившисе очевисто у суду его милость панъ Ярошь Казимеръ Масальскій, карту або рачей грамоту Московскую, на рѣчь въ ней и особомъ нижевыражонымъ служачую, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаную: Сто шестьдесятъ осьмого году, Генваравъ (...) день. Великому Господару, Цару и Великому Князю Алексѣю

Михайловичу, всея Великія и Малыя и Бѣлыя Роси Самодержцу. Въ Брестьи городѣ присягали при мнѣ—воеводѣ князю Леонтію Кирилловичу Шаховскому шляхта, Матеей и Янъ Дембинскіе, братья рожоные. И за ихъ присегу, что они учинили подъ его великого Господаря высокою рукою въ вѣчномъ холопствѣ, дано имъ въ пожалованье староство Каменое и село Радость—Матеею Дембинскому, а брату его Янови—Милицбиче да Бучемль—весь шляхецкая. И нонче державъ держали за моими воеводскими листами. У тое грамоты подпись въ тые словы: Воевода Брестскій князь Леонтей Кирилловичъ Шаховскій. Которая же та карта, або рачей грамота, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ черезъ вышей мененую особу ку актикованью подана и уписана.

1661 г.

Изъ книги за 1660—1661 годы, стр. 209.

190. Донесеніе вознаго объ опустошеніи города Каменца непріятелемъ.

Возный Брестскаго воеводства доноситъ, что онъ осматривалъ городъ Каменецъ, послѣ нашествія Русскихъ подъ предводительствомъ Хованскаго и нашель: что весь замокъ былъ сожженъ, Рождественская церковь и костелъ св. Духа тоже сожжены; всѣ колокола и церковная утварь расхищены; ратуша съ книгами дѣловыми, дома города,

мизы и гумна — сожжены и опустошены; скотъ, куры, гуси и проч. побраны; люди, принадлежащіе къ думѣ, одни побиты, другіе въ плѣнъ забраны; оставшихся же людей видѣлъ обожженными, изрубленными, бродящими въ лаптяхъ и сермягахъ и покрытыхъ простынями.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестсотъ шестьдесятъ первого, мѣсяца Генваря осмого дня.

Передо мною Иеронимомъ Казимиромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, ставши очевидно на врадѣ, енераль его королевской милости, Янъ Ласота, квити свой реляційный призналъ, въ тые слова писанный: Ia Jan Lasota, jenerał jkmsci woiewodztwa Brzeskiego, zeznamam tym moim relacyinym kwitem: iż ia, będąc wzięty i użyty od sławetnych, pana Bazylego Kaszuby, wojta Kamienieckiego, a pana Marcina Bocewicza burmistrza — rajcow, ławnikow wszystkiego magistratu, tak też i od wszystkiego pospolstwa miasta Kamienieckiego, w roku tysiąc sześćset szesćdziesiątym, miesiąca Maja dwudziestego wtorego dnia, mając przy sobie stronę, dwóch szlachciców, pana Iana Terpiłowskiego i pana Piotra Mościckiego, przy których pomieniony magistrat i pospolstwo, podczas zawarcia xiąg grodzkich Brzeskich, mną jenerałem i stroną szlachtą, oświadczyli i okazywali straszną y wielką desolatją miasta Kamienca przez nieprzyjaciela Moskwicina — Chowańskiego stałą, który z woyskiem swoim, w roku tysiąc sześćset szesćdziesiątym, miesiąca Ianuarij, siódmego dnia, od Grodna szedł do Brześcia. A wprzód zapuścił czaty swoje przed sobą, którzy ogniem i mieczem pustoszyli i gubili miasta,

ikmsci i wsi; tak też duchowne i panskie dwory gubili i palili, lud ścinali, mordowali; gdzie też i miasto Kamieniec napadszy, pozostałych ludzi ścinali, mordowali, miasto palili, a drugich, po puszczach, lasach naszedszy, mordowali i zabiiali i niemało ludzi znacznych urzędowych tyrańsko na śmierć pomordowali, a inszych w niewolę pobrali. Które spalenie i spustoszenie miasta Kamienca przez nieprzyjaciela Moskwicina ja jenerał z stroną szlachty mianowanej oglądawszy, po wszystkim mieyscu widziałem; w przód: zamek ikmsci wszystek spalony i cerkiew Bożego Narodzenia i kościół Świętego Ducha ze wszystkim spalono; dzwony po wszystkich cerkwiach i kościołach, tak też i aparata wszystkie pobrane i porabowane; ratusz pomienionego miasta Kamienca z xięgami i sprawami, w komorze ratuszney będącemi; spalili; miasto same Kamieniec i domy, mało nie wszystkie, folwarki, gumna — są spalone i spustoszone; bydło różne, owce, kury, gęsi, świnie — pobrane i zniszczone; ludzi co nazwyczajniejszych, w radzie będących, pozabiiali, a drugich w niewolę pobrano; skrzynkę mieyską z przywilejami, quitami poborowemi, donacyinemi, podymnemi y inszemi sprawami, dekretami y listami, miastu potrzebnemi, odkopawszy, — spalili, a drugie pobrali; ludzi, którzy pozostali, widziałem popieczonych, posieczonych, w kurpiach, siermięgach, radnach cho-

dzających: com ja widział y słyszał z stroną szlachty, zeznawam tę moję relacją, y daję z pieczęcią y podpisem ręki moiey y strony szlachty przy mnie będącey. У тоє реляціи, подпись руки

тыми словами: Jan Sylwester Lasota, ienerał, ręką swą. Которое жъ то енеральское сознанье до книгъ владовыхъ есть уписано.

1661 г.

Изъ книги за 1660—1661 годы, стр. 502.

191. Просьба Брестскихъ обывателей къ королю Яну Казимиру, о дарованіи имъ нѣкоторыхъ новыхъ правъ и о возстановленіи прежнихъ—древнихъ, послѣ разоренія г. Бреста Московскимъ войскомъ въ 1660 году.

Брестскіе бургомистры—Гавріилъ Романовскій и Романъ Маціевичъ, также все городское общество заявляютъ, что въ 1660 году, 13 Января, Московское войско взяло городъ Брестъ; при этомъ, съ погибелью прежнихъ бургомистровъ, райцевъ, другихъ членовъ городского управленія и не малаго числа народа, погибли привилегіи, данныя имъ и городу, какъ то: привилегіи цѣхамъ на городскія вольности и разныя ремесла, книги магдебургскихъ правъ, и, что особенно важно—погибли квитанціи отъ собранныхъ казенныхъ податей, которыя всѣ перешли въ ру-

ки непріятели. Городъ Брестъ весь разоренъ и сожженъ. На этомъ основаніи, по оставленіи города Московскимъ войскомъ, уцѣлѣвшіе отъ меча жители, разоренные, возвратившись на свои пепелища и выбравъ себѣ двухъ новыхъ бургомистровъ, убѣдительно просятъ короля Яна Казимира—даровать имъ разныя вольности и, кромѣ того, возстановить и подтвердить ихъ всѣ прежнія погибшія привилегіи, а также не подвергать ихъ отвѣтственности по поводу утраченныхъ квитанцій въ уплатѣ казенныхъ податей.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого, тысяча шестьсотъ шестьдесятъ первого, мѣсяца Мая шестого дня.

На вѣде кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еронимомъ Казимиромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, жаловали, в великомъ убѣдствіи y utрапленіи своимъ бѣдаце, y opowiadali, pan Gabriel Romanowski y pan Roman Macieiewicz—burmistrze, na rok terazniejszy тисячъ sześćset sześćdziesiąt pierwszy także od ubogiego pospółstwa zniszczonego miasta ikmści Brzeskiego obrane, o tym: iż w roku przeszłym, тисячъ sześćset sześćdziesiątym, miesiąca Ianuariy, ósmego dnia, gdy nieprzyiaciel Moskwicin, w miasto Brześć wpadszy, nie tylko miasto, ale też, od roku mca Ianuariy trzynastego dnia, y zamek Brzeski obiał; a przy dostaniu zamku, nieboszczyk, pan Symon Sapalski, pan Wasili Romanowicz—burmistrze, Panas Sewoszkiewicz y Stanisław Iasicki—rayce, z drugiemі collega-

mi swemi y nie mało pospółstwa, którzy przy wolnościach swoich y fortecy Brzeskiej zostawali,—pogineli. Przy których zginieniu, prawa ich wszystkie, a mianowicie: wieku dawnego, od świętobliwych pamięci, nayiaśniejszych ichmści królów polskich y wielkich książąt Litewskich, na potomne czasy, przodkom potomstwa ich nadane, tak przywileia na wolności mieyskie, iako y wilkierza różnych rzemiosł, cechom ich należące, y od terazniejszego nayiaśniejszego Iana Kazimierza, króla polskiego y wielkiego księcia Litewskiego, szczęśliwie panującego pana, a pana naszego miłościwego, confirmowane,—nawet y księgi wszystkie prawa ich Magdeburgskiego; a co większa, że quity poborowe y podymne, z różnych rat y różnych ichmości panow poborców, dawne z oddawania podymnych, do skarbu ikmści należących, onym służące,—od Moskwicina są potłumione; y miasto Brześć do nayimniejszego budynku iest zburzony, spalony y w niwecz

obrócony. Po którym takowym zniszczeniu y nieprzyacielskiego z zamku Brzeskiego ustompieniu, ubodzy mieszczanie, których Pan Bóg z łaski swey świętey od miecza nieprzyacielskiego w żywocie zachować raczył, na popieliska swe w wielkim smutku y żałości zgromadziwszy się (a lubo ich bardzo mała garstka pozostała), aby miasto Brześć, do ostatka nie zniszczało, rzecz-pospolita mieska się rozmnożyła, zgodnie na burmistrzowstwo, aby porządek w mieście swym trybem szedł, osob wyż pi-

sanych obrawszy; a chcąc u ikmści y rzeczy-pospolitey wszystkiey, aby się mogli na linieiach swoich pobudować, miłosierdzia y libertacyi żebrzeć, y aby te ich przywileia potłumione ikmśc pan nasz miłościwy, przywileiem swym umocnić y utwierdzić, nad nimi się zlitować, raczył, y aby napotem, względem poginionych tych spraw y kwitów podymnych turbacyi iakowey nie ponosili—żądali, aby to ich opowiadanie do xiąg grodzkich Brzesckich przyjęte y zapisane było. Што есть записано.

1661 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр 447—451.

192. Предостерегательный листъ короля Яна Казимира.

Король Янъ Казиміръ объявляетъ, что къ нему явились мѣщане города Каменца-Литовскаго съ жалобою на Оршанскаго старосту Петра Галинскаго о томъ, что онъ дѣлаетъ различныя притѣсненія жителямъ фольварковъ Жалова и Ухланъ, принадлежавшихъ къ городу Каменцу, какъ то: производить несправедливые сборы, требуетъ постоя, намѣревается отторгнуть ихъ отъ городской юрисдикціи, словомъ, доводитъ ихъ до послѣдняго разоренія. Король, имѣя въ виду большіе убытки, понесенные жителями города, вслѣдствіе его сожженія и забранія всего имущества

Московскимъ войскомъ, даетъ Галинскому строжайшее предписание—освободить вышепомянутые фольварки отъ всякихъ притѣсеній, вознаградить понесенные убытки, поднять разоренныхъ, возвратитъ несправедливо забранныхъ лошадей и скотъ, и избавитъ ихъ отъ постоя, такъ какъ Каменецкіе мѣщане не имѣютъ своихъ домовъ. Но если староста не покорится этому предписанію, то всѣ убытки будутъ уплачены изъ королевской канцеляріи—съ отнесеніемъ этой суммы, на его счетъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ первого, мѣсеца Іюля второго дня.

На врадѣ кргодскомъ Берестейскомъ, передо мною Іеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевидно панъ Кашубъ—войтъ Каменецкій, листъ его королевской милости напоминальный, въ справѣ нижей менованой выданный, ку актикованью до книгъ кргодскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Jan Kazimierz, z Bożey łaski, król polski etc. Urodzonemu Piotrowi Galinskiemu, staroście naszemu Orszanskiemu, wiernie nam miłemu, łaska nasza królewska. Urodzony wierny, nam miły! Donieśli

nam do wiadomości przez suplikę swą sła-wetni mieszczanie miasta naszego Kamienca Litewskiego, iż wierność twoia, otrzymawszy od nas na mały czas pozwolenie, per modum reclinatorii, na same tylko przytulenie się, a nie na uciążenie ubogich, poddanych naszych w folwarkach, Załawie y Uhlany nazwane, do miasta Kamienieckiego należących; a teraz, nie tylko, wierność twoia, że tam mieszkasz y wczas swój masz, ale przedmieszczan tamecznych za swoich tamecznych policzywszy, według woli y upodobania swego disponujesz, exactie niesłuszne na nich wymagasz, stacye sobie dawać każesz, s pod jurysdyki mieyskiey, nie wiedzieć z iakich miar, wyłamujesz y różne gravamina im czy-

ниац, do ostatniey ich przywodziш zgu- by. A za tym prosili нас pomienieni mieszczanie Kamienieccy, abyśmy ich od tey oppressiey y ciemienia uwolnili. My tedy, król, respectuiаc на wielką ich desolaciа, poniesionа spalaniem miasta y zabrania wszystkich dobr od woyska Moskiewskiego, do proźby ich, iako słuszney, skłoniwszy się, łaskawie daiemy ten nasz list, którym wierność twoiа surowie napominamy y mieć chcemy, aby за doysciem tego listu naszego s tamtych folwarków—Żałowие y Uhlanу, bez wszelkiey contradictiey, non obstantibus quibusvis rescriptis, przed tym y на potym od нас otrzymanым, które my tym listem naszym cassuiemy y за niewажное быć deklaruiemy, — ex nunc ustąpił; szkody wszelkie, od wierności twoiey stałe, nagrodził; poddanych tamecznych, którzy przez wierność twoiа rozpędzeni są; zgromadził; konie, bydło, niesłusznie zabrane, powracał y ubogich przedmieszczан Kamienieckich acquietował; а dalszego pretextu ad reclinatorium tam niemiał, ponieważ sami miesz-

czanie Kamienieccy, domów nie mając, reclinatorium potrzebiа. Alias ieśliby wierność twoia temu listowi naszemu chciał contraventiam, а stamtąd nie ustępował; tedy mandaty do nagrodzenia wszystkich szkod, по wierności twoiey, z cancelaryi wydać rozkażemy. Dan w Warszawie, dnia czwartego, mśca Iunii, roku panskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego, panowania królestwa Polskiego—trzynastego, а Szwedzkiego—czternastego roku. У того листу его королевской милости печать меньшая великого князства Литовского притисненая, а подпись руки его милости и писарское, тыми словы: Jan Kazimierz król; Waleryan Stanisław Iudycki, pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ листъ его кор. милости, до особы въ немъ выраженое писанный, а черезъ менованого пана Кашубу—войта мѣста Каменецкого, ку актикованью поданный, есть до книгъ вгродскихъ воеводства Берестейского принять и уписанъ.

1661 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 471—474.

193. Универсалъ администратора скарбу в. кн. Литовскаго Саковича о новой соляной пошлинѣ.

Воевода Смоленскій и администраторъ скарбу вел. кн. Лит. Адамъ Матей Саковичъ извѣщаетъ всѣ сословія государства, что на Варшавскомъ сеймѣ 1661 года, при обсужденіи мѣръ къ дальнѣйшему продовольствію войскъ, между другими податями, наложена новая подать на соль и сельди во всемъ вел. кн. Литовскомъ; что подать эта отдана по контракту въ арендное содержание канцлеру и подканцлеру в. к. Литовскаго на два года сряду, начиная съ 1661 года по 1663 годъ. Таможенные чины будутъ взимать, съ чужеземной соли и сельдей, провозимыхъ рѣками: Німаномъ, Виіею, Двиною, также сухими путями, въ вел. кн. Литовское и Білую Русь; также съ коронной соли Величской и Бохинской; съ сельдей, провозимыхъ изъ Гданска рѣками: Вугомъ и Нарвою, также сухопутными

дорогами,—съ каждой бочки соли—по два злота; а съ бочки сельдей—по четыре злота; отъ соли, провозимой чрезъ Волинь, Самборъ въ Рокотичи, Калиши и изъ Украины, взимается отъ бочки—по ползлоту; отъ тысячи большой соли—по злоту и семь съ половиною грошей; отъ тысячи малой соли—по пяти грошей,—на рѣкахъ: Стирѣ, Днѣпрѣ, Припяти, Березинѣ, Лапѣ, Случѣ и на всѣхъ другихъ рѣкахъ и сухопутныхъ дорогахъ. Соляная подать налагается на всѣхъ, не принимая во вниманіе никакихъ вольностей и привилегій. Соль, неоплаченная, подвергается конфискаціи. Кто уплатитъ подать на границѣ княжества, тотъ уже больше нигдѣ не обязанъ платиться.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого, тысяча шестьсотъ шестьдесятъ первого, мѣсца Іюля двадцать девятого дня.

На врадѣ вгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Герономомъ Казимиромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ

Берестейскимъ, постановившимъ очевидно панъ Мартинъ Мрозовскій, листъ, универсалъ ясневельможного его милости пана воеводы Смоленского, администратора skarbu великого князства Литовского, въ рѣчи въ немъ нижей выраженой выданный, къ актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подаль, въ тые слова писанный: Іаснівельможным, в Бодзе przewielebnym, wielmożnym ichm. panom senatorom, dignitarzom, starostom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, rycerstwu, szlachcie y wszystkim obywatelom w. x. Litews-go, moim wielce mściwym panom y braci, po zaleceniu powolności naszych, Adam Maciey Sakowicz, woiewoda Smolenski, administrator skarbu w. x. Litew., starosta Oszmianski, Iakunski, Wysocki dzierzawca, Szadowski ekonom, przytym sławetnym panom woynom, burmistrzom, raycom, ławnikom w miastach, miasteczkach, tak ikm., iako duchownych y szlacheckich, będącym, osobliwie stanu kupieckiego ludziom, oznaymuję. Іż co rz-pta, na seymie terazniejszym tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszym sześćniedzielnym, w Warszawie odprawionym, namawiając sposoby do zatrzymania w służbie dalszey woyska ikm. y wsparcia woiennych rz-ptej potrzeb, między innemi podatkami, cło nowe solne we wszystkim w. x. Lit., na lat dwie uchwaliwszy, mnie, który na ten czas, z woli ikm. pana mego miłościwego, w absentii іасніе wielmożного imci pana podskarbiego w-go y hetmana polnego w. x. Lit. vices-supleo, abym iakowy niewiadomy, sine praxi podatek,—ponieważ się nicht do arędy nie nalaz, ichmściom panom pieczętarzem w. x. Lit., którzy się sami ultro, dla ratunku oyczyzny, do tey ofiarowali usługi, za sumę, od ichmściow in presentia totius reipublicae deklarowaną, arędował—poruczyła: przeto, conformując się do woli ikm. y rz-ptej, z wła-

dzy urzędu mego, arędowałem pomienionę cło nowe solne we wszystkim w. x. Lit-m іаснівельможному imści panu Krzysztophowi Pacowi, canclerzowi wielkiemu w. x. Lit-go y іасніе wielmożному imści panu Alexandrowi Haraszewiczowi, podkanclerzemu w. x. Lit-go, na lat dwie, immediate posobie idące,—które się zaczynaią w roku terazniejszym tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszym, mśca Iuliy trzydziestego dnia, a konczą się w roku, da Bóg, przyszłym tysiąc sześćset sześćdziesiąt trzecim, takowegoż trzydziestego dnia Iuliy, za pewną sumę pieniędzy w kontrakcie skarbu w. x. Lit-go dany, mianowanym. Maią, tedy ichmśc pp. pieczętarze w. x. Lit-go, y wolni będą, obіаwszy na się curam exacti cła nowego solnego w w. x. Litm, przez sprawce, administratory, sługi y substituty swoje, na koźdey komorze y przykomorach, od soli zamorskiej y sledzi, tak wodą—rzekami, Niemnem, Wilią, Dzwina, iako ładem do w. x. Lit-go y x. Żmóydzkiego y Białey-Rusi chodzących; także od soli coronney Wielkiey y Bochnianskiej, sledzi ze Gdanska do w. x. Lit-go, tak wodą—rzeką Bugiem y Narwią, iako ładem przez różne goścince, komory, przykomorki przychodzącey, od koźdey beczki soli pomienioney—po dwa złote; a od beczki sledzi,—po cztery złote, iako prawo constitucią seymu terazniejszego warowane każe; od soli zaś, która z Wołynia, Sambora do Rokoticzy, Kaliszy y z Ukrainy do w. x. Lit-go wchodzi, od beczki—po pułzłotego; od tysiąca wielkiej soli—po złotemu y groszy półosma; od tysiąca małej soli—po groszy pięciu,—na rzekach: Styrze, Dnieprze, Przypeci, Berezynie, Łani, Słuczy y na innych wszystkich in ienere rzekach; także na wszystkich gościncach, komorach, rzekach y przykomorkach, składach, na których teraz sol iest, y przez koźde sol pomieniona Wołyńska y Ukrainka wchodzi y

wchodzić będzie do w. x. Lit-go, w Ruskie y Polskie kraie,—wybierać. A to cło nowe solne, nemine excepto cuiuscunque status et conditionis, wszyscy incolae w. x. L-go, y ci, którzy sol wprowadzać zechcą, dawać powinni będą, żadeni się nie excipuiąc libertacyami,—by też constitutią, lubo dekretami warowanemi—sub poena confiscationis tego towaru, do w. x. Lit-go wprowadzonego, na sprzecznych constitutią seymu teraznieyszego założoną. Która praemissa ichm. pp. pieczętarzow należec ma, s tym iednak dokładem: że ktokolwiek, raz na granicy od soli y sledzi do pomienione, wprowadzaiąc do w. x. Litgo, zapłaci, więcey iuż nigdzie tego cła płacić nie powinien będzie. Co dawszy do wiadomości wm. mm. panom, pilnie upraszam, abyście nie tylko praepeditiy, w wybieraniu cła pomienionego y w ordynowaniu straży na mieyscach potrzebnych, któremi by kupcy goścince y komory zwyczajne mijaiąc szkody skarbowi y rz-płey przynosili, sprawcy y substituto-

wie ichmściów panów pieczętarzów, nie ponosili; ale owszem przeciwko każdemu, prawu pospolitemu nieposłusznemu, pomocy dodawać raczyli. Kożdego zaś handlem bawiącego się, z władze y należnosci urzędu mego, upominam, abyście bez żadnych contradictiy cło nowe solne od soli y sledzi płacili, na komorach y przykomorkach y innych, drogami niezwycaynemi mijając, nie ważyli sie, pod utraceniem wszystkich towarów. Oddawam sie zatym łaskom wm. mm. pp., z powolnością moią. Dat. w Warszawie, dnia 24 meca Iulii, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego. У того листу ясневел. его кор. милости пана воеводы Смоленского подписъ руки при печати притисненной тыми словы: Wm. mm. pp. życzliwy brat y sługa Adam Maciey Sakowicz, woiewoda Smolenski, administrator skarbu w. x. Lit-go. Который же тотъ листъ, черезъ особу вышей менованую ку артикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1661 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 483—487.

194. Листъ короля Яна Казимира объ освобожденіи Шерешевскихъ мѣщанъ отъ всѣихъ податей на четыре года.

Послѣ совершеннаго разоренія и сожженія мѣстечка Шерешева неприятелемъ, мѣщане его обратились къ королю Яну Казимиру съ просьбою, чтобы онъ для поправленія ихъ, освободилъ ихъ на четыре года отъ всѣихъ податей, т. е. отъ мыта, донативы, чоповаго, шоссейнаго, акцизнаго и другихъ, которыя они доселѣ платили королю и рѣчнопольской; также отъ подводъ для пословъ, посланниковъ,

гонцовъ въ Москву и обратно. Король, принимая во вниманіе ихъ бѣдственное положеніе, удовлетворяетъ ихъ просьбу, т. е. освобождаетъ ихъ на четыре года отъ всѣихъ податей и еще отъ военныхъ поборовъ; для чего и даетъ имъ свою привилегію—листъ, оповѣщая о своемъ рѣшеніи подлежащія власти, для точнаго съ ихъ стороны исполненія.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого, ты сеча шестьсотъ шестьдесятъ первого, мѣсяца Августа второго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившише оче-

viste, славетный панъ Абрамъ Липинскій, войтъ Шерешевскій, листъ его королевской милости, въ речи нижей выраженой выданный, мѣщаномъ Шерешевскимъ служацій, ку артикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ, подаль, въ тые слова писанный: Jan Ka-

zimierz, z Bożey (Łaski) król polski etc. Oznaymyiemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy. Suplikowali do nas, przez panow rad y urzędnikow naszych dwornych, przy boku naszym na ten czas będących, mieszczanie miasta naszego Szereszowa, w Brzeskim wojewodztwie leżącego, iż pod czas terazniejszego oyczyzny naszej zamieszania przez różnych nieprzyacioł, ogniem y mieczem funditus zruynowane tak miasto same, dobra y dobytki ich popalone, do ostatniey przywiedzeni są zguby; czego autentycznymi protestacyami y relacyami ieneralskiemi dowodząc, wnosili do nas, przez tych że panow rad y urzędnikow naszych dwornych proźbę, abyśmy onych, dla snadniejszego pobudowania y iakiegokolwiek prędkiego ratunku, od wszelkich podatkow, to iest: od płacenia myta, donatiwy, czopowego, szosowego, accyzy y innych, iakiegolwiek przed tym oni do naszego y rz-ptej pełnili skarbu; także: od podwod posłom, posłannikom, goncom, do Moskwy od nas naznaczonym y z Moskwy nazad powracaiącym się, brania należących, do lat czterech, listem naszym libertacyinym uwolnili. My tedy, zwykłą naszą nad upadłemi ludźmi pokazuiąc compassią, a życząc, aby nie tylko przez takowy, z dopuszczenia Bożego, przypadek, ale y przez inne iakiekolwiek spustoszenie miasta y miasteczka naszego, szczodroblivości naszej królewskiej, braci pomnożenie, stosuiąc się do prawa pospolitego constituciey seymowych, tudzież do supliki mieszczan, miasta naszego Szereszowa, łaskawie się skłóniwszy, umyśliśmy to miasto Szereszow z wyszmianowanych podatkow,

nam y do skarbu rz-ptej przychodzących, do lat czterech uwolnić,—iakoż y niniejszym listem naszym libertacyinym uwalniamy. Co do wiadomości wielmożnego administratora skarbu w. x. L-go terazniejszego, y po nim następuiącym, także pisarzom skarbowym, przywodząc, chcemy mieć y żądamy, aby wielmożny administrator sam przez się y przez substitutow swoich, żadnych namniejszych podatkow, w leciech wyszmianowanych, z tego miasta Szereszowa, przez nieprzyacioł zniszczonego y ogniem zgorzałego, nie wybierał y wybierać nie kazał; także iasniewielmożny wojewoda Wileński, hetman wielki w. x. L-go chlebow w tym mieście Szereszowie chorągwiom, ani stanowiska (wyiawszy we włości starostwa tego Szerszewskiego), iako od nas libertowanym, listami swoimi nie naznaczał; posłowie, posłannikowie, goncy nasi idąc przez to miasto Szereszow do Moskwy, aby żadnych podwod sobie dawać nie kazali, dla łaski naszej. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. L-go przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia trzeciego mśca Iulia, roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego, panowania naszego Polskiego y Szwedzkiego—trzynastego roku. У того листа либертаційного печать меньшая великого князства Литовского, а подпись руки теми словами: Іан Казимierz król; Сурьян Павел Brzostowski, referendarz y pisarz w. x. L-go. Который же тотъ листъ его королевской милости, ку актированью поданный, есть до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1661 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 559—562.

195. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймикѣ.

6-го Августа 1661 года, Брестское дворянство собравшись на сеймикъ въ Брестѣ, въ монастырѣ Бернардиновъ, избравъ директоромъ сеймика Полоцкаго воеводу Карла Коптя и выслушавъ сеймоваго депутата, избрали сборщиковъ додатеи на два срока: Александра Бржозку на первый срокъ, а на второй—Ому Згичинскаго, для собиранія подымнаго. Изъ этого подымнаго они назначили 6 грошей, съ каждаго дыма, для Бернардиновъ, у которыхъ отпращивался сеймикъ. Во исполненіе постановленія предшествовавшаго сейма, назначили люстратора для повѣрки

акцизнаго сбора. На него возложена была также обязанность собрать недоимки двухъ подымныхъ, установленныхъ воеводствомъ и подтвержденныхъ сеймомъ. Такъ какъ по причинѣ разстроенаго состоянія воеводства никто изъ шляхты не могъ явиться на всеобщее ополченіе, то, по примѣру прежнихъ временъ, поставлено, чтобы они внесли сумму, считая на одну лошадь по 80 злотыхъ,—на дѣйстви козацкихъ лошадей съ людьми, которые должны прослужить четверть года тамъ, гдѣ назначитъ король, или великій гетманъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого, тысяча шестьсотъ шестьдесятъ первого, мѣсяца Августа, сегого дня.

На врадѣ кргодскомъ Берестейскомъ, передо мною Иеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Павелъ Босаяцкій, коморникъ Берестейскій, лядумъ ихъ милостей пановъ обывателей воеводства Берестейскаго, згодне на сеймику реляційномъ, подлугъ конституціи сейму прошлаго отпращиванымъ, въ речи нижеи выраженои постановленое, ку артикованю до книгъ кргодскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное: *My senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, na seymik relacyiny pro sexta Augusti do Brześcia zgromadzeni, czyniemy wiadomo: Iż za ziachaniem naszym, obraliśmy za directora seymiku naszego iaśnie wielmożnego imć pana Karola Kopcia, woiewodu Połockiego; relacyi imć pana posła naszego seymiku constitucyi przesłuchawszy, y poborców do dwu rat obraliśmy,—do pierszey raty: imci pana Aleksandra Brzozkę, łowczego Rzeczyckiego, do drugiey raty: imci pana Tomasza Zgliczynskiego; do których podymnych dwadzieścia dwoie oddać mamy. Przy którym podymnym, respektuiąc na extremam ruinam oyców Bernardynów*

Brzesckich, przy kaźdey racie po groszy sześciu z dymu kaźdego oddać mamy,—aby przynamniemy ten, w którym consultancy nasze odprawuiem, pokryty był refectarz. A że constitutia tegoż seymu, do zwerificowania accyzy, kazała naznaczyć lustratora,—aby mogła constare certitudo perceptorum; przeto y do tey rewizyi użyliśmy imć pana Łukasza Łyszczynskiego, który po wszystkich miasteczkach, gdzie currebant accyzy, uczyni verificatią y na trybunał skarbowy noticiam oney poda; także retenta dwóyga podymnego, laudo woiewodztwa podczas pospolitego ruszenia uchwalone y seymem approbowane, wybrać ma przy pierszey racie; którey reszty na drogę do ikm. panu pisarzowi naszemu ziemskiemu złotych sto naznaczamy. Więc że w deklaracyi woiewodztwa naszego iest dołożony modus securitatis domesticae: przeto, uważaiąc lubricam fidem blizkich sąsiad naszych różnych; a będąc przez różne expeditie extreme zruynowani, iako in bonis, tak in personis, straciwszy tak wiele cives woiewodztwa naszego; widząc impossibilitatem wyprowadzenia pospolitego ruszenia, w ten czas właśnie, kiedy iuż pora woienna miia,—przeto, przykładem dawniejszych czasów, in vim pospolitego ruszenia uchwalamy: na koń po złotych ośmdziesiąt—na konie dwieście kozackich; któ-

re, за wydanemi od ikm. wiciami powin-
ni tam się stawić, gdzie ikm., albo igm.
pan hetman wielki, mieysce naznaczy y
wysłużyć czwierć roku w obozie, bez
wszelkich skarg y krzywd w ciagnieniu.
Które laudum nasze, do approbacji ikm.
pana naszego miłościwego, z uniżoną
proźbą naszą, odsyłaamy w tym punkcie
o pospolitym ruszeniu. Dat. w Brześ-
ciu, na seymiku relacyinym, dnia szó-
stego Augusti, roku tysiąc sześćset sześć-
dziesiąt pierwszego. У того людумъ под-
писы рукъ ихъ милости тыми словы:
Jan Karol Kopieć, wojewoda Połocki,
starosta Brzeski, dyrektor seymiku; Mal-
cher Stanisław Sawicki, kasztelan Brzeski;
Stanisław Kazimierz Bobrownicki,
sędzia ziemski Brzeski; Paweł na Rysz-
kach Ryszkowski, podczaszy Brzeski; He-
ronim Kazimierz Łyszczyński, podstoli
Mielnicki, pisarz grodzki Brzeski; Miko-
łaj Orzeszko, stolnik Mielnicki; Jan Wła-
dysław Newelski, skarbnik Brzeski, dwor-
zanin ikm.; Piotr Kościuszko Siechno-
wicki, pisarz ziemski Brzeski; Konstan-

ty Bazyli Szuyski, miecznik Brzeski;
Andrzej Szostowicki, Leonard Pocięy,
Jan Ryszkowski, Samuel Woyniłowicz,
Maciey Jan Gieszkowski, podczaszy Mo-
zyrski; Łukasz Łyszczyński, Franciszek
Grochowski, Wojciech Szuyski, Bened-
ict Korowicki, Constanty Przeddziecki,
Maciey Dembinski, Paweł Pociacki, ko-
mornik woiewodztwa Brzeskiego, Ale-
xander Wincenty Hornowski, Jan Dem-
binski, Stephan Żembocki, woyski Brzes-
ki, Aleksander Slizien, stolnik Oszmian-
ski, sekretarz, viceadministrator Brzeski;
Jerzy Umiastowski, stolnik Wendenski;
Alexander Kazimierz Brzozka, łowczy
Rzeczycki; Tomasz Zgliczyński, Krzysz-
toph Piotr Reszka, Władysław Szuyski,
Jan Manczak, mostowniczy ikm Minski;
Mikołaj Chylinski, Bartłomiey Szczur-
kiewicz, Theodor Ratołd Zadarnowski.
Которое жъ то людумъ, черезъ осо-
бу вышей менованую ку актикованью
поданое, есть до книгъ кгородскихъ Бе-
рестейскихъ уписано.

1661 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 563—565.

196. Универсалъ администратора скарбу в. кн. Литовскаго А. М. Саковича.

На вальномъ Варшавскомъ сеймѣ установлена дворян-
ская пошлина подъ названіемъ: auctio subsidiorum (пріум-
ноженіе пособій) на два непосредственно текущие года. По-
шлину эту взялъ въ арсенное содержаніе Юрій Бенеть въ
цѣломъ Литовскомъ княжествѣ. Юрій Бенеть поручаетъ соби-
рать эту аренду фактору жиду Израилю Абрамовичу. А по-

тому воевода Смоленскій, администраторъ казны в. к. Л.,
универсаломъ своимъ предписываетъ, чтобы упомянутый
жидъ, не только имѣлъ право собирать эту пошлину отъ
всѣхъ товаровъ, привозимыхъ водою и сухимъ путемъ,
но чтобы ему и оказывали во всемъ нужную помощь.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого
тысяча шестьсотъ шестьдесятъ перво-
го, мѣсеца Августа сегого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ,
передо мною Иеронимомъ Казимеромъ
Еленскимъ, хоружимъ и подстаро-
стимъ Берестейскимъ, постановившіе
очевисто Мошко, жидъ Берестейскій,
универсалъ ясневельможного его ми-

лости воеводы Смоленского, админи-
стратора скарбу великого князства Ли-
товского, въ рѣчи нижей выраженой,
иначе служацій, выданный, ку акти-
кованью до книгъ кгородскихъ Бере-
стейскихъ подалъ, въ тые слова пи-
санный: Adam Maciey Sakowicz, woie-
woda Smolenski, administrator skarbu
w. x. Lit., starosta Oszmianski, Jakun-

ski, Wysocki dzierżawca, wszem wobec y każdemu z osobna, komu by o tem wiedzieć należało,—osobliwie ichmściom panom braci, także sławetnym panom woytom, burmistrzom, raycom, ławnikom miast y miasteczek ikm. duchownych, szlacheckich, po zaleceniu przyjacielskich powolności y chęci braterskich, oznaymuje: Iż upatrując tego, aby, iako najlepszym porządkiem y bez wszelkiego uszczerbku, tudzież y o mieszkania uchwalone, na terazniejszym, w roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszym, walnym seymie Warszawskim, do skarbu wchodzili podatki, cło szlacheckie, auctio subsidiorum nazwane, na tymże seymie, na lat dwie po sobie idące, postanowione, arędowałem we wszystkim w. x. Litewskim panu Jerzemu Bennetowi, za pewną na oblig do skarbu dany wyrażoną sumę; że tedy pomieniony pan Jerzy Bennet, dla dozorniejszego cła tego wybierania, posyła sługę y factora swego Izraela Abramowicza do miasta Brzeskiego: przeto upraszam, aby pomieniony, od pana Beneta wysłany sługa, na pomienionym miejscu zostając, nie iedno wolno cła tego szlacheckiego, auctio subsidiorum nazwanego, u wszystkich cuiuscunque status et conditionis, y iakokolwiek, tak wodą, iako y ładem z w. x. Lit. y do w. x. Lit. prowadzących towary, według instructorza, moją ręką podpisanego, bez żadney od kogożkol-

wiek przeszkody y turbacyi moc miał do wybierania; ale też pomoc y subsidium na nieposłusznych publiczney ustawie y przeciwko obmiiających zwyczajnych komor y przykomorków od wm. mm. panów potrzebney doznawał pomocy. A ięśli by też który s postanowionych od pana Beneta sług y factorów nie czynił powinności y wokacyi swojej dosię; tedy wolno będzie ex vi tego uniwersału, onego odmienić, a drugiego, robore tego samego uniwersału, na miejsce postanowić, y wziętą moc do wybierania tego cła, auctio subsidiorum nazwanego, wlać, strażę, aby dla swowolnie obmiiających komor y przykomorków (drogi) zwyczajney, przerzeczonemu panu Benetowi y zesłanemu od niego, mieć y postanawiać bez praepedycyi wm. mm. panów; dopuszczoną y pozwoloną—proszę, zalecając zatym powolności moiej, w łaskę wm. mm. panom, oney się rekomenduję. Dat. w Warszawie, dnia siedmnastego Iuliy, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego. У того универсалу при печати притисненой подпись руки теми словы: wm. mm. panów życzliwych brat y sługa: Adam Maciej Sakowicz, wojewoda Smolenski, administrator skarbu w. x. Lit. Который же то универсалъ, черезъ менованую особу ку артикованью поданный, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1661 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 742—743.

197. Универсалъ короля Яна Казимира о томъ, чтобы никто не уклонялся отъ пошлыны, наложенной на соль.

Въ 1661 году на сеймѣ Варшавскомъ установлена была новая пошлына на соль и на сельды, привозимые изъ-за границы, изъ Короны Волини и Украины. Нѣкоторые подъ разными предлогами уклонялись отъ уплаты

этой пошлыны. Вслѣдствіе сего король универсаломъ своимъ повелѣваетъ, чтобы никто ни подъ какимъ видомъ не смѣлъ уклоняться отъ этой пошлыны, иначе виновный подвергнется взысканію, какъ нарушитель узаконеній.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ первого, мѣсеца Сентебря первого дня.

На радѣ гродскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казиміромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Петръ Дубровскій, дворянинъ его королевское милости, универсалъ короля его милости, въ рѣчи нижей выраженой выданный, ку артикованью до книгъ гродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Jan Kazimierz, z łaski Bożey, król polski etc. W Bogu wielbnym, wielmożnym, urodzonym senatorom, dignitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, rycerstwu, szlachcie, obywatelom także miast, miasteczek, dzierzaw, dobr naszych oeconomicznych, świeckich, duchownych y szlacheckich majątności, poddanym wszelkiego stanu, condicyi y dostoiensstwa ludziom, uprzeymie y wiernie nam miłym, łaska nasza królewska. W Bogu wielbni, wielmożni, urodzeni, uprzeymie y wiernie nam mili! Lubo na przeszłym świeżо seymie postanowiwszy rz-pta, między inszemi podatkami, cło nowe solne we wszystkim woiewodztwie Litewskim wyrażoną declarowała constitutią, — że każdy, nemine excepto, wszelkiego stanu, conditii y dostoiensstwa, pomienione cło od soli y śledzi tak zamorskiej, iako y z Korony, Ukrainy y Wołynia,

do w. x. Lit. wchodzących, płacić powinien. Że iednak niektórzy, unikając płacenia tego podatku, różnych zażywaią sposobów y inaczey, aniżeli lex expressa docet, mentem rz-ptey tłumacząc, od soli y śledzi ante diem XXX Iulii do w. x. Litewskiego wprowadzoney, płacić zbraniaią się; skąd subsequenti skarbu naszego w. x. Lit-go zabiegaiąc damno, przychodzi nam wszech wobec y każdego z osobna tym universalem naszym napomnieć, — aby wszyscy, nemine excepto, według constitucyi, przerzeczone cło od soli y śledzi, tak ante, iako post XXX Iulii, do w. x. Litewskiego wprowadzonych, płacili. Ponieważ takowa iest mens rz-ptey, takowy y kontrakt na arendę do skarbu wydany, aby od soli, która teraz iest kiedy kolwiek do w. x. Lit-go wprowadzona, wchodzić będzie, to cło odbierano, aby tedy nikt diffugiis narabiać nie ważył się, strzegąc na się poen, in contravenientes publicis sancitis opisanych, które, iako in causa fiscii, ad instantiam instigatora w. x. Litewskiego wskazowane nieodwłocznie będą. Ten universal, aby był publicowany, urzędом grodzkim roskazuiemy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego czwartego miesiąca Augusta, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego. У того универсалу печать великого князства Литовского притиснена, а подпись рукъ тыми словы: Jan Kazimierz król; Kazi-

mierz Puchalski, podstoli Minski, sekretarz ikmci. Который же тотъ универсаль его королевской милости, черезъ особу вышей менованую ку активованью поданный, есть до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1661 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 750—752.

198. Листъ короля Яна Казимира полковнику Павлу Тетерѣ.

Король Янъ Казимиръ, осяѣдомившись, что его крестьяне въ Кіевецкомъ влѣчѣ подвергаются разнаго рода притѣсненіямъ и грабежамъ и что у нихъ отнимаютъ земли и отдають въ аренду, предписываетъ секретарю своему, Павлу Тетерѣ, чтобы онъ болѣе обращалъ вниманія на благосостояніе крестьянъ и не позволялъ ихъ грабить, а притѣснителей ихъ преслѣдовалъ бы судомъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ первого, мѣсеца Сентября сегого дня.

На врадѣ вгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Иеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно панъ Янъ Кробишевскій, слуга его милости пана Павла Тетери—полковника его королевской милости, листъ короля его милости, въ речниже выржонной выданный, ку активованю до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Jan Kazimierz, z Bożey łaski król polski etc. Urodzonemu Pawłowi Teterze, sekretarzowi naszemu, dzierżawcy Kiiowieckiemu, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły! Doszło do wiadomości naszej, że za conniventią wierności twoiey, wielkie się w dobrach naszych stołowych, to iest w kluczu Kiiowieckim, który wierność twoia do dalszego opatrzenia naszego trzymasz,—angarie dzieią: bo iedni, pod zasłoną pustych włok, osiadłe upraszają y poddanych naszych ekonomicznych ciemiężą; drudzy poddanych tychże violentiami okrywają, grabią, znieważają, — za których się wierność twoia nie bierzesz y owszem cale o nich wiedzieć niechcesz. Zatym, z władze naszej królewskiej, prospiciendo diminutioni dobr y indemnitati poddanych naszych ekonomicznych, chcemy mieć y rozkazuiemy wierności twoiey: abyś wierność twoia osiadłych włok za puste uproszone nikomu nie puszczał; o krzywdy poddanych naszych serio czynił y onych bez żadnego respectu in oppressores dochodził y we wszystkim całości dobr naszych stołowych przestrzegał; inaczey wierność twoia nie uczynisz dla łaski naszej y z powinności swey. Dan w Warszawie dnia trzydziestego miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego, panowania naszego Polskiego—trzynastego, a Szwedzkiego—czternastego roku. У того листу, при печати большой великого князства Литовскаго притисненой, подпись рукъ тыми словы: Jan Kazimierz król; Andrzej Kotowicz, pisarz w. x. Lit-go. Который же тотъ листъ, черезъ менованую особу ку активованю поданный, есть до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1661 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 754—756.

199. Листъ короля Яна Казимира, освобождающій мѣщанъ Каменецкихъ отъ всѣхъ податей и пошлинъ на четыре года.

Король Янъ Казимиръ, освѣдомившись о крайнемъ разореніи мѣщанъ города Каменца-Литовскаго русскими войсками, подъ предводительствомъ Хованскаго, вслѣдствіе чего они не только не въ состояніи платить податей, но не имѣютъ даже чѣмъ прокормить себя, — освобождаетъ ихъ

универсаломъ своимъ на четыре года сряду отъ всѣхъ податей, именно: отъ подымнаго, чиншовъ за увологи, кашцизны, податей съ корчемъ—чоповаго, «шосоваго», (т. е. городской подати съ домовъ), таможенныхъ пошлинъ и др.

Лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ шестьдесятъ первого, мѣсяца Сентября, десятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно славетный панъ Янъ Милановскій—бурмистръ Каменецкій, листъ его королевской милости либертацыйный, въ справѣ и рѣчи нижей менованой выданный, мѣщаномъ Каменецкимъ служащій, ку актикованю до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Jan Kazimierz, z Bożey łaski król polski etc. Oznaymuie my tym listem naszym, komu to wiedzieć należy. Dali nam sprawę, przez niektórych panów rad y urzędników naszych dwornych, przy nas na ten czas będących, sławetni mieszczanie imieniem całego miasta naszego Kamienca Litewskiego, iż oni po kilka kroć za incursyą woyska wiarołomnego nieprzyjaciela Moskwicina z Chowanskim, pod Brześć idących, wielką desolatią, przez spalenie niemal wszystkiego miasta poniosszy y ze wszystkieu substancyi y fortun swoich zostawszy destituti, do tak wielkiego przyszli ubóstwa, że nie tylko należyтым podatkom skarbowym żadną miarą sufficere nie mogą, ale y sami ledwie nie e mendicatis muszą żyć suffragiis; a za tym wnosili do nas proźbę swą, abyśmy, respectuiąc na tak wiel-

kie zniszczenie, sposob im dla snadnieyszego wsparcia podali. My tedy, król, iako supremus wszystkich poddanych naszych wiernych patronus, chcąc, aby miasta nasze po tak wielkich paroxizmach, do pierwszych ozdob przychodzili,—pomienionych mieszczan Kamienieckich ab omnibus oneribus naszych y rz-ptey uwolnić y zaszczycić umyśliliśmy, iakoż y tym niniejszym listem naszym, stosując się do prawa pospolitego, w constitutiach wyrażonego, do lat czterech, od daty tego listu nierozdzielnie po sobie idących, od podatków wszelkich, mianowicie: podymnego y poborów czynszów z włók, kapowszczyzny, z karczem czopowego, szosowego, accizy, ceł, myt, y innych, iakim kolwiek imieniem nazywających się, teraz y napotym uchwalonych, uwalniamy y libertuiemy. Co do wiadomości wszem wobec, osobliwie wielmożnym administratorom skarbu w. x. Lit-go, teraz y napotym będącym, także urodzonym pisarzom skarbowym, poborcom woiwodztwa Brzeskiego y ich substitutom, także exactorom ceł, myt, przywodząc, mieć chcemy y rozkazuiemy, aby mieszczanie nasi Kamienieccy, przy tey naszej libertacyi, do czasu wyżpomienionego, cale y nienaruszenie zachowani byli, inaczej nie czyniąc dla łaski naszej. Na co dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit-go przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie na seymie, dwudziestego ósmego,

miesiąca Czerwca, roku Panskiego ty-
 siąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego,
 panowania królestw naszych, Polskie-
 go—trzynastego, a Szwedzkiego—czterna-
 stego roku. У тоє либертаціи при пе-
 чати притисненой подпись рукъ ты-

ми словы: Jan Kazimierz król; Wale-
 ryan Stanisław Judycki, pisarz w. x.
 Lit-go. Которая жъ то либертація, че-
 резъ менованую особу ку актикованю
 поданая, есть до книгъ вгородскихъ Бе-
 рестейскихъ уписана.

1661 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 1013—1016.

200. Привилегія короля Яна Казимира городу Каменцу.

Король Янъ Казимиръ даетъ всімъ обывателямъ города
 Каменца, какъ духовнымъ, такъ и свѣтскимъ, а также и
 евреямъ, слѣдующую привилегію: кромѣ субботняго торго-
 ваго дня, дается имъ еще другой торговый день—вторникъ
 каждой недѣли; торгъ долженъ производиться безъ ущер-
 ба другимъ прилежащимъ мѣстечкамъ. Кромѣ того, евре-
 ямъ, какъ этого, такъ и другихъ окрестныхъ городовъ и
 мѣстечекъ—позволяется воздвигнуть на одномъ изъ пла-
 цовъ Каменца синагогу (божницу), но съ тѣмъ, чтобы

она высотою и величиною не превосходила костеловъ
 и церквей; тутъ же, на которомъ либо изъ городскихъ
 плацовъ, они могутъ устроить себѣ и кладбище. Въ за-
 ключеніе король даетъ обывателямъ право на всякія воль-
 ности—въ торговлѣ, корчмахъ, ремеслахъ, въ приобрѣтеніи
 плацовъ, земель и домовъ въ городѣ—такъ, какъ это изло-
 жено въ листѣ предшественника его, брата, короля Вла-
 дислава четвертаго.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого
 тысяча шестьсотъ шестьдесятъ второ-
 го, мѣсеца Генваря двадцатаго дня.

На врадѣ вгородскомъ Берестейскомъ,
 передо мною Иеронимомъ Казимеромъ
 Еленскимъ, хоружимъ и подстаро-
 стимъ Берестейскимъ, постановивши-
 се очевисто Беркѣ и Берахѣ, жида
 старшіе Каменецкіе, листъ его коро-
 левское милости, привелей на наркам-
 инѣ писанный, зъ канцелярии мень-
 шой великого князства Литовскаго вы-
 несенный, жидомъ Каменецкимъ на рѣчь
 нижей въ немъ выражоную служащій,
 ку актикованю до книгъ вгородскихъ
 Берестейскихъ подалъ, который въ
 словѣхъ до слова такъ се въ собѣ маеть:
 Jan Kazimierz z Bożey łaski król Pol-
 ski etc. Oznajmujemy tym listem na-
 szym, komu by o tem wiedzieć należa-
 ło. Do gruntownego pomnożenia do-
 statków między poddanymi naszymi, iż
 wiele na tem należy, aby miasta na-
 sze, nie tylko frequentią ludzi, ale też
 z obópolnemi handlami obfitowały, do

czego, że targi w miastach postanowione
 nie poślednią są przynętą, zatem, przy-
 chylając się do przyczyny panów rady
 urzędników dworu naszego, przy boku
 naszym będących, łaskawie skłoniliśmy
 się do tego, żeś my, wygadając potrze-
 bie dla duchownego, iako y świeckiego
 stanu ludzi, tudzież żydów poddanych
 naszych, w Kamiencu mieszkających, do
 dnia sobotniego targowego, w mieście na-
 szym Kamienieckim odprawującego się,—
 drugi dzień wtorkowy, w każdy tydzień,
 przydali y postanowili,—iakoż y niniey-
 szym listem naszym przydaiemy y po-
 stanowiamy taki: iż odtąd dwa dni tar-
 gowe w każdy tydzień w mieście na-
 szym Kamiencu odprawować się, wiecz-
 nemi czasы, sposobem zwyczajnym ma-
 ią, iednak bez przeszkody innych miast
 naszych przyległych. Nad to, tymże ży-
 dom Kamienieckim, chcąc przykładem
 inszych miast y miasteczek naszych ła-
 skę naszą królewską oświadczyć, pozwa-
 lamy im szkołę, bożnicę żydowską, na
 placu żyda Beyrecha Szmurzkowicza, po-

dle placu urodzonego Chrostowskiego leżącym, lubo gdzie indziej u kogokolwiek nabywszy, wystawić,—tak iednak, aby wyniosłością y apparentią do kościołów y cerkwi nie równała się. Przy tym pozwalamy im łącznie na placu mieyskim od sławetnego Jakowa Kusznerza iuż nabytym, zbudować y oney zażywać; także kopiszcze, na placu swym, lubo w mieście, lubo za miastem nabytym, mieć; na ostatek, dajemy im moc wszelakich wolności: w handlach, szynkach, w rzemiosłach, w nabywaniu placów, gruntów y domów mieskich zażywać. W czym, aby żadney od mieszczan naszych Kamienieckich nie ponosili trudności, ani praepedicyey, winę w liście świętey pamięci króla iego mości Władysława czwartego, pana brata naszego, de data w Warszawie, dnia iedenastego miesiąca Decembra, roku Panskiego tysiąc sześćset trzydziestego piątego, reassumimus et interponimus vigore praesentium. Co do wiadomości urodzonemu staroście naszemu Kamienieckiemu teraznieysze-

mu, y napotym będącym, tudzież urzędowi mieyskiemu tamecznemu przywódzając, chcemy mieć y rozkazujemy, abyście pomienionych żydów Kamienieckich przy wolnościach im ad praesens nadanych y w przywileiu generalnym żydom w. x. Lit-go wyrażonych inviolabiliter zachowali, dla łaski naszej. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit-go przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, na seymie walnym coronnym, dnia szesnastego, miesiąca Iuniy, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego, panowania naszego Polskiego y Szwedzkiego—trzynastego roku. У того листу его королевской милости привилею подпись руки его королевской милости и писарское теми словы: Jan Kazimierz król; Andrzej Kazimierz Zawisza, pisarz w. x. Lit-go. Который же тотъ листъ его королевской милости, ку актикованю поданный, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1661 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 1447—1464.

201. Инструеція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ отправляемымъ на избирательный сеймъ.

Дворяне Брестскаго воеводства собравшись въ качествѣ пословъ на предсеймовый избирательный сеймъ въ Брестъ, дали своимъ посламъ—Бенедикту Саубъ и Степану Курчу слѣдующую инструкцію:

1) благодарить короля за его попеченія и заботы о благѣ и спокойствіи рѣчи-посполитой и засвидѣтельствовать предъ нимъ о вѣрноподданческой преданности Брестскаго воеводства;

2) благодарить Краковскаго и Хелмскаго епископовъ, гетмановъ, канцлеровъ и подканцлера в. в. Литовскаго за ихъ вліятельное и благотворное содѣйствіе къ упроченію мира внѣшняго и внутренняго;

3) домогаться, чтобы вакансіи были розданы до начала сеймовыхъ дѣйствій, и въ Брестскомъ воеводствѣ—самому почетному мужу;

4) ходатайствовать, чтобы, въ случаѣ невозможности, в. в. Литовскому уплатить свои старыя долги, оныя были прощены ему;

5) просить, чтобы была дарована и внесена въ volumina legum—амнистія;

6) чтобы, въ случаѣ невозможности уплатить рѣчи-посполитой долгъ съ Шавельскихъ королевскихъ имѣній, оный былъ покрытъ изъ суммъ государственнаго скарба;

7) ходатайствовать о вознагражденіи воеводы Смоленскаго за прежнія его издержки въ пользу короля и отечества;

8) принять предложенія Шведскаго короля о дружбѣ и стараться заключить съ нимъ тѣсный союзъ противъ вѣроломнаго непріятеля,—съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы Шведскія войска не вступали въ территорію рѣчи-посполитой;

9) торговля сношенія со Шведскими купцами должны продолжаться по силѣ Оливскихъ трактатовъ; претензію же Рижскихъ купцовъ о забраніи ихъ струговъ—объяснить тѣмъ, что они были взяты подъ видомъ Московскихъ;

10) въ случаѣ нападеній рѣчи-посполитой на Литовское княжество, относительно подозрѣваемаго въ немъ ео сепаратизма, послы должны представить ей самія убѣдительныя доказательства, какъ неосновательности подобныя подозрѣній, такъ и заботливости его о сохраненіи дружбы съ нею и всегдашняго братскаго единенія;

11) ходатайствовать о замѣнѣ неуклюжихъ шеляговъ другихъ, болѣе удобною монетою; облагать Бератинъ, Горпа и другихъ монетчиковъ, которые изъ золота и серебра чеканятъ лучшую монету, а воеводству оставляютъ мѣдь—за что и получаютъ большіе барыши,—чтобы они собственными средствами поставили рѣчи-посполитой опредѣленное количество монеты хорошей. Влоховъ не допускать къ профессіи монетчиковъ, потому что имъ не позволяютъ заниматься этимъ дѣломъ даже въ ихъ собственномъ отечествѣ; подвергнуть ихъ присягѣ, что они не будутъ чеканить шеляговъ—болѣе положеннаго по контракту и старой монеты—хорошей, передѣлывать на новую, для лицъ частныхъ;

12) добиться, чтобы судебные приговоры—не уголовные, хотя бы и законченные въ коронныхъ и Литовскихъ трибуналахъ, но безъ присяжныхъ показаній и явки стороны, были подвергнуты кассаци; просить о вознагражденіи жителей и мѣстъ расположенныхъ около Сожи, которые возвращаются назадъ къ свое отечество, освободившись изъ плѣна вѣроломныхъ неприятелей;

13) ходатайствовать о передачѣ сборовъ таможенныхъ пошлинъ и мытъ, людямъ надежнымъ,—такимъ, которые бы не затрудняли Литовскаго скарба выполненіемъ контрактовъ, какъ это случается съ евреями; чтобы подати были назначены не слишкомъ обременительныя для теперешняго разореннаго состоянія княжества и обращаемы были исключительно на содержаніе войска;

14) ходатайствовать объ изданіи постановленія, освобождающаго отъ расчетовъ со скарбомъ прежнихъ сборщиковъ податей, такъ какъ они имѣютъ у себя генеральныя квитанціи;

15) для поддержанія ослабѣвшей въ войскахъ дисциплины, настаивать на изданіи строгихъ законовъ о наказаніяхъ для самоуправныхъ жолнеровъ, которыхъ безчиново, доходящее до огня и меча, не всегда можно сдерживать;

16) чтобы этимъ же жолнерамъ воспрещено было хозяйничать по своему въ шляхетскихъ имѣніяхъ;

17) чтобы ослушниковъ можно было, помимо гетманскаго суда, позывать въ трибуналы, для чего и просить назначенія двухъ ведѣль на разбирательство тѣхъ и подобныхъ дѣлъ, при открытіи трибунала въ Вильнѣ;

18) чтобы короннымъ войскамъ воспрещено было переходить во всякое время Литовскія границы;

19) просить о составленіи посольской инструкціи для заключенія мира съ Москвою,—съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы княжество Литовское не потеряло никакихъ ущербовъ относительно цѣлости своихъ границъ;

20) просить объ уплатѣ Виленскому воеводѣ долга, причитающаго ему съ королевскихъ столовыхъ имѣній;

21) ходатайствовать, чтобы въ замѣнъ жалованья, отпускаемаго отъ казны нѣкоторымъ заслуженнымъ воинамъ, раз-

даны были имъ, на правахъ наследственныхъ, ленныя имѣнія, находящіяся въ воеводствахъ Полоцкомъ и Витебскомъ; лицамъ же, не имѣющимъ счетовъ съ казною, чтобы оныя имѣнія раздавались за деньги;

22) просить, чтобы трибунальскіе декреты, составленные пристрастно, не имѣли законной силы, исключая только основанныхъ на законѣ;

23) ходатайствовать объ изданіи закона, долженствующаго сохранять чоповые сборы за воеводствомъ;

24) просить, чтобы индигенаты раздавались только лицамъ заслуженнымъ и известнымъ и притомъ прослужившимъ въ военной службѣ не менѣе 8 лѣтъ;

25) просить, чтобы вошла въ законъ и обычай дѣятельность Слонимскаго съѣзда, точно опредѣлившая по инструкціи количество поборовъ, лежавшихъ на воеводствѣ, а потому и оказавшая пользу рѣчи-посполитой;

26) ходатайствовать о сохраненіи стараго обычая—вписываться въ войска въ воеводствѣ и срокомъ для этого назначить день св. Троицы;

27) ходатайствовать: о передачѣ Виленской крѣпости Виленскому воеводѣ; о воспрещеніи однимъ и тѣмъ же лицамъ служить въ земской и военной службѣ; о кассаци постановленій разныхъ частныхъ сеймовъ; о разрѣшеніи судоходства по рѣкѣ Мухавцу;

28) объ удержаніи жалованья татарамъ, служащимъ подъ командой—Тарасанскаго, Косинскаго, Каревича и Мустафы-Мурзы за ихъ хищничество и разбой; объ уничтоженіи ихъ хоругвей и воспрещеніи татарамъ служить въ чинахъ ротмистровъ и поручиковъ;

29) объ уничтоженіи пошлинъ на Брестскомъ шляхѣ, гдѣ еврей, подъ предлогомъ казенныхъ интересовъ, дѣлаетъ шляхтѣ разнымъ притѣсненія;

30) объ утвержденіи фундаментальныхъ записей за Лидскими костелами, завѣщанныхъ имъ Лидскимъ подкоморіемъ;

31) о подтвержденіи, или возобновленіи закона, известнаго подъ названіемъ: *Lex sumptuaria*,—такъ какъ вслѣдствіе роскоши купцовъ, ремесленниковъ, и даже деревенщины, позволяющимъ себѣ ходить въ шляхетскихъ платьяхъ и шубахъ, цѣны на товары поднялись до невѣроятной степени;

32) о недопущеніи на Владимірское епископство дизунита,—при содѣйствіи всѣхъ чиновъ рѣчи-посполитой;

33) о снятіи со счетовъ воеводству 17,000 злотыхъ, сдѣдовавшихъ съ него на содержаніе двухъ полковъ;

34) объ уменьшеніи наемнаго иностраннаго войска;

35) о признаніи правъ наследства на имѣніа Вишневецкихъ, Замоискихъ, Конецпольскихъ за ихъ законными наследниками;

36) объ удовлетвореніи разныхъ лицъ и по разнымъ дѣламъ: служащихъ—жалованьемъ и наградами; частныхъ—разрѣшеніемъ ихъ дѣлъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ шестого, мѣсяца Сентября тридцатого дня.

На врадѣ кргодскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ, стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Казимеръ Станиславъ Юрковскій инструкцію отъ ихъ милостей пановъ

обывателей воеводства Берестейскаго на сеймику елекційномъ, на ихъ милостей пановъ пословъ, на сеймъ пришедшій обраныхъ, постановленую, ку актикованою до книгъ кргодскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаную:

Instructia od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, na seymik przedseymowy electy-

ny posłów, na dzień dwudziesty ósmy Septembris, w roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt szóstym, do Brześcia zgromadzonych, dana ichmość panom posłom naszym, wielmożnym imści: panu Benedyktowi Sapiezie, stolnikowi w. x. Lit., imści panu Stephanowi Kurczowi, podkomorzemu Lidzkiemu.

Jako na odważne dzieła y czyny waleczney ręki ikmci, pana naszego miłościwego, świat wszytek zapatrzeć się musi, y auxiliatricem providentią Boską nad osobą pańską przyznawa; tak tym bardziej venerari niaśnieyszego majestatu pańskiego należy wiernym poddanym fortunam, gdy wyprowadziwszy z wielu zakrętów periclitantis oyczyzny naszej flotę, quam submissime, iako naywyższy gubernator, zawsze ią, nabarziej clementey swojej pańskiej, do pożądanego portu pędzi velis, czego osobliwy novissime document z tractatu pod Nowym Miastem z woiewodstw y wielkopolskiemi woyskom związkowym y imści panu Lubomirskiemu, hrabi na Wisniczu y Jarosławiu, enituit prototipon. Za ten tedy act plus quam oycowskiey clementey ikmści pana naszego miłościwego, quam submissime podziękuią ichmość panowie posłowie nasi, ze wszytką rzeczāpospolitą w naypoźniejszy wiek, przy zupełniejszy zdrowiu y fortunnym powodzeniu, szczęśliwego winszuiąc ikmści, panu naszemu miłościwemu, panowania, wierne nasze oddadzą poddaństwo.

Aże do szczęśliwego uspokojenia zewnętrznych, przez diffidentią zawziętości między stanami coronnemi, y skończeniu traktatu multum profuit, cooperavit praesentia ichmość xięży Krakowskiego y Chełmskiego—biskupów, naszych miłościwych panów: tedy condignae venerationis metodo podziękuią ichmościów za wszelakie prace, interpositie—ichmść panowie posłowie.

Authoritas ichmość panów hetmanów

coronnych y w. x. Lit., przy boku iego królewskiey mości będąca, ad sedandum tumultum wielką przyniosła existimatią y powagę, do ubłagania oycowskiego affektu ikmości pędszą otrzymała inclinatią,—skąd tak wielki emanuit fructus całego uspokojenia w oyczyźnie: sollemniter tedy podziękuią ichmość panom hetmanom cum tota republica ichmość panowie posłowie nasi.

Condignas merentur gratias, osobliwey prace swey ichmość panowie pieczętarze, koronny i Litewski, za wierną ikmości lateri assistentią y poważną, przy gęstych intercessiach dla uspokojenia całej oyczyzny, perswazyą: zaczym cum omni gratitudine pilne deferent podziękowanie ichmość panowie posłowie nasi.

Idem testatur pilnego podziękowania foedus imści panu podkanclerzemu w. x. Lit., który dla wygody y łacniejszy z cancelaryey w. x. Lit. expeditiey, intra fines w. x. Lit. zostawać raczył, invigilando prawom oyczystym.

Post expeditas tedy venerationis ikmości y całego seymu sollemnitates, more solito upomnią się ichmość panowie posłowie, tak ratione senatus consultorum, iako o vacantie,—aby przed zaczęciem materyi seymowch oddane były; praecipue iednak, za woiewodztwem swoim instabunt, aby było oddane plenae et rectae existimationis civi in republica.

Stosuiąc się do wyraźney woli ikmci y instructiey przez posła od ikmci do woiewodztwa naszego podaney, starać się oto pilnie ichmość panowie posłowie nasi maia, aby amnistia, iako iaki fundament nieomylnego gruntownego pokoiu intra viscera rzeczypospolitey, in volumen legum wpisana quam accuratissime była.

Wyplacenie creditów w. x. Lit. primario ikmości, panu naszemu miłościwemu, winnego długu, y in quantum by de toto solvendi media deficerent, y

possibilitas skarbu nie zniosła, pokornie upraszać ikmości, aby clementey pańskiej zażyć raczył.

Ex ea occasione, ieżeliby do eliberathey dóbr ikmości Szawelskich, natenczas rzeczpospolita przyść nie mogła: hoc cavendo, aby determinowana summa ikmści z skarbu rzeczpospolitey bez żadney remory wypłacona była.

Et in simili, iegomści pana woiewody Smoleńskiego, hetmana w. x. Lit., dług winny od rzeczpospolitey, aby był qua methodo exsolvovany; dziękuiąc oraz ikmości, że in hoc passu tak zdrowiem swym, czułością doświadczonego wodza y własnym sumptem non deserit rempublicam i pana.

Invitatie króla imci Szwedzkiego ikmości, pana naszego miłościwego, et rempublicam nostram ad strictionem ineundam amicitiam co by miała zawierać w sobie,—lubo non exprimit instructia ikmści; atoli ieśli prae se fert znaczne eum modum publicum,—niema postponi: commaturae deliberationi stanom wszystkim rzeczpospolitey należy. Hoc praecauto, ieśliby przyszło inire eam z królem imci Szwedzkim amicitiam rzeczpospolitey; tedy nie co inszego miało by to sapere, iedno societatem przeciwko wiarołomnemu nieprzyjacielowi armorum, tak iednak,—iżby w granice państw ikmości, et iam in hostico będących, żadne nigdy woyska króla imści Szwedzkiego, quovis praetextu, nie wchodzily; ale żeby vires woysk króla imści Szwedzkiego recte in hosticum były obrócone. Druga ta societas, in quantum by do ułacnienia tey woyny, przez tractaty przyszło, aby non obstaret tym tractatom; a ile ieśli by ich insimul z rzeczą pospolitą król imść Szwedzki zawierać nie chciał,—w czym, quam cautissime aby ichmość panowie posłowie postąpili, ne aliqua occasio in republica na potym oriatur mali, obligamus w tym conscientias ichmościów.

Commercia kupców państw króla imści Szwedzkiego, aby in suo esse, tak iako sonant pacta Olivensia, we wszystkim były; żeby się żadna occasia nie dawała ad invalidationem pactorum z koroną Szwedzką, a osobliwie y w tey praetensiey,—ratione zabrania pewnych strugów kupcom Ryzkim, praetextu eo, iakoby to miały być Moskiewskie,—aby poseł króla imci Szwedzkiego był totaliter acquietovany: serio instabunt ichmość panowie posłowie.

Jest to iedyna basis wszystkich państw y zatrzymania ich w swoiey klubie—modus, unio animorum; a zatym, pochodząca doskonała konfidentia, którey in nostra republica, która iest z różnych złożona narodów, iako naygruntowniejszey życząc, zlecamy to serio ichmość panom posłom naszym: in quantum by ichmość panowie koronni inveni chcieli na xięstwo Litewskie, zarzucając iakiekolwiek causas dismembrationis: aby dawszy tego iustissimas rationes, iż to nigdy in mente obywatelów w. x. Lit. nie postało, które chce observare y zawsze obserwue sacrosancte vincula unionis, w tym diligentem adhiberent curam,—żeby te wszystkie ichmość panów koronnych braci naszej gruntownie uspokioine były niecontentie,—tak, iakoby in integro zawsze et unio et amicitia fraterna tych oboyg narodów zostawała.

Moneta zła, to iest szelągi grube, aby swym sposobem wykorzenione były y więcey abhinc nie robiono; a na to miesce currens iaka dobra moneta wprowadzona była,—quam diligentissime instabunt ichmość panowie posłowie nasi. Ponieważ ikmość, pan nasz miłościwy, w swoiey instruktiey declarować raczył, iż bicie szelongów zaraz od zaczęcia seymu ma cessare; a iż pan Boratyni, Horn y inni contrahentes z miennic wielkie swoje pożytki mieli,—wyprowadzając iako naylepszą monetę—złoto, srebro, a nam miedz zostawuiąc: tedy nihil ae-

quius, aby za to propriis impensis pewną quotę dobrej monety do skarbu rzeczypospolitey wystawili,—tego primario postrzegając, aby żaden Włoch nie był mincarzem,—ex quo sami Włoszy we Włoszech postrzegają tego, aby nigdy Włoch minnicą nie zawiadował; ale raczey, aby kto osiadły dobrze ex incolis civitatum reipublicae, a nie Włoch, ani extraneus, był do minnice aplikowany. A iż nad zawarte contracty więcey wazyli się wybiiać; niech na tym, cum similibus sibi, to iest: Niemiec z Niemcem, Włoch ze Włochem przysięgną: iako więcey nad kontrakt nie wybili szelągów, iako monety dobrej y dawney nie przerabiali na nowo, iako in usum privatum nikomu nie wybiiali tey monety: w czym wszystkim fide, honore et conscientia obligamus ich mość panów posłów, aby nam to wszystko do skutku swego przywiedli.

Condemnaty w trybunale koronnym y w. x. Lit. otrzymane, które są mere contumaciter zdane, sine inquisitionibus iuratis et sine ulla comparitione partis, etiam in accessoriis, y które tylko in anno praesenti millesimo sexcentesimo sexto staneły, non in criminalibus—te tylko his praemissis mają być znoszone: czego quam accuratissime doyrzą ich, mość panowie posłowie. A że aggravat ille labor, quem praemia nulla sequuntur; tedy wniosą pilne instantie ichmość panowie posłowie za miastami y fortecami, nad Sożą osiadłemi, którekolwiek fidelitatem dotrzymali ikmości y które accesserunt ad rempublicam, excessu jugo wiarodłomnego nieprzyziaciela.

Deductum to iest abunde instructiā ikmości pana naszego miłościwego, iako iest bardzo aberratum to nasze xięstwo Litewskie, że też żadnego nie widzimy sposobu, abyśmy tak wielkie długi wypłacić mogli; ale iż iednak woysku winna demerita merces necessario miała być wypłacona: tedy hoc in passu ich-

mość panowie posłowie nasi omnem movebunt lapidem, aby accurate zwyczajne proventa w xięstwie Litewskim, to iest: cła, myta, monopolium y inne w swą rezę y klubę wprawione były,—tak, żeby plus offerenti ad manus, mimo żydów, puszczone były incolis civitatum reipublicae, dobrze osiadłym, z którymi by żadney difficultatis nie było z wypłacenia podług kontraktu tych prowentów skarbowi xięstwa Litewskiego. A iż te non sufficient necessitati reipublicae; tedy bez pozwolenia na podatki trudno się obeysć będzie. Do których quam parcissime accedent ichmość delegaci, deducendo maximam, mimo publicam, calamitatem tego woiewodztwa,—a to, iż przez woyska koronne y Litewskie, obecnie przechodzące, continuo depopulatur, a z tąd do ostatniego prawie przyszło zniszczenia. Pozwolą tedy na podatki takie, które by non excederent possibilitatem ich wypłacenia sine abiuratis; owszem, ieśli się na to zgodzą insze woiewodztwa praevia lustratione, która by mogła wielką przynieść wygodę potrzebie terazniejszey rzeczypospolitey,—bo by się to dziesiątkiem podymnego odprawić mogło,—dawszy ie cum lustratione sua, praecauto, aby na żadne insze expensa, oprócz zapłaty woysku nie obracały się; y ieśli na to insze woiewodztwa pozwolą,—aby exemptów coronnych przy woiewodztwach zostawały, a za assignatiami imść pana podskarbiego, woysku oddane były: tedy firmiter przytym staną ichmość panowie posłowie, aby to było ad effectum deductum.

Że się też praeiudicium dzieie ichmość dawniejszym exactorom, którzy generalne kwity otrzymali y dość uczynili skarbowi rzeczypospolitey: aby więcey nie byli pociągani od skarbu y turbowani,—caveant ichmość panowie posłowie constitutione.

Disciplina militaris, która cale iest dissoluta; a zątym żołnierz taki licentio-

se w dobrach szlacheckich agit, a że też ledwo ab igne et ferro, y to nie zaw sze, abstinet: aby nie tylko według dawnych praw reassumowana, ale de novo saevisimis poenis obostrzoną była,—instabunt serio panowie posłowie.

Dobra szlacheckie, podług dawnych praw, ab omni onere militari, to iest: od stanowisk, przechodów, daleko barziesz od wyciągania stacyi, iakimkolwiek sposobem y niesłychanych exactyi, które się tymi czasy bardzo zageścily y maxime stan szlachecki aggravant,—ile, że ten tantum audet swawolny żołnierz, że też contemnendo dawne prawa y stan szlachecki per vim noclegów w domach szlacheckich odprawować usiłuje: aby wolne były, y żeby to severissima lege było vetitum y poeny na contravenientes temu prawu ostro napisane były,—starać się o to usilnie będą ichmość panowie posłowie.

Ponieważ naybardziesz dla tego exorbitat żołnierz, iż dla odległości mieysca y innych trudności, iniuriati u ichmość panów hetmanów sprawiedliwości dochodzić nie mogą: tedy excessivum militem, których osobie ma sam rotmistrz respondere in quavis causa, exemplo korony, wolno było, mimo sąd hetmański, do trybunału pozwać,—efficient ich mość panowie posłowie; gwoli czemu, aby dwie niedziele naznaczono czasu na początku trybunału w Wilnie do sądenia tych spraw,—starać się będą. Ażeby przez to województwom nie działa się uyma czasu do sądenia civilium causarum: aby dwie niedziele przyczyniono trybunału,—instabunt ichmość panowie posłowie.

Żołnierz koronny przechodząc granice w. x. Lit., iż wielkie w dobrach szlacheckich czyni devastatie, stanowiska y noclegi odprawuiąc: starać się oto będą ich mość panowie posłowie, aby to lege było cautum, żeby abhinc więcej granic w. x. Lit. swawolnie nie

przechodziły woyska koronne; stanowisk, noclegów nie odprawowali; stacyi niewyciągali y żadnych zabiegów nie czynili do dobr szlacheckich;—ynaczej transgressores prawa tego aby wolno było znosić.

Iż sama ratio pokoju požądanego postot naufragia et fluctus oyczynny potrzebuie tego, aby z Moskwą tak przeciągła woyna tandem koniec požądany wziąć mogła: tedy ichmość panowie posłowie starać się oto będą, aby instructia ichmość panów komisarzów do zawierania tego pokoju, a respublica napisana, teraz per iuratos deputatos z senatus izby poselskiej odnowiona była cum cassatione tego wszystkiego, coby mnienon aere reipublicae było; staraiąc się oto, iakoby sine avulsione granic xięstwa Litewskiego być mogło.

Nihil aequius nad to, aby prospicerat respublica, ne princeps egeat: zaczym stołowe dobra ikmości, pana naszego miłościwego, summą winnego dżugu świętey pamięci imci panu wojewodzie Wilenskiemu onerowane, mianowicie—Szawelska oekonomia, przez wypłacenie tego dżugu, aby in libertatem restitui mogła,—inibunt rationes ichmość panowie posłowie z stanami rzeczypospolitey.

Lenne dobra w województwach Połockim y Witebskim będące, aby exemplo województwa Smolenskigo y powiatu Starodubowskiego, in bona haereditaria żołnierzowi cedantur: ea conditione consentient na to ich mość panowie posłowie, aby ci, którzy hoc beneficio reipublicae będą chcieli gaudere, zasług swoich ob defectum skarbu rzeczypospolitey ustąpili; a którzy ich nie mają—conferant cokolwiek rzeczypospolitey.

Dekreta trybuualskie, którekolwiek z oczewistej controversiey partium stanęły, aby vigore prawa pospolitego in disquisitionem et ruinam, oprócz tych, które vim legis sapiunt, nie przychodziły,—

gorąco praecibus instabunt do ikmości delegati nostri.

Czopowę w. x. Lit., exemplo koronnych woiewodztw, nihil aequius nad to, aby przy woiewodztwach i zostawało; co iż ad praesens być nie może, ponieważ imść pan podskarbi na ten rok z pewnością contrahentami zawarł o nie kontrakt: tedy, po expirowaniu tego kontraktu, aby annuatim zawsze current y przy woiewodztwach zostawało czopowe,—lege cavebunt ichmość panowie posłowie.

Zagęściło się to, iż wiele ludzi mniej zasłużonych rzeczypospolitey, staraia się o to, aby tak zacnym kleynotem, to iest—indigenatem ozdobieni byli od rzeczypospolitey: zaczym, aby in abusum to beneficium reipublicae nie przychodziło, invigilabunt ichmość panowie posłowie,—aby tylko tym, którzy ad minimum lat ośm w woyskach rzeczypospolitey zostawali y specimina dzieł rycerskich y znaczney przysługi wyświadczyli rzeczypospolitey, concessum było to beneficium indigenatu.

Ziazd Słonimski posłów na seym iadących bywał non sine fructu przed tym in usu, którzy miedzy sobą instructie in gravioribus, z woiewodztw y powiatów dane, zwykli byli confrontować, a oraz sensum suum de republica znośić,—przez co tym łączney sprawy rzeczypospolitey na seymach swoje ułączenie mieli: słuszna tedy, aby ten ziazd lege et usu był reassumowany,—o co starać się będą ichmość panowie posłowie.

Było to in usu przez czasy wszystkie przed tym; iż wpisy w woiewodztwach y powiatach w. x. Lit. alias okazowania pewnych czasów, zawsze się odprawowały, co multum zawsze profuit reipublicae do apparatu y gotowości woienney: zaczym elaborabunt ichmość panowie posłowie, aby te popisy reassumowane były, których incidencia pro-

festo Sacro-sanctae Trinitatis niech by była naznaczona.

Wiele na tym w. x. Lit. należy, aby metropolis xięstwa Litewskiego, to iest, miasto Wilno, a primario—w nim zamek, iako iuż iest niezle ufortifikowany, także by sub curą y kominendą tamecznego woiewody zostawał: zaczym instabunt gorąco ichmość panowie posłowie, aby xięciu imść panu woiewodzie Wilenskiemu, iako magno in republica y s przodków swoich y z własnych xięcia imci zasług civi, gubernata forticy Wilenskiey exnunc od imść pana hetmana w. x. Lit. była.

Swieże przeszłego seymu exemplum w koronie y w xięstwie Litewskim leżącego docet, iż z tą wielkie pochodzą inconvenientiae, gdy się tacy nayduia, którzy oraz dwie na się zabieraią, to iest, woyskową y ziemską poselską funkcję: tedy abhinc, aby nikt nie zabierał na się dwuch poselskich functii, sub privatione ich,—lege cavebunt ichmość panowie posłowie.

Non minori animadversioni committitur ichmość panów posłów naszych, aby żadne lauda prywatne, praecipue powiatu Pińskiego, nie approbowane były publico conventu,—które stanęły in convulsionem prawa pospolitego et praeiudicium privatorum; iak się stało imci panu Konstantemu Janowi Szuyskiemu, pisarzowi ziemskiemu Brzeskiemu, od chorągwi powiatowey Pińskiej, ductu et ausu imci pana Karola Dolskiego, natenczas podkomorzego, a teraz marszałka Pińskiego, sub praetextu prywatnie uformowanego laudum, contra legem publicam et usum, z wielką szkodą imci pana pisarza ziemskiego: na żadną tedy approbacią laudi nullatenus ichmość panowie posłowie nie będą pozwalac; y owszem instabunt, aby było na kommissiey, da Bóg przyszley, iudicium w tey sprawie declaratum, obtestando per omnia sacra ichmość, aby tego punktu nowe-

go nie ustępowali y owszem quam diligentissime promoveant.

Merentur wielkie zasługi w oyczyźnie wielkiego wodza, ś. pamięci imci pana woiewody Wilenskiego, aby w osobliwey zostawały w rzeczypospolitey animadversiey,—praecipue z własney szkatuły imści in fidei publicam erigowane summy pieniężne, constitucją warowne: committimus ichmść panom posłom, ut ineant modo nie odwłocznie solvendi.

Na rzece Muchawcu, upatruiąc commoditatem defluctaciey, sine iniuria privatorum, aby mogła stare,—zlecamy delegatis.

Tatarowie, którzy służbę woienną służyć powinni, a nie służą, iedno pro stipendiis,—bardziej rapinam, a nizeli rem militarem exercent, na tych insolentiam w terazniejszym woysk koronnych przeysciiu niezwyczajno,—osobliwie chorągwie: Tarasanskiego Kosinskiego, Karewicza, Mustafy Murzy, Mękinskiego y innych wielu—Tatarskich y Wołoskich—conqueritur xięstwo Litewskie, aby im z skarbu nie płacono, ale na zapłatę woysku te pieniądze obrócone były, dobrze zasłużonemu; a całe chorągwie Tatarskie, Wołoskie, iako nullius commodi, aby pozwiiane były,—starac się o to omni modo ichmść panowie posłowie będą y legem reassument, — legem: «O Tatarach», żeby rotmistrzami y porucznikami nie były.

Wielka trudność zatym y szkoda niemała nobilitati, kiedy na szluzie Brzeskiej zawsze wolna impeditur navigacia y szlachta od żydów, sub titulo skarbu, ad praestanda necessitatur iuramenta, także do opłacenia niezwyczajnych ceł, na co summe conqueritur nobilitas,—iako tedy są szkodliwe novitates: tak instabunt delegati, aby takowe nie były więcey impedimenta, założywszy poanas super exeuntes.

Fundacya y erectia kościoła w dobrach imść pana podkomorzego Lidzkiego, dwie-

ma seymami królowi imci doniesiona, ponieważ za rozerwaniem seymów ad effectum uformowania constitutiey nie przyszła: adeant delegati — aby była concessa y prawem firmata.

Lex sumptuaria aby reassumowana y ad effectum deducta była, obviando luxui, który barzo się zamnożył, etiam in moderna republica; iż stany mieyskie, kupcy, rzemieślnicy w odzieży y zażywaniu futer równiaią się szlacheckim stanom, a dla tego in immensum excrescit praetium wszystkie w kupie y towary,—serio elaborabunt posłowie nasi:

Praecaveant ze wszystkimi stanami rzeczy—pospolitey firmatis consiliis, delegati, aby vacans episkopiey Włodzimirskiej y Brzeskiej disunitowi nie był dany, per observationem sanctae unionis.

Dwóm półkom wypłacone y realiter odliczone siedmnaście tysięcy złotych, per constitutionem w zasługach potrącone; aby in nullam nie przychodziły disquisitionem in lege formata cavebunt delegati nostri, iakoby woiewodztwo nasze od dalszey cale było wolne w tey materiey impetitiey.

Copia cudzoziemskich zaciągów, z wielkim zniszczeniem rzeczypospolitey będąca, aby mogła być moderowana y umniejszona,—committimus.

Jako wszystkie królestwa y państwa concordia et conservacione posteritatis circa portiones haereditarias morum magnorum in republica virorum, którzy po sobie reipublicae iako praeclara merita, tak et prolem meritis clarum zastawili, dico stare zwykły; tak kiedy wniesioną słyszemy do koła naszego prozbę iaśnie oświeconey xiężney ieymci Korybutowey Wiszniewieckiey, woiewodziney ziem russkich y syna ieymości xięcia imci Michała Korybuta Wiszniewieckiego, także imść pana Stanisława Koniecpolskiego, woiewodzica Sandomirskiego, magni in republica civis, ś. p.

Jana Zamoyskiego, kanclerza y hetmana wielkiego koronnego, dzielnością et victoriis reipublicae partis clari, wnuków y prawnuków,—że dalsi ichmość panowie Zamoyscy, praetextu cuiusdam ordinationis, albo dispositionis, przez tegoż wielkiego kanclerza y hetmana, (ex sola desperatione o potomstwie ze trzema żonami: Ossolińską, Radziwiłówną y Batorówną in prolis żyjąc uczynioną), pragną excludere ich własnych, de lumbis procedentes successores, od dobr dziada, pradziada y rodziców ich; lecz że potym kanclerz y hetman czwartą poiąwszy, Tarnowską, spłodził z nią Thomasza syna, kanclerza potem wielkiego koronnego—rodzica xiężney ieymości; a potym Tomasz—Iana, woiewodę Sędomirskiego, y xiężnę ieymość, także matkę imść pana woiewodzica Sędomirskiego, zostawiwszy; a że disposuerunt przez lat ośmdziesiąt y daley bonis, tanquam haereditariis; zaczym, iako to było ex beneplacito reipublicae,—pozwolić na taką dispozytią sterili,—tak, że zaś zacna od niego afflucta proles, niesłuszna za prawdę, aby przykładem praw cudzoziemskich miała avelli a successione proles legitima, instabunt tedy serio ichmość panowie posłowie nasi,—aby ta dispositia, albo ordinatio, iako żadnego pożytku rzeczypospolitey nie czyniąca, jedną ruinę praw oyczystych przynosząca et aequalitatem status znosząca,—cale skasowana by była; a legitimi successores przy successiey zachowani zostawali,—w czym ichmość fide, honore et conscientia obligamus, non derogando drugim ordinationom, które ex observatione legis cum commodo reipublicae stanęły,—co cale iudicio rzeczypospolitey committitur.

Znaczne y odważne dzieła in sago et in toga patet całej rzeczypospolitey imci pana woiewody Nowogródzkiego, za które omnem meretur gratitudinem,—praecipue iednak zasummę Trubecką: pro-

ponent delegati nostri et modum in publico inibunt exsolutionis.

Instabunt też ichmość panowie posłowie, aby postulatam imci pana generała polskiego, względem dwudziestu tysięcy złotych samey ieymości w skarbie Litewskim zaległych, także ratione sądzenia sprawy z imść xiędzem Radziejewskim o starostwo Wareckie—swóy efekt wzięło.

Diligenter promovebunt instantią pro bene merito in republica cive (za) imści xiędzem pisarzem w. x. Lit., aby dobra imści Bezdziej cum attinentiis,—ponieważ do wielkiej przyszły ruiny y spustoszenia, że nullatenus podatkować z nich impossibile: inibunt media ichmość panowie posłowie,—iakoby te dobra folgę odnieść mogły, aż przydą do swoiey perfectiey.

Instantia za wielebnymi oycami świętego Bazylego wielkiego—Żyrowickiem, którym ikmość pewne dobra in perpetuum przyobiecać raczył; ad possessionem tamtego mieysca, aby do effectu przyść to mogło,—committimus ichmość panom posłom.

Ichmość oycowie Jezuici, collegium Brzeskiego, propter devastationem hostis folwarczku Adamkowa funditus nie mają sufficientem provisionem; recommendentur ikmści, aby do szczupłej ich fundaciey iure haereditario wioska Płoski dana y pozwolona per legem publicam być mogła; także od płacenia podatków publicznych y prywatnych z dymów piętnastu, cale zniesionych, wolni zostawali, nim przydą do swoiey restauratiey.

Tak gratitudo, która bene merentibus debetur, należy imść panu sędziemu ziemskiemu Brzeskiemu, który indefesso studio y natenczas agit pro bono publico: aby spółnie z imść panem synem swoim, na usłudze rzeczypospolitey skaleczonym, mogli odnieść swoje contentas, recommendantur. Condigne wyświadczone na widoku całej oyczyny dziełem ry-

cerskim odważne zasługi imci pana Grabinskiego, horodniczego Witebskiego, w wielu expediciach Moskiewskich, Szwedzkich, Kozackich, lucidowane: przy należytey wdzięczności in facie całej rzeczypospolitey recommendabunt ichmść panowie posłowie nasi, quam diligentissime ikmści, aby praemiari mogli.

Indefesso studio oświadczone panu y oyczynie y temu województwu w wielu funkcjach y publicznych okazjach imść xiędza Andrzeia Ostrowskiego, kanonika Kruszwickiego, bene merita, iako u nas observantur, tak ikmści ad praemium, iako naypilniey—recommendabuntur in facie reipublicae.

Zwykłą instantią za imść panem Newelskim, skarbnikiem Brzeskim, wnosi województwo, aby in desiderio suo o Newel mógł być słusznie acquietowany.

Za imść panem Dobronizkim, łowczym Brzeskim, pilno do ikmści instat województwo, aby w znaczney desolaciy swoiey przez generalne woyska stanowiska w dobrach dziedzicznych imści, z osobliwey munificentiey y respektu pańskiego odniósł nieodwłoczną consolationem; committimus delegatis y w tey krzywdzie imści, którą ponosi przez zaięcie własnych placów imści w mieście Brześciu na Podzamczu będących, na budynek oekonomiczny, —o przywrócenie własności imci y pilną w tym animadversią, upraszać będą ikmści.

Jużto kilka razy woysko w. x. Lit. pokorną proźbę swoją ścielą pod nogi ikmści za imść panem Hrehorym Władysławem Tokarzewskim, namiestnikiem chorągwie Kozackiey imści pana starosty Seyweyskiego, pułkownika ikmści, zasłużonych dobrze od kilkunastu lat w woysku, —o zabranie y przyłączenie iniuriöse pięciu włok zaścianku do klucza Mileyczyckiego, — w czym dla rozerwania seymu, że ani naznaczenia ikmść panów commissarzów, ani żadnego skutku nie odniósł; teraz ich-

mość panowie posłowie upraszać będą, — aby bez żadney dilaciey mógł się ze swego cieszyć.

Jakoż iuż w powielekrotnych instrukciach naszych, za osobliwemi listami, instantiami, godney pamięci imć pana wojewody Wileńskiego, hetmana w. x. Lit., wnosiło województwo suplikę do ikmści, za imść panem Makowieckim y ichmościami pany Szuyskimi—o spustoszenie przez stanowisko woysk Litewskich majątności Terebunia; y teraz pilno zaleca ikmści województwo nasze.

Wiadome są ikmści, wodzom y całej rzeczypospolitey, za dostojenstwo pańskie, ochotna w woyskach ikmści usługa y znaczna w wielu occasiach przysługa imć pana Stanisława Lipnickiego, marszałka Mozyrskiego, pułkownika ikmści, meretur et observationem et gratitudinem: promovebunt tedy ichmość panowie posłowie, aby zasługi iegomści w skarbie w. x. Lit. zaległe, na starostwo Seweyskie wniesione być mogły.

Za imść panem Janem Michałem Skokowskim, comendantem Homelskim, wniosą ichmość panowie posłowie proźbę, — aby go za krwawe zasługi iego, według listu ikmści y dekretów commissarskich, z skarbu zupełna exolutia doszła.

Manifestum skarbowi w. x. Lit. ex calculationibus exactorum patuit, iż do powiatu Pińskiego accessit znaczna liczba dymów od województwa naszego: przeto instabunt rationes ichmość panowie posłowie, et sedulo instabunt, — iakoby in recompensam dobra imści pana Constantego Jana Szuyskiego, pisarza ziemskiego Brzeskiego, nazwane Hrudkowicze cum attinentis, przyłączone były do województwa Brzeskiego, iako na pograniczu zostaiące—consentiente lege. Jterato commendatur ichmość panom posłom naszym, aby żadne lauda powiatu Pińskiego, formowane in praeiudicium sa-

meżoż imść pana pisarza naszego ziemskiego approbati nequeant.

Powinny zelus ku chwale Bożey każdego z nas pociaga, abyśmy na restauracją kościoła ichmość oyców Bernardynów conventu Brzeskiego podymne iedne zgodnie pozwolili; iakoż iednostaynie pozwolamy, upraszając ikmości pana naszego miłościwego, aby z dobr swoich ikmość; także ichmość panowie duchowni pozwolić raczyli.

Woytowstwo Borodickie, ponieważ w woiewodztwie Brzeskim zostaie, curent ichmość panowie posłowie, aby y podatki publiczne do tegoż woiewodztwa oddawane były; oraz instabunt za imść panem Jerzym Grabińskim, horodniczym Witebskim, iako dzierżącym tych dóbr, aby zasługi imści, w woysku rzeczypospolitey zaległe, na tę dzierżawę wniesione były. Co wszystko fidei, dexteritati et conscientiae ichmość panów posłów

naszych committimus. У тое инструкции подпись рукъ ихъ милостей пановъ обывателей воеводства Берестейского теми словами: Constanty Jan Szuycki, pisarz ziemski y director seymiku woiewodztwa Brzeskiego, mpr; Ian Kazimierz Zardecki — podsędek Brzeski; Jerzy Stanisław Umiastowski — stolnik Wędenski, podstarości Brzeski; Kazimierz Kandowski — podczaszy ziemie Bielskiey; Mikołay Piotr Łoknicki; Jerzy Władysław Grabnicki — horodniczy Witebski; Krzysztoph Czyż z Woroney — podczaszy Mścisławski; Kazimierz Chomentowski, Mikołay Jezierkowski — woyski Mozyrski; Bolesław z Woroney, Czyż; mpr. Kazimierz Horbowski, Kazimierz Stanisław Jurkowski, Mikołay Sienkiewicz. Которая же то инструкция, ку актыкованью подана, есть до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ принята и уписана.

1661 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 505—507.

202. Условіе мѣщанъ Дивинскихъ съ Дивинскими жидами на счетъ содержанія солдатъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Февраля двѣнадцатого дня.

На врадѣ вгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казимиромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившише очевидно Хаимъ Вариводовичъ и Рафалъ Гириновичъ, мѣста его королевское милости жида Дивинские — мѣста Дивина, экстрактъ съ книгъ мѣсцкихъ, датою въ немъ выраженою, въ справѣ и рѣчи ниже въ немъ менованой, ку актыкованью до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писанъ, который слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Actum in civitate sacrae regiae majestatis Divinensi, anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo primo, mensis Februarii die nona. Przy zupełnym magistracie miasta ikmci Dywina y przy zgromadzeniu pospólstwa wszystkiego, ratione porubów y wydatków mieyskich y żydowskich, wziąwszy od półku pana Czaplickiego, iako na pana Bazalskiego, y na załogi wydanych; a iż się byli zawiedli mieszczanie z żydami za napoie y gotowych pieniędzy, tak mieyskich iako y żydowskich, na co y porachunki stanęły, których było na półtora tysiąca złotych; tedy żydzi, na te wszystkie potrzeby y wydatki ogólnie postąpili sto

у о́сmdзисіа́т злoтыx мiсzczанoм пo дзiсiеышы дзiе́н ; а мiсzczанiе iу́ж пoвиннi з тeгo вcыткiе длуги жыдoвскiе y мiеыскiе плaцiц,—на co сoбiе рeцe дaлi. А oд тeгo чзасу iу́ж мa бyц шaфapзoв двoцх з мiастa, y oд жыдoв тpеци y мaіа iу́ж coкoлвiеk бpaц y выдaвaц, тaк нaпoіe, iакo y cтpaвнe рeчы пpез cвoіe рeцe, жeбы вiеdzіeлi, iак вiелe y coкoлвiеk бeз вiаdомoсцi тыx шaфapзoв ; тeдy тpaцiц бeдзiе coдa ; а дo тeгo iу́ж жыдзi нiе мaіа рaчoвaц нaпoтым : oцтy, швiеc y iннeгo дpoбiязгy , а мiсzczанiе тaкжe : мaслa, млeкa, cыpa, дpoбiязгoв тыx рeчы, oпpocц oгóлнiе дaдзa cырoв iакi дзiеcіaтeк, aлбo мaслa. А co сię ткнiе пopубoв нa пoтым , тaк oд мiсzczан, iакo y жыдoв, уcхвaлo-

ных на iакa пoтpзбe,—вeдлуг увагi, cпóлнiе нa тo з жыдaми выбop oных пoзвaлaіа нa вiеczнe чзасы, пoд вiнa тыcіацa кoп Лiтeвскiх нa cтpoнe пpзцiвнa, нa iмci пaнa oekoнoмa Бpзeckіeгo. Ктópa вiеczнa угoдa iecт дo xіаг мiеыскiх Дyвiнскiх зaпiсaнa y eкcтpaктeм iecт выдaнa c пiецзeціа мiеыcкa y c пoдпiсeм рeкi пiсapскіeй. У тoгo eкcтpaкту пpи пeчaтi пpитиcнeннoй мѣcцкoй пoдпiсeць pукъ тымi cлoвы : Stephan Stanisław Szumski, woyt Dywiński, mpr. Ex actis officii civitatis Divinensis educ-tum. Paulus Silczycz, iuratus Divinensis. Кoтopый жe тoтъ eкcтpaктъ, зa пoдaнъeмъ чeрeзъ вышъ мeнeныхъ жидoвъ дo актъ, eсть aктивoвaнъ и дo кнiгъ кpодскіхъ Бepестейскіхъ упiсaнъ.

1662 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 1115—1117.

203. Универсалъ маршалка Литовскихъ войскъ Казимира Жеронскаго.

Казиміръ Хвалибогъ Жеронскій, Виленскій стольникъ и маршалокъ Литовскихъ войскъ, по поводу крайняго разоренія и опустошенія города Бреста, ииѣя въ виду, что король по этой же причинѣ освободилъ Брестскихъ мѣщанъ отъ всѣхъ податей на четыре года сряду, освобождаетъ ихъ

и отъ всѣхъ воинскихъ повинностей и строжайше предписываетъ, чтобы лица изъ военной прислуги, своевольно нападающихъ на жителей и грабящихъ ихъ, ловить, вязать и представлять въ военному начальству.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ второго, мѣсеца Марта десятого дня.

На врадѣ кpодскомъ Бepестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Бepестейскимъ, постановившимъ очевисто жидъ Мошко Шаншеевичъ, листъ универсалъ охронный, одъ вельможного его милости пана Казимера Хвалибога Жеронскаго, маршалка войска великого князства Литовского, мѣсту Бepестью на рѣчь нижей выражоную выправленный и служащий, ку активованью до кнiгъ кpодскихъ Бepестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Kazimierz Chwalibog Żeroński, stolnik Wileński,

Opeski, Czeczerski starosta, marszałek woysk ikm. w. x. Lit., wszytkiemu wobec rycerstwu, tak ieznemu, iako y pie-szemu, Polskiego y cudzoziemskiego zaciagu, woysk ikm. w. x. Lit., po zalece-niu chęci moich. Respectuiąc na wielką per hostilitatem miasta Brzeskiego desolatią y niemal extremam ruinam; nim by y to w consideredatii maiąc, że ikm. pan nasz miłościwy, z osobliwey swey commiseracyi supra incendium et devastationem miasta Brzeskiego liber-tatią na lat cztery ustąpiwszy wszelkich swoich prowentów, zaszczycił, pilno po wim. pp. requiro y, pro munere officii mei serio upominam, abyście ww. mm. pano-wie w pomienionym mieście—stanowisk,

popasek, noclegów nie odprawowali; stacyi, ugod, podwod nie wymagali; krzywd, szkod, zabiegów, nאיאזדów y iakimkolwiek sposobem nazwanych ciężarów, per effrenatam swawolney czeladzi licentiam, czynić nie wazyli się, pod nieodwłoczny, w artykułach woyskowych na sprzeciwiających się uniwersałowi moiemu opisanym karaniem. W którym mieście, dla tem ważnieyszey ochrony, zlecam załogę im. panu Bratkowskiemu, towarzyszowi chorągwie kozackiey, wielmożnego im. pana pisarza polnego w. x. Lit.,

któremu swawolnych y zabiegi czyniących pozwalam wszędzie brać, łapać, wiązać y do sądu woyskowego ad rigidam odsyłać executionem. Dat. w Kobriniu, dnia siódmego Martii, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtorego. У того универсалу печать притиснена, а подпись руки теми словы: Kazimierz Chwalibog Zeroński, marszałek woysk ikm. w. x. L. Который же тотъ универсалъ ку активованью поданный, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1662 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 1175—1176

204. Универсалъ маршалка войскъ В. Кн. Литовскаго К. Х. Жеронскаго.

Казиміръ Хвалибогъ Жеронскій, маршалъ войскъ великаго княжества Литовскаго, объявляетъ универсаломъ своимъ, что по причинѣ недостатка въ содержаніи войскъ Коронныхъ и в. кн. Литовскаго, военный совѣтъ обоихъ народовъ постановилъ, чтобы хлѣбъ, находящійся для вывоза у портовъ, задержать и раздѣлить между войскомъ, такъ именно, чтобы хлѣбъ Литовскихъ помѣщиковъ, находящійся

у портовъ Коронныхъ, не долженъ принадлежать Коронѣ, а хлѣбъ помѣщиковъ Коронныхъ, находящійся въ провинціяхъ Литовскихъ, не долженъ принадлежать Литвѣ. Потому онъ проситъ дворянство, чтобы депутатамъ, посланнымъ отъ войска для распределенія хлѣба между войсками, не дѣлали никакихъ препятствій, а напротивъ помогали имъ въ исполненіи ихъ обязанностей.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ второго, мѣсеца Апрѣля десятого дня.

На радѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Иеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Янъ Криковичъ, капитанъ его королевской милости, листъ универсалъ вельможного его милости пана Жеронскаго, маршалка войскъ великаго княжества Литовскаго, въ справѣ и рѣчи въ немъ ниже выраженой выданный, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Ich mściom panom rycerstwu od woysk ikm. y rz-ptey koronnych, zesłanym do portu na zatrzymanie zboż, do spławienia złożonych nad portami w szpichlerzach y na wodzie.

Kazimierz Chwalibog Zeroński, stolnik Wileński, Opeski, Czeczerski starosta, marszałek woysk ikm. w. x. Lit. chęci moje zaleciwszy. Donoszę do wiadomości, iż stanął takowy consensus obóyga woysk ikm. y rz-ptey, Koronnych y w. x. Lit.: aby zboża ichmściów panow senatorów, szlachty y kupców, propter egestatem w tych kraiach wyżywienia woysk, iak gromadnych, zatrzymane były y na recognicie do generalney zapłaty na woysko rozbieranie bez wszelkiej przeszkody ad invicem między woyskami, to iest: zboża ichmściów panów senatorów, szlachty y kupców Litewskich, które są z majątności Litewskich złożone y skupione, nad portami w Koronie będącemi, tedy do tych zboż ichmśc panowie rycerstwo Koronne interessować się nie maia; iako też ad invicem, woyska Litewskiego

do tych zboż, które są ichmściów panów senatorów, szlachty y kupców Koronnych, z majątności Koronnych złożone y skupione nad portami Litewskimi, interessować się nie mają. Zaczynam upraszam w m., abyście tym zesłanym od woyska, to iest: ięgomści panu Jakubowi Chrostowskiemu chorągwie kozackiey, iasniewielmożnego ięgomści pana kasztelana Nowogrodzkiego, kawalera Maltanskiego, y imści pana Brynka, kapitana ikm., imci pana Iwykiewicza kapitana ikm., dawszy in toto fidem, — nie chcieli onym ni w czem prae-pedire, ale po bratersku conferre, aby swoiey functiey dosię uczynić mogli;

gdyż na to mam wolę wyrazną od imści pana marszałka woysk ikm. Koronnych. Zaty m się zalecam w m. braterskiem affectom. Dat. w Kobryniu, mśca Marca dwudziestego dziewiątego dnia, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtorego. У того универсалу печать притиснена и подпись руки тыми словы: W mściów m m. panów zyczliwy brat y sługa, Kazimierz Chwalibog Zeroński, marszałek woysk ikm. w. x. Lit. imieniem woyska. Который же то универсалъ, ку активованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ.

1662 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 1351—1353.

205. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на сеймикѣ реляціиномъ.

31 мая 1662 года, Брестское дворянство, собравшись на реляціиный сеймикъ въ Брестѣ, дѣлаетъ постановленіе о собираніи податей и назначаетъ для этого сборщиковъ, которымъ предписываетъ представить оныя въ Вильну. Назначаетъ также судей для собиранія недоимокъ; на содержаніе ихъ назначаетъ, согласно сеймовому постановленію, отъ златаго по полгроша польскаго; также въ вознагражденіе послу

или депутату на сеймъ, — отъ златаго по полгроша. Сборщики податей должны безъ замедленія уплатить хоружему тысячу злотыхъ, а судьямъ по сту копъ литовскихъ каждому, за двѣ недѣли предъ закрытіемъ судовъ фискальных; остатокъ суммы долженъ храниться у сборщиковъ до возвращенія войска в. кн. Литовскаго.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ второго, мѣсца Іюня, третьего дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевисто на врадѣ его милость панѣ Андрей Горбодскій, ляддумъ речи нижей въ немъ менованой, ку активованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подаль, которое уписуючи у книги слово въ слово такъ се въ собѣ маеть: Мы senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy Brzescy y wszystkie koło rycerskie woiewodztwa Brzeskiego, ziachawszy się на сеймикъ relacyiny do Brzescia, w roku teraznieyszym tysiąc

sześćset sześćdziesiąt wtorym, na dzień trzydziesty pierwszy, miesiąca Maia, postanowiliśmy y tegoż dnia zgodnie a iednostaynie: на выданіе податкѣвъ, powaga tegoż seymu naznaczonych, roku teraznieyszego tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtorego obraliśmy ichmściów panów poborcѣвъ trzech: imci pana Jerzego Szuyskiego, imci pana Kazimierza Hornowskiego y imci pana Jana Ryszkowskiego; kтѣрого podatku przy wydaniu od nas odwieść mają ichmśc, на mieysce naznaczone w constytucyi, do Wilna. A wedla constytucyi z teraznieyszego seymu, iako zwysz będącey, obraliśmy, upraszając iednostaynemigłосy, ichmściów panów sędziѣвъ powiatowych на sądy, iako dawnieyszych retent w woiewodztwie naszym,

tak o niewydanie z terazniejszego seymu podatków naznaczonych: iegomości pana Alexandra Slizienia, stolnika Oszmiańskiego; iego mości pana Jana Kazimierza Żardeckiego, podstolego Brzeskiego; iego mości pana Stanisława Rayskiego, sekretarza króla iego mości; iego mości pana Waleryana Żardeckiego; iego mości pana Andrzeia Koscie; iego mości pana Leonarda Pocieia; iego mości pana Alexandra Hornowskiego; iego mości pana Wojciecha Szuyskiego; iego mości pana Samuela Bielskiego. A tak ichmościowie panowie poborcy pomienieni przysięgę wykonać mają w Brześciu, dnia dziewiątego Junii, w roku terazniejszym tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtorem, przy praesentowaniu tego laudum y przeczytaniu. A tegoż dnia dziewiątego Junii, w roku tymże dzisiejszym tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtorem, ichmść panowie sędziowie zwyszmanowani przysięgę uczynią y zarazem na sądy w Brześciu zasięść mają aż do odsadzenia spraw skarbowych,—iako o dawne podatki, na które by kwity nie zaszły od skarbu ikmści, także o podymne anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego; tak o retenta z tego seymu terazniejszego. W dzisiejszym roku ichmościom panom poborcom, wedle asygnacyi w konstytucyi terazniejszego seymu od złotego półgrosza polskiego ma być; a na ichmściów panów sędziów powiatowych y na iegomość pana Konstantego Szuyskiego, chorążycy Brzeskiego, w funkcey Polskiej z koszty, tak długi czas bywszego, pozwoliliśmy zgodnie y postanowiliśmy dać od złotego półgrosza polskiego do rąk ichmościów panów poborców pomienionych, którzy obligantur et tenentur ex consensu publico woiewodztwa naszego, naprzód, sine mora, wydać iego mości panu chorążycowi—złotych tysiąc. Tymże ichmościom panom poborcom imponitur od woiewodztwa,

przy wydaniu summy a quovis statu, cuiusvis praecminentiae et conditionis, iako w sobie ma instruktarz z terazniejszego seymu, ichmościom panom sędziom należność oddać quantoties, to iest: po stu kop Litewskich ante conclusionem sądów, na dwie niedziele, na każdą osobę ichmościów; a co zostawać ma tychże pieniędzy, na ich mm. pp. sędziów y na iego mość pana chorążycy pozwolonych, mają zostawać u ichmościów panów poborców ad excipiendum calculum od woiewodztwa, confrontuiąc perceptę z distributą y nie mają ich nigdzie indziej wydawać, aż po powrocie od woyska iego kr. mości wielkiego xięstwa Litewskiego. Zginęła (nadgroda) iego mości panu Stanisławowi Kazimierzowi Bobrownickiemu, sędziemu naszemu ziemskiemu Brzeskiemu, rotmistrzowi ikmści;—statuimus, że instabit woiewodztwo nasze Brzeskie intercessią do woyska ikmści wielkiego xięstwa Litewskiego o takowe, iako była w pewney sprawie, assecuracją iegomości panu Jerzemu Szuyskiemu, rotmistrzowi ikmści z chorągwią pod Merczem od nas pozostała, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego pro meritis iego mości; a za odważne in Martio campo usługi, z wykonaniem z służby woienney od nas, do terminu naznaczyliśmy, iako pod Merczem concessum, iegomości—po taleru z konia dać, gdzie wzięł iegomość ad rationem—złotych sto ośmnaście; coby od kogo z ich mściów panów obywatelów należało, finaliter do rąk iego mości dano być ma. Datta w Brześciu dnia trzeciego Iunii, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtorego. У того лядумъ подпись руки теми словы: Лукаш Харбовски, skarbnik Czernihowski, iako dyrektor na ten czas koła rycerskiego woiewodztwa Brzeskiego. Которое же то лядумъ есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ актиковано и вписано.

1662 г.

Изъ книги за 1660—1662 годы, стр. 1519—1521.

206. Универсалъ короля Яна Казимира.

Король Янъ Казимиръ объявляетъ всемъ старостамъ, подстаростамъ и ихъ намѣстникамъ, также войтамъ, бурмистрамъ, райцамъ, лавникамъ въ городахъ и мѣстечкахъ, въ духовныхъ и свѣтскихъ селахъ, какъ въ коронѣ Польской, такъ и въ вел. кн. Литовскомъ, что отъ него возвращается въ Москву царскій посланникъ Афанасій Ивановичъ Несторовъ, а также вмѣстѣ съ нимъ ѣдутъ Тимофей Алексѣевичъ Кишинъ и Иоакимъ Прокофьевъ, царскіе гонцы—съ освобожденными плѣнными, для сопровожденія которыхъ прикомандиро-

ванъ къ нимъ дворянинъ Симонъ Самуилъ Богдановичъ. По этому король желаетъ и приказываетъ, чтобы по древнему праву и обычаю для возвращающагося Московскаго посольства, по требованію Богдановича, вѣдѣ было доставляемо достаточное число подводъ и всякаго рода припасы и чтобы въ этомъ отношеніи нигдѣ и ни въ чемъ не было ни малѣйшаго замедленія и недостатка. Тоже должно наблюдать и при возвращеніи назадъ Богдановича.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ второго, мѣсеца Августа второго дня.

На врадѣ крродскомъ Берестейскомъ, передо мною Иеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хорунжимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Симонъ Самуель Богдановичъ, дворянинъ его королевской милости, листъ универсалъ его королевской милости въ рѣчи ниже выраженой выданный, къ актыкованью до книгъ крродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski, etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, mianowicie, urodzonym starostom, podstarościm y ich namiestnikom, także sławetnym woytom, burmistrzom, raycom, ławnikom w miastach, miasteczkach y wsiach duchownych y świeckich, tak w koronie Polskiey, iako y w w. x. Lit. będących, oznaumujemy. Iż powracaia od nas posłannik y gońcowie z więźniami uwolnionemi Cara imści Moskiewskiego: Afanasiey Iwanowicz Nestorow, stolnik Cara im., także żylec Tymofiey Alexieiewicz Kiszkin y Joachim Prokofieiew; do których przydaliśmy za przystawa urodzonego Symona Samuela Bogdano-

wicza, dworzanina naszego. Za czym chcemy mieć po wierności waszey y serio przykazuiemy, abyście wier. wasza, według dawnego prawa y zwyczaju, wszędzie dla powraciającej Moskwy, wielebny urodzony nasz dworzanin, za przystawa dany, potrzebował podwoy y żywność w drodze, śród was stanowiska, im dobre y wczesne naznaczali; postrzegaiąc tego, aby, zachoway Boże, nie było iakiego w drodze omieszkania temu posłannikowi y goncom Cara imci, iako z dobrym dziełem wraciającym przez niewczesne dawanie podwod; które y dla powraciającego do nas urodzonego Bohdanowicza, dworzanina naszego, dawane być mają,—inaczej tedy nie uczyni wier. wasza dla łaski naszej. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego piątego, mńsca Julii, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtorego, panowania naszego polskiego—czternastego, a Szwedskiego—piętnastego roku. У того листу универсалъ его королев. милости, печатей двѣ: Коронная и Литовская притисненныя, а подпись руки тыми словы: Jan Kazimierz król; Andrzej Kotowicz, pisarz w. x. Lit., starosta Grodzieński. Который же то универсалъ, къ актыкованью поданный, есть до книгъ крродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1663 г.

Изъ книги за 1663—1664 годы, стр. 52—53.

207. Заявленіе дворянъ Брестскаго воеводства о томъ, что они добровольно обѣщали двойное подымное каштеляну Савицкому.

Сенаторы, сановники, городскіе и земскіе судьи, обыватели Брестскаго воеводства объявляютъ, что въ 1661 году они всѣ совокуно пошли на освобожденіе Брестской крѣпости изъ неприятельскихъ (Московскихъ) рукъ, подъ предводительствомъ Малхера-Станислава Савицкаго, Брестскаго каштеляна, безъ оружія, пороху и свинцу, безъ полного знанія дѣла, и въ ограниченномъ количествѣ, вслѣдствіе чего и не имѣли надлежащаго успѣха. Однакоже послѣ первой

стычки подъ Брестомъ, они единогласно положили на сеймъ выдать вождю своему каштеляну Савицкому двойную сумму подымной подати со всѣхъ имѣній, для чего и назначили особаго сборщика податей Николая Унихимовскаго, который собранную имъ подать долженъ прямо передать въ руки военачальника. Въ израсходованіи этой суммы Савицкій никому не обязанъ отдавать отчета. Протестанція противъ этого постановленія Жардецкаго отвергнута.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тисеча шестьсотъ шестьдесятъ третега мѣсяца Февраля третега дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившише очевисто его милость панъ Бартоломей Щуркевичъ, манифестацію ихъ милости пановъ обывателей воеводства Берестейскаго, въ рѣчи нижей выраженой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаную: Мы, senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, obywatele woiewodztwa Brzeskiego, czynniemy wiadomo. Iż w roku tysiąc sześćset sześćdziesiątym pierwszym, gdychmy pospolitym ruszeniem szli dla odyskania fortecy Brzeskiej z rąk nieprzyjacielskich z iasniewielmożnym imc. panem Malchrem Stanisławem Sawickim, kasztelanem Brzeskim, regimentarzem naszym, widząc, iż bez armaty, prochów, y ołowiu, bez wiadomości ze wszystkich stron, nie bychmy podstapieniem naszym pod Brześć nie sprawili, — zwłaszcza, iż tak szczupła nas garstka dla zniszczenia przez różnych nieprzyjaciół y domową calamitatem: przeto życząc, widząc, iako na lepszy porządek pospolitego ruszenia naszego uważając extreme zruynowane

fortunas im. pana regimentarza naszego po pierszey zaraz szczęśliwey z nieprzyjacielem pod Brześciem rozprawie, pozwolilichmy wszyscy unanimiter iednym głosem, wydać imci. panu kasztelanowi dwoie podymnego ze wszystkich in genere dobr; iakoż y poborcę tamże zaraz słownie mianowaliśmy im. pana Mikołajia Unichimowskiego, który nikomu inszemu, tylko samemu imci panu kasztelanowi Brzeskiemu y deputatom od woiewodztwa wyliczać się miał. Jako tedy na on czas unanimiter ochoczechmy pozwolili imci panu kasztelanowi (który za swe odwagi y dobry w pospolitym ruszeniu rząd maiora od ikm. meretur), to dwoie podymnego, tak y teraz temi podpisami naszymi benevole testamur, iż ten podatek intuitu dobrego rządu y expens woiennych, które szczęśliwie za łaską Bożą succeserunt darowaliśmy imci; że nikomu stego, ani sam im., ani poborcawyliczać się nie ma,—testamur y to podpisami naszymi, na tym seymiku praesentes. Iż manifestował się na seymiku naszym im. pan Żardecki, podstoli Brzeski, iako director sądów z seymu uchwalonych, że w tey sprawie żadnego nie wydawał decretu y onego nie podpisował, ani collegowie imci, ale sam imc pan Leonard Pocięy, iako pisarz decreto- wy tego sądu, ex odio personarum, ważył

się ten decret wydać; a my przytomni będąc w obozie wiemy, iż im. kasztelan za proźbą nas samych wydał de proprio więcey in spera tego podymnego, iako my sami dobrze conscii iesteśmy—na co rękoma naszymi podpisuiemy się. Dat. w Brześciu, na seymiku gromniczym, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt trzeciego. У тоє манифестациі подписи рукъ ихъ милостей пановъ обывателей воеводства Берестейского тыми словы: Malcher Stanisław Sawicki—kasztelan Brzescki, dyrektor seymiku; Stanisław Kazimierz Bobrownicki—sędzia ziemski Brzescki, rotmistrz ikm.; Jan Kazimierz Zardecki—podstoli Brzescki, director sądów retentorskich woiewodztwa Brzesckiego; Heronim Hordzieiewski—

podczaszy Mozyrski; Konstanty Przędziecki, Jerzy Kazimierz Szuyski mnpria; Jerzy Kosciuszko Siechnowicki, Woyciech Monwid Irzykowic mnpria; Wacław Szuchicki ręką, Jan Orzeszko, Marcellin Władysław Zardecki — dworzanin ikm., Jan Kazimierz Machwic, Mikołay Abramowicz—podczaszy; Mścislawski, Bartłomiej Szczurkiewicz—ręką swą; Paweł Hayko, Mikołay Jezierkowski — woyski Mozyrski, Jan Bobrowski, Paweł Juszkiewicz Wołkowicki, Łukasz Brzozka, Jan Stanisław Kochlewski, Andrzej z Labiszyna Pakosławski, Paweł Piacecki — sekretarz ikm., Adam Niepokoyczycki. Которая же то манифестациа, ку актыкованью поданая, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписана.

1663 г.

Изъ книги за 1663—1664 годы, стр. 431—432.

208. Напоминальный листъ короля Яна Казимира пану Криштофу Сонгайлѣ, чтобы онъ не притѣснялъ королевскихъ ерестьянъ.

Къ королю Яну Казимиру обратились подданные его супруги Болотковскіе съ жалобою на Криштофа Сонгайлу о томъ, что онъ различнымъ образомъ утѣсняетъ и грабитъ ихъ. Король въ особомъ листѣ строго напоминаетъ ему, чтобы онъ все награбленное возвратилъ вышепомянутымъ

подданнымъ и на будущее время ничѣмъ больше ихъ не отягощалъ, и доискивался своихъ правъ путемъ законнаго суда. Въ противномъ же случаѣ, т. е. когда до короля вторично дойдутъ на него подобныя жалобы, онъ будетъ подвергнутъ строгой отвѣтственности закона.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеца шестьсотъ шестьдесятъ третего, мѣсеца Апрѣля дванадцатого дня.

На врадѣ господарскомъ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Иеронимомъ Казимеромъ Еленскомъ, хорунжимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Михалъ Киркило, листъ его королевское милости, пана нашего милостивого, упоминальный, до пана Криштофа Сонгайлы выданный, въ справѣ и рѣчи въ немъ нижей выраженой, ку актыкованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова пи-

санный: Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski, etc. Urodzonemu Krzysztophowi Sagayłowi, wiernie nam miłemu, łaska nasza królewska. Urodzony wier nie nam miły! Mamy tę wiadomość od poddanych królowey ieу mości paniey małżonki naszey, iż wierność twoia różnymi onych aggrawuiesz sposobami, grabieże zabierasz; co ieśli tak iest, słu sznie nas takowу wierności twoiey pro ceder obchodzić musi. Przeto tym li stem naszym serio wierność twoią na pominamy, chcąc mieć, abyś te zabrane grabieże poddanym Błotkowskim powra cał y wszystkim satisfactią uczynił,

a więcey ich aggravare nie ważył się, dochodząc raczey swych praetensyi, inquantum by iakie były do nich, ordinaria iuris via; bo alias, musieli byśmy o takowu proceder wierność twoię, za powtórny doniesieniem skargi,—kazać sądzić y surowo karać. Inaczey wierność twoia nie uczynisz dla łaski naszej y z powinności swey. Dan we Lwowie, dnia czwartego miesiąca Apryla, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego

trzeciego, panowania naszego Polskiego y Szwedzkiego piętnastego roku. У того упоминального листу, при печати великой великого князства Литовского, подписы рукъ въ тые слова: Jan Kazimierz król; Cyprian Paweł Brzostowski, referendarz y pisarz w. x. Lit. Который тотъ упоминальный листъ есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1663 г.

Изъ книги за 1663—1664 годы, стр. 429—430.

209. Напоминальный листъ короля Яна Казимира Брестскому магистрату.

Къ королю Яну Казимиру обратились подданные королевы, супруги его, Болотковскіе, съ жалобою на Брестскій магистратъ по тому поводу, что онъ дѣлаетъ имъ великія прегатствія въ средствахъ въ существованію и насылаетъ на нихъ солдатъ. Король строго напоминаетъ всѣхъ членовъ магистрата, чтобы они не чинили Болот-

ковскимъ подданнымъ вышепомянутыхъ притѣсненій и вообще не дѣлали имъ никакихъ несправедливостей; чтобы они, въ случаѣ какихъ-либо къ нимъ претензій, вѣдались судебнымъ порядкомъ. Въ противномъ случаѣ, т. е. когда до короля вторично дойдутъ подобныя жалобы, виновные подвергнутся строгой ответственности

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ третего, мѣсеца Апрѣля дванадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Иеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевидно его милость панъ Михаль Киргило, листъ его королевское милости, пана нашего милостивого, упоминальный, до славетныхъ мѣщанъ мѣста Берестейского выданный, въ справѣ и рѣчи въ немъ нижей выраженой, къ антикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Jan Kazimierz, z Bożey łaski, król Polski, etc. Sławetnym burmistrzom, raycom, ławnikom y wszystkimu magistratowi miasta naszego Brześcia, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Sławetni wiernie nam mili! Supplikowali nam poddani królowey ieу mości, pani małżonki naszej,—Błotkowscy, iż wier-

ność wasza wielką im w pożywieniu czynicie przeszkodę y żołnierzów na nich ku dalszey zgubie onych naprawuiecie, w czymże się niemałe poddanym Błotkowskim od wierności waszey dzieie praeiudicium. Tym listem naszym wierność waszą serio napominamy, chcąc mieć, abyście od tey supersedowawszy złości namnieyszey w szukaniu pożywienia przeszkody nie czynili; żołnierzów na nich nie naprawowali, y żadnym namnieyszym sposobem aggravować nie ważyli; a inquantum, wierność wasza, iakie do nich macie praetensie, ordinaria iuris via onych dochodzili. Alias musieli byśmy, za doniesieniem powtórny skargi o takowu proceder wierność waszą —kazać sądzić y surową karać animadversią. Inaczey wierność wasza nie uczynicie dla łaski naszej y z powinności swey. Dan we Lwowie, dnia czwartego miesiąca Aprilis, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego trzeciego,

panowania naszego, Polskiego y Szwed-
skiego—piętnastego roku. У того упоми-
нальнаго листу при печати великой
великого князства Литовскаго подписъ
рукъ въ тые слова: Jan Kazimierz król;

Cyprian Paweł Brzostowski, referendarz
y pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego.
Который же тотъ листъ уминальный
есть до книгъ кгродскихъ Берестей-
скихъ уписанъ.

1663 г.

Изъ книги за 1663—1664 годы, стр. 433—435.

210. Письменное обязательство Брестскихъ мѣщанъ.

Брестскіе мѣщане заявляютъ, что они ни въ чемъ не бу-
дутъ отступать отъ мѣнѣя городскихъ радныхъ въ дѣлѣ
собиранія поголовной подати и совместно съ ними при-
мають на себя отвѣтственность по этому дѣлу во всѣхъ
судахъ. А что касаетса до двухъ сборщиковъ поголовной

подати, Григорія Вогица и Григорія Дяковича, которые
не представили реестровъ и счетовъ въ собранной ими
поголовной подати, то общество отсылаетъ ихъ на судъ въ
Едвабницкому.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого
тысеча шестьсотъ шестьдесятъ третего,
мѣсеца Апрѣля петнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ,
передо мною Иеронимомъ Казимеромъ
Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ
Берестейскимъ, постановившисе оче-
висто славетные мѣщане мѣста его
королевское милости Берестя, имени
нижеи менованые, листъ ассекурацый-
ный, въ рѣчи нижеи выраженой, именемъ
всего маистрату признали и ку акти-
кованью до книгъ кгродскихъ Бере-
стейскихъ подали, въ тые слова пи-
санный: My mieszczanie, niżej na pod-
pisach wyrażeni, y wszystko rz-pta miesc-
ka Brzeska, ze wszystkimi iurisdikami,
do miasta ikm. Brześcia przynależącemi,
czyniemy wiadomo tym naszym pismem
assecuracyinym, iż panów radnych mie-
skich Brzeskich nie mamy odstępować;
ieśli by gdziekolwiek trafiło się w sądzie,
sprawy strony pogłównego, na miasto
Brześć należące, mieć—odstępować onych
nie powinniśmy, y owszem wszyscy zo-
bopólnie, ieden przy drugim,—stać, na to
składkę dawać y tey sprawу popierać.
A teraz tych braczów, Grehorego Wo-

ginca—rayse y Grygora Działkowicza,
mieszczan Brzeskich,—ponieważ nie wie-
dzieć gdzie się pogłowne podziało (do
tego s świeszczenikiem Grehory Woyniec
lidźby przedtym skuteczney s strony po-
głównego wszystkiego nie uczynił; nie
dobrał, regestrów nie oddał); tedy pomie-
nionych braczów im. panu Jedwabnickie-
mu wydaiemy. A na to daiemy te pismo
nasze assecuracyne,—iż panów radnych
nie mamy odstępować, założywszy na
każdego z nas zaręki—złotyich sta, s pod-
pisem rąk naszych. Pisan w Brześciu,
dnia dwunastego miesiąca Apryla, roku
tysiąc sześćset sześćdziesiąt trzeciego.
У тое ассекурации подписъ рукъ тыми
слова: Jan Lepanowski—ławnik, imieniem
wszystkiego pospółstwa spod maydeburku
do tego listu podpisuję się; ustnie pro-
szony do tego listu, iako pisma nie umie-
iętnych od wszystkiego pospółstwa spod
maydeburku, ulicy Zamuchawieckiey, pod-
pisuję się: Roman Matfiewicz—burmistrz
reliey Greckiey; Миколай Павловичъ—
лаwnикъ зъ юрисдики замковое, име-
немъ вселкей юрисдики рукою власною;
Paweł Czerniakowicz—woyt, iuryzdiki
wielmożnego im. xdza, pisarza w. x. Lit.

imieniem wszystkiej iurysdiki; Семень Сидоровичъ, зъ юрисдики его милости ксендза Сапѣги, бискупа Жмойдского, до того листу подписуюся. Которая же то асекурація, на врадѣ признаная и до актѣ поданая, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписана.

1663 г.

Изъ книги за 1663—1664 годы, стр. 496—498.

211. Листъ короля Яна Казимира о назначеніи комиссаровъ въ село Остромечъ.

Король Янъ Казиміръ назначаетъ отъ себя комиссаровъ Малхера Станислава Савицкаго, Брестскаго каштеляна, и Яна Владислава Невельскаго, Брестскаго скарбника, для рѣшенія спорнаго дѣла, возникшаго между королевскими подданными села Остромеча, принадлежащаго въ Брестской эконومی, съ дворянами Александрою Остромечскою, Криштофовою Буховецкою, Иваномъ Прилуцкимъ и супругою его Юстиною Остромечскою, Александромъ и Станиславомъ Остромечскимъ и его братьями и Яномъ Оникевичемъ Буховецкимъ, — о землѣ, называемой Болотомъ-Озеряшкомъ, лежащей

противъ села Остромеча, издавна составлявшей собственность Остромечскихъ подданныхъ. Король, желая уладить спорное дѣло, приказываетъ своимъ комиссарамъ съѣхаться съ комиссарами противной стороны въ условленное время на границахъ спорной земли, внимательно рассмотреть все дѣла и документы, сюда относящіеся, подъ присягою выслушать довѣренныхъ свидѣтелей, рѣшить спорное дѣло, заснять концы и возобновить границы, не отнимая при этомъ у недовольной стороны права апелляціи въ королевской судъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого, тысеца шестьсотъ шестьдесятъ третего, мѣсеца Мая двадцать девятого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Іеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно панъ Якубъ Брагоровичъ, листъ его королевское милости до особъ нижей выраженныхъ, въ справѣ и рѣчи въ немъ мененой писаный, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный: Jan Kazimierz, z Bożey łaski, król Polski etc. jako wyżey. Wielmożnemu Malcheroowi Stanisławowi Sawickiemu, kasztelanowi Brzeskiemu y urodzonym Janowi Władysławowi Newelskiemu, skarbnikowi Brzeskiemu, sędziowi Chamętowskiemu — commisarzom naszym, do sprawy niżej wyrażoney zesłanym, uprzejmie y wiernie nam miłym łaskę naszą krolewską. Wielmożni, urodzeni, uprzejmie y wiernie nam mili! Zachodzą różnice między poddanymi naszymi wsi Ostromeacza, do oekonomiey Kobrynskiey nale-

żącey, w dzierżeniu urodzoney Jadwigi Umiaszowskiej Kołyczowey, podczaszyney Grodzianskiej, będącey — z iedney strony, a z drugiej — między urodzonymi Alexandrą Ostromecką, Krzysztophową Buchwiecką, Iwanem Przyłuckim y małżonką jego Justyną Ostromecką, Alexandrem y Stanisławem Ostromeckim y bracią jego młodszą y Janem Onikiewiczem Buchowieckim o grunt, to iest, Błoto - Iezierzysko nazwane, przeciwko wsi Ostromeacza leżące, z dawnych czasów w używaniu poddanych naszych Ostromeckich będące. Które różnice chcąc my uspokoić, za commisarzów z naszej strony uprzejmość y wierność waszą zsyłamy, a stronie przeciwney tyleż commisarzów wynieść pozwalamy, chcąc to mieć po uprzejmości y wierności waszej: abyście się z sobą zniosszy, czas y dzień do wyjazdu swego namówiwszy y strony obie innotestentią swoją obwieściwszy, do gruntu pomienionego ziachali; tam w prawa dawne y przywileia y nadania, tudzież w rewisyje pilnie weyrzawszy ductom się dawnym dobrze przy-

patrzywszy, dowodów obu stron wysłuchawszy, świadectwa wiary godnych niepodeyrzanych ludzi stanu szlacheckiego pod sumieniem, a prostego pod przysięgą, wysłuchawszy, — differentie takowe rozsądkiem swoim uspokoił, kopce osypał i y granice odnowił, — appellacyi do nas y sądu naszego nonnisi a definitiva sententia nie broniąc. Uczynicie to uprzejmość y wierność wasza z powinności swoiey y dla łaski naszej. Dan we Lwowie, dnia dziewiętnastego, mśca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześć-

dziesiąt trzeciego, panowania naszego Polskiego y Szwedzkiego — piętnastego roku. У того листу его королевское милости, при печати большой великого князства Литовского притисненной подпись рукъ тыми словами: Jan Kazimierz król; Сурьян Павел Brzostowski — referendarz y pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ листъ его королевское милости, ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1663 г.

Изъ книги за 1663—1664 годы, стр. 551—554.

212. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутату, отправляемому къ королю.

Дворянство Брестскаго воеводства поручаетъ депутату своему, посылаемому къ королю, представить ему, что помню опустошенія, которое потерпѣло воеводство отъ Московскихъ войскъ, оно, будучи на границѣ коронныхъ владѣній, должно было нести всѣ тяжести военнаго времени отъ проходящихъ войскъ и что оно такимъ образомъ доведено до крайняго разоренія. А потому дворянство возлагаетъ обязанность на депутата ходатайствовать предъ королемъ, чтобы онъ людямъ, которыхъ онъ назначилъ къ

Брестской крѣпости на содержаніи изъ имѣній земства и которые приближаются уже къ предѣламъ воеводства, дальгѣ либо другое мѣстопребываніе. Вѣсть съ симъ дворянство вмѣняетъ въ обязанность своему депутату донести королю, что оно въ крайности постановило одну чоповую подать на одинъ годъ и униженно просить его, чтобы онъ своимъ авторитетомъ утвердилъ эту подать; а вакантныя мѣста въ воеводствѣ на будущее время предоставлялъ туземцамъ, имѣющимъ свои имѣнія.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого, тысяча шестьсотъ шестьдесятъ первого, мѣсца Іюня двадцать осьмого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Іеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Самуель Мостицкій, инструкцію ихъ милостей пановъ обывателей воеводства Берестейского, въ рѣчи въ немъ ниже выраженой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаную: Instrukcyя od nas obywatelów woiewodztwa Brzeskiego, die vigesima quinta Iunii, anno millesimo sexcentesimo sexagesimo tertio, do Brześcia, za uniwersałami ikmści, pana naszego miłościwego, zgromadzonych, dana do maiestatu ikmści posłowi naszemu, iego mości panu Władysławowi Szuyskiemu,

chorążicowi Brzeskiemu. Przy oddaniu wierniego poddaństwa naszego y oświadczeniu powinney maiestatowi pańskiemu obserwancyey patri patriae pro paterna cura et sollicitudine, którą o nas wierznych poddanych swoich mieć raczy, obmyśliwaiąc bonum państw swoich y woiewodztwa naszego et securitatem publicam in hoc turbido oyczynny, iako najpokornieyszemi iego mość pan poseł nasz od nas wszystkich maiestatowi ikmści, panu naszemu miłościwemu, przy uniżonym podziękowaniu z wszelką do usług maiestatu pańskiego inclinatją wyrazi słowy, długoletniego zdrowia, szczęśliwego panu naszemu miłościwemu na neizliczone wyrażając lata, pokorną do maiestatu pańskiego od nas doniesie in desideriis nostris proźbę. Ma tedy, ante omnia, veritatem fateri przed maiestatem ikmści, pana naszego miłościwego, iako

województwo nasze publiczne, y nie wspominając devastatę nieprzyjacielsię Moskiewskię, pograniczne będąc państw koronnych, tak wielom ciężarom y częstym stacyom przechodzących półków y woysk koronnych passive labere często gestym impeticiom, a což przez domowego żołnierza, całoroczne woyska stanowiska y powrotną całego woyska consistentią, przy znacznym neurodzaiu, iuż prawie deficit y alimentis ad sustentandos incolas wojewodztwa naszego, o ostatnią prawie minatur krajów naszych desolatią. Ma deducere też maiestatowi ikmści pana naszego miłościwego iego mość pan poseł nasz, iakośmy non gravatim, ale ut primum innotuit universał ikmści pana naszego miłościwego na zebranie y seymik obywatelów, tak cum omni alacritate et observatione mandatów pańskich in praefixum stawiliśmy się naznaczonego z woli ikmści pana naszego miłościwego terminum, na którym przez posła ikmści pana naszego miłościwego nam intimatum, aby ordynowani ludzie od maiestatu ikmści pana naszego miłościwego na fortecę Brzeską z dobr ziemskich prowiantowani byli; zostaiąc tedy in ea egestate et praessura krajów naszych prawie cum lacrimis uniżoną prozbę naszą do maiestatu ikmści, pana naszego miłościwego, tę pokorną zanosimy suplikę, uniżenie upraszaiąc, —aby ten lud ikmści, pana naszego miłościwego, zbliżaiący się w granice wojewodztwa naszego mógł być s komizeracyi ikmści, pana naszego miłościwego, y dla tak znaczney desolacii y z łaski maiestatu pańskiego indziej accomodowany. Aże z różnych contribucyi w niemałe zawiedzione długi przez pierwotne expensa, wojewodztwo nasze łącno exonerować się nie może: ad ea rzuciło się media—o czopowe na rok iedne, laudo wszystkich obywatelów, na tem terminie seymiku pewne do exactey obrawszy osoby, zgodnie

pozwoiło. Naszego m. pana pan poseł nasz magestatu pana naszego miłościwego uniżenie upraszać, —aby autoritate magestatu pańskiego to laudum nasze mogło być approbowane, z osobliwey clemencyey pańskiej: o co sedulo iegomość pan poseł nasz expostulować ma. Comittimus y to iegomości panu posłowi naszemu, aby uniżenie upraszał maiestatu ikmści, pana naszego miłościwego, aby occurence vacanciy, z łaski ikmści, pana naszego miłościwego, w wojewodztwie naszym lokuiące, —incolis et possessionatis conferowane były. У тое инструктори поднись рукъ ихъ милостей пановъ обывателей воеводства Берестейского теми словы: Konstantin Szuysky—pisarz ziemski Brzeski, director koła rycerskiego wojewodztwa Brzeskiego; Heronim Kazimierz z Jelney Jelenski—chorąży Brzeski; Stanisław Kazimierz Bobrownicky—sędzia ziemski Brzeski; Ostafian Tyszkiewicz—podkomorzy Brzeski; Jan Kazimierz Zardecky—podsędek Brzeski; Maciey Zadorski—marszałek Orszanski; Jan Władysław Niewelski—skarbnik Brzeski, dworzanin ikmści; Franciszek Unichowski—czesnik Brzeski, Alexander Kazimierz Bucza—łowczy Rzeczycki; Jerzy Umiastowsky—stolnik Wendenski; Mikołay Jezierkowsky—woyski Mozyrski; Paweł Piekarski, Mikołay Brzozowski, Stanisław Tabenski, Stanisław Szyszki—chorążic Brzeski, Stefan Stanisław Szuyski, Aleksander Kuczewski—podkomorzy Wendenski, Wereszczaka, Bazily Ruszkowsky, Jan Aleksander Paleniewsky, Mikołay Abramowicz—podczaszy Mscisławski, Bartłomiej Szczurkiewicz, Stanisław Biały, Albrekt Borkowsky, Tomasz Zliczanski, Samuel Mosticky—ręką swą, Wincenty Kazimierz Tyszczycki, Woyciech Gruszewski, Jan Heronim Rymeyski, Jakub Władysław Wierzbicki Bilski, Alexander Jan Wincenty Zaleski, Jakub Hełskowsky, Maciey Tur Dobrogost Skol-

nowsky, Marcian Telatycky, Jan Heronim Żaba—horodniczy Brzesky, Stephan Szuysky, Jerzey Cieszkowski, Alexander Faustyn, Kosciuszko Siechnowisky, Paweł Wierzbicky, Alexander Jan Kosciuszko Siechnowicky, Michał Kazimierz Andrzej Denisowicz, Gabriel Bartoszewicz, Jan Wila, Michał Kazimierz Denisowicz, Aleksander Przy-
szychosky, Samuel Silicz, Marcian Czyżewsky, Mikołaj Krzyczewsky, Jan Brzeznicky, Jan Manczan—mostowniczy ikmści woiewodztwa Wilenskiego, Paweł Kazimierz Michałowski—skarbnik Orszansky. Которая жь то инструкция, до актъ подавана, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписана.

1664 г.

Изъ книги за 1663—1664 годы, стр. 1407—1410.

214. Универсалъ короля Яна Казимира Брестскому воеводству о всеобщемъ ополченіи противъ Русскихъ.

Король Янъ Казиміръ, увѣдомляетъ своихъ подданныхъ в. к. Литовскаго, что хотя посаѣ продолжительной уклончивости, Царь Московскій и выслалъ своихъ пословъ для заключенія съ Польшей мира, о которомъ и идутъ переговоры между Московскими и Польскими комиссарами, подъ Краснымъ и Звѣровичами; но такъ какъ опять уже распространяются пзвѣстія о новой, готовящейся для Польши, войнѣ, то король симъ универсаломъ извѣщаетъ и требуетъ, чтобы

по силѣ конституцій и Литовскаго статута, въ особенности по силѣ конституцій послѣдняго сейма, всѣ чины вооружались и готовы были къ сраженію, при первомъ появленіи непріятеля въ страну. Предосторожность эта весьма необходима, особенно съ тѣмъ непріятелемъ, который привлекъ трактаты подтверждать войной,—а равно и для того, чтобы польскія войска, а вмѣстѣ съ ними и в. к. Литовское не потерпѣли, вслѣдствіе безпечности, какой-нибудь «конфузи».

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ четвертого, мѣсеца Іюня пятого дня.

На радѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Іеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно Шимонъ Курсоръ и мѣщанинъ Берестейскій, универсалъ его королевское милости першихъ за двои вици до ихъ милости пановъ обывателей воеводства Берестейского, на посполитое рушенъ выданный, ку артикованю до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный: Jan Kazimierz z Bożey łaski król polski etc. Wszem wobec, każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, mianowicie, wielmożnym senatorom, urodzonym dignitarzom, urzędnikom ziemskim grodzkim, rycerstwu, szlachcie, obywatelom woiewodztwa Brzeskiego, uprzej-

mie nam miłym, także miastom y miasteczkom, łaskę naszą królewską. Wielelni, wielmożni, urodzeni, uprzejmie y wiernie nam mili! Lubo po tak wielu zwłokach, tandem Car Moskiewski na traktaty o pokóy commisarzów swoich zesłał y już czas y mieysce między Krasnym a Zwierzowiczami commissyi pro 11 Maja, przez naszych comisarzów z Moskiewskimi iest postanowione y zaprzysiężone; że iednak dochodzą nas pewne przestrogi, że ten nieprzyiaciel, chcąc tym lepszey na swą stronę, mediante armorum successu, na panach comisarzach naszych wymódz pokóy, woyska swe gromadne z Czerkaskim, Prozorowskim y Boratynskim ku Smolenskowski, a z drugiey strony, od Połocka y Deneburhu znać Chowańskiego niespodziewanie zemknąć umyslił; jakoż y sama uczy experientia, że ten nieprzyiaciel popolicie woyną traktatów zwykł popierać: prze-

to, zawczasu zabiegając takowym niebezpieczeństwom, y żeby do jakiey confuzyi woyska nasze, a zatym y całe wielkie księstwo Litewskie nie przyszło, przychodzą nam ad ea salvandae reipublicae remedia, które z seymu przeszłego mamy sobie powierzone—udać się et, in casu tanti periculi, pospolitego ruszenia zażyć. Daiemy tedy ten nasz do uprzym. y wierności waszych uniwersał y piersze za dwoie wici posyłamy, chcąc mieć po uprzym. y wiern. waszych y rozkazując,—abyście, in casu necessitatis y zachodzących niebezpieczeństw, wszelką gotowość do dania nieprzyjacielowi pospolitym ruszeniem resistentie mieli; iako byście za trzeciemi viciami naszymi, nic się niebawiąc, już na koń wsiadali, do woysk łączyli y porządkiem, w prawie opisanym, tam gdzie necessitas mieć zechce, y naszymi uniwersałami mieysce naznaczone będzie,—gromadzili się y to czynili, co miłość oyczyzny y conservatia oney wskaże—mężnie nieprzyjacielowi odpor dając y we wszystkim się według prawa y statutu w. x. Lit., o pospolitym ruszeniu opisanego, osobliwie z sey-

mu przeszłego constituciey sprawując się, pod winami—de expeditione bellica opisanemi: w czym, aby urodzony chorąży dosyć powinności swey czynił, ostrzegamy y upominamy. Miasta także y miasteczka, także y wszyscy w constitutii wyrażeni, sprawią się według teyże constitutii. Co aby do wiadomości wszytkich przyszło, chcemy mieć, aby ten nasz uniwersał wszędzie, za podaniem onego, do xiąg przyimowany, publicowany y po parafiach był rozesłany,—inaczej dla łaski naszej y z powinności swey nie czyniąc. Dat. w Minsku dnia IX miesiąca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt czwartego, panowania królestw naszych, Polskiego y Szwedzkiego—szesnastego roku. Утого листу его милости печать большая великого князства Литовского притиснена, а подпись рукъ теми словы: Jan Kazimierz król; Andrzej Kotowicz—pisarz w. x. Lit. Который же то универсаль, ку актыкованю поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ принять и уписатьъ.

О Г Л А В Л Е Н І Е.

I.

Акты, относящіеся къ исторіи Православія въ Сѣверо-Западномъ краѣ.

	Стран.		Стран.
1401 г.		1574 г.	
1. Выпись фундушовой записи Владислава IV на Кобринскій монастырь Св. Спаса, выданная изъ большой канцеляріи великаго княжества Литовскаго.	1	6. Изрекательная запись священника Брестскаго Моисея Исаковича о томъ, что епископъ Владимірскій и Брестскій Ѳедосій не занималъ у него никакихъ денегъ.	9
1465 г.		1577 г.	
2. Дарственная запись княгини Уліаны Кобринской Петро-Павловской церкви въ г. Кобринѣ на людей и землю	3	7. Судебное опредѣленіе по дѣлу Пружанскаго священника и Пружанскихъ мѣщанъ	10
1485 г.			
3. Духовное завѣщаніе священника Брестской церкви во имя свв. мучениковъ Сергія и Вакха	4	8. Жалоба священника Демьяна Семеновича вкѣстѣ съ съ посвидѣтельствомъ вознаго объ учиненныхъ ему побояхъ земляниномъ Рафаломъ Ленковичемъ Непокойчицкимъ	11
1500 г.			
4. Подтверженіе фундушовой записи Павломъ Ивановичемъ Сапѣгою, данной отцемъ его на Кюденскую церковь во имя св. архангела Михаила	6	9. Комиссарское опредѣленіе по дѣлу священника церкви свв. апостоловъ Петра и Павла въ Кобринѣ.	12
1521 г.		1582 г.	
5. Вводный актъ во владѣніе церковнымъ имуществомъ священника Опольской церкви Игнатія Сергѣевича	8	10. Заявленіе епископа Кирилла Терлецкаго, подгрѣвленное свидѣтельствомъ вознаго, объ ограбленіи церкви Св. Духа въ Пинскѣ под-	

Стран.		Стран.
	старостимъ Пинскимъ, княземъ Львомъ Войной Воронежскимъ	14
	1586 г.	
11.	Фундушова запись на Волчицкую церковь во имя св. Николая и св. Георгія	18
	1588 г.	
12.	Фундушова запись воеводы Брестскаго Николая Сапѣги на Вышницкую церковь	20
	1591 г.	
13.	Фундушова запись Витебскаго воеводы Сапѣги на Вышницкую церковь	22
	1592 г.	
14.	Фундушова запись княгини Вишневецкой на Войскую церковь во имя Рождества Пресвятыя Богородицы	23
	1605 г.	
15.	Фундушова запись Льва Сапѣги на церковь Виторожскую	25
	1621 г.	
16.	Осмотръ вознымъ пепелища Кобринскаго Спаскаго монастыря	26
	1624 г.	
17.	Фундушова запись на монастырь св. Онуфрія въ селѣ Яблочнѣ	27
	1625 г.	
18.	Фундушова запись Николая Сапѣги, воеводича Витебскаго, на Куденскую церковь во имя св. Духа	29
	1629 г.	
19.	Жалоба священника Степанковскаго Захарія на землянина Александра Полонскаго о томъ, что онъ избилъ и изранилъ его, съ присовокупленіемъ посвидѣтельства вознаго	31
20.	Жалоба священника Телятицкой церкви Терентія Лагодовскаго на пана Яна Красускаго о нападеніи на домъ его и нанесенныхъ побояхъ его женѣ и дочери	32
21.	Жалоба священника Озятскаго Василя Іоанновича Ждановича на землянина Остафія Непокойчицкаго о нападеніи послѣдняго на домъ и избитіи слуги его, съ присовокупленіемъ посвидѣтельства вознаго	34
22.	Объявленіе священника церкви Радовской о брошенномъ въ его церковь позвѣ Яну Лосю	35
	1631 г.	
23.	Жалоба священника Чернавчицкаго на землянъ Сколицкихъ и мѣщанъ Чернавчицкихъ о причиненіи ему обидѣ	36
	1634 г.	
24.	Дарственная запись Яроша Горбуна Богуславскаго и супруги его на часть земли для церкви Чернавчицкой	37
	1637 г.	
25.	Привилегія короля Яна III, подтверждающая привилегіи его предшественниковъ на фундушъ Кіевскаго митрополита Петра Могилы, данный Каменецкой церкви во имя Воскресенія Христова	39
	1638 г.	
26.	Листъ короля Владислава IV, подтверждающій запись земли на церковь во имя св. архангела Михаила въ Блуднѣ	41
27.	Консенсъ короля Владислава IV,	

Стран.	Стран.		
подтверждающій фундушъ на церковь въ Блуднѣ	42	церкви новой, гдѣ нѣкогда были церкви свв. Космы и Демьяна	53
—		1657 г.	
28. Привилегія короля Владислава IV, подтверждающая купчую крѣпость на плацъ въ г. Брестѣ подѣ церковь свв. апостоловъ Петра и Павла и монастырь	43	36. Подтверженіе правъ и преимуществъ, данное священнику Шебринской церкви во имя Рождества Пресвятыя Богородицы	56
1640 г.		1658 г.	
29. Привилегія короля Владислава IV, подтверждающая покупку земли на Рудянскую церковь Преображенія Господня	46	37. Привилегія короля Яна Казимира, подтверждающая фундушовую записъ на Гершоновицкую церковь во имя Покрова Пресвятыя Богородицы	57
1642 г.		1661 г.	
30. Коммисарскій листъ, по жалобѣ Кобринскаго священника, церкви святыхъ апостоловъ Петра и Павла, о захватѣ церковной земли	47	38. Жалоба священника Адриана Смоленскаго на Масловскаго	59
1644 г.		1662 г.	
31. Жалоба Парѣенія Новицкаго, протопопа Селецкаго, на ксенда Лаврентія Залескаго о нанесеніи ему безчестія и побоевъ	48	39. Фундушовая записъ на церковь во имя Покрова Пресвятыя Богородицы въ Гершоновичахъ	60
1646 г.		1665 г.	
32. Жалоба іеромонаха Палемона Бочевича на игумена Купятицкаго монастыря, Юсіфа Іоанна Нелюбовича Тукальскаго и на войта Каменецкаго	49	40. Универсалъ короля Яна Казимира, служащій священникамъ церквей Пещацкой и Кіевецкой	62
—		1668 г.	
33. Жалоба священника, церкви Прегалинской, Іоанна Важинскаго	52	41. Универсалъ гетмана Михаила Казимира Паца	63
1652 г.		—	
34. Привилегія короля Михаила, подтверждающая привилегію, данную Яномъ-Казиміромъ Венедикту Глинскому, на Кобринскую архимандрію	53	42. Универсалъ короля Яна Казимира, данный на охраненіе духовныхъ имѣній, лежащихъ въ экономіи Брестской	64
1656 г.		—	
35. Письмо епископа Владимірскаго Потя къ Брестскому протопопу о постройкѣ на мѣстѣ сгорѣвшей		43. Универсалъ гетмана Михаила Паца, которымъ нѣкоторыя деревни, принадлежація Кобринской архимандріи, освобождаются отъ военной повинности	65
		1669 г.	
		44. Извлеченіе изъ книгъ духовныхъ епископскихъ Владимірскихъ, со-	

Стран.	Стран.	
держашее въ себѣ право на приходъ Звадской церкви	Глинскимъ, такъ же Кобринскими жидами	
65	76	
—		
45. Подтвердительный листъ Франциска Пражмовскаго, короннаго секретаря, на всѣ документы Шебринской церкви.	54. Универсалъ Виленскаго воеводы Паца	
66	78	
—		
46. Листъ Викторина Вербицкаго, епископа Луцкаго, подтверждающій замѣну земли Шебринской церкви.	1673 г.	
67	55. Универсалъ великаго гетмана в. к. Литовскаго Михаила Паца, освобождающій греко-унитское духовенство отъ военныхъ повинностей	
—		
47. Обязательство Брестскаго кагала ежегодно уплачивать чиншъ за аренду земли, принадлежащей церкви свв. Косьмы и Даміана	78	
68	1674 г.	
—		
48. Извлеченіе изъ епископскихъ книгъ фундушовой записи на Велямовскую церковь	56. Консенсъ Брестскаго капитула на владѣніе плацомъ, принадлежащимъ церкви свв. Косьмы и Даміана, данный Брестскимъ жидамъ	
70	79	
1670 г.		
—		
49. Подавчій листъ Кіевскаго митрополита Гавріила Коленды	1676 г.	
71	57. Потвердительная привилегія короля Яна III, освобождающая греко-унитское духовенство Владимірской и Брестской епархіи отъ военныхъ повинностей и отъ свѣтскихъ судовъ	
—		
50. Позывъ митрополита Кіевскаго Гавріила Коленды Брестскому жидовскому кагалу	81	
72	1679 г.	
1671 г.		
—		
51. Привилегія короля Михаила епископу Пинскому и Туровскому Михаилу Бѣлзору на Лавришовскую архимандрію.	58. Универсалъ короля Яна III, которымъ онъ сзываетъ духовенство православное и унитское собраться въ Люблинъ, для соглашенія подѣламъ вѣры	
73	84	
—		
52. Упоминальный листъ короля Михаила митрополиту Кіевскому Гавріилу Колендѣ	59. Привилегія короля Яна III, подтверждающая фундушъ Королебродской церкви и освобождающая священниковъ отъ свѣтской юрисдикціи.	
74	86	
1672 г.		
—		
53. Опреждленіе по дѣлу между митрополитомъ Кіевскимъ Гавріиломъ Колендою и Яномъ Вацлавомъ	60. Привилегія короля Яна III на четыре ярмарки въ пользу Кобринской церкви во имя Пречистой Богородицы	
	88	

61. Привилегія короля Яна III на церковь Киеведкую 90

1680 г.

62. Фундушова запись хорунжаго Смоленскаго, Василя Красинскаго, на часовню св. Стефана, при Брестскомъ монастырѣ св. Симеона Столпника 93

1681 г.

63. Листъ короля Яна III, подтверждающій комиссарское опредѣленіе касательно земли, принадлежащей Брестской кафедральной церкви во имя Св. Спаса 96

64. Фундушова запись священника Коденской церкви на ту же церковь 97

65. Подтвердительная привилегія короля Яна III на земли, принадлежащія Преображенской церкви въ Руднѣ 99

66. Привилегія короля Яна III, данная Полосской церкви во имя Св. Троицы и св. Димитрія 102

1682 г.

67. Упоминальный листъ короля Яна III Брестскимъ іезуитамъ 104

1685 г.

68. Фундушова запись Θεодоры Тышковской на церковь во имя Успенія Пресвятой Богородицы и св. архангела Михаила въ Шишовѣ . 105

69. Привилегія короля Яна III, подтверждающая фундушовую запись на Олтушскую церковь во имя Преображенія Господня 106

70. Право на приходъ Тростяницкой церкви, съ подтвержденіемъ фундуша 107

1691 г.

71. Фундушова запись князя Карла Радивила Голешовской церкви во имя св. Михаила и свв. Бориса и Глѣба 108

1686 г.

72. Универсалъ гетмана Сапѣги войскамъ, служащій къ охраненію духовныхъ греко-унитскихъ имѣній . 109

73. Фундушова запись на Непельскую церковь Адама Скашевскаго, стольника Закрочимскаго 110

1689 г.

74. Листъ короля Яна III къ Виленскому каштеляну и администратору Кобринской экономіи, Іосифу Служкѣ 112

1693 г.

75. Освобожденіе корчмы, принадлежащей Малецкой церкви, отъ подати капщизны 113

1695 г.

76. Привилегія короля Яна III, служащая Пинскимъ и Туровскимъ епископамъ, о взиманіи коляды . 114

77. Фундушова запись на Луковецкую церковь во имя воздвиженія честнаго креста 115

1696 г.

78. Право на приходъ и фундушова запись на церковь Покрова Пресвятой Богородицы въ с. Прилукахъ 117

79. Фундушова запись на церковь въ Радвичахъ 118
1698 г.
80. Фундушова запись корелевскихъ комиссаровъ на Прилуцкую церковь 119
1699 г.
81. Право на приходъ Опольской церкви священнику Данилу Задевичу 120
82. Привилегія короля Августа II на постройку Рокиненской церкви во имя св. Троицы 121
1701 г.
83. Подтверженіе фундуша на Коденскую церковь во имя св. архангела Михаила 123
84. Фундушова запись Карла Радвила на Долгобродскую церковь во имя Честнаго креста Господня 124
85. Фундушова запись Карла Радвила на Харскую церковь во имя Преображенія Господня 125
86. Фундушова запись князя Радвила, данная Черской церкви во имя св. архангела Михаила . . . 127
1702 г.
87. Фундушова запись на Мокринскую церковь во имя св. апостоловъ Петра и Павла 128
1703 г.
88. Право Русиловскому церковному братству на свободное вареніе пива и на другія преимущества, данное Брестскою каштеляншею Коптевою 130
89. Фундушова запись Карла Станислава Радвила, данная священнику Кленовницкой церкви . . . 131
1709 г.
90. Привилегія епископа Луцкаго Александра Выговскаго на 4 четверти земли въ м. Яновъ, данная на церковь свв. Космы и Доміана . . . 133
1717 г.
91. Изрекательная запись отъ общины села Луки на поле Островъ, на которомъ построена церковь . 134
1718 г.
92. Фундушова запись на церковь во имя Покрова Пресвятой Богородицы и свв. апостоловъ Петра и Павла въ Тришинѣ 135
93. Фундушова запись на Малоеленскую церковь во имя сс. апостоловъ Петра и Павла 136
94. Фундушова запись на Матіевскую церковь во имя сс. Іоанна Крестителя, Симеона столпника и великомученицы Варвары 138
95. Копія фундушовой записи на церковь во имя Покрова Пресвятыя Богородицы въ Визнѣ 141
1719 г.
96. Запись на участокъ земли для Звадской церкви 143
97. Фундушова запись на Кодненскую церковь во имя св. Духа . 144
1720 г.
98. Фундушова запись на Остромечевскую церковь 146

99. Право на приходъ священнику
Зешинской церкви 148
- 1736 г.
100. Консенсъ короля Августа II на
фундушъ Ревятицкой церкви . . . 149
- 1724 г.
101. Фундушова запись на Мыщицкую
церковь во имя Покрова Пресвя-
той Богородицы 151
- 1726 г.
102. Судебное опредѣленіе по дѣлу
между митрополитомъ Леономъ
Кишкой и помѣщиками Яржинами
и Брониковскими объ убіеніи свя-
щенника Лыщицкаго 152
- 1727 г.
103. Фундушова запись на церковь
св. Николая въ Сѣхновичахъ . . 161
- 1728 г.
104. Фундушова запись на Страдеч-
скую церковь во имя Покрова
Пресвятой Богородицы 162
105. Письмо каштеляна Троцкаго Са-
пѣги къ Кіевскому митрополиту 164
106. Фундушова запись на Луковец-
кую церковь во имя св. животво-
рящаго Креста 165
- 1732 г.
107. Замѣнная запись Сапѣги, данная
Зубачской церкви 166
- 1735 г.
108. Духовное завѣщаніе Полоцкаго
стольника Мартина Хржановска-
го на Барщевскую церковь . . . 167
109. Привилегія короля Августа III
Брестскому православному мона-
стырю во имя св. Симеона столп-
ника 168
- 1736 г.
110. Право на приходъ священнику
Опольской церкви во имя св. Прак-
седы 169
- 1737 г.
111. Универсалъ короля Августа III
о назначеніи на мѣста православ-
ныхъ священниковъ въ его эконо-
міяхъ 170
112. Фундушова запись на Пашуцкую
церковь во имя Рождества Пре-
святой Богородицы 171
113. Подтверженіе и возобновленіе фун-
душовой записи на Щитницкую
церковь 173
114. Письмо воеводы Мазовецкаго По-
нятовскаго къ епископу Влади-
мирскому Годабскому 175
115. Фундушова запись на Ходосов-
скую церковь 175
- 1738 г.
116. Обозначеніе границъ фондуша
Остромечевской церкви 177
- 1739 г.
117. Фундушова запись на Котран-
скую церковь 178
118. Фундушова запись на Кустын-
скую церковь 179
- 1740 г.
119. Фундушова запись на церковь
Покрова Пресвятой Богородицы и
воздвиженія Честнаго креста въ
Дядковичахъ 181

Стран.	Стран.
120. Замяный документъ на землю, принадлежащую Кругельской церкви	Ходинецкую о захватѣ ею монастырской земли
184	215
1743 г.	1751 г.
121. Распоряженіе Владимірскаго и Брестскаго епископа о передачѣ церковнаго имущества священнику Кищенятѣ	130. Фундушова запись на Костеневицкую церковь во имя св. пророка Іліи
185	217
1745 г.	1751 г.
122. Фундушова запись на церковь св. Іоанна въ имѣніи Лобачевѣ	131. Право на приходѣ Войской церкви, данное священнику Матеею Будилевичу
186	219
1746 г.	1752 г.
123. Постановленіе короля Августа III объ учрежденіи комиссіи для разбора жалобъ между православными и уніятами	132. Привилегія короля Августа III на постройку Коросчанской церкви во имя усѣкновенія главы Іоанна Предтечи
188	220
—	1753 г.
124. Подтвердительная привилегія короля Августа III на церковь Преображенія Господня въ селѣ Рудиѣ	133. Компромиссарское опредѣленіе по дѣлу между православнымъ Замухавецкимъ монастыремъ и Брестскими Базыліанами
190	221
—	—
125. Подтвердительная привилегія короля Августа III на Тевелевскую церковь	134. Фундушова запись на Хорощанскую церковь во имя усѣкновенія главы св. Іоанна Предтечи
194	224
—	1755 г.
126. Подтвердительная привилегія короля Августа II на Ревятыцкую церковь	135. Фундушова запись на церковь въ Новоселкахъ
200	—
—	—
127. Подтвердительная привилегія короля Августа III на Луковскую церковь	136. Добавочные пункты къ фундушовой записи на Костеневицкую церковь
207	227
1749 г.	1757 г.
128. Фундушова запись на Павловскую церковь во имя св. евангелиста Іоанна	137. Право на приходѣ Лосицкой церкви во имя св. архангела Михаила
213	228
1750 г.	—
129. Жалоба Кобринскаго архимандрита на шляхту Новоселецкую и	138. Право на приходѣ Радешской церкви
	230
	—
	139. Подтвержденіе фундушовой записи на Корчовскую церковь во имя Покрова Пресвятой Богородицы
	231

1765 г.

140. Фондушовая запись на церковь Пресвятой Богородицы въ Мотыкалахъ 233

1766 г.

141. Право на приходъ Каменицы-Жириовицкой церкви 236

1771 г.

142. Воспрещение, послѣдовавшее отъ папы Климента XIV, архіепископу Кіевскому Фелиціану Володковичу, чтобы онъ не вмѣшивался въ дѣла управления Львовскаго епископа Леона Шептицкаго и Брестскаго епископа Антонина Млодовскаго 237

1772 г.

143. Актъ измѣренія земли, принадлежащей Копыловской церкви. Земля эта дана княжной Елисаветой Сапѣжиной, съ условіемъ, чтобы священникъ четверть уволоки назначилъ для дьячка 240

1776 г.

144. Право на приходъ Пружанской церкви во имя Преображенія Господня 242

1778 г.

145. Консенсъ митрополита Леона Шептицкаго для исходатайствованія права на приходъ Зещинской церкви 243

146. Возобновленіе фондушовой записи на Опольскую церковь 244

147. Право на приходъ Збунинской церкви во имя св. Николая 246

1789 г.

148. Право на приходъ Зещинской церкви во имя воздвиженія Честнаго креста 247

—

149. Право на приходъ Городецкой церкви, данное Плоцкимъ епископомъ Михайломъ, кн. Понятовскимъ, священнику Михаилу Тонкелю 248

1657 г.

150. Духовное завѣщаніе Лаврентія Вербицкаго, въ которомъ онъ записываетъ на Половецкую церковь известную сумму и полуволоки земли священнику 249

1693 г.

151. Листъ короля Яна III, служащій священнику Тевелевской церкви 250

—

152. Передача королемъ Яномъ III Кіевской митрополіи въ администрацію прототронію Леону Шлюбичу Заленскому 252

1698 г.

153. Подтвердительная привилегія короля Августа II-го на православную церковь во имя Рождества Пресвятой Богородицы за р. Мухавцемъ въ Брестѣ-Литовскомъ 253

1699 г.

154. Подтвердительная привилегія короля Августа II на землю и мельницу православному Замухавецкому монастырю въ Брестѣ 254

—

- Переводъ 142 акта съ латинскаго на русскій языкъ 259

II.

Акты, относящиеся къ администраціи Западнаго края.

1577 г.	Стран.	Стран.	
155. Постановление дворянъ сенаторовъ и депутатовъ, собранныхъ на Волковыйскомъ съѣздѣ, о наложеніи подати по случаю предстоящей войны.	271	фаномъ на провозъ румовой соли изъ Кракова въ Кодень, и письменное условіе между Володичемъ и Сапѣгою	297
156. Жалоба Аполоніи Коптевой на Каспра Валентиновича Дембинскаго о разграбленіи ея имущества	277	162. Подтвердительная записъ воеводы Минскаго Николая Сапѣги, данная королевскому медику Николаю Буцелли относительно условій контракта на счетъ вывариванія соли въ Коднѣ	301
1580 г.			
157. Листъ короля Стефана старостѣ Брестскому и Кобринскому Евстафію Воловичу, чтобы онъ велѣлъ досмотрѣть: что отъ соляной пошрины должно принадлежать казначѣ, а что арендаторамъ жидамъ.	293	163. Квитанція королевскаго медика Николая Буцелли въ полученіи облигаціи на десять тысячъ и пятьдесятъ злотыхъ, выданная Евстафію Воловичу и Николаю Сапѣгѣ.	303
158. Листъ короля Стефана ко всѣмъ купцамъ, которые занимаются провозомъ соли изъ Брестскаго склада, чтобы они вносили установленную пошлину	294	164. Обязательство Брестскихъ жидовъ: Товіи Богдановича, Лазара Абрамовича и Липмана Шмерлевича, данное канцлеру в. кн. Литовскаго Евстафію Воловичу и воеводѣ Минскому — Николаю Сапѣгѣ на счетъ доставки и вывариванія соли въ Коднѣ.	304
159. Листъ короля Стефана о взиманіи пошринъ съ каменной (ледоватой) соли, вывозимой изъ Бохніи и Велички	295	1587 г.	
160. Листъ короля Стефана, запрещающій братъ пошлину отъ соли, перевариваемой въ Коднѣ	296	165. Постановление дворянъ в. к. Литовскаго на съѣздѣ въ Вильнѣ при началѣ междуцарствія	308
161. Контрактъ Евстафія Воловича и Николая Сапѣги съ королемъ Сте-		166. Заявленіе посла Яна Глѣбовича предъ Варшавскимъ гродскимъ судомъ	319
		1592 г.	
		167. Коммиссарское опредѣленіе, въ	

которомъ показаны границы между пуцею Бѣльскою и Бѣловѣжскою. 320

168. Листъ короля Сигизмунда III-го хоружему Букрабѣ, чтобы онъ явился на спорное мѣсто между пуцею Бѣловѣжскою и Бѣльскою. 322

1605 г.

169. Универсалъ короля Сигизмунда III-го о взиманіи нововозвышеннаго мыта, по причинѣ угрожающей войны. 323

1621 г.

170. Универсалъ гетмана Карла Ходкевича. 324

171. Универсалъ Яна Карла Ходкевича королевскому войску на Украинѣ. 325

172. Универсалъ короля Сигизмунда III-го о томъ, чтобы дворянство готовилось къ войнѣ по случаю угрожающей опасности отъ Турецкаго Султана и Россіи. 326

173. Жалоба крестьянъ Крымскихъ на учиненныя имъ войсками насилія. 328

1631 г.

174. Вводный актъ на владѣніе въ г. Брестѣ домомъ, завѣщаннымъ Брестскимъ мѣщаниномъ Иваномъ Добрановичомъ уніятскому монастырю и уніятской церкви св. апостоловъ Петра и Павла. 329

1632 г.

175. Универсалъ короля Сигизмунда III-го по поводу жалобъ таможенныхъ чиновниковъ. 330

176. Универсалъ короля Сигизмунда III о сохраненіи и поддержаніи Магдебургскихъ правъ цедовальниковъ, хлѣбниковъ, слесарей и сапожниковъ г. Бреста. 332

177. Универсалъ примаса архіепископа Гнѣзненскаго Іоанна Венжиги по случаю смерти короля Сигизмунда III. 333

178. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Льва Сапѣги ротмистру Михаилу Кучевскому. 336

179. Листъ повѣтоваго сеймика о порядкѣ судопроизводства до установленія каптуровыхъ судовъ. 337

180. Постановленіе Брестскаго дворянства о поголовномъ участіи въ избраніи короля. 338

1645 г.

181. Подтвержденіе привилегіи короля Яна Казимира на Магдебургское право мѣстечку Мальчу. 340

1655 г.

182. Жалоба великаго канцлера Литовскаго Христофора Паца и великаго короннаго канцлера епископа Луцкаго Пражмовскаго, а также Смоленскаго воеводы и Литовскаго польнаго гетмана Михаила Паца на пословъ Минскаго воеводства Мартина Володковича и Ѳедора Лукомскаго о томъ, что они, не исполняя инструкціи, дѣйствовали къ разрыву сейма. 342

1658 г.

183. Универсалъ короля Яна-Казимира, 51*

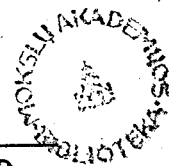
	Стран.		Стран.
обеспечивающий диссидентамъ ихъ права и вольности	346	г. Бреста Московскимъ войскомъ въ 1660 году	362
1660 г.			
V 184. Универсалъ короля Яна-Казимира объ усиленномъ взиманіи податей по случаю непріятельскаго нашествія	348	192. Предостерегательный листъ короля Яна Казимира	363
185. Реестръ вещамъ, заграбленнымъ у землянъ и подданныхъ имѣнія Черновчиць боярами и подданными Кореневскими вмѣстѣ съ козаками	349	193. Универсалъ администратора скарбу в. кн. Литовскаго Саковича о новой соляной пошлинѣ	364
186. Жалоба Андрея Бѣлецкаго и другихъ на пановъ Дембинскихъ по поводу ихъ наѣзда, грабежа и разбоя	355	194. Листъ короля Яна Казимира объ освобожденіи Шерешевскихъ мѣщанъ отъ всякихъ податей на четыре года	366
187. Жалоба землянина Франциска Михаила Вшемборовскаго на братьевъ Матѳея и Ивана Дембинскихъ по поводу ихъ наѣзда и разбоя	357	195. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймикѣ	368
188. Жалоба землянина Франциска Михаила Вшемборовскаго на братьевъ Дембинскихъ	358	196. Универсалъ администратора скарбу в. кн. Литовскаго А. М. Саковича	369
189. Жалованная грамота князя Алексѣя Кирилловича Шаховскаго братьямъ Матѳею и Ивану Дембинскимъ—шляхтѣ на разныя имѣнія 1661 г.	360	197. Универсалъ короля Яна-Казимира о томъ, чтобы никто не уклонялся отъ пошлины, наложенной на соль	371
190. Донесеніе вознаго объ опустошеніи Каменца непріателемъ	361	198. Листъ короля Яна-Казимира полковнику Павлу Тетерѣ	372
191. Просьба Брестскихъ обывателей къ королю Яну-Казимиру о дарованіи имъ нѣкоторыхъ новыхъ правъ и о возстановленіи прежнихъ—древнихъ, послѣ разоренія		199. Листъ короля Яна-Казимира, освобождающій мѣщанъ Каменецкихъ отъ всѣхъ податей и пошлинъ на четыре года	373
		200. Привилегія короля Яна Казимира городу Каменцу	374
		201. Инструкція дворянъ Брестскаго	

	Стран.		Стран.
воеводства, данная депутатамъ от- правляемымъ на избирательный сеймъ	375		
—			
202. Условіе мѣщанъ Дивинскихъ съ Дивинскими жидами на счетъ со- двръжанія солдатъ	385		
1662 г.			
203. Универсалъ маршалка Литовскихъ войскъ Казимира Жеронскаго . . .	386		
—			
204. Универсалъ маршалка войскъ В. Кн. Литовскаго К. Х. Жеронска- го	387		
—			
205. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на сеймикѣ реляцій- номъ	388		
—			
206. Универсалъ короля Яна Казимира. 1663 г.	390		
—			
207. Заявленіе дворянъ Брестскаго вое- водства о томъ, что они доброволь- но общали двойное подымное каш- теляну Савицкому	319	208. Напоминальный листъ короля Яна Казимира пану Криштофу Сонгай- лѣ, чтобы онъ не притѣснялъ коро- левскихъ крестьянъ	392
—			
		209. Напоминальный листъ короля Яна Казимира Брестскому магистрату.	393
—			
		210. Письменное обязательство Брест- скихъ мѣщанъ	394
—			
		211. Листъ короля Яна Казимира о назначеніи комиссаровъ въ село Остромечъ	395
—			
		212. Инструкція дворянъ Брестскаго во- евдства, данная депутату, отпра- вляемому къ королю	396
1664 г.			
		214. Универсалъ короля Яна Казимира Брестскому воеводству о всеоб- щемъ ополченіи противъ Русскихъ.	398

О П Е Ч А Т Ь И.

Напечатано:				Слѣдуетъ читать:			
Стр. 13,	1 столб.,	12 стр. св.	Кобринскій церкви	Кобринской церкви			
— 15,	2 —	1 — —	Имѣннѣ	И мѣннѣ			
— 23,	въ излож. сод.,	2 — —	Григорію Остафѣчу и Ипатію Смоленскому	Григорію Остафѣвичу (прежнему) и Ипатію Смо- ленскому (настоящему)			
— 29,	въ излож. сод.,	1 — —	Тимофѣвичу	Тимофеевичу			
— —	— —	4 — —	всѣму	всему			
— —	— —	5 — —	Дурничъ... Мѣдни... Ко- пыло и Окчина	Дурничъ... Мѣдни... Копыло- ва и Окчины			
— 41,	— — —	2 — —	подскарбій	подскарбій			
— 42,	1 столб.,	2 ст. св.	należało, wielmożny	należało. Wielmożny			
— —	2 — —	6 — —	My ze,	My ze			
— 43,	въ излож. сод.,	3 — св.,	Св. Спаса.	сс. ап. Петра и Павла.			
— —	2 столб.,	4 ст. св.	korfirmacią	konfirmacią			
— 45,	1 — —	2 — —	listu;	listu			
— 46,	2 — —	5 — —	czernastego	czernastego			
— 47,	2 — —	22 — св.	włokę, kupno	włokę kupną			
— 48,	2 — —	11 — —	czerdziesiątego	czerdziesiątego			
— —	— —	18 — —	producitt	producit			
— 53,	въ излож. сод.	3 ст. св.	Литовское,	Литовскомъ,			
— 56,	— — —	2 — св	Вудрисовича	Будилловича,			
— 57,	1 столб.	3 — св.	należało, przełożono	należało. Przełożono			
— —	2 — —	2 — —	nie mogą,	nie mogą;			
— 58,	1 — —	4 — св.	nie mogą,	nie mogą;			
— —	2 — —	8 — св.	Mscis.	Mielnic.			
— —	2 — —	6 — —	Litewskiey,	Liwskię,			
— 59,	1 — —	17 — св.	, o to,	o to:			
— —	2 — —	8 — —	spektować.	spektować;			
— —	— —	13-14 — —	bandoletu,	bandoletu;			
— —	— —	15 — —	uchował,	uchował;			
— —	— —	17 — —	szkodziła,	szkodziła;			
— 60,	1 — —	3 — —	tem	tym			
— —	— —	13 — —	Andriona	Andriana			
— —	2 — —	11 — —	szarpnęła,	szarpnęła;			
— —	— —	15 — —	uczynił, a	uczynił. A			
— —	въ излож. сод.,	посл. стр.	назначенія	назначенія			
— 62,	— — —	1 — св.	Литовскомъ	Литовскомъ,			
— —	столб.,	8 ст. св.	ciężazy	ciężary			
— 63,	2 — —	— — —	Datt	Dat.			
— 64,	въ излож. сод.	5 ст. св.	двизжимость,	двизжимости,			
— —	— —	4-5 — —	богослуженіе.	богослуженія.			
— —	2 столб.	14 ст. св.	uczynsz,	uczynisz,			
— 65,	2 — —	3 ст. св.	żołnierskim,	żołnierskim:			
— 66,	2 — —	5 — —	toż	taż			
— 72,	въ излож. сод.	2 ст. св.	помянутые	помянутые			
— 74,	— — —	3 — св.	Минскаго	Пинскаго			
— 81,	— — —	2 — —	въ силу	по силѣ			
— 81,	1 столб.,	19 ст. св.	obeszterow	oberszterow,			
— 92,	1 — —	5 — —	Wniebowzięcia	Wniebowzięcia			
— 98,	2 — —	2 — св.	Ida	dla			
— 99,	въ излож. сод.	4-5 — св.	Рудна, Даровизна, Вес- ковъ и Березовая Гута,	Руднѣ, Даровизнѣ, Вескахъ и Березовой Гутѣ,			
— 106,	— — —	4 — —	и снисходи	то снисходи			
— 119,	— — —	3 — —	Прилукѣ,	Прилукахъ,			
— 148,	въ огл., въ изл. сод. и во всѣхъ актѣ:		Лещинская церковь	Зещинская церковь			
— 169,	въ оглавленія		Пракседы.	Параскевіи.			
— 170,	въ излож. сод.,	4 ст. св.	самоправства	самоуправства			

— 171,	—	—	—	1	—	—	жеая,	желая,
— 172,	1	въ столб.,	20	ст. св.	—	—	podmorzunej	podkomorzunej
— 177,	2	—	—	13	—	—	Siedliska	siedliska
— 200,		въ оглавленіи,					Августа II	Августа III
— 213,		—					Павловскую	Бубельскую
— 233,		излож. сод.,	5	ст. сн.			папнтками	папнтками
— 234,	1	столб.,	18	ст. сн.			dlr .	dla
—		—		4	—	—	gruntami	gruntami
— 238,		—		11	—	св.	Clementis III	Clementis V
— 229,		—		10	—	сн.	пес,	, пес
—	2	—		13	—	—	quanquque	quasinque
— 244,	въ излож. сод.	2	ст. св.				оригинальный фундушъ,	оригиналь фундуша.
— 245,	2	столб.	17	ст. сн.			plesozarubne,	pleso zarubne,
— 255,	1	—	—	25	—	св.	zamuchowsem,	za Muchowsem,
— 271,	предъ огл. актъ по	порядку					—	155
— 273,	1	столб.,	13	ст. св.			оказуетъ,	оказуютъ,
— 292,	2	—	—	18	—	—	мажонки	мажонки
—		—		16	—	сн.	Дымбинского,	Дембинского,
— 296,	2	—	—	19	—	—	нана	пана
—		—		3	—	—	уписованья	уписованье
— 297,	въ из. сод.	2 ст. 10 п. 1 с. св.					взяль изъ кассы	взяль при жизни изъ кассы
— 309,		—	—	20 п. 2 с. —			позволить	позволил
— 363,	въ из. сод.	1 ст. 5 стр. —					принадлежащихъ	принадлежащихъ
—		—		2 ст. 3 —			притѣсеній,	притѣсеній,
— 364		—		2 —	пос. ст. сн.		платить ся.	платить ея.
— 368		—		5 —	5 —	св.	додатей	податей
— 376,		—		1 —	15 п. 2 с. св.		изданіи	изданіе
— 381,		—	2 столб,	19	ст. сн.		privatorum	privatorum,

~~07309~~ ~~062504/3~~

~~И. К. В. 15123~~

712450

